

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

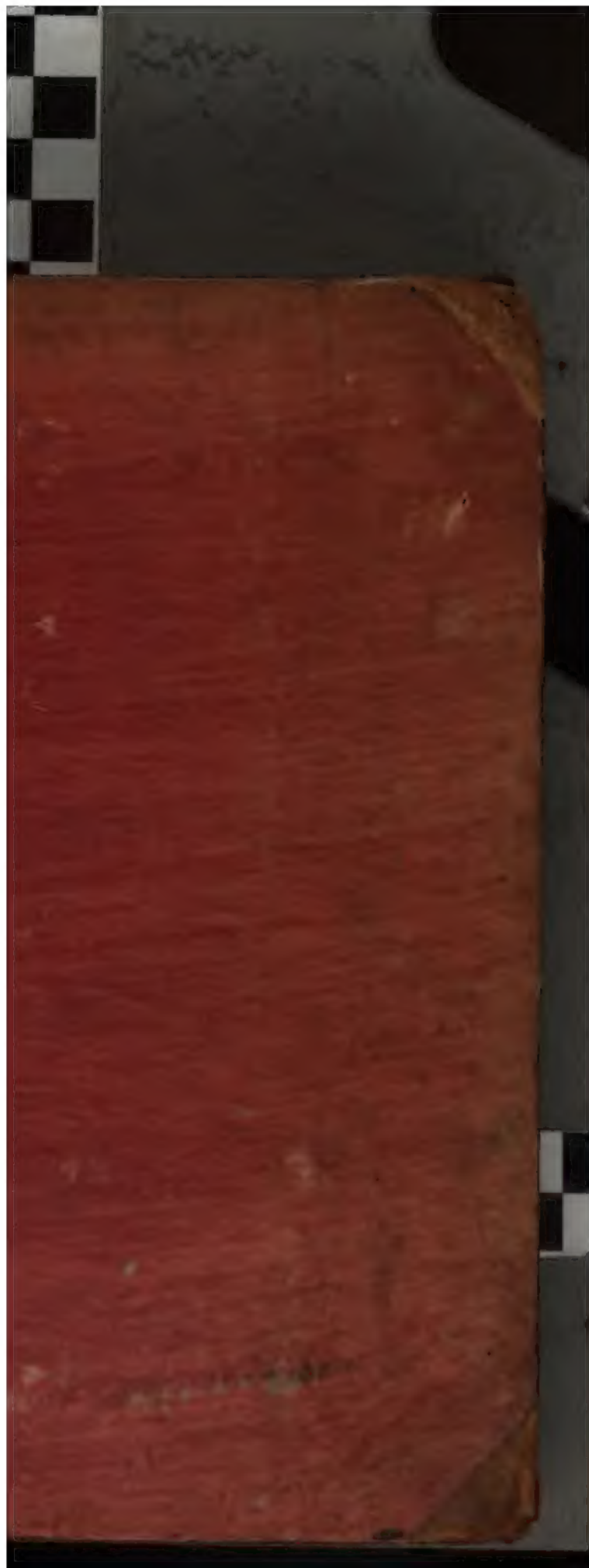
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

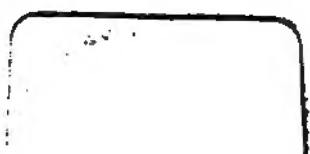
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Gerhard Schønings
Norges
Riges Historie

Tredie Deel,

indeholdende

Rigets Historie

fra

Kong Hagen Adelsstein-Fostres Død

til

Kong Olaf Tryggvesøns Ankomst

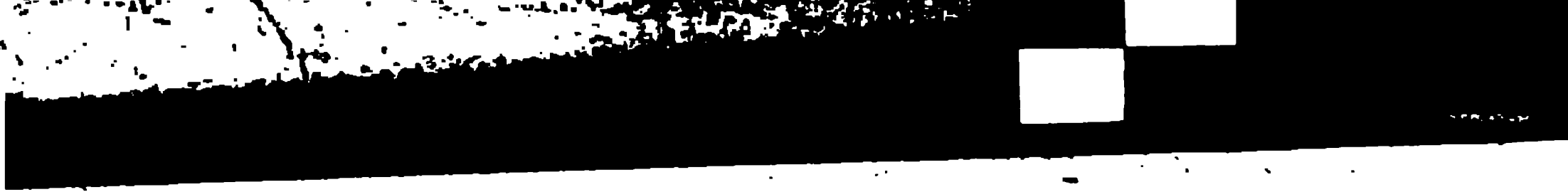
til Regjeringen.

Kiøbenhavn, 1781.

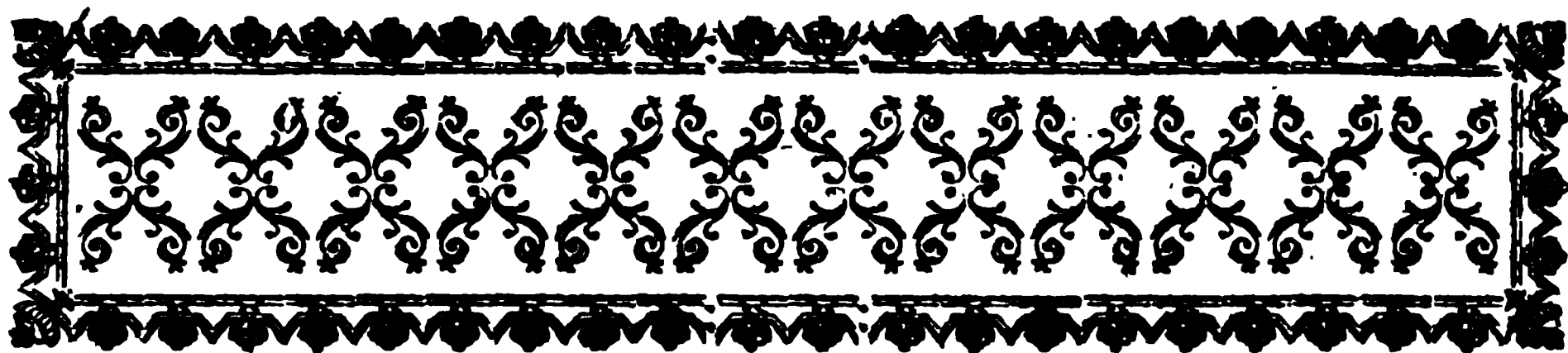
Trykt paa Gylvendals Forlag.

246 f. 298

2022

Fortale.

Da det desværre er min Skæbne, at opleve den ene Vens Død efter den anden, saa har jeg og maadt friste den, at tabe en af mine beste og ældste Venner, nemlig Forfatteren af dette Skrivt. Min Pligt er det at yde ham Berømmelse, ikke for derved at forævige ham, thi det giøre hans egne udødelige Fortienester, men for at opfylde Venskabs Lov, og det paa rette Sted, i Fortalen for det Minde han har stiftet sig. Gerhard Schøning, denne vort Nordens Polybius, er fød 1722 den 2 Maji udi Rosodens Fogderie i de Norske Nordlande paa Gaarden Schatnæs i Bornæs Menighed, af Fader Andreas Schøning, Forpagter over den Kongelige Tiende i Rosodens og Vesterdaalens Fogderier, og Moder Marthe Ursin, en Præstedatter fra Bornæs. Hans Fader, som var en vel studeret Mand,

Fortale.

Mand, holdt ham først hjemme til Studeringer fra hans tiende Aar, men hans fornemste Skolegang holdte han hos sin Farbroder, Herr Elias Schøning, Præst paa Bornæs, som dimiterte adskillige til Akademiet, en streng Mand, men derhos en duelig Lærer. Derfra kom han sidst i Aaret 1739 efter hans Død igien til sin Moder, som imedens var bleven Enke, og underviste sine tvende Brødre Christian Fris, som døde før han kom til Akademiet, og Claudius Ursin, om hvilken mere siden, og kom efter et Aars Forløb til Tronhiems Skole, hvor da Benjamin Dass var Rector, en alvorlig, retskaffen og høist duelig Lærer. Det var Schøning behagede ham, er ei hans mindste Ros, thi Dass lod aldrig nogen Feil, nogen Last, nogen Efterladenhed ustraffet, eller ubemærkt, hvorvel han brugte mere Trettesættelse og Formaninger end Færle, og ei heller lod han nogen Dyd være ubelønnet. Han saae lige saa meget paa Disciplenes gode Sæder, som paa deres Lærvillighed og Flid. Og hvor kunde da Schøning andet end behage ham, han som altid var flittig, agtpaagivende, anstændig, indig, ordentlig, han som med den beste Opførsel foreenede den utrætteligste Stræbsomhed. Efter at han havde været noget over 3 Aar i Tronhiems Skole, blev han 1742 sendt til Kiøbenhavns Universitet, hvor han den 31 Julii blev efter foregaaende Prøvelse indskreven blant Studenternes Tal, og siden tog han den saa kaldte Examen Philosophicum, saa og den theologiske Attestats, hvorefter han og prædikede til Demis, og blev 1748 creeret til Magister; var og Decanns ved det femte

Fortale.

femte Bord paa Klosteret. Dass understøttede ham, thi Schøning var fattig, en Stiæbne han har havt tilfælles med mange store Mænd. Uden Dass havde han ei kunnet udholde at opholde sig længe i Kiøbenhavn, dette for Studerende saa dyre Sted; dog holdt han det for sin Pligt ei at legge sin Belgiorer den hele Byrde paa, til hvilken Ende han antog sig private Informationer, hvorved han vel tabte noget af Tiden til egne Studeringer, men derimod gjorde sig beqvem til Underviisning, i hvilken det ofte berøer mere paa en tydelig og god Maade at lære fra sig, end paa vidt udstrakt Kundskab. Saaledes underviste han den endna levende Rammerraad Collett til første Examen; den afdøde bekiendte Poet og Borgemeester i Tronhiem Bredal udi Mathematiquen, saa og Professor Bloch, der siden blev Provst ved vor Frue Kirke, hans trende Sønner in literis humanioribus, af hvilke den eene nu er Bisp i Ribe. Og intet Under var det at han kunde undervise i saa mange Ting, da han flittigen besøgte Professorernes Lectier, og Collegier, og hørte blant andre Ancheren i det latinske Sprog, Munthe i det Græckiske, Kall i det Hebraiske og Bang i Theologien, og lagde sig saaledes efter mere end een Videnskab, da han afsknede den doorne Tænkemaade, ifkun at studere een Ting, vel vidende, at den ene Videnskab rækker den anden Haand, og at de tilhobe indbyrdes trænge til hinanden. Derfor var han og ikke uersaren i Physiøve, Mathematique, Jure, Philosophie, da han med Rette holdt for, at ingen kunde blive en stor Lærd, en dyb Tænkter, uden grundig Indsigt i Geometrie,

Fortale.

Metaphysique, Logic. Han var hel stærk i det latinske Sprog, og skrev en ren og god latinsk Stil, og var der vel neppe nogen latinsk Autor, som han ei havde læst. I det græske Sprog var han og meget bevandret, og havde læst alle Historiekriverne, samt Homerus, Demosthenes. &c. Det Hebraiske havde han og lagt sig saa meget efter, som udcræves til et Skole-Embedede, hvortil hans Attraae gik. Af nyere Sprog forstod han hel vel Tysk og Fransk, endskjønt han ikke gierne talte dem. Det Svenske vil jeg ikke nævne, da det er let for hver en Dansk og Norsk. I det Engelske og Italienske var han ikke ukundig, og kunde temmelig vel forstaae deres historiske Værker. Med al Glid lagde han sig og paa det Islandske, eller Nordens gamle Sprog, som er umisteligt for enhver nordisk Oldforsker, thi hans Drift var fornemmelig til Historien og Antiquiteter, i sær Nordens, hvorudi han og erlangede en mageløs Kundskab, som ingen for ham har besiddet angaaende de ældre Tider, og vel neppe nogen efter ham opnaaer; saasom han med al sin Videnskab foreenede en ugemeen Skarpsindighed, og en Tænkraft, der trængde ind i de forborgenste og mest mørke Alderdommens Afgrunde. Som en der havde opofret sig til Skole-Embedede, var og en mere end almindelig Kundskab i Theologien ham nødvendig. Dog denne øste han fornemmeligen ved egen Eftertanke af Bibelen selv og af Kirkehistorien, og ei meget af Theologernes Systemer, mindre af deres Compendier. Han kunde derfor aldrig lide den stridbare Theologie, det flattergiørende Væsen, den scholastiske Spidsfindig-

Fortale.

findighed, men elskede tvertimod Fred og Eenfoldighed, og ønskede stedse at man alene var bleven ved Bibelens Ord, uden at indlade sig i kunstige Beskrivelser og Udleggelser. Grotius, Erasmus, Melancton, Budeus, Musæus vare hans Ledere. Han troede med dem, at Religionen bestod mere i at handle, end i at gruble. Derfor var han lige langt fra Rættermagerie og Frietænkerie, beholdt altid en sand Erbødighed for Guds Ord, som ingen Last gjorde ham affmagelig, bar altid Høiagtelse for lærde og sagtnødige Geistlige, og tænkte aldrig at deres Indkomster vare for store. Til sin privat Præceptor valgte han den nu afdøde Etatsraad og Professor Melman, som besad den mest udstrakte Bogkundskab, og som var villig til at meddele vor Schønning den. Vor uødelige og i Sandhed store Gram, vilde derfor og have havt ham til Samulus ved Kongens Bibliothek, men blev deri forhindret ved sin alt for tidlige Død 1748. Som den første Frugt af sin Indsigt i Oldsager udgav han i Anledning af Brølluppet imellem Herr Munthe, Professor i det græske Sprog, og Jonfrue Raasbøl, en Afhandling paa Dansk om vore Fædres Brøllupper, trykt til Kiøbenhavn 1750 i 4to., hvorudi han allerede gav en Prøve paa hvad Mand han vilde blive med Tiden. Den berømmelige Rector Dass var imedens ved adskillige tilfødende Fortredeligheder bleven fæd af Skole-Embedet, og som han mente, at en ung Mand kunde bedre gaae dem i Møde, saa bragte han det ved sin Nærværelse i Kiøbenhavn derhen, at han 1751 den 15 Januarii fik Lov til at afstaae det
til

Fortale.

til sin elære Schøning, imod at forbeholde sig en vis årlig Afgift, hvoraf han dog siden eftergav det halve, da vor Schøning giftede sig. Saa fast var hans Venskab, rar Gierning altid, og mest i vore Tider. Da de begge i det Aar 1751 reiste op til Tronhiem fulgte jeg med dem, og besøgte vi da tilsammen Griderichshald, Moss, Christiania, Drammen, Rongsberg, og alt Landet undervejs lige til Tronhiem, hvor Daff overgav ham Skolen i den bedste Tilstand, saa at maaskee neppe nogen i begge Riger kunde lignedes med den. Og fra denne Tid af vedvarede Venskabet imellem mig og begge disse Mænd bestandig, og skylder jeg dem meget af det jeg veed. Daff forlod Tronhiem 1753, og reiste til Kiøbenhavn, og nød jeg derfor ikke hans Dmgang igien førend 1765, da jeg og drog did. Udi Kiøbenhavn havde han ideligen Dmgang med de lærdeste og beste Mænd, Hersleb, Harboe, Hielmstjerne, Lürdorph, Ancher sen, Erichsen, Pangebek, og flere. I Aaret 1768 overfaldt ham et Slag, hvorover han 1769 begav sig til Sorø, hvor hans Schøning da var Professor, men flyttede derfra 1773 atter til Kiøbenhavn, hvor han 1775 døde i Majo. En Mand der ved at danne mange duelige Discipler, ved ufortrøden at gaae andre Lærde til Haande, ved sin strænge Dyd og ved sin ugemene Skionsomhed har stiftet mere Nytte end mange ved deres Skrifter. Med Schøning derimod, som forblev i Tronhiem, hvor jeg og opholdt mig, formedelst mit Giftermaal med Froken Angel, vedvarede min Dmgang uafbrudt, indtil vi begge forlode Tronhiem i Aaret 1765, jeg for at opholde.

Fortale.

holde mig i Kiøbenhavn, og nyde den hidindtil havde Studer-
ringers Roe, og han for at blive Professor Historiarum &
Eloqventiæ i Sorøe. Udi al den Tid vi vare sammen i Tron-
hiem saae jeg ham bestandig tvende Gange om Ugen hos mig,
og vare vi da i det mindste sammen fire Timer. Denne Tid
anvendte vi til at lære os indbyrdes det Engelske og det Ita-
lienske Sprog, men i sær at overveie Nordens gamle Historie,
hvor vi da undersøgte de vanskelige og mørke Begivenheder, som
deri forekomme. I de fleste bleve vi eenige, og dem vi bleve
ueenige om, er jeg nær ved at ansee for uopløselige. Jeg maae
bede Læseren om Forladelse, at jeg her indmænger mig selv,
men deels kan Schønings Levnet ei skrives uden at omtale mig,
og deels maae jeg gøre det for at vise min Adkomst til at være
hans Levnetsbeskriver. Ovennævnte Tid nyttede jeg og til at
lade mig undervise af ham i det Islandske Sprog, som dog
alene skeede ved at læse Snorro sammen. Endskjønt han havde
et tungt og vanskeligt Embede, saa anvendte han dog al sin
øvrige Tid paa sit store Diemeed eengang at skrive Norges Hi-
storie, ligesom han og søgte at gøre mig beqvæm til at skrive
Dannemarks. Til den Ende læste han uophørlig, og gjorde
mange Udtøge. Til den Ende udgav han adskillige Skrifter,
som dermed havde Samfund, nemlig: Forsøg til den gamle
Geographie af Norge, Kiøbenhavn 1751, 4to., hvor han dog
kun alene fik Finnmarken afhandlet. Et grundigt og vel udar-
bejdet Skrift, som det Kiøbenhavnske Videnskabers Selskab
lod oversætte paa Fransk ved Parthenay, og vilde give i Tryk-
ken,

Fortale.

ken, men ikke er skeet formedelst mig ubekiendte Aarsager. Derefter udgav han til Tronhiem 1762 Beskrivelse over Tronhiems Dom-Kirke i 4to., hvilken fordmær i ganske Norden berømte Bygning, men hvoraf den halve Del nu ligger øde, han med utrættelig Flid besaae, opmaalte og aftegnede til alle dens Deele, samt af Brevskaber og Skribenter oplyste dens Merkværdigheder. Noget for den Tid fattede endeel lærde Mænd i Danmark den Beslutning at udgive Levnetsbeskrivelser over berømmelige Danske og Norske Mænd efter de Mønstre, som findes i de Engelske Biographier, der paa Tydske ere oversatte under den grundlærde Baumgartens Opsigt. Dette blev tilmeldet Schøning og mig af da værende Major Scherewien, siden Conferenceraad og Landsdommer i Snen, hvilken lærde og grundtærlige Mand er død der 1779 i December. For at fyldestgjøre vor Bøns Forlangende, satte vi os til Arbeidet. Jeg fuldfærdigede de Danske Konger, Knud den Store, Erik Enegod og Erik Tjinn; og Schøning den Norske Konge Harald Haardraade, og Tronhiemske Erkebisp Ernst deres Levnetsbeskrivelser. Men da vi vare færdige dermed gav vor Bøn os tilkiende, at hans andre Medarbeidere havde forladt dette Værk. Da vi nu ansaae vort Arbeide for ei aldeles uværdigt at legges for Publici Øine, saa lode vi det trykke 1757 til Kiøbenhavn i 4to. under Navn af: Forbedringer til den gamle Danske og Norske Historie, og bestyredes Correcturen af vor fælles Bøn Dass, som og gjorde Registeret. Ved disse Arbeider blev Schønings Navn bekiendt, saa at han i det

Har

Fortale.

Aar 1758 blev udvalgt til Medlem af det Kongelige Danske Videnskabers Selskab, i hvis 8 Tome hans Afhandling om Nordlysets Elde findes, hvor han udførligen viser, at dette Lufttegn har allerede været de gamle Græker og Romere bekendt, og ei sielden ladet sig see. Imidlertid var den berømtmelige Gummerus bleven Biskop i Tronhiem. En Mand af utrættelig Iver for Videnskaberne's Beste, en grundig Philosoph og Theolog, som gierne vilde gjøre sit Fødeland Norge lige saa berømt og oplyst i Videnskaber, som de mest bekiendte Europæiske Lande ere det. Til den Ende foreslog han strax efter sin Ankomst 1758 Schøning og mig at oprette et lærd Selskab, saaledes at vi tre skulde strax begynde med at skrive, den ene meddele den anden det, og naar man havde nogle Afhandlinger færdige, da lade et Bind trykke, uden just at vente paa flere Medarbeidere, for det første; dog blev det ei besluttet at gjøre det til et egentligt Selskab før 1760. Som en Frugt deraf udkom til Kiøbenhavn 1761 i 8vo. den 1 Del, hvorudi findes af Schøning to Afhandlinger, om Uaar og om Korn-Magaziner, hvilket sidste Stykke i sær indeholder herlige Forslag, som i det hele vare meget tjenlige for Norges Rige, at de bleve iværksatte. Overalt var vor Schøning en ivrig Patriot, og søgte baade ved Skrifter, og Raad og Daad at ophjælpe sit Fædreland, til hvilken Ende han meget lagde sig efter de oeconomiske Videnskaber. Imidlertid vorede Selskabet til i Lemmer, som man kan see af de følgende Dele, og fik i det Aar 1767 Navn af det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

Fortale.

I den 2 Del trykt Kiøbenhavn 1763 findes af Schønning en Afhandling om den Venetianske Adelsmands Petri Qvirini Skibbrud i Nordlandene 1432; saa og en anden, bestaaende i Anmerkninger til Capitaine Wangensteins Kort over Norge. Til den 3 Del trykt 1765 meddeelte han Beretning om det Meldalske eller Lynkens Robberværks Opfundelse, hvilket han saa meget bedre kunde giøre, som han i nogle Aar var dets Med-Directeur, navnlig fra 21 November 1758 til 3 Julii 1765. I den 4 Del er intet af ham, men i den 5, trykt 1774, findes hans Lovtale holdet i Selskabets Forsamling udi Tronhiem den 1 Martii 1774 over den fortreffelige og store lærde Mand, Biskop Gunnerus, som døde paa sin Visitats-Reise den 23 September 1773 udi Christiansund. En Lovtale, som upaatvileligen bør regnes iblant de smukke. Men nu forlod han endeligen Tronhiem, sit saa inderligen elskte Tronhiem, hvilket han og saa meget havde hængt, for at modtage Professoratet i Sorø, endskjønt han i Indkomster tabte ved dette Bytte, og blev han til dette Embede beskikket den 22 Februarii 1765. Til saadan Beslutning var den sande og eneste Aarsag denne, at vi ei kunde skilles ad, endskjønt vi ikke saaes saa ofte som vi ønskede, da han var i Sorø, og jeg i Kiøbenhavn, hvorvel jeg om Sommeren 1766 og 1767 opholdt mig meget der, og han ogsaa jævnlig kom ind til Kiøbenhavn, naar hans Embeds Forretninger det vilde tillade. Der udarbejdede han til sine Forelæsninger et Udtog af den Danske Historie, som gaaer til 1770, og fortiente at see Lyset. Der lag-

de

Fortale.

de han sidste Haand paa sin overmaade lærde Afhandling om de gamle Grækers og Romeres Kundskab angaaende de nordiske Lande, som findes i den 9 Tome af det Danske Videnskabs Selskabs-Skrifter, og hvoraf de i den 10 og 12 Tome sig befindende Afhandlinger om de sammes Kundskab efter Ptolemæi og indtil de saa kaldte midlere Tider, er en Fortsættelse, og er Jornandes den sidste Skribent han der har afhandlet, hvortil ogsaa kan i visse Maader regnes den Afhandling om Darii Hytaspis Tog til Scythien, som staaer i den 10 Tome. I Anledning heraf kom han i Strid med den lærde Professor Schlözer i Göttingen, som havde oversat og indrykket den i Allgemeine Welt-Histories 31 Del med nogle tilføiede Erindringer, hvorimod Schöning lod udgaae Anmærkninger under Navn af Sigurd Sigurdson, Sorø 1773, 8vo. Med hvad Glid han udi Sorø haver forestaaet sit Embede, og underviist Academisterne, det vidne de Navne Reventlau, Porzow, Hauch, Wormskjold og flere, som ved hans og de andre Professorers Forelæsninger ere blevne duede Mænds Navne. I de Aar 1773, 1774 og 1775 gjorde han en lærd Reise til Norge paa Kongelig Bekostning; Kongen skænkede ham den 19 December 1772, 500 Rdlr. til Reisen, og er hans Pas udstædt den 9 Maj 1773 af Ober-Hofmesteren Geheimeraad Reibenstein i Sorø. Og atter blev ham den 21 April 1774 skænket 1000 Rdlr., da Arve-Prindsen var i sær meget fornøiet med hans nedsendte Anmærkninger over Norges Tilstand. Denne Reise skede for at besee hvad Alderdoms Levninger der

Fortale.

endnu ere tilovers, hvortil han af sig selv føiede mange oeconomiske Annærkninger. Og i begge disse Henseender igiennemreiste han Tronhiems og Romsdals Amt, Gudbrandsdalen, Hedemarken, Romerige, Smaalandene, og havde i flere Aar bleven ved at bereise Norge, dersom han ei af Kongen var bleven den 23 Augusti 1775 beskikket til Geheime Archivarius i den uforglemmelige Langebets Sted, som Døden berøvede os den 16 August 1775, da dette hans nye Embede udfordrede hans Nærværelse i Kiøbenhavn, saasom han tilligemed var overdraget at udgive Corpus Diplomaticum, og at fortsætte Scriptores rerum Danicarum, hvilket dog ved Rescript af 17 Junii 1776 blev forandret saaledes, at Scriptores bleve mig overdragne, og han derimod Udgaven af Snorre Sturlesson. Som en Frugt af denne Reise har det første Hæfte seet Lyset i Kiøbenhavn udi 4to. Aar 1778, hvorudi Klæboe og endeel af Guldalen beskrives, og med Trøtningen af det andet, som handler om Sundmør og Romsdalen, var allerede vidt kommen, da hans Sygdom standsede det. Men hans vigtigste Værk er det Norske Riges Historie, hvoraf som en Forløber udkom: Afhandling om de Norske og endel andre nordiske Folks Oprindelse, Sorø, 4to. 1769. Og siden den Norske Histories første Del indtil Harald Haarfager, Sorø, 4to., 1771, og anden Del, Historien om Harald Haarfager, Erik Blodøxe, Hakon Adelfsteen, Sorø 1773, og endeligen nu den tredje Del, Kiøbenhavn 1781, om Harald Graafeld og Hakon Jarl, alle i 4to. Dette vigtige Værk havde han fore-

fat

Fortale.

fat sig at udføre lige til vore Tider, men Døden har berøvet os
saa kostbar en Skat, hvortil ikkun nogle Excerpter findes. Og
har man Marsag at frøgte for, at der maaskee i nogle Aarhūn-
drede ei vil findes den, der med lige Hæld bliver i Stand til at
bringe dette Værk til Ende. Thi enhver upartisk og kyndig
maa tilstaae, at alt hvad Skarpsindighed, Estertanke, mōi-
sommelig Undersøgelse, udbredt Læsning, Sandheds Kiærlig-
hed kan tilveiebringe, er her anbragt. Stilen er tydelig, or-
dentlig, mandig, og, hvor Tildragelserne det taale, smuk.
Polybius var hans Mønster, og ham har han søgt at følge, da
han ansaae ham for den nypperste Historieskriver. Snorro var
hans fornemste Beiviser, dog ei anderledes end at han ofte
retter, forbedrer og forkader ham, naar han synes Sandhed at
fordre det. Dersom dette Værk var bleven bragt til Ende,
tviler jeg paa, at noget Land havde kunnet opvise Mage dertil
i Tilforladelighed, Omstændelighed, og Tingenes dybe og nøie
estertænkte Undersøgning. Da det behagede Hans Kongelige
Høihed Arve-Prinds Friderich at ville lade udgive Nordens
nypperste Historieskriver Snorro paa sin Bekostning, saa faldt
Valget, som naturligt, paa en Schøning, der og udarbeidede
den latinske Oversættelse i de tvende første Toimer, som komne
ud til Kiøbenhavn 1777 og 1778 i Folio. Fortaleu er og af
ham, ligesom Charterne og Genealogierne. Med den tredies
Trafning standsede det ved hans Død i Harald Haardraades
Historie, men dog er bleven fundet efter ham indtil det 9 Kapi-
tel i Magni Barfods Historie. Fortsættelsen af Værket er ble-
ven

Fortale.

ven betroet Justiceraad Thorlacius, Rector ved Kiøbenhavns Skole, af hvis Haand man kan vente den lige saa god, som Begyndelsen, da han baade er en indfødt Islænder, og desuden en meget god Latiner. Give Gud at man og kunde see hans Norske Historie ligesaa høilidig fortsat, men det er umueligt. I det Selskab, som udgiver Islandske Skrifter af Arnæ Magnæi Samlinger, var han et Medlem, siden den 12 Junii 1776, og havde Del i Udgaven af Hungurvaka, for hvilken han haver gjort Fortalen. Hans øvrige Levnets Omstændigheder ere, at han den 5 Maji 1756 indlod sig i Ægteskab med Frederica Hveding, en Dotter af Justice-Raad Hveding i Tronhiem, som dog ei haver glædet ham med Børn. I det Danske Selskab til Historiens og Sprogets Forbedring blev han allerede 1751 den 3 April udvalgt til Medlem, og af det historiske Institut i Göttingen 1772 den 25 Januarii. Hans Kongelige Majestæt behagede det 1774 den 29 Januarii at tillegge ham Justiceraad Titel, dog hans største Titler ere hans Skrifter, og hans førte Liv; Skrifter, der ævig vilde blive ved, naar de blot titulerede Personer, og Slægter, ere ævig forglemte. Foruden de forhen opregnede har han og udgivet Disputationes 4 de origine Philosophiæ orientalis, Havniæ 4to. 1744—47, som er hans første Skrift, og hvorudi han for det meste har fulgt Bruckers Historia Philosophiæ. Om Agerdyrkingens Forbedring i Norge, Kiøbenhavn, 8vo. 1758, hvorudi ere mange skønne Ting, men hvor han, maaskee henreven af Kiærlighed til Fædrelandet, driver

Fortale.

driver Norges Fordele for vidt. Oratio de antiquissima reipublicæ constitutione, Regum speciatim potentia & auctoritate apud gentes boreales, Soræ, 4to. 1765. Oratio de antiquo succedendi jure, ib. 4to. 1767. Betragtning over Kong Friedrich den Femtes Begravelse, ib. 4to. 1766. Tale paa Christian den Syvendes og Carolinæ Mathildæ Brøllupsdag, Sorø, 4to. 1766. Programma de festo, post occidui solis reditum in Septentrione, olim celebrato, Soræ, 4to. 1766. Programma de anni ratione apud reteres Septentrionales, Soræ, 4to. 1766. Oratio ad solennia Coronationis Christiani 7 & Carolinæ Mathildæ, ib. 4to. 1767. Fundamenta narrationis Herodoti de Scythia, i 3 Programmata 1768, 1769, 1770. 4to. Programma de Sinu Codano & monte Sevo. ib. 4to. 1772. Han har og megen Del i den smukke tractatus Oeconomico-Physicus de habitu Norvegiæ ad agriculturam, som hans Broder Claus Ursin Schøning, der siden døde 1768. som Sorenskriver i Salten udi Nordlandene, udgav til Kiøbenhavn 1754 i 8vo. Men foruden alle disse opnævnte har han og efterladt sig følgende utrøfte: 1) De Normannis, som han har forfærdiget endog førend han blev Rector; et Skrift, som han vel ei selv ansaae endda for udarbeidet nok til at legge for Publici Dine, da han omarbeidede og omskrev alt hvad han gav i Trøffen tvende ja ofte trende Gange, men som dog efter mit Skøn fortjener det meget bedre, end mange andre. 2) Hans Reise i Norge udi 9 Bind, som vidst i Trøffen ville udgiøre omtrent 27 Hæfter, hvoraf det ene kun er trøft, og det andet næsten før.

Fortale.

færdigt, og hvorhen og kan regnes mange andre geographiske Efterretninger om bemeldte Rige, samt Excerpta, hvilke alle han med megen Møie har samlet. Og er denne Reise i saadan Stand, at den uden sønderlig Forandring kan trøffes. 3) Tronhiems Bøes Beskrivelse, som dog bestaaer mest i Samlinger, hvoraf ikke meget er sammenhængende skrevet, undtagen om Stadens Historie i sær, og om Munkholmen. 4) Forelæsninger over den almindelige Historie fra Verdens Skabelse til omtrent 1500. 5) Ditto over den Danske Historie indtil 1770. 6) Ditto over den Europæiske Historie fra den Westphalske Fred til 1748. 7) Om Procopii Rundskab om vort Norden, som en Fortsættelse om Romeres og Grækers Rundskab om samme Sag. Desuden ere der en Mængde Excerpter til den Norske Historie i sær, saa og nogle til den Danske, og deriblandt undertiden endog smaae Afhandlinger. Foruden alt dette har han og efterladt sig 80 tegnede Charter, dels smaae, dels store over Norge, og dets Provincer, dels af ham selv forfattede, dels udcopierede af ham. Til Slutning vil jeg sige nogle Træk til om denne store Mand. Han var af maadelig Legems Størrelse, noget bleg og mager, vel voxen, meget behændig, og skicket til Legems Øvelser, alvorlig af Udseende, af temmelig god Helbred indtil Aar 1778 i April, da han blev angreben af en Betændelse i Leveren, hvoraf han dog kom sig nogenlunde, men blev den 27 September 1779 pludseligen overfalden af en Betændelse i Underlivet, som efterhaanden slog ud til en ordentlig Svindsot, der tærede ham langsomt bort, og hvoraf

af

Fortale.

af han døde den 18 Juli 1780. Naar han var hos sine Venner var han munter og opreist, eller og talte han om lærde Ting, efter Omstændighederne. Han var en meget god Hæftesælle, hvilket hans efterladte Frues Sorg noksom bevidner. Imod sine Underhavende var han lemfældig, imod fattige godgjørende, og hvor meget jeg end har kendt ham, har jeg dog aldrig ved den ideligste Omgang kunnet opdage nogen Feil hos ham. Til Bevis paa hans Uegennyttighed kan dette tiene, at, da hans Svigermoder døde, overlod han den Del, han efter hende kunde tilfalde, til sin Frues tvende ugifte Søstre, endskjønt han ikke var rig. Af alle Lærde agtede han Leibnitz høiest, og af hans Skrifter i sær hans Theodicee; og erindrer jeg mig endnu med Fornøjelse den Tid, da han bragte mig til at læse den. Han yndede og meget den berømte Rousseau's Sætning om Menneskets større Lykke i den naturlige Stand, end i den flebne, hvorvel han derhos tilstod, at Videnskaber ere Mennesket i dets nærværende Tilstand umistelige og fornødne. Og havde vi angaaende denne Rousseau's Mening om Menneskets Lyksalighed i hans naturlige Tilstand, ofte en venstabelig Strid. Den bekiendte Abbed St. Pierre's Sætning om al Krigs Affækkelse, elskede han saa meget, at han var nær ved at troe dens Muelighed. For de Svenske var han megen Høilagtelse, i sær for deres oeconomiske Videnskaber, og overalt elskede han Lærde af hvad Land og Religion de end vare. Udi sin Engdom viste han sig meget taalmodig, og var altid i alle Ting fornøiet med Guds Vilie. Han var en Hader af alle

Fortale.

unnyttige Høfligheds Bevisninger, og Høitideligheder, af alle overflødige Zirather, hvorfor han ikke heller læste Poeterne med den Henrykkelse, som mange andre, og dømte maaskee lidet for umildt om Comœdier og Romaner, hvorvel han derfor ikke gandske forfastede dem. Han var uden Stolthed og Indbildning om sig selv, meget tilbøielig til at sætte Priis paa andres Arbejder, og til at rose dem. Fredelige og lærde Geistlige ærede han, ligesom han derimod flyede de trætteficære og opblæste, og afskyede al Strid, endog i Religionen, vel vidende, at fielden noget godt deraf kommer. Med de beste og lærdeste Mænd havde han Omgang og Fortrolighed, af hvilke nu ere døde en Hielmstjerne, Molin, Langebec, Klevenfeld, Gram, Dass, Wöldike, Kall, Gunnerus, Schlegel, Schytte, Tømmer, og flere, og endnu leve en Erichsen, en Guldberg, en Lürdorph, en Bogelius, en Rosod, en Treschow, en Obelis, en Harboe, en Jessen, en Wedel, en Holm, en Friis, en Müller, en Carstens, en Rothe, en Jacobi, og flere. Mange raadførte sig i deres Skrifter med ham, helst udi historiske Ting, saasom en Strøm, da han arbejdede paa sin Sundmørs Beskrivelse, en Krog, som har beskrevet Nordfiord, men hvilket Vært endda ikke har seet Lyset, og en Schnabel, der til Videnskaberens Tab er død alt for tidlig, og derved et har til Ende bragt sin Beskrivelse over Hardanger. Uden Schoning havde jeg ikke heller kunnet fremtræde med de Værker, hvordan de end ere, som nu see Lyset. I ham og Langebec haver jeg tabt mine beste og sikkerste Veiledere og Lærere, og længe for-

Fortale."

forhen en Holberg, og en Gram. Til sine andre Fortfællester har han og lagt denne, at skænke sin gandske Bogsamling til det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Tronhiem, hvorimod og Hans Kongelige Majestæt har skænket hans Enkesrue en flækkelig Pension. Rector Dass havde foræret ham sin Samling af Danske Bøger, paa Vilkaar at forøge den, og at det altsammen siden skulde tilhøre Tronhiem. Dette, endskiønt kun mundtlige Løfte, hvorvel en ærlig Mand ingen Forskiel gjør paa mundtlige og skriftlige Løfter, har han ei alene opfyldt, men endog udvidet, ved at bortskænke alle sine Bøger, hvoriblant ere mange gode og vigtige, til samme Selskab. Til Erindring af saa ypperlig en Mand opsatte jeg strax disse faae Linier:

Flentibus Musis

Langebeckio adempto

Apollo dixit:

Ne flete Sorores

Schöningius vivite

Nunc Schöningio sublato

Plorantibus Musis

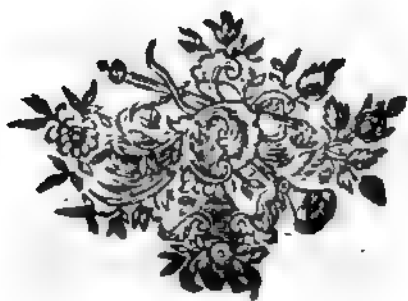
Complorat Apollo

Et Tacet.

Fortale.

Dog det nytter ikke at begræde saadan Mand's Forsis; det er ikke nok; Nei langt bedre er det at betræde hans Fodspor, at løbe den Bane han har løbet, for nogenlunde at opnaae ham, men hertil vil Arbeide, Flid, Naagenhed, Utrættelighed; Comoedlers, Clubbers og Spille-Selskabers alt for jævnlige Brug, thi hvo vil nægte den tilbørlige, den maandelige, føre sandeligen ei til Verdens Tempel, formaae ei at stille nogen ved Siden af en Schøning.

P. J. Suhm.

Den
Norſke Hiſtorier
Tredie Deel,

indeholdende

Niigets Hiſtorie

fra

Kong Hagen Adelfteins = Fostres Død

til

Kong Oluf Tryggveſons Ankomſt

til Regieringen.

1003
1003 1003 1003 1003 1003

1003 1003 1003 1003 1003

1003 1003 1003 1003 1003

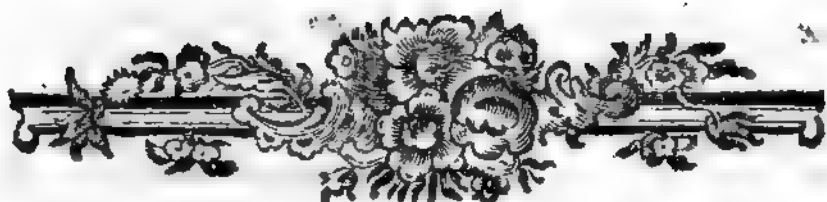
1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003

1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003

1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003

1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003

1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003 1003

Det 1 Kapitel.

Det Norske Rikiges Historie under Kong Harald
Graafelds, eller under Eriks Sønners og Dron-
ning Sunhilds Regiering.

§. 1. **I** den næst foregaaende Deel, af vor Norske H. Indledning.
storie, have vi seet det Norske Rikiges Stat at
oprettes, derpaa at valse, at trues med Kuldkastelse, men
atter at stadfæstes. Det første var skeet, under en Harald
Haarfagers vel anlagte og langvarige Regiering; under en
Erik Blodøge begyndte vel Staten at valse: men en Hagen
Adelssteens Foster stadfæstede den paa nye. Sidstnævnte
stridbare, tappre, kloge og høifælskede Regent satte ei alleene
Rikiget i forrige Forfatning, men bragte det ogsaa til den Høide
af Magt og Anseelse, at det kunde trosse alle Anfælde, baade
af egne og fremmede Fiender, og ei alleene byde begge sine
mægtige Naboer Spidsen, men ogsaa giøre anseelige Ero-
bringer i deres Lande. Dette kunde ei andet, end opvække
bemeldte Naboers saavel Opmærksomhed, som Misundelse,
og

og det maatte bringe dem paa det Anslag, at nedtrykke igien dette mægtige Naboe-Riige, der i saadan Hast, i en Tiid af mindre end hundrede Aar, var steget saa hoit i Veiret. Saa længe en Kong Hagen sad ved Roret i Norge, vare alle de Forsøge, man derpaa gjorde, aldeles frugtesløse: men da det kom i endeel, deels svage, deels voldsomme og blodtørstige Regentes, samt i en listig, forhadet og herskesyg Qvindes Hænder, saa har en lang Række af indbyrdes List, Bold, Underfundighed og Efterstræbelser indenlands, foreenede med en udenlandst Forstes herskesyge Hensigter, bragt det-saa vidt, at bemeldte saa meget blomstrende og mægtige Stat kom, for en stor Deel, under et fremmed Herredømme, og var nær ved Bredden af sin Undergang.

Tilstanden
efter Kong
Hagens
Død.

§. 2. Disse Ting skulle udgiøre Indholden af følgende Deel af vor Historie, som vi nu ville foretage os. Kong Hagen var død, som vi tilforn have berettet, og Tilstanden i Norge, ved dette alt for hastige Dødsfald, af følgende Bestaaffenhed. Over den østre Deel af Nigen, eller over de Lande, som ligge østen for Follo-Fiorden, var Tryngve Olafssøn Under-Konge eller Regent; over Vestfold, med endeel tilgrændsende Lande, regierede Gudraud Bjørnsøn; begge nybemeldte vare Fættre og Kong Hagens Brødre-Sønner; paa Uplandene vare adskillige Konger, hvis Navne de Gamle ei have optegnet; men over Throndelagen, ventelig ogsaa over Halogaland, eller nu varende Nordland de a), med dertil hørende Finmark, førte Sigurd Jarl Herredømme.

a) I den Danske Oversættelse af Snorre staaer udtrykkelig, at Sigurd Jarl, foruden det Thronhiemske, ogsaa besad ald Nordland, pag. 92. Sagen er uden Tvill rigtig, men uvist, om det har staaet i Clausens Original, eller det er Tillæg af ham selv. Vel forbeholdte de gamle Konger sig selv gemeenlig Finmarken, i sin Handelen med Fin-

bedømmet, som havde sin Boepæl paa det gamle Konge-Sæde Glade b). Alle disse havde været Kong Hagens fortrolige Venner og trofaste Tilhængere; de kunde endnu med Rette anses som Hoveder for hans Partie; og de havde derover meget at frygte for, saavel af deres egne Landsmænd, som af fremmede, ved den forestaaende Forandring, i Hensigt til Regjeringen i Riiget, hvilken Kong Hagen, efter derom tilforn anførte Beretning, havde paa sit yderste overdraget til sine Broder-Sønner, til Kong Harald og hans Brødre, Printser, der deels vare opdragne, deels længe havde opholdt sig ved Kong Harald Blaatands Hof i Danmark, med hvilken Kong Hagen havde næsten bestandig ført Krig. Af disse Printser kunde derfor bemeldte Kong Hagens Tilhængere, ei spaae sig meget godt; de havde Aarsag at frygte: men Kong Harald Erikson og hans Brødre ei mindre Aarsag at frygte for dem. Deels havde de Joie til at søge Havn, for hvad Kong Erik Blodørs havde begaaet imod deres Forældre og nær Forvante, deels vare de i Besiddelse af anseelige Lande, især Sigurd Jarl, som foruden meere besad heele Throndelagen, hvor Riigets fornemste Størke, i de Tiider, havde sit Sæde.

§. 3. Disse Printser havde da baade Joie og Ævne, til at sætte sig imod Kong Eriks Sønner, for at udelukke dem
 A 3 fra Kong Harald den anden, kaldet Græsfeld.

Finneerne, som et Regale: men at de magtige Glade Jarle have været i Besiddelse af Halogaland med tilhørende Finnmark, sees ogsaa deraf, at da efter Kong Oluf Tryggversons Fald, Norge blev deelt mellem de tre mod ham forenede Regense, tilfaldt Halogaland Erik Jarl. Snorre i Olafs Trygg. Saga, Kap. 130. Uden Tvil har deri den Forsættelse af Mægt og Riige bestaaet, som Kong Hagen lofte Sigurd Jarl, da han blev Konge. Snorre i Hakons Saga, Kap. 1.

b) See Ol. Tryggv. Saga, 1 Deel, Kap. 29. og Snorre i Harald Blaatands Saga, Kap. 1.

fra Regieringen i Norge. Men, alt dette uagtet, kontinuerede dog Kong Harald og hans Brødre, i Folge af Kong Hagens sidste Willie, til Riiget, efter hans Dod, uden mindste Modstand, og uden at nogen, enten af ommeldte Printser eller andre, gjorde den mindste Bevægelse, enten for at udelukke ham fra Riiget, eller for selv at naae Enevolds-Regieringen: saa stor Verbødighed bar man for den saa høit elskte Kong Hagens-Willie, ogsaa efter hans Dod. Dog maatte de nye Regente forpligte sig til, deels at holde de Love ubrodelige, som Kong Hagen havde udgivet, samt lade alle og enhver der-efter nyde Ret og Skiel, deels at alle Hovdinge, alle de forrige Regente i Riiget, skulde beholde de Værdigheder, de havde faaet af benævnte Konge, samt de Lande og Riiger, han havde tildeelt dem bb). Imod disse Løfter bleve Eriks Sønner, eller rettere, den ældste af dem, Kong Harald, efter den af Harald Haarfager udgivne Grundlov, antagen og erkiendt for Riigets øverste Regent, for Monark og Over-Konge. Dog vovede ei Kong Harald, eller hans Brødre, sig til at opslaae deres Residence, enten i det Thronhiemskke, eller iblandt Bisköpingerne: paa begge Steder havde deres Forældre allerede længe tilforn gjort sig forhadte; paa begge Steder boede nu en Mængde store, mægtige og anseelige Mænd; disse og begge Steders Regente havde bestandig holdt Kong Hagens Partie, imod Eriks Sønner, og altid været hans Venner c). Den første Vinter, eller det første Aar, efter Regieringens Tiltrædelse, havde de derfor ei meere af Riiget i fuld Besiddelse, end kun dets middelste Deel, saasom Hordeland, Rogaland, Sogn, Fiordafylke; samt begge Mørene og Romsdal, med endeel tilhørende Districter, over hvilke deres Fader, Kong Erik, tilforn havde regieret, det øvrige

bb) Saa faaer i den haandskrevne Thronas-Skinna.

c) See Snorre ogsaa anførte Sted, og Olafs-Saga, Kap. 30.

Kong Eriks Sønner, hvilke alle tilhøbe, med et Slags fælles Ret, fælles Myndighed, tiltraadde Regieringen, og foreskillede samtlig Enebolds-Regenten, eller en af flere regterende Konger bestaaende Forsamling, hvis Hoved Harald var, som den ældste iblandt dem, som derfor ogsaa var iblandt dem den første, den fornemste i Ordenen, men som for Resten synes intet videre Fortrin, i Hensigt til Magt og Myndighed, at have havt for de andre. Denne Indretning kan vel synes, et at have været ganske overensstemmende med den, af deres Farfader, Kong Harald Haarfager, udgivne Grundlov, i Folge af hvilken, een alleene burde være Enebolds-Regent; nysnævnte Konge havde ogsaa dertil udtrykkelig opnævnt sin Sønneson Harald alleene, efter hans Faders Kong Eriks Død, naar den indfaldt h): men da værende Omstændigheder maae have gjort et Slags Forandring deri nødvendig, og bemeldte Indretning er uden al Tvil skeet efter Overlæg og af vigtige Aarsager, deels og fornemmelig, for derved at gjøre Arve-Folgen til Enebolds-Herreedommet des sikkrere, i den Blodøriske Familie, og for derfra des bedre at kunne udelukke de andre Printser, af Harald Haarfagers Familie; deels for at forekomme Riigets videre Deeling, saavelsom Splid mellem Printserne og Brødrene paa den eene, og deres Forening med de andre Printser, paa den anden Side; deels for at spare, naar skee kunde, Omkostninger paa mange særskilte Hoffer at underholde; og deels, for at kunne, med foreenede Kræfter, des eftertrykkeligere sætte sig imod Under-Kongernes Foretagender, af den øvrige Kong Harald Haarfagers Familie, af hvilke foruden foromtalte Konger, Tryggve og Gudraud, adskillige den Tiid fandtes paa Oplandene i).

§. 5.

(h) See bemeldte Norske Histories 2den Deel, S. 192. §. 52. See og Snorre i Harald Haarfagers Saga, Kap. 45.

i) See Torf. Hist. Norveg. Par. 2. Lib. 6. cap. 1. pag. 258.

§. 5. Kong Harald Eriksøn, med Tilnavn Graa-
feld, om Anledning, til hvilket Navn paa et andet Sted
k) videre skal meldes, blev da vel, efter Kong Hagens
Død, Enevolds-Regent over hele Norge, men han maatte
deele denne overste Magt og Myndighed, med sine Brødre;
altsammen uden Tvil fornemmelig efter deres Moders, den
myndige, fiedige og herskesyge Dronning Gunhilds Anlæg
og Anslage, som ei alleene mangede sig i Regierings-Sager-
ne, men havde ogsaa deri meest at sige l), gemeenligen kaldet
Konge-Moder. Ved Regieringens Tiltrædelse skulde vel
intet have været hende og hendes Sønner Tiærere, end strax at
have kunnet støde de andre Konger og Regente i Norge, fra
deres Riiger, eller fra de dem tildeelte Lande: men de ind-
saae lettelig, at denne Sag var for det første ugiorlig: saa
svage vare deres egne Kræfter, saa stor derimod kines Magt,
da ved dem, som Kong Hagens Tilhængere og Benner, Un-
dersaatternes Hjærter bleve bestandig hængende. For at
kunne derfor sætte dem selv i Sikkerhed paa Thronen, og for
at forekomme indbyrdes Krig og Urolighed i Riiget, hvori
ved de selv vilde staae meest Fare, maatte de da søge, at bringe
Sagen til Fred og Forlig. Næste Vinter, efter Ankomsten
til Norge, og efterat de der havde tiltrædet Regieringen,
sendte til den Ende Gunhilds Sønner Gesandte, til deres
Fættene, Kongerne paa Westfold og i Biiken, om indbyrdes
Fred og Forlig; og denne blev strax sluttet, paa det Vilkaar,
at i Folge af Kong Haralds Grund-Lov, og Kong Hagens
derefter giorte Indretning, skulde bemeldte Konger fremde-
les beholde de Riiger og Lande, de havde, men betale deraf
de halve Indkomster, til Gunhilds Sønner, og erkiende
dem

Forlig og
Fred
Ans.
tes.

k) See efterfølgende §. 35. i dette Kapitel.

l) See Olafs Saga, anførte Sted, Kap. 29.

dem for deres Ober-Konger eller Enebolds Regente m). Ved Mellem-Mænd og mellemgaaende Gesandte, blev ligeledes et Forlig tilveiebragt, imellem Kongerne og Sigurd Jarl, under samme Billaare, som forommeldte: Sigurd Jarl skulde erkiende dem for Enebolds-Regente, men derimod beholde for sig de Lande og det Herredomme, som Kong Hagen havde tilstaaet ham; hvilket alt, som vore gamle Skribente her lægge til n), med Eed, paa begge Sider, blev stadfæstet; saa det synes, at Sigurd Jarl, som slug og forsigtig, har ei villet lade sig nøie med blotte Løfter, Haandslage og Forsikringer, men fordret Eed af Kongerne.

Den brydes
igien.

§. 6. Sigurd Jarl havde ogsaa billig Marsag, at bruge Forsigtighed: han kiendte alt for vel Dronning Gunhilds samt hendes Sonners Sindelag; han vidste hvor lidet man kunde troe deres Ord og Løfter; og Udsaldet viiste, at denne snedige Mand havde tænkt ret, lad være den af ham brugte Forsigtighed var forgieves. Sigurd Jarl var just den, som Kongerne havde fornemmelig at frygte for; han var meest i Stand, til at sætte sig imod deres Hensigter; paa ham havde derfor Dronning Gunhild sit Øie, al sin Opmærksomhed, fornemmelig henvendt; og ham maatte man see at rydde af Veien, førend man kunde foretage noget imod de andre Printser, eller gaae videre i sit Forehavende. Endskionk derfor, ved nyss omtalte Forliiger, Freden indenlands syntes at være sat paa en nogenledes sikker Fod, og al Marsag til Ueenighed dæmpet, saa varede det dog ikke længe, førend den onde, arglistige og herskesyge Dronning Gunhild, i Hensigt, at faae alle dem rydde af Veien, der vare at ansee som Hoveder, for hendes og hendes Sonners Modstandere, tog sig
for

m) See Snorre i Harald Græfvels Saga, Kap. 1.

n) See Olaf Tryggvesson's Saga af Hårepar-Bok, Kap. 30. pag. 28.

for at sætte alle sine; til den Ende, optænkte Anslage og Ma-
skiner i Gang, hvortil hun gjorde Begyndelse, paa følgende
Maade.

§. 7. Med hendes Sønner, pleiede hun ofte at holde Ved Dron-
Raads Forsamlinger og Samtaler o), Regieringens Sager ning, Gums-
angaaende, og deraf tog hun engang Anledning at tiltale billig Raad.
dem saaledes: „Hvad er vel Eders Hensigt, og hvad tænke
„J, angaaende Regieringens Førelse og Forvaltning, i saa
„vigtig en Deel af Riiget, som Throndhien er; J prange
„vel, med Konge-Navn, med Titel af Enevolds-Regente,
„den samme, som Eders Forfædre have ført: men hvad er
„det, J besidde af Riiget? en liden Landstrækning, en
„Strimmel Land, kun en ringe Deel deraf, saa at J derover
„ei ere i Stand til at holde, uden et ringe Antal Krigsfolk.
„Heele Riiken have Tryggve og Gudraud i deres Eie, og de
„have den med nogen Ret, i Hensigt til deres Herkomst, som
„deres Arve-Riiger, deres Forfædres Besiddelser: men Si-
„gurd Jarl regierer, eene i alle Ting, over heele Thronde-
„lagen, Eders Fæderne-Arv; og der har han sat sig paa
„Thronen, som Eder burde tilkomme. En Jarls Magt og
„Værdighed er nok for ham, dermed bør han lade sig nøie;
„og veed jeg derfor ikke, hvad Pligt der paaligger Eder, at
„lade ham besidde saa stort et Herredomme, eller lade ham
„stille Eder ved en saa anseelig Deel af Riiget. Er det
„ikke urimeligt? J maae fare hvert Aar, til fremmede Lan-
„de, ud paa Krigstoge og Søeroyerier: men J lade imid-
„lertid, her indenlands, andre fratage Eder Eders Fæderne-
„Arv. At styrte en Jarl fra Sædet, at knække Halsen paa
„ham, det skulde Eders Farsader, Kong Harald Haarfæ-
„ger, som Du, Harald, er opkaldet efter, have anseet for
„Bort-

B 2

o) See Snorre i Harald Hærfilds Saga, Kap. 3.

„ Børne-Spil, for en ringe Ting, han som ubrydbede eller
 „ underkuede saa mange Konger i Norge, og siden regjerede
 „ alleene over det heele Riige, indtil sin høie Alderdom. „
 Ikke er, svarede hertil Kong Harald, som den ældste og for-
 nemste, som den, til hvilken Talen især var stilet, „ Sigurd
 „ Jarl at ansee for saa let at tage af Dage, som at slagte en
 „ Kalv eller et Riid. Sigurd Jarl nedstammer fra en stor
 „ og mægtig Familie; han har om sig mange mægtige Fræn-
 „ der og Paarørende; selv besidder han stor Forstand og Klog-
 „ skab; han er ogsaa overalt elsket og blandt Almuen afholdt;
 „ og hvad bliver da Følgen, hvis han kommer under Veir
 „ dermed, at vi have noget fiendtligt fore imod ham? Alle
 „ Thrønder ville, som een Mand, staae ham bi; vort heele
 „ Foretagende vil da, til vor Skam og Skade, blive til intet;
 „ p) og desuden synes det mig ei raadeligt, for nogen af os
 „ Brødre, at betro os i Thrøndernes Hænder, eller opslaae
 „ vor Residence iblandt dem „ q). I dette har du aldeles
 Ret, var Dronning Gunhilds Svar derpaa: „ men vi
 „ skulle vide at tage Sagen paa en ganske anden Fod, og ei
 „ indlade os i for stor Bidtlostighed. Til den Ende skal Du,
 „ Harald, tillige med din Broder Erling, og med mig, op-
 „ staae vor Residence, for tilkommende Vinter, paa Nord-
 „ mor, og der ville vi passe paa den beqvemmeste Leilighed,
 „ til

p) Det er rimeligt, at Kong Harald her har stillet til den Throndhiemske
 Konge, Haldan den Svarte, som med Thrøndernes Hielp snaa sig
 i Stand til at byde Kong Harald Haarfager selv og hans heele
 Mægt Spidsen. Torfaus har derfor indført dette i Kong Haralds
 Tale, som noget, hvorpaa han blandt flere beraabte sig, see an-
 førte Sted pag. 240. : men vi ville ei anføre flere, end hvortil de
 gamle Skribente selv give Anledning.

q) Uden Toll i Hensigt til det, som Dronning Gunhild havde begaaet, mod
 deres forrige Konger. See Nor. Histor. 2den Deel. S. 70.
 S. 263. 264.

„til at sætte vort Anslag i Værk. „ Dette Råad, som sig-
tede til Sigurd Jarls Udgang, blev af alle samtykt, samt
Sagen besluttet, og strax iværksat r).

§. 8. Men man havde en gammel Kæb at fange; ^{Benfæstet}
derover maatte man gaae varsom tilværk, og de bedste Mid- ^{tes mellem}
ler udtænkes. Endelig udfandt man et, som syntes at være ^{Rongerne}
det tiendigste. Sigurd Jarl havde en meget yngre Broder, ^{og Sigurd}
ved Navn Griotgard s), der stod langt under ham, i Hen-
sigt til Værdighed og Anseelse, som den, der ikke stod i Tie-
nefte

B. 3

r) Se herom Snorre paa anførte Sted, Kap. 3. Olaf Trygvassons Saga,
1ste Deel, Kap. 32. pag. 29. og Torfaus paa anførte Sted, Kap. 2.
pag. 240.

s) Herved møder en ei liden Vanfærlighed, i Hensigt til Tidsregningen, som
maa afhjælpes. Efter vor Regning, blev Sigurd Jarl dræbt Aar
965; hans Fader Hakon Jarl omkom ved Aar 883; ^{Norste Hist.}
2den Deel, S. 76, da Sigurd efter ham blev Jarl; lad denne da
kun have været 12 Aar gammel: yngre kunde han vist et være,
naar han skulde blive Jarl; lad hans meget yngre Broder Griot-
gard være fød, end og Aaret efter hans Faders Død, eller Aar
884: saa skulde Sigurd Jarl have været fød Aar 871, og 94 Aar
gammel, da han blev dræbt, men Griotgard ved samme Tid, en
gammel Mand, af 79 Aars Alder. Dette er vel ei ganske urime-
ligt, mindre umueligt; gammel maa Sigurd Jarl være bleven,
da de Norste endnu kalde Janden Gammel Siurd, uden Tvil efter
vor Sigurd: men dog giver Historien os ei mindste Anledning til
at troe, at Sigurd, men endnu mindre Griotgard have været saa
gamle, da Sigurds Død indtraf. Men skulde da vor Tids-Reg-
ning herved fuldfæstes? Skulde Kong Hagen Adelsleims Gostre være
død for Aar 963; som Torfaus har paastaaet? Skulde der hændte
Hafslunds Slag, og efter det Monarklers Oprettelse i Norge end-
nu sættes længere ned i Tiden, end vi have gjort? det er ingen
Følge heraf. Vor Tidsregning kan hermed gjerne bestaae; det
viler kun, at her er feilet i den Omstændighed, at vi have sat Atle
Jarls og Hakon Jarls Død for bemeldte Hafslunds Slag, i det
Sted, den burde være sat, efter bemeldte Slag, og mueligt en tem-
melig Tid efter det; hvilket vor Kæmpelidige Torfaus ogsaa har
indseet. ^{conf. Historie Norv. Par. 2. pag. 124. lib. 2. cap. 10.}

Adelen og
deres Rids-
ser, i de æld-
ste Tiden.

nest ved Hoffet, og endnu ikke forte nogen hoi Vres-Titel. Thi vel er det ei at tvile paa, at blandt vore gamle Førfædre, ligesom blandt de gamle Tydske, jo har været Adel og Adelskab, og langt meere deraf, end nu, eftersom man da ventelig ei vidste af flere Stænder, end Adel og Trælle; ei heller kan negtes, at der jo gaves fød Adels saadanne vare alle de saa kaldte Bønder eller Odels-Bønder, det er alle, som enten eiede eller beboede Jordegods og Gaarde paa Landet, hvilke udgjorde den nederste Klasse blandt Adelen; saadanne vare ogsaa alle de saa kaldte Haulder, det er Bønder, som for hine forømtalte deri havde et Slags Fortrin, at deres Jordegodse ei vare kjøbte eller arvede fra fremmede, men havde længe gaaet i Arv, i samme Familie, Mand efter Mand. Disse havde adskillige Rettigheder frem for hine ¹⁾, og udgjorde den anden Klasse af Adelen. Men anderledes havde det sig, i Hensigt til den tredje eller øverste Klasse iblandt vor gamle Adel: her galdt ikke Fødsel, ligesom den i Almindelighed, iblandt vore Førfædre, galdt langt mindre, end egne Fortienester, og Titler af Jarl, Høfse, Leensmand, hvilke udgjorde bemeldte Klasse, og kaldtes med et almindeligt Navn Hofdinger eller Rikismænd, vare ei arvelige. En Jarls eller en Høfse Son blev derfor ei anseet for meere, end enhver anden af den ringere Adel, eller en Bønde, og kaldtes, hvis han boede paa Landet, Bønde, saa længe han ei stod i Hoffets eller Kongens Tjeneste, eller han ei havde forhvervet sig nogen af bemeldte høie Vres-Titler. Dette maatte ske, ved Tapperhed især, ved Helte-Bevrirelser, ved erhvervet Due-lighed, til at forrette en Jarls, en Høfse, en Leensmands Bestillinger; det kaldte man, at føre sig i Vætt: „Gialfur verdur du thil i ætat fara,, sagde Hagen Jarl til Sigmund ²⁾, det

¹⁾ Se de gamle Norske Love, især Gulatings-Loven.

²⁾ Se Oluf Trygvessons Saga, 2den Del, Kap. 107. R. 117.

det er, gjøre sig brødem, til at opnaae sin Familied, sine Forsædres Æres-Trin eller Æres-Titler, ved Hof- eller Krigs-Tjenester, ved Tapperhed, ved Forretninger, som udkrævede Hurtighed og Mod, Duelighed og Forstand. Herfra var vel neppe nogen undtagen: men jo høier man var af Byrd, jo nærmere Regjeringen især paarørende, jo større Aldgang og Rættighed ansaae man sig dog for at have til bemeldte Æres Titler; og i saadanne Omstændigheder var forbenaadte Griotgard. Han var endnu Bonde, eller boede paa Landet x), men holdt en temmelig Deel Krigsfolk eller Huuskarle i sin Tjeneste, i Hensigt, vel at samle sig Riigdomme, men tillige, at indlægge Ære, og gjøre sig berømt: men dette agtet, var han endnu ikke, uvist af hvilken Aarsag, af sin Brøder ophøiet til nogen af bemeldte Æres-Titler. Dette har Griotgard uden Tvil været fortrydelig over, og denne Omstændighed vidste man derfor at føre sig til Nytte. For at lokke Sigurd Jarl i Snaren, eller gjøre ham sikker, paa den ene, for at trække Griotgard ind i Partiet imod ham, paa den anden Side, sendte Kong Harald et Gesandtskab til dem begge, med de venligste Hilsener og store Foræringer. Gesandtskabet indfandt sig først hos Sigurd Jarl; det forfikkrede, paa Kongernes Begne, paa Kong Haralds især, at de ikke intet heller ønskede, end at kunne oprette med Jarlen, det samme fortrolige Venskab, som havde været imellem ham og Kong Hagen; og til den Ende indbød man ham nu til et Gæstebud hos Kongen, for der at kunne des nøter knytte deres Venskabs-Baand. Sigurd Jarl tog vel paa det høfligste

x) Som jeg meener, enten paa Møstun, forðum Møldatun, som ligger et Græfte Vesten for Agdenes, eller maaffee retter i Selven, forðum Solvo, beliggende strax inden eller Sunden for bemeldte Agdenes.

sigste imod Gesandtskabet, han lod ved det samme y) Kongen takke, for sit Tilbud, samt foreskifte om sit Venstabs, og sendte ham fra sin Side store Foræringar: men han udskyldte sig for at komme selv til Kongen, under Paaskud af sine mange Forretninger. Efter forrettet Grunde hos Jarlen, begave Kongens Gesandte sig derfra, til Griotgard, med samme venlige Hilsen, samme Venstabs Tilbud, og med lige saadanne Foræringar, som de havde tilbragt Jarlen, hans Broder. Griotgard tog et længe i Betænkning at tage imod den ham tilbudne Ære; han indfandt sig ogsaa, til den bestemte Tid, hos Kongen og Dronning Gunhild; og han blev af dem, med de største Æres-Bestæftninger imodtaget. Ei nok dermed: Venstabet imellem dem gik saa vidt, at han blev brugt og antagen, i Kongernes Sammenkomster og Raadslagninger, som de holdte blandt dem alene, og der, under en forstilt Fortrolighed, deeltagiggjort i deres hemmelige Raad og Anslage.

Anslag op-
lagt mod Si-
gurd Jarl.

§. 9. Alt dette skeede af dem, for at kunne desbedre efterhaanden trække Griotgard ind i deres Hensigter; og det lykkedes dem. Til den Ende, blev engang, efter overlagt Raad mellem Kongen og Dronningen, Talen bragt hen paa Sigurd Jarl; man forestillede, ved den Leilighed, Griotgard, hvor lidet han blev agtet, af sin Broder Jarlen, og hvad Uret denne gjorde ham, da han endnu ikke havde villet ophøje ham til nogen anseelig Værdighed, eller tillægge ham nogen Æres-Titel; uden Tvil har man lagt til, at dette skeede

y) Jeg følger her Snorre. Olafs Saga, paa anførte Sted, Kap. 33. pag. 30, fortæller Sagen, som Sigurd Jarl selv sendte, fra sin Side, et Gesandtskab til Kongen, med bemeldte Venstabs-Forsikring, og med Foræringar: men det løber omtrent ud paa et og det samme; begge Deele kunne være vigtige, begge Rætte.

Frede af Jarten, for at kunne træffe alle Ting til sig og til sin Son Hagen; derved fik man den lættroende Gristgaard singt i Harnisk imod sin Broder; og da man mærkede, hvad Gidtruf dette gjorde, paa hans opvækkede Sind, forsamte man sig at forestille ham de store Fordeele, som han kunde vente sig, ved at træde over til deres Partie, imod Jarten: han skulde blive ophøiet til Jarl; det samme Rige, samme vidtstrakte Lænde og Herredomme, som hans Broder nu havde; skulde han faae, til Belønning; og herved lod den Ære- og Stengjæstertige Gristgaard sig forblinde. Mod Løfte, om bemeldte store og anseelige Fordeele at vinde, blev han sin egen Broders Forræder; og han lovede, underhaanden og saa hemmelig, som meest muligt var, at ville udspæide Jartens Forrettgænder, Reis, Opholds-Steder, især noie udforske, naar beleiligt var, at overrumple ham, og strax derom give Kongen og Dronningen Underretning. Efterat de herom paa begge Sider, vare blevene eenige, reiste Gristgaard igien fra Hoffet, med store Forretninger, og begyndte strax at udspæide alle Læligheder, til at fremme sit Løfte, og derved tilfuge sin store forventede eller forestaaende Lykke.

§. 10. Lykken syntes ogsaa selv at ville fremme hans Forhavende, og det paa følgende Maade. Det var en af vare gamle Kongers eller Regentes fornuftige Forretninger, selv at reise, til visse Tider, omkring i Riket, og i dets Provincer, en Forretning, med hvilken de derfor altid begyndte deres Regiering. For da Kongen over Landet: heder det, om Kong Hagen Adelssteens Foster, strax efterat han af Thrønderne var bleven udnævnt til Konge 2); ei et tale om flere Exempler. De Svenske Kongers saa kaldte Eriksgata,

De gamle Kongers Gæstebude, Gaarde og Leve.

2) See Snorre i Håkons Saga, Kap. 1ste og 2det.
Norske Hist. 3 Deel

gata, eller retter, Riks-gata, er og bekendt, den Reise, de burde giøre omkring i Riiget, saa snart de vare blevene Konge. Under disse Keiser, burde Kongerne selv være tilstede paa Thingene; selv høre Undersaatternes Klager og Anfemaale; selv, eller ved deres Jacter, domme dem imellem; selv forestaae de høitidelige Offringer, paa de store Fæst dage; selv undersøge, besee, og giøre sig underrettede om alle Ting, Regieringen angaaende. I Norge, vare disse Keiser saaledes indrettede, at Luren gik om, hvert tredje Aar, eller inden tre Aars Forløb, havde Kongen reist det heele Rike over: „ Det havde været de forrige Kongers Sædvane, siger „ Snorre a) at fare, hver tredje Vinter, over Upland til „ Gjestebude. „ Skulde noget indrettes, forandret, påbydes, stode det da; havde Kongen nogen at tiltale, lod han ham stævne til sig; havde nogen en Sag at foredrage, eller noget hos Regenten at forrette, indfandt han sig; hvorefter da Undersaattene bleve befriede fra at giøre lange og kostbare Reiser. Men heroder havde de gamle Konger ingen vis og bestandig Residencie, skiont dog gjerne et eller andet Sted, hvor de fornemmelig havde deres Boepæl, og som deres Hiem, før Vinteren over. „ Kongen drog tilbage til Thronen, hiem, heder det om Harald Haarfager b), blev der Vinteren over, og kaldte det stedse siden sit Hiem. Der bygde „ han en meget stor Hoved-Gaard, Glade kaldet. „ Derimod vare, for Kongerne; visse bequemme Gaarde, af de største, de fornemste, udseete i hver Provincie, paa hvilke de, under bemeldte Keiser, havde deres Boepæl, deres Underholdning. „ Kong Anund, siger Snorre c), lod opbygge „ sig Gaarde, i et hvert stort Hæder i Sverrig, og drog omkring

a) See Olaf Helges Saga, Kap. 72.

b) See Snorre i Haralds Saga Haarfager, Kap. 9de.

c) See Ynglinga Saga, Kap. 37.

„fring i Landet.„ Saadan var Indretningen overalt her i Norden, saadan ogsaa i Engelland. Den gamle Engelske Stribent Beda d) nævner en Kongens Gaard, kaldet Adregin, en anden in Loidis, nok en in campo-domo e). Paa disse Gaarde holdte Kongerne visse Fogder, kaldede Armænd f), som forestode der Huusholdningen, og i Kongernes Nærværelse, besorgede Anretningerne. Men foruden disse Gaarde vare til Kongernes Indkomster, og til Bequemhed for dem, under bemeldte Reiser, endnu lagde visse Godser, hvilke de overlode, som Forleeninger, til deres Venner, eller til andre store og fortiente Mænd, under det Bilskaar især blandt andre, at de skulde imodtage Regenten, under hans Reiser, anrette for ham Gæstebude, og underholde ham med hans Folge, i en vis Tid, som var fastsat i Lovene, hvilke ogsaa bestemte, hvor stort Regentens Folge, i saadant Tilfælde, skulde være. Da Kong Oluf den Hellige derfor drog over Oplandene, med et Folge af 3000 bevæbnede Mænd, lagde de der værende Underkonger ham det til Last, „at han drog om Landet med en Krigsmagt, og ikke med det Folge, som Lovene tilstode, g). Vi have ogsaa, i Kong Harald Haarfagers Historie h) seet Exempel derpaa, i den Fortændelse, som Atle Jarl udtrede derover, at bemeldte Konges Hofmænd komme 1000 Mænd stærke til Gæstebudet, da de burde kun være 60. Disse Leene bleve ellers, af ommeldte Marsage, kaldte Beitflor, Gæstebude eller Gæstebuds-Leene; og derom er det at forstaae, naar i vore gamle Historier saa ofte meldes, om Kongernes Reiser til Gæstebude,

C 2

d) See hans Histor. Eccles. Lib. 2. cap. 14. & alibi.

e) See og herom Westmonasteriensis, Flor. Histor. p. 192. og 193. ad an. 975.

f) See Snorre, i Olaf Helges Saga, Kap. 123.

g) See Olafs Saga Helga, Kap. 73.

h) See Kapit. 2. §. 16. pag. 55.

bude, fra det ene Sted, til det andet, at man skulde troe, de intet andet havde at bestille, end at lade sig tractere; hvorover Peder Elansøn, paa et Sted i) ret nok oversætter Ordet *Beitflor*, ved *Gjæstebude*, samt *Foring* og *Holding*; thi at saka *Beitflor* bliver her gemeenlig det samme, som at tage ind, hos vedkommende Leensmænd, for der at have Tilhold og Underholdning. Et ganske andet Slags Leene derimod vare de egentlig saa kaldte Leene, eller *Krigs-Leene*, bestaaende i visse Indkomster, af en Province, et vist Fylke, som Regenten overdrog til sine Jarler og sine Herser især, mod at forestaae, i bemeldte Province eller Fylke, i hans Fraværelse, alle Regierings-Sager, som Regenten tilkom, men især at holde, til hans Tjeneste, et vist Antal Krigsfolk, som de, i paakommende Tilfælde, selv skulde anføre. Dog vare med disse *Krigs-Leene* forommeldte *Gjæstebuds-Leene* eller *Beitflor* ofte foreenede, som sees af Atle Jarls Exempel k); hvilket tillige vilser, at naar Regenten blev hindret, fra at komme, til den saa kaldte *Beitflo* eller *Gjæstebud*, maatte Vedkommende, i dets Sted, betale ham Penge, saa mange, som *Gjæstebudet* ellers skulde have kostet. l), hvilket uden Tvil ogsaa har haft Sted, naar enten visse uvedkommende af de Store i Riiget, eller endel andre, men uden for deres Tour, indbode Regenten til *Gjæstebud* hos sig, hvor han, i een eller flere Dage, ofte med sit heele Følge, blev tracteret m).

Sigmund Jarl
drabes.

Hibindtil omtalte, blandt vore gamle Regenter, vedtagen Sædvane, var den, som gav *Griotgard* Anled.

i) See hans Danske Oversættelse af *Enorre*, pag. 47.

k) See vor Nylige Hiftelses 2de Deel, pag. 35.

l) See og *Enorre*, i *Olafs Saga Helga*, Kap. 74.

m) See foruden andre Steder, *Enorre*, paa nyanset Sted, Kap. 174.

ledning og Leilighed, til at udføre det Ansøg, der var af-
 talt imellem ham og Kongerne. Om Høsten, efterat for. No. 96 5.
 ommeldte Benskab var stiftet, mellem Kong Harald og Si-
 gurd Jarl, foretog denne sig en Reise, ind til Stioradal
 eller Stordalen n), for der at fare omkring i Gæstebænde;
 og derfra drog han, i samme Erinde, ud til Dglu eller Au-
 gla o), ventelig i Forsæt, at begibe sig derfra videre til
 Guldalen p). Tilforn pleiede Jarlen, saa ofte han reiste,
 og ellers at have et stort Følge af bevæbnede Mand om sig,
 for derved at være sikker mod fiendelige Efterstræbelser: men
 nu, efterat det nye Benskab var oprettet, imellem ham og
 Kongerne, ansaae han dette som ufornødent, og havde der-
 for med sig kun et lidet Følge. Dette saaer den paa alle
 Leiligheder opmærksomme Griotgard at vide; han giver
 strax Kongerne Underretning derom, forsikkende derhos, at
 neppe vilde nogen bedre Leilighed gives dem, til at udføre
 deres Forehavende mod Jarlen; og de ere strax dertil fæ-
 rdige. Kong Harald og Kong Erling stige om bord, paa
 fire vel bemandede Skibe, som de, til dette Forehavende,
 havde hængt færdige liggende; med dem seile de, om Natten
 i Skær.

n) Denne videnskafte Dalkrafting, en af de største og frugtbareste Nordens-
 hælde, begynder 3 Meile omrent Nilen for Staden Trondhem, og
 strækker sig derfra lige op til Grænserne af Sameland. Den uds-
 gjorde, i gamle Dage, et af de store Følger i Thronelagen, og dens
 Indbyggere regnedes blandt de Thronderne.

o) Her menes Nilen Tvil bvn Gaard Augla i Klæbo; hvorefter videre, i min
 Næste Reise, i 1ste Hefte.

p) I den Danske Oversættelse af Snorre, af Ved. Clausen, p. 92. staar
 at Sigurd Jarl drog fra Stiordal, til Gula; og dette har vel
 J. Ramus hørt for Dine, naar han beretter, i sin Norriges His-
 torie, p. 8. 167. at Sigurd Jarl var til Gæst paa Oglo i Au-
 gla, den eller Stordalen. Begge Dialekter ere vigtige: Dglu eller Au-
 gla har vist ikke ligget paa noget af bemeldte Steder, men rettest i
 Klæbo.

de komme derfra, sætte Ild paa den, og lægg
 med Jarlen og hans heele Folge, i Iste.
 Forretning de, uden viidere Dphold, i Dagbro
 forlade Stedet, begive sig til deres Skibe, og
 bage igien til More, hvor Kongerne uden T
 havt deres Boepæl, enten paa Gaarden M
 Moldatun kaldet, eller paa noget andet Sted
 Agdenæs; men Griotgard, som det synes, bo
 den Solvo, nu Selven, som ligger tæt hos
 denæs, men sonden for det r).

q) I endel Haandfrivter stager, at Griotgard mødte de
 da de komme didhen.

r) Nordmør synes i de Tilber, at have strakt sig for
 Stofte længer ind i Thronbhiems Fiord, til i
 hvor Grandskiftellet nu er, mellem Ørelands
 Stalde. Selven har selgelig da hørt til Nor
 rettes Griotgard, Jarl paa Halogaland, uder
 gards Farsader, at være bleven dræbt af en Dø
 i Griotgards Haug, Sonden for Agdenæs.
 Histor. 2 Deel, p. 459. og Landnama, nyeste O
 synes ellers mærkeligt, at Hakon Jarl paa Hlade
 yngre Son efter sin Fader, og ei den ældre, som
 ligt, men kaldet denne Olgurd, et Navn, som ei

§. 12. Denne Tildragelse skeede, efter Ase Frodes, ^{Følgerne} eller efter den ældste Islandste Stribents, Ase Prestes Tor- ^{deraf.} gilson's Beretning, 2de Aar efter Kong Hagens Død, sa-
gelig, efter vor Regning, Aar 965 omtrent; og om den,
udelader den store Skald, E. v. ind Skaldaspiller sig saar-
des, i hans Halengia-tall:

Og Landets Regente
Toge fra den Sigurd,
Som gav Farmatyr's s)
Svaner og Fugle t)
Af Haddings Mænds Blod u)
Overflodigt at drifte,
Livet, paa Oglo.

Og den gavmilde,
Midt midt Ild-Luen,
Skibenes Styrer
Blev uforfærdet
Stilt ved Livet,
Da Landets Forster,
Denne Tyr's Slegtning,
I Freden ilde svigede.

Men denne Tildragelse, saa snart den blev bekiendt, bragte
heele Thronbelagen i Allarm. At svige og dræbe en midt i
Freden,

kon Jarls ældste Søn virkelig heet Griotgard, men omkom
E. Rager hos Solmat; s. Nærste Histor. 2 Deel, S. 717 til
hvis Erindring hans Fader siden lod opkalde sin næste Søn, og
give ham Navn af Griotgard. Sigurd var altsaa ei virkelig den
ældste af Hafons Sønner, men kun den ældste blandt dem, som over-
levede ham.

s) Det er Orhins.

t) Orhins Orhins, Herved forstaaer Væsten: Havnene.

u) Herved forstaaes enten Enidsmand i Almindelighed, eller de Danske
Hær; hvis man med Sars vil anse Haddina for at have været de
Danskes Konge. Det første, troer jeg, er det rimeligste.

Frede, den man havde sluttet Forlig og Venfæb med, det blev den Tid i Almindelighed anseet for Nidings Værk, men at begaae saadan Gjerning mod Sigurd Jarl x), for den største Dumdristighed. Denne hæderige og voldsomme Fremfærd havde berøbet sig langt fra ei den Bistning, som Dronning Gunhild og hendes Sønner havde ventelig formodet sig, men den tjente tværtimod kun til at giøre dem meere forhadte, især blandt Thrænderne. Sigurd Jarl havde staaet i stor Mibest; blandt det heele Folt; y), for sin store Forstand, var han berømt og naaendindig over heele Norge; og han havde mange Tilhængere, mange og mægtige Paarørende, sær i Throndelagen z). Saa meget derfor som dette, tilliige med Gjerningens Hæftighed i sig selv, var Kong Harald og hans Brødre hinderligt, i at indhøste den Nytte, af dette Foretagende, som de havde ventet sig, saa meget derimod var det Sigurd Jarls Søn, den unge Prints Hagen og hans Sag beforderligt. Denne Prints var opkaldet efter den saa høit yndede Kong Hagen a); han opholdt sig, da dette skeede, i det Throndhiemske; og han var da, som Torfæus meener, kun 15, som Olaf Trygvessons Saga siger b), 20, eller som Thomas-Stinna melder, henimod 20, men efter andres Beretning c), hen ved 25. Alar gammel; hvilket sidstnævnte best kommer overens med vor Reg.

x) Han kaldes i et Fragment af Noregs Konunga-Sögur, Sigurd Hyrna Jarl, eller den hornede Jarl; til hvilket Navn, om det ellers er rigtigt, jeg ingen rimelig Oprindelse ved at give.

y) See Olaf Tryg. Saga, Kap. 34. pag. 31.

z) See den Danske Oversættelse af Snorre, p. 92.

a) See Nor. Histor. 2 Deel, p. 283.

b) Paa anførte Sted. I den del Exemplat af Olafs Saga helga staar: næsten 20 Aar.

c) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 6. cap. 4. pag. 244. og Olaf Tryggv. Saga, 2 Deel, p. 31.

Kegning d). Saa snart var ei bemeldte Gierning ved Røgtet bleven bekiendt, førend den heele Almue kom i Alarm; over heele Throndelagen reiste sig saa stort et Oplob, saadant Frigs-Bulder, at alle Skibe, saa mange som vare tiensdygtige, strax bleve satte ud paa Søen; en mægtig Frigsmagt blev paa den Maade samlet, og alle søgte hen til den unge Hagen, som da opholdt sig i det Throndhjemiske e), og som man strax eenstemmig udvalgte til Anfører. Ved dette fandt Hagen Leilighed, og blev sat i Stand til at kunne søge Hævn; han gaaer derfor, med sin Flode, strax ud ad Throndhjem's Fiord, for at opsoge sin Faders Mordere: men disse ansee det ei for raadeligt, at oppebie hans Ankomst paa Nordmor; de trække sig derfor tilbage derfra, hen til Romsdalen og Sunnmor; og didhen fandt Hagen det ei raadeligt at forfølge dem. Han vendte derfor tilbage til Throndhjem, over hvilket Land, tilliige med hvad meere hans Fader havde besiddet, han ei alleene blev antagen til Jarl eller Regent, i sin Faders Sted, men vidste ogsaa, ved Throndernes Understøttelse, saa vel og saa eftertrykkelig at forsvare dette sit Herredomme, at i en Tid af 3 Aar, maatte Kongerne see sig skilte ved alle Indkomster, af det Throndhjemiske, og vovebe ei engang at komme inden for Agdenæs, eller ind om Throndheim's Minne f), Indlobet til Throndhjem's Fiord.

§. 13. Saa ilde lyktes det gemeenslig for Svig, Ondskab og Meeneederie. For Resten var dette ei det eneste, ^{og hans} Brøder's ^{men} Character.

d) See Norske Histories 2den Deel, p. 283.

e) Snorre siger, i Harald Græfvels Saga, Kap. 6: ind i Throndheim, i indre Throndelagen.

f) See Olaf Tryggv. Saga, Kap. 34. Side 31.

Religionens
Tilstand.

men endnu desuden mange flere Ting, som gjorde den Blod-
oriske Familie og dens Regjering forhad, skadelig for det
Almindelige, og for det heele Rige tilsidst meget uhyggelig.
Vel besadde Kong Harald og hans Brødre adskillige, efter
de Tidens Forsatning, Tænke- og Levemaade især, prisvær-
dige Egenheder, som kunne giøre en Regent, Egenheder,
hvori de liignede deres Fader g): de vare store af Væxt, vel-
lige og anseelige af Person, stærke, hurtige og frimodige
Stridsmand, vel drevne i alle Slags da brugelige Krigs-
Øvelser h), tappre og ei mindre lykkelige, i deres Krige, naar
man undtager dem, de førte med deres Farbroder, Kong Ha-
gen: men alle disse skinnende Egenheder bleve fordunklede,
ved deres egen og deres Moders Underfundighed, Troeløshed
og Ondskab ei mindre, end ved deres Grumhed, umaadelige
Gierrighed, Vold, Tyrannie, og Lovens Forkrænkelse, La-
ster som giøre alle dem afskyelige, hvilke dertil ere hengivne,
men meest dem, som sidde paa Thronerne, høit ophøiede over
andre. Kong Erik Blodøse, Dronning Gunhild, og deres
Børn, havde vel i Engelland antaget den Christne Religion,
som tilforn er berettet i), de bekjendte sig ogsaa udbortes til
den: men denne deres nye Religion brugte de allene, som en
Maske, som et Skjul for deres Ondskab, uden at den foran-
drede eller forbedrede deres Tænkemaade; og derpaa viiste de
Prøver nok, efterat de havde tiltrædet Regjeringen i Norge.
Der lode de vel enhver, i Religions-Sager, troe og tænke,
hvad ham best syntes, og den Christne, den hedenfke Religion
syntes at være dem omtrent liige kjær; i det mindste udrettede
de intet til Christendommens Forfremmelse k): men under
Elin

g) See Nor. Hist. 2 Deel, pag. 238. 231.

h) See Snorre i Harald Græfdes Saga, Kap. 2. og i Hakonar Saga
Geda, Kap. 10.

i) See den Nor. Hist. 2den Deel, p. 301.

k) See Snorre i Harald Græfdes Saga, Kap. 2.

Stin af at ville fremme den, nedbrøbe de dog Afguds-Temple-
ne, hvor de kunde komme affted dermed, spilde de Offrene, og
forstyrrede Afguds-Tienesten; ei af nogen Religions Tver,
men for at stille deres umættelige Gierrighed; det skeede, kun
for at røbe Templernes Riigdomme, for at riibe deres Ind-
komster til sig l); derved tabte den Christne Religion langt
meere, end den vandt; og Kongerne selv gjorde sig kun der-
ved, iblandt Almuen, des meere forhadte. Dette Had for-
ogedes derved, at endskiønt de, ved Riigets Tilstræbelse, havde
lovet alle Undersaatte, at haandhæve de Love, som Kong
Hagen havde udgivet m), saa holdte de dog ei over bemeldte
Love, uden hvor det syntes at være til deres egen Fordel,
men handlede i alle Ting efter eget Lykke. Hertil kom end-
nu dette: at endskiønt Kongerne vare ofte i eet Selskab tilsam-
men, reiste omkring, i eet Følge n), og holdte tilhobe kun een
Hofstat, saa skeede det dog undertiden, enten de gjorde det,
for desbedre at kunne opnaae deres Hensigter, eller af Mis-
tanke til hinanden, der gierne fødtes af Underfundighed, at
hver af dem holdt sit Hof, for sig selv, sine Hofmænd og
Huuskarle, hvis Antal maatte være saa meget meere anseeligt,
jo større deres Mistillid var, enten til dem selv indhyrdes,
eller til andre, hvis Fiendskab de havde paadraget sig, ved
deres Bold, List og Uretfærdighed, eller ved deres utaalelige
Gierrighed o). Dette maatte nødvendig forøge deres og
Riigets Udgifter: Kongerne vare mange; hver af dem skulde
holde en talrig Hofstat; dertil udfordredes store Bekostnin-
ger, større, end som deres Indkomster kunde bestriide; disse
maatte derfor tages af Undersaatterne; og derover bleve
D 2 mange

l) See Claussons Danske Oversættelse af Snorre, S. 90.

m) Saa staaer i et Fragment af Kong Olaf den Helliges Saga.

n) See Snorre, paa sidst anførte Sted, Kap. 2.

o) See Oluf Tryggvessons Saga, 1 Deel, Kap. 31. S. 29.

mange af dem fattige og uarme, allerhelst da Riiget var saa uhyggeligt, at det, under denne vanheldige Regiering, blev tillige plaget, af en usædvanlig stor Hungers Nød.

Tildragelser
mellem Kong
Harald og
Eyvind
Skaldaspil-
ler.

§. 14. Saa megen Uroelighed og Forvirring, som denne uordentlige Regiering forarsagede overalt i Riiget, næsten ligesaa forvirrede vare Sagerne ved Hoffet. Kong Hagen havde, paa sit ypperste, for det heele Riige, som han da afstod, til Kong Harald og hans Brødre, udbedet sig alleene den Guist, den Billighed af dem, at de vilde antage sig hans Paarørende og Benner, hans Hofmænd, Skalde og Klæmper p). Denne saa billige Begiering ansaae Kong Harald for raadeligst at efterkomme, for ved Riigets Tiltrædelse at sætte sig i Yndest hos Folket, og udlette, om ske kunde, Erindringen af det forbigangne. Men dette var vanskeligt at tilbeiebringe. Kong Harald og hans Brødre antog vel den forrige Konges Hofmænd og Skalde, i deres Hof, deres Tieneste, hvorved deres Partie syntes saa meget meere at bestørkes: men deres og den afdøde Konges Sindelag og Opførsel var for meget ulig, det forrige Hab og Fiendskab, mellem Partierne, endnu i alt for frisk Erindring dertil, at Gemntterne kunde foreenes. Kong Hagens Hofmænd erindrede sig, med Længsel og Bremmelse, deres afdøde Herres Venlighed, hans Gæmildhed, hans Belevenhed, og hans andre fortreffelige Egenskaber, som de næsten alle savnede hos deres nye Herrer; og det smertede dem, at see sig giorte tilige ved dennem, de saa ofte havde overvundet. Ei mindre gif det Kong Haralds og hans Brødres Hofmænd til -

Hierte

p) See Snorre, i Hakonar Saga, Kap. 32. Toisæi Hist. Norv. loco recens cit., cap. 1. p. 238. og vor Norske Hist. 2den Deel. S. 406.

Hierte q), at deres forrige Fiender, af hvilke de havde lidt saameget, i Hensigt til Gods og Bønner, til Saar og Skrammer, til Flugt og Nederlag, skulde nu, i Gæde og Værdighed, i Fordeele og Belønninger, gøres liige med sig, der have været fattige, mens hine levede i Overflodighed, landflygtige, mens hine, blandt deres Bønner, sadde hjemme, i Fred og Rolighed. Dette opirrede Gemytterne, paa begge Sider, imod hinanden, og begge Partiers Skalde oppustede, ved deres Vers, den under Asken ulmende Jld. Efter foromtalte Slag paa Stord; havde Blum Geirason, Kong Haralds Hof-Skald, en Mand af stor Anseelse, i et Vers, ophøiet Kong Haralds Tapperhed, i bemeldte Slag, men især den Hævn, han havde faaet, for Kong Gamles Død, ved Kong Hagens Nederlag, og ved at give hans Blod Kavnene til drikke r). Saa tiær og behagelig som den Viise var Kong Harald og hans Partie, saa megen Fortrydelse opvakte den hos Kong Hagens forrige Hofmænd og Bønner, fornemmelig hos den store Skald Eyvind Skaldaspiller, som ved den Anledning sammensatte foromtalte s) Vers, om Kong Hagens Død, kaldet Hakonar-Mal t), hvori han meget ophøyer den afdøde Konges mange Bedrifter, hans mange Seierbindinger, og hans store Tapperhed, udvist især, i Slaget paa Stord u). Dette Vers blev ei mindre agtet og

D 3

og

q) See Torfaus paa nyansførte Sted. Hgñ anfører vel ei sin Sagsmand; har vel ei heller nogen: men med Omstændighederne er det ganske overensstemmende.

r) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 1.

s) See den Nor. Histor. 2den Deel, Side 408. 413.

t) See Snorre, i Hakonar Saga, Kap. 33.

u) I Clausens Danske Oversættelse anføres afsluttet meere S. 89, som Eyvind i sit Vers skal have indført, Kong Erik, Dronning Sunnibild, og deres Sønner til Loft, hvilket kan rimelig nok deri have været indført, eftersom Kong Harald selv sig Tilgen saa nær, at han

og anseet, end det Glum havde giort, og det kom strax i alles Munde, i deres især, som havde været paa Kong Hagens Partie, men Kong Harald derimod stotte det saaledes for Hovedet, at han for denne Gierning tillagde Eyvind Livs-Sag, og vilde have ham paa det haardeste afstraffet. Men Eyvind stod i stor Anseelse, blandt de fornemste i Landet, og var desuden Kongerne selv nær beslegtet, som Kong Harald Haarfagers Dotter-Dotters-Søn x). Adskillige af hans Benner, som stode tillige i Anseelse hos Kongerne, bragte derfor Sagen til Forlig imellem dem, paa det Bilskaar, at Eyvind skulde blive Kong Haralds Skald, som han tilforn havde været Kong Hagens y), og til Forsoning, for sin Forseelse, sammensætte et Vers, til Kongens Berømmelse. Dette skeede; Eyvind blev Kong Haralds Skald; han sammensatte ogsaa strax et Vers, ham til Ære, hvori han berømte ham, for hans Tapperhed og Krigs-Bedrifter: men Eyvind gjorde det, med saa kolde, saa almindelige Udtryk, at Kong Harald ei kunde være ret synnerlig fornøiet, med hans Lob Sang; og paa sin Siide blev Eyvind ei heller fornøiet. Han opholdt sig vel en Tiid lang, ved Kong Haralds Hof: men Hoffets Maximer, og den Levemaade, man der førte, var ikke efter hans Sind; især var han meget misfornøiet, med Kong Haralds og hans Brødres Rarrighed: han maatte nu alt for meget savne, en Kong Hagens gavmilde Haand; han begav sig derfor bort fra Hoffet, og vagnet den Fare, i hvilken han tilforn havde været, kunde han

han derfor tillagde Eyvind Døds-Sag: men da det ei staaer i det gamle Hækonarimal, vi endnu have tilovers, har jeg gaaet det forbi. Kan og være, at Oversætteren, efter hvad ham syntes at være rimeligt, har selv tillagt visse Omstændigheder.

x) See den Nør. Histor. 2den Deel, pag. 389. og den her tilføiede Slegtes-Tavle, No. 1.

y) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 1.

han ei unnlade, at gibe sin Misfornøielse tilkiænde, i et Par Vers, af det Indhold omtrent: „ At i heele Kong Hagens „ Levetid, bare Stridsmændene det røde Guld,“ paa deres „ Arme: nu nedgrov man det under Mulden; saa længe „ Kong Hagen regierede, skinnede Guldet paa Skaldenes „ Hænder: nu skjulte Jorden det „ 2). Saa snart dette Vers kom Kong Harald for Øren, og han til visse fik diide, at Eyvind var dets Forfatter, kunde det ei andet, end opvække stor Fortrydelse hos ham. Han lader strax Eyvind sende Bud og Befaling at komme til sig, han bebreider Skalden hans Utroeskab, og forestiller, hvor ilde det sommede, at opføre sig saaledes imod Kongen, efterat have svoret ham Troeskab, og efterat Eyvind var bleven hans Mand. Eyvind forsikker vel i et Vers, „ at han ei var Kongen utro: en „ Herre havde han kun havt, førend han kom i Kong Haralds „ Tieneste; aldrig ynste han sig den tredie; og aldrig havde han leget med tvende Skjolde, (bæret falsk, hængt Rappen paa begge Skuldre) men han fulgte endnu troelig Kong Haralds Følf, hans Partie, skønt han nu blev gammel „ 3). Men dermed vilde Kong Harald ei lade sig nøie; Eyvind maatte overlade til halth, ene at domme dem imellem, i denne Sag; og Dommen udfaldt saaledes, at Eyvind, (han som i sit Vers havde vist sig saa misfornøiet derover, at der i Kong Haralds Hof, var saa lidet Guld for Skaldene at faae) skulde nu, for at forsones sin Brode hos Kongen b), overlade til ham, det beste og klareste Guld-Stofte, der var i hans Eie, en prægtig og kostbar Guldring, eller

2) Man seer heraf, at man har beskyldt Kong Harald og hans Brodre for at være saa uderlig gierrige, at de af Rærrighed nedgrove deres Guld og Penge i Jorden; hvilket maaske altså i de Tider ei have været usædvanligt.

a) See Snorre, i Haralds Saga, Kap. 1.

b) See Snorre, i Heimskringla, i Haralds Saga, Kap. 1.

eller retter, et Guld Armbaand, som blev kaldet *Molde*, fordi det, for lang Tid siden, var opgravet af Mulden eller Jorden. Dette *Menadie*, der var *Eyvind* saa meget flærere, som hans Fader længe havde eiet det, maatte han nu afstaae til Kongen; for derved at formilde hans Brede, og fornye deres forige Venskab, hvorum han ogsaa i et Brev gjorde Fordring. Det blev ham uden Tvil ogsaa tilstaaet; men han fandt det dog ei for raadeligt, at blive ved Hoffet; han drog hjem igien, var stedsse bedrøvet over Kong Hagens Død, og kom ei meere, saavidt Historien beretter, for Kong Haralds Dine c). Hvori mange, der tilforn havde staaet i den afdøde Konges Tieneste, efterfulgte hans Exempel d).

Krig mellem
Kongerne og
Hagen Jarl.

§. 15. Dette viiser os temmelig nøie det Norske Hof-
fes Tilstand ved de Tiider, og Regjeringens Forfatning. Ved
de anførte Omstændigheder, saavel uden, som inden Hoffet,
kunde ei andet skee, end at Regjeringen, i mange Maader,
maatte blive forhadet, Regenternes Partie svækkes, og deres
Fienders Kal daglig forøges. Ei under derfor, at den unge
Hagen Jarl paa Glade saae sig i Stand til, ei allene at byde
Kongerne Spidsen, men ogsaa at tvinge dem til Fred og
Forlig, under Bilkare, som vare ham anstændige. Efter
sin Faders Død, havde han nødt dem at trække sig fra Nord-
mør tilbage til Romsdalen og Sunnmør, som tilforn er be-
rettet e); begge Parter havde siden Speidere ude paa begge
Siider, for at udforske hinandens Foretagender f); og det
brød ud til en aabenbare Krig imellem dem, som vel blev ført
med afvejlende Lykke, men dog saaledes, at Kongerne, i
den

c) See Snorre nos anførte Sted.

d) See Torfæi Histor. Norv. loc. cit. cap. 1. pag. 293.

e) See foregaaende §. 12te.

f) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 6.

den Tid Krigen varede, ei vare mægtige til at have noget af de Kongelige Indkomster af Thronbelagen, eller vovede at komme inden Algenes; med den Eftertryk blev Hagen Jarl af hans Frender og Throuderne understøttet. Dette varede saaledes ved i 3 Aar, fra No. E. 965 til 967 omtrent, til megen Skade, for Landet og Underfatterne. Desse lede meget derved; i de mellem de stridende Partier forefaldende mange Sæ. Træfninger g), bleve mange paa begge Sider nedlagde, og ellers adskillige Fiendskaber udsøvede: men endelig bleve Underfatterne, paa begge Sider, fæede ^{Fred Ruten} deraf; de kunde ei længer taale den fordervelige Krig mellem Borgerne indbyrdes; og adskillige af de forstandigste Mand, som lagde sig der imellem h), bragte endelig et Forlig og en Fred til Veie, der blev sluttet under de Bilsaare, at Hagen Jarl skulde beholde det Rige, de Lande og Forleeneringer i Thronheim, som hans Fader havde besiddet, mod at svare Kongerne deraf det samme, som Sigurd Jarl havde tilforn svaret Kong Hagen, og at Griotgard, tillige med endeel flere, som Hagen dertil opnævnte, til Straf for deres Brøde, mod Sigurd Jarl, skulde gaae i Landsfægtighed i); hvorimod Kongerne skulde nyde samme Magt, Myndighed og Rettigheder, som bemeldte Kong Hagen for dem havde havt. Hvilket Forlig, med de stærkeste og helligste Forsikringer, paa begge Sider, blev fuldkommen stadfæstet.

§. 16. Saa liden Nytte havde da Kongerne og Dronning Gunhild, af dette deres Foretagende mod Sigurd ^{Tilstanden under Freden} gard

g) See Olaf Trygvessons Saga, Kap. 94. p. 31. Hos Snorre, paa anførte Sted, Kap. 6, staaer: nogle Træfninger.

h) See Torfæi Histor. Norveg. loc. cit. pag. 242. cap. 4.

i) Saa siger Thomas Olinna.

gurd Jarl, af deres Meeneederie, List, Bøds og Underfundighed: intet var bundet for dem, meget tabt for Landet og Underfaatterne. Men Ondskab hviler aldrig; forgiebes Forsøge opirre den kun meere, og forøge dens Opmærksomhed paa alle Leiligheder, alle Midler, som kunne tiene, til dens Forehavende at udføre. Ved bemeldte Fred, syntes vel den indvortes Rolighed i Riiget nu at være fuldkommen igien oprettet; der unge Hagen Jarl og Dronning Gunhild syntes end ogsaa at være blevene de fortroligste Venner, saa vel vidste de, paa begge Sider, at spille deres Rukler; det gif endogsaa saa vidt, som en gammel Stribent beretter k), at Dronning Gunhild gjorde Hagen Jarl, i Begyndelsen, adskillig Hiælp og Understøttelse; og saaledes vedvarede det i 3de Aar, at Riiget var i Rolighed: men imidlertid forsøgte bemeldte tvende Personer Størke med hinanden, i Svig, i Rænker og Underfundighed, hvilte Forsøge gemeenlig havde det Udfald, at Hagen deri var Gunhilds Overmand l); Venfabet mellem dem kunde folgelig hverken være oprigtigt, ei hellere blive bestandigt; man bær bestandig Mistanke til hinanden, som yttrede sig ved alle Leiligheder; og det udbrod endelig igien til aabenbar Fiendskab imellem dem, paa følgende Maade.

Den brydes.

No. 967.
omrent.

§. 17. Medens foromtalte Fred vedvarede, gjorde Hagen Jarl en Tour til Oplandene, enten under en Reise fra Throndhjem af didhen m), eller rettere under hans Tilbagekomst fra Danmark n), hvor han den Tid havde været, for:

k) Et Fragment blandt A. Magnæi MSSer af Noregs Konungs Sögar.

l) Saa siger ogsaa omtalte Fragment.

m) Saa beretter Snorre paa anførte Sted, Kap. 9.

n) Dette beretter den saa kaldte Thomas-Spinna hos Torfaus, Histor. Norv. Part. 2. lib. 6. cap. 5. og et Fragment af Kong Olaf den Helliges Saga.

formodentlig enten paa et Krigs-Tog i Øster-Sock, eller i Hensigt at giøre sig bekjendt ved det Danske Hof, hvis Ven-
skab var ham magtpaaliggende, i hans nærværende Omstæn-
digheder, saavel for der at finde et sikkert Tilflugts-Sted i
paa kommende Tilfælde, som for at forebygge, at Dronning
Gunhild og hendes Sonner ei derfra skulde, hvis en nye
Krig udbrod, faae Understøttelse og Hielp-Tropper, som
tilforn i Kong Hagens Tiid var skeet. Hagen Jarl naaede
sin Hensigt: han blev paa det kjarligste imodtagen; et noie
Venkab stiftedes mellem ham og Kong Harald i Dan-
mark o); og herom maae bemeldte Dronning have faaet sit-
ter Underretning, eller hun maae af visse Omstændigheder
have fattet Mistanke om Anslage, der vare sammensmidde-
de, imod hende og hendes Sonner, mellem det Danske Hof
og Hagen Jarl, hvilke hun ansaae for raadeligst at qvæle i
Fødselen, og bedre at forekomme, end selv at overrumple,
allerhelst da hun i bemeldte Mistanke blev bestørfet af føl-
gende Tildragelse. Da Hagen Jarl, fra omtalte Tog eller
Reise, tog om Høsten Veien giennem Oplandene, holdt han
der paa Hedemarken, en Sammenkomst med foromtalte
E 2 tvende

- o) Det forekommer mig ei udmueligt, at den Hielp og Understøttelse, som
Dronning Gunhild berettes at have gjort Hagen Jarl, i Begyn-
nelsen af deres Venkab, har just bestaaet deri fornemmelig, at hun
har skaffet ham Adgang til det Danske Hof, mueligt heller for at
skade, end gavne ham, men vor Hagen har vidst at tage hende
med Fordeel, og derved blandt andet, vilst sig at være hendes Re-
ster i Røker og Træstød. Mueligt ere allerede den Tiid af hans
visse Anslage bleve smiddede ved det Danske Hof, men som enten
Dronning Gunhild har vidst for det første at forekomme, eller et
ere komne ret til Modenhed, førend i de senere Tiider. Det Ven-
skab, som berettes at have været mellem Hagen Jarl, og Kong
Harald i Danmark, som endnu Hedning, see følgende S. 38, kan
ei vel henføres til andre eller senere Tiider, end disse, men vilser
tillige, at bemeldte Konges Omvendelse ei kan være skeet, for Aar
966. See viidere følgende S. 25. Not. pp).

tvende Konger, Kong Tryggve og Kong Gudrod i Viken, som ogsaa med den da værende Regent over Gudbrandsdalen, Dala-Gudbrand, eller Gudbrand i Dalene kaldet, der uden Tvil, i det mindste paa Mødrene Side, maae have nedstammet fra de ældgamle Gudbranddalske Regente, og været en Dotterføn, eller rettere en Dotters Sønnesøn af den Gudbrand Herse p), som i Kong Harald Haarfagers første Regjerings Tiider omkom i de Krige, der mod nyd nævnte Konge, af de Oplandske Printser bleve førte. Under bemeldte Sammenkomst holdte forbenaævnte Forster adskillige lange og hemmelige Samtaler med hinanden, i hvilke endelig blev besluttet, at et nyt Forbund og Venstabs Kulde være dem imellem, og den ene, i paakommende Tilfælde, komme den anden til Hielp; hvorefter hver reiste hjem til sit q). Saasnart Dronning Gunhild og hendes Sønner finge Underretning herom, fattede de strax, af foromtalte Omstændigheder, den Mistanke, at de forenede Forster havde indgaaet bemeldte Forbund imellem sig, for at drive dem, ved Forræderie, fra Riiget. Man holdt herover adskillige Raadslagninger, og man besluttede at forekomme de forenede, i deres Anslag, at faae dem, det snarest spec kunde, rydde af Veien, men dertil at bruge List og Behandling.

p) See Norges Histories 2den Deel, pag. 25.

q) Bore gamle Skribente ere meent spærsonne, i at opgive Tingenes rette Sammenhang, eller vitte deres Drive-Gledre, hvilke maae som oftest have været dem selv ubekjendte. Herover forestillet Tingene ofte fra en uet Side, ofte i en anden Sammenhang, end hvori de have tilbragt sig, ofte fra en Onne-Punct, som giver dem Anseelse af Rabler eller Urigtighed. Efter alle Omstændigheder at dømme, maae denne nu omtalte Sammenkomst have haft et langt vigtigere Bemarkte, end en blot Foreentna; og uden Tvil har Hagen, som vilfor er erindret, stillet paa et Anslag i Danmark, sigende til at faae Gunhild med hendes Sønner, ved de Danes Hielp, drive fra Riiget, eller rydde af Veien.

dighed. Som besluttet, saa iderfsat, og det paa følgende Maade. Næste Foraar, efterat omtalte Sammenkomst No. 968. var holdt paa Heedemarken, lode Kong Harald og hans Broder Kong Gudrod offentlig bekendtgjøre, at de følgende Sommer agtede at fare ud paa Seeroverie, og denne Gang at gjøre et Tog enten i Bester-Havet, eller i Øster-Soen, som deres aarlige Sædvane var. Til dette foreslaaende Tog bleve alle behorige Ting satte i Beredskab; man samlede dertil de fornødne Folk og Tropper; man lod Skibene sætte ud paa Soen, og man udrustede dem: men førend Rejsen gik for sig, skulde efter den da brugelig Sædvane, et Gilde eller et Giestebud holdes, som blev kaldet Brotsfarar-Øll, eller Birtferdar-Øll, d. e. Bortreise-Giestebud. I dette Giestebud blev stærkt drukket, og saldt, over Drifteskaalene, Talen paa adskillige Materier, endelig ogsaa paa at gjøre Sammenlignelse mellem adskillige berømte Mænd, hvortil Fortienester man veiede mod hinanden; og saldt den sidste Tale tilsidst paa Kongerne selv. „Kong Harald, sagde da „en af de tilstedeværende, er den ypperligste blandt alle sine „Brødre, og han bør Priisen for dem alle tilhøbe, i alle „Tilfælde. „ Over denne Kong Haralds Røds, blev Kong Gudrod heftig fortørnet, han erklærede, at han i ingen Ting vilde giue sin Broder Kong Harald det ringeste Fortrin, og sagde, at han var færdig til strax at vise Prover derpaa. Kong Harald blev ogsaa paa sin Side forbittret; Hidsigheden tog alt meere og meere til, og den gik endelig saa vidt, at begge Brødre sprang op fra Bordet, grebe til deres Raaben, og udfordrede hinanden til en Eene-Kamp r). Men de meest forstandige iblandt de tilstedeværende, de som

E 3

vare

*) See herom Snorre, Kap. 9, i Harald Graafelds Saga. Oluf Tryggvassons Saga. Kap. 27. E. 33. Torsæ Hist. Norveg. l. c. cap. 5. pag. 244.

ude, og intet Haab meere tilovers, at de skulde
den Selskab paa det forestaaende Tog. Skrib
tælle ogsaa Sagen, som skeet af blot Tilfælde,
efter dem fortaalt den, paa samme Maade: men l
ser tydelig, at dette heele Optog er skeet, efter ove
mellem Kongerne selv, under en paatagen Maste
spunden af Dronning Gunhild, for derunder
alle Tilfælde, des bedre skiule, saavel for andr
dem, det egentlig galdt, den rette Hensigt med I
terat Kong Harald og Kong Gudraud vare kom
paa deres Skibe, sloge de los, men toge Veien,
Kant, Kong Harald ud til Havs, liige mod N
den, der agtede at giøre et Tog i Vester-Havet:
Gudraud seilede langs Landet, den almindelige
lige Leed, først Øster ud til Biiken, siden over
den, og saa hen til de Kanter, hvor Kong Tr
sin Residence, som var en Sonneson af Harald
men Son af Kong Olaf, kaldet Geirstada-Alf
en Fetter af Kongerne i tredje Leed, der havde e
der faaet de Lande, Romeriige t), Vestfold og L
som Arve-Kiiger at regiere over, men tilliige Al
nu værende Bahuus-Leen af Kong Hagen, som

derstab u). Kong Tryggve var for Næsten en mægtig Første, - tapper og stridbar, riig og gavmild, og han blev af Biskopperne anseet, som best skikket, til at føre det heele Riiges Regiering, eller til at være Enevolds-Regent x); men derover blev han desmeere frygtet af Kongerne, Gunhills Sønner, og des heller var det dem derom at giøre, at faae ham ryddet af Veien. Efterat Kong Gudraud derfor var kommen over til Bilsen, sendte han strax fra sig et Gesandtskab til Kong Tryggve, for hvilket tvende Mænd vare Hoveder, begge af det Navn Thord, den eene kaldet Inge-læifarson, den anden Eigilæifarson, begge vel bekiendte med Kong Tryggve, men begge uviidende om det Forræderie, som man mod ham havde opspundet. Med disse fremsender Kong Gudraud sin Hilsen til Kong Tryggve, tilbyder ham sit Venstab, og indbyder ham til sig, for at giøre Selskab paa det Søerover-Toget, som Kong Gudraud havde fore i Øster-Soen. Tilbudet stod Kong Tryggve vel nok an; her var Leilighed at indlægge Ære, at samle Rigdomme: men man maatte frygte, at under dette Forslag kunde et hemmeligt Bedragerie ligge skjult, da man kiendte Dronning Gunhills og hendes Sønners Underfundighed, og Kong Tryggve tog derover, for det første, i Betænkning, at modtage Tilbudet, eller aflægge det Besøg hos Kong Gudraud, hvortil han var indbudet. Hans Dronning Astrid gjorde ogsaa alt hvad hende mueligt var, for at raade ham fra bemeldte Besøg, og hun skal blandt andet have søgt at affrække ham derfra, ved en Drøm, hvori hende syntes, at hendes kostbare Ring var brækket i tvende Støkker, og at Blod

randt

u) See Norske Hist. 2den Deel pag. 334.

x) See Olaf Tryggvesson's Saga, Kap. 37. pag. 33.

randt af dem begge y). Men Kong Tryggve troede Gesandterne saa vel, hvis Ærlighed han kiendte, disse forsikrede ogsaa sig ei andet at viide, end at Kong Gudraud i denne Sag handlede ærlig og oprigtig; man kunde af det, som havde tilbraget sig mellem ham og hans Broder, ei forestille sig andet, end saa var; og man hørte, at han var ankommen kun med et lidet Følge, saa Kong Tryggve derover satte al Frygt til Siide, og besluttede at besøge Kong Gudraud, for at aftale Sagen med ham, angaaende det fore-
 Kong Tryggve dræbes. slagne Tog. Han træder til den Ende om bord paa en Skude, og begiver sig hen til Kong Gudraud, hvilken han finder for sig, uden for Sotanes z), ved et Sted, Viggin a) kaldet, hvor Sammenkomsten ventelig mellem dem skulde holdes: men da Kong Tryggve, i Selskab med 12 af sine Mænd, vilde begive sig hen til Samlings-Pladsen, bliver han uforbarendt overrumplet, af Kong Gudrauds dertil udsatte Folk, med sit Følge nedlagt, og derefter begravet paa det Sted, som siden blev kaldet Tryggva-Høi, det er Tryggves Dyrge eller Tryggves Høi b). En Gierning, som oprørte alles Gemytter mod Kong Gudraud og hans Brodre, men fornemmelig hans tvende Gesandters, de tvende

y) Disse Omstændigheder fortæller Olaf's Saga, paa nye anførte Sted, hvilke ei allene ere rimelige, men ogsaa fornødne, for at kunne redegøre Sagens Sammenhæng, lad være Snorre, for at være kort, har gaaet dem forbi.

z) Dette Sted ligger i nu værende Bahus-Læen, i Søndre-Viken, eller i det af de gamle saa kaldte Kanarike, og er et Forbjerg, som stikker temmelig langt ud i Vester-Havet.

a) See Torkel's Histor. Norv. I. c. p. 245. I Olaf's Saga kaldes Stedet Veigena, og hos Snorre Veigina.

b) Stedet ligger paa den øst for Kong Tryggve omtrent opkaldte Ø, Tryggves-Ø, paa en høj Bjerg-Knol, hvor Kong Tryggves Høi ligger i Midten, men hans 12 Medfølgers Høie rundt der omkring, alle omfattede med 5 til 6 store aflange og firekantede Stene. See Oedmans Bahus-Læns Beskrivning, pag. 297.

tvende uskyldige Thorders Hjerter, der havde ladet sig bruge som Redskab, til at fremme denne nedrige Gierning: denne behreidede de ham derfor offentlig, forbandede hans og hans Broders Altroeskab, saavel mod andre, som mod deres egne Frender, og forloste strax hans Selskab, som en Samling af næsten lutter skarns Maf og onde Mennesker; men hvorover Kong Gudbrand og hans Brodre bleve dem siden meget fiendske c).

S. 19. Kong Gudbrand var saaledes lykkelig, i at Kong Gudbrand udføre sit Anlæg, sit Forehavende, mod Kong Tryggve d): Kong Gudbrand døde.
men

c) Thomas. Olinna beretter, at dette skeede 6 Vintre efter Sigurd Jarls Fald; i hvilken Beretning jeg troer en Feiltagelse at have Bred, og at her er sat Sigurd Jarls Fald, i Stedet for Kong Hagens Fald, saa meget mere, som i Konunga-Sagor, trykte paa Bispingborg, staaer S. 16, at denne Tildragelse skeede tre Aar efter Sigurd Jarls Fald; hvilket noie stemmer overens med vor Regning. See videre folgende not. d). Det foranstaaende Fragment af Noregs Konunga Sagor fortæller, at om Kong Trygges Død var ulige Beretning. De fleste ansee vel den nu anførte Fortælling derom, at være den rigtigste: men dog vare der de, som vilde mene, at Kong Tryggve blev dræbt af Bønderne, paa et Thing, fordi hans Reglering syntes dem at være for haard. Saa vidt bemeldte Skrift. Men her har man vist forbyttet vor Kong Tryggve med en ældre, og taget feil af Personerne: Thi som Snorre fortæller i Olafs Saga Helga, Kap. 81, have de Ovenste engang styrket 5 Konger i en Kilde, paa Mule-Thing, for deres Stoltshed og Egenraadighed. Hvorimod berettes om en Kong Tryggve i Norge og en Kong Dag i Danmark, som længe havde ført Krig med hinanden, at Undersaatterne paa begge Sider tvungne dem omfide til at giorde Fred, hvilken de siden bestandig vedligeholdte. See Kristnialaga XI cap. 98.

d) Som berettes i et Fragment af Olafs Saga Helga, skeede dette 6 Aar efter Sigurd Jarls Fald; hvilket ei kommer ganske overens med vor Regning. Uden Tvil er her, sat: efter Sigurd Jarls Fald, i Ste-

men imidlertid forføjte et heller Kong Harald at fuldføre
 hvad han havde foretaget sig at udføre. Efterat have
 fortsat sin Sejlads saa langt ind i Vesten, ud til Havs, at
 han var kommen uden om alle Skær og Øer, vendte han
 ogsaa Kursen efter ud, holdt sig bestandig langt fra Landet,
 men sellende endelig ind i Bligen, og kom ved Natte-Tider
 ind for Lunsberg, hvor Kong Gudbrand havde sin Resi-
 dence, ligesom hans Fader Kong Biørn for ham havde
 haft e). Her udspejdede Kong Harald, at nysgærnte hans
 Fjende var da just i et Gæstebud, ei langt fra Byen; dette
 anseer han, som en ynskelig Leilighed, til at udføre sit For-
 havende; han setter derfor dette strax i Værk; begiver sig
 samme Nat, med sin Krigsmagt, hen til det Sted, hvor
 Kong Gudbrand var, og omringer Gaarden. Denne gaar
 ham vel med sine Folk i Møde, han sætter sig til Modværge,
 og glør sit Beste, til at forsvare sig: men Natten paa begge
 Sider var alt for udlige, og det varede ei længe, foren
 Kong Gudbrand blev selv nedlagt, tillige med en stor Deel
 af hans Hofmænd eller Huuskarle. Saa Kong Gudbrand
 da omkom paa samme Maade, som hans Fader Kong Biørn,
 og mueligt paa samme Sted, eller ei langt derfra.

Krig mellem
 Kongerne og
 Hagen Jarl.

§. 20. Saaledes var Kong Harald ei mindre hel-
 dig, i at udføre sit Forhavende, sit blodige Forsæt, end
 hans Broder havde været; begge havde nu mættet deres
 Blødtørstighed; begge saædet Havn over deres Modstandere i
 Vilken

i Stedet for: efter Kong Hagens Fald: thi at man undertiden har
 forbyttet disse 2de Tildragelser med hinanden, det seer af Olaf
 Sages Tegnusaasner, i Part, Kap. 59, S. 56; hvor siges, at
 fra Kong Hagens Død til Kong Harald Graafelds Fald vare XII,
 og fra Sigurd Jarls Død, til bemeldte Dødsfald XIII Aar, hvor
 disse 2de Tildragelser ere aabenbar forbyttede med hinanden.

e) Se den 2de Historie 2den Deel, pag. 203.

Biiken, hvor de, foruden bemeldte tvende Konger, deels toge mange andre Hovdinger, deres Paarørende, af Dage, deels nødde dem til at gaae i Landsflygtighed f), og dermed var deres forstilte Uvenskab strax til Ende. De opsøgte nu hinanden, det snarest ske kunde, de foreene deres Krigsmagt, og da nu ingen meere var for Haanden, som paa de Kanter kunde eller turde giøre dem Modstand, saa underlægge de sig heele Biiken. Dette bandede dem Bei, til at udføre Resten af deres Forehavende, og satte dem i Stand til at angribe den verste og mægtigste af deres Modstandere, den som nu eene var dem i Beien, den mægtige og underfundige Hagen Jarl. Deres listige Anlæg, som de nu for en Deel havde udført, havde vel ogsaa været stilet paa ham g); de havde søgt at betiene sig af samme Midler mod ham, som de havde brugt mod hans Fader, Sigurd Jarl h); og de overlagde Sagen hemmelig med Hagens Farbroder, foromtalte Griotgard Jarl i), til hvilken de lofte store Forbeele og Belønninger, hvis han kunde rydde Hagen Jarl af Beien: men denne havde stedse Lykken paa sin Side, selv var han dem ogsaa alt for slug, og i alle Tilfælde saa forsigtig, som den, der al-

F 2

tiid

f) Saa beretter Thomas Skinna.

g) Efterfølgende om Griotgards Forsøg, mod Hagen Jarl, fortælles i P. Claussons Oversættelse af Snorre, pag. 98. uden Tvil efter det Exemplar, han har brugt. Vel findes der ikke hos nogen anden, saa vidt jeg veed, men Tingenes heele Sammenhæng og alle Omstændigheder giøre Fortællingen fuldkommen rimelig.

h) Dette er høyst rimeligt, og ei at formode, at da Dronning Gunhild og hendes Sønner gjorde Anlægget mod Kongerne i Biiken, de da skulle have glemt Hagen Jarl, som Hoved-Personen i Tragedien.

i) Som Thomas Skinna beretter, hos Torfaus, Histor. Norvg. Par. 2. lib. 6. cap. 4. blev Griotgard med flere, som Hagen Jarl selv opnævnte, dreven i Landsflygtighed, da foromtalte Fred mellem ham og Kongerne blev sluttet. Dette er rimeligt, og venteligt tillige, at Kongerne, da Freden mellem dem og Hagen Jarl blev brudt, have strax kaldet Griotgard tilbage af hans Landsflygtighed.

slid havde sin Faders Exempel for Dine, at intet paa den Maade kunde udrettes k). Man maatte derover bestuete at bruge Magten, især efterat Dronning Gunhilds og Kongernes Anlag var blevet enhver bekendt, ved foromtalte Tildragelser i Vilken. Kongerne opbyde til den Ende en stor Krigsmagt og Skibe i Vilken, og man gjør nu et meere nogen Hemmelighed deraf, at med disse store Tilrustninger, denne store Krigsmagt, var sigtet paa Hagen Jarl h), som man agtede at gjøre et Besøg i Thronbhiem. Saa snart Hagen faaer Underretning herom, lader han strax opbyde en Krigsmagt og de fornødne Skibe, med dem gaaer han til Møre, hvor han taer paa det grummeffte affied, med at rove og plyndre, med at dræbe baade riige og fattige, med at odelægge alt hvad ham forekom. Eriotgard Jarl, som der af Kongerne var sat til Landværn, til at forsvare Landet m), udbød

k) Man kan formode, at sinend Kong Harald og Kong Endrand udsatte Anlagget mod Kongerne i Vilken, der Dronning Gunhild, et kong Landværn i Skibet, men tillige med Eriotgard, som maeltige var der bluen forlittig igjen med sin Broders-Søn, arbeidet mod Hagen Jarl. Ventesly er vore gamle Skribentes foranstaltte Beretning, at Dronning Gunhild og Hagen Jarl ofte have prøvet Strid med hinanden i Kæmper og Underfundighed, hvori Hagen dog blev hendes Væfster, endels at forsvare om denne Lids Tilbehørf: men dog vikkomme de uden Løst, for det næste, langt senere Tider. Se følgende 3ter Kap. § 38.

h) Et Slags Saga l. c. S. 35. Kap. 39. og Snorre, i Harald Graafsked Saga, Kap. 11.

m) Snorre, l. c. Kap. 15. henfører vel dette til senere Tider, da Hagen Jarl enden Gang havde komne tilgæ: men herl maas viis nok atter være Ret en Forbittelse. Hagen var den Gang selv i Besiddelse af Mørene: Gunhilds Sønner kunde et komme norden om Stræl, siger han selv, l. c. Kap. 27.; og hvortledes kunde da Eriotgard det være Landværn, paa Kongernes Bane? desuden er det et rimeligt, hvad der fortælles, at Hagen Jarl den Gang skal have plyndret og røvet paa Møre, et Land, som da var i hans egen Besiddelse: men al dette angaaer den Tid, da han første Gang maatte komme tilgæ.

udbød vel en Krigsmagt, hvorum Kongerne havde sendt ham Befaling: men Hagen gaaer ham uforfærd i Møde, det kommer imellem dem til en Søe-Træfning, og i den bliver alleene Gristgård Jarl selv, med en stor Hob andre, men ogsaa tvende hans Sønner nedlagde ^{den nedlagte} ^{ger Gristgård Jarl} ^{er Gristgård Jarl}. Efter hvilket have forrettet, Hagen Jarl gav Bøndernes eller Almuen Krigsmagt, som han havde opbudet af Throndelagen, Afstæd for den Gang, eller Tilladelse at dræge hjem igien, men med sine øvrige Krigsfolk blev han fremdeles ved at røve og plyndre, eller fare, som det heeder, med Hærskold, over Romsdal og begge Mørene, havende overalt sine Speidere ude, ogsaa paa den syndre Side af Stat, for i Tilfælde at blive advaret om Kongernes Ankomst. Desse maae imidlertid, ved at samle til sig Folk af alle Provincer, langs Landet, hvor de fore frem, eller af visse andre nu ubekjendte Tilfælde, være blevene opholdte, i Vilden, eller under Veis paa andre Steder, længer end de selv havde formodet; herover gik Hosten samt følgende Vinter forbi ^o), førend de nærmede sig Stat, og komme med deres heele Krigsmagt til Fiordene; hvorum saa snart Hagen Jarl blev underrettet ved sine Speidere, at de der kun ventede paa Bør, for med den at seile nord

§ 3

n) See Olafs Saga, S. 38. Kap. 43. Snorre siger, l. c. Kap. 15. at tvende Jarler omkomme der tillige med Gristgård; muligt vare hans Sønner ogsaa Jarler. I et Kjøbt Exemplar af Olafs Sags Helga staaer, at Hagen gjorde dette, da han en Sommer drog ud paa Søeroverie i Øster-Søen, og dræbte da trende af Gunhilds Sønner: Men heri maae være en Feiltagelse, da man ved hvilke Gunhilds Sønner vare, da de komme til Regjeringen, og hvad Endeligt de have faaet. Ingen af dem omkom i deniendte Slag.

o) Dette beræste vel vort Skribente et udtrykkelig, men det er dog let at slutte af Snorres Beretning, i Olafs Sags Trygvasonar, Kap. 2. at Gunhilds Sønner havde Gristid med Hagen Jarl, om Hosten og følgende Vinter, efter Kong Trygves Død.

men maae
vænne Land
der

nord om Stat p), og hvor stor deres Krigsmagt var, ansaae han det, for den Gang, ei at være raadeligt, at giøre dem videre Modstand, men best at viige for Overmagten q). Den Modvind, som opholdt hans Fiender, skylden for Stat, var ham i dette Nidmarke beforderlig, og ved Hielp af den seiler han afsted med sin Flaade, for udforbi nysnævnte Forbjerg, men saa langt fra Landet, at man derfra ei kunde see Seilene paa hans Skibe, eller Fienden blive ham vaer. Han fortsætter derefter sin Raas, langs de Norske Kyster, for det første lige til Danmark, men derfra videre til Øster Soen, hvor han anvendte den heele følgende Sommer paa Søeroverter, hvilke han drev der rundt omkring, paa Sverrig, paa Gautland, paa Vindland eller Venden, og Furland, samt paa Kysterne øster ud om Eysylu (Osel) og saa derfra tilbage rundt omkring til Danmark r). Dette Krige lod denne suedige Prints stedse være urørt, men søgte derimod, ved store Foræringes, ved vigtige Tjenesters Beviiisninger, ved gode Raadforelser, og ved sin behagelige Umgang, at vinde Kong Haralds Venkab, eller at trække ham til sit Partie s). Det var Hagen vel bekendt, hvor stor en Ven de Norske Konger havde i Kong Harald, hvor magtig Understøttelse de havde af ham; og derfor maatte det være ham meget derom at giøre, at sætte sig fast i den Danske Konges Indest, for enten, ved hans Hielp, at faae et nyt Forlig bragt til Bete mellem sig, og de Norske Konger, eller retter for at

Kille

p) Se. Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 12.

q) Dette bliver den rette Anfsag til Hagen Haralds Flugt, ei hvad Obbeus Munk beretter, nemlig at Dronning Gunhild drev ham af Landet, forbi han ei havde Lunder udfore hendes Kulag mod den unge Prints Dødsf, hvorom videres i det efterfølgende.

r) Se. Olaf Saga I. c. 36. Kap. 41.

s) Se. Olaf Saga I. c. 36. Kap. 41. Hilt. Norv. Part. 2. lib. 6. cap. 14.

stille dem ved Kong Haralds Benskab, ved bemeldte Underkøttelse, der var hans Anslage saa meget i Veien.

§. 21. Paa denne Maade søgte da Hagen Jarl at oprette det Forliis, han havde gjort i Norge, eller at bane sig Veien dertil. Men imidlertid forsømte ei heller Kongerne der at betiene sig af hans Fraværelse, til at udføre deres Forehavende mod Throndhiem, og der at underlægge sig heele Landet. Siden opholdte de sig der temmelig længe, næsten den heele Sommer over, og inddrebe imidlertid af Bønderne, eller Almuen, de Kongelige Skatte og Landskylde, hvilke de der tilforn ei havde faaet: men mod Slutningen af samme Sommer drog Kong Harald, med endeel hans Brødre, og med den Krigsmagt, som havde fulgt dem fra Biiken, til de østlige eller sydlige Kanter ^{c)} af Riiget, og lode efter sig Sigurd Slesfa og Gudraud, som Konger over det Throndhiemske. Med denne Forsatning og disse Indretninger var vel fornemmelig sigtet paa Hagen Jarl, for des bedre at kunne sætte sig imod hans Forehavende, da man vist maatte formode sig af ham et Besøg, især i det Throndhiemske; man seilede ei heller i denne Formodning, men man havde uden Tvil mindst forestillet sig, at det skulde skee paa den Maade, og fra den Kant, som Udfaldet viste at det skeede fra. Efterat benævnte Jarl havde for den Gang fuldført sine Sværværg Toge i Øster-Søen, blev det hans Forsæt, og det havde det uden Tvil været, liige fra hans Bortreise af, at vende tilbage til det Throndhiemske om Høsten, naar Kongerne ei længer kunde holde de Tropper samlede, som de havde ført med sig til Throndhiem, men havde givet dem Afsked. Til at ud-

Hans Sværværg Toge i Øster-Søen.

c) Østlig og sydlig bruges ofte af de gamle Skribente i Flæng: undertiden siges Sværværg at ligge syden, Danmark østen for Norge, undertiden øvertimod.

vare mindst drukne, løbe dem imellem og stulte dem ad. Men dog blev Gæstebudet hørt, og hver begav sig, i samme Hidsighed, til sit Skib.

Dronning
Gunhilds
og hendes
Sønners
snedige An-
læg.

§. 18. Alle tilstedeværende gjorde sig den Tanke, at Benskabet mellem bemeldte Brødre var for den Gang aldeles ube, og intet Haab meere tilovers, at de skulde gjøre hinanden den Selvskab paa det forestaaende Tog. Skribenterne fortælle ogsaa Sagen, som skeet af blot Tilfælde, og vi høre efter dem fortaalt den, paa samme Maade: men Udsagnet bliver tydelig, at dette heele Optog er skeet, efter overlagt Raad mellem Kongerne selv, under en paatagen Maske, sammen- spunden af Dronning Gunhild, for derunder at kunne, i alle Tilfælde, des bedre skjule, saavel for andre, som for dem, det egentlig galdt, den rette Hensigt med Toget. Efterat Kong Harald og Kong Gudraud vare komne om bord paa deres Skibe, sloge de los, men toge Veien, hver til sin Kant, Kong Harald ud til Havs, lige mod Vesten, som den, der agtede at gøre et Tog i Vester Havet: men Kong Gudraud seilede langs Landet, den almindelige og sædvanlige Leed, først Øster ud til Viken, siden over Follo- Fjorden, og saa hen til de Kanter, hvor Kong Tryggve havde sin Residence, som var en Sonneson af Harald Haarfager, men Son af Kong Olaf, kaldet Geirstada-Alf s), folgelig en Fætter af Kongerne i tredje Leed, der havde efter sin Fader faaet de Lande, Romerike 1), Vestfold og Vingulmark, som Arve-Kiiger at regiere over, men tillige Alfheim, eller nu værende Bahus-Leen af Kong Hagen, som et Statholder-

s) See Nor. Hist. 2den Deel, p. 187. 193.

t) Til dette Sted sigter uden Tvil Theodoricus Monachus, de Regibus Norv. cap. 4. pag. 10. naar han siger, at Kong Tryggve regjerede paa Uppland.

derſkab u). Kong Tryggve var for Neſten en magtig Forſte, - tapper og ſtridbar, riig og gavmild, og han blev af Bilfværingerne anſeet, ſom beſt ſkiftet, til at føre det heele Riiges Regiering, eller til at være Enevolbs-Regent x) i men derover blev han deſmeere frygtet af Kongerne, Gunhills Sonner, og deſ heller var det dem derom at giøre, at faae ham ryddet af Veien. Efterat Kong Gudraud derfor var kommen over til Bilken, ſendte han ſtrar fra ſig et Gefandtſkab til Kong Tryggve, for hvilket tvende Mænd vare Hoveder, begge af det Navn Thord, den ene kaldet Inge-læifarſon, den anden Eigilæifarſon, begge vel bekiendte med Kong Tryggve, men begge ubiiden om det Forræderie, ſom man mod ham havde opspundet. Med deſſe fremsender Kong Gudraud ſin Hiſſen til Kong Tryggve, tilbyder ham ſit Venſkab, og indbyder ham til ſig, for at giøre Selſkab paa det Søerøver-Toget, ſom Kong Gudraud havde fore i Øſter-Soen. Tilbudet ſtod Kong Tryggve vel nok an; her var Leilighed at indlægge Ære, at ſamle Rigdomme: men man maatte frygte, at under dette Forſlag kunde et hemmeligt Bedragerie ligge ſkiult, da man kiendte Dronning Gunhills og hendes Sonners Underfundighed, og Kong Tryggve tog derover, for det forſte, i Betænkning, at modtage Tilbudet, eller aflægge det Beſøg hos Kong Gudraud, hvortil han var indbudet. Hans Dronning Aſtrid giorde ogſaa alt hvad hende mueligt var, for at raade ham fra bemeldte Beſøg, og hun ſkal blandt andet have ſøgt at afſkræffe ham derfra, ved en Drom, hvori hende ſyntes, at hendes koſtbare Ring var brækket i tvende Støkker, og at Blod

randt

u) See Noſſe Hiſt. 2den Deel pag. 334.

x) See Olaf Tryggveſons Saga, Kap. 37. pag. 33.

randt af dem begge y). Men Kong Tryggve troede Gesandterne saa vel, hvis Ærlighed han kiendte, disse forsikrede ogsaa sig ei andet at vilde, end at Kong Gudraud i denne Sag handlede ærlig og oprigtig; man kunde af det, som havde tilbraget sig mellem ham og hans Broder, ei forestille sig andet, end saa var; og man hørte, at han var ankommen kun med et lidet Følge, saa Kong Tryggve derved satte al Frygt til Side, og besluttede at besøge Kong Gudraud, for at aftale Sagen med ham, angaaende det foretagne Tog. Han træder til den Ende om bord paa en Skude, og begiver sig hen til Kong Gudraud, hvilken han finder for sig, uden for Sotanes z), ved et Sted, Niggin a) kaldet, hvor Sammenkomsten ventelig mellem dem skulde holdes: men da Kong Tryggve, i Selskab med 12 af sine Mænd, vilde begive sig hen til Samlings-Pladsen, bliver han uforvarende overrumplet, af Kong Gudrauds dertil udsatte Folk, med sit Følge nedlagt, og derefter begravet paa det Sted, som siden blev kaldet Tryggva-Høi, det er Tryggves Dyrge eller Tryggves Høi b). En Gjerning, som oprørte alles Gemytter mod Kong Gudraud og hans Brodre, men fornemmelig hans tvende Gesandters, de tvende

y) Disse Omstændigheder fortæller Olafs Saga, paa nye anførte Sted, hvilke ei alene ere rimelige, men ogsaa fornødne, for at kunne redegøre Sagens Sammenhæng, lad være Snorre, for at være kort, har gaaet dem forbi.

z) Dette Sted ligger i nu værende Bahus-Læen, i Søndre-Viken, eller i det af de gamle saa kaldte Kanarike, og er et Forbjerg, som stikker temmelig langt ud i Bøstjer-Havet.

a) See Torkel Hist. Norv. I. c. p. 245. I Olafs Saga kaldes Stedet Veigena, og hos Snorre Veigina.

b) Stedet ligger paa den øst for Kong Tryggve omtrent opkaldte He, Tryggvers He, paa en høj Bierg-Knol, hvor Kong Tryggves Høi ligger i Midten, men hans 12 Medfølgers Høie rundt der omkring, alle omfattede med 5 til 6 store aflange og firekantede Stene. See Oedmans Bahus-Læns Beskrivning, pag. 297.

tvende uskyldige Thorders Hjerter, der havde ladet sig bruge som Redskab, til at fremme denne nedrige Gierning: denne bebreidede de ham derfor offentlig, forbandede hans og hans Broders Eltroeskab, saavel mod andre, som mod deres egne Frender, og forlode strax hans Selskab, som en Samling af næsten lutter skarns Maf og onde Mennesker; men hvorefter Kong Gudbrand og hans Brodre bleve dem siden meget fiendte c).

S. 19. Kong Gudbrand var saaledes lykkelig, i at Kong Gudbrand udføre sit Anlæg, sit Forehavende, mod Kong Tryggve d): ^{randhaabes.}
men

c) Thomas Stinna beretter, at dette skede 6 Vintre efter Sigurd Jarls Fald; i hvilken Beretning jeg troer en Feiltagelse at have Sted, og at her er sat Sigurd Jarls Fald, i Stedet for Kong Hagens Fald, saa meget mere, som i Konunga-Sogorne, trykte paa Bisingsborg, staar S. 16, at denne Tildragelse skede tre Aar efter Sigurd Jarls Fald; hvilket noie stemmer overens med vor Regning. See videre folgende not. d). Det foranstaaende Fragment af Noregs Konunga Sogor fortæller, at om Kong Trygges Død var ulige Beretning. De fleste ansee det den nu anførte Fortælling derom, at være den rigtigste: men dog være der de, som vilde anse, at Kong Trygve blev dræbt af Hviderne, paa et Thing, fordi hans Regjering syntes dem at være for haard. Saa vidt bemeldte Skrift. Men her har man vist forbyttet vor Kong Trygve med en ældre, og taget feil af Personerne: Thi som Snorre fortæller i Olafs Saga Helga, Kap. 81, have de Ovenste engang støttet 5 Konger i en Kilde, paa Mule-Thing, for deres Stolthed og Egenraadighed. Hvorimod berettes om en Kong Trygve i Norge og en Kong Dag i Danmark, som længe havde ført Krig mod hinanden, at Undersaatterne paa begge Sider tvungne dem omsider til at gjøre Fred, hvilken de siden bestandig vedligeholdte. See Kristnilla XI cap. 98.

d) Som berettes i et Fragment af Olafs Saga Helga, skede dette 6 Aar efter Sigurd Jarls Fald; hvilket ei kommer ganske overens med vor Regning. Uden Tvil er her, sat: efter Sigurd Jarls Fald, i Ste-

men imidlertid forkomte et heller Kong Harald at fuldføre hvad han havde foretaget sig at udføre. Efterat have fortsat sin Sejlsad saa langt mod Vesten, ud til Havet, at han var kommet uden om alle Skær og Øer, vendte han ogsaa Kursen efter ud, holdt sig bestandig langt fra Landet, men seilede endelig ind i Bligen, og kom ved Natte-Tider ind for Lunsberg, hvor Kong Gudbrand havde sin Residende, ligesom hans Fader Kong Biorn for ham havde haft e). Her udspejder Kong Harald, at nydævnede hans Frende var da just i et Gæstebud, ei langt fra Byen; dette anseer han, som en ynskelig Leilighed, til at udføre sit Forehavende; han setter derfor dette strax i Værk; begiver sig samme Nat, med sin Krigsmagt, hen til det Sted, hvor Kong Gudbrand var, og omringer Gaarden. Denne gaaer ham vel med sine Følk i Møde, han setter sig til Modværge, og gior sit Beste, til at forsvare sig: men Magten paa begge Sider var alt for ulige, og det varede ei længe, forend Kong Gudbrand blev selv nedlagt, tillige med en stor Deel af hans Hofmand eller Hunskarle. Saa Kong Gudbrand da omkom paa samme Maade, som hans Fader Kong Biorn, og mueligt paa samme Sted, eller ei langt derfra.

Krig mellem
Kongerne og
Hagen Jarl.

S. 20. Saaledes var Kong Harald ei mindre hel-
dig, i at udføre sit Forehavende, sit blødtige Forsæt, end
hans Broder havde været; begge havde nu måttet deres
Blodtørstighed; begge faaet Havn over deres Modstandere i
Nilsen

i Stedet for: efter Kong Hagens Fald: thi at man undertiden har
forbyttet disse 2de Tildragelser med hinanden, det sees af Olaf
Pape Trygvassonens, i Part, Kap. 59, S. 56; hvor siges, at
fra Kong Hagens Død til Kong Harald Graafelds Fald vare XII,
og fra Sigurd Jarls Død, til bemeldte Dødsfald XIII Aar, hvor
disse 2de Tildragelser ere-aabenbar forbyttede med hinanden.

e) Se den Norske Historie anden Deel, pag. 203.

Biiken, hvor de, foruden bemeldte tvende Konger, deels toge mange andre Hovdinger, deres Paarørende, af Dage, deels nødde dem til at gaae i Landsflygtighed f), og dermed var deres forstille Uvenskab strax til Ende. De opsøge nu hinanden, det snarest see kunde, de foreene deres Krigsmagt, og da nu ingen meere var for Haanden, som paa de Kanter kunde eller turde giøre dem Modstand, saa underlægge de sig heele Biiken. Dette bandede dem Bei, til at udføre Resten af deres Forehavende, og satte dem i Stand til at angribe den verste og mægtigste af deres Modstandere, den som nu eene var dem i Beien, den mægtige og underfundige Hagen Jarl. Deres listige Anlæg, som de nu for en Deel havde udført, havde vel ogsaa været stilet paa ham g); de havde søgt at betiene sig af samme Midler mod ham, som de havde brugt mod hans Fader, Sigurd Jarl h); og de overlagde Sagen hemmelig med Hagens Farbroder, foromtalte Griotgard Jarl i), til hvilken de lofte store Forbeele og Belønninger, hvis han kunde rydde Hagen Jarl af Beien: men denne havde stedse Lykken paa sin Side, selv var han dem ogsaa alt for flug, og i alle Tilfælde saa forsigtig, som den, der al-

F 2

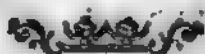
tiid

f) Saa beretter Thomas Skinna.

g) Efterfølgende om Griotgards Forsøg, mod Hagen Jarl, fortælles i P. Claussons Oversættelse af Snorre, pag. 98. uden Tvil efter det Exemplar, han har brugt. Vel findes det ikke hos nogen anden, saa vidt jeg veed, men Tingenes heele Sammenhæng og alle Omstændigheder giøre Fortællingen fuldkommen rimelig.

h) Dette er høyst rimeligt, og ei at formode, at da Dronning Gunhild og hendes Sønner gjorde Anlægget mod Kongerne i Biiken, de da skulle have glemt Hagen Jarl, som Hovedpersonen i Tragedien.

i) Som Thomas Skinna beretter, hos Torfaus, Histor. Norvg. Par. 2. lib. 6. cap. 4. blev Griotgard med flere, som Hagen Jarl selv opnævnte, drevne i Landsflygtighed, da foromtalte Fred mellem ham og Kongerne blev sluttet. Dette er rimeligt, og venteligt tillige, at Kongerne, da Freden mellem dem og Hagen Jarl blev brudt, have strax kaldet Griotgard tilbage af hans Landsflygtighed.

riid havde sin Faders Exempel for Dine, at intet paa den Maade kunde udrettes k). Man maatte derover beslutte at bruge Magten, især efterat Dronning Gunhilds og Kongernes Anlag var blevet enhver bekendt, ved foromtalte Tildragelser i Viken. Kongerne opbyde til den Ende en stor Krigsmagt og Skibe i Viken, og man gjorde nu ei meere nogen Hemmelighed deraf, at med disse store Tilrustninger, denne store Krigsmagt, var sigtet paa Hagen Jarl h), som man agtede at gjøre et Besøg i Throndhjem. Saasnart Hagen saaer Underretning herom, lader han strax opbyde en Krigsmagt og de fornødne Skibe, med dem gaar han til More, hvor han taer paa det grumme afsted, med at rove og plyndre, med at dræbe baade riige og fattige, med at ødelægge alt hvad ham forekom. Griotgard Jarl, som der af Kongerne var sat til Landeværn, til at forsvare Landet m), udbød

k) Man kan formode, at sinens Kong Harald og Kong Gudbrand udsatte Anlagget mod Kongerne i Viken, har Dronning Gunhild, et stort Hænderne i Skibet, men tillige med Griotgard, som mest muligt nær der bleven fortalte igjen med sin Brøders Son, arbejdet mod Hagen Jarl. Vistnok er vore gamle Skribentes forudsagt: Beretning, at Dronning Gunhild og Hagen Jarl ofte have grævet Grøfter mod hinanden i Manker og Underfanbigheid, hvori Hagen dog blev hendes Mester, tilvæls at forkaare om denne Lids Lids-aheller: men dog vilkommen de uden Tilt, for det meste, længe senere Tider. Se følgende den Kap. § 38.

h) Se den 6te Sags l. e. S. 33. Kap. 39. og Snorre, i Harald Graafschid Bog, Kap. 12.

m) Snorre, l. e. Kap. 19. henfører vel dette til senere Tider, da Hagen Jarl inden Omg maatte komme tilgæ; men heri maas. vist nok ikke være Reet en Forbittelse. Hagen var den Gang selv i Besidelse af Morene? Gunhilds Sønner kunde ei komme norden om Straf, siger han selv, l. e. Kap. 13; og hvorledes kunde da Griotgard der være Landeværn, paa Kongernes Bræne? betuden er det ei rimeligt, hvad der fortælles, at Hagen Jarl den Gang skal have stændret og røvet paa More, et Land, som da var i hans egen Besiddelse: men alle disse angaaer den Tid, da han første Gang maatte komme tilgæ.

udbød vel en Krigsmagt, hvorum Kongerne havde sendt ham Befaling: men Hagen gaaer ham uforfærd i Møde, det kommer imellem dem til en Søe-Træfning, og i den bliver alle de Griefgærd Jarl selv, med en stor Hob andre, men ogsaa tvende hans Sønner nedlagde. ^{Den nedlagte Griefgærd Jarl.} Efter hvilket at have forrettet, Hagen Jarl gav Bøndernes eller Almuen Krigsmagt, som han havde opbudet af Throndelagen, Afstæd for den Gang, eller Tilladelse at drage hjem igien, men med sine øvrige Krigsfolk blev han fremdeles ved at rove og plyndre, eller fare, som det heeder, med Hærskold, over Romsdal og begge Mørene, havende overalt sine Speidere ude, ogsaa paa den syndre Side af Stat, for i Tilfælde at blive advaret om Kongernes Ankomst. Disse maae imidlertid, ved at samle til sig Folk af alle Provincer, langs Landet, hvor de fore frem, eller af visse andre nu ubekendte Tilfælde, være blevene opholdte, i Bilsken, eller under Veis paa andre Steder, længer end de selv havde formodet; herover gik Hosten samt følgende Vinter forbi o), førend de nærmede sig Stat, og komme med deres heele Krigsmagt til Fiordene; hvorum saa snart Hagen Jarl blev underrettet ved sine Speidere, at de der kun ventede paa Bør, for med den at seile nord

§ 3

n) See Olafs Saga, S. 38. Kap. 43. Snorre siger, 1. c. Kap. 15. at tvende Jarler omkomme der tillige med Griefgærd; muligt vare hans Sønner ogsaa Jarler. I et Brevet Exemplar af Olafs Saga Helga staaer, at Hagen gjorde dette, da han en Sommer drog ud paa Søeroverie i Øster-Søen, og dræbte da trende af Gunhilds Sønner: Men heri maae være en Feiltagelse, da man ved hvilke Gunhilds Sønner vare, da de komme til Regjeringen, og hvad Endeligt de have faaet. Ingen af dem omkom i benævnte Slag.

o) Dette berætte vel vore Skribente et udtrykkelig, men det er dog let at slutte af Snottes Beretning, i Olafs Sagsa Tryggvasonar, Kap. 2. at Gunhilds Sønner havde Grevd med Hagen Jarl, om Hosten og følgende Vinter, efter Kong Trygges Død.

men maa
vænte
der.

nord om Stat p), og hvor stor deres Krigsmagt var, ansaae han det, for den Gang, ei at være raadeligt, at giøre dem videre Modstand, men best at viige for Overmagten q). Den Rodvind, som opholdt hans Fiender, synden for Stat, var ham i dette Viemærke beförderlig, og ved Hielp af den seiler han afsted med sin Flaade, for ud-forbi nysnævnte Forbiærg, men saa langt fra Landet, at man derfra ei kunde see Sellene paa hans Skibe, eller Fienden blive ham vaer. Han fortsætter derefter sin Raad, langs de Norske Kyster, for det første ligg til Danmark, men derfra videre til Øster-Søen, hvor han anvendte den heele følgende Sommer paa Søeroverrier, hvilke han drev der rundt omkring, paa Sverrig, paa Gaultland, paa Windland eller Venden, og Kurland, samt paa Kysterne øster ud om Eysølu (Osel) og saa derfra tilbage rundt omkring til Danmark r). Dette Riige lod denne snedige Prints stedse være uroert, men søgte derimod, ved store Foræring, ved vigtige Tjenesters Beviiisninger, ved gode Raadforeelser, og ved sin behagelige Duingang, at vinde Kong Haralds Venkab, eller at trække ham til sit Partie s). Det var Hagen vel bekjendt, hvor stor en Ven de Norske Konger havde haft i Kong Harald, hvor mægtig Understøttelse de havde af ham; og derfor maatte det være ham meget derom at giøre, at satte sig fast i den Danske Konges Væbent, for enten, ved hans Hielp, at faae et nyt Forlig bragt til Bæle, mellem sig, og de Norske Konger, eller retter for at

stille

1 p) Ser Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 12.

1 q) Dette bliver den ægte Anlæg til Hagen Haralds Flugt, ei hvad Oddur Munk beretter, nemlig at Dronning Gunhild drev ham af Landet, fordi han ei havde Lunder udføre hendes Anlæg mod den unge Prints Olaf; hvorom videre i det efterfølgende.

1 r) Ser Olafs Saga i. c. S. 76. Kap. 41.

1 s) Om sigt Agarrinna hos Torfaus, Hist. Norv. Part. 2. Lib. 6. cap. 14.

stille dem ved Kong Haralds Vensteb, ved bemeldte Understøttelse, der var hans Anslage saa meget i Veien.

J. 21. Paa denne Maade søgte da Hagen Jarl at oprette det Forliis, han havde gjort i Norge, eller at bane sig Veien dertil. Men imidlertid forsømte ei heller Kongerne der at betjene sig af hans Fraværelse, til at udføre deres Forehavende mod Throndhien, og der at underlægge sig heele Landet. Siden opholdte de sig der temmelig længe, næsten den heele Sommer over, og inddreve imidlertid af Bønderne, eller Almuen, de Kongelige Skatte og Landskylde, hvilke de der tilforn ei havde faaet: men mod Slutningen af samme Sommer drog Kong Harald, med endel hans Brødre, og med den Krigsmagt, som havde fulgt dem fra Biiken, til de østlige eller sydlige Kanter ^{c)} af Riiget, og lode efter sig Sigurd Slesla og Gudraud, som Konger over det Throndhienste. Med denne Forfatning og disse Indretninger var vel fornemmelig sigtet paa Hagen Jarl, for des bedre at kunne sætte sig imod hans Forehavende, da man vist maatte formode sig af ham et Besøg, især i det Throndhienste; man seiler de ei heller i denne Formodning, men man havde uden Tvil mindst forestillet sig, at det skulde skee paa den Maade, og fra den Kant, som Udfaldet vilste at det skeede fra. Efterat benævnte Jarl havde for den Gang fuldført sine Eroverer Toge i Øster-Søen, blev det hans Forsæt, og det havde det uden Tvil været, liige fra hans Bortreise af, at vende tilbage til det Throndhienste om Høsten, naar Kongerne ei længer kunde holde de Tropper samlede, som de havde ført med sig til Throndhien, men havde givet dem Afsked. Til at ud-

Hans Ero-
verer: Toge
i Øster-
Søen.

før

c) Østlig og sydlig bruges ofte af de gamle Skribente i Klang: undertiden siges Sværrig at ligge syden, Danmark østen for Norge, under tiden tværtimod.

Han kommer
tilbage til
Throndhjem.

Jamtelands
Forsatning,
1 den Tid.

fore dette Forsæt valgte han en Reise-Tour, som vel i aldre Ti-
der havde været brugelig, men var nu ei meget giængs, og
han gaaer, til Throndhjem, ei glennem Øresund, men først
op ad den Botniske Bugt, til Helsingland, hvor han sætter
sine Skibe paa Land, og siden derfra igiennem Jamteland,
over Fiæld-Riolen. Denne Reise-Tour er mærkbar, for-
nemmelig i den Henseende, at den giver os Oplysning, om
nydnævnte Lands politiske Forsatning, som den var ved de
Tider, hvilkens er os ellers ubekjendt. I den foregaaende
anden Deel af vor Norske Historie, have vi viist u), at
Jamteland underkastede sig Kong Hagens Lydighed og den
Norske Krone; at saa mange blandt Indbyggerne i Helsing-
land, som vare af Norsk Herkomst, deri efterfulgte hines Ex-
empel; og at denævnte Konge gav de Lande deres første Lov
og Lands-Ret: men Historien melder ikke noget derom, hvor-
dan bemeldte Landes Forsatning har været, under følgende,
under Kong Harald Graafelds og Hagen Jarls Regiering.
Foromtalte Jamter og Helsingier nedstammede fra Thonder-
ne; med disse forte hine bestandig Omgang og Handel, og
derfor var ingen Deel af Norge dem meere beqvem, end just
det Throndhjemiske. Med Throndhjem er det da rimeligst
at denævnte Provincer, paa hin Side Riolen, have staaet i
noie Forening, under een Regiering, og under samme Leens-
herre, saaledes som skeet er i senere Tider, hvad Jamteland
angaaer; og dette Land, tillige med omtalte Deel af Hel-
singland, maae i Forening med Throndelagen have staaet
under Sigurd Jarl paa Glade hans Regiering, og folgelig,
efter hans Død, være bleven hans Son Hagen Jarl til Deel.
At dette er rigtigt, bekræftes noksom af Hagen Jarls forom-
talte Reise-Tour. Han driver først Søeroverie i Sverrig,

gaaer

gader derefter samme Høst til Helsingland, sætter der sine Skibe paa Land, formodentlig hos nu værende Sundsvall, eller ogsaa hos Hudviksvall, og lader dem der blive efter sig. Men hvor urimeligt alt dette, og hvor uforfigtigt af en Hagen Jarl, hvis omtalte Lande havde den Tid staaet under en anden Regiering end hans egen, eller under den Svenske? da at tage Veien igiennem Helsingland og Jamteland, efter at have øvet Fiendtligheder i Sverrig, da at sætte sine Skibe op i et fiendtligt Land, da at betro dem i Helsingernes Hænder, som vare hans Fiender? Jamteland, hvis Indbyggere dreve undertiden Søeroverie i Sverrig selv x), og om ei det heele, saa dog en Deel af Helsingland, den især, som man nu kalder Medelpad, maae da, i Kong Harald Graafelds og Hagen Jarls Tid, have staaet under Norge, eller været dermed foreenede.

§. 22. Her kunde altsaa Hagen Jarl, uden Frygt Hagen Jarl eller Fare, tage Veien over Fjæld-Riolen og saa videre til sætter sig at- ter fast i det det Throndhiemske. Did var han ei saa snart ankommen, Thrond- forend han strax fra alle Kanter fik et stort Tillob af Indbyg- hiemske. gerne, og blev derved i en Hast sat i Stand til at udruste og bemande en Flaade. Med den var det hans Forsæt at gaae Kongerne i Møde: men saa snart disse faae Underretning om Hagens Ankomst, om Throndernes Opstand, om deres Udrustninger, ansee de det for raadeligst, strax at stige om bord paa deres Skibe, og med dem drøge de ud af Thrond- hiems Fjord. Efter deres Bortreise begav Hagen Jarl sig ud til Glade, hvor Kongerne have uden Tvil haft deres Re- sidence, medens de sadde i det Throndhiemske, men hvor Ha- gen nu atter opflog sin Boepæl og forblev Vinteren over. No. 971. Imid-

x) See foregaaende Iden Tome, i Tillaget §. 7. S. 451.

Imidlertid opholdte Kongerne sig for det første paa More, hvorfra de imellemstunder gjorde Anfald paa Hagen Jarls Lande og Tilhængere, som de hiemsøgte med Kov, Brand og Mord, men hvori denne fra sin Side blev dem intet skyldig. Dette vedvarede en Tid lang y) til Landets og Undersaaternes store Skade; da Hagen Jarl imidlertid vel opholdt sig, de fleste Vintre over, i det Throndhjemiske z), men de fleste Sommere anvendte han paa at drive Eroverie i Øster-Søen, paa den Maade, at han fra det Throndhjemiske af gik over Kiølen, giennem Jamteland og Helsingland, til den Botniske Bugt, og der om bord paa sine Skibe: men undertiden blev han hjemme ogsaa Sommeren over, naar Omstændighederne det udfordrede, hvor han da holdt en mægtig Krigsmagt paa Beenene, foer med den i Ledingss-Tog, og forsvarte sig mod Kongerne med den Eftertryk a), at de ei kunde sætte sig fast norden for Stat, og vare endnu mindre i Stand, til at fæste Fod i det Throndhjemiske, hvor de i høj Grad vare forhadte, for deres Gierlighed og Tyrannie, men Hagen Jarl derimod ei mindre elsket, af Indbyggerne, som trolig holdte hans Partie, og gav ham Navn af Hagen den Gode. Kongerne maatte derover lade sig atter nøie med den Deel af Kiøget, som strækker sig fra Stat til Goth-Elven; hos hvilken Elv de vel imellemstunder opsløge deres Boepæl, i Staden Kongahello, hvor de gamle Konger, over den østre Deel af Viiken, foromtalte Kong Trygvæ især, synes at have haft deres Sæde; der finder man at Dronning Gunhild og Kong Harald en Tid have boet

y) Den Danske Oversættelse pag. 97. sætter i 3 Aar: men her har man, uden al Tvil forbyttet Tiden, nærværende med, hvad som sket var under Hagen Jarls forrige Tilhold i det Throndhjemiske.

z) See Snorre i Harald Græfvels Saga, Kap. 13.

a) See Olafs Saga. Kap. 42, pag. 37. og Danske Oversættelse af Snorre, pag. 97.

boet b): men de opholdte sig dog som oftest og fornemmelig paa Rogaland og Hordaland, imellemstunder især i den Flord-Strækning, som nu fører Navn af Hardangur, samt i endeel andre Districter, som ligge midt i Riiget c): men imidlertid var det deres Forretning, næsten hvert Aar, saa ofte de nemlig et havde med Hagen Jarl, eller andre saadanne at bestille, at de drog ud paa Søeroverier, nu i Øster-^{Kongerens} Soen, nu i Vester-Havet, nu til andre Steder, især til ^{Søe-Toge.} Biarmeland, hvorhen Kong Harald engang fortælles at have gjort et Tog, da han, i Anledning af de der øvede Fiendtligheder, maatte udholde en skarp Træfning med Biarmene, paa Binaa-Bakke. I den gif han dog af med Seieren, efterat have gjort et stort Nederlag paa Fienden, streifede siden vidt omkring i Landet, og samlede sig derved et overmaade stort og riigt Bytte, som Kong Haralds Hofskald, Glum Geirason bevidner, i den Sang, han til Kong Haralds Berømmelse har sammensat, Græfðar Drapa kaldet d). Saadanne Krigs-Toge foretog Kongerne sig vel ofte af et Slags Lyst eller Sædvane, eller af Begierlighed efter at indlægge Ære, men dog som oftest, deels af Glættighed, af Lyst til at sammendynge store Rikedomme, hvilken hos dem gif saa vidt, at de nedgrove deres Penge i Jorden, deels ogsaa af et Slags Fornødenhed: Kongerne vare mange, alle vilde føre en stor Hofstat, denne kostede meget, meget ogsaa de idelige Krige, de maatte føre, og høortil maatte holdes mange Stridsmænd, en Mængde Hofmænd og Kæmper, saavel til Krigs-Togene, som til deres eget Forsvar. Det sidste var saa meget meere fornø-

G 2

dent

b) Se herom Niala, Kap. 3. og Torfæi Histor. Norveg. I. c. cap. 18, pag. 266.

c) Se Snorre, anførte Sted, Kap. 7.

d) Se Snorre, anførte Sted, Kap. 14, og den Danste Oprættelse Side 97.

dent, som de blandt Undersaatterne, blandt de store i Nyliget især, gjorde sig alt meere og meere forhadte, ei alleene ved bemeldte deres Gierlighed, ved foromtalte deres Grumhed og Ondskab, men desuden ogsaa ved endel andre Udyder; hvorpaa følgende skal tiene til Exempel.

Anledning
til Kong Sig-
gards Død.

§. 23. Paa Hordeland havde Kongerne gemeenlig deres Tilhold, som tilforn er berettet, uden Tost paa de Gaarde, Alfreststad, Utstein, Sæheim, Fitjom, hvor Kong Harald Haarfager havde havt sit Sæde; der opholdte de sig enten tilsammen, eller een af dem; og der havde Kong Sigurd Slesu engang opslaaet sin Bopæl. Paa Hordeland boede ogsaa samme Tiid en meget rig, mægtig og anseelig Mand, en af de fornemste i Landet, en Herse, som nedstammede fra de gamle Hedemærkiske Konger, fra Kong Ræstfeld og hans Søster Boa ^{a)}. Denne Mand, der havde i mange Ting et stort Fortrin frem for andre ^{e)}, heed Thorkell, men bliver gemeenlig, med sit Til- eller Dge-Ravn, alleene kaldet Rlyp ^{f)} eller Rlyp Herse, og var en Søn af en Thord Herse eller Thord Harde ^{g)}, men Sønnesøn af den mægtige Ketill Horda-Rare ^{h)}. Rlyps Hustru Olufa eller Alofa var ogsaa af en meget fornem og anseelig Familie, og beslægtet med de mægtigste Familier nordensfjelds, som af høsfølede Tabel kan sees ⁱ⁾. Kong Sigurd, som

^{a)} See hans Slægte-Register, Tab. 2.

^{e)} Saa siger Saga af Thorde Hredu, Kap. 1. S. 59.

^{f)} Snorre og andre give ham ei andet Ravn end Rlyppur, men i Glætepar-Bok, i Storeas Konunga-Saga kaldes han Thorkell.

^{g)} See Torfæi Histor. Norv. l. c. cap. 9. pag. 251. I Olaf-Saga Tryggv. l. c. kaldes han Thord Hredu, men det er vel urigtigt, hans yngste Søn heed Thord Hredu.

^{h)} Om ham see Snorre l. c. cap. 14. Olaf-Saga 1. Part cap. 42, og 2. Part cap. 19.

ⁱ⁾ See bemeldte Tab. 2. I Saga af Thorde Hredu staaer, at Olufa var en Datter af Skiegge a Neflum (Neflum,) hvori ogsaa stikker en Feiltagelse.

som var en stridbar Herre, tapper og mandig af Udseende, men begjærlig, ødsel, overdaadig, og især meget Qvinde-
 kjær, saa at han gjerne satte al Agt for andre Ting til Slæde,
 naar det var ham om at fyldestgjøre den Begjærlighed k),
 havde fattet Kjærlighed til Olufa, og den skulde fornøies.
 I dette Viemærke sender han Bud efter Rlyp Herse, og over- No. 974.
 drager ham det Erinde, at reise over til Engelland, for der at omkræmte.
 indkræbe en Skat eller en Gæld, som den Engelske Konge
 Adalrad a: Ethelred var Kong Sigurd skyldig l), som
 en Forretning, hvortil saadan en Mand, som Rlyp, var
 allerbest fittet. Rlyp paatager sig Forretningen, reiser over
 til Engelland, og bliver der af Kong Adalrad vel imodtagen,
 for hvilken Rlyps Navn og Rygte var tilforn bekendt.
 Hos ham opholder Rlyp sig Vinteren over, sætter sig imid-
 lertid i hans Gæst, og opbar endelig, da Tilbagereisen
 skulde foretages, sit Erinde for Kongen. Her faaer han
 vel af ham den Erklæring, at Kong Adalrad var
 Kong Sigurd intet skyldig; han agtede ei ved Penge at til-
 kobe sig Guthills Somers Venkab, og at det var gaaet
 dem tude, som tilforn vare ankomne i Raad: Erinde: dog
 vilde han, for Rlyps skyld, sende endel Penge. Rlyp taar
 imod Pengene, hær og Kong Adalrad indgaar et noie Ven-
 skab med hinanden; og følgende Foraar reiser han, med be-
 meldte

U 3

- k) Det herom foranstættede Høiherredømmet, som den Konge
 l) Formentlig maae denne Skat eller Gæld have haart sin Oprindelse fra
 Kong Sigurds og hans Braders Overførsel Toge til Engelland,
 eller deres Krigs-Tjeneste der i Landet, formentlig under den
 magtige Enaelfte Konge Edgar, som troet mange af de fremmede,
 som af de saa Endes Dødsle i sin Tid, i saadan Mængde,
 at han derover afendeel blødt sine egenslige Lister. Wilh. Malinesb.
 de' ge'lis. Regum Anglie. Lib. 3. Mandt disse maae vor Si-
 gurd have været, og derfra omtalte Gælder have reist sig, som Si-
 gurd nu krævede af hans Son Ethelred, der strax efter sin Faders
 Død var af nogle bleven, Aar 977, udvalgt til Konge.

meldte Penge og meget andet Gode tilbage til Norge, haa han fandt Sagerne i en anden Forsatning, end han havde formodet. Efter Rlopps Bortreise lader Kong Sigurd hans Hustru Olufa hente til sig, som endee berette m), eller reiser selv hen til hendes Gaard; der bliver han vel imodtagen, et prægtigt Gæstebud tilbydes for ham, hvori om Aftenen, efter de Tiiders Sædvane, blev stærkt drukket: men om Natten efter fryder den drukne Kong Sigurd ind i Olufas Sengen i Kammer, og fover derhos hende imod hendes Villie og Samtykke n); hvorefter han reiser derfra, og som endee berette o) tager Olufa med sig, som han beholder indtil hendes Mand's Tilbagekomst. Røgtet om denne skammelige Gierning opirrede ei lidet Almuens Gemytter imod Kongerne; og gjorde dem endnu meere stinkende; end de vare tilførn. Da Kong Harald derover med bemeldte hans Brøder, Kong Sigurd, følgende Høst drog op paa Vort, for der at holde Thing med Bonderne p), røttede Almuen sig der sammen, i det fulde Forsæt, at tage dem af Dage, holdt de ogsaa vist nok havde fuldført; dersom Kongerne ei havde i Tide reddet sig med Flugten. Dog undgik Kong Sigurd ei derved, den ham forfølgende retfærdige Hævn.

No. 975. Rlopp Herse var kommen hjem fra Engelland, han var der bliben imodtagen af hans Hustru Olufa q), samt andre Ven-

m) Saaledes foranførte Glæpæns Bolk; men sin Beretning er vel den rigtigste, som Olufsen og hans have fulgt.

n) See Snorre, anførte Sted, Kap. 14.

o) See Torfæi Histor. Norveg. l. c. p. 254. Dette kan vel nok foreenes med hin Fortælling.

p) Gentelig paa den Gaards Gang, hvor Hoved eller Folket Kirken, for beordnede Gæster, siden blev sat.

q) I Glæpæns Bolk berettes, at Olufa søgte at stille Rlopp tilfreds, og tilbød sig at vilde lade eller sone for hvad hun havde forført sig imod ham. Det kan være, og er et urimeligt, at Kong Sigurd, ved store Tøffter, kan have formaagt hende dertil.

Benner, af dem opmuntres han til at søge Hævn, især af sin yngste Broder Thord Hredu, og han beslutter at udføre den, især da han havde faaet vride, at Kongerne, efter deres foromtalte Flugt fra Bors, havde skilt sig fra hinanden, og Kong Harald begivet sig til Hardanger, men Kong Sigurd sat sig paa Alfrestad r). Dette lættede for ham hans Foretagende. Til at fuldføre det, samler han til sig en Mængde af sin Slægt, sine Paarevende og Benner, for hvilke en Remund Bolabriotr bliver Anfører, der uden Tvil maae have nedstammet fra Remund den Gamle i Sogn. Med disse begiver han sig til bemeldte Alfrestad s), der faae de vride, at Kongen sad i et Glæstebud r), og nu over Driftelbordet; det var selvfølgelig just den Tid, da han gav Audtence, og de sætte sig derfor i Forsætning, til at fuldføre deres Forsæt, med Aftale, at den som sidst kom ind, skulde først igien gaae ud, og saa vride hver i sin Orden, den eene efter den anden. Ripp Herse var selv fremst i Spidsen, han gaaer først ind i Salen, efter ham hans Brodre, Thord, Steingrim, Eufolf, saa de øvrige i Række efter hinanden, alle afbrøde deres fulde Rustning, deres Hjelme, Brynner, Skjolde,

r) See Snorre, anførte Sted, Kap. 14.

s) I Thord Hredu's Saga staar, at de begave sig til Uplandene, hvorved her ei kan forstås uden Lande og Stæder i Almindelighed, som ligge op i Landet fra Søensiden af. Jeg vil helst troe, at Ripp har boet paa Den Stord, eller der i Nærheden, og at Kong Sigurd har været paa Gitsom, da omtalte Tildragelse skede med Ripp's Hustru.

t) I Hættar-Vol fortælles, at Ripp skænnede Thing, at Kong Sigurd indfandt sig der paa Thinget, og at Ripp der udførte sin Hævn imod ham: men det er neppe rimeligt, uden for saa vidt, at Ripp kan have skænnet et Thing, for at raadslaae med sine Benner, og opmuntre sine Underhavende til at være behjælpelige, i den Hævn, som Kulde søges.

de, samt dragne Sværde i Hænderne, og Rlop stiller sig frem for Kongens Bord. Her tager han frem de Penge og andre kostbare Sager, som han havde ført med sig fra England, dem leverer han Kongen, og spør om han ei vel havde forrettet sit Erinde. Kongen forsikker, at han med Rlops Forretning var vel fornøiet: nu har jeg da, siger det paa Rlop, forrettet den ene Deel af den Pligt, mig paa ligger, og hugger i det samme Kongen over Hovedet med Sværdet u), saa han faldt ned i Herberne x), og den næ fegnede Død ned paa Bordet. De gæste derefter ud af Salen, det snarreste de kunne: men i det samme bliver Rlop huggen ihjel, enten af en Erling den Gamle y), eller af en Sigurd z), eller af hans egen Fætter Hroald Augmundson a), som var Kongens Hofmand, og stod hos hans Side ved Bordet, men hine ei toge sig vare for b). Hroald dræber endnu desuden en anden af Rlops Folge, en Eyvind Balthiofsøn, men bliver selv huggen tvært over af Rlops Broder, Thord Hredu, som med sit Folge feer sig derpaa omringet af de Kongelige Hofmænd, hvilke grebe til deres Naaben, og satte hæftig an paa hine: men disse forsvarte sig saa vel, at de endelig komme ud paa frie Mark, og derfra, uden at forfølges videre, hjem til deres c). Men her maatte de ei længe blive i Rolighed: Dronning Gunhild søgte strax Hævn, sæt imod Olufa, som maatte flye over til Island,

a) Flateyjar-Bok siger, at det skede med en Dre, og at Rlop havde den skult under sin Kappe.

x) Snorre beretter, at Rlop stak Kongen igennem med sit Sværd.

y) Saa fortæller Snorre, 1. c. Kap. 14.

z) Saa siges, i Compendio chronicorum hos Torkæus 1. c. pag. 251.

a) See Saga af Thorde Hredu. Flateyjar-Bok siger, at Rlops Farbroder Augmund gjorde det, Hroalds Fader, hvilket vel er en Feiltagelse.

b) See Sagan af Þorði Hredu, Kap. 2.

c) Flateyjar-Bok beretter, at Augmund blev derefter af Rlops Frender indebrændt, andre at det skede med hans Søn Hroald.

Jisland, paa en Bobbar Þorsteinssons Skib, med hvilken hun siden gtøtede sig. Hævn søgte og Kong Harald, som da var nord i Landet, hvor han lod strax stævne Thing, Kløps Brødre der erklære fredløse, og deres Gods at være forfaldet under Kronen; hvorefter disse følgende Sommer ogsaa maatte flutte over til Jisland, hvorhen de førte overmaade store Rikgdomme, i Løbere og andre Sager, med sig d).

§. 24. Saaledes forfulgte den retfærdige Hævn Kong Sigurd, og affstraffede ham for hans voldsomme og uanstændige Foretagende, udøvet mod en af de største og mægtigste Familier i Riket. Vore gamle Historie-Skrivere fortælle ellers anførte Tildragelse, som skeet, medens Hagen Jarl endnu var i Landet: men jeg vil heller troe, at den først er skeet, efterat bemeldte Jarl anden Gang havde begivet sig ud af Landet, da Kongerne havde meere frie Hænder, mindre at frygte for, allerhelst da foransatte Saga af Thorde Hreðu beretter e), at Kong Harald Graafeld var nord i Landet (i det Thronðhiemskke) da Kong Sigurd blev dræbt paa Hordeland, og at han for den skyld ei saa snart kunde udføre sin Hævn, som han gjerne vilde, imod Kløp og hans Tilhængere. Kongerne havde nu atter en Tiid lang maattet taale, at Hagen Jarl havde heele Thronðelagen med flere Lande, den heele nordre Deel af Riket, liige indtil Stat, i sin Besiddelse; han og Dronning Gunhild have atter længe prøvet Størke med hinanden; og han havde denne Gang som tilforn, med megen Behændighed vidst at forsvare sig mod alle hendes Rænker, mod alle Kongernes Angreb. Det

Hagen Jarl
forlader at-
ter Norge,
og gaar til
Danmark.

d) See Sagann af Þorbi Hreðu, anførte Sted. Ventelig er det da først skeet, at de have udøvet bemeldte deres Hævn mod Augmund eller Hraall.

e) See det 2det Kapitel.

var for disse ei alleene et stort Skaar, i deres Magt, deres
 Vre og Anseelse, men ogsaa et betydeligt Savn i deres
 Indkomster, at Hagen Jarl, paa bemeldte Maade, ei alle-
 ne var i fuld Besiddelse af alle de Throndhjemiske Districter
 og alle dermed foreenede Lande, men hindrede dem end ogsaa
 fra at faa faste faste Job, Norden for Stat, det er, skilte dem
 ved den tredie Deel omtrent af heele Riket. Herpaa var
 det dem vanskeligt, om ei ugiort, at raade Bod, saa
 lange den snedige og magtige Hagen Jarl var i Landet; alle
 de derpaa gjorte Forsoge vare blevene frugtesløse; og de
 maatte lade ham beholde, hvad han havde inde: men nu bli-
 ver han atter sat i de Omstændigheder, at han maae forlade
 Landet; Tilstanden i Danmark, en Foreening, han der
 havde sluttet med Kong Harald, udfordrer, at han maae
 gaae vidhen, med sin Krigsmagt. Til den Ende opbydes
 Folk overalt i det Throndhjemiske, Skibe udrustes, en Fla-
 de bemannes, og med dem gaaer Hagen Jarl først for ud til
 Morene, men siden seiler han langs de Norske Kyster lige
 til Danmark, hvor han strax begiver sig hen til Kong Ha-
 ralds Hof, og bliver af ham paa det beste imodtagen f).
 Saa snart Kong Harald og hans Brodre finge Kundskab
 herom, søge de strax at føre sig Kriligheden til Nytte, for at
 opnaa deres Hensigt med det Throndhjemiske; de lade, til
 den Ende, opbyde Skibe og Folk, i de sødlige Provinser i
 Riket, de samle allevegne fra en stor Krigsmagt sammen,
 for hvilken Kong Harald og Kong Gudbrand blive Ansætt,
 og med den trække de sig hen mod det Nordensjædske, i For-
 sat at angribe Throndhjem; de finde der, ved deres An-
 komst, nu ei ringeste Modstand, de lægge derfor det heele
 Land under sig paa nye, og oppebære der af Indbyggerne,
 ei alleene de aarlige, de sædvanlige Skatter, Landkynde og
 andre

Kongerne
 derimod
 sig atter
 det Thron-
 dhjemiske

f) Se Snorre, i Harald Skjöld-Saga, Kap. 25.

andre Kongelige Rættigheder, men tvinge dem desuden til at betale sig store Bøder, for det forbigangne, eftersom Kongerne i lang Tid havde faaet lidt eller intet af det Throndhjemste g), saa længe Hagen Jarl havde haft Landet i Besiddelse, og der, fornemmelig nu til sidst h), holdt en stor Krigsmagt paa Beenene, understøttet af Thronderne og af deres Medhold. Med dette og med andre Forretninger, opholdte Kongerne sig i det Throndhjemste, liige indtil Hosten: men mod Efteraaret drog Kong Harald tilbage derfra til det Gondsfiældske, til de østlige Kanter af Riket, med de Krigsfolk, som der havde hjemme, og lod sin Broder Kong Erling eller Erlend, med sin Krigsmagt, blive tilbage, for at forsvare det Throndhjemste, imod Hagen Jarls formodede nye Forsøge.

S. 25. Paa saadan Maade komme nu Kongerne atter i Besiddelse af det Throndhjemste, og bleve igien eene raadige over det heele Rike. Men herved forekomme tvende Ting, som ere næsten ubegribelige, dersom Tingene have gaaet frem i den Tour, i hvilken vore Skribente fortælle dem, eller beroet blot paa de Omstændigheder, som forekomme i deres Fortællinger. (1) At Hagen Jarl, medens han nu denne Gang besad det Throndhjemste, og havde Kongerne til Fiender, dog turde vove selv at forlade Landet, og drage de fleeste Sommere ud paa Eroberte i), hvorved han satte Landet blot for Fiendernes Oversald; (2) at Kongerne ei betiente sig af den Leilighed, som Hagen Jarl derved gav dem i Hænderne, eller ei strax udførte det mod ham og mod det Throndhjemste, som de dog nu udrettede, og

Bliss i His
storien fores
kommende
Bandselig-
heder høres

H 2

vare

g) See Snorre, anførte Sted, Kap. 16.

h) See Snorre, anførte Sted, Kap. 13.

i) See foregaaende S. 22de.

vare i Stand til at ubrette: thi pore Skribente fortælle Tingen saaledes, som Kong Harald og hans Brødre drog med deres Krigsmagt mod Hagen Jarl, endnu medens han var i Landet, og tvang ham til at forlade der, paa samme Maade, som forige Gang. Enhver indseer lettelig, at her maae have været vigtige Aarsager, visse Omstændigheder, der have afholdt Kongerne fra bemeldte Foretagende, paa den eene, sat Hagen Jarl i Sikkerhed, paa den anden. Siide: men man finder intet derom hos de gamle Skribente; disse Aarsager ere derfor ubekjendte, og man maae af visse andre Tildragelser, af Omstændighederne især i Raboe-Riigerne, søge at udfinde dem. Iudenlands eller i Norge selv kunne de si have været; de maas da have beroet paa visse Omstændigheder udenlands, eller i de tilgrændsende Lande, i Sverrig tildeels, men fornemmelig i Danmark. Vi have tilforn fortaalt, i Kong Hagens Historie k), at denne Kong havde Stridigheder, med de Svenske, men især med Gotherne, at han forsvarede sig i Besiddelsen af Værmeland, og at han rimelig har sat sig i Besiddelse tillige af en Deel af Västerg, Gothland selv l). Disse Besiddelser have Kong Harald og hans Brødre ventelig søgt at forsvare; heraf har reist sig Strid og Ueenighed med Gotherne og de Svenske m); og Kong Harald med Dronning Gunhild har derover opslaaet deres Residence i Kongahello, paa Grændserne af Gothland n). Her maatte de da have deres fornemste Krigsmagt, Storken af Rikets Krigshær; og derover kunde Hagen Jarl være sikker for det Throndhjemiske. Men uden

k) Se den Norske Historie 2 Deel, p. 384. 385.

l) Se nydanførte Sted, pag. 330.

m) Man finder el allene at Hagen Jarl har drevet Søerøveri paa Sverrig, men at ogsaa andre Norske have gjort det samme, hvorom vi sige i Tilhængen. Se imidlertid noget videre herom i følgende §. 35.

n) Se Miala eller Miala Saga.

Evil har dog denne mest forladt sig paa den Ueenighed, der havde reist sig mellem Kongerne i Norge og Kong Harald i Danmark. Herom tie vel Historie-Skriverne, men adskillige Omstændigheder gjøre dog Sagen høist riimelig. Kong Harald i Danmark var den Norske Kong Haralds Fostersøder, de stode derover i den næste Forening, og Kong Harald Gormsøn gav ei alleene benævnte hans Fostersøn store Forleeneringer i Danmark, men understøttede ham ogsaa adskillige Gange med anseelige Hjelpe-Tropper, medens Kong Hagen Adelssteens Fostersøn regierede i Norge. At den Danske Konge har gjort dette, uden Hensigter til egen Fordeel, uden Haab om noget derved at vinde, er ei riimeligt, han som ryddede sin egen Broder af Beien, for eene at faae Danmark, han som lod sin Broder-Søn bringes til Slagter-Bænken, for ei at tildeele ham noget af Riiget, han som opoffrede sin Fostersøn, for at rive hans Lande til sig, hvorom siden. Man lægge hertil, at Kong Harald Gormsøn, som nedstammede fra den Sigurdske eller Lodbrofske Familie, syntes at besidde Eiendoms- og Arve-Ret, til anseelige Lande og Districter i Norge o), efter Sigurd Ring, Regner Lodbrof og Sigurd Drm. i Die, hvilke efter endeel vore gamle Skribentes Beretning p), skal have eiet det meste af nu værende Søndenfæltske, alt til Dofre-Fjæld og Lindsnes, eller, som om sidstnævnte især berettes, heele Biigen og Agder, til Lindsnes, med en stor Deel af Uplandene. At en Herre af den Character, i bemeldte Omstændigheder, har vidst at betiene sig af Tiden, og at han af den trængende Harald Graafeld har betinget sig visse Fordeele, er derfor høist riimeligt; end mere, Saxo siger det udtrykkelig q), at Harald

H 3

o) See Norske Hist. 1ste Deel Kap. 6. §. 9. S. 373. og §. 20. S. 400.

p) See foregaaende §. 15.

q) See hans Historia Dan. Lib. 10. pag. 181, edit. Stephani.

Harald Gunhilds Son lodte Kong Harald i Danmark at betale ham Skat, hvis denne vilde understøtte ham imod Kong Hagen. Sagen er derfor vist rigtig nok, og rimelig, ei alene at Harald Eriksøn har lovet, men ogsaa en Tid lang betalt Skatten, som Saxo siger, i 3 Aar. Disse tre Aar kunne ei have været de tvende Aar, i hvilke Harald Eriksøn regjerede, for Sigurd Jarls Død; da havde han kun en ringe Deel af Riiget; da vare hans Kræfter dertil for svage: men de maane regnes fra den Tid han havde sluttet Fred med benævnte Jarl, samt Kongerne i Biigen, og de 3 Aar iglennem, i hvilke han maatte holde ud med Hagen Jarl 1): i den Tid havde det været for farligt for Kong Harald i Norge at holde Skatten tilbage: men han faaer Fred med Hagen Jarl, han seer sig fast paa Thronen i Norge, men Danmark indviklet i en Krig med den mægtige Keiser Ottho den 1ste 2), og nu fatter han det Forsæt, at riibe sig løs fra en Forbindelse, som han i Nøds Tilfælde var bleven tvungen til at lode, i hvilket Niemærke de da værende Omstændigheder i Danmark ere ham særdeles gunstige 1). Kong Harald Gormsøn havde kuldkastet det af Keiseren hos Eideren oprettede Mærggrevskab, og gjort Indfald i Sagen; No. 962. efter sin Tilbagekomst fra Italien, angriber derfor Keiseren Dan-

1) See Paatr af Magnats Samm.

2) Paa denne Maade fastsætter den Norske Historie den Mening, som vore tvende ypperlige Mand, Gram og Suhm have antaget, See Nötn in Metrum pag. 146, og Thronbismst Samlinger, 3te Bind pag. 38, at Keiser Ottho den 1ste Tog til Danmark et Aar efter No. 962.

3) Dette siger Saxo selv udtrykkelig, og at det skede i Tilfald til Saxernes Gaaben (deres Krig mod Kong Harald i Danmark), lad vare han her atter tager Keil af Personen, og tillegger Hagen Jarl det, som egentlig tilkom Kong Harald Graafeld. Paa Hagen Jarl kan det slet ikke passe sig, at han skolede paa Saxerne, da han var paa de Dansteds Partis side dern, men meget vel paa Kong Harald.

Danmark med en Krigsmagt u); og Kong Harald maae gaae denne mægtige Fiende i Møde: men han bliver overvunden x), og maae lade sig døbe eller antage den Christne Religion, tillige med sin Krigsmagt og sin Familie. Men de Danske vare ilde tilfreds med den Forandring; de vakle længe imellem deres gamle og nye Religion y), og Keiseren maae derover, med sin Krigsmagt, blive staaende, i en Tiid af et halvt Aar, paa Grændserne af Danmark eller i bemeldte Rige. Her betiener Kong Harald Graafeld sig af Feiligheden, Omstændighederne saavel i Danmark, som i Norge, give den beste Anledning dertil, og Dronning Gunhild, der tilforn forgiebes havde smigret, det meste hun kunde, for Hagen Jarl, for at have ham paa sit og sine Sønners Partie, om Harald Blaatand skulde foretage noget mod Norge, forgiebes anvendt alle sine Rænker, for at faae ham i Snaren, forgiebes ogsaa smigret sig i det Haab, at Kong Harald i Danmark var hendes og Sønners oprigtige Ven, anseer det for raadeligst, nu da Kong Harald havde nok at bestille med sig selv og sine egne Sager i Danmark, nu da han havde indgaaet et nyt Venkab med Hagen Jarl z), nu da man havde Anledning til at troe, at imellem bemeldte Konge, Hagen Jarl, og Kongerne i Riigen, Anslage vare smiddede, som sigtede til hendes eller Sønners enten Skade eller Fornærmelse, at føre sig disse Omstændigheder til Nytte, at betiene sig deraf, som en gyldig Marsag, til at holde inde med den tilforn til Kong Harald i Danmark betalte Skat, og for Resten til at søge Havn, og forekomme alle mod sig smiddede Anslage. Hagen indgager, som tilforn er berettiget, under

u) See foranstøtt Note Grammii in Menisium, pag. 158.

x) Det bevidner det gamle Langfredagatal. See Torfæi Trifolium, pag. 29.

y) See Theodoricus de Niem, i bemeldte Noter, pag. 147.

z) See foregaaende S. 17.

- under sin Tilbagereise fra Danmark, et nye Forbund med Kongerne paa Oplandene. Enten nu dermed var sigtet paa Kong Harald Graafeld og hans Brødre, hvilket da værende Omstændigheder giøre heel rimeligt, eller ikke, saa havde dog bemeldte Konger Antebning nok til at fatte Mistanke, i Hensigt til Sagernes da værende Forsætning med Danmark; de ansee det derover for raadeligst, at forekomme deres Fjender, og det beqvemmeste Middel dertil, lovligt eller ulovligt, at være det beste; de dræbe Kongerne, de dribe Hagen Jarl af Landet; og de gjøre dermed det mod dem smiddeste Anslag i Fødselen: men Hagen Jarl kommer strax tilbage, uden Tvil forsikket om Understøttelse fra Danmark; her vare nu alle Ting komne igien i Roilighed; Kong Harald i Norge og hans Brødre have Marsag at frygte, fra den Sted; de maae derover lade Hagen Jarl, en Tid lang besidde det Throndhjemstke i No, og de maae opholde sig ved de sydlige Grændser af Riiget, for at have et vaaget Øie, saavel med Gothenes Foretagender, som med Danmark. Dette veed Hagen Jarl; han er derover saa tryk, at han forlader selv det Throndhjemstke, og begiver sig paa Søerover-Toge.
- No. 973. Men her forandres atter Skuepladsen: Keiser Ottho den 1ste dør, og i hans Sted kommer Ottho den 2den paa Thronen; det varer ei længe førend Kong Harald i Danmark rager i Trette og Krig med den nye Keiser, da han, for at understøtte Hertug Heinrich i Bayern, gjør et nyt Indfald i de Sariske Lande a); og Keiseren truer Danmark med Krig. Her faaer nu Kong Harald Gormsøn nok i sin egen Deel; efter en imellem ham og Hagen Jarl sluttet accord, opfordrer han denne til Hiælp, imod Keiseren; Hagen Jarl kan fra Danmark nu ei vente sig Understøttelse, han anseer det derover for raadeligst, at give alting i Norge til

a) See Grammii Notz ad Mercurium, pag. 148.

til Priis for det første, for at komme Kong Harald til Hielp, for siden, ved hans Understøttelse, at tage det forlorne tilbage; og i det Forsæt gaaer han, som tilforn er berettet, med sin Flaade til Danmark.

§. 26. Efter denne hans Bortreise satte Kongerne sig, som tilforn er berettet, i Besiddelse af hans Lande, uden videre Modstand: men de vunde ei ret meget derved, nøde ei heller længe Nytten deraf. Landet havde lidt meget ved de borgerlige Krige, ved Kongernes Stærrighed, ved deres Tyrannie og Voldsomheder; næsten den heele Tiid igiennem, i hvilken Kongerne, Eriks Sønner regjerede, havde Landet været plaget af dyre Tiider; disse havde tiltaget alt meere og meere b), jo længer deres Regjering vedvarede; og de gjorde meget dertil, at deres Regimente blev Undersaatterne næsten til Affryge og Skrak. Efter de Tiiders Tænkemaade ansaae man saadan Plage, som det fiendeligste Tegn paa Himmelens Vrede mod Regenterne; og kunde vel Guderne, maatte man tænke, andet end være fortørnede, efterat man havde, som tilforn er berettet, nedrevet deres Templer, og forstyrret deres Offringer c), kunde de andet, end straffe? Især tog Roden og Hungeren overhaand, ved de Tiider; hvordn vi nu sidst have handlet, da Hagen Jarl anden Gang maatte rømme Landet, og blev virkelig en af Hoved-Aarsagerne, som gjorde Ende paa bemeldte Kongers Herredomme. End ogsaa ved høieste Sommers Tiid indfaldt da saadant Uveir, især paa Halogaland, at Landet laae der overalt bedækket med Sne, og at man maatte ligesom om Vinter-Tiide, sætte Creaturene inde paa Staalbene, og der give dem Foder.

Svalens

b) See Snorre i Harald Gråfelds Saga Kap. 17.

c) See Snorre nydanfærdt Sted, Kap. 17.

Enkelte Fugge og Nedsætt.

Der forstod sig endelvis.

Distrikts Hov a) di mange holde hede,

Midt om Sommer-Tide,

Som Finnerne pleie gjøre.

Var derfor foranstillet berømmelige Stads, Endes Stads-
spillers, Sång herom, da han, ved bemeldte Tid gik ud af
Hus, og Søren drev ham i Vinene. Fiskerierne endogsom
fløge feli; et Likhede, som ellers sjelden eller næsten aldrig
traffer ind i Næve, i de saa kaldte haarde Nævinger; Fisker
og Sildeu spistes ligesom at ville fuge Landet og Røstene.
Paa Island var der samme Tid Hungeren saa stor; at
man der spiste Røst, Røst, med andre deslige nødtvungne
Ting, og at endel lode dræbe gamle Foll, som ved Arbejde
ei formaaede at fæste sig selv Næving, eller styrte dem ned
fra Klipperne h). Likhed blev Hungerens Nød maaske al-
mindelig, og Almuen's Bidskaar saa flatte, at Bønderne vare
ei mere i Stand til at betale Kongerne den aartlige Retthi-
hed af deres Gaarde. Desse skabede vel ikke desto mindre
fra ham til sig, alt hvad de kunde faae; dette gik ofte til Nær-
si Landsforvæning, for dem her, som ei vilde taale faadum
deres Udsæd g); men dog var det ofte vanskelig, ofte meget
besværligt, ogsaa for Kongerne selv, at skaffe deres Hof-
mænd og Huskarle, samt øvrige Hofstuder, den fornødne
Underholdning h). Mange i Riget af Almuen's Foll døde
derfor af Hunger, andre af de fornemste, her paa Holga-
land, eller i nu værende Nordlande, maatte følge deres kost-
bare

a) See Salder Døtters Søren og Sørenen.

g) See Salder den Kreatur, som den Bids-Knoppe, Bids-Quist.

h) See Vandnæms i Appenbl.

i) See Olaf Trygvassons Saga, 2de Del Kap. 44, og Tøstus Histor.

Norveg. l. c. pag. 259. cap. 15.

k) See Søren, i Olaf's Saga Trygvassons, Kap. 21.

Barste Elendeste, for at kaffe sig Underholdning. Men gik
 det saaledes forrentede Egnind Staldskipper, der nu levede
 paa Landet, paa sin Gaard, paa bemeldte Hologaland.
 Denne ferdsfærlige Stald havde sammensat et Vers eller en
 Sang, Jyskenderne til Hre, hvilket behagede demnem saa
 vel, at til Belønning derfor gjorde heelt Almenen paa Jysland
 et Sammenskud paa Althinget, bestaaende derudi, at hver
 Bopde gav dertil en Skat-Penning, der viede 3 Penge 1) og
 var af god Gehalt k). Efterat disse Penge vare, paa be-
 meldte Althing, indsamlede, blev videre bestattet, at dette
 Gode skulde, af Guldsmede, endnu noiere renses, og saa
 en saa Valde Guldvar, Dalkur, (en Worde, en Bran til
 en Martel eller Kappe, besat med Guld-Knappe eller Guld-

J 2

Maler)

1) Hver ingen Ting er saa meget udsat og indviklet, som Verden af de
 gamle Penge, og deres Betegnning, da den efter forskelligt Lidsat
 har været meget forskellig. Skribenten siger at Skatte-Pengene
 holdt 3 velde Penge. Man har da gjort Forskel paa velde Penge
 og andre Penge, ligesom paa velde Mark og andre Mark. Kong
 Hagens Proskatings Lov og hans Danks-Act befaler, ses Pausen
 Samling af gamle Norske Love, p. 199 og 266. L. 1, at 30 Penge
 skulde være 1 hvent Drek og af det 8de Kap. i samme Proskatings
 Lov, pag. 77, frestydlig, at 8re Drek gik paa en velde Mark. En
 Mark holdt da 240 Penge; men den holdt og 16 Leds, efter efter
 var en værende Begning, hvorefter 8re Drek eller 748 B. skulde
 have holdt velde Penge skulde svare 378 B. efter det Begynd-
 og hvad enhver Bopde gav været 378 Skilling. Møget efter de
 Lidsat, hvorefter her handlet, naar paa Jysland 3860 Bunder, (man
 holder rimeligt for, at denne Bundernes Optælling paa Jysland
 er Rret ved Aar 1002. se Hungarvæn, S. 53, not. (34). og
 Ate Grodes Jyskendinga-Act, pag. 54, adic. Bullai; at Tal, som
 man med temmelig Visshed kan antage for det samme, som var ved
 den Tid, da denne Forering skede, da Ate beretter, pag. 20, at
 460 Aar blev Jysland ganske bebygget, og siden el vilde end da;
 saaledes har den heelt Forering betaget sig, i vore Penge til henimod
 400 Drek, hvilket var, efter de Lidsat, vist nok noget anseelig.

2) Guldvar i Skat, herder det, eller hvid i Skatte. Man har da prøvet
 Solvet ved at flere derudi.

Maker) deraf forfærbiges. Dette fæede, bemeldte Børde blev meget kunstig udarbejdet, og den veiede 50 Mark, efterat Arbeids-Lønnen derfor, af bemeldte indsamlede Penge, var betalt 1). Borden blev derpaa sendt Egvind til en Foraring: men nu maatte han, i foromtalte almindelige Nød og Hungers Tiid, hugge den i Stokker, for at kiope sig Qvæg og Madvare, til sit Huusets Fornødenhed. Næste Aar blev efter vedvarende endnu den forige haarde og besværlige Tiid: men nu søgte dog en Deel Guld ind under Ud-Verne; Egvind bemandede derfor en Skude, med sine Huuskarle og sine Landbønder, og lod dem drage ud paa Guld-Fiskeriet: men dette vilde dog ei forslaae, til hans store Families Underholdning; efterat næsten alle hans Eiendeele vare udgivne, til at indkiøbe derfor Mad-Varer, maatte han endelig see sig nødt til at griibe endogsaa til sin Bue, sine Pille, og for Guld at bekomme, overlade dem til andre m).

Indledning
til Bogen
Gardam-
gud.

§. 27. Af dette nu fortalte kan enhver slutte, hvor for Hungers-Nøden har været, og hvor flet Tilstanden, paa Sologaland især, eller i de nordlige Deele af Landet: men den var ei meget bedre paa andre Steder i Riket, især paa Nordalund, hvor Kongerne generallig pleiede at opholde sig, hvilkke formodentlig deres store Hofstat, ved den Mængde Krigsskold, som de bestandig havde om sig, gjorde de i sig selv besværlige Tilber endnu meere besværlige for Landet; saa at en Hørde-Strækning, paa bemeldte Nordalund, i hvilkken Kongerne som oftest havde deres Tilhold, da de der neppe kunde finde Røring for deres Skold og Hofstat, derover fik det Navn

1) Dette Bønne vil nok overens med vor ansees Begyndelse, og vilse, at ei heller have gjort den noget for sig, end for stor.

m) See Enorm onferre Guld. Kap. 18. og Torvald Hist. Norveg. loc. cit. cap. 15. pag. 260.

Ravn Hardangur n); det er, den haarde Egn eller Fjord;
 en Omstændighed, der tillige med flere, endelig traf deres
 Guld og Undergang efter sig; allerhelst da de ved deres Bold-
 somheder, deres Omgang med Underfaatterne, gave selv An-
 ledning dertil, og deres Fiender Leilighed til at vove alting
 imod dem. Vi have tilforn seet o), hvorledes det gik Kong
 Harald selv og Kong Sigurd paa Bors; vi have fortaalt, No. 974
 hvad der siden vedsees sidstnævnte Konge paa Alrekstad; No. 975.
 og bedre gik det et Kong Erling i det Throndhjemste. Her
 havde bemeldte Konge opslaaet sin Boepæl p), i Tanke for-
 modentlig, at forsvare Landet mod et nyt Angreb af Hagen
 Jarl, og for tillige at holde Thronderne i Aie. Men muel-
 ligt kjendte Kong Erling et ret de Golt, med hvilke han her
 havde at bestille. Foruden de forrige Boder, som Bønderne
 i det Throndhjemste maatte betale ham og Kong Harald, paa-
 lagde denne deres nye Herre dem svære Afgifter i andre Ting;
 og trykkede dem paa det haardeste. Dette var meere, end
 saa haarde og stve Karle, som Thronderne da vare, vel
 kunde taale; de knurrede for det første derimod; da dette et
 vilde hjælpe, holdte de Sammentanker og Raadslage med
 hinanden; de saae imidlertid Bud fra Hagen Jarl, ved No. 976.
 nogle hans Mænd, han hemmelig dertil havde udsendt, med
 det Raad, at de skulde dræbe Kong Erling, og med det Løfte,
 at han vist næstkommende Sommer skulde komme hient igjen
 til sit Rige q); og dette gjorde dem end mere Mod, til at
 udføre deres Forehavende. Bønderne rottede sig følgende
 Vinter sammen, deres Golt opvoxe til en anseelig Frig-
 magt,

3 3

n) See Olaf Trygvassons Saga, Kap. 57. E. 34. Snorre i samme
 Konges Saga, Kap. 11. Ved Clausens Retslige Beskrivelse
 E. 71.

o) See foregaaende § 23.

p) See foregaaende § 24.

q) See Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 32.

slagt, og med den begabte sig hen til det Sted, hvor Kong Erling da var i et Gæstebud, hvilken de der angribe. Her konfirmer det til en Træfning, og i den bliver Bemeldte Konge, med en stor Deel af hans Følge nedlagt *1177*.

Hagen Jarls
Charakter:

§. 28. Paa denne Maade omkom nu atter en af Kong Erlifs Sonner, og saaledes blev Kongernes Kredit og Partie alt mere og mere svækket: hvorimod Hagen Jarl vidste mesterlig at føre sig da værende Omstændigheder, saa vel uden som indenlands, til Nytte, for at naae sine store Hensigter. Denne Prints staaer nu særdeig at toade ind paa en større Slueplads, end han tilforn havde betraadt; det vil derfor vi være af vor Bes, at vi lære noiere at kende ham. Hagen Jarl havde alle de Fördæle paa sin Slide, som kunne danne en stor Regent, hvad enten man ser hen til hans Herkomst og Fødsel, eller hans Opdragelse og Tilværelses Omstændigheder, eller hans eegne personlige Egenheder. Han nedstammede, paa den ene Side, fra Guderne selv og fra Othmars, paa den anden, deels fra de fornemste Konge-Familier i Norge og Danmark *1*), deels og paa Qvinde-Siden, fra Kong Harald Haarfager selv *2*); hans Forfædre havde, fra de ældste Tider af, været regierende Herret over heele Halogaland, og tilliige, som det synes, over en Deel af Nommelanden; hans Farfader, hans Fader og han selv havde desuden længe, som Jarler, besiddet heele Throndelagen, den magtigste og fornemste Deel af Riket i de Tider; efter

den

1) See Snorre nu anførte Sted, Kap. 8.

2) See hans Stam-Tale, i vor Afhandl., om de gamle Tids-Regulng.

3) Se den gamle Historie i den Del, pag. 433.

4) See nu anførte Sted, pag. 124. Sæd gior ham en Son af Kong Harald Graafeld, ventelig fordi han var denne Konges Styrmand i Regjeringen; saa Ruedeslos har denne Stedens været i sine Beretninger, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 2681, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693, 2694, 2695, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2707, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2720, 2721, 2722, 2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731, 2732, 2733, 2734, 2735, 2736, 2737, 2738, 2739, 2740, 2741, 2742, 2743, 2744, 2745, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2783, 2784, 2785, 2786, 2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2792, 2793, 2794, 2795, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2810, 2811, 2812, 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2818, 2819, 2820, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2826, 2827, 2828, 2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 2836, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2864, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2873, 2874, 2875, 2876, 2877, 2878, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2885, 2886, 2887, 2888, 2889, 2890, 2891, 2892, 2893, 2894, 2895, 2896, 2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2903, 2904, 2905, 2906, 2907, 2908, 2909, 2910, 2911, 2912, 2913, 2914, 2915, 2916, 2917, 2918, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 2932, 2933, 2934, 2935, 2936, 2937, 2938, 2939, 2940, 2941, 2942, 2943, 2944, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2951, 2952, 2953, 2954, 2955, 2956, 2957, 2958, 2959, 2960, 2961, 2962, 2963, 2964, 2965, 2966, 2967, 2968, 2969, 2970, 2971, 2972, 2973, 2974, 2975, 2976, 2977, 2978, 2979, 2980, 2981, 2982, 2983, 2984, 2985, 2986, 2987, 2988, 2989, 2990, 2991, 2992, 2993, 2994, 2995, 2996, 2997, 2998, 2999, 3000, 3001, 3002, 3003, 3004, 3005, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 3065, 3066, 3067, 3068, 3069, 3070, 3071, 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3077, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3084, 3085, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3141, 3142, 3143, 3144, 3145, 3146, 3147, 3148, 3149, 3150, 3151, 3152, 3153, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3160, 3161, 3162, 3163, 3164, 3165, 3166, 3167, 3168, 3169, 3170, 3171, 3172, 3173, 3174, 3175, 3176, 3177, 3178, 3179, 3180, 3181, 3182, 3183, 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189, 3190, 3191, 3192, 3193, 3194, 3195, 3196, 3197, 3198, 3199, 3200, 3201, 3202, 3203, 3204, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214, 3215, 3216, 3217, 3218, 3219, 3220, 3221, 3222, 3223, 3224, 3225, 3226, 3227, 3228, 3229, 3230, 3231, 3232, 3233, 3234, 3235, 3236, 3237, 3238, 3239, 3240, 3241, 3242, 3243, 3244, 3245, 3246, 3247, 3248, 3249, 3250, 3251, 3252, 3253, 3254, 3255, 3256, 3257, 3258, 3259, 3260, 3261, 3262, 3263, 3264, 3265, 3266, 3267, 3268, 3269, 3270, 3271, 3272, 3273, 3274, 3275, 3276, 3277, 3278, 3279, 3280, 3281, 3282, 3283, 3284, 3285, 3286, 3287, 3288, 3289, 3290, 3291, 3292, 3293, 3294, 3295, 3296, 3297, 3298, 3299, 3300, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321, 3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327, 3328, 3329, 3330, 3331, 3332, 3333, 3334, 3335, 3336, 3337, 3338, 3339, 3340, 3341, 3342, 3343, 3344, 3345, 3346, 3347, 3348, 3349, 3350, 3351, 3352, 3353, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372, 3373, 3374, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379, 3380, 3381, 3382, 3383, 3384, 3385, 3386, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391, 3392, 3393, 3394, 3395, 3396, 3397, 3398, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3405, 3406, 3407, 3408, 3409, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415, 3416, 3417, 3418, 3419, 3420, 3421, 3422, 3423, 3424, 3425, 3426, 3427, 3428, 3429, 3430, 3431, 3432, 3433, 3434, 3435, 3436, 3437, 3438, 3439, 3440, 3441, 3442, 3443, 3444, 3445, 3446, 3447, 3448, 3449, 3450, 3451, 3452, 3453, 3454, 3455, 3456, 3457, 3458, 3459, 3460, 3461, 3462, 3463, 3464, 3465, 3466, 3467, 3468, 3469, 3470, 3471, 3472, 3473, 3474, 3475, 3476, 3477, 3478, 3479, 3480, 3481, 3482, 3483, 3484, 3485, 3486, 3487, 3488, 3489, 3490, 3491, 3492, 3493, 3494, 3495, 3496, 3497, 3498, 3499, 3500, 3501, 3502, 3503, 3504, 3505, 3506, 3507, 3508, 3509, 3510, 3511, 3512, 3513, 3514, 3515, 3516, 3517, 3518, 3519, 3520, 3521, 3522, 3523, 3524, 3525, 3526, 3527, 3528, 3529, 3530, 3531, 3532, 3533, 3534, 3535, 3536, 3537, 3538, 3539, 3540, 3541, 3542, 3543, 3544, 3545, 3546, 3547, 3548, 3549, 3550, 3551, 3552, 3553, 3554, 3555, 3556, 3557, 3558, 3559, 3560, 3561, 3562, 3563, 3564, 3565, 3566, 3567, 3568, 3569, 3570, 3571, 3572, 3573, 3574, 3575, 3576, 3577, 3578, 3579, 3580, 3581, 3582, 3583, 3584, 3585, 3586, 3587, 3588, 3589, 3590, 3591, 3592, 3593, 3594, 3595, 3596, 3597, 3598, 3599, 3600, 3601, 3602, 3603, 3604, 3605, 3606, 3607, 3608, 3609, 3610, 3611, 3612, 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3619, 3620, 3621, 3622, 3623, 3624, 3625, 3626, 3627, 3628, 3629, 3630, 3631, 3632, 3633, 3634, 3635, 3636, 3637, 3638, 3639, 3640, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647, 3648, 3649, 3650, 3651, 3652, 3653, 3654, 3655, 3656, 3657, 3658, 3659, 3660, 3661, 3662, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667, 3668, 3669, 3670, 3671, 3672, 3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3678, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706, 3707, 3708, 3709, 3710, 3711, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722, 3723, 3724, 3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3736, 3737, 3738, 3739, 3740, 3741, 3742, 3743, 3744, 3745, 3746, 3747, 3

den af Kong Harald Haarfager fastsatte Grund-Lov, tilkom ham, som en Descendent fra nævnte Konge, fuldførelsen af Ret til et Jarlsdomme i Riket; og derover havde han store og vel grundede Prætensioner imod Kongerne, som havde drevet ham fra bemeldte Besiddelser. Af sin Fader, den høje og listige Sigmund Jarl, havde han lært Regjerings-Kunsten fra Grunden af; og dersom Underfundighed, List, Rænker, Færdighed i at bedrage andre, eller i at paatage sig en fremmed Person, udgjøre en Del af bemeldte Kunst, havde han, frem for nogen anden, selv havt den bedste Lærlighed, til at faae den største Øvelse deraf, under Dronning Gunhilds og hendes Sønners Regtering. Han var derfor en stor Mester i alt dette: men for Resten besad Hagen Jarl mange, især efter de Tidens Forsatning og Tænkemaade, store og prisværdige Egenskaber. Af Sladning var han den deltigste Mand i Nærheden, man vilde see; vel kun middelmaadig høj, men af velstøbte, store og stærke Lemmer, fra Hoved til Fødder, hvilke han til forekommende, til Krigs Forretninger især, havde dannet ved idelige Krigs- og Legems-Øvelser, i hvilke alle han var en stor Mester x); og alle disse hørlige Fordeele havde den gavmilde Natur desuden prydet, med et gult Skæg y), en stor Brat i de Tider, og med et deligt gult Haar, som hang ham ned over Skuldrene. I de fleste Ting var intet saa vanskeligt, som han jo vidste at fuldføre, at afværge eller forekomme; i at hinde paa gode Raad, i at fatte de bedste Anslage, overgik han alle andre; han var desuden dybsindig, eftertænksom, derhos venlig i Tale og Omgang med enhver, altid af et muntert Sind, deltalende og taakmødig, gavmild og arbejdsom, men grum

imod

x) See Olaf Trygvassons Saga i Hæren-Bog, 1. Part, Kap. 41, S. 36.

y) See Snorre, i Olafs Saga, Kap. 8, og Forsæt Hist. Norv. Part. 2. Lib. 8. cap. 35, pag. 355.

imod sine Ubenner, ei allene i Krig, i Træfninger, uden ogsaa i at sammenspinde imod dem, de færligste, de forderdeligste Kæmper og Anlagge.

Han hjælper
Kong Harald
i Danmark
med Rødsen.

§. 29. Af disse Egenheder var den Prins, som nu en Tidlang skal blive Hoved-Personen i den Hørste Historie, og i de mærkbare Forandringer, som i den Hørste Etnas Forfatning sig tilbræge. Vi have tilforn 2) seet denne Prins at begive sig til Danmark, og hidhen maa vi følge efter ham, for noget nœiere at betragte de Omstændigheder, som have truffet ham hidhen fra Norge, som gavede ham den Ehrendhiemste Mod, til at sætte sig op imod Kongens heele Magt, og som gjorde, at Hagen Jarl, saa vdt og i en bestemt Tid, kunde lode dem sin Hielp og sin Hervedelse som tilforn er berettet. Vi erindre os af det foregaaende at Kong Harald i Danmark var paa nye bleven indvilliget i Krig med de Lydste, eller med Keiser Ottos den anden; bemeldte Konge havde tilforn forsøgt den Lydste Kæmpes Baaben; han vidste hvad der udfordredes til at gøre en saa mægtig Første Modstand; og han seer sig derfor om efter fremmed Hielp. Hagen Jarl havde just ved de Tider gjort sig berømt ved sine mange Seerover. Loge, han havde ogsaa forhvervet sig Kong Haralds Venkab, eller han stod formodentlig allerede da i et Slags Forbund med ham, imod de Hørste Konger 2); han havde da været, siger en af vore gamle Stribente b), stundom søgt i Danmark hos Kong Harald,

2) See den foregaaende §. 26.

a) Mærkbart er hvad Kong Olaf i Sverige sagde til Hjalte, at da Sunblods Søner bleve udydige mod Kong Harald, bleve de ragne af Dage, Snorre i Olafs Saga Helga, Kap. 71. De have altsaa virkelig staaet i en Forbindelse med Kong Harald, som de have brudt, og hvilkets Brud har kostet dem Livet.

b) Et Exemplar af Olafs Saga Helga MSS.

vald, stundum rovet i Øster-Soen. - Det synes mig derfor
 høi rimeligt, og høi overensstemmende med alle Omstæn-
 digheder, at en stor Deel af de Tildragelser da ere skede, som
 Strikentens henføre til een Tid, til senere Tider, temmelig
 længe efter Kong Harald Graafelds Død, at især Forbundet
 mellem Kong Harald i Danmark og Hagen Jarl da er blevet
 sluttet, imod Kong Harald Graafeld, under de Vilkaare,
 som siden skulle omtales, og at Kong Harald Gormsøn da
 har betinget sig Hjælp af Hagen Jarl mod Keiseren, mod
 Løfte, at bemeldte Jarl skulde faae sine forrige Lande eller
 Besiddelser i Norge tilbage, og endnu flere dertil. Hagen gaaer
 derpaa til det Throndhjemiske, herfra og fra Halogaland, eller
 af hele Norge, som bemeldte Strækning i de ældste Tider
 kaldtes, samler han, som tilforn er berettet, en stor Krigs-
 magt (sammen c), og med den gaaer han til Danmark, hvor
 han saaledes staar Kong Harald bje, at endskönt Keiser
 Otto vel sendt Witdel til at indtage Dana-Virke, fornem-
 melig ved Hertug Bernhards og Grev Henriks Raad,
 som Dittmarus af Merseburg beretter d), hvilken levede
 kort efter de Tider, saa maatte han dog for det næste, med
 uskerret Sag vende tilbage e). Hvorefter Hagen Jarl,
 da Toget var til Ende, lader en Deel af sine Tropper gaae
 tilbage til det Throndhjemiske, eller til deres Hjem, men selv
 bliver han tilbage i Danmark.

No. 976.

1130. 1130. 1130. Smidbertid gaaer, som tilforn er berettet, Kong Harald Graafeld og hans Brodre, med en Krigs-
 magt

Hans liflige
 Hæder mod
 Kong Ha-
 rald i Nor-
 ge.

1) See Smorre i Harald Graafelds Saga. Kap. 13.
 2) See Barfæ Trifolium Histor. pag. 36.
 3) See J. Gramschii Notæ ad Meursium, pag. 148. Similem fugæ redi-
 tum habuit, figit Grot. loc. cit. pag. 182.

mågt, fra Vilgen til Throndhjem, som Hagen Jarl denne Gang godvillig havde forladt, ei som forrige Gang nødthungen (af een Tildragelse have Skribenterne her gjort tvivls, eftersom Omstændighederne denne og forrige Gang, da Hagen Jarl maatte sngte, vare saa meget ligge) og de betingte sig det heele Land. Men det var langt fra Hagen Jarls Tanker, at lade dem blive i rolig Besiddelse deraf. Han havde nu fuldkommen bundet Kong Harald Maatands Beskaf, han kunde være forsikret om hans Bistand, og nu var det ham ei blot derom at giøre, at han kunde faae sine Lænde tilbage, det vidste han af Erfarenhed ei at være saa vanskeligt, men fornemmelig at udvide dem, og skaffe sig Kongerne af Halsen. Til dette henvendte han nu alle sine Tanker, og disse vare dermed saa stærkt, saa jævnlig indtagne, at han derover blev sængeliggende f), hendrev heele Nætter uden Sovn, og spliste eller drak ei meere, end hvorkens Rødet nogenledes kunde opholdes g). Der vare kun meget faae, som han tillod at være om sig, dem alleene, hvilte han vidste at være sig særdeles troe; og dette gif endelig saa blidt, enten det skeede tilfældigvis, eller Jarlen selv vilde at saa fulde stee, at man mistænkte ham for at være hensalven til et Slags Raserie. I denne Tilstand blev han besøgt af Kong Harald selv; men han end ogsaa kunde ei faae Hagen i Tale, mueligt efter oplagt Raad imellem dem, og maatte med uforrettet Sag gaae derfra h). Endelig havde Hagen Jarl faaet sin store Maskine sammensmæddet, og den satte han i Gang paa følgende Maade.

S. 31.

f) Denne Maade var ogsaa ands blandt de gamle brugt, naar de havde vigtige Anligge for, blandt dem Thotgeis, Laumand og Steward, da den Christne Religion der fulde indføres. See Ase. Frosts Islendinga Vok. S. 42. Kap. 7.

g) See Snorre, i Olafs Soga Tryggvasonar, Kap. 8.

h) See Torfæi Histor. Norv. Par. 2. Lib. 61. cap. XI.

... og i Danmark og ved det Kongelige Hof op-
 holdt sig den Tid en Prints af den Kongelige Familie, ved
 Navn Harald, som var en Broder-Søn af Kongen, men
 en Søn af dennes ældre Broder, af Knud nemlig, kaldet
 Dana - Aft. Denne Prints havde, efter de Tidens
 Sædvaner, længe foræret om til Gæst paa Gæstgæverier, hvor
 der hvilede han havde samlet sig saa store Rikdomme, en saa-
 dan Mængde af Guld især, - at han derover fik Navn af
 Guld-Harald; men han var nu endelig bleven feed af den
 Forretning, og hans Forsæt derover, at slaae sig til Køl-
 hed. Efter Ankomsten til Kong Haralds Hof havde han
 skiftet et nyle Venfkab, eller hvad endnu meere var, et Stald-
 broderskab, med Hagen Jarl, og for ham, som sin fortro-
 lige Ven, aabenbarede han dette sit Forsæt, samt det An-
 slag, han havde fattet, som en Prints, fød af en ældre Bro-
 der, end Kong Harald, at fordrø af denne den Deel i Ri-
 get, som han skjøntes sig med Rette at tilkomme. Hagen
 Jarl indsaae enten strax den Indflydelse, som denne Sag,
 denne Paastand kunde have, i hans store Anlæg at udføre,
 eller tænkte kun for det første, at giøre sig og sine Raad des-
 meere fornødne for Kong Harald; han opmuntrede derfor
 Guld-Harald, som spurgte ham til raads i denne Sag i), til
 at fordrø sin Deel i Riget, saa meget meere, som Kong Ha-
 rald, hvis hans ældre Broder, bemeldte Knut, havde levet,
 skulde aldrig have kommet paa Thronen i Danmark k), læg-
 gende til, at hvis han ei fødte sin Deel i Riget, kunde
 han ei vente at faae den, og naar han havde talet med Kon-
 gen derom, vidste han, hvorefter han sig havde at rette l).
 Guld-Harald følger hans Raad; i Overværelse af mange af
 de

Han betie-
 ner sig dert
 af den Dan-
 ske Prints,
 Guld-Ha-
 rald.

i) Se Snorre i Olaf Trygvessons Saga, Kap. 8.

k) Se Torfæus Histor. Norv. ius anførte Sted, S. 254.

l) Se Snorre ius anførte Sted.

de fortreffeligste i Riket, som vare Begges Betimer, forder han af Kongen den halve Deel af Danmark, som hans ved Hærsfæls-Ret tilkom m); men han faaer af den hermed bestaaende forfornede Kong Harald et Svar, ham ei havde identificeret denne erklærer, at han her ei sigtede at handle med Hærsfæls end hans Forsædre, en Kong: Gorm, en Jarde: Gorm, en Sigurd Drin i Die, en Rægnar: Godfred, af hvilke adbrig nogen havde underkødet sig at fordræ snadant og med dette Svar kommer han tilbage til Hagen Jarl, hoist med fornøiet, i det fulde Forsæt, at søge sin Ret med Sværdet i Haanden. Jarlen raader ham at bruge Forsigtighed, et at lade sig mærke for nogen med sit Forsæt, hvorved hans Liv kunde sættes i Fare, et at foretage noget, førend han vel havde veiet sine Kræfter, men naar det var færdigt da at haste at stræbe til Maalet, Møblerne dertil maatte være gode eller onde, sødlige eller uløslige. Harald forsikrer, at saa skulde fæe, at han heller med egen Haand skulde tage Kongen af Dage, ham som vilde betage ham sin Ret til Riket, end lade denne sin Ret falde, og gaaer dermed sin Vej. Men imidlertid havde Prentens Paastand opvakt Eftersanke og Betvivling hos Kong Harald, denne vidste af Erfarenhed, at Hagen Jarl var klog, forstandig, en Mand, der i de danskelige Tilfælde vidste at give de bedste Raad; til hans begiver derfor Kongen sig n), fortæller ham hvilken Paastand Guld-Harald havde bragt paa Bane, hvad Svar hans der

m) See Olaf Saga 1 Deel, S. 52, Kap. 53. og Torlaus l. c. pag. 254. og Snorre.

n) Hagen Jarl maatte altsaa den Tid have staaet op igjen af sit Sæde, han maatte da selvfølgelig allerede have sammensmidede sit store Anlæg. Dette med flere Omstændigheder giver mig Anledning til at troe, at Hagen Jarl har selv været den, der først har bragt Guld-Harald paa det Anslag, at forlange af Kong Harald sin Del i Riket. Begges foranstaaende Samtale synes tydelig at paa den.

derpaa var dñvet, og aabner for ham sit eget Forsæt, som var, at lade bemeldte Harald strax tage af Dage, saafremt han fremturede i sin Paastand. Her havde nu den suedige Hægen Jarl faaet Sagerne i en Tour, som han gierne eller helst ønskede: han havde bundet begge Parteris Fortrolighed, begge spurte ham til Raads; og her havde han da den beste Leilighed til at lempe Sagerne saaledes, at de skulde udfalde til hans Fordeel, eller befordre hans store Anlæg. Som forundret over Guld-Haralds Paastand, som befyndet tilkiige for Kongen, i Hensigt til de farlige Omstændigheder, i hvilke han ved bemeldte Paastand kunde sættes o), raadde han vel Kong Harald fra, at deele Kiiget med Guld-Harald, det var mod hans Ære, et Foretagende, der aldeles skidde mod hans Faders Kong Gorms Stats-Maximer, som steds forogede sit Kiige, aldrig formindskede det; saadant ønskede han aldrig maatte see p), saa længe han var ved Kong Haralds Hof: men denne maatte ogsaa vel see sig for, paa den anden Side; hvilken Skam og Dagtale vilde Kongen paa- drage sig, ved at tage sin egen Fætter og Broder-Søn af Dage, som alle vilde ansæe for uskyldig; hvor let kunde et saadant forarsage et Oprør, en Opstand i Kiiget, i Hensigt til den store Undest, i hvilken Prins Haralds Fader q) havde staaet hos Almuen? „Men hvad Raad kan Du da vel gibe mig, spurgte derpaa Kongen, og hvilket Middel skal her bruges? jeg skal ikke deele Kiiget med min Fætter, for at stille ham tilfreds, og jeg skal ei heller rydde ham af Veien.“ Kom til mig, var Hagens Svar, efter

R 3

„nogle

a) See Torfæ Hist. Norg. loc. cit. pag. 255.

b) Det var ei heller pverensstemmende med hans Hensigt eller Anlæg, som derved det blev kaldsket.

c) Denne havde derover faaet det Udnavn Dana Æst, de Danstis Unders og Rindighed.

„nogle Dages Forlob, da jeg mueligt skal være i Gjerning
til at give i denne vanskelige Sag, et godt Raad.“

Han raader,
at man ved
denne Kal-
endte den
Norske Kong
Harald af
Nien.

§. 32. Med dette Svar gaar Kong Harald den
hans Folge deres Vej. Den færdige Hagen, som inden
Løll allerede i Forveien havde udrænkt og overlagt den vanskelige
Sag, stiller sig her atter an, som fuld af dybe Tanker og
vigtige Raadslagninger; han gaar atter til Sengs ¹⁾; han
vaager baade Natter og Dage; han holder sig adskillig for sig
Selskab, og han tillader næsten ingen at komme af sig; men
saadan Iver antog han sig Kong Haralds Sag. Efter
nogle faae Dages Forlob indfinder denne sig paa nye paa
Hagen, og spørger, hvad Raad han nu vidste at give, i den
ilfsorn onttalte Sag? „Vaa denne, var Hagens Svar, „
„jeg tænkt baade Natter og Dage: men jeg finder endnu
„intet Raad bedre, end dette, at Du alleene beholde det
„Kilge udeelt og ubeskaaret, som Din Fader for Dig eldes,
„og Du tiltraadde efter ham; hvormod Du maae Passe
„Din Frende et andet Kongerige, som kan være ham an-
„standigt.“ „Hvad for et Kongerige, spurgte der sig her
„over forundrende Kong Harald, skal det være, som jeg skal
„komme overlade min Fæst, naar jeg skal beholde Dan-
„mark udeelt for mig alleene? Det er Norge, Herre, saa-
„rede Hagen: de der værende Konger ere forhadte blandt
„Underfaatterne, af det heele Folk, og hver Mand vil dem
„lde, hvilket de ogsaa have vel fortjent.“ „Norge, var
„herpaa Kong Haralds Svar, er et baade stort og haardt
„Land, Indbyggerne ere desuden haarde og stridbare, og
„derfor ei godt, at søge dem, med en fremmet Krigsmagt,
„hvilket vi selv have erfaret, da Hagen Adelsleens Føster
„der regieredes vi tabte der da mange af vore Folk, og vi
„bunde

1) See Snorre nyudgavte Eed, Kap. 10.

„vunde aldrig Seier s). „ Desuden forestillede Kong Harald, at Harald Eriksøn var hans egen Foster-Søn, den han selv havde knæsat. „ Det er mig bitterligt nok, gav Hagen derpaa til Svar, at Du haver gjort Gunhilds Sønner baade ofte og megen Tieneste: men hvor ilde have de et lønnet Dem derfor t)? I denne Sag skulle vi og lettere naae vort Viemærke, end at føre den heele Danske Krigsmagt over til Norge. Send et Gesandtskab over til Din Foster-Søn, Kong Harald, indbyd ham til Dig, for at faae de Lande igien til Eeu, som han og hans Brødre have tilforn havt her i Danmark; naar det skeer (naar de kommer hid over) skal det ei vare længe, førend Din Brodersøn Harald skal finde Leilighed at vinde Riket i Norge fra Harald Graafeld. Her forestillede atter Kong Harald, hvor ilde det dog vilde anstaae ham, at svige sin egen Foster-Søn u): men Hagen Jarl gav ham derimod at betænke, om det vel ei skulde bedre anstaae hans Undersaatte, de Danske, at han dræbte en Norsk Sørover, end en Dansk Mand, hans egen Brodersøn. Endelig naaer Hagen Jarl sit Viemærke; efter en lang Samtale bliver besluttet, at Hagens Raad, i hvor skammeligt det end var for Kong Harald, dog skulde

s) Her have vi det, der egentlig har afholdet Kong Harald fra at søge Norge med Krig, ei Mangel paa Løst dertil, ei fordi han ansaae sig ingen Ret eller Marsag at have dertil, men Frygt for de Norske Eerlighed. Hvad Kong Harald lægger til, angaaende sin Foster-Søn, skider ei hermed. At rugte Kong Harald Graafeld, at tvinge ham til at betale, har den Danske Konge vel fundet pisset sig i Grund til; ei just at drive ham gandske fra Riket, som var Hagen Jarls Forslag.

u) Man finder ei, at Kong Harald Graafeld eller hans Brødre have i nogen Maade tilføiet Kong Harald Blaafand eller hans Lande mindst et Sted. Her maae da Hagen have sigtet til deres Opfærdsel mod ham, i at nægte ham den lovede Stet.

v) See hvad herom tilforn er anført, i Norske Histor. 2 Deel, pag. 217.

fulde følges; og alting derom imellem dem aftalt. Nu stod da allene tilbage, at man kunde bringe Guld-Harald paa Partiet, paa samme Mæning, og det kostede Hagen Jarl ei megen Umage. Han forestiller bemeldte Harald, da denne paa nye indfinder sig, hvilken Moie han havde gjort sig, for hans Skyld; at Kong Harald vel ei var at formaae til at overdrage ham noget af Danmark; at man dog i Stedet for den halve Deel af Danmark, nu vilde skaffe ham et langt større Rige, nemlig heele Norge; at Hagen der vilde giøre Fællesskab og vedligeholde forrige Staldbroderskab med ham, ved at staae ham bte af alle Kræfter; at naar Harald først havde faaet Norge, skulde han siden let kunne faae Danmark dertil, da Kong Harald nu allerede var gammel, og havde kun een Son, som han selv ei yndede, som desuden ei var fød uden af en Slavinde; og ved disse Forestillinger lader den Vre- og Herskesyge Harald sig let forblinde, saa at han samtykker i disse Hagens Forslage; og Sagen bliver derpaa imellem Kong Harald, Hagen Jarl og Guld-Harald, aftalt og besluttet.

Dette efterkommet.

§. 33. Nu havde Hagen Jarl faaet Sagerne i den Loit, den Gang, han ynskede, han kunde med Fole giøre sig det beste Haab, eller være forsikkert, om et lykkeligt Udfald; og nu sender han da formodentlig foranstaltte x) hemmelige Budskab til Thronderne, at de skulde rydde Kong Erling af Veien, med vis Forsikring om hans Hielp og Tilbagekomst. Efterat foromtalt Forening var sluttet, sender ogsaa Kong Harald et prægtigt Gesandtskab til Norge, hvor Gesandterne blive af Kong Harald Graafeld meget vel imodtagne. Desse frembringe for det først det Tidende, at Hagen Jarl vel var i Danmark, men i den Forsamling, at han laae syg, og var falden

x) Se foregaaende §. 27.

falden i et Slags Kaserie y). Siden fremkomme de med deres egentlige Erinde, under den venligste Hilsen, fra Kong Harald i Danmark til hans Fosterson, at i Hensigt til den flette Tilstand, i hvilken Naboe-Riget Norge var sat, ved den usædvanlige lange Hungers Nød, og for at understøtte sin Foster-Søn med hans Brødre, hvis Indkomster meget maatte lide, hvis Stat-Kammer udtømmes, ved Rikets saa flette Tilstand, havde han anseet det for raadeligst, at Kong Harald i Norge begav sig med sin Hofsat til Danmark, opholdt sig der en Tid lang, og fik imidlertid de Lande, den Deel af Jylland især til Eten, som Kong Harald og hans Brødre tilforn havde besiddet; hvorom Kongerne, ved mündtlig Samtale mellem hinanden i Jylland, yldere skulde foreenes z). I en sammensat Raadsforsamling, forestillede Kong Harald dette Budskab for Dronning Gunhild, for sine Brødre og øvrige Bæner, og man var her af ulige Meeninger. Nogle blandt dem, de flogeste, de forstandigste især, ansaae dette Gesandtskab, denne Indbydelse, som mistænkelig a), og raadde fra den foreslagne Reise til Danmark, i Betragtning af Sagernes da værende Forsatning der i Riket: men andre og de fleste raadde dertil, fornemmelig i Hensigt til den svære dyre Tid, som tryffede Landet overalt, og som næsten intet overlod til Underholdning, endogsaa for Kongernes egen Hofstat og Krigsfolk, især i Hardanger, hvor de da opholdte sig; hvorimod

Kong Harald
Graag
faldt i
Snaren.

y) Herom var formodentlig allerede Røgtet i Forvæn kommet til Norge, udspreidt af Hagen selv.

z) See Torfæ Histor. Norv. loc. cit. pag. 257.

a) Dette viser atter, at der maae have været Misforstaaelse mellem Rikernes; hvorfor skulde man ellers frygte for noget, fra Kong Haralds Gilde i Danmark, hvis man ei havde forset sig imod ham, og Forsøken været stor?

imod Tilstanden i Danmark var nogenledes taalelig, saa der
 fra kunde ventes Hjælp og Tilførsel, dersom Kong Harald
 der fik det tilbødne Leen og Deel i Regeringen b). Her
 over bliver Kong Haralds Reise hidhen besluttet, og man
 lader Gesandterne reise tilbage, med den Vesteed, at til næst-
 kommende Sommer skulde Kong Harald Graafeld indfinde
 sig hos sin Fæster-Fader i Danmark, for at imodtage det af
 ham giorte Tilbud. Denne Beslutning blev ogsaa iværk-
 sat; næste Sommer derefter lader Kong Harald i Norge
 trende Krigs-Skibe c) udruste, hvoraf hvert var bemannet
 med 80 Krigsmænd, det ene under Anførsel af den i forige
 Historie saa ofts omtalte og berømte Arinbjørn, Høse i
 Bjordene, denne Kong Erik Blodøres og hans Families tro
 Tilhænger; og med dette ringe Følge tiltræder Kong Ha-
 rald Reisen, som gaar for sig, fra Biigen over til Linnfior-
 den i Jylland. Her lander han ved Hals, faaer der at
 høre, at Kong Harald Blaatan var undervejs hidhen, og
 beslutter derfor sammesteds at oppebie hans Ankomst: men
 han mødte der en ganske anden Sammentrøst, end den han
 formodede sig. Gud Harald havde udrustet 9 vel bemandede
 Krigs-Skibe, med dem laae han allerede færdig, for at
 passe paa Kong Harald Graafelds Ankomst, i Forset at ud-
 føre imod ham det foromtalte og spundne Rødderie, og med
 bemandede Skibe, hvilke efter Foregivende vare udrustede til et
 Søerover-Tog, begiver han sig, til det Ende, til Hals,
 hvor han strax udfordrer Kong Harald til Strid, Denne,
 som steds færdig og uforsædret i deslige Tilfælde, taar imod
 Udfordringen, uagtet han ser Jænderen at være sig saa ulige-
 meget.

b) Se Olaf Saga anførte Sted Kap. 57, 58, og Snorre i Olaf
 Saga Tryggvesson, Kap. 111.

c) En Codex af Heimskringla eller Snorres har 6 Skibe; saaledes ogsaa
 Olaf Saga i Hjalpar-Nat, Kap. 58.

meget overlegen; han bringer strax sine faae Folt i Land, hvor han sætter dem i Slagtoordning, opmuntret dem til Tapperhed; og selv sætter han sig fremst i Spidsen for dem. Her styede den uforfærdede Harald ingen Fare, men hug om sig til begge Siider, og segtede med stor Tapperhed, hvilken med ei mindre Roos ophøies i den Sang, som den Skald Blumur har sammensat til hans Ære, kaldet Graafeldar-Drapa d). Men Overmagten var alt for stor, Striden ^{han nedlægges} derfor aldeles ulig, og endskønt Kong Harald vel blev ved ^{ges af Gulda} at forsvare sig med samme Tapperhed, til det yderste, saa ^{Harald.} maatte han dog omsider ligge under. Han faldt, hvorom bemeldte Skald saa siger:

„ Flaadens mægtige Behærsker,

„ Den Elsker af Krigs-Skibe,

„ Maatte legge sig Hagen

„ Paa Limfjordens blide Strandbred „;

med ham faldt ogsaa i dette Slag, saavel bemeldte Arinbjørn Herse e), som den største Deel af Kong Haralds Folt. Men førend dette skeede, fortæller man, at Kong Harald, da han saae sine Folt at falde, og mærkede tillige saavel det mod ham sammenspundne Bedragerie, som dets Ophavsmand, tiltalede sin Fiende, Guld-Harald saaledes: „ Jeg

„ kan ei andet, min Navne, end lee, naar jeg betragter, af

„ hvor liden Barighed den Seier vil blive, som Du kan til-

„ belebringe, om Du her nedlægger mig. Jeg mærker, at

„ dette er sammenspundet af min Frende, Hagen: men vær

L 2

„ Du

d) See Snorre, paa nydanførte Sted, Kap. 13.

e) Denne herommelige Mand, som havde været Kong Haralds og hans Døtters Foster-Fader, kom tillige med dem tilbage til Fædrelandet, fik da Giordaspøkene, sine forrige Forleeninger igjen, og blev lofskyldig dertil af sin gamle Ven, Eigill Skjalagrimsen, i et Vers, som denne da sammensatte ham til Ære, til hans Bedrøvelses Berømmelse. See Eigla, Kap. 58.

„Du forsikrer, at han skal hædne min Død, og at han skal
 „lægge Dig ved mine Fodder, naar jeg er bleven dræbt? *§*
 Saa spaaede Kong Harald, og Udsagnet viste, at hans
 Spaaedom var rigtig.

Denne an-
 gribes dern-
 paa og dræ-
 bes af Ha-
 gen Jark.

§. 34. - Ligesom Guld-Harald havde udrustet forov-
 talte Elibe, under Foregivende af et foreseende Svends-
 Log, saa havde Hagen Jark ogsaa, under samme Elib, u-
 rustet sin Flaade, bestaaende af 12 store Krigs-Elibe: men
 hans rette Oiened var henvendt til et ganske andet, til et
 langt vigtigere Forehavende. Hidindtil havde denne snedige
 Herre sat kun en Deel af sit underfundige Anlag, af sin tan-
 skige Maskine i Gang: men det som var hans store Oiemærke,
 hans egentlige Hensigt, havde han indtil nu holdt hemmeligt
 for sig selv, for at glemme det til den behørig, den heftige
 Tid, og den var nu kommen. Guld-Harald havde, som til-
 forn er berettet, efter Aftale blandt de tre forenede Forster,
 begivet sig paa Rejsen, for at angribe og nedlægge den Nor-
 ske Konge: men neppe var dette skeet, førend Hagen Jark
 frøs begiver sig hen til Kong Harald Blaatand, og tiltaler
 ham saaledes: „Nu frygter jeg, at efterat vi have gjort
 „vort Beste, vilde vi dog komme til at lide derfor. Guld-
 „Harald, Din Frende vil vist nok blive færdig med Kong
 „Harald Graafeld, og dræbe ham; for den Sags Skyld
 „have vi ei behov at være bethymrede: men han opnaaer sit
 „Oiemærke, han nedlægger Kong Harald; han bliver der-
 „paa Konge i Norge; og hvad mener Du da vel, at der
 „vil skee? at Guld-Harald skal blive Dig troe, at han ei
 „meer vil tænke paa Danmark, ei paa sin Ret til det
 „Rige?

§) Se herom Torfæ Hist. Norv. I. c. c. cap. 15. pag. 259. Olsæ
 Gaas, Kap. 59. S. 55. Et Fragment af Norges Konunga-
 Ræges beretter ogsaa samme.

„Kriige? han, som turde, i Dit Hof, i en offentlig For-
„samling, da han ingen Magt havde i Hænderne, paastaae
„den halve Deel i Riiget med Dig; han, som forleden
„Winter forfikkrede for mig, at han med egen Haand skulde
„tage Dig af Dage, hvis Du ei efterkom hans Begte-
„ring g). Denne Prints, af dette Siudelad imod Dig,
„bliver nu Konge i Norge; han faaer derved tilstræffelig
„Magt i Hænderne; og mon han ei skal faae i Sinde at
„betiene sig af den imod Dig? jo vist nok: men lyd mit
„Raad. Jeg skal rydde Din Fjende Harald af Beien; jeg
„skal med Eed forbinde mig til at anvende mine Kræfter, al
„min Formue, paa at undertvinge Dig Norge; jeg skal
„stedse holde det Riige under Din Lydighed; og jeg skal
„deraf betale Dig Skat. Dette alleene vil jeg betinge mig,
„at Du lader Dig lat forsones, for det, paa Din Fetter af-
„mig begangne Drab, og at Du sætter mig til Din Jart,
„over Norge. Herved skal Du paa eensgang rydde en far-
„lig Prætendent af Beien, erobre et heelt Kongerige, og
„saaledes blive Konge over tvende store Riiger, langt mag-
„tiger, end Din Fader var for Dig. „ Den af Frygt for
„Guld-Harald paa den eene, af Ære- og Erobrings-Ønge,
„paa den anden Slide, indtagne Kong Harald var til dette
„let overtalt; han samtykker i alt; Hagen Jart haster for-
„noiet og vel tilfreds afsted, for at udføre sit Forehavende;
„og han kommer til Hals, kort efterat Kong Harald Graa-
„feld var nedlagt. Her finder han sin Staldbroder Prints
„Harald med sine Folk, af forrige haardnakkede Slag skæffede
„og afmægtige; Seieren bliver ham derfor lat, og Prints
„Harald selv fangen, hvilken Hagen Jart lader derpaa op-
„hænge i en Galge. . . Efter hvilken Forretning denne begiver

sig tilbage til Kong Haralds Hof, forsoner der det paa hans
Freunde begangne Drab, og bliver, efter Aftale derom, med
ham vel igien og venlig forliget.

Kong Harald
Graafelds
Character.

§. 35. Paa saa nedrig en Maade, og ved saadan en
Række af List, Ondskab og Bedragerier, blev da Kong
Harald Graafeld tagen af Dage, vist nok ei uskyldt, i
Hensigt til hvad han havde fortient af den reffende Retfer-
dighed, for hans eegne, hans Brodres og Families saa ofte
brugte Bedragerier, for deres Opsørjel mod saa mange af
Undersaatterne, mod deres regne Brodre og Frender, mod
Sigurd Jarl og flere, hvilke de deels uskyldige, deels mod
Eder og Pligt havde taget af Dage: men saa meget, som
hans Død kan, i Hensigt hertil, ansees for at være vel for-
skyldt; saa meget fortienet Maaden at lases, hvorpaa den
skede. Kong Harald var, ligesom den deiligste, den anseer-
ligste, den mandigste, saaledes ogsaa, medens han regierede,
den fornemste blandt sine Brodre, og Hovedet for dem: men
han var ogsaa tillige, uden Tvil, især efter Kong Gamils
Død, den stridbareste og tapperste blandt dem, den, paa
hvilken al deres Magt og Anseelse fornemmelig beroede;
denne faldt derover ogsaa med ham, og den kunde ei meere
reises, som Kong Harald i Danmark derom skal have
spaaet h). Alle Kong Eriks Sønner vare mandige og stærke,
store og stridbare: men i Tapperhed, i Krigs-Kunster, og
i alle derhen hørende Øvelser, overgik dog Kong Harald,
baade dem og flere; hvoraf den Skald Glimur Geirason,
berommer ham i følgende Vers:

„Kunde den Helt, som ofte

„Med Sværdet gif frem i Striden,

Ell

E.

„Frem

„Fæm for andre Konger,

„Tolv store Krigs-Drætte i). „

Kong Harald var ei fri for store Feil, og for Feil, hvilke
 - udsaae en Tyrann, ei en Regent: han var grum, gierig,
 - blodtørstig og underfundig; men han besad ogsaa mange Dy-
 - der, og synes at kunne regnes blandt de vanheldige Regente,
 - der ere bleve onde og fordervede, ved ondt Selskab, ved
 - Forførere og slette Exempler meere, end ved deres egen Til-
 - føielighed. Saa gierig, som Kong Harald var, og saa
 - haard, som han gemeenlig viste sig, mod Bønder og Al-
 - muen i Almindelighed, saa rund og gæmild, saa god, saa
 - føielig, saa omgiængelig var han mod sine Hofmand, mod
 - sine Huuskarle og sit Krigsfolk, hvilke berøver bare Spr-
 - - tierlighed for ham k); og saa grum han var mod sine Ilyen-
 - - ner, saa lystig i Samkvem, saa ydmyg og bekvem, og saa
 - - tjenstagsig mod andre, paa hvilket sidstnævnte have følgende
 - - Exempel. Kong Harald opholdt sig som oftest, i de mæd-
 - - delste Rikets Provincer, saasom paa Rogaland, paa Hord-
 - - deland, og i Hardanger, som tilforn er berettet. Da Kon-
 - - gen en Sommer, paa sidstnævnte Sted, havde opslaaet sin
 - - Boepæl, heider det sig, at et Rødmands Skib fra Jylland,
 - - laddet med Baarsælde l), kommer til Norge, og seiler ind i
 - - Hardanger, hvor Styrmanden paa Skibet horte at Hoffet
 - - da opholdt sig, og hvor man formodede at faae god Affet-
 - - ning;

Anledning
 til Navnet
 Baarsæld.

i) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 2det.

k) See Olafs Saga, Kap. 44. S. 33.

l) Torfæus Histor. Norv. loc. rec. cit. cap. 4. pag. 243 beretter, at disse
 Baarsælde vare Teppeher eller Klottre, gjorde saaledes, at man om
 Dagen kunde isøre sig dem, om Natten bruge dem, som Døkker over
 sig, og at de have været af vædet Tøj. Det første er vel rigtigst
 nok, men ei det sidste. Jeg vil troe, de have været gjort af Skind
 med Ulden eller Haarene paa, Jænlige til bemeldte Brug. Kan vel
 være, at de tildeels have været overtrukne med vædet Tøj.

ning paa sine Bæter, formodt den var bærende Gølle-
Mængde. Men Udsagnet svarte et til hans Formodning:
adskillige komme vel til dem, for at flodslaae, men ingen vil-
de fløde dem deres Bæters af. I denne Forlegenhed be-
gloer Styrmanden, eller Anføreren for Skibet, der tilforn
havde været fiendt af Kongen, sig hen til ham, og klager for
ham sin Barmhert. „Jeg skal, sagde da Kong Harald,
„komme om bord paa dit Skib, og forsege, om jeg kan
„hjælpe Dig af med dine Bæter.“ Dette skete; Kong
Harald kom med et stort Følge, paa en Skude, fuld af
Folk; han befær Bærerne; tær sat paa en Fæld, der var
gmaal, eller en Graafæld, og spør Styrmanden, om han vil
forære sig den? Stjerne, svarte han, haade den og flere.
Kong Harald tager derpaa Fælden, lader sig den isøre, eller
lagde den væk sig, og stiger derpaa ned igjen i sin Skude.
Der saae nu alle Lyft at fløde af Jyslandernes Bæter, og
førend Kongen drog derfra, var ingen i hans hefte Følge,
som jo havde flodt sig sin Graafæld. Et nøl dermed: inden
faae Dages Forløb vare saa mange komne, for at fløde
Bæters af, at der var næppe nøl deraf at saae, for den
halde Deel m). Saa liige ere Menneskene sig til alle Må-
der; og saa meget kan en Konges Exempel udrette, end og-
saa i smaae Ting. Dette Tilfælde var ellers det, som gav
Anledning dertil, at Kong Harald fik det Til- eller Oge-
Mavn, Graafæld; paa hvis Gæmtilbhed og lempfældige
Stubelad, end ogsaa mod dem, der havde gjort ham Uret,
vi kunne endnu anføre flere Exempler, saasom af en Ru-
tur, en Horde Gruntkissøn, en Thorgils fra Jysland
og andre, om hvilke viidere i Tillæget; og hvor Kongeligt
var et dette Ord, i Haralds Mund: „Jeg har, sagde han,
„til

m) Om Sværten og anførsel Svær, Kap. 7. og den Danske Overførsels-
F. 94.

„til benævnede Nutr, da denne forlangte hans Hiælp, til at
„faae sin Arv i Norge, lovet hver Mand her i Landet, at
„jeg skal lade ham nyde Loven, at jeg skal fremme hans
„Ret, det vil jeg gjøre „ n). Men vi erindre os, at vi
skrive et Kiiges Historie, ei en Konges Levnets-Beskrivelse,
og giemme derfor det øvrige til Anhanget. Her føie vi end-
nu dette til, at Kong Harald var en Regent, der sin heele
Regterings-Tiid igiennem var idelig i Bevægelse, idelig ind-
viklet i Uroligheder, i Forretninger og i næsten bestandige
Krige, nu hiemme, nu udenlands, nu med sine egne Lands-
mand, nu med Fremmede, sig eller Kiiget, som oftest, til
ingen Hiælp eller Nytte, men derimod til Skade og Befost-
ning for Undersaatterne, som en gammel Skribent siger o).
Vi have tilforn seet ham paa et Krigstog til Blarmeland p), Kong Ha-
ralds Krigs-
Toge.
muelig alleene for at gjøre Nytte, faaskee ogsaa i anden
Hensigt tilliige, for at forsvare de Norskes gamle Ret og
Eiendeele paa de Steder, sær i Finmarken. Denne Nor-
dens yderste Kant maatte saaledes fylde hans Kobbegierlige
Hænder, men det maatte ogsaa de andre Verdens Kanter
giøre. Nu gjorde han Krigs- eller Søerover-Toge i Vester-
Havet, nu i Øster-Soen; nu fegtede han i Irland, hvor
den saa kaldte Kormaks-Saga udtrykkelig beretter, at han
førte Krig og holdt mange Træfninger, Kap. 15; nu i Dan-
mark, hvor han under Skane, i en stor Sø-Træfning,
overbædt en Deel Søerovere, mueligt de Danskes Fien-
der q), mueligt Danske selv, som havde foruroliget de Nor-
ske

n) See Njala eller Njals Saga, Kap. 6.

o) See Olaf Tryggvessons Saga i Flateyars-Bok, 1 Deel, Kap. 44.
§. 38.

p) Om dette Tog vidner ogsaa Kormaks-Saga, Kap. 19.

q) See Torfæi Histor. Norv. 1. cit. p. 260.

ffe Kyster r); nu førte han Krig i Gautland, uden Tvil i Anledning af en med Gotherne opkommen Tratte, enten om Vermeland, som endnu i hans Formands Tid var Norge skatkyldig s), eller om en Deel af Vester-Gothland selv, som Kong Hagen tilforn havde bemærktiget sig t). Adskillige af Gotherne foruroligede derfor de Norske Kyster, saasom en Utte, Arnvid Jarls-Søn, en Vandill og en Karl, Stolf den Gamles Sonner fra Ost-Gothland u), med flere, som af de Norske bleve nedlagde: men Kong Haralds eget Tog til Gothland var af Betydning; det satte Gotherne i stor Bevægelse, og det løb af, ei uden deres store Skade og Nederlag x). Af ei mindre Betydning maae det Krigs-Tog have været, som Kong Harald foretog sig, til Skotland og til Hialtland; til sidstnævnte Land, som var et med Orkenoerne forbundet Jarls-Leen, under den Norske Krone y), kan det ei være skeet, for at gjøre Bytte, men uden al Tvil for at tvinge disse Der til Lydighed igien under de Orkenoiske Jarler, med hvilke Kong Harald var nær besvogeret z): men til Skotland kan Toget være skeet, vel deels og alleene for at gjøre Bytte, men ogsaa tillige i samme Oie-meed, som til Hetland, for at hjælpe de Orkenoiske Jarler, for at forsvare deres i Skotland giorte Erobringet a), og satte dem faste i de Besiddelser, som de der havde.

§. 36.

a) See foregaaende 25 §, i dette Kapitel.

b) See Norske Histories 2den Deel, S. 311. 314. 330.

c) See Norske Hist. nys anførte Sted, S. 330, 336.

d) See Niala, Kap. 5 og 6, samt Kap. 29.

e) See Torfæi Histor. Norv. loc. cit. pag. 260.

f) See Norske Hist. samme Sted, S. 122 og 159, og Torfæus loc. cit.

g) See Norske Hist. samme Sted, S. 364.

h) See Norske Hist. samme Sted, S. 160.

§. 36. Alt dette lærer os da at kende Kong Harald, ei allene som en dristig Regent, der har havt baade Mod og Tapper, til at forsvare sig, sit Rige og sin Ret, mod sine Fiender og mod Naboerne paa alle Kanter, men ogsaa som en meere magtig Potentat, end man vel skulde kunne forestille sig ham at have været, i et Rige, der var omringet af deels fiendst-sindede deels usikre Naboer, i lang Tid plaget af Hungers Nød, samt trykket af saa forbervelig en Fiende, som borgerlige Krige og indvortes Uroligheder ere. De mange Omstændigheder, de kunstige Anlægge, den store Hæmmelighed, som maatte bruges, og det Svar, Kong Harald Gorins-son-gav Hagen Jarl, paa hans Forslag, at erobre Norge, viise ogsaa tydelig nok, at Kong Harald Graafeld ei har været en svag, ei en afmægtig Regent, ei engang, da han og Riket vare i deres fletteste Forfatning. Det var ogsaa ei for Magten, han maatte bukke, men for det hæsligste Bedragerie og de skammeligste Rænker. Kong Harald Graafelds Død indfaldt, efter vore beste Historie-Skrivers Beretning, enten 15 Vintre, fra Kong Hagen Adelsens Fostres Fald at regne, men 13 Vintre efter Sigurd Jarls Død, eller 14 Aar, efter den først nævntes, 12 Aar, efter den andens Fald, da Olaf Tryggveson var 8te Aar gammel b). Det første beretter Snorre c), det andet Olaf Tryggvasons Saga i Flateyjar-Bok d), og begge beraabe sig heri, paa den gamle troværdige Ane Frodes, eller Ane Prestes Thorgilssons Vidnesbyrd, af Indhold, at Hagen Jarl var, som den første anfører det, i 3, som den anden, i 2 Aar Jarl over Throndhlem, hans fædrene Rige, førend

Kong Harald Graafelds Død.
12 Aar.

M 2

Kong

b) See Olafs Saga Tryggvasonar 1. D. Kap. 46, S. 39, som her lægger til, at han var fød Aar 969 efter Christi Fødsel.

c) See hans Saga Olafs Tryggvasonar, Kap. 13.

d) See nye anførte Sted, Kap. 59, S. 56.

Kong Harald Graafeld omkom, og at i benævnte Konges sidste Regjerings-Aar, førte Gunhills Søner og Hagen Jarl Krig med hinanden om Norge, og drevte hinandens bevelvilis ud af Landet e). Begge disse Beretninger ell Regninger kunne let foreenes, naar man alleene antager hvad som er almindeligt i deslige Ting, at den ene nemlig eller Snorre, har regnet brudne, den anden derimod hel Aar; og naar det seer, maas efter vor Tiids Regning Kong Haralds Død indfalde Aar 977. Dette stemmer overeens med alle foranførte Omstændigheder i hans Historie; det stemmer ogsaa overeens med nys anførte Vidnebyrd, at Olaf Tryggveson var 8te Aar, da Kong Harald Graafeld faldt, men fød Aar 969; og til ældre Tiider til dette Dødsfald paa ingen Maade henføres, som tydelig at see af følgende. (1) I Appendix til Landnanna berettes strax i Begyndelsen, at 80 Aar, efter Kong Harald Graafelds Fald, indfaldt en stor Dyrstid paa Island; samr Aar, i hvilket Isleif blev viet til Biskop, i Kong Haralds Haardbraades Tid; men nu beretter Ase Frode f), at Isleif var Bisp i 24 Aar, og at han døde 80 Aar efter Kong Olaf Tryggvesons Fald; dette indfaldt Aar 1000de, hvilket er en afgjort Sag, hvorom alle ere eenige: Isleif er selgelig Død Aar 1080; han er viet til Bisp Aar 1056 ell 1057; og 80 Aar derfra tilbage regnede, faaer man just d Aar 977. (2) Beretter Olaf Tryggvesons Saga g), Hagen Jarl var halv tritugur (25 Aar gammel) da han fald

e) Her kan ved Navnet, Norge, atter et andet forstaas, end det Thronstemske og Hologaland. Om et andet Norge har Hagen Jarl drig ført Krig mod Gunhills Søner, og man finder ingensted at han, i den Tid, har foredrevet Kongerne fra hele Norge, ud alleene fra det Thronstemske Norge.

f) See hans Schæde eller Isendinga Vot, edit. Bussel, Kap. 9. S. 5

g) See dens 1ste Del, Kap. 186. S. 238.

Fader blev dræbt, men 58 Aar, da han selv døde; men nu indfaldt Hagen Karls Død Aar 996 omtrent, hvilket med temmelig Visshed kan fastsættes, som siden videre skal vises: Han er da fød Aar 938 eller 939; hans Fader dræbt, Aar 964 eller 965, naar man regner brudne Aar, eller sætter at Forfatteren har her brugt runde Tal, sat half-tritugur for 26 omtrent; og naar 13 Aar dertil regnes, er Kong Harald Graafeld folgelig dræbt Aar 977. (3) Siger det saa kaldte Noregs Konunga-Tall, i Flateyar-Bok, at Hagen Jarl regierede i 20 Aar, siden Harald faldt, tilforn 8te Aar, som Jarl i Throndhjem. Hagen døde Aar 996, som tilforn er viist, folgelig er, efter dette Vidnessbyrd, Kong Haralds Fald skeet Aar 976, eller 977, naar man sætter, at her, som ellers ofte, er brugt det runde Tal 20, for 19, noget paa det tyvende. At jeg her (4) ei skal melde derom, at efter foranførte Tilbræggelse, mellem Kong Sigurd Slefa og Rhyr Herse h), kan Kong Harald Graafeld ei være dræbt, førend Kong Ethelred var kommen paa Thronen i Engelland, hvilket ei skeede førend Aar 975. Thi Kong Ethelred skal have levet til 1015 omtrent-i), og regieret i 37, eller som bore gamle Skribente berette k), i 38 Aar; hvilke regne fra 1015, eller da Middel Alderens Skribente ofte have regnet tvende Aar meere, end som skeer efter vor brugelig Tiids-Regning, fra 1013, udkommer det Aar 977 eller 975; da Kong Ethelred maae være kommen paa Thronen l), og i hvilket sidst anførte eller foregaaende Aar, efter Sammenhængen

M 3

i vor

h) See foregaaende S. 23, i dette Kapitel.

i) See Hr. Camer-Herre Suhms Afhandling om Kong Svends Døds-Aar, i Vidensk. Selsk. 8de Tom. S. 117.

k) See Olaf Tryggvessons Saga, 1 Deel, Kap. 51, S. 48.

l) Kong Ethelred kom ei egentlig til Regiering, førend Aar 979: men han blev dog Aar 975, efter hans Faders Edgars Død, af endel antagen til Konge, tillige med hans Broder Edvard.

i vor foranstførte Historie m), Rhyr-Herse just maae være sendt over til Engelland, til Kong Ethelred, et Par Aar omtrent forend Kong Harald Graafeld blev dræbt; hvis Døds-Aar, folgelig, ogsaa efter de Engelske Skribentes Beretning, og efter vor Histories Sammenhæng med den, ei kan sættes for 977. Alt hvad herimod kan indvendes bestaaer deri, at bemeldte Tildragelse, mellem Kong Ethelred og Rhyr-Herse, er skeet medens Ethelred endnu var Prints, og at vore Skribente have kaldet ham Konge, per prolepsin, som det heeder: men dette er en blot vilkaarlig Sætning, og intet videre, og kan saa meget mindre have Sted, som Ethelred var den Tid endnu næsten et Barn.

Tvilsmaale
mod vor
Regning.

§. 37. Af meere Betydendhed synes endel andre Tvilsmaale at være, som kunne gøres mod vor Regning. I det saa kaldte Samund Frodes Noregs Konunga-Tall, i Flatenar-Bok, tillægges Kong Harald Graafeld en Regierings-Tid af ei flere end 9 Aar; i et Fragment af Noregs Konunga-Sogur n), siges han at have regieret i 10 Aar; og Theodoricus Monachus beretter o), at han regierede i 12 Aar. Men disse Beretninger ere af saa meget mindre Betydendhed mod vor Regning, som de modsige sig selv indbyrdes, allerhelst saa længe man ei veed, hvorledes eller hvorfra og hvorhen de have regnet. Den første og anden Beretning er omtrent den samme, og reiser sig, uden al Tvil, alleene derfra, at man ei har regnet de 6 Aar, i hvilke Gunhills Sonner og Hagen Jarl stride om Norge, og dreeve hinanden vefselviis ud af Landet, som tilforn er berettet, af Aarsag at man ei ret har forstaaet det her af de gamle Skall-

m) See bemeldte §. 23.

n) Det er paa Pergament in 4to, og findes blandt Ar. Magnai MSSer.

o) De Regibus ren. Norvegiæ, Cap. 4. pag. 91.

de brugte Ord, Norge, og anseet det for at betyde hele Norges Rige. Omtrent af samme Aarsag har Theodoricus Monachus sat 12 Aar, som Kong Haralds Regjerings Tid; og ei villet regne de 3 Aar, som ginge bort, forend han kom til rolig Besiddelse af Riget. Paa saadan Maade kan da hine foranførtes Regninger foreenes med min. Men dermed ere endnu ikke alle Banskkeligheder hævede: mellem min og Torfæi Regning er en Forskiel af ei mindre end 15 Aar, i det han henfører Kong Harald Graafelds Dødsfald til Aar 962 p). Det som her først og fornemmelig har bragt vor ypperlige Stribent paa denne Regning, har uden Tvil været dette, at i stedet for Snorre og Gunlaug Munk berette, som tilforn er anført, at Hagen Jarl var 19 Vintre Jarl over Throndhjem, hans fædrene Rige; forend Kong Harald Graafeld faldt, har Torfæus læst: han var 13 Vintre borte fra sit fædrene Rige; forend Kong Harald faldt; hvorefter han da har dannet sig denne Regning: Jon Loptsons gamle Encomiast q), man kan lægge til, Samund Frode selv r) og Are Frode s), bevidne at Hagen Jarl regjerede 33 Aar; Hagen døde Aar 995, eller retter 996; folgelig er han kommen til Regjeringen Aar 962 eller 963; han var borte fra Throndhjem i 13 Vintre, forend Kong Harald

Torfæi
Regning.

p) See hans Histor. Norveg. P. 2. Lib. 6. cap. 16. pag. 263.

q) See Torfæi Histor. Norveg. loc. cit.

r) I foranførte Norges Konunga-Tall i Glattevar-Bok.

s) See Oddur Munk i Olaf Tryggvesson's Saga, Kap. 22. S. 99, hvor han beretter, ligesom anførte Encomiast, at Hagen regjerede i 33 Aar, fra Kong Harald Graafelds Død, hvor han og den gode Encomiast maae vist nok have husset feil, eller et forstaaet de gamle ret, og sadt 33 Aar, fra Kong Haralds Død, i stedet for 33 Aar fra Kong Hagen Adelssteens Fosters Død af; thi Hagen Jarl døde 58 Aar gammel; har han da regieret 33 Aar allene, 15 til 13 med Kong Harald, tilsammen, 48 eller 46 Aar, skulde han have været 12 eller 14 Aar, naar hans Fader døde, og dog siger Olafs Saga, han var 25 eller 26 Aar gammel.

Harald Graafeld kaldt, al den Tid, i hvilken denne regierede; folgelig kaldt nysnævnte Kong Harald Aar 962, og folgelig er Kong Hagen Abelseens-Foster død Aar 949. Men i hvor meget Torfaus end har søgt at forkorte sidst nævnte Konges Reglering, saa mærkede han dog, at paa denne Maade gjorde man for meget deraf; hvorover han vil, at i Stedet for de 15 Aar, i hvilke Snorre beretter at Kong Harald Graafeld regierede, skal sættes 12, og for 13 eller 12 Aar mellem Sigurd Jarls og Kong Haralds Død, 10 Aar¹⁾, paa det Kong Hagen Abelseens-Foster saaledes kan døe 951 omtrent, og Kong Harald Graafeld Aar 962. Men dette, troer jeg, gaar vist ikke an. Vil man tage sig den Frihed, at giøre saadanne Forandringer, i de af de gamle, de troværdigste Skribente, udtrykkelig opnævnte Aar; i de af dem selv fastsatte Aars og Tids-Længder, saa rolter man aldeles den sikkerste, den næsten eeneste Støtte, paa hvilken vor gamle Tids-Regning skal, med nogen Sikkerhed, kunne bygges, og saa ligger her alle Ting over Ende. Desuden seer enhver, at denne Regning kan umuelig bestaae, med foranførte Vidnesbyrd, at 80 Aar, fra Kong Haralds Død af, indfaldt en svær Dyrktid paa Island, da Kong Harald Haardraade regierede: Thi naar 80 Aar lægges til 962, faaer vi det Aar 1042; men da var Harald Haardraade endnu ei Konge i Norge, blev det ei heller, førend Aar 1046 u); og endnu mindre kan Torfaus Regning forenes med det Aar 1057, hvori Bisp Isleif blev biskop, som tilforn er viist. Vel beretter Oddur Munk, i Kong Olaf Tryggvesson's Historie x), at Hagen Jarl betalte Skat til Kong Harald i Danmark, i 13 Aar, og at paa det 13de Aar,

(sefter

¹⁾ Se hans Histor. Norge, d. 2. cap. 15, pag. 259.

^{u)} Se Jordbøffingene til den Danske og Norske Historie, page 288.

^{x)} Se det 13de Kap. pag. 63.

(Efter Harald Graafelds Død) stod Slaget i Jylland, mellem Keiser Ottho den Røde, paa den eene, Kong Harald i Danmark og Hagen Jarl paa den anden Side; og dette bemeldte trettende Aar, siger Torfæus, sig i sit Trifolio, tilstrekkelig have beviist, at være Aar 976; hvorfra, naar man regner 13 Aar, maae Kong Harald Graafeld folgelig være dræbt Aar 962 eller 963. Dette Beviis synes være temmelig bindende, og at bestorkes-derved, at Olaf Tryggvesen, som var kun 8te Aar gammel, da Kong Harald Graafeld blev dræbt y), var med i nyss omtalte Slag, og da alleerede en gift Mand, hvorover Kong Harald kan ei være dræbt Aar 977, Olaf Tryggvesen ei fød 969. Denne er den betydeligste Indvending mod vor Regning, og vist nok, saavel at ved Aar 976 har staaet et Slag, mellem Keiser Ottho den 2den og Kong Harald i Danmark, som og at Hagen Jarl har været med i Slaget, paa benævnte Konges Partie z). Men Spørgsmaal: er dette det Slag, hvori Olaf Tryggvesen var tilstede, paa Keiserens Partie? stod det 13 Aar efter Kong Harald Graafelds Fald? Begge Deele, troer jeg sikkert, bør besvares med Nei; og naar saa seer, bortfalder bemeldte Indvending. Vist nok har man her atter forbyttet eller blandet Tiiderne og Tildragelserne med hinanden, men især forbyttet Kong Haralds Fald med Kong Hagen Adelssteens-Fosters Død. Ligesom Oddur Munk med flere have derfor sat 33 Aar imellem Hagen Jarls og Kong Harald Graafelds Fald, hvilket er en Feiltagelse, og bringer heele Tiids-Regningen i Uorden, hvorimod mellem Kong Hagen Adelssteens-Fosters Fald og Hagen Jarls Død, 33de Aar rigtig nok ere forløbne; saa sætter han her atter,

y) See Olafs Saga Tryggvasonar i Glædevar-Bog, 1 Deel Kap. 59. S. 56.

z) See foregaaende S. 29, i dette Kapitel.

atter, at fra Kong Harald Graafeds Død, indtil Slaget mellem Keiser Ottho den 2den eller Røde, og Kong Harald Blaatand, vare 13 Aar, i Stedet for det burde heede: mellem bemeldte Slag og Kong Hagen Adelssteens Klostres Død. Om der mellem den Krig, som benævnte Keiser førte mod Danmark, og Keiser Ottho den 3dies Tog dithen, kunne regnes 12 til 13 Aar, bliver siden noiere at undersøge, men saa meget vist, at bemeldte Oddur Monk maae have havt Beretninger, om et meget senere Slag, mellem en Keiser Ottho og Kong Harald Blaatand, end foromtalte Slag mellem denne og Keiser Ottho den 2den var, Aar 976, naar han siger, at Lomvikingernes Tog til Norge, Aar 994 omtrent, skede ganske kort efter Krigen med Keiseren a); hvilket ei passer sig paa en Mellem-Tid af en Snees Aar omtrent. I hans Beretning, at Hagen Jarl betalte Kong Harald Blaatand Skat, i 13 Aar, er uden Tvil ogsaa en Feiltagelse og Irring. At Hagen Jarl har saa længe betalt Skat, kan jeg neppe troe, i Hensigt, dels til Saxonis Beretning, at Harald betalte Skat kun i 3 Aar, og at Hagen siden faldt fra, dels til vore ældste Skribentes, blandt dem Sunlaug Monkes Bidnesbyrd b), at Hagen Jarl kun for een gang, og det forud, betalte Kong Harald 3 Aars Skat, af det Guld, som han bekom efter Guld-Harald, med Tilleg, at Hagen Jarl ingen videre Skat betalte til Kong Harald, naar man undtager, at han engang sendte ham 50 Følge c). Det er derfor helst troligt, at da vore gamle Skribente have brugt Romer-Tal, her da af eller hos Oddur Monk, ved en Lase eller Skrive-Feil, er sat XIII i Stedet for III; eller retter, at bemeldte 13 Aar ei egentlig

an-

a) See hans Olaf Trygvæsfons Saga, Kap. 51e, S. 69.

b) See Olaf Trygvæsfons Saga i Flateyjar-Doel, Kap. 80, S. 82.

c) See Sammenfædd, Kap. 82, S. 83.

adgaad den Tiid, i hvilken Hagen Jarl betalte Kong Harald Skat, men den, som hengte, førend bemeldte Jarl red sig gandske løs fra al videre Forbindthighed med ham. Men dette henhører egentlig til det følgende Kapitel af vor Historie; hvorfor vi ville lade det fare indtil videre, og førend vi gaar længer frem, afgjøre en anden Post, som er af Betydning i Kong Haralds Historie.

§. 38. Efter Kong Harald Graafelds Død finder man vel berettet d), at Dronning Gunhild og hendes Sønner droge fra Norge over til Orkenøerne: men mærkeligt er det, at hverken under det Tog, som hendes Søn, Kong Haugsted, næste Aar efter Kong Haralds Død, gjorde til Norge, ei heller siden, finder man det mindste meldet om denne betydelige Person, som ellers havde saa megen Deel i alle vigtige og offentlige Forretninger. Er hun da død paa Orkenøerne, næste Aar efter sin Søn Kong Haralds Død? Derom melde vore Sribente ikke det allermindste; eller skal man troe, hvad Olafs Saga i Flateyjar-Bok, hvilken her beraaber sig paa ældre Sribentes, paa troværdige Mænds Vidnesbyrd herom e), hvad Theodoricus Monachus f), og hvad et Fragment af Noregs Konunga-Sogur paa Pergament g) beretter om hendes Afgang, som bestaaer i følgende? Da efter Harald Graafelds og Guld-Haralds Død, Venstabet mellem den Danske Konge og Hagen Jarl var paa det høieste, og Hagen regierede over Norge, paa Harald Gormsøns Begne, var der mellem ham og Gunhild Kongemoder undertiden stort Venstabe, men undertiden igien prøvede

N 2

vede

d) See Snorre i Olaf Tryggvessons Saga, Kap. 16.

e) See i Part, Kap. 122, S. 137.

f) See hans Histor. Regum Norveg. cap. 6.

g) Blandt Ar. Magnæ MSSa.

vede de Storke med hinanden, i Svig, Rænker og alle Slags Kunst-Grebe, i Forsæt at tage hinanden af Dage, hun, for at styrke sine overblevne Sønners, Kong Gudbrands og Rangsfreds Partie, han, for at komme til Norge h), og blive der eene regierende i), hvorover han endelig, for at faae Gunhild først ryddet af Veien, opspandt dette Bedragerie. Han sender et Gesandtskab til Kong Harald i Danmark, som da var hans fortroligste Ven, saasom endnu hedens k), med Begjering, at han vilde skrive hende et Brev til, deri begiere hende til ægte, love at hun skulde, i alle Ting, faae raade og regiere med ham, som hun selv vilde, hun som forstod sin Regjerings Kunst saa vel, at han haabede, Danmark skulde under saa fornustig en Dronning blive lykkelig; hun var nu gammel, han ogsaa, og derfor begge hinandens Liige, saa de allerbest kunde komme overeens l). Dette bliver man paa begge Sider eenig om, Kong Harald skriver Dronning Gunhild et Brev til, af det Indhold, som Hagen Jarl havde diceret, beder deri, at om Forslaget stod hende an, hun da strax vilde komme, og vilde han da holde Bryllup med hende, med al den Pomp og Heltiddelighed, som i hans Rige kunde tilveiebringes.

Den

- h) Hvorledes komme til Norge? da Harsfatteren selv, og S. Olafs Saga paa nytafsatte Sted, har allerede fortaalt, at han var bleven Norges magtig.
- i) Dronning Gunhild og hendes Sønner have da ventelig vildt at sætte sig i den Forsatning, at nogen Tiid gik forbi, førend Kong Harald og Hagen Jarl kunde begive sig til Norge.
- k) Theod. Monachus l. c. Men hvorledes hedens k), da han selv foran har fortaalt, at han var bleven omvendt til den Christne Religion? Her ere da Tilberne og Omstændighederne forbyttede med hinanden, og hvad som var Ræet i Hagen Jarls Regjerings Begyndelse, henført til senere Tider, og indviklet i Tilbragelserne efter Kong Harald Graafelds Død.
- l) En Theod. Monachus paa anførte Sted.

Den gamle Ære- og Herkesyge Gunhild lader sig af dette glimrende Tilbud forblinde, hendes Fornøielse derover betog hende al Eftertanke, og hun reiser med et anseeligt Følge til Danmark: men her finder Gunhild, i Stedet for Brude-Sengen, sin Død og sin Grav bereed. Kong Harald lader hende, efter Ankomsten, strax gribe, og befaler, at hun skulde nedsænkes i en Pol eller i et dybt Morads. Saaledes berette bemeldte Skribente, at Dronning Gunhilds Endeligt har været: men Torfæus anseer denne deres Beretning for at være falsk og urigtig. Hvor urimeligt, siger han, er det ei, at en saa snedig, en, i Kæmper og Bedragerier saa øvet og gammel Person, som Dronning Gunhild, der nylig ved List og Undersundighed havde mistet sin Son, skulde nu saa læt lade sig af Kong Harald løfte igien ind i Snaren? eller at hun, en gammel Kiælling, skulle ville tænke paa at giøre sig, nu da hun var ubeqvem til Ægteskab m)? Den sidste Indvending er vist af ingen Betydning. En gammel Kiælling, en Kone til Alders; faaer Lyst til at træde i Brude-Seng, hvor ofte er ei det skeet, i ganske andre Hensigter, end for at avle Børn, af langt mindre bevægende Aarsager, end for at forhverve sig derved en Krone? hvor ofte er saadant ei skeet, mellem en gammel Kone og en ung Mandsperson, end lige mellem Personer, begge gamle, begge omkrent af liige Alder? Lad Dronning Gunhild derfor, da dette skal være skeet, have haft sine 70 Aar paa Bagen, skönt jeg neppe kan troe hun har været saa gammel; lad hende have været lidt derover n): dette skulde dog vist nok ei have holdt hende fra at samtykke i det, af Kong Harald foreslaagne Ægteskab, der saa høilig smigrede hendes Ære- og Herkesyge, og hvorved hendes Hensigter saa meget kunde

N 3

befor-

m) See Torfæi Histor. Norv. loc. cit. cap. 16, pag. 263.

n) See Norske Histor. 2den Deel, S. 233. §. 62. og S. 237.

befordres. Det andet er meere betydeligt, men dog ei tilstrækkeligt til at kuldkaste saa gamle Skribentes Vidnessbyrd. Vore gamle Skribente ere ofte korte i deres Fortællinger; disse sætte de ofte ud af deres rette Sammenhang; og skiont Hoved-Sagen, som de fortælle, er i sig selv rigtig, seile de dog ei sielden i visse Omstændigheder, hvorved Tingen selv faaer Anseelse af Urigtighed. Vel kan det derfor synes urimeligt, saaledes som de anførte Skribente nu fortælle Sagen, at Dronning Gunhild, der havde haft saa nye Prover, paa Kong Haralds og Hagen Jarls Ondskab og Underfundighed, skulde saa let lade sig bevæge, til at sætte Tro til Kong Haralds Tilbud, eller at en Person, saa fuld af Hæmter, saa træff og underfundig, skulde ville betro sig og sit Liv i dens Hænder, der nylig, under Venstabs Skik, paa saa nedrig en Maade, havde ladet sin egen Foster- og sin egen Broder-Søn tage af Dage. Men foransførte Skribentes Fortælling selv viiser jo tydelig, at de have famlet i Tiden, i Omstændighederne, eller at de ei ret kiendte de fleste af dem? at der f. e. er gaaet en temmelig Tid forbi mellem Kong Harald Graafelds Død, samt Kong Harald Blaatands og Hagen Jarls paafulgte Tog til Norge, i hvilken Dronning Gunhild har gjort sig al optænkelig Umage, for at forsvare sine overblevne Sonner paa Thronen, Hagen derimod, for at komme til Norge, som Skribenterne selv sige; at Harald Blaatand kan have vidst, at fremstille Tildragelsen mod Kong Harald Graafeld, som en Sag, hvori han var ganske uskyldig; at han, for end viidere at bedrage, har løvt Haralds Brødre sin Beskyttelse; og at han endelig, efter Hagens Tilskyndelse, som uden Tvil den Tid havde forladt Danmark o), paa det Bedrageriet kunde skee dog sikke-

o) Skribenterne sige, at Sagen mellem ham og Kong Harald, der fore glem-

sikkrere, har giort Dronning Gunhills bemeldte Tilbud. Skulde det, under disse Omstændigheder, som Skribenterne selv deels berette, deels stemme nøie overeens med Tiiden, Tingen og andre Omstændigheder, vel være urimeligt, at Dronning Gunhild har med Glæde imodtaget det? Vist ikke. Jeg kan i det mindste neppe troe andet, end Tingen jo maae være rigtig, og at den saaledes, som fortaalt er, maae have tildraget sig. Eller hvis nogen Tvil endnu skulde være tilovers, hvis man vil meene, at man sætter alt for meget forud, saa lad os kun sætte denne Omstændighed, at Skribenterne her have taget Feil i Tiiden, og hvor ofte er ei det skeet? at bemeldte Forslag, til Dronning Gunhild, er skeet enten kort tilforn eller samme Gang, da Kong Harald Blaatand lod indbyde sin Foster-Søn, den Norske Kong Harald, at komme til sig, til Danmark, og at hun har giort sin Søn Selskab dithen: saa falder alt det paaberaabte urimelige, i foranstøtte Beretning, bort paa engang og af sig selv. Sagen bliver derfor vist nok rigtig, den maae have tildraget sig, paa en af disse Maader, rimeligst paa først anførte; og Dronning Gunhild var virkelig en saa betydelig Person, at der nødvendig maatte tænkes paa, først at faae hende ryddet af Veien, som anførte Skribent siger, førend man kunde naae sit Wiemeed. Vel melder Snorre intet om denne Tildragelse: men hvor mange Ting, hvor mange Omstændigheder har han ei forbigaaet, hvilke derfor ei bør ansees for urigtige? Mueligt er denne Tildragelse med Dronning Gunhills Død, som meget andet om hende, allerede i hans Tid bleven paa Island fortaalt med de Omstændigheder, som

nem Sendebude. Sagen Jarl har da ei været personlig tilskade, eller man har bilde Felt det ind, at han var bortreist; og det kan have givet Skribenterne Anledning til at berette, at han og Kong Harald efter Harald Graafelds Død, vare strax reiste til Norge.

som have gjort den mindre sandsynlig, i denne oprigtige Skribents Dine, end den virkelig i sig selv var; mueligt er Tildragelsen og Reet saa hemmelig, at saae Hade-dødt, paa hvilken Maade hun var kommen af Dage; da for Næsten intet anføres derom.

Om hun har
været Kong
Harald
Blaatands
Hustru?

§. 39. At Dronning Gunhild har ellers staaet i nær Foreening med Kong Harald Blaatand; om et været hans Hustru, det vilse adskillige Omstændigheder, men som af Skribenterne ere blevene urigtig anførte. Endes af dem, saasom Adam af Bremen (ser p), og andre, der have udskrevet ham, blandt dem vor Arild Høstfeld q), kalde Haralds Dronning Gunhild; og berette, at hun, tillige med Harald, er dødt, enten Anno 948, eller 952, som Anna-lissa Saxo r) sætter. Denne Haralds Dronning vilde et de Jyslandske Skribente, ei Saxo, noget om at sige, men kalde hans Dronning Gyrltha; hvoraf man har taget Anledning at tillægge ham tvende Dronninger. Det kan mueligt saa være, at han har havt tvende: men mueligt og, at den ham tillagde Gunhild har ingen anden været, end den ofte omtalte Kong Erik Blodøres Dronning, Kong Harald Graafelds og hans Brødres Moder. Det er bekiendt, at denne drog eller flydde, ei fra Norge til Danmark med bemeldte Kong Erik, som et Fragment af Noregs Konunga-Sogur s) beretter, men efter Kong Eriks Død, fra Orkenøerne over til Danmark, og det, efter vor Regning, ved Aar 952 omtrent t); man veed ogsaa, at Kong Harald i Danmark da antog

p) See hans Histor. Eccles. Lib. 2. cap. 19.

q) See hans Danske Kronike, Tom. 1. pag. 101.

r) See Thronbhiemsk Samlinger, 5 Deel, S. 34.

s) I en liden Qvart, blandt Ar. Magnxi MSSa.

t) See Norske Hist. 1den Del, S. 300. §. 80.

og hendes Son Harald til sin Fosterson, eller havde allerede tilforn gjort det; Dronning Gunhild havde vel i England antaget den Christne Religion: men hun var da alene bleven primsignet, som da meget var brugt, og er først bleven døbt i Danmark, tillige med Kong Harald, enten dette nu skeede Aar 952; eller Aar 965 u); rettest ved Aar 967 x). Alt dette kan da have givet Ribenterne Anledning, enten til at ansee denne Gunhild Kong Haralds virkelige Dronning, da hun var Moder Harald Graafeld; men denne en Son af hin Harald; at forbytte hende med Gyrithe, og tillægge hin hvide ne virkelig tilkom, deriblant de mange Dyrer, for hvilke im af Bremen roser Kong Harald Blaatands Dronning Gunhild. Men naar Hvittfeld siger y); at Kong Eric dore fik Gunildam til ægte, Kong Harald Gormsøns ster, hvori endel flere have efterfulgt ham, kan man sig giette, hvad dertil kan have givet Anledning, uden en, af en Husommelses Feil, sig tilsende Vildfarelse.

§. 46. Dronning Gunhild, siger foranførte Fragt af Noregs Konunga-Saga, var liden til syne; men af Raad. Vist nok have faae Dronninger besiddet flere enlige baade Sind og Legems Egenheder, men og faae e Laster. Hun var mandelig hoi, eller hun liden af rt, men overmaade deilig af Ansigt; af en pragtig Ser

Dronning
Gunhilds
Character.

) Som Magnum Chronicon Belgicum beretter.

) Som Albericus Monachus sætter in Chronico, S. 15. Adam af Bremen synes paa foranførte Sted, Lib. 2. cap. 29 at henføre det til Aar 948, hvilket og seer i Joh. Otthonis Catalogo Episcoporum Bremensium, in Menckenii Scriptor. rer. German. Tom. 2. pag. 780.

) See anførte Sted, S. 94.
1ste Hist. 3 Deel.

D 955 10 10 10 10 10

gens Dannelse, og ei mindre prægtig, i hendes Klædebragte og øvrige Opførsel, derhos i høj Grad skarpsindig, slug, vittig, indsigtfuld, forstandig og flygtig, venlig i Tale, løst og munter i Omgang, snaksom og veltalende, soielig, hjælpsom og gavmild, mod den, som vidste at læmpe sig efter hendes Sind: men mod den, som satte sig imod hendes Tilboieligheder 2), var hun ei i mindre Grad haard og tyransk, derhos høist utro, falsk, underfundig, genm af Gemytte, hævn-gjerrig, atg. og ondskabssfuld, ære- og penge-gjerrig, hærskersyg og løssagtig, saa at hun, for at soie og mætte disse sine onde Tilboieligheder, ofte satte Tre og al Følelse af Pligt eller Bønskab, af Ede, Løfter og Forbindelser, af Skam og Indfølelse til Gæde a). Disse Egenskaber, forenede sammen hos en Person, der havde saa stor Deel i Regjeringen, som Dronning Gunhild længe havde, kunde ei andet end træffe de skadeligste Følger efter sig, saavel for hende selv og hendes, som for det Almindelige, og Norge maatte, til sin største Skade, længe føle Virkningen deraf. Dronning Gunhild havde gjort sig almindelig forhad; mærkt har man derfor, i mange Tilfælde, afmalt hende og hendes Hæder (Hæder) med fortættede Farver, end, der fortæller, men i det Skab hendes Ondskab have gaart saa vidt, at hun ei allere sig uden Ghye og Admødelse den, især mod den, som syntes at nogt Magt og Mægt forset sig mod hende, men til Døds og Saa, heller som i Glemme, i Angre, derved, at andre bødte Vold, end og mod uskuldige. En Sædvan, ved Navn Socke, kan heri tiene til Exempel. Dette onde Menneske, stolende paa sin Mydelse, i hvilken han havde trost at læste sig, hos Dronning Gunhild, og hendes Sonner, skal

antagel
207
207

2) See Måla, Kap. 3, S. 5.

a) See Torfæ Hist. Norv. loc. cit. 8. B. pag. 263. Møller Hist. 2den Del, S. 238. For.

hade sat Ild paa uskyldige Personers Huuse; dræbt andre; og vint adskillige til døde b), uden Sagn, uden nogen heres Brøde, givende dem, der spurgte om Maffagen tilhørdan Fremfart, kun det Svar, at det stode paa sin Forroep. Maner, hvilke Folk ei vare bundne til Løbene; Stulde man kunne troe et Sagn, der endnu skal være gængs paa Jisland, har Dronning Gunhilds Ledsagtlighed gaaet saa vidt, at Verbarhed forbyder os at tale derom c). Men uden al Tvil er dette en pur Digt; neppe kan man troe, at vor Norden har, i de ældre Tider, Fiendt eller øyst saadant; og mueligt er meget tillagt, meget efter Gedyng overdrevet, meget ogsaa opdigtet, i hvad Skribenterne hrette, angaaende hendes Omgang, deels med en Dlaf Wa, fra Jisland, deels med en Nutur, i hvis Selskab hun skal have hendrevet Aftenen, ved at drifte med ham, Matten, ved at sove hos ham d), deels med flere. Hvormed vi ei ville opholde os: men her til Slutning kun erindre dette. At ligesom vore gamle Skribente intet melde om Kong Harald Graafelds Givtermaal eller om nogen hans Dronning, saa finder man ei heller nogensteds berettet, at han har efterladt sig

A 2

b) See Torfæi Hist. Noev. l. c. pag. 271. cap. 19. Her maae dog mærkes, at hvad denne Sæde gjorde paa Halogaland mod Thorvald og Ingvald, stode i Kong Hagen Adelskens Høsters Tild, og kan derfor anses; som noget, der stode af Ruge's Fiender, i Krigs-Tilder. Hvorom vilde det Afbang. See Torfæus l. c. pag. 466.

c) See Torfæi Hist. Norveg. loc. cit. cap. 18. pag. 267. og cap. 19. pag. 271.

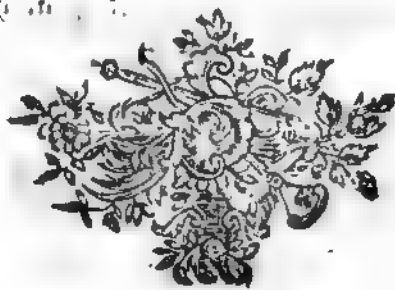
d) See herom Miala eller Mial's Saga, Kap. 3. Nutur var fød i Norge, af en Dorst Fader, Herjolf, og af en Jislands Moder Porgierdur, giennem hvilken han var af Konge-Vte: thi hun var en Datter af den Storste Konge Porstein Røde, der nedstammede fra Regner Lodbrod. See Laxdala og Miala.

sig Born. Naar Joh. Bacmeister derfor fortæller e), at Pribislav, de Benders Forste, havde til ægte Petrisa, en Dotter af Kong Harald den 2den i Norge, som efter Konge-Tallet skulde være vor Harald Graafeld, kan dette ei passe sig paa ham, men efter Tiden og andre Omstændigheder, rettest paa Kong Harald den 4de, eller Kong Harald Gille. Det derimod, som staaer i den saa kaldte Bothonis Chronicon f), at Arnold, Greve i Flandren, fik til ægte Adala, en Dotter af Kong Heribart i Norge, ved Aar 981, synes bedre at passe sig paa Kong Harald: men mueligt kan dog retter her være meent, enten Hagen Zarl, eller en af de da værende Norske Under-Konger; hvorom intet med Visshed kan fastsættes.

e) See hans Animodvers. ad Marescalli Thuri Annales Herul. & Vandal. in Westphalen. Monumenti Cimb. Tom. 1. pag. 305.

f) See Leibnitii Scriptor. Brunsvic. Tom 3. pag. 313.

Det 2. Kapitel.

Det Norske Riges Historie, under Kong Harald Gormsøn, og Hagen, som Jarl.

§. 1. **N**orge havde nu, en Tiid lang, lidt overmaade meget, paa meere end een Maade, ved en forfærdelig Hungers Nød, ved indbyrdes Krige, ved dets egne Regenters Voldsomheder, Giærrighed, Meen-Eder og Tyrannie. Dette satte Riigets Tilstand i den yderste Forvirring. Landet var derover blevet yderlig forarmet; mange af dets Konger, dets Printser og andre af de ypperste Mænd, dræbte, fordrevne og landflygtige; dets Skatte udtømmede; dets forige Velstand, under en Hagen Aldersteens-Foster, der ved forandret til en næsten almindelig Elendighed; og den beste blandt dets, for den største Deel, flette Regente, endelig riddet af Veien, ved en lang Række af List og Intriguer; sammensmidde af en regiere-syg Prints. Denne Prints, for hvilken intet Middel syntes utilladeligt, naar det kun kunde bringe ham til Maalet, vidste med den Behændighed at indrette sine Sager, med det Anlæg at sammensmidde sine vidt udseende Hensigter, og med den Kunst at spille sin Rulle, at hans Hoved-Diemeed stedse blev skjult, indtil han saa sig beqvem Leilighed, til at udføre det. Dette Diemeed var Enevolds-Regieringen over heele Norge; den søgte han at forskaffe sig, ved en fremmed Potentates Hiælp; og derfor havde han hidindtil, liigesom arbeidet kun for ham og andre. Kong Harald Graafeld havde han ved

Overgang
til Histori-
ens Fort-
sættelse.

Gulb-Harald, ryddet af Veien: det var skeet, deels for at hjælpe sit betrængte Fædreland, deels for at fremme nys-nævnte Prinses Hensigter; bemeldte Prins tog han siden selv af-Dage: det gjorde Hagen, ei for sin egen Skyld, saa vilde han det skulde ansees, men for at tiene Kong Harald Blaatand, for at befrie ham fra en farlig Prætent, for at skaffe ham et nyt Kongerige; Dronning Gunhild fik han, ved List og Behændighed, tagen af-Dage: det skeede, for at rydde alle Hindrings-Stene af Veien for Kong Harald Blaatand, i at faae Herredømmet over Norge. Den eene Deel af sin Kulle havde da den listige Hagen spillet, ved at lokke en hærskyg og lattrøende Regent, til at besudle sine Hænder, med sin egen Foster-Sons, og siden med sin egen Broder-Sons Blod: men den anden, den fornemste Deel deraf, Hoved-Kullen selv, den for hvilken hin var kun som en Forløber, den som ogsaa skulde spilles, paa Kong Harald Blaatands Bekostning, blev opsat til den beqvemme Tid, og da udført; som Sammenhængen af følgende Historie vildeere skal viise.

Hagen Jarls
vildeere An-
lægge.

S. 2. Hagen Jarl, efterat have nedlagt Gulb-Harald, var kommen tilbage til Kong Harald Gormsøn, som tilforn er berettet a); han havde, efter den derom forudgjorte Aftale, forliigt sig igien med benævnte Konge, i Hensigt til det Drab, han havde begaaet paa Gulb-Harald, Kongens Broder-Søn; og dette havde han forsonet, uden Tvivl, ved at betale til ham en Deel af det store Bytte i Gulb, som Hagen Jarl havde faaet, efter Gulb-Haralds Nederlag. Alt dette Bytte havde Jarlen Ret at tilegne sig, som Seier-vinder, efter de da gjældende Love eller indførte Vedtægter; og denne Ret kunde eller vilde derfor Kong Harald, som

meget

a) See det foregaaende Kapitel, S. 34.

meget mindre giare ham stridig, so meere han trængte til at trække Hagen ind i sine Fordeele, eller nu behøvede hans Hiælp, saavel til at undertvinge sig Norge, som siden til at blive i bestandig Besiddelse deraf b). Bemeldte Bytte var ellers saa stort, at dets Lüge havde man neppe tilførn seet i Norden c), i een Mands Eie. Tvende Kister vare fyldte med Guld, saa store og saa svære, at tvende stærke Karle neppe kunde løfte hver af dem; og denne Mængde Guld havde Prints Harald, i lang Tid, under sine Søerover-Toge, i de sydlige Lande, sammenskræbet: men som nu altsammen faldt i hans Banemands Lod, i Hagen Jarls Hænder, til Lüge med den overvundne Printses heele Flaade, og hans øvrige Eiendeele. Hagen vidste ogsaa, paa den rette Maade, til sin Fordeel, at benytte sig af dem; mueligt have hans blod udseende Overlag end og, for en stor Deel, været stillede paa disse Riigdomme: han havde lovet Kong Harald Skat af Norge, naar han blev Kongens Stattholder derover; denne skal have bestaaet i 100 Mark Guld og 60 Fælke eller Høge d); og den betalte han nu, af bemeldte Guld Haralds Riigdomme, stor forud, for trynde Hær paa eengang, ligende derhos, at arppe vilde han nogensinde, efter den Tid, blive bedre i Stand til at betale Skatten, end han da var e), Udvalgte Tyll var det da, allerede hans Hæt, aldrig mere at betale den, men kun betynde, som ved en Følge, Med, des videre at træffe, og Harald, hvis Hægt, han endnu trængte til, ind i sine Fordeele. Thi vel var Kong Harald Graa-

fald

a) See, i Torst. Histor. Norge, loc. cit. cap. 16, pag. 267.

b) See, i Torst. Histor. Norge, og i Olaf. Saga, i. Hættur, Bol, 1 Deel, cap. 30, Dregd.

c) Hættur, Bol, 1 Deel, cap. 30, Dregd. Hættur, Bol, 1 Deel, cap. 30, Dregd. Hættur, Bol, 1 Deel, cap. 30, Dregd.

d) See, i Olaf Trygvessens Saga, i. Hættur, Bol, loc. cit. A. 32.

fæld ryddet af Beien; heri var Hagens Hensigt opnaaet: men uden al Tvil feilet fra den deri, at man, efter Anlægget, ei havde tillige faaet hans Brødre, og især den snedige Gunhild, lokkede ind i Snaren. Hertil behøvede Hagen Jarl u-omgiængelig Kong Haralds Hjælp, og ei mindre fornøden var den ham, til at undertvinge heele Norge, hvilket Kiøge, alle foranførte ufordeelagtige Omstændigheder uagtede, dog endnu var mægtigt nok til at kunne forsvare sig, saa man vovede for meget, ved at bruge Magten, især saa længe den træffe, den behændige Gunhild sad ved Roret. Dette indsaae Hagen Jarl; og denne listige Prints vidste saavel at anlægge sine Sager, at han endelig, paa ovennævnte Maade, fik denne farlige Person ryddet af Beien.

Kong Harald
Blaaland
gaaer med en
Flaade til
Norge.

§. 3. Da dette var skeet, syntes man for det mæste at have Spillet bundet, og at det aftalte Tog til Norge kunde med Fremgang foretages. Kong Harald lader, til den Ende, Krigsfolket ophjæde over alt sit Kiøge, sin heele Flode udruste f), og han gaaer over til Norge, med 600 g eller 700 h) Skibe, hvoriblandt foruden en stor Deel Proviant- og andre saadanne Skibe, en Hob Norske Krigsskibe maae have været. Hagen Jarl, bestyrket ei alleene af Guld- Haralds, men ogsaa af Kong Harald Graafelds Skibe, maae have anført en Flaade, af nogle og tyve til tredive Skibe; paa Toget vare desuden tilfæede mange af de fornemste

- f) Torfaus lægger til, loc. cit. cap. 16. pag. 261. at dette skeede i mueligste Hast, for at komme til Norge snarere, end Konger, om Kong Harald Graafelds Hald; men herom melde vore gamle Sribente slet intet; Hagen var desuden i sig selv neppe giørlig, at kunne samle og i saadan Hast ophjæde og samle et heelt Norges Krigsmagt.
- g) Saa siger foranførte Olaf Saga, Kap. 60. S. 56; og Snorre i Olaf Tryggv. Saga, Kap. 15.
- h) Se den Danske Oversættelse af Snorre, S. 107.

nemste og mægtigste Høvdinge i Norge, som for Gunhilds
 Sonners Boldsomhed, vare bleve nødte til at rømme deres
 Fedreland; men blandt dem var især mærkværdig en
 Prins Harald, kaldet Grænse, den siden saa meget be- Kong Ha-
 kjendte Kong Oluf den Helliges Fader. Denne Prins rals Græn-
 var en Son af foroptalte Kong Gudbrand paa Vestfold ¹⁾, se.
 der havde ariet ham med sin Dronning Cæcilia ²⁾, og kal- A. 958
 det ham Harald, efter sin Fadersfader. Harald var til Lykke
 ei hjemme, da hans Fader blev dræbt; men paa Hadeland
 eller Grænland, der formodentlig maae have udgjort en
 Deel af Kong Gudbrands Rige, hvor han blev opfostrer,
 hos en mægtig og anseelig Leechmand, ved Nhon Hrode
 eller Hroar, kaldet hui Hvite ³⁾, hvorover han siden blev
 kaldet Harald Grænse. Her var Hroes Son Hrane,
 siden kaldet Vidforle, eller den Vidbereiste, af lige Alder
 omtrent med Harald; Hrane blev derfor hans Foster-Brø-
 der, og i Selskab med ham, samt nogle faa andre, tog Ha-
 rald, efter sin Faders Død, Flugten til Uplandene ⁴⁾, hvor
 han en Tid lang opholdt sig hemmelig hos sine Venner og
 Naarønde, som en Deel berette, i en Tid af 2de Aar ⁵⁾;
 men her var han bestandig Fare underkastet, for at falde i
 Dronning Gunhilds og hendes Sonners Hænder, som søgte
 at udrydde den Kongelige Familie i Riket, tillige med alle
 dem

¹⁾ See foregaaende Kap. §. 19.

²⁾ Navnet viser, at hun uden Tvivl maae have været en udenlands Princesse.
 De fleste anføre ei hendes Navn; dette seer kun i Pater Haralds
 Grænse i Glættar-Dof. Torfaus loc. cit. cap. 6. pag. 246.

³⁾ See Snorre, i Harald Grænse Saga, Kap. 21.

⁴⁾ See Snorre ogs anførte Sted. Olaf-Saga i Glættar-Dof, Kap. 39.

siger at han flygte til Grænland, som er urigtigt.

⁵⁾ Saa siger Pater Haralds Grænse, i Glættar-Dof, og Thomas
 Olaf.

dem, som enten havde gjort sig skyldige i nogen Forseelse imod dem, eller af hvilke de kunde frygte for nogen Opstand i Riiget at kunne rydes. Prints Haralds Vaarørende og Venner anfaae det derover for raadeligt, at han forlod Norge. Dette skeede. Med sin Fosterbroder, benævnte Hrane, begiver han sig over til Sverrig, og der søger han Leilighed at komme ind i et Sverover-Selskab, for paa denne, en Helt, en Prints da anstandigste Maade, at samle Riddommie, at indlægge sig Ere. Dette kunde for en Prints, af Haralds Egenskaber, ei være vanskeligt at tilveiebringe: han var, efter sin Alder, stor og stærk, hoi og anseelig, skiont ei ældre end 12 til 13 Aar, da dette skeede o). Blandt de mægtigste og anseeligste Mænd i Sverrig, som ei beklædte nogen hoi Eres-Post i Riiget, men levede som Bønder paa Landet, var den Tiid en Tjeste den fornemste, gemeentligen kaldet Skoglar-Thoste. Denne Mand, var en af de Tiiders store Krigs-Helte, og drev meget flittig Sveroveriet; ham søgte derfor Prints Harald hen, til, at søge sig i hans Selskab, gjorde ham næste Sommer Folge, paa et Sverover Tog, og opførte sig under Toget saaledes, at han derved satte sig i stor Næder og Anseelse, saavel hos Thoste selv, som hos alle andre. Prints Harald forblev derover hos Thoste, ei allene følgende Vinter, men ogsaa siden, i en Tiid af 3 Aar, efterat han forlod Norge p). Imidlertid fortsætter han sine Sverover Toge, han bliver ved dem bekiendt, saavel for andre, som for Hagen Jarl, og denne indseer strax, hvor meget det vilde foie hans Hensigter, at saae

o) Han var 1176 Riddersvend, 1186 Torsens, anførte Sted, Kap. 3. S. 100. og Hingstebler blev dræbt, og 1187 var han paa Opløbene. Han var da 1179 eller 1180.

p) Dette vidnes Pater Haralds Omstaaelse i Høstvar. Døt, hvorimod og Thostmas, Stinna, samt Snorre i den Danske Overføttelse fremmer overens.

faae Harald trukket til Pärtlet, imod Gunhild og hendes
Sønner. Han lader ham derfor, enten ved Kong Harald
hente fra Sverrig over til Danmark q), eller retter, da han
under et Søerøber-Tog i Øster-Søen, uden Tvil næste Som-
mer; efterat Kong Harald Graafeld var dræbt, træffer
Prins Harald, faaer han ham, ved store Løfter overtalt,
at følge med sig til Danmark, hvor de følgende Vinter over-
lagde med hinanden; hvorledes de kunne faae Gunhilds
Sønner bryne fra Ntiget, eller rydde af Veien r). Til
hvilket at faae udvirket, ingen kunde for nærværende Tid
være meere skicket, end Prins Harald, i Hensigt til de mange
Venner, Paaværende og Belyndere, som han havde overalt
i Biiigen og paa Oplandene, ved hvis Hjælp og Tilsted
Kong Haralds og Hagen Jarls Pärtie vilde ligesaa meget
bestorles, som Gunhilds Sønners aftage og svækkes.

§. 4. Udsaldet vilste, at den snedige Hagen heri ei
havde tænkt eller handlet uret. Kong Harald gaaer, i Sel-
skab med Prins Harald, med Hagen Jarl, og med omtalte
flere Norske Hofdinge, over til Biiigen i Norge, og der
bliver han, uden mindste Modstand antagen til Konge s),
detselig ei mindre ved Hjælp af Prins Haralds og Hagen
Jarls Forestillinger; end formedelst det almindelige i Hald,
som man bar til forrige Regiering. Derpaa sættes for-
melig Probe, da Kong Harald kom over til Tunsberg, og
P 2 det

Harald
Blaaland
antages til
Konge i
Norge.

No. 978.

115

q) Saa Ager Torfaus, anførte Sted, Kap. 16. S. 1262, men uden at
melde, paa hvad Grund.

r) Dette berettes i den saa kaldte Thomas-Stinna hos Torfaus, Kap. 10.
S. 253, og vilser Rigtigheden af hvad tilforn er berettet, nemlig
at Norge er, ei strax efter Kong Harald Graafelds Fald, blevet ind-
taget af Kong Harald Blaaland og Hagen Jarl, men at det Mars
Tid har omtrent gaaet bort, førend dette kunde blive tværksat.

s) See Snorre, i Olaf Tryggvesson. Saga, Kap. 17.

Erklærer Ha-
rald Granske
for Konge o:
ver Vestfold,
Vingulmark
og Agder.

Hagen Jarl
faaer viffe
Lande og
Rettigheder.

det der blev betændt, at han førte, vid med sig Prints Ha-
rald, en Son af Landets sprige Konge Gudbrand, men Son-
neson af den høit elskte Kong Biørn. Fornøielsen derover
var almindelig, og derved samledes sig derfor til ham en stor
Mængde af Indbyggerne, fra alle Kanter. Her lader da
Kong Harald den visse Prints, samment, eller rettet da Ha-
rald Graafeld blev dræbt, var omtrent 80. Alar gammel, a-
give Konge-Råd; han overdrager ham ei alleene hans fæ-
drene Kiøge, Vestfold, med dertil hørende, men han lægger
desuden ogsaa Vingulmark, som Kong Troggve tilforn had-
de hørt u), samt heele Agder, Kiøge indtil Lindernes, dertil
uden al Tvil, efter Aftale mellem ham og Kong Harald
efter en foregaaende Betingelse, af Prints Harald, der for
Resten fik bemeldte Lande at regiere over, med samme Ræt-
tigheder og Fordeele, under samme Villkare, med hvilke hans
Frænder og Forfædre tilforn havde besiddet dem, eller som
Kong Harald Haarfager havde tilstaaet sine Sønner. Paa
denne Maade blev Harald Granske en mægtig Regent; mægti-
ger end hans nærmeste Forfædre havde været: men endnu
større vare de Fordeele, som Hagen Jarl vidste at vinde, ved
denne Forandring. Til ham overlod Kong Harald alle de
Krigsfolk, som havde samlet sig til ham, i Rügen og ved
Lunzberg, for med deres Hielp at befri og færdiggøre Guds-
hilla, Sønner; til ham afstod, betruente Konge den høit
Landstrækning af Norge, fra Lindesnes indtil Thordshjem
eller de syv Fylker, Rogaland, Hordaland, Sogn, Fjorde-
fylke, Sundmøre, Romsdal og Nordmøre, med dertil hø-
rende, ei alleene under samme Villkare, med samme Konge-
lige Ræt og Myndighed, hvormed Kong Harald Haarfager
havde

a) See Saga Olafs Helga, Olaf Troggvasonar Saga, i Flateyjar-Bol, Kap.
60, S. 57, og Snorre, i Olaf Troggvesons Sage, Kap. 15.

b) See Norske Historier uden Del, S. 280.

hadde overdraget disse Lande, til de Kongelige Printser, hans Sønner, men ogsaa desuden, med dette onselige Tillæg, at overalt i benævnte Fylker og Provinter, skulde Hagen Jarl faae, til Eiendomme alle Kongens Gaarde og til dem hørende Landskylder, ligesom han havde det i Throndhlem; hvilket betydelige District, med dertil hørende Numedal, Hælogaland og Finnmark; Hagen Jarl uden al Tvivl har faaet og vil og fric v), som sin Fædre Arv; eftersom Stribetærne intet melde derom, at de ere ham af Kong Harald overdraget. Endnu ei nok dermed; Hagen Jarl betingede sig desuden Ret, til at have de Kongelige Indkomster, og faa Regt af Kongens Penger, som han behøvede, naar en sandelig Krigsmagt kom i Landet, eller Kriget mod den skuldte Forsvares x). Hvilket altsammen, efter da værende Forsætning, er formodentlig blevet afgjort og fastsat, paa et almindeligt Thing, paa det saa kaldte Hauge-Thing hos Lunsberg; hvorfra Kong Harald Blaatand gik med sin Flaade og sin heele Rigsaar tilbage til Danmark.

§ 5. Paa denne Maade var da Hagen nu kommen vidt nok, til at opnaae sit store Niemeed, sin Hensigt, skönt endnu ikke kommen til Guden og til Maaleret deraf; hvilket maatte opsettes til en beqvemmere Tid. Kong Harald havde vel faaet Konge-Titel over Norge, men dert bestod næsten alt. Alt hvad han der egentlig besad, var kun Vilgen, skönt for det meste deelt med Harald Grønfe; og derover siged de gamle Stribetær, at Kong Harald Blaatand regierede

v) J. Ramus i hans *Norr. Historie* O. 2. H. 1. 1. 1. Hagen af Throndhlem og Hælogaland og Helgeland og fric, inden at melde Skunden for denne Beretning: men Hagen er dog vel i sig selv rigtig, da dette maatte være det første og fornemste, Hagen betingede sig.

x) Se Snorre selv anførte Sted; Olaf Trygvessons Saga i Hælogaland, Kap. 60, O. 57:3 og Corfens, I. O. Kap. 16. pag. 262.

i Norge over Nigen; hidtil Vinbarbis 75; eller fra Ederl (Both-Eben) af, og Vester ud til Egarsund 2). Om eller hvor vidt hans Hættedamme har strakt sig til og over Oplandsene, er uvist, skient rimeligt, at de der værende Regente have erkiandt ham for Overkonge. Men for Næsten var Hagen Jarl den, paa hvilken næsten eene alle Ting i Norge fornemmelig berode. Dermeest af Niget) det heele Nordenfærdse, næsten fra Limesnes af og indtil Nigets yderste Grændser mod Vand-Biiken eller det Hvide-Hav, havde han faaet at regiere over, deels med en uindskrænket Myndighed, som Thronshiem, Halogaland, Finmark, med dithen hørende, deels som et uagt Tillæg til hans forige Besiddelser, de for opregnede sine Folket eller Provincer; hvorom den gamle Skald, Einar Skjalaglam, saa synger i sit Vers, om Hagen Jarl, kaldet Belleklo 2).

„Ei Folkers Land under sig lagde,
„Hættedammes opperlige Bogter,
„Det gjorde, at Landet ham tilkomte
„Et Ansigt, men fra Qvinden b) vendte.

Desuden var han, over det heele Nige bleven Kongens Statholder; paa dennes Begne havde han overalt at befalleg og han kunde, ved vilste Tilfælde især, raade over alle de kongelige Indkomster). Heraf kan endogsom bemærke, hvor stor hans, og hvor vidt Kong Haralds Myndighed har strakt sig i Norge. Kong Harald lod sig ogsaa noie med at være bleven antagen til Konge i Nigen; han drog som tilforn et bed rettet, derfra tilbage til Dannemark; og overlod til Hagen Jarl

1) Sæmme i Regnvald Erlingssons Saga, Kap. 2.

2) Saa Sæmme, i den Danske Oversættelse af Sæmme, pag. 474 og 492.

3) Saa Sæmme i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 16. S. 203. i det nye Oplag.

b) Noien mener her Drottning Gunhild.

c) Saa Sæmme i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 15. S. 192.

Jarl at udrette Hoved-Sagen, ved Norges Erobring, at fordrive derfra de endnu overblevne Konger, Kong Harald Graafelds Brodre, Kong Ragnfred og Kong Endraud. Til den Ende gaaer Hagen med sin Flaade, og med de Tropper, han havde samlet i Wiigen, nord efter, for at angribe dem; disse forsøge vel at sætte sig i Forsværs-Stapp; de lade strax opbyde Følk og Skibe; men det gaar nu dem, som det forudm gik deres Fader, Kong Erik, i litte Tilfælde, at faae vilde adlyde, at alle hældede til det nye Partie; de Følk og Skibe, de finge samlede, vare langt fra ei tilstrækkelige til at gjøre den magtige Hagen Jarl Modstand; og her maas da griibes til det samme Middel, hvoraf bemeldte deres Fader tilforn havde betient sig, at pakke sammen, at forlade Landet, og gaae med de Følk og Skibe, de kunde faae samlede, over til Orkenoerne, hvor en af Thorsum Jarls Sonner, givt med deres Søster Raguhild, da regierede d). Efter deres Vortreise, blev det Hagen Jarl en saa meget lettere Sag, at undertvinge sig alle de Følker eller Provincer, som Gunhilds Sonner egentlig havde besiddet, i den middeste Deel af Riiget, tillige med alle andre Nordenhalvde liggende Lande. Allersteds, men fornemmelig i det Threndhiemske, blev han nu saa meget mere velkommen, jo mere forhadet og for Landet uhykkelig den forige Dregiering havde været; paa de fleeste Stæder opvakte hans Ankomst, saa meget større Fornøielse, som han allevegne, hvor han foer frem, i alle de Districter, han underlagde sig, lod udgive den Befaling, at den hedenske Religion, eller Forsædrenes gamle Guds-Dorlelse, skulde blive ved Magt, den forige derimod øvede Vold eller Tvang ophøre, Gudernes Templer samt Offringer iglen oprettes eller vedligeholdes, og ingen understaae sig, deri at

d) See Sagenes nye anførte Sted, Kap. 16. Olafs Saga. Tryggvassnar, Kap. 51. S. 57. og Nafne Hist. 2den Deel, S. 364.

- „ De glæbe Krigsmænd, som gjorde ham Nytte,
„ Til deres Dffringer nu vende tilbage;
„ Ved Gudernes Hiølp og meget forfremmed
„ Den unge Heltes Magt og Anseelse.
„ Jorden nu bær, som forðum, sin Grøde:
„ Thi Førsten befaller sine Hoffindere,
„ Med Glæde igien at ville oprette
„ Gudernes tilforn nedlagde Dorkelse.
„ Nu er derfor det heele Jarlen
„ Norden for Wiigen Land beliggende
„ Underlagt, og den tappre Strids-heltes
„ Hagens Riige viide udstrekket „

Ei Under derfor, at Hagen Jarls første Regierings-Tiid fandt saa almindeligt Bisald, og at den forhvervede ham Tilnavn af den Gode. Uden Tvil har man anseet den saa høit elskte Kong Hagen og hans lykkelige Regiering nu igien at være oplivet i denne unge Hagen, og derfor hins Tilnavn med Rette at tilhøre denne.

§. 6. Hagen Jarl satte sig da saaledes fast i Regie-
ringen over Norge, og fæstede sin Boepæl paa Glæde i
Throndhjem, hvor han blev næste Vinter over g), samme
Vinter, da Gunar fra Hlibarenda i Jisland, som det
synes h), var i hans Hof: men imidlertid forsonde ei heller
de forige Regente, Kong Gudraud og Kong Ragulfred,
deres Ret eller Tilstale til bemeldte Riige, hvilket de vel
havde forladt, men i den Tanke, at tage det tilbage. Saa-
snart derfor den næste Vinter, efter deres Udbvigelse, var
forbi

g) See Enorre, i Harald Graafelds-Saga, Kap. 16.

h) See Riids Saga, Kap. 32. conf. Kap. 29.

forbi i), besluttede de derpaa at giøre et Forsøg: Til den Ende havde Kong Magnfred vidst at samle til sig i Orkenøerne, ventelig af Norske Misfornede, af Landflygtige eller Seerovere, en saa anseelig Krigsmagt, at han saae sig i Stand, til at vove bemeldte Forsøg. Hans Krigsmagt bestod af skionne udvalgte Tropper, hans Skibe vare store, og med dem gaar han over til Norge: . . . Efter Ankomsten der, formodentlig ved Rogaland eller Hordaland, hvor de fleste hans bekendte og Venner vare, saar han røde, at Hagen Jarl var nord i Throndhiem, hvor denne opholdt sig næste Vinter, efter sin Tilbagekomst k), ventelig paa Glade; Kong Magnfred seiler derfor, langs Kysterne, længer nord forbi Stat, og begynder, efter Ankomsten til Sundmør, der at rove og plyndre, for at tvinge Indbyggere til Lydighed. Han naaer og deri, for en Deel, sin Hensigt: her skeede da, som gemeentlig i liige Tilfælde, at naar en Krigsmagt angriber et eller andet Distrikt, søge de, som ere mest udsatte for Fiendens Vold og Overlast, at reddes og hjælpe sig paa hvad Maade, de best kunne l). Mange gade sig derfor under Kong Magnfreds Lydighed. Men indlertild bringer Røgtet eller Speldere Tidende, om dette fiendtlige Indfald, til Hagen Jarl i Throndhiem; denne lader derover strax Herter opskiære, en Krigsmagt opbyde, sine Skibe bemane, at dette saar han i en Hast færdigt, thi alle vare færdige

i) Jeg følger her Snorre i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 17, samt i et Fragment af Hverfilds Sagn: Segur Raar, det første af de tre Haralds Sagn. Det skal man tro, at Snorre har taget, om de adskillige Tegn? Det er et urimeligt, i Hensæt til den store Forvirring, der er i Haralds Sagn og Hagen Jarls Historie: men noget vist heri tør jeg ei sige.

k) See Snorre, udsatte Sked, Kap. 16.

l) Saa berer det i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 61, S. 32, og her Snorre, paa anførte Sked, Kap. 17.

færdige til hans Tjeneste; og han skynder sig ud ad Thrond-
 hems Fiord, for at gaae Fienden i Møde. Denne træffer
 han, ved de nordlige Grændser af Sundmøre; og der kom-
 mer det da strax til en Søe-Træfning mellem dem. Efter
 den da til Søes brugelige Tactik, lagde man, i saadanne
 Tilfælde, Stavn mod Stavn, efterat man havde bundet
 Skibene sammen, og man fegtede fra Stavnene af; dette
 freede nu ogsaa: men Udfaldet vilde denne Gang ei svare til
 Hagens Formodning, eller hans sædvanlige Lykke. Han
 havde vel en større Krigsmagt, flere Skibe, end Kong
 Magnus, men derimod havde denne i Krig længe øvede
 Følf, og større Skibe; Striden blev derover meget haard,
 Seiejen en Tiid lang uvis: men endelig begyndte Hagens
 Følf at tabe. I det Sund, hvor Træfningen holdtes, gik
 en temmelig stærk Strøm, som drev begge de stridende Fla-
 der ind mod Landet; denne Omstændighed vidste her Hagen
 Jarl, at fore sig til Nytte: han lod Strømmen sætte sin
 Flaade ind imod Landet, og sine Følf hjælpe til med Alene;
 den fiendtlige Flaade fulgte efter: men deres Skibe stak
 meget dybere, end Hagens; de turde derfor ei komme Landet
 saa nær, som han; hvorimod denne, saa snart man mærk-
 te, at Skibene naaede Grund, sprang strax over bord
 med sine Følf, lod Skibene trække op mod Landet, det lang-
 ste Sted kunde, paa det Fienden ei skulde bemægtige sig dem,
 satte derpaa sine Følf i Slagordnung, paa den derhos lig-
 gende flette Mark, og indbød Fienden til en nye Træfning:
 men dette Tilbud vilde Kong Magnus ei imodtage. Han
 vidste, at Hagen Jarl var ham vidt overlegen, i Følf-
 Mængde; han havde billig Marsk at frygte, det var ogsaa
 uden al Tvil Jarls Hensigt, med det giorte Tilbud, at
 inden soie Tiid skulde hans Parti blive endnu langt meere
 bestorvet, ved Tillob fra alle omliggende Steder; og derfor
 vilde

Han over-
 vinder Ha-
 gen Jarl i
 en Søe-
 Træfning

vilde et heller Hagen Jarl paa sin Siide giøre noget riidere Forsøg til Soes, allerhelst da Fienden, ved sine store Skibe var ham saa meget overlegen. De skiltes derfor ad, for denne Gang, efterat de endnu en lang Tild havde anorebet hinanden, med Pille og Skud, og hver drog til sin Kant, Kong Ragnfred nemlig tilbage, sonder ud-förbi Stat, til Hordeland, men Hagen Jarl til det Thronbhiemse.

Udruktin-
ger til et nye
Tog.

§. 7. Vore gamle Skribente nævne et Stedet, hvor dette Slag har staaet: men rimelig er det holdt, ved Mundingen eller Indløbet til Romdals Fiord, ved de nordst paa Sundmør beliggende, saa kaldte Norder-Øer, formodentlig under Glemøen, eller som andre kalde den, Skulven. Her gaaer fra og igiennem bemeldte Romdals-Fiord en stærk Strøm ud mod Hædet, eller fra-østen bester ud m); denne har under Slaget drevet Flaaderne hen til Skulven, mod den især, paa den østre Ende af Den liggende Gaard Regne n); og her maae det være Stet, at Hagen Jarl har gaaet i Land, efterat have sat sine Skibe paa Grund, paa den hote Sandgrund, som her ligger ved Strandbredden; her kunde derfor Kong Ragnfred, med sine store Skibe, et lande; Hagen gaaer derover langs Strandbredden med sine Tropper, og Ragnfred lader sin Flaade drive for Strømmen længer ud, mod Gaarden Langved, hvor man beqveret kan lande, end ogsaa med store Fartøier; her sætter Hagen sine Folk i Orden paa den der værende flatte Mark; her indbyder han Kong Ragnfred til en Træfning til lands; her lægger denne sine Skibe ved Stranden, det nærmeste Sted kunde; her styde de en Tiid lang paa hinanden, og her lader Hagen siden, i de der endnu til syne værende mange Rikende

Hof,

m) Herom er jeg bleven antættat, ved Brev, fra Hr. Hans Ezer.
n) Se d. Sverre Sundmørs Beskrivelse, 2den Deel, pag. 19.

Hole, alle sammenlæstede af Stene, men af forskjellig Størrelse, et mindre, end 130 omrent i Tallet o) sine døde begravt, saavel de, hvilke der vare faldne, som de, der laaet slagte paa Stenene: hvorimod Kong Magsfred, ferend han gik til Seils iglen, formodentlig har landet, ved den paa Vests vestre Ende beliggende Bades-Platz, og der ladet sine ihleislagne begrave i endeel af de Kæmpe-Hole, som der findes oplæstede p). Efter Tilbagekomsten fra Slaget, sætter sidstnævnte Konge sig atter fast, i sine og sine Brodres forrige Besiddelser, i de synden for bemeldte Stat liggende Districter, Fiorde, Følge, Sogn, Horde og Rogaland: men i den Tilstand kunde Sagerne ei længe blive, og Hagen Jars Hensigt især umuelig tillade, at Kong Magsfred skulde blive i bemeldte Besiddelser, i hvor megen Umage end denne gjorde sig derfor, ved at holde en stor Krigsmagt om sig, hele Vinteren igienem, ved at forestage sig, saa snart Baaren begyndte, en Reise gennem alle bemærkede Districter, ved der at opholde Stibe og Krigsfolk, til sit Tilfælde, til det foreskæende Tog; foruden bemeldte Krigsmagt, han tilforn havde. Paa denne Maade fik Kong Magsfred vel en mægtig Krigshær samlet, han blev med Gids, med andre til Tøget fornødne Ting vel udrustet q): men at dette var dog ei tilstrækkeligt, til at imodstå den mægtige Hagen Jars, der opholdt sig denne, ligesom forrige Vinter, i Thronheim, formodentlig paa Glade, og var paa sin Side ei mindre omhyggelig, for at sætte sig i vedborlig Forskning, til det foreskæende Tog. Sammen af hele Throndelagen, Milgids da værende Størke, samt af Halogaland, Naumbalen, Morene, Romsdal, samt af alle Sog, Leene, fra Byrdo af

o) See nedenfor i Sammensatte Beskrivelse.

p) Sammensatte, i det 1ste Hæfte af den 1ste Bind.

q) See Bogen, i Olaf Trygvasons Saga, Kap. 11.

af 1) indtil Stat; lod han samle en meget stor Krigsmagt, og en mægtig Flaade; bestaaende af langt bedre og større Krigs-Skibe, end de vare; han forige Gang havde ladet opbyde og samle i en Hast. Den gamle Skald Einar Skarlaglam beretter, at Hagen Jarl da havde en Krigsmagt, der var samlet af fire Folk (Lande, s), og i sit Følge syv Jarler 1), hvilke bragte en Krigshær tilfammen, som var overmaade stor u).

1) Der er vist, hvad de gamle have forstaaet ved Nævnet Byrdo. Der ses at have været et forbinde bestående Sted, 2) Kongens Ofiel, mellem den Thronbiumske og Halogaland; thi da Kong Olaf Trygvasson drog sig Thronbium til bemeldte Halogaland, sigte der at han drog ud ad Thronbiums Fjord. I den nord forst Byrdo, da han drog til Thronbium. 3) Sæder i Ol. Tryggvassons Saga, Kap. 34. Eller det samme Sted har det om sig siges, som dog i de senere Tider, været et Brande-Mærke, mellem den Thronbiumske og Naumudal. 4) Olaf Trygvassons Saga, Kap. 63. Stener, at Hagen Jarl havde en stor Krigsmagt af Halogaland, og af Naumudal, og saa sig Byrdo, alts til Stat. Man ser af Edda, i de saa kaldte Sæmningar, at Byrdo har været en Ø; og deraf bliver det et utvilsomt, at ved Nævnet Byrdo have de gamle forstaaet den Ø Byrdo, eller Byrby, som ligger et langt fræde nu værende Ørnsøen mellem Naumudalen og den Thronbiumske, og har fordyt været bestående af fire mægtige, Dejere, som eiede usædvanlige Gøder, kaldte Byrby-Gøder.

5) Folkland har da bemærket og indbefattet samer, end det de gamle kaldte Gyffe, indvæd og Piodland, som bemærkede es høje Riser, samt af store Folklande. De fire Folklande, som Poeten her sigter til, maae have været: Halogaland, Naumudal, Thronbium, og Mørene med Naumudal. 6) Formentlig have de Jarler været paa Halogaland, med tilhørende Finmark, 1 over Naumudal, 2de over Thronbium, og 3 over Mørene og Romsdal; eller mueligt kun 2de over Thronbium, men 1 over Sør-Lagene, fra Byrby til Stat. 7) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang, 8) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang, 9) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang, 10) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang.

11) Folkland har da bemærket og indbefattet samer, end det de gamle kaldte Gyffe, indvæd og Piodland, som bemærkede es høje Riser, samt af store Folklande. De fire Folklande, som Poeten her sigter til, maae have været: Halogaland, Naumudal, Thronbium, og Mørene med Naumudal.

12) Formentlig have de Jarler været paa Halogaland, med tilhørende Finmark, 1 over Naumudal, 2de over Thronbium, og 3 over Mørene og Romsdal; eller mueligt kun 2de over Thronbium, men 1 over Sør-Lagene, fra Byrby til Stat.

13) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang, 14) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang, 15) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang, 16) En Snorre og Olaf Saga Trygvassons, i Altoppgang.

S. 8. Alle disse store Tilræisninger vare, fra Hagen
 Jarls Slide fæede, i den Hast, med den Hurtighed, at han
 nu blev i Stand til at gaae sin Fiende i Møde, til at opsoge
 ham, ei at lade sig, som tidligere fæede forige Gang, at han
 hiemsøge; hvilket i de Tider blev anseet, ei alene som et
 Kiendemerke paa Frygtagtighed, men ogsaa som et godt
 Tegn. Med sin Flaade gaaer Hagen, til den Ende, sonder
 ud om Stat; der faaer han vide, at Kong Ragnfred var
 med sin Flaade inde i Sogn; og strax sætter han Kursen di-
 hen. Sin lod sig ei heller længe søge; han gaaer paa sin
 Slide Fienden i Møde; og de træffe hinanden, ved det for-
 biærg Thinganes, som ligger paa den synder Side af
 Mundingen til Sogne-Fiorden, paa Grændserne mellem
 Sogn og Hordaland, hvor Hagen Jarl havde allerede ladet
 afstikke Bak-Pladsen, og lod ham nu indbyde til en Træfning.
 Kong Ragnfred modtog Tilbudet; begge Krigshære møde
 hinanden paa bemeldte Sted, efterat de havde forladt deres
 Skibe; og her kommer det imellem dem til et haardnakket
 Fjeldslag: men Hagen Jarls Krigsmagt var langt større, end
 hin Ragnfreds; Seieren bliver derover paa hans Side;
 efterat have mist 300 af sine beste Krigsmænd, seer Ragn-
 fred sig nødt at vige tilbage til sine Skibe; og med dem
 maae han atter komme Norge, mod hvilket Krig han og hans
 Broder skal siden, som Thomasstina beretter, have gjort
 adskillige Forsøge. Ventelig har han, efter dette mislykkede
 Forsøg, begivet sig tilbage til Ørkenerne, og hændret sin
 øvrige Tid paa Søroverier og Krigs-Tog, under hvilke
 han da imellemstunder maae have besøgt Norge, og der øvet
 Fiendtligheder, ser mod Hagens Værgende og fornemste
 Tilhængere. Men mærkeligt er, at hans Broder, Kong
 Gudbrand, som dog levede længe efter disse Tider, ei gjorde
 ham Selskab, paa foromtalte Norske Tog.

2den Tæf-
 ning m. Hent
 Kong Ragn-
 fred og Ha-
 gen Jarl.

No. 280.

2. og Ragn-
 fred overvin-
 der og nød-
 til at forlade
 Norge.

til

til have været Marsag? Skal man troe, at han har fulgt sin Moder til Danmark, og at han der en Tiid lang er bleven holdt fangen? Det er et urimeligt: men dette, tillige med mange flere Omstændigheder i denne Tiids Historie, er os nu ganske ubekjendt.

Hagen Jarls
Stotermaal

§. 9. Efterat Hagen Jarl, paa bemeldte Maade, havde tvunget Kong Ragnfred til at forlade Norge, og begive sig tilbage til Orkenøerne, gav han den store Krigsmagt, som han havde ført norden fra med sig, Afsked eller Frihed at gaar hjem igien: men da man kunde vente sig et nyt Besøg fra Orkenøerne, helst i de mellemste Districter af Nøget, blev han selv tilbage, i de synden for Stat beliggende Provincer, for at være ved Haanden, og opholdt sig der, saa vel følgende Høst, som Vinteren derefter, for at bringe alting til Roilighed, og endelig skaffe Nøget den lange ønskede Fred x). Historien melder ei, hvor længe Hagen Jarl den Gang har opholdt sig paa bemeldte Kanter, men formodentlig har han der udtruffet Tiiden, det længste skee kunde, for enten at afværge Erik's Sonners nye omtalte Fiendskaber i Nøget, eller under Skin af Fregt for et nyt fiendtligt Indfald, deels at kunne des længer have de Kongelige Indfærster, til Krigs Omkostningerne at bestriide, deels undgaar at betale til Kong Harald den udlobede Skat. Dette gav i Fremtiden Anledning til Uernighed imellem dem: men indtrent havde Hagen allerede spillet sin Skulde saa vel, at han kunde for det første derhved være forsolet, og faa sit Sind til Roilighed. Endskønt han var en stor Elsker af Rømtet, saa havde han dog endnu ikke indladet sig i noget ordentligt Udfærd, og dette satte han nu derfor i Værk. Paa Nore, uden Tvil paa Stundinore, og væsentlig paa den bekjendte

x) Se Ole's Saga Tryggvasonar, 2 Deel, Kap. 63, C. 59.

Gaard, Gidskøl, hørde da en meget mægtig og anseelig Mand, en Herse; en Leensmand formodentlig, ved Navn Skage Skosteson, der uden Tvil maae have nedstammet fra en ældre Skage Skosteson, fra den, som i Kong Harald Haarfagers Tid, flygtede fra Norge over til Island y), i Anledning af den Ueenighed, han var kommen i med den over Romsdal og Mørene da regierende Enstein. Glumru z). Bemeldte Skages Dotter Thora a), et meget deilig Fruentimmer, begjærede nu b) Hagen og fik til agte; hvorimod han giøtede sin egen Dotter, Ragnhild c), med nys nævnte sin Hustrues Broder, Skoste Skageson. Derved stiftedes et dobbelt Svogerskab, samt et fortroligt Venskab imellem Jarlen og Skoste. Af Kierlighed til sin Hustrue, den unge Thora, baer Hagen Jarl megen Yndest for hendes Familie, for alle hendes Frender; hvilke han agtede og ærede, frem for andre: men ingen var ham dog kærere, end den nævnte Skoste, som vidste at danne sig efter Jarlens Sindelag: denne opholdte derfor Jarlen til sin Leensmand; ham gav han store Forskæmninger paa Møre; ham gjorde han deelagtig i sine An-

slage;

7) See Landnama. 3 Deel, Kap. 16. S. 253, det nye Oplag.

a) See Norske Hist. 2den Deel, S. 68.

b) Det synes meget rimeligt, at de i den Norske Historie saa meget bekjendte Arnespinner, have været af denne Skages Familie, da de Navne Skoste og Thora vare blandt dem meget giængse. See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 380 og S. 395.

b) I den Danske Oversættelse af Snorre staaer S. 109, at dette Reede, efter sit omtalte Tog, mod Kong Ragnfred. Efter Turen i Snorres Fortælling, maae det da ogsaa være Reet: men Torfaus sætter, Norv. Hist. 1. c. pag. 275, cap. 3, at det var Reet længe for den Tid, uden at maade, paa hvad Grund. Mig forekommer det rimeligt, at Tingen er Reet, i den Orden omtrent, hvori Snorre fortæller den.

c) Lagusfinna falder her Indgeborg. Torfaus loc. cit.

flage; og saa ofte de vare sammen paa noget See-Tog, paa nogen Reise, maatte altid Skofte's Skib ligge i Havnene, næst hos Jarlens, og ingen understaae sig at lægge sit Skib i det Rum, som var Skofte's forbeholdet; hvilket gav Anledning til følgende Tildragelse.

No. 969. § 10. Under en Reise, som Hagen Jarl en Winter gjorde gjennem Oplandene d), uden al Tvil den Tid han der holdt forømtalte Sammentønst med Kongerne i Wiigen e), havde han paa et Sted, hvor han var til Bist, Sammen med et Bruentimmer af ringe Herkomst f), der af ham blev frugtbar, og fødte en Son, som hun lod kalde Erik. Denne bragte hun til Jarlen, som antog eller erklærede Barnet for at være sit, og lod det opfostre, hos en af sine fornemste Venner, hos en Thorleif, kaldet den Spake, eller den Witse, som da borde, i den Thronbhiemske Provints, Medaldal, en meget rig, mægtig og anseelig Mand, der uden al Tvil maae have været en Sonnesøn af den eldste Thorleif den Witse, der gif Kong Halfdan Svarte til Hustru, i at forfatte Heidsvia-Loven g), eller den Uplandske Lov, der gieldte paa Oplandene i Norge, ligesom nu nævnte hans Sonnesøn havde været Kong Hagen Edelfteens Fosterbarn, i at forfatte Gulathing- og Frostathing-Lov, med flere h). Den yngre Thorleif den Witse var og den, som

d) See Snorre, i Harald Graafelds Saga; Kap. 38r.

e) See det foregaaende 1ste Kapitlet. §. 17.

f) Torfaeus beretter efter Agurkinnu, at Hagen var 25 Aar gammel, loc. cit. cap. 5. p. 243, og cap. 17. pag. 264; dette kan vel være, efter Torfael egen Regning, som sætter, at Hagen var 25 Aar, da hans Fader blev dræbt, l. c. cap. 4. p. 243, fra hoidet af den Tildragelse her omtales, maae i det mindste have været en Tid af 5 Aar. Det vilser Historien selv.

g) See Norske Hist. 1 Deel, Kap. 6. §. 31. S. 431 og §. 32, S. 439.

h) See Norske Hist. 2den Deel, S. 287.

gav sin Søster-Søn, Ulflof Lædmand paa Zistand, Raad og Underviisning, i at sammensætte den første Lov for Zistandⁿ). Hos denne Mand blev den unge Erik opfostret, og der fik han en Opdragelse, som lagde Grund til de Dyder, denne Prints siden vilste saa mange Prover paa, og som gav hans naturlige gode Egenskaber deres rette Glands. Her tiltog han meget hastigt i Væxt og Størke, blev deilig og anseelig, samt tillige vel dreeven i alle Slags da brugelige Øvelser og Krigs-Kunster; derimod var han ei meget yndet af sin Fader k), enten formedelst sin ringe Herkomst, paa Modrene Siide, eller formedelst deres ulige Sinde Beskaffenhed. Men Erik var nu 10 til 11de Aar gammel l); det var altsaa ved de Tiider, at han burde begynde at øve sig, i Hær-Færd og Ledings-Tog; og derover lod Hagen Jarl ham, geleidet af sin Foster-Fader, gjøre sig Selskab paa et Ledings- eller Krigs-Tog, som han foretog sig, en vis Sommer, efterat bemeldte Skofte var bleven Jarkens Svoger, eller mueligt retter, tog Thorleif ham med paa sit Skib, hvor med han af Jarlen til Toget var opbudet, for at lade ham i Tiide faae den fornødne Øvelse m). Toget begyndte, som det synes, fra Throndhjem af; Erik, som allereede modig og ærefier, som kjendte det Fortrin, hvilket Fødselen gav ham frem for andre, som meente at han burde betiene sig der af, og at han havde Ret dertil, vilde ei høre eller fordrage det anderledes, end at det Skib, som Thorleif styrede, og hvor han selv var inden borde, skulde hver Aften, naar man

K 2

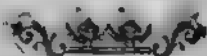
fegte

n) See sammesteds, S. 482.

k) See Snorre i Harald Græfles Saga, Kap. 8.

l) See Snorre, i Olafs Saga Tryggvasonar, Kap. 19. Dette stemmer ikke overens med vor Regning, og stadfæster den. Dette skede 980, og Hagens Sammenkomst med Kongerne paa Upland, have vi tilført, Kap. 1. §. 17. henført til No. 968.

m) See Snorre selv anførte Sted, Kap. 20.

Bahus-Lærn, til at regiere over, som Kong Harald da maade have forbeholdt sig selv især, under samme Vilkaar, og med de samme Rettigheder, som forige Under- eller Statte-Konger der vare tilstaaede; saa at Erik paa denne Maade da blev en mægtig Regent.

§. 11. Enhver, som med Eftertanke følger foranførte Fortælling eller Historiens Sammenhæng, troer jeg, vil sæt indsee, at Benskabet, mellem Kong Harald Blaatand og Hakon Jarl, maade allerede, da bemeldte skeede, være blevet foldt, eller ogsaa forandret til Fiendskab. Man veed ei tilfisse, ei egentlig, hvori Foreningen om Skatten og Oppbeholderne af Norge, mellem benævnte Prinsler har bestaaet. Hagen tilbød sig, som vi tilforn have seet, at blive Kong Haralds Statholder, og at betale ham Skat af Norge; dette beretter Snorre, men ikke hvori denne Skat bestod, hvor længe han betalte den. Derimod fortæller Olaf Saga Tryggvasonar i Flateyjar-Bog, at Skatten bestod i 100 Mark Guld og 60 Falke; at Hagen forud betalte den for 3 Aar, men siden ei videre, uden at han engang sendte Kong Harald 50 Høge q); og at han lovede at komme bemeldte Konge een gang til Hiælp i Danmark, med den heele Norske Krigsmagt, men selv at indfinde sig, naar paaastædes. Paa samme Maade omtrent beretter Theodoricus Monachus r), at Hagen lovede at betale Kong Harald hvert Aar 20 Falke, og naar fornødent gjordes, da at komme ham til Hiælp, med sin heele Flaade; hvormed Oddur Munk ogsaa stemmer

gulmark og Romerlge: men det kan neppe være rigtig, da tilforn er berettet, Kap. 15, af Snorre selv, at Bragulmark blev opført dragen til Kong Harald Granske. See §. 4. i dette Kapitel.

q) See 1. Del, S. 92, Kap. 90. 2. Del, 281 og 282.

r) See de Regibus vetustis Norvegie, cap. 5, pag. 10.

overeens, ved at berette om Hagen Jarl, at han lovede Kong Harald Hjælp, naar behøvedes s). Saa ulige ere Skribenternes Beretninger i denne Sag. Men enten feiler jeg alt for meget, eller give disse ulige Beretninger tilkiænde, at her meldes om meere end een Ting, om flere Tildragelser; de viise uden al Tvil, at Hagen Jarl meere end een gang har faldet fra Kong Harald, og at de tvende Gange have sluttet Forlig med hinanden, angaaende Skatten og Hjælpen af Norge, første Gang da Kong Harald Graafeld blev dræbt, men atter igien trende eller flere Aar derefter. Sandt nok, vore Skribente melde intet derom, ei heller berette de, at Hagen Jarl meere end een gang faldt fra, nemlig efter det store Tog mod Keiser Ottho i Danmark. Men det er ei mindre vist, at Hagen Jarls Historie er af vore gamle Skribente bleven meget forsomt, at Underretningerne om hans Bedrifter ofte findes indviklede og forbyttede med hinanden, og at man, af Mangel paa behørig Kundskab, har undertiden trukket flere Tildragelser sammen til een, som af foregaaende Historie noksom kan skionnes; og samme seer man her overalt at stifte frem. Hagen Jarl, siger man, udrustes en Flaade, han drager med den i et Ledingstog: men mod hvem, da ingen Fiende var i Landet, da Gunhills Søner, nylig vare fordrevne? Erik tager Flugten, just til Kong Harald i Danmark, og her bliver denne Hagens rebelle. Søn ei alleene vel imodtagen og beskyttet, men ogsaa afslagt med store Forleeninger, og sat ved Giiden af sin fortorrede Fader. Kunde vel noget af alt dette have hørt Sted, hvis Venskab mellem Kong Harald og Hagen endda havde været ved Magt, hvis de ei vare blevene Fiender? Viiser det ikke tvertimod, at Hagen Jarl maae have frygtet for et fiendtligt Besøg af Kong Harald, og at denne har søgt at bestorke sit

s) Se Torfæi Histor. Norveg. loc. cit. cap. 16. pag. 262.

sit Partie i Norge? De trende Aar, for hollte Hagen Jarl
 havde betalt Skatten forud, vare nu allerede forløbne; man
 kræver den af ham, men han nægter at betale, enten under
 Foreending af Krigs Omkostningerne, som maatte gøres
 imod bemeldte Gunhilds Sonner, eller maaskee rettest, fordi
 han havde betinget sig Statholderskabet over heele Norge,
 men Kong Harald, imod den Betingelse, forbeholdt sig heele
 Wiigen, og de Kongelige Indkomster deraf. At dette er
 rigtigt, kan neppe paatviles, naar man lægger et Mærke til
 denne vor gamle Skribentes Beretning, at Kong Harald
 regierede i Norge over Wiigen, fra Got-Elven af, indtil Ky-
 garbit e). Kong Harald havde jo faaet heele Norge i sin
 Magt; og kan dette derfor vel siges andet, end at han besad
 bemeldte Strækning, med en større Rettighed, paa en anden
 Maade, end Resten af Norge, at han regierede over den,
 som fuldkommen Herre og Konge? Men heraf tog Hagen
 Jarl Anledning til at unddrage sig fra Skatten at betale,
 først for den største Deel, siden for den alammen; under-
 tiliden betalte han lidt, undertiden intet. Som Olaf Saga
 Tryggvasson beretter u), sendte han til Kong Harald kun
 een gang 50 Høge, men ingen videre Skat; hollte et lidt
 fortrød bemeldte Konge, som derover gav Norge Ravn af
 Haul-En, eller Høge-Den x). Efter en anden Beretning
 som findes, deels i den saa kaldte Thomas Skinnis y), deels
 i disse haandstrevne Exemplarer af Olaf Saga Helga, og
 paa Hagen Jarl, saa længe han havde med Krigen at be-
 skæftige sig imod Gunhilds Sonner, alle Kongens Indkomster af
 Norge;

e) See Snorre i Magnus Erlingsons Saga, Kap. 20.

u) Anden Del, Kap. 80. S. 82.

x) See Oddur Ravn hos Torfaus, Histor. Norveg. Par. 2. lib. 6. cap.
16. pag. 262.

y) See Torfaus paa 178 anførte Sted, Lib. 7. cap. 8. pag. 287.

Norge, men siden sendte han Kong Harald kun noget af Staten, saasom Heste og Høge, men undertiden slet intet.

§. 12. Hagen Jarl søgte vel ogsaa at komme sit Endemaal alt nærmere og nærmere, at undtage sig efterhaanden fra Kong Haralds Lydighed, og at gjøre sig uafhængig: men dertil var Tingen ei endnu moden nok, ei alle Omstændigheder særlige, enten i Norge, eller i Danmark. Hist havde Hagen Jafsligen Son været at sætte sig op imod ham, den var der sat ham ved Siden, som Jarl, som Kong Harald Blaatands Statholder over en Deel af Biiken, og her var tillige Kong Harald Grænse en troe Tilhænger af den (danske Kongen), hvilken siden Tvil havde der flere af samme Mindelag. Alle disse Omstændigheder vare afslægtede for Hagen Jarl, men derimod opmuntrede de Kong Harald i Danmark, til at søge Hævn, eller at bringe Hagen til Lydighed igien. Kong Harald siger Thomas Skinnar^{a)} satte Hagen Jarl til rettes, fordi han ei rigtig betalte Staten, og endelig hiensogte han Norge med en Krigs Flaade, da Hagen skaldt fra, men at Harald Grænse: men Olaf Saga Helga^{b)} beretter, at Kong Harald blev vred, fordi Hagen holdt inde med Staten, og drog til Norge, hvor han tog sine afsked, indtil Hagen Jarl forligte sig igien med ham, og holdt siden Venstabs med ham, saa længe han levede. Beretninger, som valse imellem tvende adskilte Tildragelser, mellem hvad nu skeede, og hvad som skeede temmelig længe derefter. Kong Harald Blaatand gif engang til Norge, med sin Flaade, for at tugte Hagen

2) Det siger Olaf Saga Helga med Ord, som her strax efter anføres.

a) See Torfaus nys anførte Sted.

b) Efter endel haandskrevne Exemplarer.

gen Jart, det berette alle: Skribente: eensstemmig: uten de
 feile i Tiden; hvad Snorre og efter ham Skribentene i
 Almindelighed fortælle, som sket, efter Toget i Inland,
 mod Keiser Ottho den 3 die, henhører ei vidheit, men til de Til-
 ber, hvorom vi nu handte, som af nydauforte Skribentene
 Beretninger endelig kan sluttes. Kong Harald samler, da
 Trisler og Erindringer hos Hagen Jart, titet vilde udrette,
 en mægtig Flaade, som endel berette har have beskaet af
 12000de Skibe e); han gaar med dem over til Norge th;
 saasnart han var kommen Lindebaes forbi, eller har naaede
 Hagen Jarts Tilge e), som der heeder, de Lande, der stode
 under hans Herradomme, begnader han der at udvove Glende-
 ligheder, efter de Tiders Arig: Flaade, med Koren og
 Vindhren, med Moir, med Skanden og Branden; han
 farer saaledes affed, langs Strækningen af Sør i Kystene,
 der heele Land igienmen, lige ind i de Der Schunder, som
 ligge uden for Mundingen til Sogn; og han far overalt
 frem med saadan Odelagelse, at i Vaardal f) i Sogn f. d
 bløde kun 5 Gaarde stahende, da forlænge om for Resten i
 overalt saa vidt, som denne hans Odelagende Fremfart naaer;
 der alle forlæde af deres Beboere, hvat under denne Ode-
 laggelse, reddede sig selv, samt deres Familie og Gods, ved
 at tage Flugten, til Skovene, til de Marks og Stalde.
 13. Man har megen Talebning til at troe, at
 skellige Omstændigheder disse var næsten tydelig, at Kong
 Harald

- a) Saa farer Olaf Saga Tryggvasonar i Haregar. Bol. i Deel, Kap. 121.
 b) S. 136, og den Danske Oversættelse af Snorre, S. 127.
 c) Uden Tvil har da den unge Erik Jart fulgt med ham, over til Viken,
 og er der af ham bleven sat til Jart, som tilforn er berømt.
 d) Snorre, i Olaf Tryggvason Saga, Kap. 35.
 e) I Ordet for Vaardal, Raar i Peringsklobs Halmstingla, Vaardal,
 og i den Danske Oversættelse, Vaardal.

Har-
 Jent-
 Folge i
 fornem
 S. 10

Harald har paa dette sit Tog til Norge haft de saa kaldte
 Jomsvikinger, om hvilke siden noget meere skal meldes, i
 Folge med sig, de have mueligt udgiort den stærkeste, den
 fornemste Deel af hans Krigsmagt, og at derfor dette Tog
 er, i adskillige Ting, blevet forbyttet med det, som bemeldte
 Jomsvikinger, under Haralds Eftermand, Kong Svend,
 gjorde til Norge: saa adskilte sig Stribenternes Beretninger,
 om hidmeldte Tog, i Hensigt til adskillige Omstændigheder,
 skient de i Hoved-Sagen komme overens. Saa vidner g)
 at Kong Harald Blaatand udsendte den Juliuske Eroverer-
 Bande mod Hagen, for at afstraffe den Foragt, som den-
 ne havde vist imod ham; paa selv samme Maade, som
 Snorre taler om Toget, under Kong Harald, at de Danske
 begyndte med deres Udfælgelser i Norge, saasnart de komme
 i Hagen Jarls Rige h), taler han ogsaa derom, under
 Jomsvikingerens Tog, at de begyndte at røbe, da de komme
 i Hadeland, i Hagens Rige i), skient hele Norge da var
 den samme Jarls Rige; nogle berette, at Hagen var i Thron-
 siem, da han sit Efterretning om Jomsvikingerens Ankomst,
 andre at han var paa Sundmør; Snorre siger begge Deele,
 og derved tildeels sig selv imod k); endel give den, som
 bragte ham Budskab om Fjendens Ankomst, Ravn af Og-
 mund Hvite, andre af Geirmund. Disse forskellige
 Beretninger synes tydelig tilkendegive, at af tvende liige
 Tilfælde have Stribenterne giort een: men at Geir-
 mund har været den, som under foromtalte Kong Haralds
 Tog bragte bemeldte Budskab, vilse andre Omstændigheder.
 Jomsvikingerne, siger Snorre, begyndte ei at øve Fjendelig-
 heder

S 2

g) See Historia Danica, pag. 183. edit. Stephanii.

h) See Olaf Trygvessons Saga, Kap. 35.

i) See ogsaa anførte Sted, Kap. 40.

k) See bemeldte Sted, Kap. 40, sammenlignet med Kap. 39.

heder i Norge, førend de komme til Rogaland; andre sige at de begyndte derned i Lamsberg; begge Deele kunne være rigtige: men det sidste angaaer det egentlige store Jomsvikingske Tog til Norge, hvorom siden; det første derimod Jomsvikingerne, under Kong Haralds Tog, som selv erode Vægen, som lod den derfor være liden, og begyndte først Fjendeligheder, da han naaede Rogaland. Her eller paa Jæren l) angreb hans Følt, blandt andre Steder, bentevise Geirmunds Gaard, bentevise ankommer vel, men med Fjendens af sin ene Haand, og i Følge af nogle faae Mand gaar han strax om bord paa en liden Skude, med hvilken han hastig affeet, for at bringe Hagen Jarl Budskab, om dette fiendelige Besøg. Denne opholdt sig ved de Liden liden Sundmor, bentevise for at være ved Haanden, om noget Forsøg skulde skee af Gnuvilds Sønner, mueligt ogsaa fordi hans Hustrus Bentevise der hode, og der var en af hans Hoved-Gaarde Borgund m), ei langt fra hvilken et Tempel stod opbygget Thorgierde Horgarud til Vren), og hode Hagens Breg, Slot eller Hus, hvad man vil kalde det, skal have staet paa det Sted, hvor Ildhuset paa Gaarden nu staar, hvilket Sted man endnu kalder Borge eller Vorgen o). Her eller noget andensteds paa Sundmor opholdt Hagen Jarl sig, da Geirmund bringer ham Budskab om den fiendtlige Krigshærs Ankomst i Næget fra Danmark; Hagen vil ei troe det: men Geirmund viser frem sin afhængige Haand; derved blir Hagen Jarl overbevist, at Tingen var sand; og han fører strax de fornødne Anstalter til at samle Etide

l) Der staer den Danske Oversættelse af Snorre at Geirmund boede. S. 133.

m) See Olafs Saga Tryggvasonar, i Glæsthar: Breg, 1 Deel, Kap. 112. S. 124.

n) See ogsaa Olafs Saga, Kap. 114. S. 127.

o) Saa har Hr. H. Strom, i Brev, bentevise mig.

也。

2) See Snorre, i St. Tryggev. Sagg. Kap. 76. 16. Hverrings. 115
3) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 127. 147. ma. 1162

zunges og Høfde stortede ned over, hviler
 60 Mars forlod var Den saa stærkt bebøet
 (inde meere blev s). Fra disse nedstammene
 gamle Familien, blande hollæ. Alre Frod
 som de angikst). Paa Østerlandet, de
 hollæ. hollæ. nedstammede fra. Grollaug, e
 dulle Mars Dorla og vare altsaa beslagtede
 de Danske og Spaniske Konger, samt med
 Hertuger, hollæ. Konger i Engelland og; pe
 de af Gaarden Rosfæll saa kaldte. De
 regnede deres Hertsomst fra Ketillstærk, A
 maballen, der satte sig ned paa den Gaard M
 og som beslagtet med de mægtige hollæ. Jarl
 Østerlandet, Breidestordingerne, saa kalt
 stammede fra Audur, Ketill Flatnes. Dot
 sig i Breidestord, og vare af de Østern
 milie y); og paa Norderlandet, Enfirdin
 nede deres Hertsomst fra Helge Wagre, i
 pæl i Eysfiord, og var af de Irlandske Kor
 Alle disse, med mange flere, havde forlat
 land, deres Benner, deres Eiendeele og R

22. 9. 1. 1941

høfelighed til den flers Frihed, som vi agtede over Al. De
 vare næsten alle fra det Nordenfjeldske a), hvor den gamle
 Jotiske Frihed eller Svendighed havde mest fæstet Rodder,
 og varede længst; drømte Friheds Aand bange de med sig over
 til Jysland; enhver ankommande, af Stand og Billaar, ind-
 tog der for sig den Landstrætning og de Adelpæle, som Lællig-
 hed og Evne dem udviste; og de første Jubbjergene stode
 der, som det mest; i intet borgerligt Samfund med hinan-
 den, eller levde kun under et Slags Patriaschafft Herrens
 domme. Enhver af de magtigste, som kunne vær til Den,
 førte biden et stort Følge med sig, mange Læener, en høj
 Elsker; til dem addressede de alle Støtter af de Landstræ-
 tninger, som de havde indtaget eller bemægtiget sig; derved
 blev disse deres Landboer, Tilhængere eller Underfaatte;
 mange af de mindre forklædte eller af ringere Stand, søgte
 ogsaa hos dem Forsvar og Beskyttelse; og deraf opstod
 fruer, Herter eller Hovlinger, som eet eller flere Distrikter,
 som et Igeffigt, som verdslige Dager, saavel Presten, som
 Dommere. De bleve selv kaldte Guder, deres Embede og
 Nødvighed Godeord, deres Underhavende Godeordsmænd.
 Denlede Embede var arveligt; det var det fornemste Kler-
 node, som Jyder kunde efterlade sin Søn; det kunde ogsaa
 sælges, afhændes, eller overlades til andre; og søgte derfor
 alle, som vilde sætte sig i Anseelse, og som Herredomme
 overandre, at forskaffe sig eet eller flere b) af disse God-
 order, enten ved Arv, eller Kjøb c), eller Afstaaelse. Om-
 talte Guder oprettede Templer ved deres Gaarde; de satte

ogsaa

a) Ligesledes samfundet, S. 117.

b) Der vare omkring 9 i hvert Glæding. Se Anmærkningerne til Christni-
 Caaen, pag. 92.

c) Præsen beretter Scurlunga Saga, 8. Bog, 57 Kapl at have været 960
 ved Oslo omkring. Se og Arnasons Island. Heltgang,
 S. 472—476.

og sagde Thinge, som skulde de ringere eller Almuen betiente sig; de domte i raadsmændes Ræder, Alles og Inderde, trettende; deres Sager indfærdte af de i Lovens mest køndige og erfarne Almue, som syntes dem vel, i disse Maader, at være: et Slags Ræglings-Form; her var Regente og Alnderfaatte, en Gudsberfelse, Næstgange med Videre; men dette var i sin i det enkelte; betragte man Tingen i det hele, var her for det første et Slags Marchie, ingen ved Lovens fastsat; Næstgiering, og saa snart Uenighed vakte sig, imellem bemeldte i smaa Tyranner indhævede, laas. Næsten gemeenstgen i Spyd- og Støgen, som at Fæstet derover blev opfoldt med Roven og Pløndren med Mord, Brand, Mederlaga og andre Volds-samheder; c) i Dettens skværet herimod: 60. Aar dmerent, og maag fornam til sidst, at helpear nødvendig maatte raades i God, især ved en almindelig og af alle vedtagen Lov. Man formaaer til den Ende en af de vilsse, de lovfærdigste Mand paa Landet, en Ulfhot, som nedstammede fra Hordakare, og glennet ham fra de gamle Hædermarkiske Konger d); at forfatte en for det hele Land almindelig Lov; hvorefter alle burde rette sig. Ulfhot, som da var 60 Aar gammel, paa- taer sig Forretningen; han reiser til den Ende over til Norge, til Hordaland især, hans gamle Fædreneland; han op- holder sig der i tre Aar h); raadfører sig imidlertid i denne vigtige Sag, med sin Morbroder, Thorleif den Vise, den

N. 926.
cir. 2)

d) See Arhensons Islandsk Retskræft, S. 4.

e) See Landnama paa adskillige Steder, og flere af de gamle Islandsk Sagur. Man har iblande andre Exempel derpaa i en Portbørn, som røvede endel deres Gods fra fortvære med Vold andres Døds, og alle Naarværende, Gode dem og Gud hiemlyne hos sig, og sendte dem derefter tilbage. See Sagan af Havarde Jofundings.

f) See Landnama, pag. 10 og 299, ed. nov.

g) See Aeg Frodes Edda, S. 20. Kap. 31.

h) See Landnama, 4 Deel, S. 300. edit. nov.

den samme, som Kong Hagen Abelssteens Hoster siden be-
 tiende sig af i Hige Tilfælde i); til den nye Jyske Lov at
 forfatte, lægger man den gamle Gulathings-Lov til
 Grund k); deri lægger man til, tager fra, eller forandrer,
 efter som Tingen eller Omstændighederne det udfordrede; og
 med denne saaledes nye forfattede Lov, som siden blev kaldet
 den Alfliotke Lov, gaaer Alfliot tilbage til Jysland. Men
 her var det ei nok at have faaet en nye Lov; skulde den naae
 sin Hensigt, maatte den sættes i Virksomhed; og dette kunde
 ei skee, uden visse, saavel for det heele Land, som i ethvert
 District, indrettede Thingsteder. Af saadanne havde vel
 tilforn været endeel paa Landet, der tildeels og vare almindel-
 lige for flere Districter; saasom Kialernes-Thing paa
 Sonderlandet, sat paa Kialarnes, af Thorstein, en Son
 af Ingolf, som først bebyggede Jysland l), efter Helge
 Biolus, Orlaug paa Esjuberge og flere forstandige
 Mænds Raad m); Thorsnes-Thing, ogsaa Thingnes-
 Thing kaldet n), indrettet af Thorolf Mostrarstiaa, for
 Borgfiordingerne, som siden blev fløttet op under det Biærg
 Bakkfæll, og et almindeligt Thing, for Vester-Fiordene,
 sat dertil af Thordr Geller o), hvor endnu i senere Tiider,
 den forige Domring (en med Steene omsat Plads) var at
 see, hvori den Steen stod, paa hvilket de bleve dræbte, som
 det til Offere vare domte p); Thinget i Svafadardal paa
 Nor-

i) See den Norske Historias 2den Deel, S. 288.

k) See Are Frodes Schedæ, S. 14. Kap. 3. Der har ogsaa været en langt
 ældre Gulathings-Lov, førend Kong Hagen udgav sin.

l) See Are Frodes Schedæ, S. 16.

m) See Landnåma, S. 309.

n) See Anmærkningerne til Sunlaugs-Saga, S. 29.

o) See Eyrbyggja, Kap. 5, 13, og Landnåma, 2den Deel, Kap. 12. S. 45.

p) See Eyrbyggja, Kap. 10.

Norderlandet q), og maaffee flere: men nu maatte Tingerne
meere ndviides, mere ordentlig indrettes, og de beqvem-
meste Steder burde dertil udvalges. Til den Ende formaaer
Ulfliot sin Føster-Broder, en Grim Vestfoe, til at over-
fare den heele De, for hvilken Umage han af hver Mand
faaer en Penning, hvoraf han siden gior en Joraring til
Templene r), og man sætter ei alleene, efter Ulfliots og sam-
lige Dens Indvaaneres Raad og Samtykke, en højeste Ræt,
et almindeligt Thing, det saa kaldte All-thing paa Thing-
hælle, ved Drer-naa, paa Sonderlandet, som det dertil be-
qvemteste Sted, men man deeler ogsaa, dog først nogen
Tid derefter s), den heele De, i fire Deele eller Fiordun-
ger, og hver Fiordung igien i piffte Thingsteder eller Thing-
hæve, nemlig Nordlendinga-Fiordung i fire, Ostlendinga-
Fiordung kun i tvende t), men Sunnlendinga- og Vestlen-
dinga-Fiordung, hver i trende; og man fastsatte, at i hvert
Thinglaw skulde være tre Templer u), hvoraf endel tilforn
havde været paa Landet, saasom et af Thorolf Mostrarsfiag-
hugt paa Thorenaes x); et andet, opfat paa Rialhnaes af
Thorgrim y); Freyes Tempel paa Thoreaa z), og flere.

§. 17. Saaledes blev en Lov forfattet for Island,
en Regjerings-Form der indført, og til første Læymand eller
No. 930. øverste Dommer Ulfliot selv udvalgt a), efter hvilken fulgte
Gramm

- a) See Arnason's Islandiske Hættugang, S. 11.
b) See Arnason's Hættugang, S. 11.
c) See Finn's Johanne's Hist. Eccles. 12. Cap. 12.
d) See Landnoma, 4de Del, S. 300.
e) See Landnoma og Eybygglinga, 1ste Del, S. 11.
f) See Arnason's Hættugang, S. 11.
g) See Arnason's Hættugang, S. 11.
h) See Arnason's Hættugang, S. 11.

Gramn eller Grafn, en Son af Ketill Hæng fra Nomo-
 dalen, som havde Embedet i 20 Aar, men dennes Efter-
 mand var Thorarin Raga-broder, en Son af Aleif Aa. 970.
 Hjalte, der ogsaa var Lavmand i andre 20 Aar; efter hvil-
 ken fulgte Thorkell Mane, en Son af foromtalte Thor- Aa. 970.
 Stein Ingolfsson, der førte Lavmands-Embedet i 25 Aar, og
 fik deri til Eftermand en Thorgeir Thorkellsson af Rosava- Aa. 985.
 in h), som havde det i 17 Aar. Dette Embede var ei arbe-
 ligt, ei heller bestandigt hos en, før i de senere Tider; det
 var Lavmandens Forretning, at domme i de Sager, hvor
 Under-Dommerne ei kunde; det tilkom ham ogsaa at udgøre
 forandre, udsolde, indskrænke og forklare Lovene: men dette,
 med alt andet af Betydning, maatte Her med de fornemste
 Hovdingers Raad, Stamme, Willie og Samtykke. Her
 blev da dannet en nye Republik, en frie Stat, som havde
 sine Love, sin fastsatte Regjerings-Form, der var Aristocra-
 tisk. Men her var intet Over-Hoved, som havde Magt til
 at dempe den forige Selvrædighed, Partie-Raad og den af
 de saa kaldte Hovdinger øvede Ræve-Ket. Denne blev før
 det mæeste endnu ved; Partierne mødte ofte hinanden beva-
 nde paa Al-thinget c), man holdt der Træfninger paa hin-
 anden, man søgte, ved Vold, ved List, ved Rænker, ved
 Bestikkelser, at hindre Lovenes Iværksættelse, og deraf røste
 sig mange Uordenet, megen Forvirring. Men imidlertid
 var Landet dog i en temmelig blomstrende Tilstand; de Store,
 de saa kaldte Hovdinger, der paa Den; vare stolte af deres
 Frihed, af den Anseelse, i hvilken de stode udenlands, ved
 fremmede, før ved det Norske Hof, som Hof- eller Hird-
 mand, som Hof-Stallde; og mange af dem besadde anse-
 lige Rikdomme, som de forhvervede sig, deels ved deres

L 2

mange

h) See Aar 960ets Skæde, S. 20, Kap. 3. og S. 36, Kap. 5.

c) See Dialek, Dandamanna, Hensaa-Thorers Saga, og flere Saadanne.

• 6 •

[illegible]

Maarsknihest Skjolden brød i mange Støkker

Den af Mord diide berygtede Kong Harald,

Da blev til Bor denne Benders Morder

Forandret, under en Hingstes Skikkelse:

Men den Biergboer, den hellige Birger,

Den af Land-Bættene forskudte, den Ridning,

Dette saae alle Landets Indvaanere,

Lob ham i Møde, til en Mær forandret.

Denne Wiise kom Kong Harald for Øren, og han kunde ei andet, end blive derover paa det høieste forblittret. Han satte sig ogsaa for at søge Hævn, og han syntes Tiiden og Stedet dertil at være beqvemmest, da han, som tilforn er berettet, efter Toget mod Hagen Jarl, laae med sin Flaade i Solunder, uden for Sogne-Fiorden h), hvorfra falder den korteste Overfart til Island: men her var et stort Hav at fare over, et ubekendt Land, der skulde søges; og berøver skal han have formaaet en Fin i), eller en Trollmand k), til at fare over til Island, for at udspilde Hædens og Dens Beskaffenhed. Denne paatog sig Forretningen, han skal, i paatagen Skikkelse af en Hval, have begivet sig didhen, men fundet alle Fjælde, alle Høie, alle Dale fulde af Landvætter, færdige til Landets Færdsel, saa han derfor ei kunde feste Fod paa Dem. Da han vilde gaae ind ad Bapnesfiorden, (paa Østerlandet) kom en Drage imod ham, med et Folge af mangfoldige Ormer, Padder og Ogler; da han vilde lægge ind i Eyafjord, mødte ham saa stor en Fugl, at

L 3

dens

h) Hvor høit ubetænksomt og uovseligt af Kong Harald, at ville gaae med sin Flaade over til Island; mens Hagen Jarl laae med en mægtig Flaade i Nærværelsen, dersom Sagerne den Tiid stode imellem dem, som Skribenterne gemeenlig berette? Vil nok maae det altsaa være sluttet et nyt Forlig mellem dem, saaledes som før er sagt.

i) Saa staar i den Danske Oversættelse af Snorre, S. 228.

k) See Snorre paa anførte Sted, og Ragnvalds Saga, Kap. 3.

dens Ringer rakte, paa begge Sider, til Dalsens Fjælde, og med den en stor Skare af større og mindre Jngle; nu soer han vester ud om Landet, for at gaae ind i Breidafjord: men en forstrækkelig stor Dre blev ham tilbage; derpaa vilde han stige i Land paa Reikianes paa Sønderlandet: men en Jotun, en Berg-Rise, med en stor Jærn-Stav i Haanden, i et Folge af flere Jotner, nødde ham at vige 1) derfra; langs Østerlandet saae han ei andet end Sand og øde Strækninger, med en forfærdelig brændende Soe-Gang der uden for; og for Næsten var Havet, mellem Norge og Jisland, saa stort og farligt, at det med Krigs-Skibe ei kunde overfares. Ved denne Beretning, eller ved denne Fabel, om den til Jisland udsendte Troldmand, have ventelig Kong Haralds Raadforere og Krigs-Overster søgt at bringe den latroende og overtroiske Kong Harald fra sit Forsæt, da andre Forstillinger ei vilde nytte, saasom at Krigshæren og Flaaden, paa saa stort et Hav, ei kunde holdes sammen, at Indbyggerne paa Jisland vare haarde eller stridbare m), at Landets Havne vare de Danske ubekjendte, at det i sig selv var høit, steilt og vanskeligt at bestige n); den gjorde ogsaa sin gode Virkning: Kong Harald lod sit Forsæt fare, at hjemsoge Jisland, hvor Brodhele den Tiid boede i Vopnafjord, Euvolf Valgerfson i Euvafjord, Thord Gellir i Breidafjord, Thorodd Gode i Olfuse; og han gaaer med sin Flaade hjem igien til Danmark.

§. 16. Fordeelen af dette Tog, for Kong Harald, var da lidet eller ingen, og som Skribenterne fortælle os Tingen, har han derpaa ei udrettet andet, end at ødelægge

Sor

1) Se Snorre, i Olaf Trygvessens Saga, Kap. 36.

m) Se Olafs Saga Trygvassonars, af Hategar-Bol, i Det, Kap. 131.

n) Se den Danske Oversættelse af Snorre, S. 128.

Søe-Strækningen af Norge, fra Eidsnes til Stat. Men uden al Tvil er adskilligt meere forefaldet, som man her enten har forbigaaet, eller henført til andre Tider og Steder. En vis Skribent beretter o), at Hagen Jarl, efter dette Kong Haralds Døds, faldt fra; Forfatteren af Olafs Helga Saga bevidner derimod, at han siden holdt Venskab med Kong Harald, saa længe han levede. Begge Deele kunne, hver i en vis Hensigt, være rigtige. Den første Beretning ber, at Hagen Jarl, siden den Tid slet ingen Skat meere betalte: Det siger Snorre udtrykkelig p); det siger ogsaa Olaf Trygvassons Saga af Flateyjar-Bok, som lægger til, at Hagen var, efter den Tid, ene regierende over heele Norge q). Men den anden Beretning kan og for saa vidt være rigtig, at Hagen, endnu som Ven, kom efter den Tid Kong Harald til Hielp, mod Kæiser Ottho, som siden skal meldes. Det er ei at tvile paa, Hagen Jarls heele Anlæg, hans Maade at gaae frem paa, kun Skridt for Skridt, gjør det høist rimeligt, at han; under det sidst sluttede Forlig med Kong Harald, har vidst at betinge sig flere eller nye Fordeele, allerhelst hvis Kong Harald, som Saxo melder, har sendt de Jutiske Søerøvere, eller Jomsvikingerne, ud imod ham, og disse ere, i et Søeslag paa Sundmør, af ham blevene overvundne, en Sag, som de hos Skribenterne forekommende meget forskjellige Beretninger, om Omstændighederne ved det store Jomsvikingiske Slag imod Hagen Jarl, hvorom siden, gjøre meget rimelig. Men hvilke Fordeele kunde vel Hagen Jarl her betinge sig, som han et tilforn havde, uden enten Frihed for den udlovede Skat, eller den Deel af Norge, som han

o) See *Worlfinskinna i Torfæi Histor. Norv. Par. 2. Lib 7. cap. 8.*
pag. 287.

p) See hans Olafs Saga Trygvassonar, Kap. 36, ved Slutningen.

q) See edit. Schalh. i *Par. 1. Kap. 121.*

Dams

c) See Hand-Clasp Cage Troughformer, Sep. 130.

Danmark eene Biigen, som han tilforn havde haft. Som Konge havde Svend den Tid ei haft Biigen, det er vist; han maae da have haft den, som Jarl, som Stattholder. Det er bekendt, at denne Prints levede i næsten bestandig Ueenighed med sin Fader, fordi denne ei vilde tilstaae ham en Deel af Danmark; for at stille ham tilfreds maae da Kong Harald have overdraget ham Biigen i Norge, og det fort efterat han var bleven Konge i Norge, ved Aar 878 omtrent: men Svend var endnu, som tilforn, misfornøiet; dette maae den snedige Hagen, han som var saa opmærksom paa alle Ting, der kunde være ham til Fordeel, have betient sig af, og uagtet han tilforn havde lagt Venjskab med Svend, og til Prøve derpaa faldet en af sine Sønner Svend, et Navn, som var ellers ganske ubekendt i hans Familie, vel mueligt ogsaa holdt Svends Partie imod Kong Harald, hvorover denne, for at betale Liige med Liige, antog sig Hagens oprørske Son Erik, dog under sidstomtalte Forklig med Kong Harald, ei betænkte sig længe paa at forlade Svends Partie, under Betingelse af at faae Biigen; hvorved den listige Prints indsaae at han kunde vinde en dobbelt Fordeel: han blev, paa den eene Side, eene raadig over Norge, og paa den anden vilde den herved tiltagende Ueenighed, mellem Kong Harald og hans Son, skaffe dem, i Danmark selv, saa meget at bestille, at Hagen kunde giøre hvad han selv vilde i Norge.

§. 17. Hagens Formodning slog ham ei feil: han var en Prints, som saae dybt ind i Tingene, og af Omstændighederne kunde forud see deres Folger, eller træffe dem derudaf til sin Fordeel. Ved denne Tid, eller ved bemeldte Anledning, synes det mig rimeligt være skeet, at Kong Harald har sat sin Son Svend til Stattholder over Slaane; Norske Hist. 3 Deel. 11 at

at denne, der immer trængte efter, at faae paktelig med sin Fader i Alliet, har et allene vedligeholdt Ven med Hagen Jarl, men og forbundet sig med Sverrig; den Leilighed er det befærdte Rode paa Danholmens Høldet, om det er holdet, et ved den Tid, som den ophave Alagetti Bulla medfører, og et Grandske-Skial for dem Slaane og Sverrig; at kort efter er Kong Harald sin Svoger, den Svenske Prince Styrbjørn, bleven gen til at følge med paa et Tog til Sverrig, mod Kong Sigurfsall, under hvilket benævnte Prince døde i et paa Fyrisvass t); at Kong Erik, for at hævn sig paa Harald, har siden foretaget sig et Tog til Danmark, Svends fælles Sag med ham, begge drevet Kong Harald fra N som da maatte flye til Jomsborg, og deelt Danmark om sig; og at Hagen Jarl, for desbedre at bestøffe sig med Kanter, har ved samme Leilighed, indgaaet et nære B og et Svogerskab med den gamle Kong Erik i Sv Denne Konge havde givet sig med foromtalte u). St Loftes Datter Sigrid, siden kaldet Storraade, et ri dre deilig, end hærskeslygt og høimodigt Fruentimmer avlet med hende Olaf, som siden blev Konge efter Sverrig, gemeenlig kaldet Svenske eller Skotkonning: de vare af alt for ulige Sindes Bepaffenhed; af denne en anden mindre riimeelig Aarsag, som anføres i Olafs & Tryggvasonar x), blev Giftermaalet mellem dem oph

n) Torfaus har in Trifolio vist, at dette Slag har staaet, mellem 984, pag. 80, riimeligt som jeg troer, mellem 982 og 98: Kong Erik fødte 10 Aar derefter, mod Slutningen af Hagen Registerbog, der omkom i Begyndelsen af Aaret 996, som siden vides.

u) Se den 3die §. i dette Kapitel.

x) See 1 Part, Kap. 63. S. 60. See og Oddur Munk, i Olaf Trygvsøns Saga Kap. 2. S. 7.

og Kong Erik saae sig om efter en anden Dronning. Da Hagen Jarl en Sommer gjorde en Reise til Sverrig, for at besøge Kong Erik, havde han i sit Selskab en af sine Døttre, ved Navn Audur, uden Tvil avlet uden for Egteskab, et meget deilig Fruentimmer, og hun stod Kong Erik saa vel an, at han begierede og fik hende til ægte; en Sag, som Stribenterne vel synes at hense til ældre Tider, men som jeg sikkert troer rettest høre herhid y): thi nyss nævnte Dronning Sigrid blev opfostrer tillige med foromtalte Harald Brænste, Kong Oluf den Helliges Fader, og var altsaa formentlig af eens Alder med ham, eller lidt ældre; men han var fød ved Aar 958 omtrent z); og folgelig kan Dronning Sigrid, om man end sætter, at hun var fød ved Aar 956, ei have været meere end 28 Aar gammel, da dette skeede.

No. 984.

§. 18. Paa denne Maade vidste Hagen, at sætte sig ei alene i Sikkerhed fra Sverrigs Siide, men ogsaa i den Forsætning, at han derfra, i paakommende Tilfælde, kunde vente Hjælp og Undsætning. Kong Erik i Sverrig og Hagen Jarl, finder man ogsaa, af andre Beretninger, at have holdt godt Venstabs med hinanden, Kong Erik engang at have sendt Hagen Jarl tvende Børsærlø, som en stor Foræring a); Hagen med hin at have holdt Sammenkomst ved Landemærket b): Ved alt dette saae denne sig da sat i den Stand, at han

U 2

han

y) Se nyudførte Olafs Saga, ved Slutningen af Kapitlet. Som Totus regner, Histor. Norveg. P. 2. Lib. 7. cap. 8. pag. 287, har Kong Erik endnu levet Aar 984; som Kammerherre Sum, til Aar 986. Thronbh. Saml. 5te Bind. S. 86; men som jeg troer, ogsaa nogen Tid derefter, liges indtil 992 eller 693. See følgende §. 39. mod Slutningen.

z) Se Forsættende §. 3. i dette Kapitel.

a) Se Eyrbyggja, Kap. 36, og Torfæi Trifolium Historicum, pag. 84.

b) Se Njala, cap. 83, pag. 123.

han ei allene kunde tænke paa sit eget Riges indvortes Forfatning, men ogsaa udstrække sine Lanter, til de fæstest. her liggende Provincer. I den foregaaende 2den Del have vi berettet, at Kong Harald Haarfager, bragte Sættelse under sin Lydighed c), og betroede Regeringen derover til visse af sine Jarler d); man har Mæske at troe, at bemælte Der, ogsaa under Kong Erik Blotværes Regering, havde blandt de Norske Kongers Overherred e), ventelig ogsaa Kong Harald Graafeldt og hans Broder: men siden fandt de at have gjort et Forsøg paa at rive sig løs fra deres gamle Bindtighed med Norge, især efterat Kong Harald var døde, de overblevne Eriks Sønner drevne fra Riket, og Høgen Jarl næsten bestandig indviklet i Hrothigheder, som med Danmark, eller den i sin Tid magtige Kong Edgar i Angelland, at have betient sig af Leiligheden i Norge, til at underlægge sig disse med flere Der i Vester-Havet: thi om ham berettes, at han engang paa et Baad, som han selv styrede, lod sig roe af otte sine Under-Konger, blandt hvilke var Maccus, Konge over mange Der f); han holdt en magtig Flaade i Søen, som af en Del regnes at have været 3600 Skibe stærk, og det som er det mærkværdigste, saa siger han selv i et Brev eller et diploma, udstedt Aar 964 g), at han havde underkvinget sig alle Der i det store Hav, tilhøje med deres meget grumme eller stridbare Konger, lige indtil Norge, samt den største Part af Irland, med Staden Dublin. Fra bemælte Sudar-Der var derfor i endel Aar Norge ingen Skat betalt; og den betales ei gieme, uden ved Tvang, uden

Kraa.

h) Se S. 156.

d) Se S. 156. og 149.

e) Se Sammenlæst, S. 257.

f) Se Rogeri Hovedeni annales ad an. 974 975. og Florentii Wigorniensis Chronicon ad an. 973.

g) Se Willms Concil. Brit. Tom. 1. pag. 239.

Arav: Det synes et urimeligt, at de Norske Konger, som langt fraværende, have overdraget, om ei Herredømmet over Suduroerne, som man finder at have haft deres egne Jarler, saa dog Fuldmagt, paa deres Begne, at oppebære eller indbringe Skatten deraf, til Jarlerne paa Orkenøer, og at disse, for deres Umage dermed, bleve deelagtige i endel af Skatten h); det som i *Njala* i) fortæller om Kara Solmundarson, at han, som Sigurd Jarls Hofmand paa Orkenøerne, drog først dithen med Skatten af Suduroerne, og bragte den siden til Norge, stadfæster dette: men de Orkenøiske Jarler vare selv ofte vækkende i deres Trost, mod den Norske Krone, Lingen som berøver saavel, som af andre Aarsager, ofte i Uorden, og paa den var Hagen Jarl betænkt at raade Bod; hvortil ham gaves følgende Leilighed. Fra Island var, endnu i Harald Graafelds Tid, en Mand, ved Navn Thorgils Drabein, kommen over til Norge, for der at søge sin fædrenes Arv, hvilken Thorgils var en Sønne-Søn, af den bekendte, fordem magtige Atle Jarl i Sogn og Fiordene k), og mueligt en Søn af Haketn, som nedsatte sig paa Island l). Thorgils landede ved Hordeland, han begav sig til en rig eller magtig der boende Mand, ved Navn Olaf, og blev hos ham Vinteren over m). Samme Vinter reiste Kong Harald omkring paa Hordeland, til Glæstebuder, og Kong, blandt andre Steder, ogsaa til benævnte Olaf. Under de adskillige da brugelige Lege og Øvelser, med hvilke man der fornøiede Kongen samt hans Folge, viste Thorgils saadan Kunst, saadan Størke og Behændighed, at

11 3

Kon-

h) See Torfæi Historia Orcadum, pag. 29.

i) See Kap. 85 og 87. 90.

k) See om ham Norske Histories 2den Deel, S. 55 og 57.

l) See Sammenlæs, S. 114.

m) See den saa kaldte Skoamanna Saga, og af den Torfæus, Histor. Norv. Par. 2. Lib. 7. cap. 3 pag. 176.

Kongen selv lagde Mærke dertil, spurgte om hans Herkomst, hans Erinde, og efter indhentet Kundskab derom, raadde Thorgils, at melde sig, angaaende den Arv, han søgte, hos Dronning Gunhild, som nu eiede de Gaarde, eller det Gods, som Thorgils meente at være sin fædrene Arv; efter at de for længe siden vare lagde under Kronen. Thorgils følger dette Raad, han melder sig hos Dronningen, og han havde uden Tvil været lykkelig i sin Ansøgning, dersom han havde villet giøre hvad hun forlangede, nemlig at træde, som Hofmand, i Kongens Tjeneste. Dette Forlangende, troer jeg, var ei ugrundet eller ubilligt: men Thorgils undskyldte sig derfor; og derved blev Dronning Gunhild saa forbitret, at hun med Foden stødte Thorgils bort fra Thronen, læggende til, at Thorgils var ei værd den ham tilbudne Væ, paa hvilken han ei vidste at sætte den tilbørlige Pris; den Arv, han søgte, skulde han derfor aldrig faae. Dette uagtede sidste Kong Harald sig dog saa naadig mod ham, at han endelæens forærede ham en Sum Penge, samt andre Sager, hvormed han kunde sættes i Stand, til at anlægge en Havel, men befalede ham ogsaa, at besøge sig, naar han kom tilbage, fra hans Kjøbmans-Reise, dog paa en Tid, naar Dronningen ei var tilstede. Imidlertid mens Thorgils er ude paa bemeldte Reise, seer foromtalte Stats-Forandring i Riket; efter Tilbagekomsten fra Reisen, paa hvilken Olaf havde gjort ham Selskab, og efter Ankomsten til Nidger, faaer han næstfølgende Hest at vide, at Hagen Jarl var bleven regierende Herre i Norge. Her raadfører han sig med sin Bert, en Blom ved Ravn, om han skulde, sin Arv angaaende, melde sig hos Jarlen; deene forestiller ham vel Sagen, som meget vanskeligt, i Betragtning af Jarlens umættelige Gærrighed: men han lover dog, at ville forebringe hans Erinde; han holder sit Løfte; og han bringer Thor-

Thorgils for Jarlen. Hagen fatter strax Undest for ham, og befaller ham at blive ved Hoffet, indtil Leilighed gives at undersøge hans Sag. Thorgils gjør som Jarlen befaller; han opholder sig en Tid lang ved Hoffet; og ved den Leilighed kommer han der i Bekendtskab med en af Hofmændene, med en Thorstein, kaldet Hvide, fra Sogn, hvis Gaarde og Jordegods der laae, tæt hos de Gaarde, hvilke Thorgils søgte, som sin fædrenes Arv. Med denne bandt Thorgils et nøie Venstreb, ved at gjøre ham adskillige Foræringer, og han blev tillige, samme Tid, en fortrolig Ven af en anden berømt Norsk Mand, den der da værende Grønlands første Opfinder, Erik Raude. Dette kom siden Thorgils meget vel til pas. Da denne, Efter nogen Tids Forløb, atter frembragte sin Sag for Jarlen, saar han dette Svar: „Din Opførsel, sagde Jarlen, saar mig meget vel an; men jeg har fat mig for at forsøge, hvor vidt dit Mod, og din Tapperhed strækker sig; visser du derpaa tilstrækkelig Prøve, skal du naae dit Næste, og hvad du forlanger. Nu skal Du derfor reise, i mit Erinde, til Sudurøerne, og der inddrive den Skat, som i næstafvigte 3de Aar et er bleven betalt. Her bad vel Thorgils Jarlen, at see sig om en meere dærlig Mand, som kunde være Hoved for dette Gesandtskab, da han gierne skulde følge med: men Jarlen svarte, at bemeldte Forretning var just den, han vilde overdrage til Thorgils: thi ved den skulde han faae Leilighed nok, at vise Prøver paa hvad han kunde til. Thorgils saae nu, at ingen Undskyldning vilde hjælpe; han forlanger da, at Thorstein Hvide maatte blive hans Reise-Staldbroder; og det tilstaaer Jarlen ham, hvis Thorstein selv vilde. Denne er villig dertil; de reise afsted; og de have vel tvende Krigsskibe, men som med Krigsfolk vare slet bemandede. Efter Ankomsten til Sudurøerne, kræve de vel Skatten; men de faae

saar han en ringe Deel deraf, og de begyde sig, med Høfde
derfra, for at gaar over til Skotland: men underveis blev
de Ofskrædet, og forvandt sig derfra med Floet, men tabte
baade Ofske og Gods. Paa Katanes boede den Tid en
Jarl, ved Navn Olaf; den Benide faar høre, at de kom
Hagens Hofmand og af hans Føll, lader han den Afske lade
byde til sig, de tage imod Tilbudet, og blive hos ham. Rige-
teren over, meget vel holdes og tracterede. ^{2. i 11. m. 170.}
^{3. i 11. m. 170.} Den Tid Olaf har uden al Tvivl været en
Basal af Hagen Jarl, af de Norske Konger og Regenter,
men middebar, sammen de Ofske Jarler, som besat
Katanes med flere Ofske i Skotland. ^{2. i 11. m. 170.} Vi have, i den
næst foregående Deel, af den Norske Ofske (n), som
benævnte Ofske, ^{2. i 11. m. 170.} Ofske, tillige med endel flere, der
blev Ofske, af den Ofske Jarl Sigurd; hans Ef-
termand havde siden de Lande en lang Tid i Besiddelse (o),
dog som Basaller af Norge; de satte over disse Lande deres
egne Jarler, blandt hvilke man finder hos de gamle optegnet
en Duingård eller Duingall; der har været besvaret, med
de Ofske Jarler, ved Grottermaal, mellem hans Dot-
ter Grielad og Thorfinn, Jarl paa Ofske (p), samt for-
uden ham foromtalte Olaf; og til ham har uden Tvil Thor-
gliffes og Thorsteins Kæse, til Skotland, været stilet, for
at nyde hans Hielp, i at udføre deres Forehavende. De
fandt hos ham den formodede Tienstfærdighed; og de for-
bunde ham til end videre Tieneste, ved følgende Tilbrin-
gelse q). Paa Kysterne af Katanes røvede den Tid en
for

n) See S. 160.

b) See sammesteds, S. 168 og 170.

p) See dette og sammesteds, S. 464.

q) See, herom Arngrim Jone Chrymogæa Lib. 2. Geneal. 6. pag. 150.

fetfærdelig Ndrst Sørover eller Vifing, ved Navn Surtr, ogsaa kaldet Jarnhaus; denne truede det heele Land med Odslæggelse af Ild og Sværd, dersom Olaf Jarl ei gav ham sin Søster Gudrun til ægte: men dette vilde Jarlen ei tilstaae; hamg derover bliver han af Surtr udfordret til en Eenekamp; men Thorgils gaaer i hans Sted. Surtr var berøgtet for at være en stem Troldmand, der ved sit Syn alene kunde forhøre, døde eller paa anden Maade giøre sit Fiendes Sværd udueligt. Thorgils forsyner sig derover med to Ende Sværde: det ene skjuler han hemmelig i Jorden, paa den berømte Kamp-Plads; det andet fører han med sig. Surtr møder, han forhører vel Thorgilses Sværd, det han førte i Haanden: men denne griber strax derpaa til det andet, et berømt Sværd, Bladen kaldet, hvormed han gaaer løs paa sin Fiende, og nedlægger ham. Denne Seier indtogde ei alleene Thorgils megen Ære, men satte ham ogsaa i Stand til at udføre sit Forhavende, med Gudrøerne, med den behørigte Eftertryk. Efter Surtrs Død, bliver han, i Folge af Eenekampens Love, Ejer af hans heele Efterlætningskab; af hans Skibe, af hans Maaben og Tilrustninger, af hans Krigs- og Soe-Folk; foruden Jomfruen, det ogsaa blev ham til Deel; saaledes udrustet gaaer han iglød over til Gudrøerne; disse Der bringer han da til Lydighed, til at erkiende Hagen Jarls Herredomme, til at udbetale den heele for treende Aar resterende Skat; og med den gaaer han tilbage til Norge, hvor han nu, af Hagen Jarl, til Belønning for saa vel udrettet Errende, faaer de Gaarde, det Jordegods, som hans Fædre havde eiet i Sogn, men Kong Harald Haarfager, efter deres Indsigelse til Island, havde lagt under Kronen.

S. 20. Hagen Jarl vidste da saaledes at bringe Gudrøerne igien til Lydighed, til den ældgamle Skatlydighed

Norste Hist. 3 Deel.

Æ

under

Gudrøerne
ne skatlydige
dige under
Hagen Jarl

under Norge, hvilken de ei afkeene fra Kong Harald Haarfagers Tiider havde været underkastet, som tilforn er viist, men ogsaa fra endnu ældre Tiider, fra Aar 700, om ei for os, da disse Ders Regent, saa ofte en nye Konge kom til Regieringen, i den Deel af Norge, til hvilken disse Ders da henherte, maatte betale ham 10 Mark Guld s), og ei meere, i de ældre Tiider ventelig, i de senere derimod, maatte en aarlig Skat betales, som foregaaende udviiser. Anledningen hertil havde været, at som den gamle Skribent Stralldus beretter, „vare de Norske et Folk, der frem for „alle andre stode omkring paa Havet, og vare bante til „Søroverie, saa at alle deres Krigs-Toge skede til Søes, „alle deres Krige og Træfninger til Stibs; næsten alle Ders „i Nord-Havet, skient de laae andre Lande langt nærmere, „(end Norge); alle de, som laae norden for Ulfen og Gales „lovan, saasom de Orcadiske og mange andre, sagde derfor „de Norske, under deres Herredomme, „Dette var Hagen Jarls bekjendt; saa snart Leiligheden det tillod, drog han derover Omhu for, at Suduroerne især, som længst bortliggende, ei skulde unddrage sig fra bemeldtes tidgamle Skatsskyldighed; og de maatte betale ham deres Skat, saa længe han sad ved Roret i Norge, som kan sees af Niala, der beretter os, at ved de Tiiders da Kong Svend Tveskiag sad paa Thronen i Danmark, ved Slutningen altsaa af Hagen Jarls Regiering, blev Skatten af Suduroerne Hagen Jarl tilført, ved en Rares Solumundarson, fra Island, en

2) See Pontani *Disquisitiones Histor.* Lib. I. cap. 19. pag. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

3) Saa siger den gamle Chronicon Roberti de Monte ad A. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000.

4) See hans Topographia Hiberniae Discriptiones A. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1

Sønnesøn af Thorbiorn Jarla-Rappe: x), som bragte den først til Orkno, siden til Norge y); ved hvilken Tiid en ved Navn Gille var Jarl over Sudurøerne, der havde Nereide, en Søster af Sigurd den 2den, Jarl paa Orkno; til ægte z). At Hagen Jarl har strakt sin Omhu ogsaa til Orknoerne og Hetland, er ei at tvile paa, skient derom intet meldes. Man finder alleene, at de af ham forbrevne Norske Konger, Eriks Sønner, toge dithen deres Tilflugt; og til dem er det rimeligt at han, enten ved Fordrag, eller vel en stiltiende Tilstaaelse, har overladt disse Øer, til et Opholds-Sted, fornøiet med, et af dem at blive foruroliget i Norge selv; en Sag, hvorom det maatte være ham saa meget meere at gjøre, som han intet godt kunde formode sig, fra Kong Harald i Danmark, til hvilken den udløvede Skat nu ligesaa lidt, som før, blev udbetalt, og som Norden blev truet med et Angreb fra Tydskland af, fra den da regierende Tydske Keiser, Ottho den 3die.

§. 21. Kong Harald i Danmark havde selv, i disse Maader, givet Anledning dertil. Denne Prints var af maadelig Forstand a), ligesom hans Son og Sønnesøn; i Klogskab og Skarpsindighed stod han langt bag efter en Hagen Jarl, men liignede ham i Dære- og Herske-Syge. Kong Harald var tapper b) og ei mindre begierlig efter at udviide sit Rige, sit Herredømme, ubesymret ligesom Hagen, paa hvilken Maade det skeede, naar han kun derved naagede Ma-

Anledning
til Kong
Harald
Slaaende
Krig med
Keiser Ot-
tho den
3die.

E 2

let

x) See Torfri Orkades, pag. 28.

y) See Njala, Kap. 90.

z) See sidst anførte, Kap. 90.

a) See Rynflinga-Saga, som siger dette, Kap. 20.

b) See nytaunforte Saga, Kap. 1.

let c). For at bane sig Wei til Thronen, skal han have
ryddet sin ældre Broder; den af Folket saa høit elskte Knud
Daud ast; af Wei en d), hvorefter han tillige blev sin egen
Faders; den gamle Kong Gorms Banemand, som døde af
Sorg over benåbnte sin Søn's Død; for at befæste sig paa
den ved Blod erhvervede Throne, opoffrede han sin egen
Broder-Søn; for at udvide sit Rige, lod han sig berøge
til at forraade sin Foster-Søn, og til at lokke ham ind i det
Gden; som Lisi, Falskhed og Herse-Syge havde opstillet
for ham; en af de fornemste; de mægtigste Mænd i Dan-
mark; en Uke; eller Uge i Tjen, lod han, uden denne
Mands mindste Brøde, af en blot Mistanke, som ingen
Grund havde, myrde med hans heele Følge, og hans
Wds, som han førte med sig, lægge under Kronen. e) for
at udbrede sit Riges Grænser mod Tyskland, anslidt han
det af Keiser Ottho den 1ste ved Eideren oprettede Marg-
greffskab, hvorefter han paatraf sig og Riger et Krig; der ti
paa andre Vilkaar kunde endes, end at Kong Harald, med
se heele Rige, skulde forlade Fæderens gamle Religion,
og træde over til en anden. f) Bedrømt mange sig, da Tyske
Urolig

a) Dudo de St. Quintino giver ham et ganske andet Skudsmål, se Grams
Noter ad Kiedrsk Hist. Dan. p. 129, not. (v). I den en vis Hen-
sigt sig kun det. b) Fortilman sig, at Kong Harald var Vre-
og Herse-Syg, og for at nægte denne Begierlighed, begik endel La-
per, derfor nægte man ham ei sine Døter, ylle gode Egenheder.
Han havde desuden indført den Christne Religion i Danmark; og
der var alt nok til at gjøre ham stor i de Tidens Skribentes Øjne.

b) See Olaf Trygg. Saga af Rastpar. Del, 1 Part, Kap. 77-78.

c) See sammesteds, S. 128. Kap. 123.

d) See foregaaende Kap. §. 25. Langsigtig. f) Samme Rige Harald Dauden-
delse, ved Aar 950. O. Torfæi Trilog. p. 22, 29. f) Samme Rige
henfører den til Aar 949. Adam af Bremen, til Aar 919. See
sammesteds, S. 31. men rettes angrebet Kædet Ottho den 1ste
ei forend Aar 964. O. Rastpar. Del, 1 Part, Kap. 77-78.
f) See Grams Noter ad Kiedrsk Hist. Dan. p. 129, not. (v).

Uroligheder, mellem Keiser Ottho den 2den eller den Røde,
 og Hertug Henrik af Beyerren, da han angreb Særen, og
 ved den Leilighed, udplyndrede Landet, traf han sig atter en
 nye Krig paa Halsen, fra hvilken han dog, ved Hagen Zarls
 Hiælp, temmelig vel udrædede sig g); men dette maae dog
 have lagt Grund, til den tredie Krig, som satte ei alleene
 Danmark, men tillige heele Norden i Bevægelse; enten nu
 Kong Harald selv har dertil givet Anledning, hvilket hans
 forømtalte urolige Sindelag giver Anledning til at formode,
 eller Krigen har reist sig fra de Tydsks Siide. Kong Ha-
 rald var vel dreeven fra Niiget, som tilforn er berettet h);
 men han kom tilbage, understøttet af de striidbare Jomævi-
 ingers Hiælp i); han fordriiver Svend k); og han sætter No. 984.
 sig igjen paa den Danske Throne. Dette, den Hiælp han & 985.
 først kunde vente fra Norge, den understøttelse tillige, han
 uueligt var lovet fra Sverrig, kan altsammen have givet
 Kong Harald Mod til at vove noget mod Tydskland. Men
 rimeligst er det dog, at den Krig, hvortil her sigtes, og
 hvorom im Føl. tales, er først begyndt fra de Tydsks Siide
 af. Keiser Ottho den 2den var død, hans Eftermand No. 983.
 Ottho den 3die kommen paa Thronen, og denne maae
 enten for at fuldføre, hvad Keiser Ottho den 2den forgieves
 havde forsøgt, eller for at udbrede den Christne Religion,
 ei alleene over heele Dannemark, men ogsaa til de øvrige
 Nordiske Riiger, eller ved en anden Anledning, have foretaget
 sig

F 3

g) See foregaaende §. 22, i det første Kapitel.

h) See foregaaende §. 17, i dette Kap.

i) See Philalerhi Thronbhiemste Samlinger 5te St. S. 44.

k) Fra denne Tid af, meener jeg, at Kong Svends for Haralds Landfærdig-
 hed maae regnes, som Saxo omtaler, rimeligt synes det mig ogsaa
 at Kong Erik i Sverrig, efter foregaaende Forreying med Kong
 Harald, om at beholde sin Deel af Danmark, har hjulpet til at for-
 drive Svend.

sig et Krigs-Tog til Danmark. Dette kan af adskillige Omstændigheder slutes og gøres bevisligt; lad være de gamle Skribente, især de Tydske, ei saa ganske indvillig melde derom. Der reglerede 3de Keiseren efter hinanden, alle af det Navn Ottho 1); de førte alle Krige med Danmark, alle i samme Viemod, alle med Kong Harald: hvor læt kan det da være skeet, at man har forbyttet Tiiden og Personerne; at man har sat det ene for det andet; at man har henført, hvad som vedkom Keiser Ottho den 3die, til de 2de forrige? Men ventelig vil, hvis man skal antage dette, meere anføres, end blotte Forudsætninger; vi ville da forsøge at finde Bevisser.

Bevis, at
Keiser Ottho
den 3die har
gjort et Tog
til Danmark.

§. 22. Her maae da mærkes: At Dittmar af Mersborg, med flere Tydske Skribente, berette, at under Keiser Ottho den 2dens Tog til Danmark, blev Dannevirke indtaget, og det ved Hertug Bernhårds og Grev Henrik's Hjalp: hvortilmod andre Skribente berette, at Dannevirke blev brændt, og at det skeede efter den Mørske Prinds Olaf Trygvassons Raad og Anslag m); disse ulige Omstændigheder tilfældegive adskillte Tildragelser. Nævnævnte Prinds kan desuden ei have været med paa Keiser Ottho den 2dens Tog: efter andre gamle Skribentes Beretning, og efter den tilførs anførte Tilids-Regning, som vi meene tilstrækkelig at være bevist, er han fød først Aar 969; det Tog paa hvilket Dannevirke, ved hans Hjalp, blev indtaget, kan da ei have været Toget under Keiser Ottho den 2den, hvilket gik for sig

1) *Annals-Herre Salm* har fundet det hos gamle Skribente, som her har berettet mig, at alle de 3de Keiser, af det Navn Ottho, have rids sig selv Navn af den Store, og hvor rigtigt kan ei det alene have gjort til at forbytte dem med hinanden.

m) *See Torfæi Trifolium pag. 30.*

fig Aar 976, men det maae være skeet under Keiser Ottho den 3die. At denne gjorde et Lofte, at ombende de Danske til den Christne Troe, at anvende derpaa sex Aar, om det gjordes fornødent, og at han til den Ende foretog et Tog til Danmark, vidner Olaf Tryggvasons Saga af Flateyars-Bog udtrykkelig n). At Keiser Ottho den 3die førte Krig med de Danske, og at han undertvang dem, beretter ogsaa Adam af Bremen o), hvis Vidnesbyrd, lagt til andres, ei kan andet, end være af Bægt. Theodoricus Monachus stemmer dermed overeens, naar han taler, først om Keiser Ottho den 3de, og hans Handel med Danmark, for Dronning Gunhilds Død, siden atter om Keiser Ottho, som den der, 10 Aar efter Dronning Gunhilds Død, angreeb Kong Harald, og bragte hele Danmark til den Christne Religion p). En Sag, som ei kan passe sig paa Keiser Ottho den 2den der i alt ei regierede længer, end i 9 til 10 Aar. Hertil kommer endnu: at en gammel Jysk Annal henfører Danmarks Omvendelse til Aar 980 q), følgelig efter Keiser Ottho den 2den Tog bidhen; at Keiser Ottho den 3die har udstedt, Aar 988, et Privilegium for Kirkerne i Danmark r), at sidstnævnte Keiser har, i Forbund og Forening med Boleslaus, Konge i Polen, gjort sig Slaven, eller Wenden, paa sin Side Oderen, statskyldig s); at som Oddur Munk beretter t), betalte Hagen Jarl. Olfaf Kong Harald i Danmark,

n) See 1ste Part, Kap. 81, S. 82. og Grammii Notæ ad Meursium, pag. 149, not. c. Torf. Trifolium, pag. 37.

o) See hans Hist. Eccles. cap. 19. Lib. 2. in Lindenbrogii Script. Rer. Sept. og cap. 30. pag. 24.

p) See de Regibus vet. Norveg. pag. 41 og 12.

q) See Grammii Notæ ad Meursium, pag. 158 og Torfæi Trifol. pag. 35.

r) See nybemeldte Notæ, pag. 153.

s) See Helmoldi Chronica Slavorum, Lib. 1. cap. 15, in Leibnitii Script. Rer. Brunsvic. Tom. 2.

t) See hans Olaf Tryggvasons Saga, Kap. 15, Side 68.

mælt, i de til 17 Aar, men paa det 13de Aar stod Slaget i Jylland mellem Keiseren og bemeldte Kong Harald; dets maae altsaa have plaadt Aar 988 eller 989; og den Krig her omtales, være fort, under Keiser Ottho den 3die, ei den 2den; da Hagen ei kan være bleven Kærlig Harald skatsholdig forend Aar 976 eller 977, som den af os tilførn fastsatte Tidsregning udviiiser; saa meget meere, som nysnævnte Oddur Munk, paa et andet Sted beretterⁿ⁾, at Jomsbiskopernes Tog til Norge skeede kort efterat Krigen, mellem Keiseren og Kong Harald, var fort; bemeldte Jomsbiskopers Tog, til Norge, skeede vist ei forend 994; og folgelig maae det være fort en Krig mellem den 10dske Keiser og Kong Harald, efter Keiser Ottho den 2dens Tog til Danmark, efter Aar 976, ved de Aar 988 eller 989: thi fra 989 til 994 kan siges at være en kort Tid, men ei fra 976 til Aar 994.

Keiser Ottho
den 3des
Tog til Dan-
mark.

Saa vidt jeg kan begribe, vistes da alt dette tilstræffelig, at Keiser Ottho den 3die har fort Krig med Kong Harald; og gjort et Tog til Danmark; enten Anledningen dertil har været bemeldte Keisers Foretagende mod Benden, hvor Kong Harald havde anlagt den Stad og Kolonie Jomsborg, og endimælt andre Danske Konger gjort sig en stor Drel af Landet skatsholdig, eller hans Forsæt, at bringe, ei alleene heele Danmark, men og, som jeg sikkert troer, heele Norden, Norge tillige og Sverrig, til den Christne Religion. At hans Anlag har været stilet paa Norge, skal siden tydelig vistes; men her komme vi til bemeldte Krigs-Historie, som er denne. Efterat adskillige Danske Konger vare, af Keiseren, bragte til den Christne Religion at antage, men havde igien forkastet den, drev endelig Keiser Ottho den 10de eller 3die,

n) See ups anførte Saga, S. 69.

gble det saa ddt, at den Christne Troe blev over heele Danmark ved fastsatte Love antagen x). Til dette at udvirke, gjorde han det høitidelige Løfte, gaafte at omvende Danmark, og derpaa at anvende sex Aar, om det for ei kunde skee; dette sit Forsæt gjorde han, ved Gesandte, bekendt for Kong Harald: men Harald afflaaer hans Forlangende; denne rustet sig til Krig, laer Dannevirke stærk befæste og besatte, sin Krigsmagt opbyrde, og sender strax Bud til Hagen Jarl i Norge, (som jeg troer, ogsaa til Kong Erik i Sverrig) til næste Foraar at komme sig til Hielp. Efter den seeneffe, mellem Kong Harald og Hagen Jarl sluttede Forening, kunde Hagen ei undslaae sig herfor, eller maaskee retter, vilde han ikke: uden Tvil har Keiserens foromtalte Løfte strakt sig, saavel til Norge og Sverrig, som til Danmark; og derfor have Stats- og Religions-Hensigter her meere drevet Værdet, hos Hagen Jarl, som ellers ingen Slave var af sine Løfter, end bemeldte Forening. Ved Baarens Ankomst opbyrder han derfor en Krigsmagt, over sit heele Rige, og med den gaar han til Danmark y). Her bliver han af Kong Harald paa det venligste imodtagen; Han træffer der flere Hovdinge for sig, som alle vare komne Kong Harald til Hielp z); og denne gaar, med de Norske

2) See Olaf Trygvassonars Saga, af Platepar-Bes, 1ste Part, S. 66, Kap. 68, og Kap. 81, S. 82.

7) See Olafs-Saga ogsaa anførte Sted. Oddur Rons siger, at han havde en Flaade paa 100 Skibe: men det vedkommer Hagens sidste Tog til Danmark.

3) Blandt dem uden Tvil ogsaa Kong Erik i Sverrig. Mærkeligt er ellers, at Kong Boleslav i Polen, der stod i Forbund med Kristnen, var ogsaa en Vunds-Fornæmte, af Kong Erik i Sverrig, som vetus Scholiastes, ad Adami Bremenfis Hist. Ecclesiast. Lib. 2. pag. 22. not. (22) beretter.

og andre Hjalpe-Tropper, Fienden i Møde. Imidlertid havde Keiseren rokket an mod Graubærne af Danmark: her møde nu begge Krigshære hinanden; det kommer til en Træfning a); den varer ved den heele Dag igiennem, med stort Nederlag paa begge Sider, dog meest paa Keiserens; mod Nattens Ankomst sluttes en Stilstand paa 3 Dage: men derefter bliver Slaget igien fornyet til Lands; man figter atter ligge indtil Aftenen, men nu med det Udsald, at Keiseren, efterat have stridit med stor Tapperhed, maae tage Flugten til sine Skibe, hvor han sender sit blodige Spyd ud i Søen b), og gjør derhos det heitidelige Løfte, saaledes anden Gang at komme til Danmark, at enten skulde han formaae, at bringe Landet, til den Christne Religion, eller skulde han lade sit Liv derover. Keiseren gaar derefter om bord paa sine Skibe, og hjem til Sagen: men Kong Harald og Hagen Jarl raadslaar siden fluttig med hinanden, og blive især eenige derom, at den bestaende Bøll, Dannevirke, som den Jyske Konge Godofred havde anlagt eller forbedret, og Hagens Moder, Dronning Thyra Dannebød, endvidere befæster, hollens Bøll, gif tomt over Landet; fra det reise sig til det andet, mellem Eideren og Elben c); skulde paa sine opbyggels d), eller sættes i fuldkommen Stand, til at udholde et fiendtligt Angreb; dette skeer, og derefter reiser Hagen Jarl hjem igien til Norge.

a) Som berettes i den Danske Oversættelse af Snorre, s. 121.

b) Kaplingas Saga siger, at heres Slag stod hos Dannevirke, s. 1, altsaa over Eideren og Elben.

c) En Oldtids Skildring af Hagen Jarls Part, s. 121.

d) Denne Omstændighed bekræfter hvad tidligere er anført, at Dannevirke under forrige Krig med Keiser Otto blev afbrudt.

S. 24. Men her maae han atter være betænkt paa et nyt Tog til Danmark. Efter Tilbagekomsten fra det første Danske Tog, gjør Keiser Ottho de alvorligste Anstalter, til at fuldføre sit Løfte; han samler til den Ende en overmaade stor Krigsmagt, sammen af Saren, fra Franken og Frisland; Kong Bogislaw af Polen og Benden tilbringer ham en anseelig Deel Hjelpe-Tropper; fra Holsteen faaer han ogsaa Tilskud af en samlet Krigsmagt; og med denne mægtige Trigshær, som bestod af et stort Antall Rytterie, men af endym flere Fodfolk e), sætter Keiseren sig i Bedagelse, for at angribe Danmark; enten næste Foraar, efter forige Tog f), eller retter, tree Aar derefter g). Kong Harald, herom No. 989. underrettet, sender strax Bud, saavel til Sverrig, til Kong Erik, om Hjelpe h), som fornemmelig til Hagen Jarl, med tillagde Erhinding, at aldrig, det ham syntes, havde han saa meget trængt til Jarlens Understøttelse, hans Raadsofsel, hans Krigsmagt, som nu; han maatte derfor strax komme. Hagen Jarl, som vidste Keiserens Anlag, indsaar selv Nødvendigheden i af at sætte sig derimod af alle Kræfter, men han indsaar ogsaa tillige, hvilket tjenligt Middel her gaves ham i Hænde, til at udføre det store Øiemæge, hvortil han bestandig havde sigtet, det hvorfor han havde sat alle foromtalte Maschiner i Gang, at sætte sig og Norge aldeles i Frihed. Til den Ende samler han strax sin Krigsmagt sammen; han gaaer med roode Skibe til Danmark k); men han lader der, i en Havn, sin heele Flaade blive efter sig, medens han selv,

g) See Snorre, i Ol. Tryggv. Saga, Kap. 25.

h) Saa siger Ol. Tryggv. Saga af Rattrar-Bok, Kap. 83, 2 Deel.

i) Saa beretter Oddur Munk, Kap. 12. S. 51. Knutlinga-Saga siger ogsaa at det første Tog skæde nogen Tid efter det første, Kap. 1.

h) Dette synes at være etmælligt, efter endel Omstændigheder, hvorom se den.

i) Saa siger bemeldte Olaf Saga. S. 84.

k) Og saa dette sammentids, Kap. 33.

selv, med et Folge af 12 Mænd, begiver sig hen til
 Harald. Denne, høist fornøiet over hans Ankomst,
 imod ham paa det beste, roser hans Nidkærlighed, denne
 Benskabs Prove, ved at komme til Hjælp, i saa betydelig
 Nød, og forlanger, at den Norske Krigsmagt strax
 røkke an mod Fienden. Men her taer Jarlen Maffken
 af, og laer Kong Harald hore følgende Erklæring: „H
 „ sagde han, en anden. Sag imellem os, som først ma
 „ gioris. Med mine Raad, mine Anslage, skal jeg
 „ Ting gaae Dig til Haande: det har jeg lovet;“ des
 „ Mænd, som her ere i mit Folge, skulle ogsaa være Di
 „ Hjælp og Tjeneste, naar og hvor Du det behøver: mei
 „ Resten er jeg Dig til intet videre forbunden, med m
 „ jeg selv vil; jeg er reengang kommen Dig til Hjælp,
 „ min heele Krigsmagt, efter den imellem os sluttede
 „ rening 1); og dermed faaet det nu være nok;“
 tilskod, at Jarlen havde Ret, i hvad han sagdes mei
 haaber, lagde han til, at Du, for det Benskabs Skyld,
 er imellem os, efterkommer mit Førlængende: „ . . .
 „ for min Person, svarede det snedige Haged, men jeg
 „ ingen Ret, ingen Mægt, at paalægge mine Krigsfolk o
 „ Tjeneste: at forsvare mit Land og mit Rige, det vill
 „ de sig at være forbundne, et at figte, enten for ande
 „ ger, eller for Dig, til Danmarks Forsvar, og for saa
 „ at sætte dets Liv i Fare, uden at vinde derved for sig
 „ enten Værelse eller Fordel;“ Da Kongen, for at faa
 Hjælp, han saa heilig trangte til, i Hensigt til den meget
 legne Mægt, som Keiseren havde paa sin Side, spurgte
 len ad, hvorved han da kunde formaae ham og hans K
 magt til Bistand? „ Her er, svarede Hagen, som nu
 „ Bladet reent fra Munden, kun eet Middel, herill for H

1). See foregaaende S. 13, i dette Kapitel.

„den, dette nemlig, at Du først eftergiver al den af Norge
„resterende in) Skat, og dernæst lover, at Norge skal aldrig
„herefter være statskyldigt til Danmark. Dersom Du ei
„vil indgaae dette, vil den heele Krigsmagt, jeg har ført
„hid med mig, drage tilbage til Norge; jeg alleene, og de
„12 Mand, som her ere i mit Følge, vi skulle blive her til-
„bage, og gøre Dig den Hielp, vi kunne paa begge Sider
„blive forligte om. Kongen, som nu indsaae Jarlens
„heele Anlæg, tilstod, at han i Klogskab og Snekedighed langt
„overgik alle andre, men beklagede, at her foretoges ham 2de
„haarde Kaar, og at han her sattes i den største Forlegenhed.
„Du maae selv see dertil, sagde da Jarlen, selv vælge: men
„saa meget synes mig jeg kan indsee, at Skatten af Norge
„vil libet nytte Dig at faae, dersom Du mister Livet i Dan-
„mark. Af tvende onde Kaar maatte nu Kongen vælge det,
„som efter Sagernes nærværende Forsatning syntes at være
„det mindst onde; han lover at opfylde den Norske Krigs-
„magts Forlangende; paa et Thing, en Sammentkomst, bli-
„ver Sagen imellem dem paa begge Sider afgjort, med
„Haaftenag, og med de sædvanlige Forpligtelser; paa Kong
„Haralds Side lovedes, ei meere at fordrø nogen Skat af
„Norge, paa de Norske, at staae hannem bi, med al deres
„Magt; og siden blive desse, i et prægtigt Gæstebud, paa det
„beste tracterede.

§. 25. Paa denne Maade naaede endelig Hagen
Jarl Maalet, det store Diemeed, hvortil han bestandig havde
sigtet, og til hvilket at opnaae, han vel havde betient sig af
Kong Haralds Lættroenhed, Herske-Syge og Erobrings-Lyst,
som et uomgiængelig fornødent Nødskab, dog med det Forsæt,
vel

Det andet
Teg med
Reiser Os-
tho den
3die.

m) Hagen Jarl havde altsaa et Hæder efter sidste Forening, betalt nogen
Skat.

Dannevirke's
Beskrivelse.

vel med første, den bedste Leilighed, at riise sig løs fra al Forbindelighed med ham, men deri at gaae Skridt for Skridt, langsom og varsom til værks. Efter bemeldte Sammenkomst og Foreening, sætter man sig i Forsætning, at tage imod Keiseren n): den Danske Flaade lader man gaae til Eideren o), og til den at understøtte, samler Kong Harald selv alle sine Tropper i Jysland p); den Norske Flaade lader man derimod lægge sig i og ved Elien, og med de Norske Tropper, som først færdige, Dannevirke besætte; hvilken Vold var af følgende Beskaffenhed. Mellem Elien og Eideren var trukken en meget høj og stærk Vold, opført af Steene, Tord og Trær, og der uden for var trukken en Grav, 10 Favne breed, og ligesaa dyb q), hvilken Vold, ved hver 100de Favnes Mellemrum, havde en Port, der var forsynet, med eet Kæstel oven over r), med tvende ved Gliederne s), men foran hver Port eller Borge-Leed, med trende Broer lagde over Graven t). Denne Vold var altsaa overmaade stærk; Keiseren, som med sin Krigsmagt og Flaade var kommen til Eideren, og der gaaen i Land, anseer det derover ei for raadeligt at angribe en saa stærk Fæstning, der var besat med Nordmand; han vover derimod et Forsøg mod den Danske Flaade; dette lykkes, saa at den Danske Flaade maane vilge til-

n) De gamle Fortælling om dette Tog er temmelig indviklet. Væsentlig er meget deri forvirret med de forrige Toge, under Orto den 1ste og 2den. Paa følgende anførte Maade kan det best sættes ud af hinanden.

o) See Olafs Saga, af Oddur Munk, Kap. 12. S. 53.

p) See Olaf Trygvass. Saga af Hlatvar. Noten, 1ste P. Cap. 84. S. 85.

q) Saa siger Oddur Munk paa nys anførte Sted. S. 51.

r) Saa staaer i den Danske Oversættelse af Snorre, S. 122; og i Olafs Saga, af Hlat. D., at der var eet Kæstel til hver Portes Forsvar.

s) Saa siger Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 25.

t) See en Dannevirke noget mere, i det Kiøb. Vild. Selsk. Skriv. 1 Deel, S. 126 og 144.

tilbage u): men dermed var et stort dundet, saa længe Dan-
nævirke ei var indtaget, og saa længe den Norske Flaade laae
i Slien, færdig at angribe Keiseren bag fra, hvis han vove-
de et Udsald over Eideren ind i Jylland, hvor Kong Ha-
kald stod med den Danske Krigsmagt, færdig at tage imod
ham. Herover lader han sin Flaade ogsaa vove et Forsøg,
mod den Norske, ved Slien x): men det vil ei lykkes, og de
Keiserlige maae viige tilbage; disse angribe derpaa Danner-
virke: men ogsaa her havde Hagen Jarl foiet saadanne Anstal-
ter, dels ved at besætte Fæstnings-Bærkenes Taarne og Ka-
staller, tillige med Bollene selv, dels ved at anføre sine
Nordmænd til Modværge overalt, hvor mest fornødent gior-
des, hvor de hæftigste Anfælde skeede, at Keiseren, efterat
have tabt en anseelig Deel af sin Krigsmagt, maae med ufor-
rettet Sag vende tilbage til sine Skibe y). En Tildragelse,
om hvds. Rigtighed man har saa meget mindre Marsag at
tvile, som den gamle Skald, Einar Skjalaglam, der selv
levede ved de Tider, der mueligt selv var med i Krigen z),
vidner i et Vers, kaldet Velleklo, der er gjort til Hagen
Jarls Berømmelse, ei alene, at denne drog til Danmark,
med sin Krigsmagt, for at komme den Danske Konge til
Hiælp, men ogsaa, at han der, med stor Tapperhed, for-
svarede Dannervirke; at han med Keiseren holt tre Træfning-
er; og at denne maatte viige tilbage a). Keiseren fandt alt-
saa her en haardere Mod at knække, end han havde formodet;
og

u) See Oddur Munk samplingseds som for S. 53.

x) Ogsaa dette hos Oddur Munk, som synes tilkiendegive, at den Keiserlige
Flaade, efter Slaget med den Danske, er gaaen norden om Jylland,
for at angribe den Norske.

y) See Olafs Saga af Flac. Bok, l. c. og Snorre paa nybanskere Ued.

z) Saa Nat derefter var han med Hagen Jarl i Slaget med Hombul-
kloene.

a) See Snorre, i Olaf Tryggvass. Saga, Kap. 25.

og dette, med flere tilslodende Omstændigheder, satte ham i en ei liden Forlegenhed. I den Keiserlige Lede, begyndte man at frygte for Mangel; for saa stor en Krigsmagt var næsten ei meere Proviant tilovers, og fra omliggende Steder intet at faae, da de Danske havde derfra ladet bringe alt hvad til Gode kunde være tjenligt; Keiseren gik derved til Raads med sine fornemste Krigs-Anførere, hvad man, i disse Omstændigheder, skulde gribe til? at gribe til Hestene, at slagte og æde dem, det eneste Middel, man kunde flye til, hvis man vilde blive, ansaa Keiseren for at være Christne uanstændigt; at vende hjem, med uforrettet Sag, var stridigt mod hans Ære, hans Løfte, hans Værdighed og Anseelse. Her vare da næsten uovervindelige Vanskeligheder, paa begge Sider: men de bleve dog endelig overdundne, ved en Norst Printses Raad og Anslage; hvis Historie vi her kortelig maae fortælle, forend vi kunne gaar videre.

Olaf Tryggvason's Høi-
skel.

§. 26. Vi erindre os da fra det foregaaende en Kong Tryggve b), der var en Sønnesøn af Kong Harald Haarfager, men en Søn af Kong Olaf; kaldet Geirslada-Alf c), hvilken Tryggve blev ved Forraderie, af Dronning Gunhild og hendes Sønner, tagen af Dage. Tryggves Dronning heed Astrid, der vel ingen sød Prinsesse var, men dog et meget deilig Fruentimmer, og derhos ei mindre forstandig, veltalende, retsindig, stor og prægtig i al sin Opførsel d), samt af Kongelig Herkomst: thi vel var hendes Fader Erik, kaldet Blodaskalle, som boede paa Dffrustad eller

b) See den 18de §. i det 1ste Kapitel.

c) See Norste Hist. 2den Deel, S. 187, og 193.

d) See Olafs Sønns Tryggvasoner af Blatpar. Del, 1ste Part, Kap. 37. S. 33.

eller Drostad e), kun Leensmand, skönt en af de mægtigste og anseeligste i Norge, men han nedstammede dog fra den berømte Visinga-Kæres Familie paa Bors f), og gien- nem denne, længer hen, fra Kong Ragners Lodbrød g). Dronning Astrid havde, for Kong Tryggves Død, født ham tvende Døtre, Jugebiorg og Astrid, og da han blev dræbt, var hun frugtsommelig. Astrid kjendte Dronning No. 968. Gunhilds Sindelag, og vidste hendes Hensigter; hun an- seer sig og sit tilkommende Foster derfor ei sitter nok, for hendes Efterstræbesser, men samler i en Hast, saa snart hun fik Kong Tryggves Død at vide, alle Penge, alle kostbare Sager sammen, og dermed taer hun Flugten, i Sekstid især med hendes gamle Foster-Fader Thorolf, kaldet Lusa- ftegg h). Astrid holdt sig siden i Skjul, og Thorolf var stedse om hende, mens de andre Tienere vare ude, for at ud- speide, hvad hendes Efterstræbere toge sig for, hvor de vare i); og da Fødsels-Tiden kom, laer hun sig, til desto meere Sikkerhed, bringe ud paa en Holme, i det store Vand No. 968. eller No. 969. Raund k), hvor hun føder et Dreng-Barn, hvilket Tho- rolf

e) See Torfæi Histor. Norv. Par. 2. Lib. 6. pag. 244. hvor der staar, Offer- stad i Vilgen, men her vare: paa Jaderen.

f) See hosføiede Stamme-Tabelle.

g) See Norske Histor. 2den Deel, S. 483.

h) Et Fragment af Noregs Konunga-Sægor, blant A. Magnæi Mster, fortæller, at hun flyede, efterat have født sin Son Olaf, til Dr- skærne, hvorhen hun kom med 3 Skibe, og blev der i 3 Aar, men sendte siden, da hun frøgte ei der at kunne være skilt, Barnet fra sig med henævnte Thorolf, som førte det hemmelig med sig til Norge s. s. v. en Fortælling, som vilger ganske fra alle andre, og synes ei at være rimelig.

i) See Snorre, i Ol. Tryggv. Saga, Kap. 1.

k) See Olafs Saga Trygg. i Flat. Vol. 1ste D. Kap. 46, 39. Det Vand Raund ligger mellem Hadeland og Ringerike.

rolf overrøjer med Vand, og kalder, efter Barnets Farsfader, Olaf. Dette skeede enten Efteraaret, Aar efter Christi Fødsel 968, eller om Foraaret 1), Aar 969 m); og siden blev Astrid paa samme Holme den heele Sommer over: men Hosten kommer, Nætterne blive mørke, Dagens korte, Veitket koldt; og man nødes til at forlade Stedet. Igien nem ubeboede Steder, og langt fra Bygden liggende Veie, begyver man sig da derfra; man reiser alleene om Nætterne; og endelig en Aften naaget slide kommer man til Obroftad, hvor Dronning Astrids Fader Eirik boede. Her læser hun ved et hemmeligt Bud sin Fader underrette om sin Ankomst; denne læser imod hende og hendes Folge; og hun med hendes Son, samt Thorolf og tvende Opvarterster, blive der hemmelig Vinteren over; de øvrige af hendes Folge indlægges paa andre Steder. Herover kunde Dronning Astrids Opholds-Sted ei længe blive dult, og Rygtet derom kommer Dronning Gunhilds samt hendes Sonner for Øren. Neppe har nogen Printz været udsat for flere Farer, flere Forsølgelser og Efterstræbelser, end vor Olaf, liige fra Mod:rs Liv af. Saa snart Kong Harald og Kong Gudraud havde udført deres

1) Saa staar hos Torfæus, paa anførte Sted, Kap. 7. S. 247. Oddur Rensdæknod beretter, at Oluf Tryggvesson blev fød, samme Aar, i hvilket hans Fader blev dræbt. See hans Olafs Saga, Kap. 22. Der kan være, og er maaske det retteste. Efter detee Steds Olaf Tryggvesson var fød sidst i Aaret 968, og hans Moder fødte ham om Aaret over have været paa smalle Holme, for des bedre at blive i Skul, hvortil man maaske har troet, at han da først var fød.

m) Saa siger Olafs Saga Tryg. af Hærenar-Bol udtrykkelig, paa nok anførte Sted, lægnende til, at der var i Keiser Ottho den Stores 42de Rejserings-Aar, men i den Engelske Konge Edmunds 2de Rejse-Aar. At Olaf er fød 969, vidner ogsaa berømt Hærenar-Bol af Noregs Konge-Sagar, ved at berette, at han var 27 Aar gammel, da han kom til Norge; sid kom han Aar 996, se altsaa fød 969 eller 968: thi han kom først i Begyndelsen af Aaret 996 til Norge.

deres Anlæg mod Kongerne i Bitten, begave de sig strax til Kong Tryggves Gaard, for at opdræde Astrid: men hun var borte, ingen vidste hendes Opholds-Sted; dog gik Røgtet, at hun var frugtbar, og dette Røgte ansaae den dybskændende Dronning Gunhild for rimeligt, ogsaa for rimeligt, at hun havde faaet en Son. Dette gjorde hende høist opmærksom: men de Krigs-Uroligheder, i hvilke hun og hendes Sønner bleve indvildede med Hagen Jarl, skaffede hende for det første andet at tænke paa, end derom at anstille Undersøgelser, den første Vinter, efter Tryggves Fald. Dog sender hun følgende Foraar Speidere ud, saavel til Uplandene, som til Bitten; her faae de høre, at Dronning Astrid var paa Obrostad, at hun opfødte en Son, avlet med Kong Tryggve: thi dette vidste mange n), blandt flere havde Røgtet udspreidt det; og denne Tidende bringe de til Dronning Gunhild, som strax fører alle muelige Anstalter, til at blive den unge Prints mægtig.

§. 27. Til en af hendes fornemste Bener, en for Han efter- stræbes af Dronning Gunhild.
 Resten riig og mægtig Mand, ved Ravn Hakon o), overdrager hun strax den Forretning, at drage hen til Obrostad, for derfra at bringe med sig Kong Tryggves Son; og dertil forsyner hun ham med et Følge, af 30 Mænd, alle paa det bedste udrustede med Klæder og Vaaben. Han drager afsted,

32

og

m) See Oddur Monk i Olaf Tryggves. Saga, Kap. 1.

o) Mueligt har man kaldet ham Hakon den Rikke, og dette givet endeel, som Theodor. Monachus de Regibus Norv. cap. 4. p. 10, Oddur Monk, Kap. 1. og flere, see Lagerbrings. Svenske Rikes Historie, 1ste Deel, S. 177, Anledning at gjøre ham til een Person med Hagen Jarl selv; en Sag, som med Rette modsiges af Forfatteren til Olafs Saga i Flateyars-Bok, 1ste Deel, Kap. 63. S. 59. Snorre selv har ogsaa anset den for urigtig, da han intet melder derom.

og nu er han allerede ei langt fra Obroftad; da nogle af Eirik's Venner blive hans Ankomst vaer og underrettede om hans Erinde; disse sende strax Budskab derom til Obroftad; det kommer der tilde om Aftenen; og strax samme Nat laader Eirik sin Dotter, med hendes Son, et lidet Følge, og en troe Betviiser p) reise afsted, befallende dem at føre hende og Son til hans gamle Ven og fortrolige Staldbroder Hakon den Gamle i Sverrige q), i Selskab med hvilken han, mens begge vare Unge, havde i mange Aar faret paa Seeroverie r). De reise strax deres Bet; næste Aften komme de til en Bygd eller Herred, kaldet Staun eller Skoan; og der søge de Herberge, paa en stor Gaard, hos en ved Navn Biorn, en rig og magtig Mand, men en slet Bært, et ondt og arrigt Menneske, som derover forte det Tilnavn Eiturqueisa. For ei at blive kjendte, vare de ankomne fremmede slet klædte; Biorn dreb dem derover bort af Gaarden; og nu maae de begive sig til en anden Gaard, Bithum s), Birkom t), eller Bithom u) kaldet, hvor en Mand boede, ved Navn Thorstein, som tog vel imod dem, og beordrede dem paa det bedste. Imidlertid var Gunhilds Gesandt Hakon tidlig om Morgen, efter Astrids Afreise, kommen til Oftrustad; her spørger han strax efter Astrid og hendes Son; da man siger dem ei at være der, randfager han Gaarden overalt, haadeude og inde; dermed gaaer en lang Tid bort, uden at man finder noget: men endelig faaer han Nys om Astrids Kælle, og hvad

p) I den Danske Oversættelse af Snorre Raer, at Eirik gav hendes Følge med af 30, S. 100: men det er uden Tvil urigtigt, og vedkomme have her fejlet, mellem dette og Hakons Følge.

q) I den Danske Oversættelse af Snorre kaldes han Jack, S. 100.

r) See Olafs Saga af Klat. Del. 1. s. Kap. 48. S. 41.

s) See Raer i sidst anførte Saga.

t) See Snorre i Olaf Tryggvasons Saga, Kap. 3.

u) See Torfs Histor. Norv. Far. 2. Lib. 6. cap. 7. pag. 247.

hvad Bei-hun havde taget. Hakon skynder sig da afsted, han kommer samme Aften, men silde, til forbenævnte Biørns Gaard, spør der, som ellers overalt, efter Astrid, faaer ogsaa af Biørn at viide, at til ham var ankommet et Følge af Stafkarle, som han havde drevet fra sig, og maatte nu være paa en af de næst omliggende Gaarde: men Hakon slaaer sig, for det første, til Rolighed. Imidlertid kommer en af forbenævnte Thorsteins Tienere, der havde været i Skoven, til Biørns Gaard, forbi hvilken hans Bei laae, han seer der en Hob fremmede, store Tilberedelser, faaer deres Erinde at viide, og fortæller sin Hunsbonde det. Denne mærker heraf, baade hvilke de fremmede vare, som vare i hans Huus, som ogsaa, i hvilken Fare de stode. Da den tredje Deel af Natten var kun tilbage, vækker derfor Thorstein de fremmede op, stiller sig an, som heftig vred, tiltaler dem meget haardt, og befaller dem strax at pakke sig af Gaarden. De maae adlyde; og Thorstein følger dem paa Veien: men her aabenbarer han dem Aarsagen til sin Opførsel, hvad han havde faaet at viide; og han andrøiser dem et Sted, hvor de kunde stikke sig af Veien, og være i Sikkerhed, for det første, en Holme, bevoxen med høie Rør, der laae i et stort Vand x), men Søe-Bredden saa nær, at man kunde vade did ud. Her befaller Thorstein dem at blive, indtil han selv indfandt sig hos dem; han skynder sig derpaa hjem til sin Gaard; og didhen kommer endelig Hakon, efterat have faret fra den ene Gaard, til den anden, og allevegne spurgt efter Astrid. Thorstein tilstaaer, at hos ham havde endeel fat-

3 3

tige

x) Oddur Mont beretter, at denne Holme laae i det Vand Mjors eller Mjøsen, Kap. 1. S. 3. Et vist Distrikt paa Nømerlige er i for-
dum Dage ogsaa kaldet Skann eller Skogn: men saa maae Sket-
bøtterne have sættet i Tiden, som let kan være skeet, og meere end
een Dag været gaaet forbi, mellem Astrids Reise fra Obrofsk, og
hendes Ankomst til Nømerlige.

tige Rejsende båret, men som vare reiste dertis Wei, længe for Dag y); efter Hakons Anmodning, følger han med, for at opsoge de flygtige; han leder efter dem med stor Flid, men fører Hakon tværtis affides fra det Sted, hvor de vare. Denu lever derfor længe, næsten den heele Dag igiennem, men finder intet; intet viidere var nogetsteds om Astrid at faae udspurgt; og derfor maae han, med usorrettet Grinde, vende tilbage til Dronning Gunhilds. Men følgende Nat indfinder den ærlige Thorstein sig hos Astrid, han fører med sig trende Heste, læssede med Mad-Varer, samt andre fornødne Sager, og han forsyuer hende tillige, med troe og Beien vel bekiændte Leedsagere, hvilke fulgte hende lige til

No. 969. Sverrig, til bemeldte Hakon den Gamle, hos hvilken hun blev vel imodtagen, og efter hendes Stand og Værdighed paa det beste medhandlet z).

Efterføges
ogsaa i Sver-
rig.

§. 28. Men dermed blev hun ei frie for Efterstræ-
beller, for Dronning Gunhilds Forfølgelse, for hvilken hendes Opholds-Sted ei længe kunde blive skjult. Ved sine Speidere faaer hun vilde, at den unge Prints Olaf var i Sverrig; strax sender hun atter sin Ven Hakon, med et anseeligt Følge a), med den kærligste Hilsen, med Venstabs-

God-

y) Oddur Monk beretter, at Parketu foregav, de endnu sove, og ledet dem i 2 til 3 Timer efter dem, i Huset, derpaa i Skoven, hvor han end og narrede Hakon, ved at lægge usortkerkt en Trælendes Bænk, midt Neden af et Træ, og siden foregive, det var Hætt af andet, for at drive Spot, haade med sig, og de andre søgende. See og Olafs Saga, af Flac. Vol. Kap. 48. S. 43.

z) See Snorre i Olaf Tryggvasonar Saga, Kap. 3. Olaf Saga Tryggvasonar af Flacopar. Vol. paa nye anførte Sted, S. 44, og Oddur Monk, Kap. 1. S. 6.

a) Oddur Monk bliver immer ved at tale om denne Sag, som Hætt ved Hængen Jarl, om hvilken han beretter; at han ved den Læilighed blev den

Forfikkering; og med prægtige Foræringer til Kong Eric Sigursæll i Sverrig, i Hensigt at faa hos ham den, til hendes Forehavende at udføre, fornødne Understøttelse. Hafon bliver der vel imodtagen, efter Anmodning om Hjælp, giver Kong Eric ham med sig et Følge af 1000 bevæbnede Mænd b); for med den fornødne Estertryk, at kunne udføre sit Erinde, hos Hafon den Gamle: men denne faaer imidlertid, ved sin Søn Rognvald, som stod i Tjeneste ved det Svenske Hof, og i sært Venstab hos Kongen, Underretning om Hafon den Norske Ankomst og Erinde; strax træffer han til sig en Skare af 300 bevæbnede Mænd, for at drøve tilbage Magt med Magt, om det gjordes fortrædent: men han taer, for det første, vel imod Dronning Gunhilds Gesandt. Da denne, paa nybævnede Dronnings Begne, indbyder den unge Prins Olaf, under de venligste Ord og Hilsener, til de Norske Kongers Hof, for der, som Dronning Gunhilds egen Søn, at faa en hans Stand værdig Opdragelse, og med Liden Deel i det Rige, som ved Fædrels-Nær tilkom, overdrog Hafon først den Sag til Prinsens Moder c): men da denne plad ud negtede at samtykke dert, afflog han aldeles Gesandten's Forlangende, og lod ham forstaae, at efter saa mange af Dronning Gunhild udviste Prøver paa List, Dudskaab og Underfundighed, havde man her ei mindste Marsag at sætte nogen Tilkiid til hendes Ord og

den Vinter over, hos den Svenske Konge, og at denne da er hans Datter Andur til ægte, Kap. 2. S. 8. Men dette kan neppe bestaae med Liden Regningen. Kan dog mueligt være, at Hagen Jarl har haft nogen Deel, i disse Anlæg mod Prins Olaf, for at fornyet Venstabs Gien med Dronning Gunhild, og at detsfrø har reist sig den Frygt, han siden baer for denne Prins, saavel som den Ihnag, han gjorde sig, for at faa ham ryddet af Veien.

b) See Odder Mæd, Kap. 2, S. 8.

c) See Snorre, paa nybævnede Sted, Kap. 4.

og Løfter, hvor fagre, hvor venlige og smiggrende de end syntes at være: d). Med denne Beseed maare Gesandten reise tilbage til Kong Erik; og denne gav da tilkiende, at saadan Modtagelse, saadant Udfald paa Gesandstens Erinde havde han i Forveien ventet, af Hakon den Gamle, han som i en Trette, for ei længe siden, med Kongen selv, havde gaaet af med Seieren. Den Norske Gesandt laver sig herover til Hjemreisen; dog agter han først at gøre et nyt Forsøg, og at overrumple Hakon den Gamle uforvarendes; efter Forlangende udruster Kong Erik ham atter, men med et større Følge, med et Følge paa 200 e) til 300de f) Mand; og med det begiver han sig til Hakon den Gamles Gaard, i Forsæt, at bortføre Prints Olaf; enten Hakon vilde, eller ei: men denne finder han ei ubereed. Hakon afflaaer ham atter hans Begiering; og da Gesandten, herover forternet, lader i Brede endeel haarde Ord og Trusler falde, blir han af en den gamle Hakons Træl, en stor, stærk, men tillige snedig og arrig Kar, ved Navn Ruste eller Rusti, ei offentlig overfuset med en Hov Sticksbord; men ogsaa udfat for den Skam, at blive slagen af en Træl, der truede ham med en Hov Stool. For at undgaae den Skam, anseer da Gesandten det for raadeligst, at vige tilbage. Han begiver sig derfra, først til Kong Erik; men siden hjem til Norge, hvor han bringer Dronning Gunhild den Lidende, hvormed hun blev særdeles lidet tilfreds, at han havde i Overrig vel færd den unge Prints Olaf, men i Hensigt til sit Errende intet fundet udrette g).

§. 29.

a) See Olafs Saga Trygvasson af Hattum-Dal, Kap. 49, S. 45.

b) See siger Oddur Munk, Kap. 2, S. 11.

c) See siger nyere Olafs-Saga.

d) See Olafs Saga Tryg. i Hattum-Dal, Kap. 49, S. 44—46; Seere paa anførte Sted; den Danske Oversættelse af ham, S. 101.

§. 29. Dronning Astrid og hendes Søn undginge da saaledes den istige Gunhilds Efterstræbelser: men de undginge ei derved nye Farer og Gienordligheder, som lurede paa dem. For at undgaae Dronning Gunhilds og hendes Søners Vold og Overlast, maatte i deres Regjerings Tid mange af de fornemste, de mægtigste Mænd i Riget, eller deres Sønner, forlade Norge, og enten grube til Søerøveriet, eller gaae i udenlandske, i fremmede Herrers og Regentes Tjeneste h). Blandt disse var Sigurd, en Søn af forbenævnte Eirik paa Øresund, men Brøder til Dronning Astrid, hvis Brødre desuden vare, en Jostein, en Karlshofut, en Thorkell Dordill, alle store og dærlige Mænd, men uist, om de alle have været Astrids fulde Brødre, eller ei. Sigurd, der uden Tvil var den ældste blandt dem, begiver sig til det af vore Fædres saa kaldte Gardarike, Holmgard eller Holmgardarike i), en Deel af nu værende Rusland, hvor da, især over det Novogrodskke k), regierede en Konge, ved Navn Baldemar eller Ulodomir, en Søn af Svætoslav, som for det første havde kun den No. 970. tredje Deel af Riget, men efterat hans Brøder Dleg var dræbt af den tredje og ældste Brøder, Jaropolk, denne igjen af Baldemar selv, blev een regierende over da værende Rusland. Hos bemeldte Baldemar træder vor Sigurd i Tjeneste, og i den opfører han sig saaledes, at foruden den store Ære og Anseelse, til hvilken han opvinger sig ved Hoffet, for:

h) See ogsaa anførte Olafs Saga, S. 47. Kap. 50.

i) Holmgard synes vore Fædres at have kaldet det Novogrodskke Især, med de der norden for liggende Distrikter; Gardarike derimod den sydlige Deel af Rusland, det Skerst. Dog ere begge Navne ofte forbyttede med hinanden.

k) Se Nestors Jahrbücher, von Scherer, S. 88.

forinden de mange Riksdomme, han forhøvede, og foruden de store Jordegodse, ham af Kongen bleve forærede, bleve først adskillige Provincier betroede til hans Beskyttelse, og endelig, som Oddne Muus beretter, det heele Rikets Forbaltning overdraget i hans Hænder ¹⁾. Dette kan et temmelig nogen urimeligt eller utroligt for, som ved, hvor meget Væregerne, de Norske og andre fra vor Norden, den Tid havde at sige i Gardariske eller Rusland. Røgtet, om bemeldte Sigmunds Magt og Anseelse, kommer endelig hans Søster, Dronning Astrid for Øren; her sætter hun Fod, at begive sig, med sin Son, over til ham, ventelig saavel i det Forsæt, derved des bedre at sættes i Sikkerhed mod Dronning Gunhilds Efterstræbelser, som for at finde Underretning, baade i bemeldte og andre Tilfælde; og hun udrustes, af Hakon den Gamle, med alle til Rejsen fornødne Sager.

No. 972. Rejsen gaaer for sig, efterat Astrid haabde været adde Nær i Överrig, da den unge Olaf var yde Nær gammel; og de gaae bort paa et Riksmænds Skib, men ere saa uanholdige, undervejs at støde, ved den De Estiska eller Øst m) paa en Soetöver-Baade, fra Estlands Døse, plynðre Skibet, giøre alle, som ere der, inden Hørd, til Slaver, saa mange, som et blive dræbte, og deele Slaverne imellem sig. Her bliver den unge Printz Olaf revet ud af hans Moders Arme; begge blive solgte som Trælle, og Olaf har der Uanhold; med den gamle Thorolf, og med dennes Son, Thorgils, at falde i en barbarisk Estlands Hænder, ved Navn Riksfon. Denne anseer Thorolf for uduelig til Arbejde, som

1) Se. Oddne Muus, Kap. 3. Es. 6. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

m) Saa siges foranførte Fragmente.

186

faaer han derfor ihjel: men Olaf og Thorgils sælger han;
 hør for en god Bui, til en anden Mand; Kleifor kaldet,
 og denne dem igien til den ydie; der heed Keas n). Den-
 ne Keas fatter megen Kjærlighed, for den unge Olaf, og
 opdrager ham som sin egen Sou, men Thorgils maae ar-
 bejde med de andre Trælle. Efter nogen Tiids Forløb, hen-
 der det sig, at Olafs Mostbroder, foromtalte Sigurd, ud-
 sendt af Kong Baldemar til Estland, for der at indtræde de
 Kongelige Skatter; kommer med et anseeligt Folge o), til
 den Bye, i hvilken Keas boede; her møder han den unge No. 977.
 Olaf, som da havde været 6 Aar i Estland, og folgelig var
 omtrent 8te Aar gammel; dennes Klædebragt, som var
 smuk og anseelig, hans Dieshu, Mæner og Ansigt's Dannelse,
 hvort var noget høit og ædelt, noget som ei lignede den Est-
 landske Folkesfærd p), hans ødrige Legems Dannelse, og
 hans artige Opførsel, da han traadde frem og med megen
 Anstændighed hilsede paa Sigurd og hans Folge, gjorde
 denne opmærksom, allerhelst da Olafs Udseende tilkiendegav,
 at han maatte være en Udlanding, ei af den Estlandske Fol-
 kesfærd. Efter giorte Spørgsmaal derom til Olaf, faaer
 Sigurd da hans Navn, hans Fædteneland, hans Forældre,
 Raaden paa hvilken han var kommen til Estland, og hans
 Skiebne der i Landet at vude; han bliver af alt dette fuld-
 kommen overbevist, at denne unge Person var hans Søster-
 Søn, og hos Keas, som meget nodig vilde miste den unge
A a 2 Olaf,

n) Oddur Monk kalder ham Eres eller Jeres, Kap. 4. S. 16. 19. men
 hans Søn Keas. Hans Hustru heed Keton eller Kethon.

o) Se Snorre i Olaf Tryggv. Saga. Kap. 6, og Olaf Saga Tryggv. i
 Klat. Bog, Kap. 52. S. 59.

p) Se Olafs Saga i Klat. Bog, S. 49, som beretter, at Sigurd saae,
 det Olafs Ansigt ei lignede en Estlænder. Estlænderne maae da,
 efter denne Beretning, have været af en ganske anden Folkesfærd,
 end vore Nordiske Forsfædre; og dette er rigtigt.

Dlaf; bringer han det, skönt ei uden megen Møje, Isaa vidt, at han fik Dlaf, tillige med hans Føsterbroder Thorgils fritløst, den sidstnævnte for een, men Dlaf selv for 9:9 eller for 12 Mark 1). Guld, en efter de Tidens Maade meget høi Pris eller Løse-Penge.

§. 30. Paa saadan Maade fik den unge Prints Dlaf sin Frihed igjen. Sigurd bragte ham, siden hiem til sit Hjem holdt der hans Slægt, hans Familie og Herkomst heme melig, af Aarsag, som Oddur Mont siger, at efter en i Garbariste vedtagen Løb, maatte uden Kongens Villie og Vidende, ingen Konge-Søn, ingen af Konge-Vet der opfordres; men det varede ei længe, før end man fik vide, hvo Dlaf var, ved følgende Anledning. Under en Spasere-Tour, som den unge Dlaf en Dag gjorde paa Torver, hørte han der foromtalte Klerkon igjen, som havde dræbt hans Føsterfader, den gamle Thorgils; her optændes hans Sind af hvormed Drabet var sket 1); her optændes hans Sind af Fordittelse, af Begjærlighed efter Hævn, en Attræke, som fra den spæde Ungdom af blev paa Førfadren indprentet; han løber strax til Klerkon, hugger med en liden Ør, han bærer i Haanden, hin Hovedet i to, indtil Sigruen, og taer derpaa Flugten til Sigurds Hus, til hvilken han fortæller hvad som var sket 2). Derhen flyttede han da i Rusland værende

Den siger Oddur Mont. 3). Og Torfæ Hild. Norveg. Par. 2. pag. 351.

- 1) See Dlafs Saga paa anført Sted. S. 50, Kap. 37.
- 2) Den berettes i et Fragment af Norges Konungs Sæger, at Dlaf snappede Øren af Klerkons Haand, og dræbte ham dermed; og Oddur Mont. Kap. 5, S. 21. m.d. mindre Almindelighed, at Sigurd var selv, Dlaf behjælpelig i denne Gjerning, at han lod bringe Klerkon ud af Graven, og at man der leverte Dlaf en stor bred Ør, med hvilken han afhug Klerkon Hovedet.

led, a
fiver,
en ung
kn, m
Princis
Kall
i 300
indfærd
den 2):
befall
at for
des for

Lod, at den, som uden foregaaende Dom skulde nogen ved Livet, skulde uden Slaansel døe; taer Sigurd, for at redde den unge Olafs Liv, i denne Nød sin Tilflugt, til Dronningen, en høist forstandig, meget elsket, dæltig og gædgjørende Prinsesse u), hos hvilken Sigurd stod i stor Anseelse; han fortæller hende kortelig, hvad Olaf var, hvad han havde gjort, i hvilken Fare han var befted, og beder Dronningen paa det indstændigste, at redde hans Liv. Saa snart den unge Olaf kom Dronningen for Dine, fatter hun strax Yndest for ham x): saa deilig en Dreng, siger hun, bør ei dræbes; og hun befaller strax, at alle de, som vare tilstede i hendes Hof, alle hendes Hofmænd og Huuskarle skulde gribe til Vaaben, for at forsvare Prins Olaf. Disse Anstalter vare ogsaa høist fornødne. Almuen, høist forbittret over det paa Alex-

A a 3

for

u) Vore Skribente beretter, at hun heet Mlogia eller Mlogea, med hvilket Navn de synes at have sigtet til den bekjendte Olga. Men Olga var allerede død. Aar 955, hun døde 969, see Nestors Jahrbücher ved Scherer, S. 82 og 87; dette passer sig altsaa ei paa hende. Men er derfor vore Skribentes Fortælling her vigtig? vist ikke; de have kun sølet i visse Omstændigheder; og hvor uerlislige, at ville derfor beskyldes dem for at være Fagners og Digteres? Hvor ofte begaars ei, i vore saa kaldte oplyste Tilder, Misstagelser af langt større Værdighed, f. e., naar man skriver at Snorre er den første Svenske Historie-Skriver, og at han har udgivet sin Historie i Stockholm 1697. See Einleitung i Nestors Annalen, S. 15. Vore Skribente have kun sølet i Navnet Olga eller Mlogia; dette, som saaledes bekjendt, have de tilføjet Olga Søn Svantoslav Dronning, hvilken Svantoslav blev bestandig Regent, og Regent efter sin Moder, men døde Aar 972, da hans Søn Wladimir, som var Regent i Novogrod, maatte sne over til sin Slide-Havet (Riter-Søn) hvarefra han ventelig, i Selskab med en Hob Væger, blandede dem uden Tvil ogsaa var. Sigurd, er kommen tilbage: thi saaledes stode det atter Aar 980, da han blev den Storførste over hele Rusland. See anførte Annalen, S. 84 og 96.

x) I den Danske Oversættelse af Snorres Saet, S. 112, at Olaf var da 12 Aar: men heri er sølet, og det høres til noget senere Tider.

kon y) begangde Drab, rotter sig sammen; man søger efter den skyldige, for at lade ham afstraffe paa Livet; og man faaer ondsider viede, at han var i Dronningens Gaard. Alle søge da vidhen, de finde der en Hob bevæbnede Krigsskold for sig, og det seer ud til indbyrdes Strid og Blods-Udgødselse, da Kong Waldemar 2), underrettet derom, rokker an med sine Hofmand, og afværger det. For at jævne Sagen, det bedste Hærfønde, beskikkes visse Mænd, til at domme deri; disse domme Olaf til en anseelig Venge-Mulct; den betaler Dronningen for ham, og dermed blev alting igjen stille, men den unge Olaf dog ei uden Fare, for Fremtiden. Dronningen havde fattet den Kiærlighed for ham, at hun beholdt ham i sit Hof. Men i Gardarike var den Tiid, ved en Lov fastsat, at inden Rügerts Grændser maatte ingen fremmed Prints, ingen af Kongelig Byrd opføres, eller sig der længe opholde, med mindre det skede, med Regentens Tilladelse. Herover aabenbarer nu Sigurd, for Dronningen, Sagens heele Sammenhæng med den unge Olaf, hans Herkomst, den lange Forfølgelse, han havde udstaaet, hans Landflygtighed, Anledningen til hans Ankomst til Gardarike, og anmoder hende om, at give Kongen Underretning derom. Dette skede, og den unge Olaf bliver, ved den Leilighed antagen i Kong Waldemars Hof a).

§. 32.

7) Rikson vil have været af en stor Familie, selv en anseelig Mand. Se den Danske Oversættelse af Snorre, S. 111.

a) Se Theodoricus Monach. de Regibus Norveg., cap. 7. pag. 13. Af endel berettes, deriblandt ogsaa i et Fragment af Olaf Trygvassons Saga, at Kongen var selv paa Almens Parts i Bygndessen, at Olaf blev taget i Fangst, men at han ved Dronningens Hiid blev løsladt derfra. Dette kan være, og det forømt med anførte Fortælling.

b) Denne Fortælling er den naturligtste, og uden al Tvil den rette. Odder Mont har her, Kap. 5, S. 23, indblandet endel fabelagtige Omstændigheder, for derved beskrive at opføre sin Helt i en bestemt og i Historien ikke usandsk eller urigtig.

§. 31. Her faaer nu Olaf en Opdragelse, som er hans Fødsel anstændig, og han kommer ind paa en Bane, hvor ham gives Leilighed til fuldkommen at udvikle de herlige Sind og Legems Egenskaber, hvormed han af Naturen var udrustet. I en fortræffelig Legems Dannelse og Ansigtets Deilighed, havde han ingen sin Liige; i Størke og Størrelse, i Legems- og Krigs-Øvelser, bær han Prisen, frem for alle sine Landsmænd, for alle dem, som levede i hans Tid b); og i alt dette, ligesom ei mindre i Blidhed og Forstand, i Manddom og Duellighed, til alt hvad han foretog sig, i et hurtigt Begreb og modne Indsigter, overgik han, i sin Ungdom, alt hvad som kunde ventes af hans Alder. Hertil hjalp ei alleene denne unge Prinses eget fortræffelige Naturel, men ogsaa tillige den Opdragelse, han blev given, i Kong Waldemars Hof. Denne Herre, der elskede ham, som sin egen Søn c), oplærte ham selv, ei alleene i alle Hoffets Sæder og Artigheder, men ogsaa i alle de brugelige Raaben-Kunster, i alle Slags Legems- og Krigs-Øvelser d), hvori den unge Prins forhvervede sig en usædvanlig og næsten utrolig Færdighed; og derved vandt han ei alleene Kongens og Dronningens Yndest, men satte sig

b) See Olafs Saga Tryggvass. i Flateyars-Bog, Kap. 53, S. 51, og Snorre, Kap. 7.

c) Endel berette, at til den Yndest, som Dronningen og Kongen tillige satte for ham, vare de i Norge blevene bærede; ved viffen, for hans Ankomst til Gardarike, skeede Spaadomme. See Olafs Saga, i Flateyars-Bog, Kap. 50, S. 47, og Kap. 64, S. 61. Man kan, om man vil, regne dette til foromtalte fabelagtige Omstændigheder, uden derved at skade Historiens Troeværdighed.

d) I Vigfimi, siger Olafs Saga, paa anførte Sted, det forklarer Væder Claussen i sin Danske Oversættelse, S. 111, med Figen og Skjærmen, hvorved man kan snævt dræbe sin Fiende, og i Haradastab (det staaer ei i Olafs Saga) det er Kunst, at antage og angaa sin Fiende.

No. 981.
eller
No. 983.

sig ogsaa i største Helagtelse, hos de ypperste, de forstaaeligste Mænd, hos de fornemste Hovdinge i Rikket. Et Under derfor, at en Prints, af bemeldte Egenskaber, fattede Lyst og Forsæt, at vliise sig; saa snart skee kunde, paa de Tiiders store og fornemste Skueplads. Da han, var 12 eller 13 Aar gammel e), begierte han, af Kong Waldemar, at blive udrustet med de behørigte Skibe og Krigsfolk; dritte bliver ham tilstaaet; han faaer en, vel et stor, men udvalgt Krigsmagt f) at anfore; efter den blandt de Tiiders Seehæder brugelige Maade, gives ham, som fød Kongesøn, af hans Underhavende, strax Konges Titul g), lad være han ingen Lande havde at regiere over; han hendirer 3de Aar paa disse Søerover-Tog h); men siden foretager han sig Ting, af langt større Betydning, og han anvender sit første Krigs-Tog, den første Sommer, paa at bringe de Stæder, de Borge, og de Lande igien under Kong Waldemars Eyndighed, som enten derfra havde revet sig løs, eller andre Hovdinge og tilgrændsende Konger lagt under sig i). Her vliise nu Olaf de største Prover, som kunde ventes, et allet-

e) Oddur Munk beretter, Kap. 32, at Olaf var 6 Aar i England, 9 Aar i Skotland, altsaa maas han have været mod 15 Aar, da han begynder sine Søe-Tog; eller rettest, maas han have været 22 Aar gammel, da han begynder Søetogene, 15 da han siden foretog sig Krigen til Land, mod de skotske, i hvilken 3de Aar, som efterfølgende Fortælling udviller, bleve henbragte. Tilge Tild, liige Omkæmpigheder have her atter glort, at disse 2de afslutte Tog ere glorte til end.

f) Den her uden Tvil bestaaer, for det meste, af de saa kalbte Wareger, af Tropper, her fra Norden. At disse have tiemt Kong Waldemar, vidner Nestor selv. See anførte Sted, S. 95, 96, 98.

g) See Olafs Saga, i Klat. Vol. S. 62, Kap. 65.

h) See følgende S. 32, nok b).

i) Dette stemmer treffelig overens med den Russiske Historie. Nestor vidner paa anførte Sted, S. 97—99, at Waldemars første Krig, med adskillige Mæns-Folk, fra Aar 981 til 985.

At paa Tapperhed, men ogsaa paa sin Kundskab og Færdig-
 hed, i Krigs-Væsenet, til at anføre en Krigsmagt: nogle
 af bemeldte Konger og Hovdinge nedlagde han, andre for-
 drev han fra de Lande, de havde bemægtiget sig; i alle de
 mange og store Træfninger, han ved den Leilighed maatte
 holde, gif han derfra med Geieren; og ved sin Tilbagekomst,
 følgende Efterhøst, bragte han Kongen og Dronningen et
 overmåde rigt Bytte, bestaaende i Guld, Sølv, Edel-
 steene, kostelige Klæder og andre kostbare Gager. Ved alt
 dette stadfæstede han endnu meere det Bemskab, den store Un-
 dest, hvori han stod ved Hoffet; hans Ansæelse tiltog alt
 meere og meere iblandt Folket; og hans Røgte udbredte sig,
 ei alene i Rusland, men ogsaa over heele Norden. Tre
 Aar efter hinanden, var han med saadanne Krigstøge bestan-
 dig sysselsat, og i dem, den heele Sommer igiennem, idelig i
 Feldten, indtil han endelig bragte, alle frasaldne eller fra-
 tagne Lande, tilbage under Kong Waldemars Lydighed k);
 men hver Høst førte han hjem med sig, for Kongen og
 Hoffet, et stort Bytte, anseelige Rikdomme ogsaa for sig
 selv; og derved saavel, som ved de Forleeneringer, han fik af
 Kongen, blev han endelig sat i den Stand, at han, efter da-
 værende Prinsers og andre store Hovdinges Raade, kun-
 de for sig selv holde en Hof-Stat, og selv underholde en an-
 seelig Deel Hofmand og Huuskarle, som han bestandig hav-
 de om sig l), og som, for det meste, bestode af Nordmænd,
 og Gæuter og Danske m).

S. 32.

k). See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. pag 334.

l) Torfæus siger, loc. cit., at han blev sat over det heele Hof; hvilket jeg
 ingensteds har fundet hos de gamle.

m). Saa siger anførte Fragment af Norges Konunga-Sagur.

§. 32. Men her gik det tilfodst, som sædvanligt ved Hofferne. Den store Ære, de mange Rikigdomme, som vor Olaf herved indsamlede sig, opvakte ham efterhaanden mange og store Misundere. Desse forestillede, Kong Waldemar, hvor farlig denne fremmede Prints, der besad saa stor Magt, saa herlige Egenskaber, kunde blive for Rikiget, for Kongen selv; de glemte ei, at føre ham det fortrøllige Benskab til Gemyttet, der var imellem Olaf og Dronningen; og de søgte at indprente ham Mistanke, saa vel derover, som til det Omhye, Dronningen bær; for at samle de dueligste Krigsmænd til sit Hof, hvilket hun, efter den blandt store Herrer da brugelige Skik, holdt adskilt fra Kongen, med hvilken hun, i den Sag, ligesom kappedes. Til disse Forestillinger begyndte Kongen endelig at række Ørene; og de gjorde det Indtryk hos ham, at hans forige Benskab for Olaf blev foldt, hans Sind og Opførsel mod ham ganske forandret. Dette mærkte Olaf, han forlanger derover af Dronningen Tilladelse at reise fra Rusland, foregivende sit Forsæt at være, at reise til Norge, hvor hans Førfædre havde regieret, hvor han efter dem havde Ret til Rikiget, hvor han altsaa kunde vente sig en større Lykke, end i Barbarie. Det kan ogsaa være, det er rimeligt nok, at Olaf, opmuntret af Røgtet om forbeholdte Kæmpehed, om den Krig, der havde reist sig, mellem Kong Harald i Danmark og Hagen Jarl, har virkeligt haft i Sinde, at forsøge sin Lykke i Norge, men er bleven hindret derved ved det mellem dem sluttede Forlig. Dronningen samtykker derfor i hans Begiering; hun forskaffer ham af Kongen den forlangte Afskedⁿ⁾; og han gaaer med sine Folk og Skibe til Øster-Soen, hvor han en Tid lang

No. 985.
eller
No. 986. o)

n) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 112.

o) Har Olaf været i Norge i Barbarie, foruden de 6, han var i Island, maaske han være reist detsaadan hidimellem Norge.

sværmer om, paa det da giængse Eroberie; og blandt andre Steder angriber Borgundarholn, hvor han gjør Landgang, plyndrer, holder en Træfning med Indbyggerne, vinder Seier, og ligger siden for Anker, uden for Landet, i Forsæt at gaae tilbage til Gardarike. p). Men her reiser sig en Storm, som driver ham til Rysterne af Venden, (ventesig til Ost-Venden eller nu værende Bag-Pomeran) hvilket Land da stod under foromtalte Polste Konges Bogeslai Herredømme, som vore Stribente kalde Burisleif, hvis Dotter Geira, Enke efter en der tilforn værende Hovding, under Titel af Dronning, nu førte Herredømmet over den Deel af Landet, hvor Olaf landede. Denne slaaer her sine Telte op paa Strandbredden, taer fredelig afsted, og giver sig ud for en fremmed Riddmand, under Navn af Olaf eller Ole den Girdski, eller den Gardariskki. Men hans anseelige Person, hans Følge, hans mange Krigsskibe, viste tydelig, at han maatte være af større, af Kongelig Herkomst, og selv en mægtig Her-Konge q). Den Borg, hvort Geira boede, laae ei langt fra det Sted, hvor Olaf havde opslaaet sine Telte; hun bliver, af sin træ Raadgiver og Hofmester, Dirin kaldet, herom underrettet, og efter sammes Raad, lader hun den fremmede med hans Følg, indbyde til sin Borg, for der at blive Vinteren over. Høsten var den Tiid for Haanden, Storm og ondt Veir begyndte at regiere, Olaf tog derfor med Glæde imod Tilbudet; han kommer, og hans Person, hans Opsættelse, slaaer Geira, dennes vor Olaf saavel an, at efter bemeldte Dirins Tilskyndelse, bliver Egtelskab mellem dem besluttet, og med hendes Faders Billie fuld-

B b 2

byr-

p). Endelig havde han da fornummet, at Fred og Forlig var igjen sluttet, mellem Kong Harald og Hagen Jarl. See Oddur Rynk, Kap. 6.

q). See Olafs Saga Tryggvash, 2 Part. Kap. 65, S. 62.

1) See Olafs Saga, af Blat. Vol, Kap. 66, S. 64.

§. 32. Men her gif det tilfaldt, som alle
 Hofferne. Den store Ære, de mange
 Olaf her ved indsamlede sig, opvakte hos
 og store Misundere. Desse foretog
 hvor farlig denne fremmede Prins
 saa herlige Egenheder, kunde
 selv; de glemte ei, at for
 Gemyttet, der var imelle
 at indprente ham M
 Omhye, Dronning
 mand til sit Hof
 da brugelige
 hui, i den
 begyndt
 Ind
 folk
 Men her kom hans store Hurtighed, hans af
 hoi, ham til Hjælp. Paa den indvirkende Slide
 Staden's Muur et meget hoi, især paa et vist Sted;
 naar træffer han sig, raaber til sine Folk, at alle skal
 følge hans Eksempel, springer sig op paa Murens Spring
 ned paa hin Slide, uden Støde, ved det Gade, der
 under var blød, fik den Muur meget hoi, og modtog
 selv sine Folk. Staden blev sved indtagen, alle dens Ind
 byggere bræbte, og et stort Bytte gjort.

§. 33. Med Gætt, med vel forrettet Etude, beholte
 derpaa Olaf til sit Hæder, tilboge til Dronning. Gætt, men

r) See nytalesste Olaf's Saga, Kap. 67.

s) Oddur Munk beretter, at han blev der i Mærket med Gætt, Kap. 38.
 §. 38. Han sagde til, at efter endes Beretning, skal de denne
 Slad her været Jomsborg selv. Men den Beretning er vist
 nok urigtig.

han havde været omtrent 3) Mar. i Benden, uden denne hans
 onning ham fra c). Dette gælder Olaf saa tier til Hierte,
 an forlader Benden, gaar om borde igien paa sine Ski,
 forfæet at begibe sig til Gardarike, og løber under veis
 der de Danske Kyster, hvor han med faar Mænd gjør
 ng, for at tage sig Strandhug u); men her overfalde
 rerne ham med en stor Krigsmagt; han er i den største
 hvorfra han vel undkommer; men som berettes x),
 ført Mirakel; og han skal, i denne Nød, have gjort
 it omvende sig til den Christne Religion, hvis han
 ra med Livet y). Efter Ankomsten til Hohn,
 ah, der af Kong Waldemar og Dronningen vel
 m opholder sig der Winteren over z); og der
 en Drom, være erindret om, at drage til Græker-
 for det at blive omvendt. Kong Olaf skal fra Ung-
 vennen af have hørt en. Affære (se Afguderiet a), som man
 og finder at endeel andre have hørt; ventelig har han, ei
 allene i Rusland, hvor den Christne Religion allerede, ved
 den bekjendte Olga, var for en Deel bleven indført, men
 ogsaa under sit Tilhold i Benden b); faaer en Fortælling der-
 paa; og derfor er det ei uimideligt, saavel at han har gjort
 bemeldte Gæste, som at han, efter Ankomsten til Gardarike,
 har gjort en Rejse til Grækerland. Der faaer han et Kund-

No. 986.
 eller
 No. 988.

No. 988.

B b 3

- Skab,
 1) See Oddur Wont, Kap 9, E. 38. og Olafs Saga af Hvit Vaf, Kap.
 2) See Oddur Wont og Olafs Saga af Hvit Vaf, Kap. 9, E. 38.
 3) Creature af Slægt, og andre utænde Væsen, som man tror paa.
 4) See Oddur Wont og Olafs Saga af Hvit Vaf, Kap. 9, E. 38.
 5) Dette vidner Theodoricus Mon. de Regibus Norveg. cap. 7. pag. 13.
 6) See Olafs Saga af Hvit Vaf, Kap. 89, E. 94.
 7) See bemeldte Olafs Saga, Kap. 64, E. 65, Kap. 88, E. 91.
 8) Kristnifaga beretter, Kap. 5, at den bekjendte Thangbrand, som siden
 blev Kong Olafs Hof-Præst, kom tilhørende Benden. Olafs Saga
 Kap. 88, E. 97, og Kong Olaf blev tilfældig med Thangbrand i
 Garen. Men det angaar vel senere Tider.

skab, om den Christne Religion a), der bliver han; i som de kaldte det; Primsigned d) eller Regnet med det Christne Korses Mærke, og der lover en Biskop, ved Nævn Pauls, ham; at ville komme til Rusland, for at omvende Landet; hols Regjeringen ei satte sig derimod. Kong Olaf reiser ders paa tilbage til Gardarike; hvor Kong Valdemar saavel som Dronningen endnu vare Hedninge e); han formaaer der først Dronningen, siden Kongen selv, som gjorde endel Modstand, samt det heele Folk, at give deres Lofte; deres Samtøffe, til at ville antage den Christne Religion; nu blivde Budskabe sendte til Konstantinopel, for at fremme den Hensigt f); og Biskop Paul kommer derfra til Gardarike, hvor Kong Valdemar bliver bode g), med sit Hof, og det heele Folk. Efter hvilken Fortæthing og vigtige Tjeneste, Kong Olaf tager sin Afreise fra Kong Valdemar og Dronningen, fra det Russiske Hof, hvor han tilforn havde været i 9 Aar h);

e) Mange Gariger vare da allerede bleve der omvendte. See Nestor 1. Jæhrbøger, S. 98.

d) See bemeldte Olafs Saga, Kap. 29, S. 95.

e) See Oddur Munk, Kap. 6, S. 27. Dermed stemmer ogsaa den Russiske Historie fuldkommen overens. See Nestor 1. c. S. 103.

f) Dets Bevidnes af Nestor, S. 98.

g) Efter den Russiske Historie, blev Valdemar først omvendt Aar 987. og dode 988.

h) See Olafs Saga, Kap. 53, S. 91. Oddur Munk, Kap. 22, S. 98.

flere at Kong Olaf var 9 Aar i Gardarike, førend han drog til Venden; dette bliver det uimuliggjorte; thi saa faar han en Alder af henimod 28 Aar, førend han givte sig med Geltra; hvilket bedre passer paa, end at han var kun 15 Aar. Det lige dogt Skildes Oddur Munk, S. 24, at han var kun 12 Aar, da han begynder sine Krigstog; og Gylling, at de varede i 9 Aar; altsaa kunde Olaf have været kun 15 Aar, da han drog til Venden; men det er dog, som ved de andre sine Overord, da han var 12 Aar gammel; altsaa kun 13 Aar, men Andre 3 Aar før det til Land; altsaa kun de første 3 Aar, og da det indtog sig den Aar, der indtog sig af Rusland; som opvakte ham den Venskab, for hvilken han maatte vige.

nu, atter eet eller meere, og bliver til Afreise. herfra, af Kongen et alleene aflagt med store, med prægtige Foraringer, men ogsaa udrustet med de fornødne Guld og Silde i).

§. 34. Kong Olaf var den Tid omtrent 20 Aar gammel; han havde, ved bemeldte Bedrifter et alleene gjort sig navnkundig i Gardarike, i heele Norden, men Rygtet derom havde ogsaa udbredet sig til hans Fædreland, til Norge k). At en Prints, af Kong Olafs Egenstaber, der havde saa stor Ret til sidstnævnte Riige, har passet paa alle Leiligheder, til at udføre denne sin Ret, er ei at tvile paa; og rimeligt derfor, at hans saa hastige Reise fra Gardarike har just været stilet paa Norge, hvor, han havde faaet vide, at Regenten selv var fraværende, at Landets fornemste Hovedinger, dets Største og bedste Krigsmagt nu vare i Danmark. Men han forsøger først Epsten i Osterboen, ventelig for at gjøre Bytte, mueligt ogsaa for at indhente noiere Rundskyder. L). Først gaar han over til Slaane, gjør der Landgang; holder en Tæfning med Indbyggerne, som satte sig til Modstand, faaer Seier, og gjør et stort Bytte. Siden følger han langs Kysterne af Oster-Gaustland, hvor han træffer paa et m), endel Jamter tilhørende Riobmandsleib; det angriber han, erobrer det, efter en tapper Modstand, en haard Tæfning, hvori de fleste af Sleibets Besætning omkomme, og borttager alt det Gode, som derpaa fandtes. Derefter gjør han Landgang paa Gothland selvs; han kommer derfor ogsaa

1) Se den Danske Oversættelse af Snorre, S. 112, og Oddur Munk, Kap. 19, S. 47.

2) Se Oddur Munk, afdannede, S. 47.

3) Se Snorre i Olafs Saga Trykt Kap. 24, og Olafs Saga af Blat.

4) Se Oddur Munk, S. 47.

5) Lestens Histor. i Histo. Nørv. Part. 2 lib. 8. cap. 23. pag. 336. at Sleibne dets vunde.

fylde foromtalte dybe og breede Grav, uden for Dannevirke; dernæst alle tomme Vand-Kar, man havde i Leiren, der beløbe sig til 8000 i Tallet r), opfyldes med tørre Spaaner, med Tiære samt andre brændende Materier; og paa den Maade et Forsøg gøres, at sætte Dannevirke i Brand, og lægge den i Aske. Dette Raad blev af alle anseet for det beste, og man sætter det strax i Værk. Efterat alle Ting vare dertil fremskaffede, deeler man, en Aften silde, Krigshæren i tvende Hobe: den eene lader man angriibe Dannevirke, med Skud, med Steene og Ballhynger; den anden rykke frem til Boldene, med bemeldte fra Skovene hentede Riis, Greene, Qviste, samt med store Broer, gjorde til at kaste over Graven s), og med bemeldte Kar, der vare fyldte med allehaande Ild-fængende Materier, og antændte, som alt tilhobe blev slængt ind paa de op til Bolden kastede Riis- og Qvist-Knipper. Dette lykkedes: bemeldte Knipper bleve først antændte, disse antændte siden de Træer og de Stofke, hvormed Dannevirkes Bolde, især dets Kasteller eller Taarne, vare fortomrede; og disse fattede Ilden saa meget hastigere t), som der samme Tiid reiste sig en stærk Blæst fra Synden, i det Sted, at forige Dag havde Været været meget stille. Herover kommer den heele Boll i Brand, inden følgende Morgen, laae Dannevirke overalt i Aske; og til sidst falder en stærk Støbregn, ved hvilken Ilden overalt saaledes udslukkes, og Jorden saa afkioles og opblødes, at man kunde gaae over den afbrændte Boll, liigesom der ingen Ild havde været.

§. 35.

r) See Oddur Monk, Kap. 12, S. 55.

s) Ogsaa beret hos Oddur Monk, paa indførte Sted.

t) See Olaf, Saga Tryggvas. af Glac. Vol, Kap. 85, S. 88.

Hagen Jarl
gaar tilbage
til Lundsfor-
den.

§. 35. Paa denne Maade vidste da Kong Olaf, ved sit snilde Raad, at rydde den Hinder af Beien, som syntes at ville giøre Keiseren det unuelligt, at udføre sit Anslag mod Danmark: men nu var Dannevirke lagt i Aske, nu derved Beien aaben for Keiseren ind i Jylland; og han rykker strax der ind, deels ved at lade sine Følk gaae over Graven, ved Dannevirke u), paa bemeldte derover kastede Broet, deels ved at lade dem paa sine Skibe sætte over Elven x): thi her var nu ingen Hagen Jarl meere, ingen Nordske Skibe, i det mindste ei saa mange, at de kunde giøre behørig Modstand; og det af denne Marsag. Efterat Keiser Ottos var kommen til Danmark, sender han, saa snart han formenter, at Hagen Jarl var d. ankommen med sin Krigsmagt, tvende sine Jarler, af hvilke den eene heed Urgepriotr y), den anden Brimilsker z), med 30 Skibe a), vel udrustede kaade med Følk og Vaaben, over til Norge, til Viken især, for at bringe bemeldte Klige til den Christne Religion, medens Hagen Jarl var fraværende b). Om dette maaske tydsnavnte Jarl endelig være bleven underrettet; han kunde, som en ibrig Tilhænger af den hedenske Religion, ei andet, end ansee dette Foretagende, som hoist skadeligt, for den gamle Gudsdyrkelse; som en skarpsindig Politicus, maatte han ogsaa betragte det, som en Sag, der sigtede til noget meere, end til Religionen alleene, der kunde have Indflydelse paa

u) Saa siger Oddur Monk, Kap. 12, S. 56.

x) Dette beretter Snorre, Kap. 26, og Olafs Saga Trypagnaf. Kap. 85. pag. 89.

y) Hos Oddur Monk, Kap. 12, S. 49. heeder han Utgupriotr.

z) Naemmelte Oddur kalder ham, paa ansatte Sted, Brimilskatur.

a) Oddur Monk siger, paa bemeldte Sted, at de vare kun 12.

b) Ederel Haandfrevne Kroniker berette, at Kong Harald i Danmark udsendte selv bemeldte Jarler til Norge, for der at fremme den Christne Religion. See Torfæi Trifolium, pag. 49.

ges Frihed, som et Anlæg af Keiseren, gjort i Hensigt at
tindertvinge sig bemeldte Riige; og uden Tvil har Sagen
saa været i sig selv. Dette kunde derfor ei andet, end allær-
mere bemeldte Jarl paa det høieste, allerhelst da den Norske
Prins Olaf just ved samme Tid, just da Hagen Jarl havde
drøvet de Keiserlige tilbage, som tilforn er berettet, ankom
til den Keiserlige Leir c); og dette maatte nødvendig bringe
ham til et Foretagende, som vore Skribente vel fortælle d),
men uden at melde det mindste om Anledningen dertil, og som
synes meget besynderligt, med mindre man betragter Sagen,
fra foranstøttede Stille. Midt under sin Seirvinding, just
da han havde rodt Keiseren at vige tilbage, forlader Hagen
Jarl paa engang alle Ting; efterat have ladet Dannevirke,
samt alle dets Kaster vel besatte med sine Folk og Tropper,
gaaer han pludselig tilbage til Limfjorden e), for derfra at
seile hjem til Norge, hvor bemeldte og mueligt flere Om-
stændigheder udfordrede hans hastige Tilbagekomst. Men
her bliver han længe opholdt af Modvind, og Dannevirke
imidlertid paa forømtalte Maade ødelagt. Her nodes da
hans Folk, som havde holdt Dannevirke besat, at trække sig
tilbage, at søge hen til den Danske Krigshær; med den og
med bemeldte Tilfød af Hagen Jarls Krigshær, gaaer
Kong Harald vel Keiseren i Møde, for at sætte sig til Mod-
værge; han binder tre Gange an med de Keiserlige, med Kong Harald
Kong Olaf f), men han bliver ligesaa mange Gange slagen af
af Marlen, nød at vige tilbage, og alt meere og meere svæk-
ket, ved det Keiseren lod saa hastig, som han røkkede frem,
saa

Kong Har-
ald slutter
Fred med
Keiseren.

E c 2

c) See Oddur Monk, Kap. 12, S. 53.

d) See Snorre i Olafs Saga, Kap. 25.

e) See Snorre paa anførte Sted, og Olafs Saga af Flot. Bok. Kap. 86.

f) Saaledes berettet Oddur Monk, Kap. 12, S. 57. men Snorre paa for-
anførte Sted, og Olafs Saga tale kun om eet Slag.

saa hastig ogsaa alle Indbyggerne i Landet Christne; hvor-
over Kong Harald maatte endelig trække sig tilbage lige ind-
til Limfjorden, og sætte sig paa den De Marsen eller Maarsk,
hvorfra Gesandtere bleve sendte til Keiseren, for at handle
om Fred. Dertil var Keiseren villig; et Møde, en Sam-
menkomst blev til den Ende berammet, det største Møde, som
nogensinde havde været i Danmark g); og paa det bragte
Keiseren det, for det første, saa vidt, at Kong Harald for-
bandt sig til, at lade alle sine Undersaatte, over heele Dan-
nemark, omvende til den Christne Religion.

Keiser Ottho
den 3dies
Tog til Dan-
mark videre
oplyst.

§. 36. I denne Sammenhang, troer jeg, at hidind-
til omtalte Keiser Ottho den 3dies Tog til Danmark har
gaaet for sig, og at Skribenternes ulige Beretninger, om
denne vigtige Tildragelse, paa denne Maade, best kunne for-
eenes, og komme Sandheden nærmest. Viist nok maae viise
Tildragelser, fra de forrige Keiseres Toge til Danmark, alle
skeede mod Kong Harald, alle i samme Diemærke, alle af
Personer af samme Navn, være blevne indviklede i Skriben-
ternes Beretninger om det sidste: det sees især tydelig, af
denne deres Beretning om Kong Harald, at han, under det
sidste Tog blev selv omvendt, selv dødt, og hans Son
Svend da dødt, tillige med ham h), en Beretning, som viist
nok her ikke kan have Sted, og henhører til langt ældre Tids-
der, til Keiser Ottho den 1stes Tog. Men derimod bliver
det vel ligesaa viist, at mange Omstændigheder, henhørende
til det sidste Tog, ere af Skribenterne blevne forglemte, eller
satte ud af deres rette Sammenhang, hvorved Historien, sær
om

g) Saa siger Oddur Munk, paa foranstøttede Sted, S. 58.

h) Det siger Kvædliga-Saga, cap. 1, og Snorre i Olafs Saga, Kap. 28.
derimod melde Olafs-Sagorne intet derom, men kun, at Kong Har-
ald selv blev omvendt og dødt.

om Hagen Jarls Omvendelse til den Christne Religion, som vi nu skulle tage os for, er bleven mørk og indviklet. Den gamle Skald, Einar Skjalaglam, vidner, at Hagen Jarl, i Krigen med Keiser Ottho den 3die, hjalp sin Maag, sin Sviger-Søn, Kong Erik i Sverrig; i Flatenar-Bok berettes, at det bekjendte Mirakel, som gemeenlig berettes at være skeet, for at omvende Kong Harald i Danmark, er skeet for Kong Erik i Sverrig, som derefter lod sig døbe; og som Adam af Bremen beretter i), der her beraaber sig, saavel paa andres, som Kong Svend Estridsøns Fortælling, har bemeldte Kong Erik ført Krig med Keiser Ottho den 3die, men blev overvunden; omvendt i Danmark til den Christne Troe, og faldt siden fra den iglen k). Her er da meere end en blot Formodning, det kan ansees for høist riimeligt, for vist, - at bemeldte Kong Erik i Sverrig har, som tilforn er erindret l), tillige med Kong Harald i Danmark, og med Hagen Jarl i Norge, havt Deel i Krigen mod Keiser Ottho. Denne Keisers Anlæg var stort; han ansaae det selv saa stort, at dertil kunde behøves en Tiid af tree til sex Aar m); det maae da have sigtet til heele Nordens Omvendelse, og heele Norden derfor forbundet sig imod ham. Men riimeligt er det tillige, at dette Forbund er blevet splidt, og at Kong Harald har ei til Enden opført sig mod de andre, som en troe Bundsforvant: thi alle Omstændigheder synes vise, at Kong Harald, efterat hans Flaade var ved Eideren overvunden

C c 3. af

i) See hans Histor. Eccles. Lib. 10, pag. 23, i Lindenbrogii Scriptor. Rerum Septentrionalium.

k) At her er meent Kong Erik Olufsen i Sverrig, sees af Skribentens Beretning, at Kong Svend (Troefæg) fik hans Hustru, Kong Olafs Moder til ægte.

l) See den foregaaende §. 23.

m) See Olafs Saga af Flot. Bok, Kap. 81, C. 3. Oddur Munk sætter kun 3 Aar, Kap. 12, C. 49.

af Keiseren, har indgaaet een hemmelig Fæd med ham, paa sine Bundsforbantes Bekræftning. (1ste) har han intet godt Hierte til nogen af dem, ei til Kong Erik, fordi han havde bemagtiget sig en Deel af Danmark, og været Kong Haralds oprørske Son behjælpelig; ei til Hagen Jarl, fordi han havde forholdt ham Skatten af Norge, og nu tvunget ham til, ganske at frasige sig den. (2det) Efterat Hagen Jarl, seneste Gang var ankommen til Danmark, sender Keiseren foromtalte sine Jarler til Norge. Dette kan neppe være skeet, uden efter overlagt Raad med Kong Harald; det var ellers alt for uobeligt. Af den Marsag have ei alleene endeel Skribente tillagt dette Kong Harald selvⁿ), men de have end ogsaa (3die) berettet, at nyssleebnte Konge lod en streng Befalling udgaae, til alle Indbyggerne i Biken, at de skulde forlade den hedenske Gudsdyrkelse, antage de Christnes Troe og Religion, og siden bestandig at holde sig til den o). Desuden havde Kong Harald (4de) for længe siden antaget den Christne Religion, denne var allerede temmelig udbredt i hans Rige; og naar saa var, naar nyssleebnte Konge tænkte og handlede saaledes, som nylig er anført, skulde han da vel giøre den yderste Modstand mod Christendommen? det kan man neppe troe. Da man af foranførte seer, at Skribenterne have i visse Ting forbyttet Kong Erik i Sverrig med Kong Harald, vil jeg heller troe, at foromtalte Træfninger, som i Inland bleve holdte, efter Dannevirkes Odelæggelse, ere holdte af Keiseren, ei mod Kong Harald, det er en Omstændighed, som hører til ældre Tiider, til Ottho den 1stes eller den 2dens Tog, men mod Kong Erik og de Norske. Den Svenske Konge bliver overvunden, han lader sig derfor overtale, mueligt af Kong Harald selv, mueligt af Kong

Boge-

ⁿ) See Torfæi Trifolium Historicum pag. 40.

^o) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 7. cap. 7. pag. 285.

Bogeslaus, som var hans Bundsforvant p), at antage den christne Troe, at lade sig døde; og nu havde Keiseren bundet sit Olemærke, i Hensigt til Danmark og Sverrig: men endnu var Norge, endnu Hagen Jarl tilbage, denne fraværende, hint Rige langt fraliggende; hvorover om denne her skulde opnaae sit Viemeed, maatte han betiene sig af Kong Harald, denne sig igien af List og Behændighed, hvilken ogsaa lykkedes, paa følgende Maade.

§. 37. Efterat Kong Harald, som tilforn er berettet, havde fadt sig paa Marsen, sender han strax Bud til Hagen Jarl, som endnu laae med sine Skibe i Limfjorden, med Almodning, at komme sig til Hielp; Hagen Jarl kommer uforsøvet: thi denne vidste intet af Sagerne's rette Tilstand; han troede derfor, at han maatte understøtte sin Bundsforvante, den fellede Sag, det bedste See kunde, eller som var det fornemste, see til at redde sine egne Folk, som endnu vare i den Danske, eller i den Svenske Armad, hvilke ved hans Bortreise kunde blive et Offer for hans Fiender: men her faaet han, af Kong Harald det Forslag at høre, at han med sine Folk skulde lade sig døde q), af Keiseren den Erklæring, at han skal tage en Deel Prester med sig til Norge, og love der at fremme den Christne Religion; under Trudsel, at miste sit Rige; hvis det ei skeede r). Intet kunde vel fluge meere ubehageligt, end dette, i en Mand's Øren, som Hagen, der var, i Religions Sagerne, af en ganske anden Tænkemaade, og ei vant at lade sig tvinge: men han saae sig her forladt af alle

Hagen Jarl
nødes til
lade sig d.
de.

p) See foregaaende §. 23, i dette Kapitel not. (e).

q) See Snorre i Olaf Trygv. Saga, Kap. 26. og Olaf's Saga af Flat. Bsk, Kap. 86, E. 90, samt Iolsæi Histor, Nösv, loc. cit. psp. 234.

r) Saa siger Oddur Munk, Kap. 12, E. 59.

alle sine Bundsforbante, sig selv for soag, til at kunne gjøre den behørig Modstand; Hagen maae derfor lade sig døbe, tillige med alle dem, som vare i hans Følge s); han noded til at modtage endeel Præster og andre lærde Mand, som Kong Harald gav ham med; og han maae love, at lade heele Norge, alle dette Riiges Indbyggere, døbe og omvende til den Christne Troe. Denne uventede og voldsomme Medfart kunde ei anden, end i høieste Grad fortryde og forbitte en Prints af Hagen Jarls Character, der var vant til at befale, ei at adlyde, at besnære, ei selv at besnæres, mindst af Kong Harald, hvis Lættroenhed han saa ofte havde brugt, til sin Fordeel; han satte sig for at søge Havn, saa snart skee kunde; og i det Forløb søger han strax tilbage til sine Skibe, medens Keiseren, Kong Harald og Oluf Tryggvesson, ventelig høist fornøjede over deres Sagers saa lykkelige Fremgang, i Hensigt til Hagen i sær, tractere hinanden i et Glæstebud, og ved Skilsmis- sen afslægge den ene den anden med store Foræringer e). Saasnart Hagen Jarl derfor var ankommen til Hals i Limfjorden, og saasnart Borren blæste op, efter hvilken han endnu en Tiid lang maatte vente, slaaer han strax sine Skibe løs, og søger den runime Soe, efterat have i Forveien stilt sig af med Kong Haralds Præster, og kaster dem i Land. Ei længe der- efter gaaer Vinden for ham om til Sydvest, siden til Vesten; den fører saaledes hans Forsæt, at søge Havn, efter hvilken han brændte; og nu seiler han liige til Drefund, hvor han lægger sig med sin Flaade, skændende og brændende overalt i de paa

- s) See Olafs Saga, Kap. 86, S. 90. Hertil har Adam af Bremen uden Tvil siget, naar han siger, at Kong Harald gjorde Prints Hagen vredelig mod de Christne, og forsonede ham med dem. Hist. Eccles. Lib. 2. pag 20, og efter ham Hætepar. Dok.
- e) En Oddur Monk, Kap. 12, S. 61. Denne Omstændighed bestyrker meget hvad tilforn er sagt, at Keiseren og Kong Harald have været i Raad sammen mod Hagen Jarl.

paa begge Siider af Sundet liggende Lande. Herfra seiler han langs Kysterne af Skaane, hvor han paa samme Maade taer affted med Roven og Plyndren: men da han var kommen til de saa kaldte Gauta-Skiær, eller til Skiærgaarden, uden for Kysterne af Øster-Gotland u), anretter han der en stor Offer-Fest, for at spørge Guderne til Raads, om hans Forehavendes lykkelige Udfald. Dette skeede ved et Offer, ved et under Offringen givet Svar, en Spaadom, som derover blev kaldet Blot-Span eller Blot-Spaan uu); og dette Svar blev ham givet, som han meente, ved tvende forbi farende Ravnens Flugt og Skrig. To Ravnne vare Othin's eegne Sendebude; ved dem anseer Hagen Jarl sig derfor forvissat om, at Othin havde antaget hans Offer, at hans Forehavende skulde lykkes, og i det at udføre en bestandig Seir følge ham overalt. I denne Forvisning taer han nu ei længer i Betænkning, at udføre sit store Forehavende, at søge Hævn, for den Uret, ham var skeet, enten af Gotherne eller af de Svenske, eller af Kong Erik selv, der i Jylland havde taget Partie imod ham; dette beslutter han at udføre, paa en Maade, der skulde være ham selv til ligesaa stor Ære, som hine og alle hans øvrige Fiender, til Trods og Spot; her sætter han strax Ild paa sin Flaade; og han taer Veien, midt igiennem Fiendens Land, først igiennem Øster-Gotland, hvor han overalt faer frem, med Mord og Brand, med Roven og Plyndren, siden giennem Smaaland og Vester-Gotland, hvor han

paa

u) See Snorre, i Olaf Tryg. Saga, Kap. 28.

uu) See Landnama. Saga, S. 212, det nye Oplag. Torfaus meener, i Hist. Norveg. Par. 2. lib. 7. cap. 7. pag. 285. at man dertil har brugt Grene af visse Brugt-Træer, saadanne som Tacitus, i hans Germania, beretter at de gamle Tydske, i ligge Tilfælde have brugt. Kan være, at vore Forfædre have og, under de herved brugelige Ceremonier, betient sig af en Green, en Spon, helliget dertil ved Offringen.

paa samme Maade tog affled, indbriivende tillige svære Skatter overalt x) hvori han gif saa vidt, at det største, det fornemste Tempel i Gotland, hvori 100de Guder vare, men Templet selv Guden Thor især indviet, nedbrød og udplyndrede han, for at bemægtige sig de der værende Rikgdomme y). Den i Vester-Gotland da værende Ottar Jarl z), gjorde vel alt hvad han kunde, for at sætte sig imod denne saaledes fremrasende Fiende; han stævner et offentligt Thing a), han lader der Hagen Jarl erklære for fredløs, for en Røver, for en Fiende af Guderne, hvis Tempel han havde ødelagt; han bringer tillige en Krigsmagt i Marken imod ham, og gaaer ham dermed i Møde: men han bliver slagen b), og som en-deel berette, selv nedlagt c).

Han forklar-
ter iglen
den Christne
Tro og ud-
rodder den i
Norge.

§. 38. Imedens Hagen Jarl, paa bemeldte Maade tog affled, særdeles i Vester-Gotland, udbreeder Rygten derom, og om hans Hiemkomst til Norge, sig liige indtil Biiken, hvor foromtalte ake Keiserens Jarlet da opholdte sig, i fuldt Arbeide, med at fremme den dem overdragne Forretning, med at udbrede den Christne Religion, hvori de havde gjort en saa mærkelig Fremgang, understøttede deels af den Krigsmagt, de førte med sig, deels af Kong Haralds forbemeldte stränge Befaling, deels deraf, at paa disse Steder var den Christne Troe tilforn temmelig bekjendt d), at heele Biiken igiennem, liige

1) See Snorre, i Olafs Saga, Kap. 27. og Torfæi Hist. Norv. l. c. pag. 285.

2) See Oddur Munk, Kap. 12, S. 59.

3) See om ham noget meere i Olafs Saga af Hlafeyar Bok, Kap. 123, S. 231.

a) See Oddur Munk paa anførte Sted.

b) Saa siger Sagurkinna; Oddur Munk, at han satte efter Hagen Jarl, men kunde ei naae ham.

c) Saa siger Snorre, Kap. 27.

d) See Snorre, i Olafs Helga Saga, Kap. 62.

liige indtil Lindsnes, havde de omvendet Indbyggerne til den Christne Religion, og overalt nedbrudt de der værende Afguds Templer e). Men Hagen Jarls Fremfart i Danmark og Gotland, det grumme Optog, hvori han nærmede sig de Norske Grændser og Biskopen i sær, overbeviiste dem meere end nok derom, at den vilde det ei være raadeligt der at oppebie hans Ankomst. Med de Skibe de havde ført med sig didhen, med 8 til 9 andre, alle ladede med Folk, med Gods og Løbsøe f), som formodentlig enten have tilhørt de nyelig omvendte Christne, eller været Skibe, som Kong Harald havde sendt didhen, bemeldte Jarler til Udsætning, tage disse derfor Flugten, og de vare, ved Hagen Jarls Ankomst, fra Vester-Gotland til Biskopen, allereede borte. Herover fandt han der ikke mindste Modstand; han laer derfor den Befalning strax overalt udgaae, at ingen maatte understaae sig at hænge ved den, af de Keiserlige Jarler indførte nye Guds-børfelse; alle som ei strax adlydde, afstraffede han paa det haardeste, ved at røbe og plyndre overalt i Biskopen g); og han befaler, at de nedbrudte Afguds Templer skulde allesteds strax igien opbygges; hvilket foraarsagede, at adskillige, der ei vilde forlade den Christne Religion, maatte gaae i Landsflygtighed, andre derimod vendte tilbage til den hedenske Guds-børfelse. Hvorpaa Hagen Jarl, efter saaledes at have sat alle Ting i Biskopen i den forrige Skik igien, drog Landeveien nord til Throndhjem, og sad der en Tiid lang i Rolighed,

D d 2

e) See Olafs Saga Tryggvass. af Flar. Vol. Kap. 87. S. 91.

f) See Oddur Munk, Kap. 12. S. 60.

g) At han plyndrede i Biskopen, vldue Einar Skjalaglam, i det Berr Velleflo, og Eivind Skaldaspiller. See Torfæi Hist. Norveg. loc. cit. pag 285. Vore Skribente henføre og dette til Aar 988, Torfæi Trisol. Hist. pag. 46.

heb, men var nu bleven en langt verre, langt større Hedning, end han havde været, forend han blev dødt h).

Betænkning
over Hagen
Jarl's for-
vuntalte Tog.

§. 39. At han nu rev sig ganske løs, fra al Lydighed mod Kong Harald, at han ei meere, aldrig siden, betalte ham nogen Skat, at han i alle Ting opførte sig, som ene raadende, som Enevolds-Regent i heele Norge, som vare Skribente berette i), det kan man let forestille sig; det var det store Viemærke, hvortil han bestandig havde sigtet, og for hvilket at opnaae, alle hans hidindtil anlagde kunstige Maaschiner vare sadte i Gang. Underligt er det derimod, just ei saa meget, at Hagen Jarl brugte forvuntalte fiendtlige Fremfart, i hans egen Svogers og hans forrige Vens Ruge; for det kan man finde Grund og Marsag, i Kong Eriks Dødsfæls i Jylland; eller maaskee retter, en nye eller gammel Uret, ham og hans Undersåatte gjort af Goetherne k), eller en Opstand af disse gjort mod Kong Erik i Sverrig, kan dertil have været Marsag og Anledning l); men at Hagen Jarl, saa ivrig en Tilhænger af Hedenskabet, som nu i høieste Maader var forbittret paa de Christne; som selv ophugger igien de i Bilsen nedrevne Afguds-Templer, selv paa alle muelige Maader forfremmer de hedenske Afguders Dødsfæls, i Gotland ødelægger deres, den store Afgud Thors Tempel, det er langt meere underligt, og en Omstændighed, som synes næsten at være utrolig m). Men viist nok maae Grunden her-

h) See Oddur Munk. Kap. 12, S. 60.

i) See Olaf's Saga, Kap. 87, S. 91.

k) See foregaaende 1ste Kap. §. 25, §. 35, og at Hagen har ført Krig med Goetherne, Sigmund Drekfens's Historie, i efterfølgende Kap. §. 2.

l) Muelier siger just hid, hvad vore Skribente berette, at Hagen Jarl har i Kriegen hjulpet sin Svoger Kong Erik i Sverrig. See foregaaende §. 36.

m) Saakdes har Torfaus anset den, loc. cit. cap. 7. pag. 285.

hertil ligge i visse, for os nu ubekjendte Omstændigheder, hvis Kundskab skulde gøre os Tingen ganske begribelig; og den maae især beroe paa nogen nær foregaaende Uret, fra Gothernes Siide, i en nye Bold og Fiendtlighed, øvet af dem mod Norge, under Hagen Jarls Fraværelse i Danmark. Skulde Gotherne have villet føre sig bemeldte Fraværelse, den farlige Krig, i hvilken Hagen nu var bleven indviklet, til Nytte, for at trække til sig visse, tilforn omtvistede Districter, som Bærmeland, eller andre desliige? skulde de i Biskopen have gjort eet med de Keiserlige, og med de Danske, i at ødelægge Afguds-Templerne, og ved samme Leilighed udøvet andre Boldsomheder? Dette synes at være høist rimeligt, og begge Deele at være skeede. Derover har Hagen Jarl, deels af Begjærlighed efter Bytte, deels for at søge Hævn, anseet det for Ret, for tilladeligt, i alle Ting at betale liige med liige; derover har han kunnet gjøre dette, uden derved at støde sin Svoger, den mægtige Kong Erik i Sverrig, for Hovedet, der selv var i Jylland bleven tvungen til at antage den Christne Religion, men selv faldt fra igien, ligesom Hagen gjorde, og var selv derover ventelig fortørnet paa Gotherne, for deres Fremfart i Biskopen, mod sin Svogers Undersaatte, mod Gudernes Templer, og deres Dørfelse. Mueligt har han og selv overdraget til Hagen Jarl, at tugte dem derfor, og dette været de rette Rabne, som gave Hagen Mood, at sætte Ild paa sine Skibe, og siden at tage Beien; midt igieffnem et fiendeligt Land, med Ild og Sværd i Haanden. Thi at en Prins, saa snedig, der forstod sin Politik saa vel, som Hagen Jarl, skulde i da værende Omstændigheder bryde med en Svoger, en mægtig Naboe, er ei rimeligt, men heller troligt, at disse Svogre have nøie foreenet sig sammen, for at kunne imodstaae de mægtige Fiender, som de kunde vente sig, i Keiseren og i Kong Harald i

Danmark. Dog blede de begge, fra den Siide af, for det første ubesværede. For Keiseren laae Norge og Sverrig alt for meget affiides dertil, at han torde vove noget med de Riiger; og Kong Harald i Danmark fik siden, deels med sin egen Son Svend, deels med sine, over hans sidste Ridsfærd i Krigen, over den Vold, han brugte, for at indføre den Christne Religion, misfornioede Uundersaatte n), saa meget at bestille, at han ei vel kunde tænke paa Norge. Han blev ogsaa, kort derefter, Aar 990 eller 991 omtrent, tagen af Dage; og ved samme Tiider, eller noget derefter, synes den gamle Kong Erik i Sverrig tillige at være død o).

n) I Flategar-Bog meldes, at de Hædinger, som Kong Harald havde tvunget til den Christne Religion, vare Svend behjælpelige, mod hans Fader.

o) I Pater Haralds Grønla sner, at Kong Erik døde, oscarls a dögum Hakonar Jarls, i Hagen Jarls Riste Tiider, mod Slutningen af hans Regering; men i Olafs Saga Tryggvasonar, 1 Deel Kap. 40. S. 35, at Kong Erik døde 10 Vintre, efter foromtalte hans Dronkersons Storbarns Fald. Dette frede rimeligst ved Aar 982, see foregaaende S. 17. i det 2de Kap. og altsaa maas Kong Erik vare død Aar 992 eller 993.

Det 3 Kapitel.

Norges Riiges Historie, under Hagen Jarl,
kaldet den Mægtige a), som Enevolds
Regent.

§. 1. **E**fterat Hagen Jarl, paa oven anførte Maade, havde Hagen den
de ganske revet sig løs, fra al Forbindtlighed ^{2den.}
med Kong Harald i Danmark, deels ved foromtalte med ham
sluttede Tractat, deels ved de, i hans Riige, mod ham og
hans Stater øvede Fiendtlighed, saae han sig endelig ved En-
den af det store Maal, det hvortil hans Hoved-Niemeed havde
været henvendt, og alle hans hidindtil omtalte, saa kun-
stlig sammenspundne Anlægge indrettede. Heele Norge saae
han nu under sin Lydighed, Kong Haralds Herredomme der
ganske fuldkastet b); og det Forsøg, som Keiseren havde
foretaget, deels der at indføre den Christne Religion, deels
mueligt tillige, vidhen at udvide sin Myndighed, sit Herre-
domme, til intet giort. Dette kunde Hagen giøre, med saa
meget

a) Han kaldes af Stribenterne ogsaa undertiliden Hakon Glada:Jarl, fordi
han fornemmelig boede paa Glade; eller Hakon Blot:Jarl, fordi
han var bestandig hengiven til de Hedenske Offringer; eller Hakon
Jarl, hin Illi, see Niala, S. 41, Kap. 19, et Navn, som ham
blev tillagt efter hans Død, i det Sted han, ved Begrundelsen af sin
Regtering, kaldtes Hagen den Gode. Cognominatus est Ma-
lus, siger Theodor. Monachus, de Regibus Norvegiæ, cap. 4.
pag. 10.

b) De som regne, at Hagen Jarl betalte Kong Harald Skat i 13 Aar
have uden Tvil regnet fra Kong Harald Graafelds Død Aar 977
til 989.

meget større Sikkerhed, som Tilstanden i Danmark skaffede Kong Harald andet at bestille, end at besatte sig med Hagen Jarl, eller Norge: han fik der at bestille med sin oprørske Son Sveud, med den mægtige Valnatole, og andre af sine egne Undersaatte; han omkommer endelig i Krigen imod dem; og imidlertid havde Hagen Jarl Leilighed nok, til ei alleene at sætte sine Sager paa en sikker og fast Fod i Norge, men ogsaa derfra at strække sin Omhue til Riigets, uden for Norge, beliggende Provincer. Vi have tilførn seet c), hvorledes han, ved visse dertil udsendte, ved en Thorhilds Drrabtein og en Thorstein Hvite, bragte Sudurøerne igien under sin Lydighed; vi have ogsaa, paa et andet Sted berettet d), hvorledes Færøerne, i Kong Harald Haarfagers Tid især, veels noget for de Tider, bleve af de Norske besatte og beboede. Een af de fornemste, som der satte sig ned, var en Grimt Ramban, en Mand, der var saa høit elsket, at man, efter hans Død, offrede til ham, som til en Gud e). Hans Son var Þorstein Skrofa, men dennes Son Þorolf, kaldet Smer, der blev en af den betiandte Flokes, Tislands første Beboeres, Staldbrødre d)iden; og med ham troer jeg, det maae have været, at bemeldte Floke giøtede sin Dotter paa Færø f), men at med en Son af dem, er Olufa bleven giøt, en Dotter af den Skotske Konge Þorstein Raude og dennes Dronning Audur g), eftersom de saa kaldte Gøtustlægger, den fornemste Familie paa Færø, berettes at have nedstammet, saa vel fra sidstnævnte Konge og Dronning, som fra omtalte Floke h). Færøerne
ligge

c) See foregaaende Kap. 2. §. 18.

d) See Norske Histories 2den Deel, S. 101. 105. 6.

e) See Landnama, 1ste Deel, Kap. 14.

f) See Landnama, 1ste Part, Kap. 2.

g) See Sammenføds, 2den Deel, Kap. 16.

h) See Landnama, paa nydanførte Steder. See og Landna, Kap. 1.

ligge i en Strækning, imellem Synden og Norden, dog de fleste mod Nord. Sytten af dem ere beboede, men fire smaae Der alleene besatte med Oxne og Faar, foruden hvilke her findes adskillige smaae Holme og Skier i). Blandt de beboede Der, er Den Musturen, saa kaldet, fordi den ligger østen for Den Straumson, den største blandt Færøerne, en af de fornemste k), og paa bemeldte Musturen ligger den Gaard Gøtu, hvor forbenaævnte Gøtustægget have boet, og deraf faaet dette Navn. Af denne Familie boede, paa Gaarden Gøtu, i Harald Graafelds Tid, en ved Navn Porbiørn, uden Tvil en Sønnesøn af foromtalte Porolf, men Porbiørns Broder var en Sigmund, som da boede paa den De Skusen, eller som den nu kaldes Skusen, beliggende mellem den De Sanden og Suduren, den sydligste blandt Færøerne. Porbiørns Sønner vare Porlaf og Brand, men Sigmunds heede, den ene Bresten, den anden Beimer, tvende meget duelige og berømmelige Mand. Disse vare Hagen Karls Hofmand, de stode hos ham i stor Yndest, og han forleenede dem, med den halve Deel, af Færøerne, over hvilken de, paa hans Begne, bleve Hovdinger og Regente l). Over den anden halve Deel regterede imidlertid en ved Navn Hafgrim, der havde sin Boepæl paa den Gaard Hofue eller Hofi m), beliggende paa foromtalte De Suduren, en vel riig og mægtig, men tillige ond og haard Mand, hvis Sviger-Fader, Snæulf, boede paa forbenaævnte, norden for Skusen

j) See Lucas Debes, i Færøernes Beskrivelse, S. 77.

k) See nydanførte Beskrivelse, S. 7.

l) See Olafs Saga Tryggvass. af Klatepar-Bok 1ste Deel, Kap. 97. S. 164.

m) Uden Tvil har den faaet sit Navn deraf, at der stod et Afguds Tempel: Thi Hafgrim siges at have været en stor Blotmand. Desuden giver Navnet, Hof, selv det tilkiende.

Stusen liggende De Sanden n). Bemeldte anden Deel af Færoerne havde Hafgrim i Forleening, af Kong Harald Graafeld og hans Brødre; hvoraf kan sluttes, at Færoerne maae, fra gamle, fra ældre Tider af, have været raaede til det Nordenskiødske, eller de der regierende Konger skatkydige, uden Tvil fordi deres første Beboere, eller de Viskinger, de Eroverere, som der først satte sig fast, have været derfra, især fra Halogaland og Throndelagen, fra Horda- og Rogaland. Ventelig er det ogsaa, at den eene halve Deel af Verne er tilfalden Hagen Jarl, efter hans Fader, og ham siden overladt, i den mellem ham og Kongerne sluttede foromtalte Fred. Men denne deelte Regiering kunde ei ardet, end paa Færoe, ligesom paa andre Steder, forarsage Fortrydelse, Misundelse og Ueenighed, imellem de der værende fornemste Hoveder, især efterat Uenskabets var paa nye brudt løs, mellem Hagen Jarl og Kongerne o). Imellem bemeldte Hafgrim især paa den eene, Vestre og Weiner, paa den anden Ende, udbrød en Trette, angaaende et Slagsmaal, mellem deres Benner; den kom for paa Thinget, som allereede den Tid blev holdt paa foromtalte Straumöen, i Thors-Havn p) hvor Lav-Thinget der paa Landet endnu holdes: men den fik ikke det Udfald, som Hafgrim havde ønsket.

Tildragelser
paa Færoer-
ne.

§. 2. Denne søgte først forgieves Hjælp, hos sin Svigerfader, siden søgte og fandt han den hos foromtalte Þorbjörn's Son, Þrand i Götü, hvilken enten af Gierrighed, eller af Vre- og Herste-Syge, var saa nedrig, at han, mod

Løfte

n) See sammentled. S. 105.

o) Seeforanførte Slafs Saga, Kap. 98, S. 105.

p) Dette Sted er nu som en Bøe og en Kibsted, hvor endel Kibmand, Embesmand og andre boe. Stedet har 2de smaa Færrer til sit Færsvar, og desse en Kommandant. Thorshavn ligger paa den sydsøstre Ende af Den.

Løfte af Hafgrim, om en vis aarlig Tribut, i Selskab med sin Moder-Broder, Biörn paa Sviusöy, en ond og underfundig Mand, tog Hafgrims Partie, imod sine egne Fettere, og var ham behjælpelig i at overrumple dem uformodentlig, da de fra Den Litla Dimun vilde fare hjem til den Gaard, som de eiede, paa Store Dimun, tvende Öer, som ligge i Sydøst fra Skusen. ⁹⁾ Her naaede Prand sit Diemærke. No. 977. I en Træfning, mellem Brester og Weiner, paa den eené, Hafgrim og Biörn, understøttede af 24 Mænd, paa den anden Siide, under hvilken Prand var blot Tilskuer, blive saavel benævnte Brødre, som Hafgrim nedlagde. Da det var skeet, tilegner Prand sig ei allene Herredømmet over alle Færøerne, men ogsaa alle de Eiendeele, som havde tilhørt hans Fettere, Brester og Weiner. Desse havde vel ei været givte, men dog avlet, uden Ægteskab, hver sin Søn, Brester en, ved Navn Sigmund, som var 9, Weiner ogsaa en, ved Navn Þorir, som var 11ve Aar, da bemeldte skeede. Desse vilde Prand strax have dræbt, men da hans Morbroder satte sig derimod, stillede han sig an, som det ei havde været hans Alvor, og førte dem hjem med sig, for at opfostre dem. Men her vilde han først sælge dem, som Slaver, til en i Tønsberg boende Ridsmand, ved Navn Rasn, som da laae med sit Skib i Thorshavn, for hans lange Seilats til Holmgaard, gemeenlig kaldet Rasn Holmgardsfare; og da denne vegrede sig ved at tage Deel, i en saa nedrig Gierning, formaaede han ham dog, ved en Færæring af 2de Mark Sølv, til at føre dem bort med sig fra Færø, og det under Løfte, at de aldrig meere skulde komme did igien. Rasn taer imod dem, ventelig for at frie dem ud af Prands Hænder, han fører dem med sig til Tønsberg, beholder dem hos sig, Vinteren

E. 2

teren

9) See foranstøt Olaf-Saga, Kap. 100de, S. 108.

teren oder, i sit Huis: men da han følgende Foraar agtede at giøre en nye Reise til Holmgaard, forærer han dem de 2de Mark Guld, han havde faaet af Prand, og giver dem Frihed at gaae, hvorhen de selv vilde.

Sigmund
Brestesons
Historie.

No. 977.

No. 979.

S. 3. Brestes og Beiner bleve dræbte samme Aar eller Sommer, i hvilken Kong Harald Graafeld blev tagen af Dage r). Portir Beiners Son er da fød Aar 966, men Sigmund Brestes Son, Aar 968; hvilket for Lids-Regningens Skyld her fortæner at anmærkes. Efterat disse vare paa bemeldte Maade, satte paa frie Fod, opholdte de sig 2de Aar ober i Biiken: men da af bemeldte Penge, som Rask havde givet dem; intet meere var tilovers, besluttede de at søge Hiælp hos Hagen Jarl, i hvis Tjeneste deres Fædre havde staaet. De tage til den Ende Veien giennem Nplandene, over Heedemarken, og saa viidere til Desfrastell s); de begive sig til Fiælds, ved Vinterens Ankomst: men her overfaldes de af et haardt Veir og stort Snefog. De fare derover vilde fra den rette Wei, maae ligge nogle Nætter uden paa aaben Mark, uden at nyde noget til Fode, og derover bliver forer til sidst saa udmattet, at han ei langer kunde gaae. Sigmund maae derover høre ham paa Ryggen; og nu ere de begge, i den yderste Fare for at omkomme: men endelig en Dag mod Aftenen, komme de til en liden Dalstrækning; de tage Veien ned ad den, lukte Nøg af antandt Ild, og finde der en Gaard for sig, hvor de gaae ind. Her blive de, af Hustruen og hendes Dotter, vel imodtagne, forsyn-

r) Se forresten i Olaf's Saga, Kap. 103, S. 110.

s) Man seer af dette saavel, som af andre Steder, at i de Ellder, i gamle Dage, har Veien, mellem det Spuden — og Norderstælske, ogsaa gaaet over Desre-Fiæld, som man da gaaet til den igien nem Øststælen.

de med tørre Klæder, forfriskede med Mad og Drikke, og lagde i en god Seng: men Huusbonden selv kommer hjem af Jagten, han lugter c) at fremmede der vare ankomne, og bliver sig meget ilde tilfreds dermed, at man, imod hans Forbud, havde taget imod dem. Dog Gæste-Rettigheden var en af vore Forfædres helligste Pligter, som de mindst turde og vilde overtræde; han lærer sig læt stille tilfreds, og fatter selv saadan Yndest for sine unge ankomne Gæster, at han tilbød dem at blive hos sig Vinteren over, eftersom de vare Komne langt af Veien, fra de beboede Steder u). De tage med Glæde imod Tilbudet, bliver der, for det første, den Vinter over, siden i tree Aar, og imidlertid af Huusbonden, som kaldte sig Ulfur eller Ulf, paa det beste oplærte, i alle Slags da brugelige Legems Øvelser, i at svemme, i at skyde, i at kaste med Spyde eller Steene, og flere deslige, i hvilke Ulf var en stor Mester, men hvori Sigmund især ei gav ham meget efter, saaledes tiltog han i Bært og Størke, i Behændighed og Færdighed, udi alle Slags Øvelser, i hvilke han gik forer langt over; og derpaa viiste han engang en betydelig Prøve, ved at fælde en grun og stor Bjørn, som Ulf selv ei havde vovet at give sig i Kæst med. Saaledes hændte Sigmund og forer, foruden foromtalte 3, endnu fire Aar hos Ulfur, indtil den første var bleven 18, men sidst nævnte 20 Aar gammel: men nu forlange de af Ulf, og faae Tilladelse, at reise derfra. Ulf ledsager dem selv, over No. 985. Dofre-Fjæld, til de nordlige Kanter af Fjældet, indtil man til Nabningen eller Begyndelsen til Orkedalen at see x). Men

E e 3

nu

c) At vore Forfædre have besiddet Sandernes Brug i en høj Grad, blandt dem Eugens, derom ses meere, i Norske Histories 1ste Deel, 1 Kap. §. 18, S. 28.

u) See Olaf's Saga, Kap. 104, S. 112.

x) Man mærker heraf, at det Sted, hvorpaa Ulf havde opslaaet sin Bopæl, maae enten have ligget, paa Dofre-Fjæld selv, i en af der værende Afdale,

ni kunde eller vilde han ei længer følge dem, for ei at blive fiendt; han tager derfor Afsked: men forend det skeer, spørger han dem om, og faaer nu af dem at viide deres Herkomst, deres Fødeland, deres Skiæbne, om hvilket han enten, i heele 7 Aar, ei havde spurgt dem, som synes riimeligt, saa meget vidste vore Førfædre at tvinge deres Nygierighed, eller som de for ei havde villet aabenbare; og han fortæller dem tillige sin eegen Skiæbne, som var følgende.

Porkell Purra-
frostes Histo-
rie.

§. 4. Foromtalte Ulf, eller, som var hans rette Navn, Porkell Purrafrost, var fød paa Uplandene, paa Heedemarken, og der boede, ved samme Tidder, en anseelig Mand, ved Navn Poralf, som var der en af de Uplandske Konger hans Leensmand eller Sysselmand. Porkell vorte op, blev stor og stærk, hurtig og vel dreeven, i alle Slags Øvelser, men især en stor Buc-Skötter. Hver Høst derfor, saa snart Frostene begyndte, blev det hans fornemste Forretning, med endeel sine Selskabs-Brødre, at søge hen til de vilde Marke og Fjælde, hvor han laae ude paa Jagt, paa Skötterie, og bekom deraf det Tilnavn Purrafrost. Imidlertid fatter vor Jæger Kiærlighed til foromtalte Poralfs Dotter, Ragnhild kaldet; han forlanger hende til ægte: men han faaer Afslag, af hendes Fader, som agtede at skaffe sin Dotter en fornemmere Mand til ægte, end Porkell var. Men denne lod sig derved ei afskrække fra sit Forsæt; han forer Ragnhild bort fra hendes Faders Huus om Natten; og med hende, samt 12 sine Selskabs-Brødre, stikker han sig af Weien,

Udale, eller paa den Sundensfaldske Kant betaf. De tage altsaa Fæst, der vilse ogsaa adskillige andre Ting, som meene, at Ulf har været den første, som har beboet nu værende Opdal: den har vist været beboet længe tilforn. Ved Orkdal, som her nævnes, før Raas, da den heele Dalstrækning, hvorigiennem Orkna-Elv løber, ligger fra Fjeldet af, ei nu værende Orkdal allene.

Reien, i en stor Skov, hvor han tænkte at være i Sikkerhed. Poralf, forbittret over dette dristige Foretagende, samler til sig en Skare af 100de Mænd, ventelig et stort Hundrede, eller 120 y), og dem deeler han i Partier, saaledes at i hvert bare 30 Mænd. Dermed randsager han først den Gaard, paa hvilken Porkells Fader, Steingrim, boede, siden bemeldte Skov; og her træffer han selv, med sit Partie, paa Porkell og hans Folge. Disse søge derover hen til et Sted, hvor de snites best at kunne forsvare sig; de sætte sig der i den beste Forsvars Stand, og det kommer til en Træfning: men denne havde det Udfald, at vel bleve, paa Poralfs Side 12 Mænd nedlagde, og Poralf selv dødelig saaret, men 7 dræbte af Porkells Partie, som derover selv saaret, med sine 5 overblevne Selskabs-Brodre, maae tage Flugten, og lade Ragnhild blive tilbage. Poralf dør derpaa af sine Saar, men Porkell søger hjem til sin Faders Gaard, hvor han hemmelig bliver lagt. Dog maae han strax forlade den igien: for at søge Hævn, for at faae den af Porkell øvede Bold tilbørlig afstraffet, lade Poralfs Benner Thing stævne; paa det erklæres Porkell landsflygtig og fredløs; og denne maae søge Tilflugt og Skiul; i en Heller eller en Hule, under et stort Bandsfald, hvilken ingen fiændte, uden hans Fader, menis man var paa det ivrigste, i at leede efter ham: men Porkell bliver snart feed af at være der eene; han bort- No. 967. fører derfor Ragnhild anden Gang; og nu begiver han sig med hende, hen til Dofrefiæld, hen til det Sted, hvor Sigmund og Porer funde dem, hvor de nu havde opholdt sig i 19 Aar, men vare nu endelig blevene feede af at føre længer dette eensomme Liv, i en Udørken. Porkell beder derover Sig-

y) At ved Hundrede forstaes, hos vore gamle Skribente, et Store-Hundrede, derpaa haves Bevis, foruden andrestedes i foranstøtte Olaus Saga, Kap. 134, S. 155, og 156, samt S. 159.

Sigmund især, at giøre sit beste, for at skaffe ham Sikkerhed og frie Leide hos hans Landsmand, at komme tilbage; dette lovede ham; og dermed skilles de fra hinanden.

Sigmunds
Bedrifter.

§. 5. Sigmund og Porer toge derefter Veien til Glade, hvor Hagen Jarl da residerede. Her fremstille de sig for Jarlen, som taer vel imod dem, imod Sigmund især, og erklænder ham for at være Brestes Son, men erklærer tillige, at uagtet han var af saa hoi, saa fornem Hertomst, maatte hans egen Opførsel, hans Dyd og Duellighed være den, der skulde giøre ham værdig, til at anses, for en Son af Brestes 2), og anviiser ham samt hans Fætter Sted blandt Gæsterne. Sigmund havde ei længe været ved Hoffet, forend han gjør sig kjendt og yndet af Jarlens Son Svend, som endnu den Tiid var ung, men fandt megen Behag i den usædvanlige Færdighed, som Sigmund besad, i alle Slags Øvelser, der skal have været saa stor, at ingen deri kom Kong Olaf Tryggveson nærmere, end han a). Noget Tiid derefter kommer ogsaa Jarlens ældste Son, foromtalte Eirik Jarl, som da havde sin Residence i Ruken, til sin Faders Hof b); hos ham ved Sigmund ogsaa at sætte sig i Undest; og han bringer det, ved begge Hjælp, saa vidt, at Hagen Jarl selv udruster ham med et Krigsskib, besat med 40 bevæbnede Mænd, dog ei af de beste, de udvalteste, eftersom kun faar, saa sagde Jarlen, havde Lust til at følge med Sigmund, en udenlandsk ubekjendt Mand; Eirik Jarl, som synes Sigmund dermed at være ei behørig forsynet, skaffer ham

der.

2) See herom Olafs Saga, Kap. 107, S. 117.

a) See dette nyudsatte Sted, Kap. 106, S. 114.

b) Dette kommer vel overens med vor Tiidsregning og foregaaende Fortælling. Hagen Jarl havde den anden Gang flueret Forlig med Kong Harald i Danmark, og ved den Leilighed forsonet sig med sin Son Eirik. See foregaaende 2det Kap. §. 16.

derfor et andet Krigsskib, ogsaa med 40, men duelige Strids-
mænd, og med andre fornødne Ting, paa det beste udrustet;
og det 3die faaer han af den unge Svend, paa samme Maade
udrustet, og besat med 40 Mænd, af Svends egne Tjenere eller
Huuskarle. Hensigten med disse Tilrustninger var et Sø-
røver-Tog, paa hvilket Sigmund agtede at forsøge sig, sin No. 985.
Lykke, og hvad han duede til; han gaaer derfor, med sine
Skibe, igiennem Øresund, til Øster-Søen; men her var for
ham ei meget at udrette. At binde an med andre Viskinger,
eller med dem, af hvilke noget betydeligt kunde være at vinde,
dertil var han for svag; og at røve fra Røbmænd, det blev
af alle ærefiære Viskinger anseet for skammeligt og uanstæn-
digt c). Mod Høsten agter han at gaae tilbage til Norge,
og lægger sig en Aften, med sine Skibe, under en af de
Øfelse Der d), hvor da var et stort Viskinge-Bol, et Sted
som af Søerøvere meget blev besøgt. Her gaaer Sigmund
op paa Den, for at see sig om, og blir vaer, at paa hin Sii-
de Den vare 5 Skibe, blandt dem et af det Slags store
Krigsskibe, som man kaldte Drager; dette beretter han sit
Følge, og opmuntrer dem til at vove et Forsøg; de samtykke
Deri, de ladde, til den Ende, deres Skibe med saa mange Ka-
ste-Stene, som de kunde naae, de lægge dem derpaa jæv-
sides

c) Sørover kunde, i vor Norden, midt iblandt de mange omsværmende Sø-
røver-Hobe, dog føres en bestandig og vidt udstrakt Handel. Bando-
tes der iblandt Viskingerne en- og anden, som tilsiede de handlende
Skade, saa vare der dog endnu flere, der søgte en Vre, i at jage
efter hne fremme Viskinger, og i at udrydde dem. Viskinge-Krigen
blev saaledes, for en stor, eller den største Deel, ført mellem Viskin-
gerne selv indbyrdes.

d) I Olafs-Saga, paa anførte Sted, Kap. 109, S. 119, staaer Elfsæ-
stier, Elfsæstene ved Elven, Goth-Elven: men det kan ei være, som
følgende vilker; her maae læses Elfsæstier, Elfsæstene, Derne ved
Eysyosel eller Øsel.

sides hos hinanden, i en trang Baag, hvor flere ei kun
 ligge jævnsides, hvor Fienden altsaa ei kunde lægge an paa
 flere Skibe imod dem, end de selv havde; og de blive i
 gende Dags Morgen, af Anføreren, for foremtalte Skib
 af en stor Viking, ved Navn Randver fra Holmgaar
 opfordrede til at overgive sig. Man havde i Forveien i
 sluttet, hvad Svar der skulde gives, Randver faaer Afslut
 og han lægger an med 3 Skibe: men disse blive, først m
 Skud, af de Norske Raste-Steene, siden med deres Skj
 Baaben, dernæst af deres Hugge-Baaben e), saaledes im
 tage, at de med stort Forlids maae vijsse tilbage. Her læ
 ger nu Randver selv an, med Dragen og et andet Skib
 hvilke ei havde tilforn været i Striden, understøttede af 1
 3die Skib, der blev besat med friske og uskaarde Folk; Si
 get begynder paa nye, med større Hestighed, end før; i
 Seieren er længe ubes, indtil Sigmund selv 12te, og Por
 selv femte, bestriige Dragen, og giøre der et stort Nederla
 Herover gaaer Randver selv Sigmund i Møde; denne k
 ster, i et Dieblis, Sværdet om i den venstre, Skjoldet i d
 høire Haand, og hugger Randver først den høire Fod; sid
 Hovedet fra; de Norske istemme derover et Fryde-Skrik
 og Søtroerne tage Flugten, med 3 Skibe, men maae lade
 Dragen, paa hvilken ikke een eneste Mand blev levend
 med endnu et andet Skib i Stikken. Med disse Skibe, fan
 et riigt Bytte, men med 30 Mænds Forlids, gaaer nu Si
 mund, glennem de Danske Farvande, først til Biiken, hv
 han besøger, Eirik Jarl, og lader efter sig 2de Skibe, so
 slat være bemandede, men siden til Hagen Jarl, som næ
 Juul derefter ophoiede saavel Sigmund, som Porer, i
 Hofmand. Et Revils paa denne Herres store Stundighet
 som hertved lod see, at han vidste meget vel at skionne, pa

Dy

e) See bemeldte Olafs-Saga, sammentrækt.

Dyd og Duelighed, vel at belønne den, men ei, uden foregaaende Prøver.

§. 6. Denne havde nu Sigmund vilst, saa Hagen Jarl kunde være dermed fornøiet, og ansee Sigmund for beqvem, til at udføre Ting, af større Betydning. Da denne derfor, næstfølgende Foraar, rustet sig til et nyt Tog, forsyner Jarlen ham selv, med et udvalgt Mandskab, saavel af hans eegne Hof-Folk, som af andre, dertil opbudne: thi nu havde alle faaet Lyst til at giøre Sigmund Selskab; og han befaller denne, saaledes at indrette sit Krigstog, at han kunde komme paa de Svenske Grændser, og gtengiælde de Svenske hvad de havde brudt mod Jarlen og hans Undersaatte. Sagen var denne: For kort Tid siden, havde 12 Norske Klobmænd reist om Vinteren, med deres Handels-Varer, øster over Kiolen, til Sverrig, til en Klob-Stevne, eller et Marked; under Markedet, reiser sig en Ueenighed, mellem de Norske og de Svenske, og denne gaaer saa vidt, at en af de Norske slaaer en Svensk Mand ihjel; hvilket saasnart Kong Erik Sigursæl i Sverrig faaer at viide, udsender han sine Gæster f), for at afstraffe denne Gierning, hvilke dræbe bemeldte Klobmænd, og ventelig bemægtige sig deres Gods; dette var ei hævnnet: men Hævn skulde søges, og den vilde Hagen Jarl nu have udført. Sigmund seiler afsted; han lander underveis i Biffen, hvor Erik Jarl udruster ham til Toget, med endnu flere Skibe og Folk; hans Følge opvoxer derved til meere, end 300 Mænd, hans Flaade bestaaer nu af 5 vel udrustede Skibe; og med dem gaaer han, giennem Danmark, til de Svenske Kyster. Her giøre de Norske Landgang, med 300de Mænd, de tage der, paa det verste, afsted med Mord, med Brand, Plyndren og

Fortættelse
af Sig-
munds Be-
drifter.
No. 986.

f f 2

De

f) See Olaf-Saga, Kap. 110, S. 121.

Odelæggelse; og det heele der omliggende Land sættes derded i den Skrak, at man allevegne søgte at redde sig med Flugten, til Skove og Markte. Biorn, saa heed en Kong C. 118. Sisselmund, som boede ei langt derfra, samlede herover strax en Krigsmagt sammen, og med den sætter han sig mellem de Nørste og deres Skibe: her maatte da gode Raad søges, de tienligste Anstalter toles. For at slaae sig igiennem de Svenske, opstiller Sigmund sine Folk, i den af vore Fædre saa kaldte Svini-folking, i en Slagtsordning, der foran løb freids sammen, som et Svine-Hoved, hvoraf den havde sit Navn. Sig selv og Porer stiller han fremst i Spidsen, i den næste Række 3de af sine Mænd, i den følgende 5, derefter 7, og saa fremdeles i samme Progression, men alle de, som stode yderst, paa begge Sider, i hver Række, med Skjolde vel bedækkede g). I denne Forsætning gaar han løs paa de Svenske, og hans Anlæg lyktes. Efter en højst Træfning, under hvilken først Biorns Mærkesmand, eller Fanebrager, bliver dræbt af Sigmund, siden Biorn selv, efterat den Skjoldborg var brækket, som bedækkede ham, maae de Svenske tage Flakten. De Nørste, forneiede med at have naaet deres Hensigt, ansee det dog ei for raadeligt, at forfølge dem, i et fremmet, ubekendt Land; med et lidet

Bytte

g) Denne Taktik maae fra ældgamle Tider af have været brugelig her i Norden. Den blev brugt, i det bekjendte Bravalla Slag, see Saxa, Hist. Dan. lib. 8. pag. 138, edit. Stephani, og Stephani Notæ pag. 164; samt Sagnbrot om Bravalla Slaget, S. 27; den blev og brugt af de aamle Franter. Agathias Hist. lib. II. op. Gronovius, in Hist. Gothorum Ec. pag. 565, vidner at deres Anfører, Butilinus, indreede sin Slagtsordning saaledes, at den løb sammen foran, næsten som et Svine-Hoved, hvis Svans var med Skjolde adret fast og stærk. See og videre herom den gamle Speculum Regale, S. 384, og Noterne sammesteds, samt flere Exempler hos Snorre i Heimskringla, i Olafs Helga Saga, Kap. 216 og 233.

Bytte søge de tilbage til deres Skibe, og dermed gaae de videre til Holmgaard, hvor de plyndre langs Kysterne, ved Nerne omkring og Forbiærgene. Men imidlertid bliver Kong Erik i Sverrig underrettet, om de Norskes forømtalte Fremfart i hans Rige, og han sender Bud, til 2de sine Landværnsmænd, tvende Brødre, Bendill og Adill, at de skulde søge Hævn, ved at tage Sigmund med hans Folge af Dage. Desse Brødre vare stedse udrustede med ei mindre end 8te andre Skibe og tvende Drager, naar de droge ud paa noget Søe-Tog; med denne Flaade forsynne de sig nu ogsaa, til bemeldte Forehavende; og med den lægge de sig, i de saa kaldte Sviaskeer, de Svenske Skær, for der at oppasse de Norske, under deres Tilbagekomst fra Holmgaard. Men her bliver Sigmund dem af en Hændelse vaer, da han, under sin Tilbagereise, landede en Aften, under en af bemeldte Øer eller Skær; her foies derfor de fornødne Anstalter, til en Træfning, paa de Norskes Siide, især ved at udlosse alt deres Gods af Skibene, og derimod at ladde dem med Steene; de hendrive dermed næsten den heele Nat, og blive næste Morgen af de Svenske angreebne, med den Hæftighed, at Sigmund og hans Folge syntes sig ingensinde at have været i den Fare, for at overvældes, som da. Men her kommer Sigmunds Hurtighed og Behændighed dem atter til Hiælp. I Selskab af en udvalgt Trop, bestiger han Bandills Drage, omfaster der, paa forømtalte Maade, sine Baaben fra den ene Haand, i den anden, og hugger Bandill først hans højre Haand fra, siden ham selv til døde. Over hans Fald reiser sig strax, fra de Norskes Siide, et Fryde- og Seier-Skrig; Adill taer Flugten, med sin Drage, og med fire andre Skibe: men de fem andre blive af de Norske erobrede, og deres Besætning nedlagt. Saa snart denne Seier var vunden, seile de Norske til Danmark, hvor de ansaae dem for

for at være i Sikkerhed h); her hvile de sig ud; her forbræde deres Saar; og derefter seile de hjem ad, først til Wiil og derfra nord til Throndhjem, til Hagen Jarl.

Hans Berild
og Forligelse
med Harald
Jarnhaug.

No. 987.

§. 7. Denne var, med Sigmunds Forretning høist fornøiet; han saae, hvad Manden duede til, og deroverdrager han, følgende Foraar, ham den Forretning: Bester-Havet, især ved Orkenoerne, at opsoge en Ma Harald Jarnhaug kaldet, der havde i Norge gjort sig stor og mange Misgierninger, og var derfor af Hagen Jarl domt fredløs. Hans Hoved befaller han nu Sigmund bringe sig. Sigmund adlyder og lover det; han gaaer med en Flaade, paa 8te Skibe, blandt dem Vandvers Dra som Sigmund selv anførte, men Randvers Porer; og fare vidt omkring i Bester-Havet, uden enten at gjøre sig derlig rigt Bytte, eller hitte Harald: men endelig komme hen til den De Hingulsen eller Mona, hvorhen de Rstes Herredomme, i gamle Dage, strakte sig i); og der fik de den længe søgte Harald. Efterat have aftalt med ham Soe-Træfning til næstfølgende Morgen, sove de paa begge Silder rolig Natten over, men gaae, saa snart Solen er der op, løs paa hinanden. Her sigtes nu den heele Digiennem, af alle Kræfter paa begge Silder, alle Kunst bruges, alle Fordeele andendes: men Seieren er uvis, man berammer en nye Træfning, til følgende Morgen. Moder: men her gjør Harald et Skridt, han aldrig tilfø havde gjort; han tilbyder Sigmund Fred, Forlig og Stabroderskab, Forslaget understøttes af begge Tilhængere. Sigmund taer, efter nogen Begring, derimod; man lægg

h) Dette kommer og overens med vor Tidsregning og foregaaende Historie. Hagen Jarl var endnu den Tids Kong Haralds Ven.

i) Se Norske Histories 2den Deel, S. 121.

Derpaa sammen, hvad Bytte man havde gjort, paa begge Siider, og Søerøberiet fortsattes indtil Høsten, med forenede Kræfter. Nu gjør Sigmund sin Staldbroder det Forslag, at følge med sig til Norge, til Hagen Jarl; Harald vidste, hvad Sigmund havde lovet Jarlen, men tør dog sætte den Tiliid til sin Staldbroders Ærlighed, til hans Løfte, om Beskyttelse, at han vover sig i sin verste Fiendes Hænder; saa høit agtedes da Troe og Løfter, og saa megen Tiliid kunde man sætte dertil. De ankomme til Norge, de lande ved Hordeland, og der faae de viide, at Hagen Jarl var i Borgund, paa Sundmære k). Diden begive de sig, de tage der Havn i Steinabog, og der blive de andre liggende, mens Sigmund paa en Skude, besat med 12 Mænd, drager hen til Borgund. Her gaaer Sigmund ind for Jarlen, da Audience-Tiid var, da Jarlen sad ved Drifte-Bordet; denne taer paa det beste imod ham, og lader, for at bevise ham des større Ære, en Stol sætte for ham. De tale længe sammen; Sigmund fortæller adskilligt om sin Reise, men intet om Harald, Jarlen spør derover til sidst om ham. Her fortæller Sigmund den heele Tildragelse med ham, at de vare blevne Venner og Staldbrodre, at han, efter Løfte, havde bragt did Haralds Hoved, men den levede Haralds; han tilbyder Jarlen, for dennes Liv, Lemmer og Lande-Fred, den noiagrigste Forsikkring af sig, i Hensigt til Haralds Opførsel, saa mange Penge, som Jarlen selv vilde forlange; og da denne, fortrydelig over Sigmunds Opførsel, afflog hans Begiering, springer han i Brede op fra sit Sæde, erklærer at han ei længer vil blive i Landet eller i Jarlens Tieneste, truer at ville sælge ham Haralds Liv paa det allerdyreste, og gaaer ud af Stuen. „Nu var Sigmund vred, sagde

k) I Olaf-Saga, Kap. 112. S. 124, staaer Nordmære: men det er en Forkelse, en Feil af Skribenten, eller Copiisterne.

„ sagde Jarlen, efterat have betænkt sig lidt; Slabe for mig
 „ Riige, om det skulde miste saadan en Mand; kaldet han
 „ tilbage; vi skulle nok blive forligte. „ Dette skeer, Jar-
 len tilstaaer Sigmund hans Forlangende, han forligger sig
 med Harald, og denne drager derefter nord til Hælogaland
 hvor altsaa hans Hiem, hans Boepæl maas have været.

Sigmund
 gaaer til
 Færsene.

§. 8. Sigmund opholdt sig siden i Jarlens Hø-
 Winteren over: men følgende Foraar aabner han for ham
 Forsæt, at drage over til Færøerne, for at fralægge sig den
 Bebreidelse, at han ei havnede sin Faders Død. Deri saa-
 tykkede Jarlen strax; han var med dette Forslag ventelig se-
 meget meere fornøiet, som ham derved gaves Leilighed, at
 bringe bemeldte Der igien under sin Lydighed: men han gik
 Sigmund at forstaae, at formedels det urolige Har, omkrin-
 ved Færøerne, formedels den hæftige Søegang (Brim) de-
 ved Rysterne, var det ei raadeligt, at søge dithen med Lang-
 eller Krigs-Skibe: „ jeg vil derfor, sagde han, lade bygge
 „ dig 2de Knarrere (Skibe, som vare høie paa Bordene) og
 „ udruste dem med det fornødne Mandskab. „ Dette bli-
 overksat. Harald Jaruhans indfinder sig, til den bestem-
 Tid, for at giøre Sigmund Selskab; denne var een af 1
 Tiiders stærke Vander 1), efter lang Paakaldelse, formaa-
 dog Hagen Jarl sin Skjts-Gubinde, Porgierd Horg-
 brud m), til at forsikre ham, saa sagde Jarlen, om hendes
 Bistand, i paakommende Tilfælde; Jarlen forærede hende
 uden en Guldring, som havde siddet paa benævnte Gubinde
 Haand, med Forbud, ingensinde at lade den komme fi-
 sig n); og dermed gaaer Sigmund over til Færøerne. H

havl

1) See Olaf-Saga, Kap. 114. S. 127.

m) See Olaf-Saga, sammesteds.

n) Man seer heraf, at et Tempel maas have staaet paa Borgund, som
 denne Gubinde indvies, hvori hendes Billede maas have staaet.

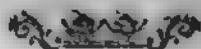

havde foromtalte Prand i Gøtu, efter Brester's og Weiner's
 Død, eene regieret, eller skaltet og valtet, efter eget Be-
 hag o). Foromtalte Hafgrims Son, Ossur ved Ravn,
 som var 10 Aar gammel, da hans Fader blev dræbt, havde
 Prand opfostret hos sig, indtil han blev fuldvoksen; han hav-
 de siden skaffet ham et anstændigt Givtermaal; og han havde
 deelt Herredømmet over Verne med ham, paa den Maade,
 at Ossur fik den Deel af Verne at raade over, som hans Fa-
 der tilforn havde haft, samt til Erstatning for sin Faders
 Drab, det Gods og de Gaarde, som Brester og Weiner til-
 forn havde eiet; hvorimod Prand havde tilegnet sig den Deel
 af Verne, hvilken nydnævnte Brødre havde haft i Forlee-
 ning af Hagen Jarl; eller retter: han forte egentlig Herre-
 dømmet alleene, som den, der i Klogskab, i Snedighed og
 Forstand, langt overgik Ossur, som den rligeste og mægtigste
 Mand der paa Verne p). Saadan var Tilstanden paa
 Færøe, da Sigmund nu kom did over, og med sine Skibe
 nær under Landet; her berette de, af hans Selskab, som
 vare kjendte der paa Stederne, ham, at den De, de nærme-
 de sig, var Austurren; og dette horte Sigmund med For-
 nøielse, da her var Prands Bopæl, og Prand den, han for-
 nemmelig ønskede at faae i sin Magt. De ere allerede nær
 under Landet: men i det samme blæser en Storm op imod
 dem, saa det var dem ei mueligt der at lande, og de maae
 holde af, under Svinen, hvor de, ved Hiælp af kjendte og
 duelige Folf, som de havde inden Skibsborde, endelig naae
 Havn. Dette skeede om Natte-Tid, og blev dem saa vidt
 til Fordeel, at de derved faae foromtalte Biørn i deres
 Magt, Prands Morbroder, en af deres Selskab, som hav-
 de

Han kom
 mer til
 Færøe.

o) See Olafs-Saga, Kap. 102, S. 110.

p) See foranførte Olafs-Saga, Kap. 113, S. 126.

de dræbt Bresten og Weiner. Han skænker dog Sigmund Lirer, for at giengjælde lige med lige: men han maae overlade Sigmund Selvdomen, den Magt, at domme dem iniellem, efter eegret Godtbeholdende, og da Velret ei vilde tilstæde, at gaae til Ansturen, da følge med til Stusen, hvor forbedte Ossur havde fæstet Boepal, som foruden denne Gaard paa Stusen, eiede sin Faders Gaard, paa Suduren, samt endnu en anden, paa Store Dimun. Saasnart Rygtet, om Sigmunds store Bedrifter, om hans Tilberedelser, udbreedte sig til Færoe q), havde Ossur ladet gjøre Bolde eller Fæstningsværke, om sin Gaard paa Stusen, hvilken de har for Resten af Naturen selv gjort fast og ubestigelig, eftersom den rundt omkring, paa alle Kanter, havde høie og steile Bjerg-Sider, og kun een eeneste Opgang, saa at 20 eller 30 Mænd vare, som berettes, i Stand til at forsvare sig, imod den største Mængde. Imellem bemeldte Gaarde, reiste Ossur aldrig med mindre end et Folge, af 20 bevæbnede Mænd, og naar han opholdt sig paa nogen af dem, havde han steds 30 Mænd hos sig, hans Tieneste eller Arbeidskarle ibereguede r). Ossur var just paa Stusen, da Sigmund og Biorn i hans Folge, Natten derefter komme didhen, paa en for Sigmund saa beleilig Tid, at Bagten var ei tilstede, som skulde passe paa Opgangen til Den. Sigmund bestiger derfor ubehindret Den, med 50 Mænd, men da han nærmer sig Gaarden, var Ossur, med sine 30 Mænd, allerede paa Fæstningens Bolde, færdig til at forsvare sig. Saasnart denne saae vilde, hos Anføreren et for de ankomne, tilbyder han Sigmund Forlig, under Vilkaar, at de beste, de forstandigste og fornemste Mænd, paa Færderne, skulde domme dem iniellem: men det Tilbud vil Sigmund ei

imod-

q) See Olaf-Saga, Kap. 112, S. 126.

r) See Olaf-Saga, Kap. 113, S. 126.

imodtage, han vil have Selvdom; det vil hin ei tilstaae ham; og det kommer til Angreb. Fæstningsværkene vare høje og stærke, derover vanskelige at bestorme; dette indsaae Sigmund, og han søger derfor at udtænke et beqvemt Mid-
del, til at naae sit Diemærke. Som berettes s), har denne Mand, efter Benner's faabel, som Ubenner's Tilstaaelse, et hødt sin Liige blandt alle dem, der have været paa Færderne; og han beskrives denne Gang, som klædt og væbnet paa følgende Maade. Paa Hovedet bar han en Hjelme, et Sværd ved sin Side, en Øxe i sin høire Haand, et ypperligt Vaaben, som var indlagt med Sølv, og paa Skæftet omvævet, ventelig med Sølv-Traad, men om Kroppen bar han et læt Pantser, uden over en rød Riortel. I denne Rustning gaaer Sigmund langs Fæstningsværkene, for at udspeide Leiligheden; her blir han vaer, at paa et vist Sted var Fæstnings-Væggen noget udfalden, og folgelig der noget lettere at bestige, end andresteds; han gaaer derfor et Støtte bort fra Fæstningsværkene, han gjør et Løb, et saa stærkt Spring imod dem, at han, med Spidsen af sin Øxe, naaer den øverste Kant deraf, og efter dens Skæft klavrer op paa Fæstningen. Den første, som her løber ham i Møde, hugger han strax ned; Øssur bliver selv dette vaer, han springer frem, og hugger til Sigmund: men denne afbøder først Hugget, hugger hin siden den høire Haand fra, men med det andet Hug ham selv ihjel; og springer derpaa ned igien af Fæstnings-Værkene, da alle der gaae løs paa ham. Disse overgive dog Fæstningen strax til Sigmund, samt alting i hans Bold og Selvdom; og nu støder ogsaa Porer til ham, som under Rejsen var skilt ham fra, og kommen mod Gudurey.

s) Se nyansorte Sted, Kap. 115, S. 129.

Korlig met-
lem ham og
Prand i
Gsta.

S. 9. Sigmund havde nu høvet sin Faders Død, men endnu ei den Uret, ham selv var vedersfaren, i sæt af Prand i Gsta; For denne maatte ogsaa Erstatning søges. Ved Benner's Mellemhandling, paa begge Sider, kommer det for det første saavidt, at en Sammenkomst bliver beramt, paa Porshavn, hvor Thinget stod. Prand indfinder sig; han tiller sig her meget glad og fornøiet an; han tilbyder end- ogsaa Sigmund, at slutte Forliget mellem dem, paa den Maade, han selv fandt for godt: men Sigmund vil, at Hagen Jarl skal domme dem imellem, og at de begge, for den Skyld, skulde næstkommende Sommer, begive sig over til Norge. Dette maae Prand indgaae; det bliver mellem dem besluttet; og det ene Sigmunds Skib, tillige med mange af dem, som havde fulgt Sigmund til Færøerne, gaar tilbage til Norge: men Sigmund bliver tilbage paa Færøe, tillige med Porer, Harald Jarnhaus og flere, hvor de, Vinteren over, ophol- de sig paa Skusey. Næste Sommer gaar de til Norge, hvor de finde Hagen Jarl for sig paa Sundmære, og fortælle ham hvad som var skeet og sluttet paa Færøe. Denne siger strax Sigmund, at Prand havde været dem for slug, at han neppe kom til Norge; og han sluttede ret. Ved Sigmunds Afreise havde Prand vel udrustet en Byrding, et Lastdrager-Skib, stillende sig an; som han dermed vilde gaae til Norge; han gaar ogsaa dermed til Soes: men en Modvind driver ham tilbage, og han faaer saa stor Skade paa sit Skib, at det ei kunde holde Soen; saa foregav han, og saa berettede de Skibe, som efter Sigmund komme fra Færø over til Norge. Prand blev da ude: men ikke desto mindre paastod Sigmund, at Dommen mellem dem skulde affiges; og den affagde Hagen Jarl paa følgende Maade. For hver af de 2de Brodres, Bre- sters og Beiners Drab, skulde Prand betale dobbelt Mand- bod; men for hans Forraderie, mod Sigmund og Porer, udviist

ubvilst da han vilde lade dem dræbe, skulde betales een Mandebod; een ogsaa, fordi han folgte dem til Slaver. Den eene halve Deel af Verne, som Prand og Ossur havde tileegnet sig, skulde tilfalde Sigmund; den anden halve Deel derimod, som Hafgrim havde haft, skulde være tilbagefalden, under Hagen Jarls Herredomme, fordi Hafgrim og Prand havde dræbt hans Hofmand, Bresten og Weiner; for Hafgrim ingen Bod betales, som den der havde anfaldet og dræbt Bresten, uden Sag; ei heller nogen betales for Ossur, eftersom han havde sat sig, i en anden Mands Eiendom, og var der bleven dræbt. For Resten skulde Sigmund faae alle Færoerne til Leen, den eene halve Deel, som sin Eiendom, den anden, som Hagen Jarls, hvoraf ham aarlig Skat skulde betales; Penge-Boderne maatte Sigmund deele med Porer, som ham billigt og best syntes; og hvad Prand angik, skulde han beholde Fred og Sikkerhed i Landet, samt sit Gods, sine Eiendeele, saa fremt han ellers holdt sig denne Dom, dette Forlig efterretligt. Dette kunde saa meget meere fordres, som Dommen, efter da værende Forsætning, synes i alle Maader at have været ret og billig c). Man seer ellers, saavel af den, som endeel andre Omstændigheder, at af endeel Norske Leene, blev ingen aarlig Skat betalt. Man fordrede da, af disse Leene, intet andet end Lydighed og Leidanger eller Leiding, den Forbindtlighed, at den Leenhavende skulde følge Leensherren i Krig, naar paaæstedes, med et Antal Krigsfolk. Saadant Leen var den Nordenfiældske Deel af Norge, som Kong Harald Blaatand overdrog til Hagen Jarl u), saadant

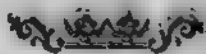
Leenenes
ældste Beskaffenhed
i Norge.

§ 9 3

dant

c) Den kommer temmelig og i Hoved: Sagen overens med den Dom, som Kong Olaf fældede mellem de Østnorske Jarler, samt mellem sig og dem. See Endere, i hans Saga, Kap. 106 og 107.

u) See foregaaende 2det Kap. §. 4.

vant ogsaa Orkenoerne, i de ældste Tider x); og mueligt
 have alle, de ældste Leene, været saadanne, af Raarfag, at de
 Leenhavende maatte anvende alle Leenenes Indkomster, paa
 at holde Krigsskoll til deres Forsvar, mod de idelige fiendtlige
 Anfælde: men ved Forbrydelser og andre Tilfælde, ere de efter-
 haanden blevene Kongernes eller Kronens Eiendeele, og de da,
 som finge dem til Leen, forbundne til at betale en vis aarlig
 Stot. Saaledes stode nu, med den eenne Deel af Færoerne,
 som tilfaldt Hagen Jarl, efter foromtalte hans Døds, men
 No. 990. som han derpaa overlod til Sigmund. Denne gaar, med
 Jarlens Døds vel fornoiet, følgende Faraar, over til Færoe,
 i Selskab med Porer; der stædner han Prænd til Things, i
 Porshafn, forkhunder han Jarlens Døds, og befaler ham,
 strax at vælge, enten romme Landet, eller adlyde. Prænd
 søger vel Udflugter: men han maade adlyde; saa meget udir-
 ker han dog, ved sine Benneres Forbon, at i Stedet for, han
 inden eet Aar skulde betale ondtalte Penge-Boder, forundes
 ham dertil 3 Aars Frist. Den eenne tredie Deel betaler han
 No. 991. ogsaa næstfølgende Sommer, skiont nødig og tiglerne, og
 derefter gaar Sigmund, med Skatten af Berne, over til
 Norge.

Sigmunds
 Sivertsmann.

§. 10. Her havde han, da han forlod foromtalte
 Porkell Pürrafrost, efterladt sig hans Døttre Pürde frugt-
 sommelig; men han havde lovet at ægte hende, og tillige,
 som før er meldt, at skaffe Porkell Landefred og Sikkerhed.
 Dette var skeet: Sigmund havde, ved sin Forbon, hos Ha-
 gen Jarl, ei alleene forhørvet Porkell bemeldte Fred, men
 denne var ogsaa bleven Jarlens Sysselman i Orkebal; og
 nu holdt Sigmund sit Bryllup, med hans Døttre, hos Ha-
 gen Jarl selv, paa Glade, hvor denne Høitid varede i 7
 Dage.

x) See Norges Historie 2den Deel. S. 123.

Dage, da Þorkell, ved samme Leilighed, blev Jarlens Hofmand, og siden en af hans fortroligste Venner. Næstfølgende Høst drog Sigmund, med sin Brud, over til Færøe, hvor han opholdt sig den Vinter over, men møder Prand følgende Foraar, paa Þorshavns Thing. Prand bruger her atter adskillige Udflugter, for at undgaae at betale de endnu ubetalte Penge-Boder: men Sigmund driiver paa deres Betaling, og han sætter hin endelig Spidsen af sin Dre for Brøster, under Trussel, at borre ham dermed igiennem paa Stedet, dersom han ei strax betalte. Prand maae da betale; og derefter gjør Sigmund en kort Reise, over til Norge; for at tilbringe Hagen Jarl Skatten af Færøerne; men kommer strax tilbage, og bliver atter paa Færøe Vinteren over. Imidlertid var Biørn paa Svinø den, som ved sin Mægling forekom, at det ei udbrød til aabenbar Fiendskab, mellem Sigmund og Prand; ved hans og andres Mellemhandling kom det tværtimod saa vidt, at paa følgende Aars Thing gav Sigmund sit Samtykke dertil, at den 3die Deel af bemeldte Penge-Boder maatte, som en Gøne for Ossurs Drab, henstaae ubetalt, indtil videre; og derpaa reiser Sigmund atter over til Norge, til Hagen Jarl, med den færøiske Skat. Denne Helt var, som vore Skribente berette y), 27 Aar gammel, da dette skeede, en Omstændighed, som fuldkommen stadfæster og stemmer overeens med vor vedtagne Tiidsregning, men neppe kan forenes med nogen anden, allermindst med Torfæi. Sigmund var tilstede, i det store, det bekjendte Søeslag, som Hagen Jarl holdt med de saa kaldte Jomsvikinger; dette maae være skeet, næste Aar, efter Sigmunds sidst omtalte Reise og Ankomst til Norge: det sees tydelig, af den saa kaldte Pattr Prandar og Sig-

No. 992.

No. 993.

Tiidsregningen, især Kong Harald Graafelds Døds Aar, fastsættes videre.

y) See Olafs Saga, Kap. 117. S. 134.

Sigmundar Bréttisfunar 2) i Flateyar-Boken, som paa den noieste, ved Vintre og Somre, antegner Sigmunds Reiser og Bedrifter, men slet intet, ham angaaende, mellem sig selv meldte hans Reise, og omtalte Slag. Dette Slag stod Aar 993, eller retter, som jeg troer, Aar 994; det er en afgjort Sag; men hvilket man antager, løber her ud paa eet og det samme. Sigmund var 28 Aar gammel, da bemeldte Slag stod; regner man brudne Aar, fra 994, eller heele fra 995, er han, i begge Tilfælde, fød Aar 968 a): men han var, da hans Fader Brester blev dræbt, 9 Aar gammel, og Brester dræbt samme Aar, hvori Harald Graafeld omkom. Denne Konges Døds-Aar maae da nødvendig blive Aar 977, og kan paa ingen Maade være Aar 962, som Torfaus regner.

*Indledning
til det store
Sjunde
Kingske Bog
til Norge.*

§. 11. At Sigmund ellers denne Gang forblev hos Hagen Jarl b), og ei som sædvanlig, samme Aar, drog tilbage hjem igien til Færoe, hvor han havde efterladt sig sin Hustru, det maae ei være skeet, uden en sær vigtig og nødvendig Aarsag; og den kan man, af Tiidernes da værende Omstændigheder, af den Forsatning især, i hvilken Hagen Jarl da stod i Hensigt til Danmark, lade slutte sig til. Denne forsigtige og kloge Regent saae uden Tvil i Forveien, at et farligt Udeir vilde reise sig imod ham, fra de Danske Fjender, allerhelst da man, ved de Tiider, lod i Danmark de Trusler falde, at man agtede at hiemsøge Norge med et nyt Krigstog c); og derfor maatte det være ham derom at gjøre at trække til sig alle dem, af hvilke han kunde vente den kraftigste Hjælp og Bistand. Han havde, som tilforn er beret-

tel

2) Den Raar indført i Olaf-Saga Tryggvasonar, Kap. 94—107, S. 100

a) See forrgaende §. 2 og 3, i dette Kapitel.

b) See Olaf-Saga Tryggvason af Flateyar-Bol, Kap. 117, S. 134.

c) See Snorre, i Olaf Tryggvason's Saga Kap. 37.

tet, ei alleene gaaſte reeket ſig løſ fra Kong Harald i Dan-
 mark, men ogſaa øvet de grummeste Fiendtligheder i hans
 Riige; dette kunde han vente engang at ville blive hævnnet:
 men de i Danmark indfaldende indvortes Krig og Urolig-
 heder gjorde, af Hævnen en Tid lang blev opſat. Mange af
 Undersaatterne, mange af de fornemste, der i Riiget, ſom
 Kong Harald havde tvunget til den Chriſtne Religion, vare
 af den eller andre Aarsager, blevne miſfornioiede, blandt dem
 formodentlig ogſaa foromtalte Palnatoke, ſom havde opfo-
 ſtret hans Son Svend; denne opmuntret heraf, opvækker No. 989.
 nye Uroligheder i Riiget, imod ſin Fader; deſſe vedvare i
 tvende, til paa tredie Aar d); og de bryde omſider ud til en
 aabenbare Krig imellem dem, i hvilken Kong Harald omkom-
 mer, hemmelig ombragt af benævnte Palnatoke e), ſom der- No. 991.
 ved ſynes deels at have villet hævne ſin Farbroders Død, ſom
 Kong Harald havde ladet tage af Dage f), deels bane ſin
 Foſter-Son Vel til Konge-Riiget, hvilket han ogſaa, efter
 ſin Faders Død, ſtrar tiltraadde. Men Svend ſik ſiden
 med adſkillige Ting at beſtille; det varede til hen paa tredie
 Winter (fra 992 til 994) førend han kunde drikke ſin Faders
 Grav-Øl, førend han kunde anſee ſig for, med Rette at
 have

d) See Jomsvikinga-Saga, af Hlatenar-Bok, i Olaf's Saga 1ſte Part, Kap.
 128, S. 143. og følgende.

e) See ſammesteds, Kap. 129. S. 147. Vel ſiges der, at Svend var den
 Tid kun 18 Aar; men dette maae være ſteet ved en Forbytteleſe, af
 denne og en langt ældre Tildragelſe; kan ei heller have Sted, efter
 Skribentens egen Beretning, ſom fortæller, Kap. 27. S. 143,
 at Svend og Palnatokes Son, Aſe vare jævn-gamle; hvilken Aſe
 havde en Son, Vagn, ſom var ved 18 Aar, da bemeldte ſteede,
 efter Skribentens egne Ord. Svend maae alſaa have været langt
 ældre end 18 Aar, da dette ſteede.

f) See foranførte Jomsvikinga-Saga, Kap. 123, S. 139.

Beretning
om Joms-
borg og
Jomsvi-
kingerne.

have bestaaet, ret at være fast paa Thronen g); og smidder-
riid skaffede en Valnatoke, en Sigvald Jarl, og flere af de
saa kaldte Jomsvikinger, ham nok at forrette. Bemeldte
Jomsvikinger udgjorde den Tiid en egen, en See-Stoer-,
en besynderlig Republik i sit Slag; og de saae nu saa megen
Indflydelse, i den Norske Historie, at vi her kortelig maae
melde noget om dem. Efterat Kong Harald Blaatand havde
bemægtiget sig en stor Deel af Venden h), formodentlig i
hans Regjerings første Tiid i), lod han der anlegge en stor,
en fast Stad, til Forsvar for sine der giorte Erobringer, og
til deres Udbreedelse. Til den Ende indlagde han en stærk
Befæstning, i bemeldte Stad, gav dem en vis, en staaende
Sold, og forsynede dem med visse Love, hvad enten denne
Stad har været de gamles Julin, eller en anden, som fordi
den blev anlagt, i det Pomerske District Jome k), blev kal-
det Jomsborg, og af den, dens Indvaanere, som bestode
af lutter Soerovere, Jomsvikinger. Julin, efterat være
af Kong Harald anlagt, stod en Tiid lang, under foromtalte
Svenske Printses Styrbiorns Anførsel l): men efterat han
var dræbt, efterat Kong Harald var fordreeven, hans Son
Svend bleven Konge m), og sidstnævnte havde raget i Ue-
nighed med sin Fosterfader Valnatoke, slog denne sig til for-
omtalte Polske og Vendske Konge Burislaf, hvilken gav
ham bemeldte District Jome, mod Løste af Valnatoke, at
forsvare hans Lande, mod andres Anfald. Valnatoke lod
der

g) At denne Tiid er bortgaaen mellem Kong Haralds Død og hans Grav-Plads af foranstøit Saga, Kap. 130. S. 149.

h) See herom Angellings Saga, Kap. 1.

i) See Norske Histories 2den Deel, S. 334, og not. (f).

k) See bemeldte Jomsvikings Saga, Kap. 132, S. 153.

l) Saa beretter Saga, Histor. Dan. pag. 182, edit: Stephani.

m) See herom forgaende Kap. §. 17.

der bygge en stor, en velbefæstet Stad n), med en i Fæstningsværkene indsluttet Havn, saa stor, at den kunde romme 300 Krigs-Skibe; altsammen anlagt i og ved Havet, hvorfor vore gamle Skribente kalde Staden en Søborg o). Her stiftede Palnatok en nye Søerøver-Republik, og den satte han visse Love, Love som svarede til hans Niemeed, saasom (1) at i Selskabet maatte ingen antages, yngre end 18, eller ældre end 50 Aar; (2) ingen skulle, klage, eller lade noget frygteligt Ord falde, hvor haardt han end blev saaret, hvor stræffet det end saae ud; (3) ingen i Jomsborg have hos sig Hustru, eller anden Qvindes-Person; (4) ingen bagtale eller beføre den anden; (5) alting, som de forhvervede, deelede dem lige imellem, med meere. Disse Love stode ved Magt, saa længe den gamle Palnatok førte Herredømmet over Jomsvikingerne: men han dør; en anden bliver deres Anfører, en Sigvald, en Son af Strutt-Harald, Jarl over Sieland p), der var en meere listig og underfundig, end tapper Herre, og under hvilken den Jomsvingiske Republik's Love allerede begyndte at svækkes, at forfalde q).

§. 12. Bemeldte Sigvald havde Astrid, en Dotter af Kong Burislaaf, en Søster til foromtalte Geira, der havde været gift med Olaf Tryggveson, til ægte; for at tiene nævnte sin Sviger-Fader, førte han med List Kong Svend af Kong Svends Tveking. fra

n) Forfatteren af Jomsvikinga-Saga taler om dette, som sket, efter Kong Haralds Død: men det er urigtigt; alle Omstændigheder vilse, at ei saa kan være; han har forbyttet den senere Tildragelse, mellem Kong Svend og Palnatok, med en ældre; og Sigvald var da allerede Jomsvikingernes Anfører, som Snorre vidner, i Olaf Tryggvasons-Saga, Kap. 37.

o) See anførte Jomsvikinga-Saga, Kap. 132, S. 152.

p) Snorre siger, i Olaf Tryggves. Saga, Kap. 38, at han var Jarl over Skaane.

q) See Jomsv. Saga, Kap. 140, S. 163.

fra Danmark, over til Venden, og neder ham der at giøre sig med Kong Buriislafs 3die Dotter Gunhild, samt at eftergive Venderne; saa mange, som skode under Kong Buriislafs, den aarlige Skat, de vare skyldige at betale til Danmark. Dette maatte Kong Svend fordele: endnu var han ei fast paa Thronen; endnu havde han ei drukket sin Faders Grav-Øll, som havde henstaaet til paa 3die Aar, men nu ei lenger maatte henstaae r); dette sætter han sig da for at fuldfore: men han beslutter at giøre det saaledes, at han paa een gang kunde saavel afstraffe Sigvald Jarl og Jomsrøikingerne, som søge Hævn, for hvad Hagen Jarl i Norge havde brudt, mod hans Fader, mod Danmark. Dette skeer paa følgende Maade. Sigvald Jarls Fader, benævnte Strut-Harald, var død; død var ogsaa en anden af de fornemste Mænd i Danmark, en Besete paa Bornholm. Sidstnævntes Sønner, Bue bin Digri, eller den Lykke, og Sigurd Kappi, eller Kjempe, vare af det Jomsrøikingske Selskab s); i det vare ogsaa Strut-Haralds Sønner, foruden Sigvald, Porkel Hafvi, eller den Høie, og Henning; liigeledes var i samme og Baan, Palmatokes-Sønnesøn, men Besetes Dottersøn. Alle disse lader nu Kong Svend indbyde til et stort Gæstebud, hvori skulde holdes Grav-Øll, ei alleene efter Kong Harald, men ogsaa tillige over Strut-Harald og Besete t); de indfinde sig, med alle de dægligste,

r) See bemeldte Jomsrøikingsa Saa, Kap. 139, S. 149.

s) See sammesteds, Kap. 133, S. 154.

t) Bemeldte Saga, Kap. 144, S. 163, taler om disse Grav-Øll, som det skeede, efter Strut-Harald alleene: men lætter et Snorres Dødsning, at Grav-Øll blev holdt efter Kong Harald og bemeldte 2de tilfælde. See anførte Sted, Kap. 38. Forfatteren af bemeldte Saa siger selv dette, paa et andet Sted, Kap. 148, S. 173, at Kong Svend og Jomsrøikingerne drukkede tilsammen Grav-Øll efter deres Fædre. Denne

de tapperste, som vare blandt Jomsvikingerne; Grab-Ollet gaaer for sig; og deri blive alle paa det beste tracterede; men ingen meere, end Jomsvikingerne: for dem lader Kong Svend alle Horn, alle Skaale paa det fuldeste isfænke; og dette gjør den Virkning, hvortil han sigtede. Da Gæstebudet var paa det herligste, alle, men blandt dem især Jomsvikingerne, som meest muntre og lystige, saa de ei agtede, hvad de talede, eller hvad der faldt dem af Munden u), forslaaer Kongen, saa snart han mærker dette, en Leeg eller en Enslighed, efter de Tiiders Smag, for end meere at oplive Selskabet, men en Leeg, som skulde være Selskabet værd, af hvilken længe derefter kunde gaae Rye og Rygte; dette overlader Sigvald og de andre Jomsvikinger, til Kongens eegent Valg; og denne vælger, hvad han tilforn havde foresat sig at vælge. Efterat have opmuntret Jomsvikingerne, ogsaa her at viise Prover, paa deres Mood og Tapperhed, at lægge for Dagen, hvor meget de deri overginge alle andre, lader han sit Valg falde paa den saa kaldte, blandt de gamle brugelige Heitstrenging, paa høitiidelige Løfter at gjøre, om noget stort, noget sær berømmeligt at udføre, det hvorved megen Ære, et udødeligt Navn kunde forhverves; og han gjør selv først et Løfte, som han troede at ville trække Jomsvikingerne til det Maal, hvortil han sigtede. Kong Svend stiger op fra sit Sæde; han lover, efterat have drukket sin afdøde Faders Skaal eller Minde, at inden den 3die Vinter-Nat var forbi, skulde han have dreevet Kong Ethelred i Engelland fra Riiget, eller selv lade Livet derved; saa snart den Skaal var af alle udtømt, lader han strax for Jomsvi-

H h 3

fin-

Denne Forfatter har gode, meere udførlige Efterretninger, end Snorre, men han forbytter ofte Tiiderne, og blander adskillige Tildragelser sammen.

u) See bemeldte Saga, Kap. 144, S. 168.

De gjøre et
Lofte at be-
krige Mor-
ge.

Fingerne de største Horn fuld isfianke, med den stærkeste Drif, der var at faae x), deriblandt et for Sigvald Jarl især, og opmuntrer ham til et ei ringere, ei mindre betydeligt Lofte at gjøre, end det Kongen selv havde gjort. „Jeg „gjør det Lofte „sagde Sigvald, efterat have udtømmet sit Horn, og dermed tillilge drukket sin Faders Minde, „at „forend den 3die Vinter-Nat kommer y), skal jeg have gjort „et Krigstog til Norge, og drevet Hagen Jarl der fra. Nil- „get, eller doe derover „z). Dette var just det, Kong Svend sigtede til, det han helst ønskede; Løftet var ham derfor overmaade kjær, og han takkede Sigvald paa det kjær- ligste derfor, med Opmuntring, vel og mandelig at udføre det giorte Lofte. Og nu kom Turen til de andre, hvilke bleve hver især af Kongen tilspurgte, om deres Lofte. Porkell, Sigvalds Broder, lover, at følge ham, at staae ham trolig ble paa Toget, og ei at vende Ryggen, forend han faae ham at sige; Bue, at følge Sigvald, indtil flere af deres Folk laae slagne, end stode tilbage, eller saa længe Sigvald selv vilde; Bues Broder Sigurd, at følge Bue, saa længe han levede; Bagn, at gjøre Bue Selskab, mens han var i Live, eller saa længe han vilde, samt tillige, hvis han kom til Norge, da der at sove hos Ingeborg, en Dot- ter af Porkell Ketra i Biiken, hvad enten det skeede med hendes Frenders Billie, eller ikke; men Biørn hin Bretski, Bagns Fostersader, at følge sin Fosterson, saa længe ham dertil gaves Evne og Formue.

§. 13.

x) See Snorre, paa anførte Sted, Kap. 33.

y) Man maae mærke, at dette Gæstebud skeede, ved Vinter-Nats Tilben- midt om Vinteren. See Jomsv. S. Kap. 144, S. 163.

z) Det er mærkeligt, at Sigvald Jarl saalt, med sit Lofte, just paa et Tog mod Hagen Jarl. Skulde dette ei riene til at bestørke den af os tilforn anførte Formodning, at Jomsvæfingerne havde engang til- forn gjort et Tog mod ham, i Selskab nemlig med Kong Harald, men været vanholdige? en gammel Gæld, som nu skulde betales.

§. 13. Her havde nu Kong Svend faaet Spillet bundet: han kunde vente, at faae det Puds afstraffet, som Sigvald og Jomsvikingerne havde spillet ham, deres Hovmod og for meget tiltagende Magt, paa en behændig Maade, men med Eftertryk dæmpet, naar de komme i Kæst med saa stridbar en Helt, som Hagen Jarl, med saa haarde og kække Karle, som da værende Nordmænd vare; men han kunde ogsaa tillige vente meere, vente at faae Hævn over Hagen Jarl selv, for hans Frafald, vente at faae see den eene af sine Uvenners Sværd at trækkes mod den anden, begge mueligt derved at omkomme, og deraf maaskee Udfaldet blive, at Norge kunde paa den eene Side faaes tilbage, men paa den anden de stolte Jomsvikinger bringes til Lydighed. At dette var Kong Svends Anlæg, indsaae siden Sigvald selv, men for tilde, allerførst følgende Morgen, da Ruset var forbi; han angrede nu hvad han havde lovet; og han agtede at stille sig an, som han ei meere erindrede hvad som var skeet, for paa den Maade at slippe ud af denne Snare, og at blive det Løfte qvit, som han nu mærkede at være gjort alt for letsin- dig og overhuelende: men dette fraraadde ham hans Hustru; hun bad ham, ei viise mindste Fortrydelse over hvad heri var skeet, eller over det giorte Løfte, tværtimod at stille sig an, som munter, som glad og fornøiet, naar han traf Kong Svend; naar denne bragte det giorte Løfte paa Tale, da al- leene at forlange af ham en tilstrækkelig Understøttelse, til saa vigtigt et Foretagende ret at udføre, saavel med Folk, som med Skibe; og for Resten strax, uden mindste Opsæt- telse, at tiltræde Toget. Sigvald følger hendes Raad; under næste Samtale, mellem ham og Kongen, hvori det giorte Løfte kom paa Tale, fordrer han dertil Hjælp af Folk og Skibe; og Kong Svend lover ham, efter nogen Betænk- ning, vel Hjælp, naar hin var færdig til Toget, men lover
fun

De udtalte
sig til et
Tog dithen.

kun 20 Skibe. „ Denne Hjælp, svarede Sigvald, kunde
 „ være anseelig nok, naar den kom fra en mægtig Bønde,
 „ men ei af en Konge „; og han forlanger 40 af Kong
 Svends største Krigsskibe, alle paa det bedste bemandede, lo-
 vende, at skaffe Kongen ligesaa mange og ligesaa gode
 Skibe igien, som de vare, der bleve tabte: „ thi det er
 „ meget uvist, lagde han til, om de Skibe, vi tage med os,
 „ komme alle tilbage „. Her lover nu Kong Svend, at de
 forlangte Skibe skulde han faae, naar han var færdig til To-
 get. „ Til Toget, svarte Sigvald, er jeg færdig, saa snart
 „ Gæstebudet er forbi; og langer, lagde Alstrid til, som var
 „ tilstøde, maae I ei bide, hvis I tænke at ville overvinde
 „ Hagen Jarl: Seieren er uviss, om end Rygget et bebuder
 „ ham i Forveien Eders Ankomst; men sporges den, og
 „ faaer han Tiid at bereede sig, til at tage imod Eder, er for
 „ Eder ingen Seier at vente „. Ved dette Svar studsede
 Kong Svend a): hans Anslag var formodentlig for det
 meeste stilet paa Sigvald, paa Jomsvikingerne; nu frygter
 han, at Seieren over Hagen Jarl skal blive dem for læt, de
 alt for stolte Jomsvikinger derved end meere mægtige, og
 hans heele Anslag gaae overstyr, der uden Toil var stilet saa-
 ledes, at naar Hagen Jarl og Sigvald havde, ved en lang,
 en haardnakket Træfning, udmattet hinanden, vilde han selv
 blive den tredje Mand i Spillet, selv med den Flaade, han
 havde udrustet, til det Engelske Toq, komme dem begge paa
 Halsen, og eene deele Byttet. Men ved den Gang, som
 Sagerne her havde faaet, laae nu dette store Anslag kuldska-
 stet: selv var Kong Svend ubereed, og ingen Flaade ved.
 Haan:

a) See Jomsvikinga-Saga, S. 172. Den følgende og flere Afsætninger
 angaaende Kong Svends Anlægge mod Hagen Jarl tilfjere og Jomsvi-
 kingerne, ere mine, anbragte som jeg meener, ei uden Grund og
 Anledning.

Haanden, til at udføre Anlægget; de fleste, de beste af hans Skibe, vare derimod bortlovede til Sigvald, og denne derved sat i Stand til at udføre Sagen, paa en Maade, som var lidet overensstemmende med Kongens Hensigter: men Løftet var giort, det maatte holdes; og Jomsvikingerne ruste sig, det snarest skee kunde, til Toget. Til Gæstebudet havde de fort med sig 190 Skibe b): men mange af dem vare ventelig, til dette store Forhavende, ubrugelige; dem lade de blive tilbage, de udruste 120 store Krigsskibe, ladede med Naaben, med andre kostbare Sager c); og med dem, samt endeel smaae Skibe, som tilhøbe udgjorde en Flaade af 185 Skibe d), reise de afsted, i Forsæt, at komme saa hastig over til Norge, at de der uforvarende kunde overrumple Hagen Jarl. Til den Ende gaae de først til Limfjorden e), hvor ventelig en Samlings-Plads var sat for flere af deres Partie; de seile dervfra med svielig Vind, som befordrede deres Niemeed; de komme derved i en Hast over til Biken, hvor de en Aften silde, eller ved Natte-Tiide, lande ved Tonsberg f): men her driiver deres indgroede Begier-

Jomsvikn.
gerues Ud-
rustninger
dertil.

b) Snorre i Olafs Saga Tryg. Kap. 40, regner kun 60, ventelig alleene Krigsskibe. Desse, siger et haandskrevet Exemplar af Jomsv. Saga, efter Samund Frodes Beretning, vare overmaade store, deres Folk af de udvalteste, og at, som mange berettede, havde Jomsvikingerne 200 Skibe med sig til Gæstebudet, og den halve Krigsmagt af Jomsvorg.

c) See Jomsvikinga-Saga, Kap. 144. S. 168.

d) Oddur Munk siger 190, Kap. 15. S. 69. Snorre sætter, paa anførte Sted, Kap. 41, kun 60, liigesom tilforn. See og Torfæi Hist. Norv. Par. 2, lib. 8. cap. 6, pag. 308.

e) See Snorre i Olafs Saga Tryggvasonar, i Helmskringla Tom. 1, Kap. 41.

f) Man holder gemeenlig for, at dette er den ældste Riksstad i Norge: men dette er uvist. Kongehelle, Staranger, Steinkjer, Levanger have maaskee været liigesaa gamle Riksstæder, om ei tildeels ældre.

giertlighed efter Kov, efter Bytte at giøre, dem til at røbe deres Ankomst for Tiiden, og at handle imod deres egen Hensigt. De giøre uformodentlig Indfald i bemeldte Stad, som da var en af de fornemste, om ei den riigste Handels-Stad i Norge; de tage der, efter deres Søerovers-Vaade, paa det verste affted, med Drab, med Roven og Plyndren g); af den Tumult, den Allarm og det Baaben-Brag, som dette deres pludselige Indfald, bemeldte Fremfart der forarsagede, opvogner blandt andre en Ogmund h), kaldet Hvite, som førte Regleringen der i Staden, paa Hagen Jarls Begne, hvis Leensmand og fortrolige Ven tillige han var: denne springer derover op af Sengen, griiber til sine Baaben, og sætter sig, i Selskab med dem, han i en Hast kunde faae samlede, paa et Loft, eller i en Svale, for der at forsvare sig, eftersom ham gaves ei Sted, ei Leilighed, at undflye eller at undkomme til Skoven. Men her angriber han strax af de ankomne Glæster, af en saa stor Mængde Fiender, at han ei faae sig magtig, til længer at giøre Modstand; for at redde sig, om skee kunde, -gior han derover et Spring, fra Loftet af, ned paa Strædet; der kommer han vel ned staaende: men til Uheld stod Vagn, en af de tapperste blandt Jomsvikingerne, nær derhos; da han kommer ned, faaer Vagn ham at see, og i det samme Ogmund løber affted, frabugger hin ham hans ene Haand, oven for Ledet i). Ogmund undkommer dog med Livet, han naaer den tæt derhos liggende Skov, og da han der seer sig i

Stk.

g) I et haandskrevet Exemplar af Jomsvik.-Saga, blandt Ar. Magnari MS. No. 209. 4, berettes, at de dræbte alle Stadens Indbyggere, og brændte Staden fælo, som var bygt meest af Træ.

h) Ogsaa i et Exemplar af Jomsvik.-Saga kaldes han Geirmund, og henses fører dette til Jador, ligesom Snorre, men med Omstændigheder, som ei passe sig paa det Sted.

i) Se bemeldte Jomsvikinga-Saga, Kap. 148, S. 173.

Sikkerhed, blir han staaende, for at høre sig om, og indhente Kundskab, om skee kunde, saavel angaaende disse ukundne Gæster, hvo de vare, som hvem han havde sin Haands Forliis at tilskrive; at løbe derfra, uden at viide dette, uden at kunne sige Hagen Jarl, hvo disse fremmede vare, syntes ham vilde røbe en alt for stor Frygt, at ville blive sig til Skam og Banære k). Dette lykkes ham. Da Bagn taer op den afhugne Haand, finder han den besat, med en Guld-Ring eller et Guld-Arme-Baand; de omkringstaaende udraabe da den Skat, Bagni havde fundet; hans Navn faaer Ogmund derved at høre; han hører tillige Bue, Sigvald, at nævnes; og nu er han ei meere uvis eller uviidende om, hvilke disse Fiender vare, af hvilke Landet saa pludselig, og paa en Aarets Tid, da saadant allermindst kunde ventes, var blevet overfaldet. Efter denne indhentede Kundskab, haster Ogmund afsted, for at bringe vedkommende den: men han farer længe vild i Skove og øde Marker, og ligger ude i 6 Dage, førend han kom til beboede Steder. Der faaer han, som en bekjendt Mand, strax den fornødne Hiælp, og han fortsætter derpaa sin Reise, for at bringe Hagen Jarl den ham hoist fornødne Kundskab.

J. 14. Bemeldte Jarl var den Tid i et Gæstebud, hos en af sine Leensmænd, ved Navn Erling, som boede paa Sola eller Solum 1), hvor ogsaa hans Son Erik Jarl var
 Hagen Jarl bringes Kundskab om Joms-vikernes Ankomst.

J i 2

k) Dette, med flere Steder, vilser ellers tillige en stor Prøve paa vore Forfædres Haardførhed saa vel, som Hærdighed, i at standse Blødet, i at forbinde og læge et Saar. En Haands Forliis omtales, som en næsten ubetydelig Ting; og den, der havde mist den, udrettede dog hvad han vilde og burde, som her Ogmund.

1) See bemeldte Saga. S. 174. Sola er en bekjendt Gaard paa Jæderen; der har en ei mindre bekjendt Mand Erling boet, og deraf har man meent,

var tilstede m). Old kommer Ogmund en Aften tilde m), han bringer Hagen Jarl Tidende, om et nyt fiendeligt Indfald i Biiiken, og denne, som ei strax kiendte Ogmund, udsfældet i Begyndelsen hans Tidende for Løgn, og truer ham med Galgen o): men han kiender Ogmund igien, han hører hans Forklaring, han ser hans Arm, hvilken Haanden var fraghuggen, et overtydende Beviis paa hans Beretnings Sandhed p); og han tviler ei længer paa Tingens Rigtighed, men erklærer tillige, at blandt alle Fiender, om blandt dem skulde vælges, skulde disse være de sidste, han vilde følge, saa her, sagde han, behøves nu baade Forstand, samt

Wood.

ment, at dette Sola maaskee paa Joderen. See Torfæi Histor. Norv. I. c. pag. 308. Men dette kan ei være. Ved Sola maaskee her være ment Solum eller Solem, omtrent paa N. merke, hvor Snorre staar, paa anførsel. Eyd. Kap. 39, at Erik I. i den Tid var. I bemeldte haandskrevne Exemplar af J. m. v. Saga staar, at Erling boede paa Skugga, hvilket Gaard ligger paa Sundinor, og der maaskee Haanen have været, under det forrige Joms-vikingske Tog, da Giermund bragte ham Kundskab.

m) See Joms-vikings-Saga, Kap. 46, S. 174.

n) Den Gaard, paa hvilken Hagen Jarl da var i Glæstebud, kaldes Hagen Skinna Gæsting, See Torfæi Hist. Norv. I. c. pag. 309.

o) Det var en meget magtpaalingende Sag, at Landet, ved falske Krigs-Tidender, ei skulde sættes i Alarms og Befrustninger. Man see af vor Histories 2den Deel, at Kong Hagen Adelsleens Foster har sat stor Straf for dem, som anrødre Værderne, i urette Tild; samme Konges Gulathings Lov befaler, at den skulde være fredløs, som bragte falske Krigs-Tidender; og muellat har Hagen Jarl stærkt Straffet ved at gøre det til Livs-Brøde, om nogen fandtes Følgelig i bemeldte Forseelse.

p) Her kunde det maaskee give nogen Misforstaaelse, at Linaen maaskee ei være stekt intere, end eenang, at formentlige Giermund bragte Hagen Jarl lige saadant Tegn, see forenaende 2det Kap. 6. 13: men baade kan Tingen virkelig være stekt 2de Gange, eller da Stridernes her have gjort 2de Tildragelser til een, denne Handelse af dem være bryndet til 2de Personer, til begge budsførende, lad være kun een af dem havde virkelig mistet Haanden.

Mod og Mandighed q). Men her behøvedes desuden Hurtighed og de hastigste Anstalter. Hagen Jarl begiver sig derfor i Selskab med Gudbrand Hvide, hans fortrolige Ven og nær Forvante, det snarest han kunde, til det Nordenskiöldske, i Hensigt, at søie der alle muelige Anstalter, til at kunne, med en nogenledes tilstrækkelig Magt, gaae en saa farlig Fjende i Møde. Selv færes han ned igennem Romsdalen r), ventelig ogsaa over Nordmør og Sundmør; han lader Baderne antænde, han sender Krigsbud fra sig, paa alle Kanter, især til sin Son Svend paa Glade, at samle Krigsfolk, over heele Throndelagen s); han befaler, at overalt skulde alle Skibe, som dertil vare tjenlige, udsættes paa Soen, alle som kunde bære Baaben, ruste sig til Strid; han opfordrer alle, baade Venner og Uvenner til Hjælp, de sidste, under Tilbud og Løfte om Forligelse, om hans Fuldkomne Venskab, hvis de vilde, indfinde sig, paa det foresaaende Krigstog; og paa dette drev han af al Magt. I samme Erinde og Forretning lod han sin Son Erling reise om paa Rogaland og Hordaland, i Sogn, i Fjala og Fjordafylke t); men imidlertid samler hans ældste Son, Erik Jarl, en anseelig Krigsmagt sammen, paa Opplandene, den fører han med sig, over Dofre-Fjæld til Throndhjem u), hvor hans Broder Svend overalt lod opbyde Almuen, til det foresaaende

q) See bemeldte Romsdalinga-Saga, Kap. 148, S. 175.

r) Saa siger anden gamle Saga, udsættelig, Kap. 149, S. 175. Man seer ogsaa heraf, at Hagen Jarl var ingen andensteds kommen fra, end fra Helandene.

s) See sammesteds, Kap. 149 S. 175.

t) Bemeldt Saga beretter, at Erik Jarl blev sendt dithen, Kap. 149, S. 175; men det kan ei være; det maa være en Feiltagelse, da her sat Erik, for Erling. Forfatteren siger selv ligesaa, at Erik var i Romsdalen, for at samle Krigsfolk. Han kan altsaa ei være sendt til Rogaland, o. s. v.

u) Dette vidner Snorre, i Olaf-Saga Trygg. Kap. 39.

den store Rikning, den herre paa ...
 Midlang, med sex Skibe; denne tilbyder h
 liggelse og sin Faders Venfkab, dersom han
 ham til Hiælp, med sine Krigsfolk og sine K
 Tilbud modtager Porkell, under Forsikkring a
 inde for Løstets Fuldbgyrdelse, han slaaer sig de
 Selskab, og de begive sig med hinanden, sa
 den fra y), som berettes i det gamle Vers,
 Drapa z), til Sundmør; dithen begav sig
 Jarl; der foreene alle Brødrene sig a), og de
 samlede Krigsmagt, til det af Hagen Jarl be
 lingssted, hvorhen denne allerede var anfo
 Folk og Skibe. Samlingsstedet var Hjør
 eller den nu saa kaldte Jørgensfiord paa Sun

x) See Torfæi Hist. Nærv. loc. cit. pag. 312.

y) Altsaa viiser dette tydelig, at Erik Jarl ei havde været
 o. s. v. da han, i det Tilfælde, maatte være for

z) Giort til Erik Jarls Berømmelse af den gamle P
 See Snorre, anførte Sted, Kap. 39.

a) See Gombulkinga-Saga, paa bemeldte Sted, Kap.

b) At Hagen Jarl der laae, siger Bønden paa Haud,
 hos Snorre, Kap. 41.

c) Snorre siger, Kap. 42, at Samlings-Pladsen var
 ...

hen mange Leensmænd, Hovdinge og Krigs-Anførere samlede sig til dem, saa at Hagen Jarl fik derved en Flaade samlet, af halvandet hundrede d), det er, 180 Krigsskibe, eller som andre berette, næsten af tre hundrede Skibe, hvoriblandt dog fandtes mange smaae e), endogsaa Skuder og Riobmands-Skibe, og andre saadanne Fartøier, som man havde taget med, naar de kun vare noget høie paa Bordene f).

S. 15. Imedens Hagen Jarl og hans Sonner havde saaledes Hænderne fulde af bemeldte Forreininge, fortsatte Jomsvikingerne deres Krigstog, fra Tonsberg, til Agder, forbi Agder og Lindsnes, til Jæderen g), derfra til Rogaland, og saa videre nord efter, for at opsoge Hagen Jarl, men opholdte sig mange Steder under Bris, med hist og her at gjøre Landgange, & adskilte store Hobe, med at røbe og plyndre, paa Kysterne, med at tage det saa kaldte Strandhugg, eller nedslagte Qvæg, til deres Føde, med at dræbe alle dem, de kunde faae fat paa, med at brænde og skjænde, eller fare med Hærskold, som det heeder, langs Landet. Under denne Fremfart, komme de endelig nord til Ulfasund, beliggende i Nordfiord, sønden for Stat; de spørge inidletid flittig efter Hagen Jarl, hvor han var at finde: men de kunde

Deres Ankomst til Sundsø, og Fremfart der.

d) See Snorre, i Olafs Saga Tryggvi. Kap. 42.

e) Saa siger Jomsvikinga Saga, Kap. 149, S. 176. I den Danske Oversættelse af Snorre, S. 134, staae 120 Skibe, eller 140. Denne ulikke Beregning kan mueligt komme deraf, at her er sigtet til adskilte Tildragelser.

f) Saa beretter forbemeldte Haandskrift af Jomsvil.-Saga.

g) I Bemeldte Danske Oversættelse, S. 133, staaer at de her især gjorde Landgang, selve Juule-Nat: det samme siges ogsaa, i bemeldte Haandskrift af Jomsvil.-Saga; det kan være, naar her forstaaes de gamles eller Hedningernes Juul, som indfaldt, paa sine Steder, en temmelig Tid efter Vinter-Natten.

Kunde ingensteds faae Sandheden derom at viibe; enten hvor hans Opholdssted var, eller hvad han tog sig for h): saa troe vare alle denne deres elste Regent, saa omhyggelige for hans Beste. Ukundige om ham og hans Forhavende, bleve derfor Jomsvikingerne ved at fortsætte deres Tog vudere frem; de selle forbi Stat, et af de farligste Farvande langs de Norste Kyster, hvor paa en Strækning af 6 Uger Gides i) (6 store See-Mile), er aabet Hav, ingen Der uden for Rysterne, som paa de fleeste andre Steder; og de tage endelig Havn ved Den Herrey, norden for Stat, paa Sunnmor. Her spørge de, som ellers, om Hagen Jarl, men faae intet vist at viibe: nogle sagde, han var inde i Fiordene, andre, han var endnu langt nord i Landet; de giøre her, som paa flere Steder, Landgang, især for at forsonne sig med Elagte-Øveg og andre Vlod-Barer; de fore til Skibene baade Fæ og Mennecker, men dræbe alle Baakenfore, de overkomme k); og i samme Trinde gaaer en af deres fornemste Anførere, for omtalte Bagn Nagesøn med sit Skib, til den ei langt fra Herrey liggende De Haud nu Hareidslandet kaldet l). Han lander her, ved Dens vestre Side, giør Landgang, og møder en Bonde, ved Navn Ulf, der drev sex (andre sige tre) Kioer og 12 Gæder for sig. Da Bagn befaller hne, at tage og driive dem til Skibene, raader den derover forbitrede Ulf dem til, og: „I fare ei frem, siger han, som rette Krigsmænd, men som Røvere; I rane os vore Køer, vore

h) See Snorre, anførte Sted, Kap. 42.

i) Saa siger bemeldte Jomsvikinga-Saga, Kap. 150, S. 176.

k) See Snorre, sammesteds, Kap. 41, som tillægger Duo, hvad Jomsvikinga-Saga beretter om Bagn, og melder intet om Herrey, men nævner kun Haud.

l) Haud og Hareid, som forekomme hos vore gamle Skribente, synes at være lurer fortrejede Navne, og ved Kopist-Feil satte, i Stedet for Hareid.

„vore Kalve og Gæder fra: men her var dog en langt
„store Fangst for Eder at gjøre; den lade I fare, og søge
„ei Biørnen selv, som nu er kommen ei langt herfra ind i
„Biørne-Baasen „m). Hvad siger den Karl, spørger her
Bagn? „kan du, lagde han til, berette os noget om Hagen
„Jarl, skal du faae dine Røer og Gæder igien „Hagen
„Jarl, svarede Ulf, „laae i Gaar Aftes, her inden for Den
„Haud n), hos Almundhamneren o), med to eller tree
„Skibe, ventende paa sin Krigsmagt og øvrige Flaade; han
„har ei hørt noget om eders Ankomst, og derfor kunne I
„nu let overrumple og dræbe ham „Dette var i visse
Maader rigtigt. Ulf, for enten at blive des suarere, af med
desse ubudne Gæster, eller for at bringe dem ind i Snaren,
loi vel deri, at Hagen Jarl havde ei flere, end eet, to til
tree Skibe hos sig, men i det øvrige sagde han sandt. Be-
meldte Jarl havde, saa snart han fik Tidende om Jomsvi-
Fingernes Ankomst ved Den Herrey p), begivet sig med sin
Flaade, sønden fra q), fra Hallkellsviik eller Hjøringsfiord,
nord efter, for at opsøge dem, og lagt sig med bemeldte sin
Flaade, i den Baag eller Bugt, Hjørunga-Baag, nu
Lie.

m) See Snorre, paa anførte Sted, Kap. 41, og Jomsvikinga-Saga;
Kap. 160, S. 176.

n) Snorre beretter, at Ulf svarede: „Hagen Jarl soer i Gaard, ind i
„Hjørundar-Flord“ men det kan ei være, med mindre her er sat
Hjørundar-Flord, for, Hjørunga-Vog.

o) Dette lægger Ragnvald til, hos Torfaus, Hist. Norv. löt. cit. pag.
311. Stedet maae have ligget paa den sydlige Side af Den,
Haud; hos Gaarden Alme. See H. Ströms Sundmørs Bescri-
velse, 2den Deel, Side 411.

p) Snorre siger Haud; men deri maae være begaaet en Hufommelses Feil,
og Haud sat for Herrey, da Snorre ellers ei nævner sidstnævnte De.

q) Snorre paa anførte Sted, Kap. 42.

træffe de, med deres hvide Bunde, (det s), og strax begyndte de alle at gjøre sig den haardeste, den skarpeste Træfning: thi tilfulde, ham nøde de derfor ogsaa at følge r fer, hvor ugierner han end vilde; og de re Dag afsted, for at opsøge Hagen Jarl. De de, eftersom Vinden blæste østlig t), først Den Haud, siden ind eller øster omkring de sig bemeldte Hiorunga-Baag, og nu faae de gen Jarls heele Flaade at see. Saa snart Ulf over Bord, for at redde sig med Flugt skyder et Raste-Spyd efter ham, det borei nem, og Ulf omkommer.

Hiorungaas
Bogs Be-
krivelse.

§. 16. Derefter lægge Jomsviking te Baag, som af de gamle beskrives saaledes: Bunden, eller det inderste af den, strakte sig

r) Navnet Hiorunga-Baag bruges et meere, dog Stedet at berette, at Baagen har tilforn si kort Slag der fordum har staet. H. Et Sundmør, 2 den Deel, S. 409.

a) Jomsvikinna-Saga beretter, at de drog til Hert

Vesten dens Munning eller Indløb y), hvor 3de Steene stode opreiste, den ene noget større, end de andre, hvoraf Baagen havde sit Navn z). Midt i den laae et Skiar, ligge langt fra Bunden, og fra Landet paa begge Siider a); norden for den havde man den De Prindsigd b), sønden for den Harund (eller Hareid), men der inden eller østen for Harundarfjord. Saaledes beskaffet, og saaledes beliggende beskrive de gamle os det Sted at have været, hvor et af de største, de meest haardnakkede, og de langvarigste Søeslage haver staaet, som nogensinde ere holdte her i Norden; hvilket derover fortæller her noget noiagtig at beskrives, samt de gamle Skribentes adskilte Beretninger derom, saa vidt see kan, at bringes i Rigtighed. Slagtordningen paa begge Siider var omtrent denne. Jomsvikingerne havde vel faa Skibe, men som alle vare af de største, de udvalgte, der havde været at bekomme: de Norske derimod havde vel omtrent tre Gange saa mange, men de fleeste smaae imod hine, i en Hast sammenrasede Skibe. For at raade Bod paa denne Mangel, paa sidstnævnte Siide, blev derover den Anstalt foiet, at mod eet af Jomsvikingerne Skibe skulde sættes tre af de Norske, og ligeledes, mod een af hines, tree

Slagtord-
ningens
Indretning
i det Joms-
vikingske
Slag.

R I 2

y) Dette kommer ei overens med Strækningen af Lævaag, hvor det modfattede heller har Sted, da dens Mund vender mod Vest, dens Mun-
ning mod Øst. See H. H. Strøms Kart, bemeldte Sted,
1ste Deel.

z) Disse Steene ere nu ved Lævaag ingensteds at finde, hvilket synes underligt. I bemeldte Haandskrift, af Jomsvikinga-Saga berettes, at de stode i eller ved Baagen.

a) I Lævaag ligge endel Skiar eller Klipper, men som ere kun at see, ved Ebben; ved Flod-Tiden ligge de under Vandet. See bemeldte Beskrivelse 2den Deel, S. 409.

b) Dette Navn er nu ganske ubekendt; den følgende Beskrivelse ei heller ret passelig paa Lævaag; saa jeg er nær ved at troe, at med bemeldte Beskrivelse er tildeels rigtet, paa et andet Sted, hvor en Trefning, tilforn havde staaet med Jomsvikingerne.

tree c) af de Norstes Anførere. Efter denne Plan, blev da den Norske Flaades Slagtordning indrettet. Midt i den skulde Hagen Jarls eget Skib have ligget d), men nu kom der, i hans Sted, hans Son Erling eller Erlend e) at ligge, med 60 Skibe f), for hvilke, foruden eller med ham, de fornemste Hertuger g) og Hovdinge, paa de Norstes Side, vare: Porer Hlort, fra Bogum (saa Halogaland, eller i Nordlandene); Sigurd Stærlingur, samnestebs fra (uden Tvil fra Steigen); Storkar af Sunnsum; Skiegge eller Jærnstiegge, ogsaa kaldet Jærstiege, fra Upphaug paa Njorn eller Orelanet, hvilke vare de berømteste blandt alle Hovdinge norden for Stat h); samt foruden en Skopte (uden Tvil fra Sunnmor) en Rognvald fra Ervii paa Stat i), og foromtalte Gudbrand

c) See Jomsvinga-Saga, Kap. 152, S. 178. men i bemeldte Haandskrift af den Raaer, at som Bispen Biskop berettede, i hans Vers om dette Slag, vare fem af Hagens Mand med een Jomsvinga; hvilket i Hensigt til Anførelses Antal i det mindste er urigtigt, som af følgende Opaaenelse af dem kan ses.

d) Snorre siger, paa anførte Sted, Kap. 42, at Hagen Jarl saae der selv. Efter Skildringen var det saa: men nu seede derfra en Madsagelse, som følgende viser.

e) Jomsvinga-Saga, som er udførligt i at fortælle Tildragelserne i dette Slag, siger at Hagens Son Svend var den, som her laa i hans Sted; Hagurfinna derimod, hos Torfaer i Hist. Norv. loc. cit. pag. 312, sætter Erling; og dette troer jeg at være rettest, da man finder, at Hagen har elsket denne sin Son særdeles høit, sedse have ham en sig, og i sit Sted brugt ham i andre Forretninger. Desuden er rimeligt, at ligesom han betroede sin ældste Son Eirik den høire Flot at anføre, saa har han sat den anden, Svend, til Anfører for den venstre, for at opvakte Fortrydelse.

f) Den Danske Oversættelse af Heimskringla, ved Klaußon, har kun 40: men det rette Tal har uden Tvil været 60.

g) Dette Ord bruger Snorre selv, paa bemeldte Sted, Kap. 42.

h) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 8. cap. 9. pag. 312.

i) Disse tre skandinaviske navne Hagurfinna hos Torfaer, og gaar de andre forbi.

brand fra Gudbrandsdalen k). Alle disse lagde an, tre af dem mod Sigvald Jarl selv, men tre andre mod hans Broder Porkell Hafe, eller den Høie, hvilke laae, med 20 Krigs-Skibe, midt i Jomsvingernes Slagtordning. Mod Bue derimod, og mod hans Broder Sigurd Rappe, laae paa de Norskes høire Fløi, eller det som vendte mod Norden l), med 60 Skibe, mod 20, Hagen Jarls ældste Søn, Erik Jarl m), og med ham, som Anførere for de Norske, foromtalte Porkell Midlaug, en Hallstein Kellingabane fra Flotum n), og en Porkell Leira fra Biiken, disse tre imod Bue selv: men mod hans Broder Sigurd Rappe, en Armoder den Gamle, fra Munundarfjord, Armod's Søn Arne, og Porkell Purrafrost o). Endelig lagde frem, paa de Norskes østre eller søndre p) Fløi, under Hagen Jarls anden Søn Svends q) Anførsel, ligeledes med

R t 3

66

k) See Jomsvinga-Saga, Kap. 152, S. 278.

l) See bemeldte Saga sammesteds.

m) Bemeldte Saga sætter paa dette Fløi ingen af Hagen Jarls Sønner, som Hoved-Anfører, men Erik Jarl, mod Vagn, paa den venstre Fløi. Dette er velurigtigt, og som jeg troer, Enorres Beretning her meere antagelig, Kap. 42, allerhelst da den stadfæstes af flere Omstændigheder.

n) Foransørte Haandskrift siger: fra Siolum (fra Blalafylke) og at Hallstein var en stor Ræmpe.

o) Disse vare fra det Søndenfjeldske, eller stode i Venstrebånd med Erik Jarl; og rimeligst derfor, at de have fulgt ham.

p) See Jomsvinga-Saga Kap. 152, S. 178. a. og Kap. 153, S. 180.

q) Sagurfinna og ostmeldte Haandskrift berette, at foruden forbenævnte var endnu den 4de Hagen Jarls Søn, en Sigurd, med i Slaget, hvor han blev sat mod Bues Broder Sigurd, see Torfæi Histor. Narv. loc. cit. Det kan være, og er ei urimeligt, at han, som endnu ung, har været paa en af sidstnævnte Anføreres, uden Tvivl Porkell Purrafrostes Skib, og der sigtet under hans Opsyn.

Naano u): men med ynde
 ske, vare stikkede en Leensmand, ved Navn
 en Havard Upsia, samt dennes Broder, S
 drunes (ogsaa fra Sunnmør) x). Saaledes
 ses Slagtordning indrettet, og tillige fast
 Jarl' skulde selv, det længste ske kunde, hoi
 Slagtordningen, for at komme til Hiælp, h
 gjordes, og styre for den heele Krigshær y);
 de han havde i sit Følge, saavel foromtalte

- r) Denne nævner Hagurfinna blandt dem, som vare i
 Tvil har han rettere været paa Hagen Jarl
 ladet sig bruge, mod Vagn Isar, dog ei førend
 da Hagen selv angreb bemeldte Vagn.
- s) Samt tillige med en Erling Steif, begge som h
 sætter bemeldte Hagurfinna, med Hagens Sø
 Broder: men rimeligt ere de komne Sigurd
 hans Broder begyndte at blive de Noeste se
 berettes. Det er for Resten ei at tvile paa
 Eyvind Gimsen jo er den berømte Skald E
 selv, som altsaa af Hagen Jarl maaske være bli
 Nomedalen. Eyvind har gjort et videlsfrigt
 ga-Slaget; det beviser end videre, at han
 det: thi i de Tider gjorde ei lettelig nogen E
 ei havde selv været tilstede, selv seet og erfar
- t) At Skugga ligger paa Sunnmør, see H. H. St

stessøn z), der var Anfører for et vist Antal Skibe og Folt, som formodentlig en Gudbrand Hvide a), der var Jarlens Frende, og stod hos ham i stor Yndest b), samt andre flere, deriblandt den Jislandske Skald, Einar Skjalaglam c); foruden hvilken trende eller fire andre Jislandske Skalde vare med i dette Slag, paa Erik Jarls Skib, nemlig en Vigfus, Søn af Vigaglun, en Pordre, kaldet Aurvaund, en Porleif Skuma d), paa hvis, samt bemeldte Eyvind Skaldaspillers, en Lindur Hallkellsøns; og en Pordre Kollbeinsøns e) Vers vore gamle Skribente have grundet deres Beretninger, om Jomsviingerne, især om deres til Norge fore-

z) See sammesteds, Kap. 153. S. 180. b.

a) Denne synes at være den samme, som foromtalte Gudbrand af Dalene, der var en af Anførerne mod Sigvald Jarl, og at have søiet sig til Hagen Jorl, da han under Slaget, som siden berettes, i sin Søn Erlings Sted, anførte de Norskes middelste Slagtordning: thi at Gudbrand Hvide og Gudbrand af Dalene er samme Person, sees af Jomsvikinga-Saga, Kap. 149. S. 175. a. Kap. 152. S. 178. Kap. 157. S. 186. Kap. 158. S. 187.

b) Saa siger Jomsvikinga-Saga, Kap. 149. S. 175. a. Mueligt er denne den samme, som Gissur Hvide, eller disse 2de ere blevene forbyttede med hinanden: thi den, som Jomsvikinga-Saga kalder Gudbrand af Dalene, Jarlens Frende, Kap. 157. S. 186. a. 187. a., kalder Snorre, i Olafs Saga Tryggvass. Kap. 47, Sitjor Hvide.

c) Han kaldes ogsaa Skaldmeyar-Lynar, og var en Søn af Nidbiorg, hvis Rader var den Største Konge Violan. See Torsæi Histor. Norv. loc. cit. pag. 313, og Jomsvikinga-Saga Kap. 152. S. 279 og 280. b.

d) See Jomsvif. Saga sammesteds. Han døde kort efter Slaget. See bemeldte Saga, Kap. 158, S. 187, af et Saar, som Vagn havde givet ham med sit Sværd, da Porleif slog til ham over Hjalmen, med sin Riolle, saa Hjalmen gik i ru, og Vagn-maarte vilge tilbage til sit Skib. See sammesteds Kap. 153. S. 181. b.

e) Han er el den samme, som nyseævnte Pord. See sammesteds Kap. 163. S. 196. Forbenævnte Lindur skal ogsaa have været med i Slaget, som bemeldte Haandskrift af Jomsvikinga-Saga beretter.

foretagne Tog, og om det mellem dem og Hagen holdte berømte Slag f), hvis Beskaffenhed og Udfald var følgende.

Søe-Slaget
i Hjørunga-
Baag-

§. 17. Efterat alle Ting, paa foranførte Maade, vare dertil satte i Orden, gik bemeldte Søe-Slag, hvis Liige, for den Tid, neppe har været holdt her i Norden g), for sig med en mageløs Grumhed og Hidsighed, paa begge Sider, i Begyndelsen, som sædvanligt var, med Steene, med Kaste-Spyd, med Pile af Laas og Haand-Buer, og andre Slags Skyde-Vaaben. Jomsvikingerne, som bestaaende af lutter udvalgte, hårde, bestandig i Krig, i Søslaae, i Søeroderier øvede Krigsfolk, som forsynede med lutter store, stærke og udvalgte Krigsskibe, som udrustede paa det bedste med Vaaben og andre Krigs-Redskabe, som fulde af Mood og Iver, for Seieren at tilfigte sig, forend deres Fiender bleve meer bestørkede, havde i Begyndelsen Fordeel paa deres Side. Kun faae af deres Folk bleve slagne h), men mange flere paa de Norske Side, som vel overginge hine, baade i Skibe og Folke-Mængde, men havde, for den største Deel, mindre i) eller smaae i en Hast samlede Skibe, og paa sanime Maade opbudne, baade af øvede og uøvede Krigsfolk bestaaende Tropper. Desse faldt det derfor, før i Begyndelsen af Slaget, overmaade besværligt, at holde Stand, mod saadanne stive Karle, som Jomsvikingerne da vare, hvilke nu, af forømmelte Marsager, figtede med en ugemeen Dristighed, Fyrighed, Størke og Eftertryk, men især tilføiede deres Fiender megen Skade, ved deres skarpe

Slud,

f) See nyudvante Saga, Kap. 163. S. 196, Kap. 152, S. 179. 180. og Snorre i Olaf Saga Tryggvass. Kap. 39—42.

g) See Oddur Munk i Olaf Tryggvassens Historie, Kap. 15, S. 69.

h) See sist anførte Sted.

i) See Snorre Kap. 43, og den Danske Oversættelse af ham, S. 134.

Skub, hvorved de igiennemboiede hines Skjolde k) og gjorde dem i en Hast ubrugbare. At holde ud mod dem, skulde derfor i bemeldte Omstændigheder, neppe have været mueligt for andre, end for Nordmænd, og for en Hagen Jarl. Denne var overalt tilstede, hvor det helst gjordes fornødent, men søgte, for det første, fornemmelig at understøtte sin Søn Erling, som laae midt i Slagtordningen l), hvor han havde med Sigvald Jarl selv, med hans Brødre, og ventelig med Kiærnen af Jomsvikingerne's Krigsmagt, at bestille. Her var formodentlig og Storken af de Norskes Krigshær, hvilke derfor ogsaa forsvarede sig her med megen Tapperhed: men imidlertid angriiber Vagn Alageson m) deres venstre Fløi, under Svend Jarl n), med den Hæftighed, at her begyndte de Norske at trække sig tilbage, færdige at tage Flugten. Dette bliver saavel Erik Jarl, som hans Broder Erling vaer, de haste didhen, hver med sit Skib o), og her gaaer Erik Jarl især, med den Tapperhed, løs paa Vagns Skib, at denne maae viige tilbage, til det Rum, hvor han tilforn havde ligget p). Herved bliver Slagtordningen igjen liige, og Slaget sat paa nye, i den forige liige Begt. Men imidlertid gaaer det ei mindre skarpt til, paa andre Steder. Medens

k) See Snorre sammesteds, Kap. 42.

l) See Jomsvikinga-Saga, Kap. 153, S. 180. b.

m) Jomsvikinga-Saga, Kap. 153, S. 180. b. tillægger dette Due, hvilket er urigtigt, en Hukommelses-Feil.

n) See Snorre Kap. 43, i Olaf's Saga Tryggvass-, der sætter at Svend anførte den venstre Fløi, paa de Norskes Side; hvilket vel og er det rigtigste.

o) Saa siger Jomsvikinga-Saga, Kap. 153, S. 180. Snorre tillægger det Erik Jarl allene.

p) Hvad som siden fortælles om Slaget mellem Erik Jarl og Due, hvilket Jomsvikinga-Saga tillægger Vagn, kan om man heller saa vil, hid henføres.

dens Erling er fraværende, anfører Hagen Jarl selv den mæd-
delste Slagtoordning q); og her angriibes han og hans Følge
af Fienden, især med Piile og Skud-Paaben, saa ivrig, med
den Hæftighed, at hans eget Harnisf blev tilfaldt ganske fon-
derslidt, og saa ubrugeligt, at han maatte kaste det fra sig r).
Han holder dog Stand indtil Aftenen; og med ei mindre
Tapperhed figter hans Søn Erik Jarl. Denne finder, ved
sin Tilbagekomst fra de Nørres venstre Floi, at den højre
Arm af Slagtoordningen, som han selv anførte, var bleven
nødt til at trække sig tilbage, at hans Følt der begyndte at
sne, da de ei længer kunde udholde Bues hæftige Anfald, og
at denne havde allerede hugget sit Skib løst, for at forfølge
de flygtige. Ved dette Syn bliver Erik Jarl heftig forbit-
ret; han lægger med sit eget Skib, Jarnbarden kaddet,
an mod Bues, paa den eene, befaller 2de andre Skibe, at
gjøre det samme, paa den anden Side; og her begynder
derfor en haard, en blodig Strid, med Hug-Paaben s):
men under den bestriiger Bue t), med sin Staldbroder, en
Uslaf Holmskalle, Eriks eget Skib; disse gjorde der et
stort Nederlag, hvor de fore frem, hver langs sin Side af
Skibet, mange omkomne, blandt andre forbenævnte Ar-
moder den Gamle, en riig og mægtig Mand u); og Seieren
eller Udfaldet var meget uvist, indtil endelig benævnte Uslaf x)
blev

q) See nuansførte Sted.

r) Det vidner den gamle Stalh Eindur Hallkellson, hos Snorre, Kap. 42.
Værelig har han siden især sig et andet Harnisf, i det ubrugel-
get Sted.

s) See Snorre, Kap. 43.

t) Oftermelde Haandskrift tilføjer Bagn dette.

u) See den Danske Oversættelse af Snorre paa anførte Sted.

x) Endesl meene, at denne Uslaf er maaskee den samme Slag, som var
Stamfader for den belændte Erkebisp Absalon. Det synes ei
urimeligt. See Langebeks Scriptores Rerum Danic. Tom. 4.
pag. 545, not. (h).

Blev af Vigfus Vigaglums Søn nedlagt y), men Bue dre-
ven tilbage over til sit eget Skib.

§. 18. Saaledes tumlede man sig om med hinanden, ^{Slaget forts}
den første Dag z) med større Fordeel end Forliss, for Joms- ^{satte anden}
vikingerne, mod hvilke de Norske, som foregaaende viiser, ^{Dag.}
havde den største Banskælighed at kunne holde Stand. De
være en og anden Gang, nu paa den venstre, nu paa den
høire Fløi, bragte i den Rinde, at de trukke sig tilbage, fær-
dige at flye. Erik Jarl afværgede vel dette, ved sin Tapper-
hed, ved hastig og vel fæiede Anstalter: men derover havde
han paa sine Folk lidt det Nederlag, at han maatte lade sit
Skib besætte med friskt Mandskab, taget af andre Skibe a);
og al den Uniage, Hagen Jarl anvendte, mod disse farlige
Fjender, syntes at ville blive spildt, alle de Løfter, alle de
Bonner, han gjorde til sine Guder, for Seier at vinde, al-
deles frugtesløse b). Men Slaget kan den første Dag ei
have været ret længe; det gik for sig ved Midvinters Tid c),
eller kort efter Juul, da Dagene nordensjælds i Norge ere
kun korte d); Natten adskiller derfor Slaget, og under den
faaer

LI 2

y) Der berettes, at Aflak har sit blotte Hoved i Striden, hvis Skalle var
saa haard, at intet Sværd, ingen Øre kunde bide derpaa; hvorfor
Vigfus knusede den, med et Smidestød. Jomsvik. Saga, Kap.
153, S. 181.

z) Skribenterne tale om Slaget, som det varede kun een Dag: men det kan
ei være. Denne Mistagelse har givet Anledning til megen Forvir-
ring i deres Fortællinger.

a) See Jomsvik. Saga, Kap. 153, S. 181.

b) See Oddur Monk, Kap. 15, S. 69.

c) See sidst anførte Sted.

d) Slaget kan ei vel have begyndt, førend ved Middags Tid, eller om Ef-
termiddagen, eftersom Jomsvikingerne drog samme Dag, fra de
vestlige Kanter af Den Haud eller Hareid, nord omkring den, til
dens østlige Kanter, til Hjørunga-Baag, og det roende; See Joms-
vikinga-

faaer Hagen Jarl Leilighed, til at sætte sig i nye Forsatning; at trække flere Folk og Skibe til sig: dette bevidner foranstøt Haandskrift af Jomsvikinga-Saga e); det bevidner og en anden gammel Skribent udtrykkelig f); og saa snart Solen gaaer op anden Dag, binde begge Partier igjen an med hinanden g), ventelig i samme Slagtordning, som for. Men i Begyndelsen er Lykken endnu Hagen Jarl imod eller meget uvis; han bliver derover meget bekymret om Udsaldet; han tænker paa alle muelige Midler, tienlige til Scieren at vinde; og da Menneske-Hjælp syntes her ei at være tilstrækkelig, vender han sig til Guderne. Efterat Slaget havde været til hemimod Middag h), holder man paa begge Sider en Tid lang inde dermed. Denne Frist betiener Hagen sig af; han raader slaaer med sine Sonner; han farer siden nord over til forbenævnte De Prinsigd i); han stiger der i Land, vender sig mod Nord (ventelig mod Borgund, hvor hans Skjæts-Gudindes Thorgerd Horgabruds Tempel var) hende anraaber han

vikinga-Saga, Kap. 150, S. 177. a. Naar derfor bemeldte Haandskrift siger, at Slaget begyndte for Solens Organg, maae det forstaas om Slaget anden Dag. Med mindre man vil mene, hvilket vel kan være, at Jomsvikingernes Ankomst til Hjørungavog er skeet saa sildt ud paa Aftenen, at Slaget maatte opsættes til næste Morgen.

e) I det staaer, at der komme flere Folk til Hagen Jarl alle Dage. Dette Mst. er omtrent overeensstemmende med den trykte Jomsvikinga-Saga, men har endeel Tillægge, som synes at være af en yngre Forfatter, der har været meget paa Jomsvikingernes Partie.

f) See Oddur Monk, anførte Sted. Uden Tvil have ogsaa Hagen Jarls Hensigter været stille derpaa, og for at udtrække Slaget, for det første, eller den første Dag, ladet sine Folk kun gaae forsvarende frem, det beste dem mueligt var.

g) See sammesteds.

h) Ogsaa dette sammesteds.

i) See Jomsvik. Saga, Kap. 154, S. 172.

11. II.

22'

han om Hiælp, han bevæger hende, som berettes k), ved at give eller at offre hende sin Søn Erling, da syv eller nie Aar gammel l); og nu vender han tilbage, forsikkert om sin Guds indes Hiælp, eller forsikkert om sine Følk derom m), til hvilke han, tillige med sin Søn Erik, farer alle vegne omkring, for at erindre sig deres Landsmænds forige Tapperhed, den Ære, disse stedse havde indlagt sig i Kriigen, fornemmelig til Søes, og til at betænke, de vare selv Mordmænd n). Dette, tillige med et hældigt Tilfælde, der ofte udretter meere, end de beste Anstalter, de fornuftigste Anlægge, gjorde sin gode Virkning. Da Slaget om Morgenens begyndte, havde Veiret, liigesom forige Dag, været særdeles godt og varmt, og Solen skinnede saa stærkt, at mange havde afført sig sine Klæder, næsten indtil de bare Baaben o): men da Slaget nu, efter nogen Tids Forløb, var begyndt paa nye, da det leed noget ud paa Eftermiddagen, og Klokkeren var ved tre, eller noget derover p), trakkede fæle tykke Skyer op fra Norden; disse betalte i en Hast heele Himmelen, de bragte

L I 3

- med

k) See Oddur Munk, bemeldte Sted, Jomsvik. Saga, Kap. 154, S. 182, og Snorre, Kap. 46,

l) Enten maae Hakon Jarl have haft 2de Sønner af det Navn Erling: thi en hans Søn Erling, var den Tid voksen, selv en af Anførerne i Slaget, og levede efter det, eller og maae den een af dem have heedt Erlend, med hvilket Navn sidstnævnte Søn ogsaa afendeel kaldes.

m) See Jomsvik. Saga, Kap. 154, S. 182. b. og 183. a.

n) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 135.

o) See Jomsvik. Saga, Kap. 153, S. 181. og Kap. 154, S. 183. a.

p) See samme Sted, Kap. 154, S. 183. a. Det leed henimod Syft, her: der det, d. e. Klokkeren var $3\frac{1}{2}$ eller derover. See Finni Johanns Histor. Eccles. Island, Tom. 1. pag. 156.

med sig en overmaade stærk Blæst, en forfærdelig Eling, der nedfaldte saa store Hagel-Stene, at deriblandt vare de, som veiede et Dre, eller 2dc Lod q); og det syntes, som med dette Uveir fulgte baade Torden og Lynild r). Det forekom derfor mange, som meere end et blot naturligt Uveir, men især gjorde det de stridende Jomsvifinger stor Uleilighed, og var dem til største Hinder, i at sigte, i at forsvare sig: de stode her blottede næsten fra alle Klæder; de bleve derfor haardt trængte, af den meget stærke Blæst og den svære Kulde, dette Uveir førte med sig; de store Hagel-Stene slog dem lige i Ansigtet; Vinden var derhos saa overmaade stærk, at man neppe kunde staae paa Etibenes Dække; og Jomsvifingerne maatte sigte, vendte luge mod Veiret, da de Morste derimod havde det paa Ryggen. De stive Jomsvifinger udholdte dog den første Eling; endeel af dem, Bue især og hans Følge, begyndte end ogsaa efter den at sigte med større Iver, med fornyede Kræfter s): men Mod og Frygt har ofte været en Moder for Overtroe, og denne igien tient hin til Skælskiul. En nye Eling kommer, verre som man syntes, end den forige: under den første havde en Havard Heggvande, som omkom efter Slaget, men efter ham mange flere blandt Jomsvifingerne, indbildet sig at see, paa Hagen Jarls Skib, eller i hans Flok, en Trollid, og hvilket andet kunde det vel være, end benævnte Hagen Jarls Skjots-Gubinde, end Thorgerd Horgabrud? hun var, i den første Eling, kom-

men

q) See Snorre, Kap. 43 og Jomsvil.-Saga, Kap. 157, S. 186. Hagen Jarl lod dem efter Slaget selu Vele.

r) See Sidsnavnes Sted., Kap. 154, S. 183. At det tordner og lyner midt om Vinteren, er ei usædvanligt, ved Østtiden af Norge, end ogsaa i de nordligste Rænger af Landet.

s) See sammesteds, Kap. 154, S. 183. b.

men fra Norden, sin Frende Hagen til Hiælp t); fra hver af hendes Fingre udfløie Pille; og hver Gang de blede ndstødte, bleve de hver for sig en Jomsvikings Bane u): men, i den anden Eling, blev det endnu verre, end før; da var hendes Søster, Irpo, ogsaa kommen i Slaget; nu saae man tvende Trolle, begge i Qvinders Skikkelse, begge, fra Hagen Jarls Skib, striidende mod Jomsvikingerne x); og heraf tager den, af Striiden allerede leede, den for Slagets Udfald frygtende, og forsagte Sigvald Jarl, Anledning til at redde sig med Flugten: „Jeg har, udraaber han, ei gjort Løfte, at „figte her i Norge, med Trollde, men med Mennesker; jeg „vil derfor flye, men jeg flyer ei for Mennesker, men for „Trollde; det samme skulde alle mine Mænd giøre; og vi „kunne giøre det uden Skam „y), befallende strax, at man skulde hugge Skibene løse, og vende dem om, for at tage Flugten. Dette efterkommes; Sigvald raaber, eller lader raabe, til alle sine Jomsvikinger, at de skulde følge hans Exempel, til Bue, til Bagn især z), hvilken sidstnævnte just laae paa den Floi, som Sigvald maatte passere forbi: men denne maae et have seet de Trollde, som de andre saae, de Spogelser, som dreeve Sigvald paa Flugt, eller han har ei været saa læt at skrælle, eller været en af de Tiiders stærke Mander; han anseer derfor denne Flugt, som skammelig, bebreider Sigvald den, som Feighed, griiber i det samme fat paa

Slavald og
endeel af
hans Følge
flyer.

t) At hun var fra Halogaland, hvor Hagen Jarls Forfædre havde regieret, og Kong Haloges Datter, See den Norske Histories 1ste Deel, Kap. 1. §. 17.

u) See Jomsvikinga-Saga sammesteds, S. 183. a.

x) Jomsvikinga-Saga beræber sig heri, og i meere angaaende dette Slag, paa en Hallbjørn Gales, en Steingrim Thorarinsøns og Ares Prestes Vidnesbyrd. See Kap. 155, S. 185. a.

y) See sidstnævnte Saga, Kap. 155. S. 184.

z) See sammesteds, Kap. 156, S. 185. b.

paa et Spyd, og skyder det ud mod Sigvalds Skib, i Tanke, at han selv sad der ved Roret, i det fulde Forsæt, at dræbe ham. Men Sigvald, betagen af Kulde, havde selv sat sig ved Rorene, for at roe sig varm, Spydet traf en anden, som Sigvald havde ladet sætte sig ved Roret, i sit Sted, og den blev dræbt.

Slaget for-
nnes 3die
Dag.

§. 17. Paa denne Maade unddrog Sigvald Jarl sig fra Slaget, med 24 a) eller 30 Skibe b); hans Exempel bliver strax efterfulgt, af hans Broder Porkell, som gik derfra, med et Folge af 6 Skibe; og de seile strax tilbage til Danmark. Men dermed var Slaget endnu ikke endt, og de sværeste, de stiveste Karle, en Due, en Vagn, en Havard, en Sigurd Røppe, med flere, endnu tilbage. Med Sigvalds Flugt, var Dagen næsten til Ende c); Slaget med hine tilbage blevne Jomsvikinger, maatte altsaa opsættes, til den næste, den tredie Dag; og da gaaer det atter for sig med den sædvanlige Hidsighed. Men nu havde Hagen Jarl selv faaet friere Hænder, end tilforn; han kommer derfor til Hjælp, hvor meest behov giordes; og det var mod Due. Denne stive Karl havde atter lagt an, mod Erik Jarls Skib, tillige med hans Staldbroder, benævnte Havard Hoggvande,

a) Saa siger sidsteledte Saga, Kap. 156. S. 186. a, og det angaaer de Skibe, som Sigvald selv førte med sig.

b) Saa siger Oddur Munk, Kap. 19, S. 70. som har regnet deriblandt de 6 Skibe, som Sigvalds Broder Porkell førte med sig af Slaget. Jomsv. Saga, Kap. 156, S. 185.

c) Dette ses af Oddur Munk, S. 70, som ubestemt beretter, at Slaget gik endnu 3die Dag for sig, mod Due, skønt Jomsv. Saga siger Kap. 156, S. 185, at Due var død, førend Sigvald flydte, anførende endog et Vers, til Dødsen derfor, gjort af Vagn. Men Versets Indhold fører det ei med sig, at Due var død, førend Sigvald flydte; hin Fortælling, at dette skede først efter Sigvalds Flugt, kan gjerne foreenes dermed.

vande, den fornemste blandt Bues Kæmper, en Mand, af overmaade store Kræfter, paa hvilken, som berettes, intet Jærn kunde bide, og som tilføiede de Norske stor Skade. Havard bliver vel, efterat Eriks Jarl, med sine Folk, havde bestegit Bues Skib, af foromtalte Thorleif Skuma, med en stor Træ-Rulle, saa lemlæstet, at begge hans Fodder knustes, saa han faldt omkuld, og blev liggende i Skibet d); Bue selv faaer ogsaa, af Porcell Midlang, en saadan Skramme over Ansigtet, at Næseborene, med endeel af Tænderne, samt Hagen, bleve ham frahugne: „ei megen „ Enst fulde nu de Danske Moer, paa Bornholm, have til „ at kysse mig,, sagde den derover skientende Bue, men hug i det samme Porcell tverts over, da denne faldt, i det han vilde springe tilbage, og slog siden faaledes om sig, at ingen kunde staae imod ham. Dette seer Hagen Jarl, han frygter for Udsaldet, opmuntret sine Hovdinger, at komme til Hiælp, og da ingen dertil havde Enst: thi alle vare trætte, alle faarede e), formaaer han endelig Sigmund Bresteson, at bemane sit Skib, med de beste og friskeste Folk, og haste Eriks Jarl til Hiælp. Hagen Jarl lægger selv an til Bues Skib, paa den eene Siide f), og Sigmund paa den anden, ved dets Forstav, hvor han med 30 Mand bestiger Skibet g). Her begyndes atter en skarp Strid, ogsaa mellem Bue og Sigmund; hin var stærker, men denne rasker, meere øvet i Krigs-Kunster; hvorover Sigmund endelig hugger ham begge Hænder fra: „for Borde, for Borde, alle Bues Mænd,, raabte da Bue, med hoi Røst, i det han stak Stumpene af sine

d) See bemeldte Jomsv.-Saga, Kap. 158. S. 187. b.

e) See sidstnævnte Saga, Kap. 155. S. 184.

f) See Snorre, i Olaf Tryggvasons Saga, Kap. 44.

g) See Jomsvikinga-Saga, paa sidstnævnte Sted.

sine Arme, en i hver Hant, paa de tvende Kister, fulde af Guld, som han forte med sig, og stortede sig med dem ud i Havet; de fleste af hans Folk fulgte hans Exempel, Resten af dem blev nedlagt, og hans Skib saaledes gjort ganske ødelagt, at man intet levende Menneske mere saa derpaa: men hans Broder Sigurd Ræppe tog Flugten h), nu da hans Kiste var opfyldt, og drog tilbage til Danmark. Nu var da ingen tilbage, uden Bagn, af alle Jomsvingiske Hovdinge; til ham søgte derfor alle de af Jomsvingerne, som endnu vare tilovers; med deres Hielp forsvarte han sig og sit Skib endnu med stor Tapperhed, indtil det blev mørkt; og Mørket afbrød Træfningen. Hagen Jarl vilde ei heller spille flere af sine Folk, som alle, efter saa meget Arbejde, saa langvarig en Strid, behøvede Hvile, alle Forfriskning; han lod derfor nu alting beroe indtil følgende Morgen, men udsatte dog en tilstrækkelig Vagt, paa det ingen af de tilbageblevne Jomsvinger skulde undkomme i), til hvilken Ende; han ogsaa lod deres Skibe alle klarer, samt alle andre Redskaber frætage. De Norske begive sig derefter til Landet, de opflaare der deres Telte, de forbinde der deres Saar, af hvilke mange dog dør, saabel den Nat, som siden, og de ere sysselsatte med andre Ting, hvormed den heele Nat hendrives. Hagen Jarl er imidlertid selv stedse aarvaagen; for at passe paa, for at have Øie med alle Ting, en Mand, der saabel nu, som ellers, selv vilde være tilstede, hvor noget vigtigt

h) See Jomsv.-Saga, Kap. 156. S. 185. b. Han har ventelig taget endel Skibe med sig, hvilke Snorre maae have regnet til dem, som fulgte Sigvald og hans Broder, naar han siger, Kap. 43, at Sigvald havde 35 Skibe med sig, og at kun 25 bleve tilbage, Kap. 46. hvor Thord Hallkelsens Vers anføres til Øveils derfor. I den Danske Oversættelse af Snorre staaer derimod, at Jomsvingerne mistede 35 Skibe.

i) See Jomsv.-Saga, Kap. 157. S. 186.

var at-forrette, selv see, selv høre, og som, i hidindtil omtalte, for Landet saa høist farlige Tilfælde, viiste overalt en tilstrækkelig, en næsten overnaturlig Prøve, paa en stor Forstand og Indsigt, paa dybe og viise Overlægge, paa Færdighed i at anvende dem, i alle Tilfælde, hvor de best kunde være tjenlige, og til at føie de tienligste Anstalter. Desse store Egenskaber, hos Hagen Jarl, lagde til hans egen, og hans Søn Erik Jarls Tapperhed, maatte det uden Tvil fornemmelig tilskrives, at Norge denne Gang blev reddet, fra den overhængende Fare, at Slaget mod Jomsvikingerne blev bundet. Men dette skeede næsten mod alles Formodning; den Lykke, der havde kronet saa store Egenskaber, med et saa uforventet Udfald, den Ære, som bemeldte Jarl derved havde indlagt sig, var større, end man vilde tilstaae, end man vilde unde en Mand, som ved Slutningen af sin Regiering, og efter sin Død, var bleven saa meget forhadet; derfor maatte han nu enten være Trolldmand, eller bemeldte være skeet, ved andre, end naturlige Midler. Saa tænkte man da gemeenligen; og efter de Tiiders Omstændigheder kunde man neppe tænke anderledes. Hagen Jarl, næsten ubereed, næsten overrumplet, havde overvundet Jomsvikingerne selv; disse vare hidindtil anseete for næsten uovervindelige: men de vare nu blevne overvundne, og overvundne af en, i visse Maader svagere Fiende; det maatte derfor være dem, være Sigvold især, derom at gjøre, at dette kunde paa beste Maade undskyldes, en Farve, en Smerte sættes derpaa; og dertil gave, foromtalte Tildragelser under Slaget, god Anledning, Tildragelser, som skeede pludselig, som syntes derfor overnaturlige. Hagen Jarl var den sidste hedenske Regent i Norge, en stor Forsegter af den hedenske, en Forfølger af den Christne Religion, og han var meget hengiven til sine Forfædres Gudsdyrkelse, til de hedenske Afguder.

Foruden det store almindelige Tempel, paa hans Hoved-
Gaard Glade, foruden et andet i Gudbrandesdalen, har
haabde tilfælles med Dale-Høvdingen, Gudbrand, hadde
han et særdeles Tempel, paa Sundmer, paa den Gaard
Borgund, ei langt fra det Sted, hvor Slaget stod; disse
Templer vare bygde fornemmelig for hans fornemste Skjts-
Gudinde, en af hans eegne Forfædre k), for Thorgerd Hor-
gabrud, som han fornemmelig dyrkede; og ved hendes Hiælp
maaite det nu være skeet, at Hagen Jarl bandt Slaget. Da
bemeldte Slag mellem ham og Jomsvingerne, havde været
en Tid lang, saa har man siden fortaalt, holdt man inde
dermed, paa begge Sider l); Hagen Jarl, som frygter for
et slet Udfald paa sin Side, betiener sig af denne Leilighed;
han farer over til den De Prinsig, gaaer der ind i Skoven,
kaster sig ned paa Jorden, vendende sit Ansigt mod Nord m);
og anraaber paa det indstandigste sin Thorgerd, om Hiælp.
Denne er i Begyndelsen ubøielig (ventelig vilde hun betiene
sig af Leiligheden, for at faae et godt Offer); hun vifter sig
vred og ugunstig; her maae Hagen derfor tinge op med hen-
de: han gjør hende det ene Tilbud over det andet; og han
gaaer endelig til Menneske-Offere, saa vidt, at han derfra
ingen undtager, uden sig selv, samt sine 2de Sønner, Erik
og Svend; dette modtager hun; hun udvalger sig til Offer
hans

k) See Norske Histories 1ste Deel, Kap. 2. § 17 og 20. S. 99. 114.
For Thorgerd Horgabrud havde Hagen Jarl ogsaa et Tempel ei
langt fra Glade. See Ol. Tryggvass. Saga af Hakeyar. Del. 2den
Part, Kap. 53, S. 198.

l) Man har vel tilforn, S. 18, berettet at dette skeede, ved Middags Tiden
anden Dag: men uden Tvil har det rettere henføres til Natten,
mellem den første og anden Dag: da havde Hagen Tid nok at gaae
over til Prinsig, om ei til Borgund selv.

m) Muelar har han fra det Sted, hvor han da var, kunnet se over til
Borgund.

hans unge Son Erling, en Prints af et stort Haab n); ham overleverer Hagen i en sin Træls, Skoptes Hænder, for at lade ham dræbe, paa den i saadant Tilfælde brugelige, paa den Maade, som Hagen selv foreskrev o); og nu vender denne tilbage, forvissnet om et godt Udfald, opmuntrer sine Folk til et nyt Angreb, forsikkrer dem om Seieren, om Porgerds krafftigste Bistand; strax derefter kommer bemeldte Uveir; Porgerd indfinder sig med sin Soster; de giøre et stort Nederlag paa Jomsvifingerne; disse maae derover flye, og Hagen beholder Seieren.

§. 20. For Læsere, af Indsigt og Begreb, behøves her vel ei, vidtløftig at forklare, hvori Sagen egentlig har bestaaet. Hagen har gaaet over til benævnte De, det er, uden al Tvil, rigtigt nok; han har der begivet sig i Centrum; han har vendt sig mod Nord; han har paakaldet Porgerd om Hielp; han har, ved Tilbagekomsten, forsikret sine Folk om hendes krafftigste Bistand; ja han har ladet dem vride, hvor meget denne Bistands Forhvervelse havde kostet ham; alt dette kan være, og er uden al Tvil sandt; det er troværdigt, rimeligt ogsaa, at Hagen Jarl, i Stedet for at lade sine Folk for det meeste gaae forsværvis tilværks, som hidindtil var skeet, har nu anført dem, til selv at giøre Angreb: men har han derfor været en Troldmand, har han dræbt sin Son, eller har Porgerd, paa fortaalte Maade, været med i Træfningen? det troer vel ingen, især det sidste p).

De m 3

Alt

n) Sago, som efter sin Maade gjør vidt og bredt af alle Ting, beretter her, at Hagen offrede 2de sine Sønner, 2de fortræffelige Printser. Hist. Dan. pag. 183.

o) See Jomsvik. Saga, Kap. 154. S. 182. b.

p) Det sidste bilde man sig ind, eller foregav man, i Anledning af det pludselig opkomne Uveir; deraf har man sluttet, at det første og maate være Ret.

Alt dette viiser kun en Prove, paa Hagens store Politisk, paa hans Stats-Kunst, paa hans Kundskab og Færdighed, i at betiene sig, hvor behøv gjordes, af alle Omstændigheder, og hvor vel især han har kiendt Menneſket. Ved at vende sig mod Nord, eller ved at see sig om, mod Norden, mueligt fra et høit Sted, har han forud seet det Uveirs Komme, som siden paafulgte: det er en Ting, som af kyndige Bønder i Norge, især ved Søe-Kysterne, daglig seer; dette har han, som en slug, en forfaren Feldtherre, vidst at fore sig ret til Fordeel, mod sine Fiender, til at fravinde dem Seieren; han gjorde her, hvad en Hannibal i liige Tilfælde, med samme Fremgang, gjorde mod de Romere; og den gemeene Mands Overtroe vidste han, til rette Tid, paa det rette Sted, at fore sig til Nytte. Kort: Natur, og Overtroe, og Politisk, og Kist, og Behændighed, har han sat sammen, paa sit rette Sted, just da det galt derom; dette blev i de eenfoldiges Dine, til lutter Hæxerier; de store Hagel-Steeene, Ting, som ellers gemeenlig følge med de Elinger, som om Vinteren pludselig komme fra Nord-Vest, fra Norden, maatte være lutter Piile, i den anraabte Porgerds Fingre, og Seieren Hagens, som havde hende og hendes Søster til Hielp, paa sit Skib. Der saae en Harvard forst, en Sigvald selv, og siden flere af Jomsvingerne dem; hvo kunde da tvile derom; men underligt, at disse stridbare Damer vare usynlige, for en Bue, for en Sigurd Kappe, for en Bagn, med flere, som havde ret Mood i Brøstet, som holdte ud i Slaget, til det yderste, som bleve i Strikken, da
hine

seer. Kan være, at Hagen selv, som Politicus, har foregivet det: men neppe kan jeg troe, at han har opoffret sin Søn derfor. Mueligt er han omkommen i Slaget, dette er den rimeligste Formodning, man herom kan gjøre sig, eller ved samme Tid omterent, død paa anden Maade, eller Hagen har søet ham af Seien, saa man har troet ham død.

hine rømte, og straffede for deres Uagtsomhed, eller Ran-
troe q); underligt ogsaa, at da vore Amazoner skøde saa
vist, da deres Piile kunde udrette saa meget, de da ei skaffe-
de Hagen Jarl strax en Sigvald selv, men fornemmelig en
Bue, en Bagn, en Havard, med flere, af Halsen, som
siden tilføiede ham og de Norske saa megen Skade r). Dog
nok herom. Anførte har jeg anseet fornødent at erindre Læ-
seren om: men for ei at trette ham, begiver jeg mig til
Historien igien.

§. 21. Bagn, Biørn den Brittiske, med flere af de
overblevne Jomsvikinger, forlodt vi paa Bagns Skib, da
de Norske begave sig til Lands. Her raadsloge nu bemeldte
Jomsvikinger om, hvad de skulde foretage dem, enten blive
paa Skibet, eller forlade det. Det første var ei andet, end
følgende Dag at overvældes af Mængden, at dræbes eller
fanges: man beslutter derfor at gjøre et Forsøg, paa at
komme til Lands, for der at tilføie Hagen og hans Folk al-
muelig Skade, men siden komme af Vrien og i Skiul s).
Dette sættes i Værk: man skyder til den Ende Skibets Mast
og Segelstang ud for borde; paa dem sætte de sig alle tilsam-
men, henimod 80 Mænd i Tallet; og de lade sig derpaa
drive afsted for Binden eller Bolgerne, for at bringes til
lands: men de feile i deres Forsæt; de drives hen til for-
om-

Bagn med
endeell an-
dre Joms-
vikinger
blive giorte
til Fanger.

q) Snorre har, som en flensom Skribent, et anført noget i Historien selv,
om Hagens Offring, Pergerds Hjalp, m. m., der ansaae han for
en Fabel: men han har dog et ganske gaar det forbi; at det har
været ham bekjendt, seer man ogsaa offt anførte Sted, Kap. 46.

r) Om dette Slag handler og Th. Bartholinus, in Antiquitatibus Dan.
Lib. 2, cap. 1. See ogsaa de Danske Riampes Bøger, S. 414.
Kong Sværre var en af Nordens største Mand; ham bestøder her
over Guilhelmus Neubrigensis, de rebus Angl. Lib. 3, cap. 6.
for, at have overvundet sine Fiender, ved en Heres Hjalp.

s) See Jomsvik. Saga, Kap. 158, S. 186.

omtalte Skiar, som laae midt i Baagen; her død strax 20 af dem, der vare meest saarede; de øvrige vare saa trætte, og bleve nu saaledes af Kulde betagne, at de ei kunde komme videre: thi efterat omtalte Storm eller Elinger havde udraiset, var Luften bleven ganske klar, men Veiret tillige meget koldt c). For desbedre at holde ud mod Kulden, havde Hagen Jarl, med flere, sat sig paa en lang Stok u), ventelig ved en optændt Ild, for at varme sig; og der sidder en af hans fornemste Leenemand, enten hans Frende, Gudbrand af Dalene x), eller foromtalte Gitzor af Balders y), næst ved hans Side, iført en prægtig Kiortel. Mens de saa sidde, horer man en Bue-Stræng at klinge, en Pæl kommer i det samme styvende, og den saer bemeldte Gudbrand eller Gitzor ind under Armen, som deraf falder strax død til Jorden. Skudet kom fra Bues Skib; saa snart det blev lyst, farer derfor endeel af de Morske, under Svend Jarls Anførsel, didhen; man randsager Skibet, man finder der foromtalte Havard Hoggvande endnu levende, skiont begge hans Fødder vare forige Dag bleodne sonderkuusede under Knæerne, og han selv anseet for Død; denne tilstaaer, at den udfødte Pæl var kommen fra ham, men beklager høilig sit Vanhæb, da han fik høre, at Pælen ei havde truffet den rette Mand; den han egentlig havde sigtet paa, Hagen Jarl selv; og han bliver derpaa, af Porbæll Leira, ihjelslagen z). Bagni
der.

c) See sammesteds. Det er en giængs Ting, at efter saadan Storm og Hagel-Elinger, bliver Luften klar og kold.

u) See Snorre i Olafs Saga Tryggvass: Kap. 47.

x) Saa siger bemeldte Saga, S. 137. u.

y) Saa siger Snorre, Kap. 47, men som her har sat Tingen ud af sin rette Sammenhæng; hvilket hos deene, eller dopperlige Skribene, er usædvanligt.

z) See Jomsvis.-Saga, Kap. 158, S. 184.

derimod og hans Følge, enten 60 eller kun 30 i Tallet a), blive fangne bortførte b), fra Skjæret til Lands, og der satte hos hinanden, paa en lang Stok, med Fodderne bundne sammen paa dem alle tilhobe, med en lang Streng eller Trosse, men med Hænderne løse c), i det Forsæt at de alle skulde henrettes. Her bleve de siddende, indtil Hagen Jarl havde ladet udrette og bringe i Orden, hvad den paakommende Rådet havde, forrige Dag, været til Hinder i at tilveiebringe, saasom at lade de erobrede Skibe føre til Lands, alt det Bytte, som paa dem fandtes, bringe sammen til eet Sted d), og siden bære det altsammen, sig og sine Krigsfolk imellem. Efterat dette var skeet, forsoier man sig hen til de fangne Jomsvikinger, for at lade dem henrette. Denne Forretning paataer sig en af Hagen Jarls Leenshovdinger og Krigs-Anførere selv, forbenævnte Porkell Leika, enten det skeede, fordi den Forretning, i de Tider, blev anseet for at være end og saa høi en Person anstændig, og Lodden nu var tilfalden Porkell, eller fordi denne bærer et særdeles Had, til Jomsvikingerne i Almindelighed, til Bagn især e). Porkell udruster sig til den Ende med en breed, en stor Øre, og ham gives 2de af Hagen Jarls

a) Det første siger bemeldte Saga sammesteds, samt Kap. 159, det sidste derimod Snorre, Kap. 45.

b) Saxo beretter pag. 188, at blandt de fangne var Sigvald og en Karls-hestni. Men hans Beretninger ere her, som paa mange andre Steder, urigtige og sig selv modsigende. Sigvald (skal være Svend) tillægger han hvad her siden, §. 22, fortælles om en anden Jomsviking, som af Porkell blev dræbt, og samme Sigvald anfører han dog siden, som levende.

c) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 139.

d) See Jomsvik. Saga, Kap. 159, S. 188.

e) Man kan slutte dette, ogsaa af Bagns foranstøder Lofte. Porkell maa, ved en vis Leilighed, have tilførsel tilføiet ham og Jomsvikingerne nogen Skade og Fortræd.

Jarl's egne Tralle med, Skopte og Rarkur, foruden en-
 deel flere, der skulde staae ham bie, i sær ved at holde deres
 Hoveder faste, som skulde halshugges, og det efter Vidier,
 som man indsnøede i deres Haar.

Uddragelsen
 med de sang-
 ne Jomsvir-
 Sanger.

§. 22. Ved denne Leilighed havde saavel Hagen Jarl
 selv, som flere, Lyst til at sætte Prove paa disse Jomsvir-
 ger, at forsøge deres Mood, og om de vel alle vare saa haar-
 de Karle, saa hærdede end ogsaa mod Døden selv, som de
 gemeenlig bleve udraabte for. Til den Ende træder Porkell
 frem, han hugger trende, som vare hæftig saarede, først Ho-
 vedet fra, og spørger derpaa den fjerde: „hvad synes dig vel
 „ om at døe? Godt, svarede hin, min Fader er død, jeg
 „ skal og engang døe „; hvorpaa han dræbes. Nu træder
 Porkell til den femte, gjør samme Spørgsmaal, og faaer
 dette Svar: „Jlde maatte jeg erindre mig vore Love, hvis
 „ jeg var ilde tilfreds med at døe, eller klagede, eller lod et
 „ frygteligt Ord falde „. Porkell slaaer ham derpaa Ho-
 vedet fra, han vender sig til den fjerde, men maae høre dette
 trodsige Svar, paa sit Spørgsmaal: „ Mig synes det være=
 „ ret godt at døe, og efterlade mig et berømmeligt Eftermæle=
 „ men Du, Du skal leve Dig selv til Skam „. Her hug-
 ger Porkell, for at forekomme flere saadanne Bebrejdelser,
 ham strax Hovedet fra, vender sig mod den syvende, og
 faaer at høre af ham denne Unmodning: „ Mig synes vist,
 „ sagde han, ganske vel om at døe: men der er ofte mellem
 „ os blever omtalt, om den, hvis Hoved bliver i en Hast af-
 „ hugget, sandser noget, eller har nogen Følelse, efterat
 „ Hovedet er ham afhugget, eller ei? men se, nu holder
 „ jeg her et Fiskebeen f) i Haanden; vifter jeg det frem,
 „ efter-

f) I den af Haand-Privet af Jomsvirkinga-Saga, slaaer, at det var en Pigull-
 Kvist, Løse, Rind, som Jomsvirkingen holdt i Haanden.

„efterat mit Hoved er borte, er det Tegn, at jeg endda har nogen Samling, nogen Kundskab eller Følelse: hots ikke, falder det strax paa Jorden, men skynd dig, og gior din Gierning til gavn.“ Et mærkværdigt Spørgsmaal, omhandler mellem Folk, som man vil ansee for at have været Barbarer. Portel gior, som han forlangte, han frahugger ham Hovedet, i en Haande-Bending, men Beenet falder paa Jorden, som kunde formodes g). Ei mindre mærkelig var den næstfølgendes Anmodning: „Jeg vil ei, sagde han, leedes som et Haar til Slagterbænken; jeg skal sidde ganske stille: men mellem os Jomsvikinger er ofte omtalt, om det vel skalde være muligt, ei at blunke med Vinene, naar man blev hugget midt i Ansigtet; gior nu dette med mig; og giv noie agt, om jeg da blunker.“ Portell efterkommer hans Begiering; han hugger ham lige i Ansigtet: men ingen seer ham at blunke derved h). Paa denne Maade blev Portell ved, at stille den ene efter den anden af med Hovedet, indtil ei flere af de fangne Jomsvikinger, end 12 vare tilovers. Hidindtil havde alting, under denne Forretning, gaaet Portell efter Nisse: men nu kom Louren til en ung Person, beprydet med et velikt gult Haar, som hang ham ned over Skuldrene. „Mig falder det ei tungt, svarede denne Portell, paa hans Spørgsmaal, at doe, men dette alleene, at mit Haar skal besudles med Blod, og at mit Hoved skal holdes fast af Trælle; bevil mig derfor den Tjeneste, at lade det holde af en, ligesaa fornem og anseelig Mand, som Du er.“ Dette seer, en Mand træder frem,

N u 2

g) Saxo taler ogsaa om dette, pag. 183, men beretter, at det skede med Sigvald.

h) Som Saxo fortæller, Hist. Dan. lib. 7. pag. 139, maatte ingen blande Kong Harald Holdbrands Hoffsindere blinke med Vinene, naar han blev hugget med Ansigtet; gjorde nogen det, blev han strax drevet fra Høffet.

frem, een af Hagen Jarls eegne Hofmand i), denne stiller sig lige for Jomsvingen, og med blotte Hænder holder hans Haar for over, som dertil syntes at være langt nok. Porkell hugger derpaa til: men hin rækker med Magt Hovedet tilbage, og Hofmanden mister derved begge hans Arme, som bleve ham frahugne ved Albuen. Her springer den fangne Jomsving op, glad og høist fornøiet over dette Puds; Bagn leer og udraaber: „endnu ere ei alle Jomsvinger døde, endnu leve nogle af dem „; den herover høist fortørnede Hagen Jarl, befaller strax at henrette Fangen: men i det samme træder Erik Jarl frem k); han beer, at han maatte faae viede den fangnes Bagn, og spørger: „hvo er denne smukke unge Person? hvad heeder han? vil „Du have din Frihed? Man kalder mig Svend, svarte „hin, man siger, jeg er Bues Son, og Frihed vil jeg have, „om Du kan give mig den „. Det har jeg Magt til l), sagde Erik, „Frihed skal Du have „, og han befaller, at Svend skulde løses, som da var 18 Aar gammel, givende tillige tilfænde, for sin Fader, at han ønskede, det alle de overblevne Jomsvinger bleve løsladte. „Vil Du, sagde „her, den herover forbittrede Porkell, end give alle de andre „løs, saa skal dog Bagn m) ei undkomme herfra med Li-

„Det

i) See Jomsvinga Saga, Kap. 161, S. 191.

k) See Snorre, Kap. 45.

l) Mueligt vare disse Fonger faldne i hans Fod, hvorfor han havde det træde „Magt at handle med dem, efter etæet Toffe. Man frer allers saak vel heraf, som af flere Omstændigheder, at Erik Jarl kunde udrette meget hos hans Fader, og at denne var ei saa haard eller grum, som han af endel udraabes for at have været. I det mindste viiser det, at Hagen Jarl var en stor Mæster i at dempe sit grumme Sind, naar Tid og Omstændigheder udfordrede det.

m) Soro kalder han Karlahesni, pag. 183, hvilket kan skønnes deraf, at han tillægger denne, hvad de Distrikts Skribente fortælle om Bagn.

„bet „n); han springer derpaa til Bagn med Øren i veiret, for at dræbe ham: men her kaster enten en Skarde o), eller Bagns Fosterfader, den gamle Biørn den Brittiske, som sad ved Bagns Siide, eller Bagn selv p), sig i det samme ned tvært for den tillorende Porkell; denne falder da over hin, med den Fart, at Øren hugger Strengen over, med hvilken Fangerne vare bundne, og den falder Porkell af Hænderne. Bagn springer hurtig op, griber Øren, og giver med den Porkell sit Banesaar. Her paastaaer atter Hagen Jarl, at Bagn med alle de øvrige skulde strax dræbes: men Erik sætter sig atter derimod; han stiller sin brede Fader tilfreds, gjør ham det Forslag, at Bagn, det fortiente dennes Tapperhed, skulde antages, i den dræbte Porkells Sted q); han udvirker sin Faders Samtykke og Tilladelse, at ei alleene Bagn, men ogsaa alle de andre overblevne Fanger, skulde friegives; og han bringer det saa vidt, at Bagns Fosterfader, den gamle Biørn den Brittiske især, skulde faae den i Slaget dræbte Hallstein Kellingabanes Gaard tillige med hans Embede qq); foruden hvilken Hallstein, i Slaget mod Jomsvikingerne, tvende andre af Hagen Jarls fornemste Leenmænd og Krigs-Høvdinge berettes at være

Bagn' dræber Porkell Leira.

Han og de øvrige Jomsvikinger lodslades.

II 3

Om:

n) Porkell havde, paa sin Siide, guldig Marsag til at see dette forekommet: thi Bagn havde gjort foresatte Løfte, om hans Dotter, og tillige at ville dræbe Porkell selv. Jomsv. Saga, Kap. 162, S. 193.

o) Saa siger Snorre, Kap. 45.

p) Det første siger Jomsvikinga-Saga, eller retter, at Biørn med Fødderne stødte Bagn, saa han faldt; det sidste beretter et haandskrevet Exemplar af Jomsvikinga-Saga, blandt A. Magnæi MSSer. No. 209. 4.

q) Dette var overensstemmende med hvad, i deslige Tilfælde, den Tild eller var brugeligt. Saxo fortæller ogsaa, at Hagen tilbød Sigvæld (skal vel være Svend) og Karlshofni, at træde i hans Tjeneste, men at de ei vilde.

qq) Efter de gamles, i saadant Tilfælde, brugelige Omgangs-Maade at dømme, maae da Biørn den Brittiske have været den, der havde dræbt Hallstein.

omkomne, nemlig foromtalte Porkell Melblåung og Armodr den Gamle, og efter Slaget tvende, Gndbrand Hvite og Porkell Lenra. Ved Erik Jarls Hjælp bleve da Bagn, Biorn og deres overblevne Selskabs-Brodre, ei alleene befriede fra Døden, men ogsaa, for deres kække Mood, for deres Tapperhed, belønnede. Saa vel vidste man, i de Tider, at sætte Priis paa det, man ansaae for Dyd, for stort og berømmeligt, end ogsaa naar det fandtes hos den verste Fiende. Hver af Jarlene taer derpaa sine Hoffolk, sit Følge til sig; de skilles ad: Hagen Jarl reiser til Thronbhiem, vel fornolet med sin Seier over saa farlig en Fiende, som Jomsvikingerne, men som berettes, ilde tilfreds med sin Sønns Eriks Opførsel^{c)}, mod bemeldte fangne Jomsvikinger, især mod Bagn, skiont for Resten ham meget forbunden, for den af ham, under det farlige Slag mod dem, udviste store Tapperhed og vigtige Tjeneste, hvilken det, for en stor Deel, maatte tilskrives, at de Norske ginge af med Seieren. Af denne Seier s) ei mindre, end af sit gode Sindelag, sin Edelmødighed, blev Erik Jarl siden vilde berømt og navnkundig; han drager nu tilbage til Uplandene og Bliken; og dithen har han Bagn i sit Følge, hvilken han der giøter med Porkel Leiras Døtter Ingebjorg, hvorved Bagn fik sit giorte Løfte opfyldt, men udruster ham følgende Foraar, med et Krigsskib, forsynet paa det beste med alt Tilbehør, paa hvilket Bagn seilede tilbage til Danmark, hvor han siden levede længe, i stor Ansæelse, og holdt oprigtig alt hvad han havde lovet Erik Jarl t); men

Biorn

c) Mueligt er dette tillagt Hagen Jarl, da han siden blev saa almindelig forhadet. See Snorre, Kap. 46. Af Historien selv kan man ei see, at Hagen var saa færdig ilde tilfreds dermed.

s) See Snorre, i Olafs Saga Helga, Kap. 22, Tom. 2 Heimskringla.

t) See Jomsvikings-Saga, Kap. 162. S. 194. ventelig har det bestaaet deri fornemmelig, at han ei mere skulde befri Norge.

Blörn den Brettiske drog til Bretland (til Wales) og levede der sin øvrige Tid.

§. 23. Paa denne Maade endtes foromtalte Krig, ^{Betænkning} over Hagen ^{Jarls} bidrill ^{førte} Regiering, hans ^{Pragt} og ^{Character.} det store Jomsvikingske Tog u), som truede Hagen Jarl selv med Død og Nederlag, men hele Norge med en næsten almindelig Odelæggelse. Dette vidste Hagen Jarl at forekomme eller afværge: jo større Faren var, jo værre Fienderne, man havde med at bestille, som Stridsmænd, der vare hærdede i idelige Hærfærde og Erobrerier, hvis eeneste Handtering var Krigen, som bleve derover anseete for de største Krigshelte i Norden; jo meere tiende dette, til at gjøre ham og hans Sønner endnu meere mægtige, berømte, ærede og elskede x). Hagen Jarl fortiente det, og han fortiente det meere end de fleste have villet tilstaae. Endeel af hans Fiender selv have ei kunnet negte, at han i Stats- og Regierings-Sager, i Mandom og Tapperhed, i dybe Indsigter og Overlæg, i gode Indretninger og Love at give, i Gæmildhed og flere Egenskaber, havde et stort Fortrin for

u) Bemeldte Saga beretter, at dette Slag sked halvfem Priden Tyge Verra, eller 25 Aar efter Kong Harald Graafelds Fald, Kap. 151. S. 177. Denne skulde da vare død Aar 969: men dette kommer ei overens med nogens, ei med Torfæi, ei med vor Regning; ei heller kan det bestaae med foransførte Sigmund Brestessons Alder. Her er da vist begaaet en Feil, og sat, halvfem Priden Tyge Verra, for, Priden Tyge Verra, 25 Aar, i Stedet for Tredive, og tillige her, som paa flere Steder er sket, Kong Harald Graafeld sat i Stedet for Kong Hagen Adelssteens Fostre. Fra dennes Død, til 994, ere tredive fulde Aar. Eller og maas her, ved en Kopist-Feil, som let kunde indsnige sig, vare læst eller skrevet: halvfem Priden Tyge, for halvfem tveggia Tyge, 25 for 15 eller 16. Fra 978 til 994 exclusive ere 16 fulde Aar. Skribenten har her brukt de saa kaldte runde Tal, og derfor ei regnet saa nøie paa eet Aar meere eller mindre.

x) See Jomsvik. Sag. Kap. 163, S. 195.

for andre y). Hans Berømmelse; siger derfor en af de gamle Stalbe om ham, strakte sig til Himmels Ende, og hans Magt sig saa vidt z), at han, alene langs Strandkanten af Norge, havde 16 Fylker at reglere over, og under sit Herredomme der 16 Jarler, efter den af Kong Harald Haarfager giorte Indretning, som siden lange Stod ved Hagens Magt, saa megen hans Berømmelse, ogsaa i hans Regjerings første Tid, kort efterat Kong Harald Graafeld var dræbt, om hvilken Tid dette var forstaaes, da heele Vianden havde sine Under-Konger, da over Gudbrandsdalen regierede en Gudbrand Kulu, uden Tvil Fader til foromtalte Gudbrand Hvite a); da Heedemarken, Hadeland og Toten, og Hringarike, havde hver sin Konge, af Kong Harald Haarfagers Familie; da over Vestfold med tilgrændsende Fylker foromtalte Harald Grenske forte Herredommet; da Hagens Son Erik Jarl havde Romerige og Vinland, med samme Ret og Myndighed, som Under-Konger; og da alle disse havde hver i sine Districter, deres Jarler, deres Hersker, deres Leenmand under sig, over hvilke de ene havde at befalle. Hagen Jarl havde altsaa i den Tid kun det Nordenfjeldske, hvorfor Staldene, og efter dem de gamle Skribente sige, at han regierede over See-Rygterne, hvoraf det Nordenfjeldske ogsaa virkelig for det meste bestaaer; men siden havde han langt viidere udbredt sin Magt, først ved at faae Biiken og Opplandene tillige under sit

y) See Pattr Porleifs Jarlaskald, af Hærenar-Sol, i Olafs Saga, Kap. 169 S. 205.

z) See Snorre, Kap. 49.

a) See Snorre Kap. 47, og i Olafs Helga Saga, Kap. 34, samt den danske Oversættelse, S. 140.

have i
finger
Strig
vent
for
det
N
da
de
da
fæ
Dilig
haan
es
Salle
dette
det
fæ
N
O
A
M
L

sit Herredomme, dernæst ved at riibe sig ganske løs fra al Forbindlighed med Kong Harald Blaatand, og nu ved at have vundet en saa stor, saa berømmelig Seir over Jomsvikingerne, og have vundet den, ved en ringe Deel af Riigets Krigsmagt b), maatte han af sine egne, af fremmede, nødvendig ansees for langt større, end han tilforn var anset for, for næsten uovervindelig. Uden al Tvil var han ogsaa bleven det, og bleven en af de største, de berømmeligste Regente, Norge har haft, dersom han indtil sit Endeligt var bleven den han i Begyndelsen og næsten sin heele Leve-Tiid igiennem havde været. Saa længe Hagen Jarl regierede over Norge, var Landet velsignet med Frugtbarhed og gode Tiider c); Fædrenes ældgamle Guds-dorckelse, den som næsten det heele Riige, dets fornemste Indbyggere vare ivrig hengivne til, haandthævede han med Nidkærhed; og Landets gamle Love og Vedtægter, den indvortes Fred og Rolighed, Tryghed og Sikkerhed inden Riiget, vidste han at vedligeholde. Alt dette gjorde, at han hos Undersaatterne stod i stor Yndest; det forhvervede ham Tilnavn af den Gode; ligesom hans store Magt, hans Tapperhed, hans vidt udstrakte Herredomme gjorde, at han fik Tilnavn af den Mægtige. Hagen Jarl besad desuden adskillige store Egenstaber, som tilforn er viist, han ovede Dyder, han skuede Laster: men dette gjorde han, for den største Deel, meere af politiske Hensigter, end af Tilboielighed til Dyden selv, eller Afstøje for Lasterne. Saa længe han endnu ei havde ret naaet sit Viemeed, eller han havde at frygte især for Danmark, viiste han sig derfor stedsse

b) Som berettes i en haandskreven Krønike hos Torfæus, Hist. Norv. Par. 2. pag. 310, var hans Krigsmagt kun fra Helgeland, fra Romsdal, fra Thronthiem, fra Mærene og Romsdal.

c) See Snorre i O'af Tryggvesson's Saga, Kap. 47.

Redse fra den gode Side, stulle de Laster, til hvilke han af Naturen var tilbøielig, thi foruden en utømmelig Ureglerlighed og Herkeselge, var han hævngierrig, stræng, begierlig efter Rikdomme, og hengiven til Løbsagtrighed; eller han vidste saaledes at dempe disse Laster, at de ei skulde Rade, ei være ham til Hinder, i at opnaae hans Hoved-Hensigter. Men disse Laster tiltog med Aarene, den sidstnævnte især; og da, efter den sidste store Seier mod Jomsvikingerne, intet meere var fra Danmark at frygte, intet fra andre Naboer eller fremmede, intet ogsaa fra Undersaatterne; da han troede sig saa stadfæstet i desses Under, at de intet vilde, saa frygtet af hine, at de intet turde foretage, som kunde være ham til Skade: saa begyndte han at tage Masken af, eller uden Frygt, uden videre Tilbageholdenhed, at øve de Laster, af hvilke han tilforn, men med Varsomhed, med al muelig Forsigtighed, havde ladet sig beherske.

Hvorfor han
ei lod sig give
Navn af
Konge.

S. 24. I alt dette synes en Omstændighed at fortælle en særdeles Opmærksomhed, denne nemlig: at Hagen Jarl, efter alle disse Fordeele, efterat see sig nu saa vel befæstet paa Thronen, ei tiltog sig Konge-Titel, men lod sig noie med Titel af Jarl, han som havde saa mange Jarler under sig, han som selv regierede over Konger. Mueligt har det været hans Forsæt, at giøre det, hvis han længer havde levet; mueligt har han, af blot Uregierrighed, for at være den mægtigste blandt alle Jarler, ei villet giøre det: men viss er det, at det aldrig blev gjort, at han aldrig enten antog eller forte Titel af Konge; saa aldeles urigtigt er hvad Adam af Bremen, og efter ham vor A. Hvitfeld beretter d), at Hagen var den første, der i Norge tiltog sig Konge-Titel.

W

d) En Orig. Speslingii Commentar, de nomine Konning, pag. 76.

Vor lærde Ott. Sperling meener c), at Hagen Jarl ei 'antog sig Konge-Titel, for des bedre at kunne bedrage Kong Harald Blaatand. Kan være, saa længe han stod i nogen Forbindtighed med benævnte Konge, hvis Jarl, hvis Statholder over Norge, han selv havde tilbudet, selv forbundet sig til at ville være. Men hvorfor ikke nu, da den Forbindtighed aldeles ophørte? da Hagen var bleven eene overste Regent over heele Norge, og regierte der med fuldkommen Kongelig Myndighed? Vist nok, det jeg troer, af ingen anden Marsag, end fordi Hagen Jarl ansaae det for ligegyldigt, litte ærefuldt omtrent, enten han lod sig kalde Jarl, eller Konge. Man seer af Edda f), at der blandt de Gamle ei er gjort stor Forskiel, mellem Titel af Konge, eller af Jarl: begge bleve af de gamle Poeter samme Kiendemerker, samme Benævnelser tillagde, og en Jarl blev, ligesaa vel som en Konge, end ogsaa kaldet Allvaldur, Enevolds-Herre, eller alting styrende, alting formaaende. Det kunde altsaa gierne bestaae med Hagen Jarls Ergierrighed, med hans høie Mød, og det høie Eres-Trin, han beklædte, at fore Titel af Jarl, endogsaa efterat han var bleven Enevolds-Regent over heele Norge. Mueligt ansaae han det for større Ære, med Titel af Jarl at herske over dem, der lode sig kalde Konger, af hvilke i de Tider vare adskillige, især paa Opplandene i Norge, end selv at kaldes Konge; mueligt vilde han ei engang optage denne Titel, efterat den, i hans Familie, saa længe havde været nedlagt, i hvilken man finder de ældre blandt hans Forfædre, at have ført Konge-Titel, de seener derimod kun Titel af Jarler; eller mueligt har han, i Hensigt til visse Omstændigheder, ei fundet, en Pligt forhindret ham fra, at antage bemeldte Titel, hvorom findes en ældgammel Beretning,

D 2

ning,

c) Se hans Commentar. de nomine Konning, pag. 116.

f) Se Edda i Konge-sættis eller Kunningar.

ning, der fortæller saa meget meere at troes, som Forsæt-
 ren heri heraaber sig paa den gamle troebardige Skalks Eo-
 vind Skalkspillet's Vidnesbyrd, i hans Vers om Hagen-
 Jarls Forsædre, kaldet Halengia-Tall. Beretningen er
 denne g). "En af Hagen Jarls Forsædre, en ved Navn
 "Kong Hersir h), som boede i Rommedal, mistede ved
 "Døden sin Dronning, ved Navn Vigda i). Dette Tab
 "gik ham saa nær til Hierte, at han af Sorg derover satte
 "sig for, at tage Livet af sig selv, saa fremt der forefandtes
 "Exempel af en Konge, som i lige Tilfælde havde tilfø-
 "giort det samme: man søgte derefter, man lod lede og efter-
 "spørge, dog forgiebes: intet saadant Exempel var at finde;
 "man fandt alleene, at en Jarl havde i forlump Dage en-
 "gang giort det, man søgte om. For at kunne, uden at
 "forsee sig mod Anstandigheden, efterfølge hans Exempel,
 "satte Hersir sig da paa en Hoi, (hvor formodentlig en
 "Throne var oprettet); her vakte han sig, af Konge-Se-
 "det, ned i Jarls-Sæder, tillagde sig selv Titel af Jarl, og
 "ophængte sig selv siden, som Jarl. Fra hvilken Tid af
 "ingen af hans Efterkommere vilde meere føre Konge-Titel,
 "og derfor ei heller Hagen Jarl."

Overgang til
 Fortælle-
 sen af Olaf
 Tryggvasons
 Historie.

§. 25. Saaledes fortæller bemeldte gamle Stribent
 denne Tildragelse, og med den Marsagen, hvorfor Hagen Jarl
 ei antog Konge-Titel. Den kan være rigtig; intet hindrer
 os fra at troe det: men mueligt have flere Omstændigheder
 desuden giort sit dertil, mueligt denne blandt andre, at na-
 tet

- a) See foranførte Fragment af Horeg's Konungs-Sægor.
 b) Denne levede ved Aar 410 omkrænt. See den 3die Tabel til min Af-
 handling om Lindregningen.
 c) Mueligt have de Deri Rommedalen, som man nu kalder Vigda eller Vigern,
 af hende deres Navn.

tet af den Magt, som Hagen Jarl besad, og magtet af den Anseelse, han havde forhvervet sig, især ved sidste store og høist betydelige Seir, ansaae han sig dog endnu ei fast, ei fikker nok paa Thronen, saa længe en Prints levede, paa hvis Tapperhed, Forstand, Mood og kloge Overlæg han selv havde seet de største Prober, i Krigen med Keiser Ottho den 3die, og som vi troe engang tilforn at have sadt Hagen Jarl i Frygt for at miste sit Rige, eller Herredømmet i Norge. Denne Prints var den tappre, den foromtalte Olaf Tryggvesson, eller den saa kaldte Oli hin Gerdski. Ham forlode vi seens-
ste Gang k), hos Dannevirke, i Keiser Ottho den 3dies Krigs-
hær, hvor han, ved sit kloge Raad og sine gode Anlæg, gjorde en saa vigtig Tieneste, at benævnte Fæstnings eller Bolds Erobring, og med den heele Krigen's lykkelige Udfald, ham fornemmeligmaatte tilskrives, som den gamle Hallfred Vandrædsfald udtrykkelig bevidner l). Herover gjorde benævnte Keiser ham det Tilbud, at Olaf skulde følge ham hjem til Sagen eller Lydsland, hvor Keiseren lovede at ophøie ham til stor Ære og Værdighed m): men Olaf takker ham paa det høfligste for Tilbudet, undskylder sig med de Lande og Besiddelser, han havde i Benden, hvilke udfordrede hans Nærværelse; og didhen følger han sin Sviger-Fader Kong Burisleif. Her opholdt han sig dog ei længer, end eet Aar, eller retter kun Vinteren over, og maae imidlertid være kommen i Bekjendtskab med foromtalte Sigvald Jarl, Anføreren for de bekjendte Jomsvikinger, der siden blev hans Svoger n), og som det synes bemeldte Vinter over, for det mæste have op-
D o 3 holdt

k) See foregaaende 2det Kap. S. 34 og 35.

l) See Olafs Saga Tryggvasonar i Part Kap. 26. S. 90. og Snorre i Olaf Tryggv. Saga, Kap. 28.

m) See nyaauførte Olafs Saga i Flatenars. Bog, og Snorre sammesteds.

n) Uden Tvil er Sigvald just ved denne Leilighed, om et Aar, kommen i Bekjendtskab med Kong Bugislaf, og har siden søgt hans Datter til ægte.

holdt sig i Jomsborg. Dette har man Aarsag at slutte; af
 hoed en af vore gamle Stribente o) fortæller os, dette nem-
 lig, at Kong Olaf boede om Vinteren i Jomsborg, men
 stredde paa Vindland, Flamingialand, England, Skotland,
 Irland. Alle disse og flere Lande bleve siden af vor Olaf
 hjemfögte: troeligt er det derfor, at anførte Stribents Ord
 saaledes bør forstaaes, at han ei alleene næste Vinter, forend
 han tiltraadde Toget til Vesterlandene, har opholdt sig paa be-
 meldte Sted, men ogsaa endel flere Vintere, saa længe hans
 Krigstoge paa de Kanter varede. Denne unge Helt havde
 nu sat sig for at forsøge Lykken, ogsaa paa andre Steder, end
 i Øster-Soen; han udruster til den Ende, næste Foraar, efter
 sin Tilbagekomst til Benden, sine Skibe p); mueligt tager
 han en Trop af Jomsvikingerne i sit Selskab, Folk som hav-
 de Lykt, som vare vandte, til Haandværket, og derpaa tiltra-
 der han Toget. Dette gaar nu til Vesterhavet, hvor man
 driiber de da giængse Soeroverier, dog saaledes, at man rove
 de alleene paa de Folk, som vare Hedninger, men lode de
 Christne fare i Fred q). Man maae slutte, at herved ere de
 Vikinger, de Soerovere meente, som Kong Olaf og hans
 Selskab traf paa, under disse deres Toge, hvilkke uden Tvil
 fornemmelig have været stiledede mod hine Vikinger r): thi disse
 Toge berettes, at have gaaet for sig, langs Kysterne af Saren-
 s), og Frisland, siden længer hen, langs de Flandriske Kv-
 ster, hvorom den gamle Skald, Halfredr Vandrædaskald,
 saaledes har sunget:

Sad

o) Foranførte Fragment af Noregs Konunga-Sogur.
 p) See Olaf Tryg. Saga af Hlatvegar. Vol. I Part Kap. 88, S. 91.
 q) See Oddur Munk nysanførte Sted.
 r) See foregaaende §. 5, i dette Kapitel.
 s) See Olaf Tryggvas. Saga af Hlatvegar. Vol. I Part, Kap. 88, S. 91.

Sab Sæernes Krigshar Trygves Søn den flatte
Bærgene til Fode, Blodet af Frislænderne
Den berømte Konge Ulvne til Drifte,

Men Riødet af Glæmningerne Ravnene til Spille.

men alle disse Folk, som her nævnes, vare den Tid ei Hæ-
ninger meere; de vare Christne, mod hvilke det ei ansaaes
Christne tilladeligt at øve Søeroverie. Efter Christendom-
mens Indførsel her i Norden, blev det derfor Vikingernes
almindelige Mundheld: at de røbede ei paa Christne, alleene
paa Hedninger og deres Lande; og saaledes er det vel ogsaa
her sket. Thi Kong Oluf udstrakte sine Søerover-Toge og
saa til Rysterne af Engelland selv; i Selskab c) med en Dy-
stet (de Engelse kalde ham Justin) samt en Gudmund
Stentans Søn, udplyndrer han Aar 991 Staden Ipswich,
og nedlægger i et stort Slag hos Meldun den Ostangelse
Hertug Brithnoth eller Beorthnoth u); siden ginge be-
meldte Toge til Northumberland; han fortsatte dem langs No. 991.
Rysterne af Skotland, omkring de Hæbudiske Øer eller Su-
dæerne, hvor han holdt adskillige Træfninger, ventelig deels
med Indbyggerne, deels med andre Søerovere; han gaaet
derfra videre til Den Man, fra Man til Irland, hvor han
røbede, stændte og brændte vidt omkring i Landet, fra Ir-
land til Bretland eller nu værende Valles, hvor han ogsaa
lagde Landet vidt omkring øde, fra Bretland til Keuraland
(uden Tvil Korn-Valles) x); og derfra til Balland eller
Frankrige, som Marcus Steggiason beretter i det Vers
Hæstefio y). Intet Land i Vester-Havet af alle dem, som
vare

c) At han har været i deres Selskab, ses af Forbundet mellem ham og Kong
Eghefred, hvorom siden.

u) See Sim. Dunelmensis ap. Twysden. ad an. 991, pag. 162.

x) See Snorre i Olafs Saga Trygvan. Kap. 30.

y) See Olafs Saga af Blat-Vet, Kap. 91. S. 98.

vore Forsædte pleiede at besøge, er da af ham blevet mørt; og er det venteligt, at paa alle disse Tøge meere end eet Aar er medgaaet, da Kong Olaf, som af foregaaende Aar slutted, har vel for det meeste opholdt sig, Vintrene over i Tomsborg, men dog som slutteligt er, ogsaa undertiden i de vestlige Lande.

i Taber sig

lo. 993.

§. 26. Fire Aar, fra den Tid af at regne, da Kong Olaf forlod Benden 2), eller ved Aar 993 omrent, agtede han engang, med en Flaade paa 6 Krigsskibe 2), at gaae fra Engelland over til Island b); men her bliver han af en stærk Modvind drevet hen til de Sciliske Øer, som vore Forsædte have kaldet Sölingar. Under disse Øer kommer han i Træfning med en mægtig, ham overlegen Fiende, og i den bliver han saa heftig saaret, at han paa et Stield maae bringes tilbage til sine Skibe, men bliver dog, inden syv Dages Forløb, igien fuldkommen lagt. Dette Tilfælde, hans tilkommende Skæbne, at han skulde engang blive regierende Konge, en mægtig Regent, fortæller ost anførte Olafs Saga os vidtloftig b), at en paa bemeldte Øer værende Eremit, skal have spaaet ham forud, og at dette, tillige med Eremitens Prædiken, om den Christne Religions store Herlighed og Fortrin, skal have gjort det Indtryk paa vor Olafs Sind, der endnu blev ved at kalde sig Olaf den Gudske, at han loote at lade sig døbe. Løftet blev fuldført; Olaf gik med sin Flaade til et Kloster der paa Øerne, hvor Abbeden, som skal have hedt Bernhard c), gik ham udi en prægtig Pro-

2) Dette finer Snorre ubestemt, paa anførte Sted, Kap. 30. og Olafs Saga, Kap. 93. S. 98.

a) See Oddur Munk. Kap. 11. S. 47.

b) See 1ste Part. Kap. 91. S. 98.

c) Hans Navn findes hos Theodoricus Monachus, Hist. Norv. cap. 7. pag. 13.

ham
ham,
forber
mel,
Feds
geist
Aar
ende
unde
men
at en
fra M
Navn
første a
Aar si
et samle
Kansu
beme
at 9

cession i Møde, - døbte ham med hans heele Folge, underviiste ham siden en Tiid lang i den Christne Religion, og spaaede ham, at han skulde blive Konge i Norge. Dette beretter forbenævnte Saga at være skeet, da Olaf var 25 Aar gammel, ni hundrede tre og halvfemsindstyve Aar, efter Christi Fødsel, men i Keiser Ottho den Unges 8de, og den Engelske Konges Adalsteins (Ethelreds) 21de Regjerings-Aar d). Efterat bemeldte var forrettet, giver Kong Olaf endeel af sit Selskab Tilladelse at fare ud paa Kjøbmandskab, under Vilkaar, at møde ham om Høsten igien i Engelland e): men selv gaaer han over til Northumberland, hvor han hørte at en Sigurd Jarl regierede, der uden al Tvil har været her fra Norden, eller af Nordisk Herkomst. Her giver han sig Navn af Ale hvi Mugdi eller Ole den Riige, og for det første ud for en Kjøbmand, kommen fra Gardarike, men staaer sig siden i Felleskab med bemeldte Jarl, for at fare i et samlet Selskab ud paa Fribytterie, dog kun mod Biskoper, Ransmænd og andet saadant slemt Paf f), som da havde i bemeldte Land underlagt sig store Eiendeele. At de paa denne Maade vilde drevne Søerøbertet, blev mellem dem vedtaget, som en Lov, og tillige fastsat, angaaende Byttets Deeling især, at

d) See Olaf Tryggvass. Saga af Hlatvegr Bok, V. 1. Cap. 93. S. 100. Dette kommer ei ganske overeens med vor Skribents egen Regning: thi Keiser Ottho den 3des 8de Regjerings Aar bliver ei 993, men 991 omtrent, og Kong Ethelreds 21 Riges Aar, om man end regner fra 975, ei 993, men 995 eller 996. Hans Tiidsregning er altsaa ei overalt paalidelig, i det mindste ei saa paalidelig, at jo ofte hos ham, og andre hans Landsmænd, kan være feilet i eet eller et Par Aar.

e) See Oddur Munk, Kap. 11. S. 48.

f) Oddur Munk taler først om dette, som skeet for Toget hos Dannevirke, Kap. 11, 12, siden som skeet efter bemeldte Tog, Kap. 13, hvilket sidste er det retteste.

at det skulde skides i syv Deele, deraf Alle selv faae tre, Jarlen een, Alles Krigsmand to, men Jarlens derimod kun een Led, og det i Betragtning af Alles og hans Vands større Tapperhed, Mod og Dristighed, saavel i Krigen, som til Bytte at giøre. Toget gik fornemmelig for sig i Irland, men mod Hosten gaar Kong Oluf tilbage til Engelland g), saavel for der at samle sig igien med dem af hans Selskab, som havde været ude paa Krigmandskab, som for der at tage Vinterleie h). Til den Ende farer han der fredelig frem, allerhelst da han nu selv var Christen, Landet liigesaa: men hans Ankomst dithen traf ind i en Tid, da Landet, hødt han tog Havn, var i fuld Bevægelse, for at samles til et stort Thing eller Stævne. Vor Alle spør om Marsagen dertil, og faaer viede, at den der regierende Dronning, en Søster til Kvaran, Konge i Dublin i), ved Navn Gyda, som tilforn havde været gift med en Jarl, hvis Lande hun nu seestod, var bleven begieret til ægte af en Alfume k), en stor Kæmpe og Holmgangsmand, men havde givet ham det Svar, at paa en Sammenkomst, et almindeligt Møde af alle (fornemme ventelig) Vands-Personer, som fandtes udi hendes Rige, vilde hun vælge sig den til Mand, som hende best ansod. Dette gjorde Dronningen uden Tvil, for at blive denne fortrædelige Frier qvit: men Alfume var dermed vel tilfreds; uden Tvil gjorde han sig den Indbildning, at Ballet ei kunde falde paa nogen anden, end ham; at Dronningens Hensigt var kun at giøre det saa meget mere høitideligt; og han indfinder sig, iført sin beste Stats. Der indfinder sig, foruden ham

g) I Olafs Saga naar Kap. 118, S. 134, at han gik fra Rosni over til England.

h) See Torfæi Histor. Norv. Par. 2. lib. 8. cap. 27 pag. 340.

i) Oddur Munk: Kap. 14, S. 65, kalder ham Ektoræ Kong.

k) Andre kalde ham Alforn. See Torfæi Histor. Norv. ansees forte Sted. Oddur Munk kalder ham Alpin. Kap. 14, S. 64.

ham, alle, som kunde giøre sig Haab om en saa stor Lykke at vinde, en Mængde især af de fornemste Mænd og Hovdinge i Landet; Alle den Gerdste indfinder sig ogsaa, men isort sine Reise-Klæder, en Kappe især af grovt Løi, med en sid Hat eller Hette paa Hovedet; og han posterer sig med sit Selskab yderst i Hoben. Dronningen kommer derefter paa Thinget, med et Følge af 30 Fruentimmere; her sad Alfume paa en Stol, udpyntet paa det prægtigste med Guld og Edelsteene: men Dronningen rider ham forbi, beseer nøie enhver Mands-Person, som fortiente nogen Opmærksomhed, nærmer sig endelig, efterat have redet saaledes tvende Gange omkring den heele Kreds, til det Sted, hvor Alle stod, seer ham nøie under Vinene, og spør, hvo han er. Alle siger sig at være en Udlænding, og giver sig det antagne, det brugelige Navn: men dette var uden Tvil blevet Dronningen bekendt, af hans mange tappre Bedrifter; uden Tvil vidste hun allerede hvo han var l); Kong Olaf var desuden en Herre, som i Bært, Deilighed, Mandighed og Anseelse overgik alle andre Mands-Personer m), i hans Tid; Dronningen lader nu derfor sit Balg strax falde paa ham, og Alle taer derimod: men Alfume blir dermed meget ilde tilfreds; han udfordrer Alle til en Eenekamp; denne bliver dem imellem aftalt og berammet, under den Betingelse, at de skulde møde hinanden, hver med et Følge af elleve Personer; og Kampen gaaer for sig. Alle forsyner sine Mænd hver med sin Striids-Ore, og han befaller dem, naar de komme paa Kamp-Pladsen, da at følge hans Exempel, og at giøre

P p 2

efter,

l) Bore gamle Skribente fortælle ofte Tildragelserne liige frem, uden at viise os deres egentlige Drilve-Kiædre, hvilke ofte have været Kiulde for dem selv; hvilket et stælden giver deres Fortællinger, en Slags Liighed af Fabler.

m) See Snorre i Olaf Tryggvass. Saga, Kap. 31.

efter, hvad de saae ham gjøre. Dette skeer: udrustet med en stor Strids-Ore i Haanden, gaar Alle sin Fiende i Møde; da Alfume vilde hugge til ham, slaar Alle ham, med sin Ore, Sværdet af Haanden, men med det andet Slag ham selv til Jorden, og binder ham. Det samme gjorde Alles Mænd med Alfumes Følge; de bringes alle bundne til Alles Huus eller Herberge: men der sætter Alle dem paa frie Fod, mod Eed og Løfte, at de skulde forlade Engelland, at de aldrig meere skulde komme der, og at alle deres Fiendeelskuld være Seierherren n) tilfaldne.

Kong Oluf
Tryggvesson
bliver 2den
Gang givet.

§. 27. Ved dette Tilfælde blev da Olaf Tryggvesson anden Gang givet, og han opholdt sig siden en Tiid lang, nu i Engelland, nu i Irland, hvor han ved sine Bedrifter gjorde sig alt meere og meere bekendt o), især i Engelland, hvor en nye Bane aabnede sig for ham, paa hvilken Ere og Riddomme kunde indsamles. Kong Svend i Danmark havde, som tilforn er fortaalt p), gjort det Løfte, at han vilde hjemføge Engelland med Krig, indtil han der havde drevet Kong Ethelred fra Thronen; dette Løfte troer jeg, at han har foretaget sig at fuldbyrde. Aar 994, kort efterat foromtalte Jomsvikingske Tog til Norge var skeet; og her seer man af de Engelske Skribentes Vidnesbyrd, skönt vore intet melde derom, at Olaf Tryggvesson har slaet sig til bemeldte Kong Svends Partie, som for nogen Tiid siden var bleven hans

No. 994.
Hans Krigs-
Toge i Eng-
land.

n) Oddur Munk viser her noget fra Olafs Saga, og fortæller at Alle havde kun 12 Mænd med sig, men Alpin 24; at af disse blev 22 nedlagde; at Alle, efterat have selv taget Alpin til Fange, lod ham blinde til en Heste-Kumpe, og saaledes slæbe til Stræden; og at Alpin derpaa smagte samme Landet. Kap. 14, S. 67.

o) Se Snorre paa anførte Sted, Kap. 50, og Olafs Saga, Kap. 166, S. 199.

p) Se foregaaende 2det Kap. §. 12.

Swoger, nemlig giort med Kong Olufs første Dronnings Søster Gunhild q), og at han har understøttet bemeldte sin Swoger med sine Folk og Skibe, i Krigen mod Kong Ethelred. „Aar 994, siger den gamle Engelske Skribent „Rogerus Houedenus r), som Anlaf (Olaf) de Norstes „Konge, og Swan Konge i Danmark, til London, med „97 Skibe „. Det samme beretter ogsaa den saa kaldte Chronicon Saxonicum, med Tillæg, at Anlaf og Swan komme til London, paa Mariæ Fødsels-Dag eller den 8de September: men fortæller tillige, at Anlaf eller Unlaf var Aaret forud, 993, med 93 Skibe kommen til Stane i Engelland. Rentelig er hermed sigtet til et af Kong Olufs forige Toge, paa hvilket han uden Tvil har haft flere Søe-Konger i sit Selskab, dem især, som havde fæstet Sæde i Northumberland, hvilket Land deels Danske, deels Norske Konger, længe havde haft i Besiddelse, og hvor en Engelsk Skribent s) beretter, en Halden, en Gudfert, en Nigel, en Sidrik, en Regnald, en Anlaf især at have været Konger, undertiiden een paa engang, undertiiden flere tilfammen. Desse og andre flere have uden Tvil der efterladt sig Born og Efterkommere, andre ere efterhaanden fra Norden komne did over, og i deres Selskab har vor Olaf, med saa talrig en Flaade kundet angribe Engelland. Siden slaer han sig til Kong Svend, som havde foretaget sig at bekriige Engelland, ogsaa førend bemeldte Løfte var giort, der gif ud paa Engellands heele Undertryngelse; og i hans Selskab tilføiede nu Kong Olaf Engelland stor Skade t).

P p 3

Men

q) See foregaaende §. 12. i dette Kapitel.

r) See hans Annales, fol. 245. b.

s) Henricus Huntingdonensis fol. 205.

t) Chronicon Saxonicum ad an. 993. Uden Tvil har Kong Olaf anseet sig, for at kunne gøre dette med saa meget meere Føle, som de Nor-

Norge, om Hagen Jarls ægteskab og
 Jomsøvikingiske Tog, om det Offer, som u
 under Slaget med Jomsøvingerne; bragte
 gerd; dette erindrer Oluf om hans Ret til
 det opvækker hos ham Længsel efter Fædren
 at blive dets Regent, hvortil hans Fødsel
 vel grundet Rettighed; og han troer sig at
 en vigtig Tjeneste, ved at indføre der den El
 i Stedet for det Afguderis Mørke og Vi
 Hagen Jarl havde indsnæret det x). Heri
 sten uovervindelige Hindringer: sin egen alt
 paa den eene, Hagen Jarls og hans Son
 herlig nylig indlagt Seier, ved Indbygge
 Undest, saa vel grundfæstede Bælde, paa d
 men dette gjorde ham tvilsom, ei ganske
 haabeløs; andre Omstændigheder stode d
 end mere hans Lyst at komme til Norge, i
 lade Engelland, især, som synes rimelig

ste havde, fra ældre Tiider, et Slags Re
 Rog. Houedeni Annales. fol. 346. a, og
 hans Tog. i Sigurd Jarls Selskab, seer at
 for at befrie Northumberland, fra de Vikir

mellem ham og Kong Svend; han laer sig derover des lætere, ved Løfter, ved Foræringer fra Kong Ethelred, bevæge til at forlade Kong Svends Partie; og han begiver sig hen til den Engelske Konge. Denne udbetaler en stor Sum Penge, nemlig 20,000 Pund i Guld og Sølv, til hans Krigsfolk; der oprettes et Forbund imellem dem y), mellem Kong Ethelred paa den ene, Anlaf de Norreganers, Norfkes Konge, samt Justin (Enstein) og Gudmund Stegians Søn, paa den anden Side; der stiftes Fred mellem de Danske (saa kaldte man ofte de Norske i de Tiider) og de Engelske; Sikkerhed loves Kjøbmænd og de Søfarende, der fastsættes, hvor meget skulde betales i Mandebod, med videre; Anlaf lover at forlade Engelland, og ei at komme did meere, som Fiende; han bliver derpaa, som endeel Skribente berette z), døbt og Ethelred selv hans Fadder, eller retter, som fortælles af andre a), bliver han af Elfg, Biskop i Bincester, den som synes at have stiftet Forliget, mellem ham og Kong Ethelred b), i dennes Overværelse høitiidelig confirmeret, derpaa af nybnævnte Konge, antagen i Sønns Sted, og som de Engelske Skribente berette, med store Foræringer, samt den største Æres-Beviisning, sendt til sit Fædreland c).

§. 28.

y) See Gu. Lambardi Archæonomia, S. 91. 92. Sim. Dunelmensis ap. Twysden, p. 163. Joh. Bromton in Chron. sammesteds, p. 899. Wilkins leges Anglo Saxon. p. 104.

z) See Matth. Westmonasteriensis, Flor. Histor. S. 196, og Flor. Vigorniensis, S. 610. Chron. Saxonicum, ad an. 994.

a) See Chron. de Mailros, in Scriptor. Rerum Anglicarum per Gale, Tom. 1. pag. 152.

b) See Ranulphi Higdeni Polychronicon i 15 Scriptor. per Gale, pag. 271.

c) Joh. Wallingford, paa sidstansførte Sted pag. 548. beretter, at Grunden til det Had, som Kong Svend og hans Søn Kong Knud, bar til

han gaaer
tilbage til
Østerøen.

§. 28. Dermed endtes vor Olafs Krigs-Toge paa Engelland og i Vester-Havet. Dog gaaer han ei strax over til Fædrelandet: deri vare foranførte Omstændigheder ham for meget hinderlige, men han gaaer, som jeg troer, og som endeel af vore gamle Skribente bevidne, for det første, tilbage igien til Benden, til Jomsborg, enten for at begive sig til Garderike, eller for at passe paa Leiligheden, om nogen skulde gives, at udføre sin Ret, som fød og baaren til den Norske Throne. At han tog Veien fra Engelland til Gardarike eller Øster-Soen, det bevidner Oddur Munk udtrykkelig d). Sandt nok, vore andre Skribente, Snorre, Olafs-Saga, Tryggvasonar, Theodorik Munk og fleere, berette Sagen anderledes, at han gik nemlig liige fra Engelland over til Norge: men at disse Skribente have forbyttet denne Reise, som Kong Oluf nu gjorde, med en anden, foretagen af ham, efterat han var bleven Konge i Norge, det skal jeg, paa et andet Sted, om jeg ei feiler, tydelig viise. Her blive vi i vor Histories Tour. Ei længe efter Kong Olufs Ankomst fra Engelland til Øster-Soen, enten den nu var skeet i bemeldte Hensigt eller ei, træffer det saaledes ind, at han, ved et besynderligt Tilfælde, faaer Leilighed til at udføre, hvad han tilforn havde ønsket sig, men neppe kundet haabe, det ønske, nemlig at komme til Riiget i Norge, det Forsæt, der at indføre den Christne Religion, og det Lofte, han derom havde gjort i Engelland e), men da maattet overlade blot til Forsynets Styrelse. Dette skeede paa følgende Maade.

til Kong Olaf, var dette, at han forlod Kong Svends Partie. Dette er i disse Maader rigtig, skjønt adskillige andre Aarsager sættes dertil: men for Resten seer man, saavel her, som siden, pag. 550, at han forbytter Kong Oluf Tryggvason med Kong Oluf den Hellige.

d) See hans Olafs Saga, Kap. 16, S. 71. 73.
e) See Olafs Saga af Hålegrar-Dog, Kap. 166, S. 209.

Nidaros Konge Olaf, indskrivtalt sin Søns Bedrifter, og
 de udfølgte Gårdsarbejde, gjorde sig alt meere og meere bekendt,
 indbragte Kongen om den Døds, eller om Alle den Gerdste
 sig ogsaa til Norge, og den blinde Hagen Karl, som der sogte
 paa alle mulige Maader, at komme sig ret fast paa Thronen,
 nu meere end tidligere opmærksom paa denne der berømte, som
 kaldte sig Alle den Gerdste h. Vel horte han, og
 den her siges at være fra Garbarike; men han erindrede
 sig, uden at tvivle, meget vel, at en Prints, af samme Navn
 g) havde tilforn gjort sig berømt i Ester-Soen, og han havde
 de fleste tro den Marsag, til at slutte, at denne Prints maaske
 var af den Norske Konges Familie. Han vidste, at
 Kong Triggve i Nigen havde en Søn, at denne var kommen
 enten fra Norge eller til Overrig, fra Overrig til Garbarike;
 det var ham et ubekendt, at denne Prints var der, ved
 Kong Valdemars Hof, bleven opdragen, og at han besejrede
 Olaf, Ole eller Alle; han havde selv, i Krigen ved Dan-
 nedtke, seet Præder paa en Ole den Gerdstes Mod, For-
 stand og Tapperhed, selv uden Tvivl samme Gang, været sat
 af ham i Beskyrning for Norge; nu havde han hørt, at en
 Prints af samme Navn, en Ole den Gerdste, sørgede
 omring i de vestlige Gårde, og gjorde sig der, ved sin
 Tapperhed, sine Bedrifter, diide berømt; af alle disse Riis-
 bedrifter blev han næsten forvildet om, at denne Prints,
 denne Ole, maatte være Olaf Triggveson selv; han udfor-
 skede derfor om ham alle Ting paa det nøieste; hans Frygt
 for ham vorte, da han fik høre, at han havde slaaet sig til de
 Danstes, til Kong Svends Partte; og han ansaa det for

raa-

h) See Snorre, Kap. 50, og sidste del af Olafs Saga, sammesteds.

g) See S. 32. i foregaaende 2det Kapitel.

raadeligst, paa en eller anden Maade; som best. Her kunde
 at staa sig denne farlige Præfident til Nægt af Gassen;
 den eneste; for hvilken han selv, hans Børn og Aninge;
 nu havde at frygte h). Efterat have været overveied den Sag,
 greb han eadelig til følgende Midde; for at naae sit Vær-
 mækte. Naeste Foraar, efterat foromtalte store Jomsvilinge
 No. 995. ste Gøstlag var holdet, lader Hagen Jari sammensalde et
 almindeligt Thing; og i Landet, og dertil indstævne, for-
 uden mange andre af de fornemste Hovdinge: t. Nægt; 2de
 Oluf Tryggvesson's Moderbrødre, Samner af foromtalte Erl
 paa Offerstad, ved Navn Jostein d. og Karlsbesud. Til
 dette Thing indfandt sig ogsaa en Mand, ved Navn Porer
 Klak; et forslaget Hobed k), som længe havde sørgt om
 King udenlands, nu paa Soeroverier, nu paa Skibmand-
 skab, til mange Lande, og var derfor vidt omkring bekendt.
 Porer havde og tilforn været en Lids lang i Oluf Tryggve-
 sons Selskab; end ogsaa, som berettes; i en supren Stalbro-
 der af ham h), men da nu bleven en af Hagen Jari's for-
 trøligste Venner, hvilken besluttede; at beriene sig af ber-
 meldte 3de Mand; som Medskabte til at udføre det fattede
 Anslag mod Oluf Tryggvesson; og dertil var benævnte Porer
 let at bevæge, ved Løfter, ved store Forringer: men de øde
 andre maaske man bringe dertil ved andre Midler. Til den
 Ende lader Hagen Jari de fornemste Hovdinge, blandt dem
 bemeldte Brodre, sammensalde til et Hund-Thing; en pris-
 bat

- h) En Olaf Sæge, Kap. 174. S. 137. Theodoricus Monachus de
 Regibus Norvegiae, cap. 7. pag. 13.
 i) Theodoricus Mon. Hist. Regum Norveg. taler han, ved en Lof-Strik,
 uretlig Alvor, cap. 7. pag. 13.
 k) Benævnte Theodoricus taler om en gammel Skæm, pag. 14.
 l) En Oddur Munk, Kap. 16. S. 72.

dit Ordre, som høiſten han tilſtode de tiſtædberende og
 trent paa følgende Maade in

2. 10. 11. Se 29. „Jeg har, ſagde han, ſaaet vide, at paa Hagen Jarte
 2. 10. 11. hirt Side Veſter. Habet opboder ſig en Mand, ſom fører Anſlag at
 2. 10. 11. Ravn af Ole eller Ole den Gædſke; jeg har Aarlag at forſætte
 2. 10. 11. troe, at denne Mand er ingen anden end Olaf Tryggve-
 2. 10. 11. ſon, men hvis ſaa er, maae vi af ham vente os en nye,
 2. 10. 11. en høit ſærlig Krig paa Halsen, ſaaſnart han dertil ſeer
 2. 10. 11. ſig Eone og Lællighed. At forekomme denne, at vi til-
 2. 10. 11. ſammen beholde Fred og Rolighed i Landet, er mit Naab,
 2. 10. 11. om I ville følge det: jeg er nu ſæd af længer at leve i
 2. 10. 11. Krig, i beſtandig Uro; her ſagdan en Ufred, ſom Jom-
 2. 10. 11. vfingerne for nylig paaſorte os; hvilken Uro, om Ri-
 2. 10. 11. get atter ſkulde indvilles i ſagdan en. Jeg har derfor,
 2. 10. 11. om Eder ſaa ſynes, trøſt paa et Middel, hvorved dette
 2. 10. 11. Onde kan forekommes, nemlig ved Liſt og Behændighed
 2. 10. 11. at ſaae bemeldte Perſon i vore Hænder, hid over til Nor-
 2. 10. 11. ge, uden at det ſkal koſte os nogen Umage. Med dette
 2. 10. 11. Jartens Forſlag vare alle tiſtædberende vel tiſtreds, ſom
 2. 10. 11. det beſte Naab; her var at tage, og de ſagde alle med een
 2. 10. 11. Mund, at han længe Hagen Jari, ſeyede, vilde de ingen an-
 2. 10. 11. den, ingen Ublevning, her, have til deres Regent. Efter
 2. 10. 11. at dette var aftalt og ſaſſat, lader Jarten bemeldte Porer
 2. 10. 11. Klat indſolde for Forſamlingen, befaler ham næſtkommende
 2. 10. 11. Sommer, leſtet Sebdane, at glore ſom Kiebmænd en Reife,
 2. 10. 11. over til Dublin i Irland, hvor de Norſke da dreeve Handel
 2. 10. 11. og Kiebmændſkab; der vilde at ſpørge efter en Mand, ſom
 2. 10. 11. ſatte Ravn af Ole den Gædſke, og derſom han ſik til viſſe
 2. 10. 11. at vide, at bemeldte Mand var enten Olaf Tryggveſon,
 2. 10. 11. eller

eller nogen anden Printis; af den Nørste Konge: Gualle,
 da skulde han, enten paa en behøvsig Maade: faar ham troe-
 ret Jarlen i Hænderne, eller om Leilighed dertil gaves, rydde
 ham af Veien. Alle dette var mellem Hagen Jost og Porer
 tilforn aftalt; denne giver derfor strag, uden Laag Betaul-
 ning, derom sit Lofte: men man havde Marslagt at seegte, at
 den vedkommende Person ti saa: lat skulde lare sig fange,
 eller fæste Troe til Porer's Udsagn, allerhøist da Hagen
 Jarls List og Rænker nu vare overalt belandte. Denne
 Hindring maatte da ryddes af Veien; Hagen Jost havde
 trokønt Maaden, paa hvilken han maente bedre best kunde
 skee; og han vendte sig derfor til de 3de Brodre, Jostem og
 Kærshofut, hvilke ogsaa bleve kaldte ind i Forsamlingen,
 eller vare der, blandt andre Hovdinge tilstede; befallende
 dem, at de skulde gøre Porer's Selskab paa Reisen over til
 Irland, men i Forveien, under den stærkeste, den dyreste
 Eed, love saavel Jarlen, som de andre tilstedeværende Hov-
 dinger, at vare Porer behjælpelige, i alt hvad han tog sig
 fore, at stadfæste hvad han sagde, og paa ingen Maade
 naabenbare for Olaf Tryggveson, der helst skulde villerøge
 dem, som sine saa nær paarende, hvad Anlag der var imid-
 det imod ham, forens han havde sat Fod paa det faste Land
 i Norge; da skal Riget, sagde Jarlen til, lide at føle
 de Anstalter, at der skal et Skade os noget, om han da faaer
 det at vide; og for Resten ere I saa brave; saa ærktære
 og ætliche Mænd, at hvad I under Eder's Eed love mig og
 de andre her værende Hovdinger, det vilke I Trygge
 I Begyndelsen affløge vi Begge Brodre med een Mund den-
 ne Begjæring, at paatage sig saa skammelig en Forretning,
 som at forraade deres egen Blodsforsandte, deres Stande;
 men her var det om heele. Allets Frelse at gøre, for Sta-
 tens Vel, maatte alle andre Hensigter sættes til Side; og

man

man tog derfor ei i Betænkning, at true Jostein og Karls-
hofut med den skammeligste Død, hvis de vegrede sig ved at
samtykke i Regleringens Begiering, paa den eenes, men lopte
dem derimod, paa den anden Side, de største Fjendse og
Beskæmminger, Hagen Jarls og alle tilskadeværendes Venstreb,
ihvils de adlydede. Her sagde da hine Brødre, at ingen Und-
skyldning vilde hjælpe; de paatog sig til sidst Forretningen,
vel tungue dertil, men mueligt i den Tanke, at de ved deres
Nærberøelse, skulde kunne hindre Porer i hans onde Forsæt,
mueligt tillige i det Haab, at det paa en eller anden Maade
kunde lykkes dem, at redde deres Søstersøn, uden at handle
mod deres Løfte n), deres Eed, eller den dem paalagde For-
bindelse; de afslagge den forlangte Eed til Hagen Jarl samt
de andre tilskadeværende Hovdinge, og dermed rejste de i
Porer's Selskab, strax afsted.

H. 90. Reisen skæde med 3de Skibe, af hvilke de En Porer
meldte 2de Brødre sortte hver sit, Porer det tredje. Efterat Kial sendes
denne var kommen over til Engelland o), og havde der efter i det Grinde
spurgt, hvor Alie maatte være at finde, blev det ham der sagt, over til Jer-
at den Alie hvi Berdise, som han søgte efter, var nu ei læn- land.
der i Engelland, men reist vestra, og i Dublin, hos sin Svi-
ter Fader, Kong Olaf Rvarau p), eller retter, hos den-
nes

Q. 93.

n) Som Theodorigs Monachus, loc. cit. pag. 14 fortæller Sagen, have
Olafs Mordbrødre selv beringet sig det Vilkaar, at de saa snart de fattede
Fod paa fast Land i Norge, ved A. d. 1000. skulde de være færdige fra
deres Eed. Dette gav dem uden Tvil henvendte Haab. Værdelig har
Hagen Jarl og tilføjet dem det, i Tanke at gøre saa gode Anskættelser,
som han sagde, at Olaf skulde være ham til, naar han først var
kommen saa langt.

o) Saa siger Oddur Munk, Kap. 16 S. 73. Uden Tvil har Porer Kial
faaet vide, at Alie havde, ogsaa her, en Tidlang opholdt sig.

p) Om Olafs Søn, Kap. 174. S. 213.

hans og sine Morbrødres skikkelser i Tale, førend det blev hine tilstedt at indfærdig Skielm, som tilforn bekændt, som belever gang, som snild og forstandig i Tale, var sætte sig i Olafs Fortrolighed; og efter at begynder denne at udfritte ham noie om først angaaende Kongerne paa Npland, hvilke af dem i Live, hvilke Lande de har siden om foromtalte Kong Harald Græde Tiider var bleven dræbt, hvorum vilde sit Sted, og endelig om Hagen Jarl, om som berettes, saa mægtig, som Konget g dertil, at vist nok var Hagen Jarl en m saa mægtig, at ingen dristede sig til at sig end hvad han vilde have sagt eller gjort: „til, den rette Marsag til dette, er ingen „et har nogen anden uden ham, ingen b „Naar jeg skal sige min rette Sandhe „mange af de fornemste Hovdinge i N „iblandt Almuen, der ere saa sindede, at „til Konge, som var af Harald Haarf „nu have vi ingen i Landet, som dertil „men ingen mere det. fornemmelig af de

„ om med Hagen Jarl, han som for nylig har vundet Seier
 „ over saadanne Earle, som Jomsvikingerne ere, den store
 „ valdige Krigsmagt uagtet, som de forte imod ham „ Ef-
 terat herom var ofte blevet talt dem imellem, spurgte endelig
 Kong Olaf Porer ad, om hans Meening, om han vel troe-
 de, at Almuen i Norge skulde ville antage ham til deres
 Konge, om han kom didhen s)? Her begynder nu Porer at
 sive al sin Bæltalenhed; for at opmuntre ham desmeere,
 roser han, paa det høieste, Olafs store Mod, hans Man-
 dighed, hans store Bedrifter, og under en paatagen større
 Fortroligheds Mæste, tiltaler ham saaledes: „ Nu gjorde
 „ Du ret vel deri, Olaf, at Du ei længer vil følge din Per-
 „ son, ei skule dine Tanker for mig; vi have i Norge hørt
 „ meget fortælle om Dine store, Dine mange mandige Be-
 „ drifter; og at jeg reent ud skal betiende det for Dig, saa
 „ har den fornemste og egentlige Hensigt af min Reise i Ve-
 „ ster-Havet denne Gang været, at jeg, efter de fornemste
 „ Høddinger paa Oplandene, og andre Dine Frænders For-
 „ langende, skulde faae vis Underretning om, hvo den Ole-
 „ den Berdske var, om hvilken der gik et saa stort, saa be-
 „ rømmeligt Rygte, hvilken hvis jeg befandt at være Olaf
 „ Tryggaeson, som jeg nu det befinder, skulde jeg, paa alle
 „ hans Frænders og heele Almuens Begne i Norge, bede
 „ ham, det snarest see kunde, at komme did over, for at
 „ blive deres Konge: thi saa magtig lagde han til, magtig
 „ et

1) Theodoricus Monachus, esp. 7. pag. 14, hvormed og Oddur Munk
 stemmer, Kap. 16. S. 71, fortæller om Porer at have efter Ha-
 gen Jarls Befaling, søgt om for Olaf Tryggaeson, at bemeldte
 Jarl da var død. At Rygtet saaledes har berørt Eagen, kan
 være, men for Resten er det i sig selv ei rimeligt, da af Porer og
 de andre skal se kunde erfares, at Eagen ei forholdt sig saa;
 hvorefter da Porer vilde tabe al sin Kredit. See Tourne Hist. Norv.
 Par. 2. pag. 345.

er han, det er sandt nok, og saa uovervindelig, som Hages
 "Barl har været, i at forsvare sig og Rikket, mod fremmede
 "Fiender og Vilinger, saa længe han har haft Almuen paa
 "sin Side, saa afmægtig vil han blive; hots Almuen er ham
 "imod. Desuden er det vist, hvad jeg har sagt Dig tilforn,
 "at Almuen ønsker at sige en til Konge over Norge, som
 "er af Harald Haarfagersæt. Og at Du, sagde Pores
 "endnu til, ei skal tvile om min Beretnings Altlighed, da
 "ers, efter dine andre Brænders Raad og Tilskyndelse, Dine
 "Morbrødre, Jostein og Karlshofut, komne hid over med
 "mig, som kunne berette det samme. Kong Olaf, un-
 "derrøttet om sine Morbrødres Ankomst, lod dem strax
 "kalde til sig, taet imod dem, som for er sagt, raad det bedste,
 "det venligste, og svorger paa nye, angaaende hvad tilforn er
 "omtalt. Porer fortæller Sagen atter, som tilforn, hvor-
 "imod hine talde kun lidt derom, men sagde dog, i Følge af
 "deres Eed, at Pores Forebringende var sandt. Kong
 "Olaf havde, som sees af det foregaaende, længe været lang-
 "selsfuld efter, at komme til sit Fædreland, sine Paarørende,
 "sit Fædrene-Rige, hvilket hans Fiender saa længe havde ude-
 "lust ham fra; han havde ønsket, at kunne befrie Fædrene-
 "landet fra det Afguderies Mærke, som overhøllede det; og
 "han havde gjort det Løfte, at hvis han blev Konge i Norge,
 "skulde han fordrive bemeldte Mærke, ved den Christne Reli-
 "gions Lyd. Denne Længsel og Attraa, dette Ønske og
 "Løfte, havde næsten uovervindelige Hindringer hidindtil fuld-
 "løst; men nu syntes Forsynet selv at hane Veien dertil;
 "den Lyd, Kong Olaf havde tilforn haft, at reise over til
 "Norge, blev derved paa nye oplyst, endnu meere heftig; og
 "han

e) Pores Forebringende, naar man betragter det ret, var ogsaa for det
 meeste saaledes indrettet, at de, uden at vilse fra Sandheden, kunde
 sagsætte hvad han sagde.

Han taer nu ei længer i Betænkning, at sætte sit Farsæt, at begive sig over til Fædrelandet, ufortøvet, saa snart ske kunde, i Bærk.

§. 31. Snorre tilføje med endeel andre Skribente fortælle her, at Kong Olaf gif med 5 Skibe, fra Irland til Suduroerne, derfra til Orkenoerne, fra disse over til Norge; at han paa denne Reise forte saabel sin Hofprest Thangbrand, som en Thermo eller Pormod u), en Biskop Sigurd, som dertil var bleven ordineret x), samt en Hob flere Prester med sig; at han, under Reisen, hos en af Orkenoerne, angreeb den Orkenoiske Jarl Sigurd, som han tvang til den Christne Religion, og til Lydighed under sig; at han, efterat hade landet i Norge, gjorde der Anlæg til at bygge en Kirke paa Den Mostur, med meere, som paa sit Sted udførligere skal berettes. At disse Anstalter, Anlægge, Foretagender kunne være skeede eller passe sig paa denne Kong Olafs Reise, da det nu maatte være ham alleene om at haste, da han endnu ei eiede en Fodbreed Land i Norge, da han var ganske uvis om sin Reises Udfald, indseer vel enhver eftertænkksom, et at være rimeligt. Her ere vist Liider og Tildragelser og Reiser forbyttede, som siden skal viises; vi maae derfor her gaae bemeldte Tildragelser forbi, og vi komme tilbage til Olaf, før at følge ham liige fra Østersøen til Norge. Med 5 eller 6 y), af sine egne Skibe, med forommeldte 3 desuden, som Porer og Olafs Morbrødre forte, tiltræder han den besluttede Reise til Norge, efterat nybnævnte hans Gæster havde været hos

u) Saa siger Theodorik Munk, S. 21, Kap. 12, at han kaldtes paa Norst.

x) See Theodoricus Monachus, cap. 7. pag. 14.

y) Oddur Munk siger 6 Skibe, Kap. 16. S. 73.

eller andre, skiont de stedse havde
 hed, over den Misforholdelse, de stedse havde
 Tid, da de vare komne til ham b); de lande i
 naar Modvind imellemstunder paakom, hos
 men haste afsted baade Nat og Dag, fornem
 rer's Tilskyndelse, der forestilte det som hoist
 at forekomme Røgtet, for des bedre at kunne
 gen Jarl, skiont den rette Hensigt var, at se
 ved at lande i Norge, hvor han af sine store
 lereede overalt befandt, især ved at komme
 han havde mange og mægtige Forvante, ei sk
 en, som altiid er begierlig efter nyt, altiid
 samle sig et mægtigt, et for Jarlen farlig
 komme efter en hastig Reise, endelig en Dag
 Indløbet af Throndhiems Fiord, under
 ankrede med deres Skibe, og sloge deres
 det Throndhiemske var Hagen Jarls fornem
 eller Sæde paa Glade, der var ogsaa hans
 hans fleeste Tilhængere; did var det da, at

De lande ved
 Nidenes.

2) See Oddur Munk sammesteds. Samme berette
 Vesterlandene. Denne Regning kan anta
 amirant. da han forled

søge at faae sit Følge henbragt; did var det ogsaa, som foregaaende viiser, i Forveien aftalt, at Olaf skulde bringes; og ved at bringe ham didhen, troede Porer, at han lættest kunde forrastes, og at der kunde Hagen Jarl, om det paa anden Maade ei vilde lykkes at naae Niemærket, ved sin Forstand, sin Smidhed, sit Mod og sin overlegne Magt, best faae ham ryddet af Veien, allerhelst naar han kom did, ei med en større Krigsmagt, end den han da havde. Dette var Porer's Anlæg, overensstemmende med den Aftale, som mellem ham og Hagen Jarl var giort, for hans Afreise: men Udfaldet blev langt anderledes, end disse havde formodet; og hvad de havde sammenspundet til Kong Olafs Stæde eller Undergang, det vidste Forsynet saaledes at lempe, at det just blev til hans største Fordeel, og at lempe saa vel, liigesom alle Ting derefter vare afpassede og indrettede.

§. 32. Dermed forholdt det sig saaledes. Medens Porer Olaf havde at bestille med foromtalte Erinde, med at reise omkring, med at opsoge Ole den Gerdste, hvortil en temmelig Tiid medgik, som jeg troer eet Aar, eller halvandet om trent, havde Sagerne i Norge, fornemmelig i det Throndhiemske, faaet en ganske anden Stiftelse, end tilforn, saa at Almuen der var nu bleven Hagen Jarl liigesaa hadst og fiendt, som han tilforn af dem var elsket c). Da bemeldte Jarl begyndte at stige til Alders, da han, især efter Seleren over Jomsvikingerne, ansaae sig for at være fast paa Thronen, og sig nu ei at have meere for nogen at frygte: saa begyndte han ganske at forandre sin forrige Opførsel, at give sine onde Tilbevietheder, som han tilforn for det meeste havde vidst at skjule, at skjule for Almuen især, den fulde Toiel, at blive stolt

Tilstanden i Norge meget forandret.

R r 2

c) Ses Snorre, Kap. 49. og Olafs Saga, Kap. 174, S. 201, og følgende. Oddum Munk, Kap. 17, S. 78.

mægtigste Mand, som havde dem i sit Hof, en Tid la-
tvende, og sendte dem derpaa, misbrugte i
hiem igien; et Exempel, hvilket som gemeen
Hofmænd strax begyndte at efterfølge d).
han tilfide begyndte at blive haard og stræ-
meene Mand, mod Almuen i Almindelighed,
og Kiærlighed han tilforn havde gjort sig saa
saa at mange derover allerede den Tid gav
Hakon den Onde e). Thronderne, som e
saadan Behandling, som stedse knurrende, si
Bewægelse, saa snart noget skeede, som e
Sind f), begyndte nu over dette hæftig at b
bemeldte Opførsel, hvori Hagen Jarl ei alle-
immer gik vildere, paatraf han sig alt meer
samt andre Bedkommendes, største Brede og
Denne brød endelig ud til aabenbare Opstand
følgende Aaledning. I den store vidtloftig
Gaulardal, nu Guuldalen kaldet, der l
omtrent fra Staden Throndhjem, men s
siige op til Grændserne af Samteland, boed
og mægtig Mand, ved Navn Brynjulf,
Manden hos Almuen. Denne Mand havde

Trælle til Brynjulfs Gaard, for at føre hende til sig. Brynjulf, over dette Budskab paa det hæftigste fortørnet, driiver vel Trælene bort: men Jarlen sender strax dithen en saa magtig Skare, med Befalling, at dræbe Brynjulf, hvis han ei vil lade sin Hustru følge med dem, at Jarlens Willie maatte opfyldes. Brynjulf over denne Skam og Voldsomhed som hæftigst forbittret, klager derover for sine Naboer, for Almuen, som han uden Tvil havde ladet sammentalde til et Thing eller en Stævne; han forestiller dem Jarlens voldsomme Fremfart, at hvad ham nu var vederfaret, havde enhver anden at frygte for, og raader strax at samle en Krigsmagt sammen, med den at angriibe ham, eller brænde ham inde g). Almuen var ei uvillig dertil, den stod færdig til at gjøre Opstand: men den blev dog for den Gang dæmpet, enten af Frygt for Jarlen, eller paa anden Maade, som nu er os ubekendt, da de gamle Skribente intet melde derom. Dog varede det ei længe, førend denne nogenledes dæmpede Ild, udbrød i fuld Lue. Kort efterat bemeldte var fæet, agtede Hagen Jarl sig til et Gæstebud paa Medalhusum, nu Melhus, i bemeldte Gaulardal; under Reisen dithen lader han sine Stibe blive liggende efter sig, ude ved Biaggio eller Biggen h), og gaaer derfra, som det synes, over Bryneffet, hvor han ejede den Gaard Lungrom i), til bemeldte Medalhus. Paa nysnævnte Brynæs, uden Tvil paa Gaarden Stein, boede den Tid en magtig Bonde (en Herre-
 R r 3 mand),

g) Se Olafs Saga, Kap. 184, S. 231. og Oddur Munk, Kap. 17, S. 80. Sidnævnte Skribent taler ei om Orm, men alleene om Brynjulf, som han udgiver for Ophavsmand til Oprøret mod Hagen Jarl: Snorre derimod fortæller intet om Brynjulf, men Olafs Saga om dem begge.

h) Dette Sted ligger paa hin Elide Floden, lige mod Bryneffet, mod Vest, og S. B. derfra.

i) Se Olafs Helga Saga, i Glæpar Bol, Kap. 38.

mand), ved Navn Orm, kaldet Lyrsla, ventelig forbi han var fra den Gaard Lyrsla, nu Elore, i oftnævnte Gaulardal, ei langt fra hollken den Gaard Lumbum, nu Lunde ligger, hvor en ligeledes meget mægtig og anseelig Mand boede, ved Navn Bergþor. Dennes Datter, som heed Gudrun, var gift med foromtalte Orm paa Bynes, og en af de deligste Qvindes-Personer i sin Tid, hvorfor hun blev kaldet Lunda-Sol, eller Solen paa Lunde k). Ventelig har Hagen Jarl, under Reisen over Bynes til Melhus, aflagt et Besøg hos Orm, og der faaet denne Skionhed at see, som strax satte ham i Flamme. Her gløt han nu det samme, som forige Gang mod Brynjulf, og sender sine Trælle til Bynes, for at hente Gudrun til sig: men Orm griiber Sagen an paa en anden Maade. Han stiller sig an, som villig og færdig at lade sin Hustru følge dem, og befaller at man skal give dem at spise til Aftens, mens Gudrun laver sig til Reisen. De sætte sig til bords: men inden de finge affpiist, havde Orm fra Naboerne, paa alle Kanter, samlet til sig saa mange Folk, at han saa sig i Stand til at afviise Trællene med Afslag, og Gudrun dem med det Svar, som hun bad bringe Jarlen, at hun ei vilde komme til ham, forend han sendte efter hende Þora l) paa Rimol (en af Jarlens Kiærestes, en mægtig og anseelig Dame, som boede paa denævnte Gaard i Guuldalen, nu Romul kaldet). Trællene skældte vel og

truede,

k) See Snorre i Olaf Saga, Kap. 52. Oddur Munk beretter, at Gudrun's Broder var Asgaut i Salvoa, men deres Moder Puridur, søgte til Þorodd fra Olves (paa Island), hvilken Þorodds Son var Skotte, Landmand paa Island. See Oddur Munk, Kap. 50, S. 178, og Tocksi Hist. Norv. loc. cit. pag. 350. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur paa pergament 460, siger at Gudrun boede paa Lumbum i Gaulardal. Ventelig har man her forbattet hendes Kedselighed med hendes Dødsal.

l) Et Fragment af Olaf Treggucsons Saga staar, at hun var Þorsfreya-Þranda, eller en Þranda Hustru.

truede, at komme saaledes anden Gang iglen og saa mand-
 stærke, at saavel Orm som Gudrun skulde see sig nødte til at
 adlydde Jarlens Befalling: men de maatte dog drage af med
 usforrettet Sag, og deres Trussel blev den Gang uopfyldt.

S. 33. Thi saa snart Trællene vare bortdragne, eller
 endnu mens de vare paa Orms Gaard, opskiærer denne den
 saa kaldte Herør (en Pæl, tegnet med et vist Mærke, hvilket
 forkyndte Krig, Opbud til Strid, som i mueligste Til blev
 sendt fra den eene Gaard til den anden) han opbyder dermed
 Almuen at griibe til Vaaben, og sender til den Ende bemeldte
 Herør fra sig rundt omkring til fire Kanter, men især Bud
 til en af de mægtigste Hovdinge i Guuldalen, som boede et
 langt fra Melhuus, hvor Jarlen var, til Haldor paa Skie-
 ringstad, hvilken ogsaa opskiærer sin Hærør, og sender med
 den sit Bud til alle de fornemste og mægtigste Mænd, som
 boede der omkring i Egnen. Ved dette kommer den heele
 Almue strax i Allarm; alle som kunde bære Vaaben, væbne
 sig; man samler sig fra alle Kanter; og man søger hen til
 Medalhusum eller Midhusum m), i Forsæt, at angriibe Jar-
 len og tage ham af Dage. Men denne faaer, for deres An-
 komst, Kundskab om det mod ham skeede Oplob; tidlig om
 Morgenens bringe nogle af hans Mænd ham Tidende derom
 n); han stikker sig, med sit Følge, strax af Veien, hen i en
 dyb

Almuens
 Opstand
 mod Hagen
 Jarl.

m) Saa siger Snorre og Olaf Saga, hos hvilken sidstnævnte Stedet kaldes
 Medalholm, uden Tvil, ved en Lase- eller Ropst-Æll. Oddur
 Munk beretter, at de søgte hen til Glade, og at Jarlen da var der.
 Viist nok maatte en Skare af Almuen have begivet sig dithen, enten
 i Tanke, at Jarlen var der at finde, eller for der at væsse paa ham,
 naar han kom, kan og være, at Jarlen har siden søgt did.

n) Saa beretter Oddur Munk, men tillige at dette skeede paa Glade, hvort
 vel stikker en Feiltagelse. Til Glade er Jarlen, uden Tvil kommen,
 seim i det efterfølgende skal viljes, dog ei strax efter hans Flugt fra
 Melhuus, ei førend nogen Tild derefter.

dng Dal, som siden blev kaldet Jarlsdal o), men har sine
 Speidere ude paa alle Kanter om sig; man leeder forgiødes
 efter ham, den heele følgende Dag; man besætter alle Veie,
 alle Stier, især dem, som forte hen til Jarls Skibe, hvilke
 laae ude hos Biaggio, som tilforn er berettet, (ventelig ogsaa
 alle Veie, som laae hen til Glade) og man gjør sig endelig de
 Tanker, at da han ingensteds var at finde, maatte han have
 fundet Leilighed at undkomme til Skibene. Imidlertid blev
 Hagen Jarl, i bemeldte Dal, indtil Natten kom paa: men
 da det var blevet mørkt, lod han sit Folge gaar fra sig, befal-
 lende dem at tage Lande-Beien, men affiides giennem Skove-
 ne, over til Orkedalen, og der at bringe hans Son Erlend, som
 da var Ansører for hans Skibe, den Befalling, at han med
 bemeldte Skibe skulde begive sig ud til More, og der oppebie
 sin Faders Ankomst: „ingen, lagde han til, skal gjøre Edet
 „noget ondt, naar jeg et er i eders Folge; jeg skal nok viide
 „at søge Skiul, at fiske mig af Beien, mens Almuen er
 „samlet, og søger efter mig, som heftigt: men naar de gaar
 „fra hinanden, skal jeg strax indfinde mig paa More.“ Med
 denne Befalling drog derpaa nogle af dem hen til bemeldte
 Erling, men andre hlem til deres Gaarde, og ingen bliver til-
 bage hos Jarlen, uden alleene en hans Træl, ved Navn,
 Þormodr Karlr p), af liige Alder med ham; som var givet
 ham til Foræring, i Landfæe, da han endnu var et
 Barn

o) Jeg har, under min Reise, flittig spurgte efter denne Jarlsdal, i Egne
 ved Velhuns, men intet Spor fundet efter den. Ved Elvebrude
 flar og andre Tilfælde ere disse Steder bleuene meget forandrede, saa
 at bemeldte Jarlsdal er maaffte ei meere til.

p) See Olafs Saga, Kap. 284. S. 233. Sagurflinnr kalder ham Skopte.
 See Torfæi Histor. Norr, loc. cit. pag. 351. Skopte heet og
 en Hagens Træl, men en anden, end Þormod. See foregaaende
 S. 19 og 20 i dette Kapitel.

Barn q). I Selskab med denne alleene, ventelig for desbedre at blive skiult, søger nu Jarlen, giennem hemmelige Veie, ud til Glade, i Tanke derfra at undkomme til Soes, da alle Veie vare for ham tilspærrede til Lands r).

J. 34. Imidlertid da dette tildrog sig i det Thron- Porer Klaf
drabet.
hiemste, var Olaf Tryggveson, som vi tilforn have berettet, ankommen til, eller henimod, Agdenes s), beliggende fire Mile omtrent fra Staden Thronhiem. Ved at spørge om Tilstanden i Landet, faaer han og hans Følge her Underretning, om Sagernes hidtil omtalte Tilstand i Thronbelagen, at Hagen Jarl vel var der, men at han tillige var indviklet i aabenbare Ufred og Krig, saavel med Almuen, som med de fornemste i Landet, hvilke havde grebet til Vaaben imod ham. Denne Tidende om Sagernes saa store, saa uventede Forandring, satte Porer Klaf i den største Forlegenhed, og i en grundet Frygt, at hans Forehavende vilde faae et slet Udfald, han som nu havde gjort det Onde dobbelt værre, ved at bringe i Sagernes bemeldte Omstændighed, en saadan Person ind i Landet, ind i Thronhiem selv, Hagens fædrene Kiige t), som Olaf Tryggveson var, der var fød til Kiiget, overalt navnkundig af sine Bedrifter, selv tapper, hurtig, samt af Person høj og stærk, deilig og anseelig. Porer, herover be-
fym-

q) Tanke kaldte vore Fædres de Foræringer, som gaves Børn, naar de begyndte at faae Tænder. See derom noget meere hos Torfæum, paa nysaanførte Sted.

r) Saa siger Oddur Munk, Kap. 17, S. 82, og for den Beretning maae han vist nok have havt nogen Grund, saa den ei med Gode kan forkastes, lad end være, at den ei forekommer hos andre.

s) Infra Agthanes, siger Theodoricus Monachus, cap. 10. pag. 17, et Støffe uden for Agdenes. See og Oddur Munk, Kap. 18. S. 84.

t) See Olafs Saga, S. 227. Kap. 183.

tynnet, indlader sig i en lang Samtale med Tostein og Karb
 hofut, han takker og roser dem paa det høieste, for den Tr
 skab, de hidiindtil havde vrist u), han opmuntre dem, v
 store Løfter, til fremdeles at staae sig bie, fremdeles at væ
 Jarlen troe, og formaner dem, nu ei at bryde deres Eed x
 men disse, opmuntrede af hvad de havde hort, om Hage
 Jarl, om Sagernes Tilstand i det Throndhjemske, ansaa
 nu Tiden for beqvem dertil, sig selv derover forbundne, til
 redde deres Søsteren, dog uden at bryde deres Eed. I
 afslaae ventelig ei Porer hans Begiering, tværtimod de vil
 sig soielige og fortrolige imod ham, for at giøre ham sikker
 og faae hans Anslag at vride: men saasnart det bliver Na
 og alle vare faldne i Sovn, flade og vabne de sig i al St
 hed, de stige derefter alleene ind paa en liden Baad, roe he
 til Olafs Skib, og begive sig hemmelig hen til hans Le
 med Begiering, at han vil følge dem til Lands, hvor de har
 de en Sag, af yderste Vigtighed, at forebringe; Olaf gi
 hvad de forlange, og han følger dem tidhen. Nu havde
 nnsnævnte deres Søsteren sat Gud paa det faste Land i No
 ge, paa det ligger bemeldte Nidens; nu havde hine Brod
 derfor opfyldt paa det nøieste deres Eed; til den vare de n
 ei meere bundne; og her kaste de sig derover ned for Olaf
 Gødder; de bede med den inderligste Fortrydelse om Forb
 delse, for den imod ham begangne Svig, og efter Tilspor
 sel befiende ei alleene for ham reent ud Sagens heele Sam
 menhang, men de aabendare ogsaa for ham det Antag; P
 rer nu havde for, det de af ham havde faaet at vride, und
 forommeldte Samtale, hvilket gif ud derpaa, at følgende
 Morgen vilde han bringe Olaf hen i Centrum, som for
 raadslaae med ham, om en vigtig Sag, og her, sagde de

1) See samme Olafs Saga, S. 118.

2) See sammesteds. S. 227.

her var det at befrygte, at han vilde udføre sit onde Anslag, det han havde aftalt med Hagen Jarl, og lovet ham, det nemlig, at tage Olaf af Dage, om han saae sig Leilighed dertil. Kong Olaf tilgiver lettelig sine Morbrødre den begangne Forfeelse; han anholder for Resten deres Beretning, med et mindre Forundring, end Opmærksomhed; han anseer denne Tildragelse, som udslydende fra Forsynets-beskynderlige Styrelse, og raadfører sig med dem, hvad i denne Sag nu var det beste, det raadeligste at giøre. Efter hvad man af Omstændighederne kunde giette y) sig til, i Hensigt til Porer's Anlæg, blev da besluttet, at bruge List mod List, at fange Porer i hans eget Garn, og at Kong Olaf vel skulde indfinde sig paa det Sted, hvorhen Porer vilde føre ham, men sætte nogle af sine Mænd i Baghold, i nærmeste Skov, for at passe paa Porer, og saa snart man mærkede, at han vilde foretage noget mod Olaf, eller naar denne gav dem det ved Tegns at forstaae, da strax springe frem og dræbe ham. Dette skeer: Olafs Morbrødre paatage sig, efter hans Befaling, selv denne Forretning; de blive til den Ende tilbage paa Landet, og de forstikke sig i den nærmeste Skov: men Olaf drager uformærkt tilbage til sit Skib. Porer er tidlig om Morgen paa Færde, han lader ogsaa tvende af sine Mænd skjule sig i Skoven, for at anfælde og dræbe Olaf, naar et vist Mellem dem aftalt Tegn blev givet, han indfinder sig siden hos Olaf, og kalder ham til en hemmelig Samtale, ved et Sted,

S 3 2

Fal-

y) Olafs Trogguas. Saga, paa anførte Sted, og Oddur Munk fortælle videløst, at Olaf, efter sine Morbrødres Tilskyndelse, har spurgt en Kvinde, som opholdt sig paa Riældet hos Agdenes, til Raads i denne Sag. Saaet af ham Porer's Anlæg at vlide, og hvad han derimod havde at giøre. Kan meget vel være at dette er skeet: men Snorre taler ei det mindste derom, og deri har denne fornuftige Skribent, uden Tvil, gjort ret.

kalbet Thialfahellir 2). Olaf følger ham biddhen: men han giver noie agt paa Porer, og saa snart han mærker, at Porer giver et Tegn fra sig a), giver han og strax sine det mellem dem aftalte Tegn, ved at løfte sin Handske i Væiret, med den hoire Haand; nu springe de paa begge Sider udsatte frem af Skoven: men Olafs Vånd ere raslere, end Porer's; denne bliver dræbt og de tvende ligesaa, som han havde udsat paa Olaf, for at dræbe ham. De øvrige af Porer's Selskab overgive sig strax, de sværge Kong Olaf Troskabs-Eed, og lade sig døbe. Hvorefter Kong Olaf, uden at opholde sig længer, endnu samme Dag, næste Dag efterat han var kommen ved Agdenes, med 5 eller 6 sine Krigsskibe, samt de 3de andre foromtalte, gaar forbi bemeldte Agdenes, ind ad Thronbhiems Fjord, hvor han følger den nordre Land-Slide b), men bliver opmærksom paa 2 eller 3 Skibe, som komme ham i Møde, og vare af større Betydning, end han selv forestillede sig.

Hagen Jarls
Søn, Er-
lend, dræbes
af Kong O-
laf.

§. 35. Da vi seeneft forlode Hagen Jarl, havde han ladet sit Selskab fare fra sig, og kun beholdt Karter i sit Følge. Snorre og Olafs Saga lade ham derefter strax begive sig til Rimol: men Oddur Munk beretter, at han søgte til sine Skibe, for at redde sig til Soes. Dette synes mig meget rimeligt, og at Hagen Jarl, for det første har søgt,

2) Under min Reise søgte jeg flittig efter dette Sted; jeg fandt og et, som temmelig vel passer dertil, dog ei hos Agdenes, men et temmelig Støffe længer hen mod Vesten; hvilket eg kommer overens med Theodorici Monachi Beretning, at Oredet, Thialfahellir, lode infra Agthanes.

a) De Skulde bryde frem, naar Porer satte sig ved Olafs høire Slide.

b) See Oddur Munk, Kap. 18, S. 83. Bemeldte nordre Land-Slide er ogsaa den, man nu om Dage følger, under Reisen ind eller ud ad Thronbhiems Fjord.

føgt, paa den Maade at undkomme, enten han nu har meent, igiennem skjulte Veie, at kunne komme hen til sine Skibe, som laae hos Viggo, og just i det Diemerke, ladet sit Følge bringe bemeldte Budskab, til hans Son, at han med Skibene skulde gaae til Møre, for at bringe Almuens Opmærksomhed fra det Sted, eller han har havt Skibe liggende paa andre Steder, og hos dem en anden sin Son (Erling c), eller han ved et hemmeligt Bud har befallet benævnte sin Son Erlend at møde sig paa et dist dertil udnævnt Sted d). Paa disse Skibe, 2de e) eller 3 f) i Tallet, som laae ved en af hans Gaarde g), stiger Hagen Jarl om Bord, man lægger fra Landet: men da man var kommen et kort Støkke derfra, seer Jarlen, at ni Skibe komme dem i Møde, og at de desuden forfølges af andre Skibe, som komme fra andre Kanter h). Her stiger derfor Jarlen strax i en liden Baad, for at redde sig med Flugten, men sin Son, bemeldte Erling eller Erlend, laer han blive tilbage, foregivende, at naar han ei selv var tilstede, skulde man ei gjøre derne hans Son noget ondt, som den, der var vel lidt iblandt Almuen: thi endnu vidste man ei af andre Fiender, end de oprørske Thrønder.

Hagen Jarl
søger forgie-
ves at und-
komme til
Søes.

S 3

Hagen

c) Snorre kalder ham Erling, Kap. 53. Olafs-Saga Erlend, Oddur Munk deels Erling, deels Erlend.

d) Dette er rimeligt; kan og være, at den unge Prins Erlend, af Riærlighed til sin Fader, ei har villet forlade ham, men har taget ham ind paa sine Skibe, for at sætte ham i Sikkerhed, eller føre ham med sig til Møre.

e) Saa siger Oddur Munk, 2de Skibe, som i en Hast vare at faae, Kap. 17. S. 83, og maae altsaa have været andre, end de, som laae ved Viggen.

f) Saa berette Snorre og Olafs-Saga.

g) See Oddur Munk, nybnævnte Sted. Uden Tvil har Gaarden været foromtalt Almgrom paa Nasset (Bynesset). Stedet ligger yderst paa bemeldte Byenæs, altsaa beqvemt for Hagens Flugt, der uden Tvil agtede herfra at gaae til Møre.

h) See Oddur Munk sammesteds.

Hagen roer til Lands, og undkommer til Skoven: men hans Son træffer paa et andet Mode, end det man havde forestillet sig. Da denne nærmer sig Kong Olafs Skibe, blir han vaer, at der vare fremmede Krigsfolk eller Fiender, andre end Bønder, eller af Landets egne, der inden Borde; han vender derfor med sine Skibe, søger det snarreste mueligt var Landet, og da Skibene bleve staaende paa Grunden, springer han og hans Folk for borde, for at svemme til Lands. Olafs Skib, som den, der af al Magt forfulgte de flygtige, i Tanke at her var Hagen Jarl selv i), kommer i det samme dertil i fuld Fart, selv stod han hos Roret, og seer blandt de svømmende en overmaade prægtig og deilig Person. Uden Tvil tænkte Olaf, at denne var Hagen Jarl selv k), han griiber derfor til sin Roer-Pind eller Roer-Stang, svinger den med al sin Stærke mod den svømmende, og rammer ham i Hovedet med den Fart, at Hoved-Stallen knusedes indtil Hiernen. Saaledes omkom denne unge Prints, endeel af hans Følge bleve ogsaa dræbte; andre reddede sig med Flugten, men nogle bleve fangne. Af disse faaer Olaf Underretning om, at den, han havde dræbt, var Hagen Jarls Son Erlend, at Almuen havde gjort Opstand mod Jarlen selv, at denne havde taget Flugten, og at alle hans Folk vare adspredde.

Han taer
Flugten op
ad Guldaalen
til Himol.

J. 36. Da denne uspyffelige Herre havde anden Gang taget Flugten, som tilforn er meldt, og stultet sig af Veien i en Skov, fornam han derfra, at der vare overalt Personer udsatte, som skulde opsporre ham k). Her fandt-

ham

i) See Olafs Saga, Kap. 285, S. 233.

k) See Oddur Munk, Kap. 28, S. 84.

han det derfor ei raadeligt, at opholde sig længer l), men tog Veien, i Følge med nogle af sine Mænd, øster ud til Guldalen m), i Forsæt, da anden Udflugt ei var at finde, at søge Skiul og Redning, hos foromtalte hans fortrolige, Thora paa Rimol. Diden begiver da Jarlen sig, men bliver under Flugten, enten efterhaanden saaledes forladt af alle, eller giver dem selv Afskied, og skiller sig fra deres Selskab, at til sidst var ingen tilbage hos ham, uden bemeldte Karfur alleene. Dese to toge Veien hen til Guldalen, som tilforn er berettet, Karfur gaaende, men Jarlen selv ridende, indtil de komme til den store Elv Gaul eller Guula, som nedløber giennem Guldalen. Bemeldte Elv var den Tiid belagt med Is, men dog saaledes, at der vare hist og her Bæker, store Huller eller Abninger, i Isen. I en af disse nedstyrter Jarlen sin Hest, han kaster ogsaa sin Silke-Riortel af sig og ud i Aaen, dog saaledes, at den kunde blive hængende fast paa Bredden af Isen, uden at bortføres af Strømmen; og dette altsammen gjorde denne snedige Herre, for at indbilde dem, som formodentlig vilde komme efter, for at opsøge ham, at han giennem Isen var falden i Elven, og der druknet. Efterat dette var giort, begiver han sig med sin Træl hen i en Heller eller en Huule, siden kaldet JarlsHELLir, hvor de lægge sig at sove. Karfur falder i Søvn, men han er urolig og lader ilde i Søvn, og han fortæller Jarlen, da han vaagner, sin Drøm, at
ham

l) Efter tilforn anførte Omstændigheder at domme, maae Jarlen have skjult sig i Skovene hos bemeldte Ungrom eller hos Gaarden Gangom paa Byenestet. Derfra falder ogsaa virkelig Veien mod Øst, eller Ørdøst, naar man reiser fra Byenestet til og op ad Guldalen.

m) Forbemeldte Fragment af Noregs Konunga: Sagur siger og, at Jarlen drog op ad Guldalen, da Almann satte efter ham; hvilket ei kan forstaaes om hans første Flugt fra Melhuns, som ligger i Guldalen selv.

ham nemlig syntes, en meget hæslig Mand at komme ned fra
 Fiældet, at stille sig for Indgangen til Helleren, og sige:
 „nu er Ulle død „ Derefter falder Rarkur anden Gang i
 Sovn, han drømmer atter, at samme Mand kommer til
 Helleren, og befaller Rarkur, at sige Jarlen, at nu vare
 alle Sund tillukte. Denne Drøm fortæller han ogsaa Jar-
 len, og denne skal, af den første have spaaet, at hans Son
 Erlend var død, men af den anden, at hans eegte og Rar-
 kurs Endeligt ei var langt borte. At Rarkurs Drøm var
 sand, at Jarlens Forklaring berøver rigtig, det viiste Udsal-
 det, det seer man af følgende. Efterat begge havde endnu
 en foie Tid opholdt sig i Helleren n), begive de sig derfra til
 Gaarden Rimol: men Jarlen anseer det for tienligt, her
 at bruge al muelig Forsigtighed; han sender derfor sin Rar-
 kur i Forveien for sig, med den Hilsen til Thora, at hun,
 men ganske hemmelig, skulde indfinde sig hos ham. Thora
 indfinder sig, hun taer venligen imod Jarlen, loder ham og-
 saa al muelig Hiælp, da han forlangte at blive nogle Nætter
 over i Skul, paa hendes Gaard, indtil Almuens Oplob var
 forbi, og den af dem samlede Krigsmagt havde igien adspre-
 det sig: men hun forestiller ham tillige Sagens Vanskelig-
 hed, og hvad useilbarlig vilde skee, at hendes Gaard vilde
 vist nok, frem for nogen anden, blive randsaget baade ude
 og inde i hvert Rum, da man vidste, hvilket fortroligt Ven-
 skab der var mellem hende og Jarlen, og at hun, for den
 Skyld, vilde giøre sig al muelig Umage, for at hiælpe, at redde
 ham: „dog, lagde hun til, skulde jeg søge efter en saa for-
 „nem Herre, som Du'er, her paa Gaarden, da er her et
 „Sted, hvor jeg mindst skulde ville søge efter ham, nemlig
 „min

n) See Snorre, Kap. 52, i Olaf Tryggvasons Saga, og Olafs Saga.
 Kap. 185, S. 234. Denne Hæder vedt ingen nu mere af at sigt,
 og var, nægtet af Forspørsel, ei at finde.

„min Svine-Stie „; og bidhen begiver hun sig med Jarlen, for at besee Stedet. „Livet, sagde da denne, maae man nu først og fornemmelig søge at redde, Stedet maae være, som det være kan „; og han befaller sin Træl, at opgrave et Rum, under Svine-Stien; dette skeer: Karfur graver en temmelig stor Huule, bær Jorden bort derfra, paa det man ei skulde see, at der var gravet, og dækker til over Hullet, med Trær, Riis og Greene. Medens han havde dermed at bestille, holder Thora og Jarlen Samtale med hinanden, der snakkes om adskilligt, formodentlig om da værende Tildragelser, og ved den Leilighed fortæller Thora Jarlen den nye men ubehagelige Tidende, at Kong Olaf Tryggveson var kommen ind i Thronthiems Fiord, og at han der havde dræbt Jarlens Son, Erlend. Imidlertid var Huulen bleven færdig, Jarlen gaaer der ind med sin Træl, forsynet af Thora, med Mad, Drikke, Lys, samt andre Fornødenheder; hun dækker siden selv til over Indgangen til Huulen, med Riis og Trær, feier Røg og Muld der oven paa, og driver siden Svinene derhen over, alt for at betage de søgende al Anledning til Mistanke, om noget der at finde. Bemeldte Sted og Svine-Stie var ellers under en stor Steen o), og at Jarlen var der, ingen bekjendt, uden for Thora alleene, da alt bemeldte skeede ved Natte-Tiider: men der ville vi nu forlade vor flygtige Jarl, og følge det andet Partie op ad Guuldalen, for at oplede ham: thi

•) Da jeg, under min Rejse besøgte Gaarden Romul, fandtes der virkelig en temmelig stor Steen, ei langt fra den saa kaldte Jarls-Høi, hvorefter man berettede, at ommeldte Svinestakal have været. Det kan være, det er ei urimeligt, da Stenen ligger bemeldte Høi saa nær, at man under den kunde høre hvad som blev talt paa Høien, hvorom viidere sigen, not. (7).

thi Thoras Formodning, at man paa hendes Gaard vilde leede efter Jarlen, traf rigtig nok ind.

Man søger
der fergies
ved efter
ham

§. 37. Efter Jarlens Flugt til Guuldalen, og efter hans Søn's Død; begav Kong Olaf Tryggveson sig hen til Nidaros, til det Sted, hvor Staden Nidaros eller Throndhjem siden blev byggt p), hvorhen ventelig den største Deel af den oprørte Almue havde begivet sig q), for der, eller paa nærliggende Glade, at oplede den flygtige Jarl, efterat han havde, som tilforn er berettet, taget sin Tilflugt til sine Skibe, for at redde sig til Søs. Her saae nu Almuen den ankomne Prindses Navn og Herkomst at viide; nogle havde allerede under veis slaaet sig til hans Selskab r); andre søgte hen til ham, fra alle Kanter; alle vare høist glade over hans Ankomst, paa en saa høist beleiligt Tid; og tilfode, at den Dag ansaae de nu, som den lykkeligste for sig, for det heele Riige, i det Sted de tilforn havde tænkt, især efter det store Slag mod Jomsvikingerne, at ingen var Hagen Jarls Riige, faavel i Lykke til Seier at vinde, som i mange andre Ting, der prænede en Regent; alle vare og derfor eenige i, et at ville have nogen anden til Regent, end ham: nu dertimod da hans Ondskab gik over alle Grændser, da den var bleven saa stor, at den ei længer kunde taales; var det Almuens fulde Forsæt, at rydde ham af Veien; dertil udbad man sig ialt Olafs Hjaelp, hans Anførsel, han som allerede havde været saa lykkelig at dræbe Jarlens Søn; og man udbad sig den saa meget meere, som alle vidste, at Riigets heele Almue helst ønskede at regieres af en Prins, der nedstammede fra Harald Haarfager, om han end ei var saa anseet, saa berømt, ei havde saa store Egen-

skaber

p) Saa beretter Theodorichs Monachus, cap. 10. pag. 19.

q) Dette siger Oddur Munk, Kap. 17. S. 81.

r) See Oddur Munk, Kap. 18. S. 85.

flabet og Fortienester; som Olaf Trygvesson 3). Kong Olaf hoist fornøiet over, at see sit Vnste saa let, saa lyffelig, at opfyldes, samtykker strax i deres Begiering, han paatager sig at være deres Anfører, bliver af de tilstedeværende strax antagen til Konge, og man beslutter strax, uden videre Opsættelse, med foreenede Kræfter at opsoge Hagen Jarl, om hans Flugt man ventelig, enten havde udspejdet saa meget, eller af andre Omstændigheder kundet formode, at den var skeet op ad Guuldalen. Dithen begiver man sig; man gætter, at om Jarlen var der paa nogen Gaard at finde, maatte det være paa Rimol, hvor hans beste, hans fortroligste Ven der i Dalen, Thora boede c), og man tager derfor Veien dithen. Da man kommer til Elven Gaul, over hvilken Veien gaar, naar man enten fra Throndhjem, eller fra Melhuus, vil reise til Rimol, blir man der Jarlens Riorte baer, hængende paa Jisen; man seer ogsaa hans Hest, som laae død paa en af Brene eller Bankerne ved Elven, og deraf giøre mange sig den Tanke, at Jarlen maatte selv i Elven være omkommen, sigende, at nu behøvede man ei længer, at leede efter ham, da han var allerede død og druknet i Elven: men her tog en gammel Mand Ordet, og sagde: „Kænde I ei bedre Hagen Jarls Kræfthed? troe I, at han er omkommen her i Aalen? Nei, vist ikke, I maae være forvissede om, at dette er kun et Bedragerie af ham, alleene gjort for at narre eder, og bilde eder noget ind „ Kong Olaf var af samme Tanke, som den gamle; alle blive derfor eenige om, at fare fort, for at leede efter Jarlen, og man kommer til Rimol. Her bryder man op alle Dorre, saa mange som vare lukte, man søger efter Jarlen baade ude

Et 2

og

3) See Olafs Saga, Kap. 136. S. 234. og Oddur Munk, Kap. 13. S. 86.

c) See Olafs Saga, S. 235. og Oddur Munk, S. 88.

og inde, ogsaa liige ind i Svine-Stien selv: men alt var for-
gieves, og Jarlen er ingensteds at finde. Dette nagtet, var
man dog næsten forvissnet om, at Jarlen enten maatte være
der paa Gaarden, eller ei langt derfra; Kong Olaf lader
derfor alle sine Følk, alle tilstedeværende, falde til et Hund-
thing, en Stævne, som han holdt ude paa Gaarden u), selv
stiger han op paa forømtalte Steen, som laae ved Svine-
Stien, og her udraaber han med hoi Røst, at da man, paa
dette Sted, forgieves havde søgt efter Hagen Jarl, saa skul-
de det nu for alle være bekiendt, og vitterligt gjort, at hvo
der kunde omkomme ham, eller bringe ham frem, enten le-
vende eller død, den lovede hermed Kong Olaf at aflægge
med store Belønninger, og ophoie til stor Ære og Værdig-
hed; hvorefter Kongen, med sit Følge, drog tilbage, fra
Rimol til Hlade.

Han dræbes
af sin Træl
Karfur.

§. 32. Denne Kong Olafs Tale, dette hans Lovte,
horte saavel Jarlen selv, som hans Træl Karfur, og den
satte begges Sind i en hæftig men ulige Bevægelse, Jarlens
i en usædvanlig Frygt, Trælens i en stor Uvished, i Bal-
lance, mellem Trostak paa den ene, Begjærlighed efter
Ære og Rikedom, paa den anden Siide. „Der maae
„følge, sagde Jarlen, efterat Kong Olaf var bortfaren, en
„særdeles Kraft med denne Mands Ord: thi aldrig er mit
„Sind blevet saa rørt, eller sat i den Frygt, i saa hæftig
„Bevægelse, som ved hans Tale; jeg har ofte været sat paa
„Prøve, ofte i store Farer, hvor det galt om Mød, om
Mands

*) Støtte saas Stødt fra bemeldte Stien, hos Høllen Svine-Stien menes
at have været, ligger formentlig, saa kaldte Jarls-Hoi, og hos den
en aflang Plads, som man af dens hele Indretning kan see at have
fordum været et Døgners-Bæde eller en Thing-Plads. Paa den
har Kong Olaf uden Tvil holdt bemeldte Thing, og derefter steg op
paa Stienen, for den lydeligere at høre:

„Mands Hierte; man har og sagt om mig, at jeg ei har
„været frygtfom, ei læt at giøre bange: men alleene ved
„denne Olafs Ord, er mit Hierte blevet saa betaget af
„Frygt, som aldrig tilforn „; og i det samme seer Jarlen
Karkur stift under Dinene, han mærker en stor Forandring i
hans Ansigt, og siger derfor: „Hvi er Du, Karkur, nu
„fort i dit Ansigt, som Jord, nu igien bleg, som et Løg?
„tænker Du at sviige mig „? Her skiod Karkur Skylden
paa Kong Olafs Tale: „det maae, sagde han, ei komme
„dig underligt for, at jeg ræddes for dennes Mands Ord,
„ligesom Du; det maae vel komme deraf, lagde han til, at
„ligesom vi ere fødte paa een Dag, saa vil det ogsaa blive
„fort mellem vor Død „. Da det leed mod Natten, holdte
Jarlen og Trælen Aftens-Maaltid sammen, og druckte begge
af samme Kar x): men for Næsten turde nu Jarlen ei meere
troe sin Træl; han foresatte sig derover at vaage, hvorimod
Trælen faldt i Sovn, sov stærkt og længe, men vognede en-
delig, og fortaalte da Jarlen sin Drom, at det i den fore-
kom ham, som han var paa Glade, syntes og der sin Hals
at omhænges med en Guld-Kiæde, af Kong Olaf Tryggve-
son, som desuden forærede ham en Hest y). „Tag Dig
„vel vare, sagde da Jarlen, det betyder, at han lær Dig
„binde en blodrød Traad om Halsen (lær dig halshugge),
„hvis han faaer Dig fat, og siden ophænge „. Derefter
sov Trælen ind igien, drømmer atter, og fortæller liigeledes
Jarlen denne hans anden Drom, hvori han syntes, at han
og Jarlen fore tilfammen paa eet Skib, men sig at sidde ved
Roret. „Det betyder, saa udlagde Jarlen den Drom, at

Et 3

„Du

x) See Olafs-Saga, Kap. 186, E. 236.

y) Oddur Munk melder intet om Guld-Kiæden, men henfører derimod alle
Karkurs Drømme, ogsaa foromtalte, som han drømte i Hælleren, til
dette Sted.

„Du nu raader for begges bort Liv, men sølg mig nu ikke; jeg skal belønne Dig vel derfor ...“ Siden vagede de en Tid lang begge tiffammen 2); men da det leed hen mod Morgenens, blev Jarlen saa søvrig, at han ei kunde vaae længer; han faldt fra sig, brød Kroppen op og ned, og skød forfærdeligt Braal fra sig, brød Kroppen op og ned, og skød Fodder samt Hals og Hoved under sig; ligesom han paa den Maade vilde reise sig i Beiret. Dette satte Trælen i For- skrækkelse, saa foregav han siden, ventelig for at sætte en Sminkte paa sin Gierning a), som stæet, for at redde sig selv; som han havde siddendes i sit Bælte, med den stikker han Jar- len ind i Struben b); Kier den siden tvært over, og derpaa Hovedet fra, med hvilket han berefter løber bort af Hulen, og bringer det anden Dag tidlig om Morgenens, med sig til Blade c). Her fremstiller han sig for Kongen, fortæller omstændelig alt foranforte, som sig med Jarlen havde tilbragt, under hans Flugt, og tilstaaer, da Kong Olaf spurgte om

2) See Snorre, anførte Sted, Kap. 54.

a) Man mærker dette af hans Svær, som han gav Kong Olaf. See Olafs Saga, S. 237. at han dræbte Jarlen; vel meest i Anledning af Kong Olafs prægtige Løfte, men dog tillige, fordi han vidste ei, hvad han Kulde tage sig for, da Jarlen lod saa forfærdelig lide i Søve.

b) See Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 55, S. 253. det nye Uplag. I ovenførte Fragment af Noregs Konunga Segur, staa- er, at Hagen Jarl, for ei at blive pint af sine Fiender, lod selv Karkur frastikke sig Hovedet; men det er, efter alle Omstændigheder, ei rimeligt.

c) Bemeldte Fragment beretter, at da man kom med Jarlens Hoved oven fra det saa kaldte Steinberg, saa man den heele Fiord fuld af Skibe, som alle komme, i Hensigt, at dræbe Jarlen. Dette bekræfter hvad Oddur Munk beretter, Kap. 17. S. 83. og Kap. 18, S. 86, at man ogsaa til Søes satte efter Jarlen, og gik det tillige rimeligt, at han har til Søes søgt at undkomme.

om Marsfagen til denne hans Aldfærd, at Jarlen havde han dræbt, fornemmelig for at blive deelagtig, i de Fordeele, som Kongen havde lovet: men Trælle vare ei lodtagne i frie Borgere's Rettigheder, Love og andre Fordeele; Kong Olaf ansaae derfor med Joie, sit giorte Løfte ei at vedkomme Kartr, hans Forseelse derimod, at svige, at dræbe sin egen Herre, saa vigtig, af den Betydendhed, at den, til Exempel for andre, nødvendig maatte paa det alvorligste afstraffes d). Han befaller derfor, at til Skrak for andre hans Liige, skulde ham strax Hovedet frahugges; dette skeer, og med dette hans, samt Hagen Jarls Hoved, drager derpaa Kongen selv, tilliige med en stor Deel af Almuen, ud til den mod Nidar-Elvens Udløb liggende Holme, da Nidarholin, nu Munkholm kaldet, hvilken den Tiid laae øde, og blev alleene brugt, som et Kettersted, for Lyve og andre Misgjærnings-Mænd at afstraffe, hvorfor der da stod en Galge. Paa denne lod man da opfæste saavel Hagen Jarls, som Kartr's Hoved e), under den tilstedeværende Almue's Raad og Forhaanelse, som fæstede med Steene mod Jarlens Hoved, og sagde; at saadant Endeligt, saadan Medfart tilkom denne Skælm, denne Niding, med andre Nidinger.

§. 39. Saa stor var da Almuens Forbittrelse mod denne deres tilforn saa høit elskte Regent, og saa læt kan en Første, ved en slet Regiering, ved Ondskab og voldsom Fremfart især, tabe sine Undersaattes Kiærlighed. Saa stor som den almindelige Kiærlighed tilforn havde været, saa stor var nu den almindelige Forbittrelse mod Hagen Jarl, hvilken gik end ogsaa, nu da han var død, til den Yderlighed, at man

Betænknig
over Hagen
Jarls En-
deligt, Re-
giering,
Character.

d) See Olaf Tryggvason's Saga af Hlatenar-Dof, 1 Deel, Kap. 186. S. 235. h.

e) See nydanførte Sted, og Snorre i Olaf's Saga Tryggvasonar.

man ei alleene ved disse, til den Ende op i Guudsalen ud sendte, lod hans døde Legeme slæbe op af foromtalte Hule, kaste paa et Baal og opbrænde, men ogsaa strængelig forbyde at nævne ham derefter med noget andet Navn, end Hagen den Onde, hvilket Navn derover kom i almindeligt Brug ei alleene i det Throudhjemske, men ogsaa vidt omkring paa andre Steder, saabel uden som indenlands f). Paa en sa hastig Forandring, fra den største Hoiagtelse og Kiærlighed til den yderste Grad af Had og Forbittrelse, findes saae Exemple i Historien. Men jo meere man elskte Hagen Jar, jo heiere Tanker man havde gjort sig, om Altings, om Uderfaatternes tilkommende Lyksalighed, under ham, jo større maatte Hadet blive, da man saae sig saa skammelig bedraget og dette Had maatte vore i samme Grad, med samme Hast i hvilken hans Ondskab tiltog. Man finder ogsaa i saan neppe i nogen af vore gamle Regente, en større Vlanding paa den eene Side, af de største Dyder og Egenskaber, som kunne giøre en Første, paa den anden, af hæsligere Laster. Hagen Jarl nedstammede fra de ældste, de fornemste Konge Familier og Regente her i Norden: paa fædrene Side, fra den berømte Halepgia-Vett g), og giennem den fra Seming fra Othin selv h); paa mødrene Side, deels fra den gamle Norske Konge-Stamme, som regnede sin Herkomst, fra Nore og Gorr i); deels fra Ynglingerne, fra Njord o Grey k), fra Harald Haarfager selv; deels som det synes

f) See Olof Saga, paa anførte Sted, S. 237.

g) Saa siger omtrent alle Fragmenter.

h) See min Afhandling om Lids-Regningen 2 og 3 Tabel, og Norsk Historie 2 Deel, S. 31.

i) See den Norske Historie, 2den Deel, 1ste Kap. S. 20, S. 68. I h nedstammede han fra de gamle Nordalandske Konger, giennem si Oldemoder Gyda. See den Genealogiske Tabel til 2den Deel.

k) Snorre i Heimskringla, 1ste Tome, S. 174. nye Udgave, kaldet ud i Vil derfor Sigurd Jarl Trys Afkom.

fra den Løbbrotiske Familie, fra Regner Løbbrot, eller en af hans Sonner, eftersom Adam af Bremen l) og andre m) berette, at han var af Ingvars Slægt n). Han nedstammede, siger et Fragment af de Norske Konunga-Sogur, fra Hælingia-Ett og fra Morene o), fra Jarls-Ett, paa fædrene saavel som mødrene Siide, og derfor vilde han ei tillægge sig Konge-Titel. Kort: i Hensigt til sin Herkomst, var Hagen fød til at regiere, og hans Ret dertil grundet: men dette var hos ham det ringeste. I Skarpsindighed, i dybe Indsigter, lang Erfarenhed og vidt udbredt Kundskab, i Wiisdom og Forstand, i Stats- og Regjerings-Kunster, kunde ingen af alle hans Tiids Regente, her i Norden, sættes ved Siden af ham; og er det en Egenstabs hos en Regent

l) In Histor. Eccles. pag. 20, edit. Lindenbrogii.

m) Alb. Stadenfis e. g. ap. *Schiberrum* in *Scriptor. rerum German.* pag. 219, og flere.

n) Regner Løbbrots Son, Ingvar, omtales meget i de fremmede, særdeles de Engelske Historier, af Widdel-Alberten.

o) Hagen Jarls Moder Bergliot, var en Datter af hører Jarl paa Møre, og denne en Son af den berømte Kognvalld Møre-Jarl; hvoraf indsees Hagen Jarls Forvandskab med Jarlene paa Møre: men hvorfra bemeldte Adam af Bremen har saact den Beretning, at han var en sangvine giganto, af Nifernes, af Joternes Familie, er vanskelig at slette. Hans Farsfædre maas ventelig have besvoret sig med de gamle Joters Afkom, enten paa Helgeland eller paa Hrafnalste i Nornmedalen, hvilken sidstnævnte Gaards Deboere nedstammede fra de gamle Joter; derom maas i de Tiider viise Beretninger have været glangste, hvilke nu ere os ubekjendte, saadanne omtrunt, som Sagan af Guld Trollkonu er, en Kvinde, der baade paa fædrene og mødrene Siide var af Nisa-Ett, en sangvine giganto, og som berettes, Moder til þorgierdr Solgabrud og hendes Søster Xpu, hvilke elskelig have været af Hagens ældste og første Farsfædre, eftersom de vare hans fornemste Steds-Sunder. Denævnte Gulls Farsfædre skal have heet Sigas. Sagan af Guld Trollkonu enu Nisa. Kap. 8.

gent, at være falsk, at stille sig anderledes an, end man er, at skulle sine Tilboieligheder, saa besad vist. Hagen Jarl den i en meget høj Grad, i en højere Grad end ogsaa, end den snedige Dronning Gunhild selv p). Den var en Første, en Regent i de Tiider fornødne Formon, at have et stort og stærkt, et smukt, et af Naturen ei mindre end ved Kunsten, ved idelige Øvelser til Krig, til Arbejde, til alle slags Forretninger dannet og hærdet. Legeme, besad Hagen Jarl ogsaa i en høj Grad. Han var desuden, ei i mindre Grad, tapper, frivillig, uforfærd i alle mødende, i de største Farligheder, forsigtig og hurtig i alle sine Foretagender, og i de Krig, han førte, i de mange Træfninger, han holdt med sine Fiender, saa lykkelig, at som den gamle Skald Thordet Raudfelldsson, beretter i en Sang, som denne har sammensat, Hagen Jarl til Ære, havde han sendt ni, i Krigene nedlagde Konger for sig til Ballhalla, eller Othins Bolig. I disse Krig, paa sine mange Søe-Toge især, havde Hagen Jarl samlet store Rikdomme, han besad saa mange, som ingen for ham havde ejet, af alle dem, hvilke tilforn havde regieret i Norge q), og dem, tillige med foranførte Egenstæder, bidste han saa mæsterlig, med saadan Snildhed og saa vel overlagt at betjene sig af, til sin Fordeel, i alle Tilfælde, at han derved satte sig hos sine Undersaatte især, i den største Nødest og Anseelse, og var frygtet saavel uden som indenlands, af Benner ei mindre end Fiender. Men Hagen var mod begge næsten lige utro, lige selgesuld og undersundig, naarsom helst han blev dreven, enten af Haab, eller Frygt, eller Bredde; han var desuden af Naturen haard, hengiven til

Thordet Raudfelldsson, Cap. 6, pag. 11, giver Begges Character fort men sandigt, naar han siger, at hos dem var ingen maligant, at de vare frygtige og forstandige, men tillige omdannede.

q) See Snorre, den Danske Historie, S. 147.

drevne, om ei tillige af det falske og urigtige; at saa maae
 være, kan af foransorte Omstændigheder let sluttes; og
 samme omtrent kan siges om den Gierlighed, for hvilken
 man beskjælder ham. At Hagen Jarl har været for at samle
 Rikgdomme, det seer man af Historien; kan og være, at han
 heri, ved et eller andet Tilfælde, har gaaet for vidt, skont
 intet tydeligt Exempel derpaa gives: men Hagen var en af de
 Regente, som have forstaaet deres Regjerings-Kunst, og
 forstaaet den tilgaans; han vidste, hvor lidt en Regent, uden
 Penge, uden et riigt Skat-Kammer, kan udrette; og ligesom
 han vidste at være gaaruld, at være det i højeste Grad i),
 naar Tid, Personer-og Omstændigheder udfordrede det, saa
 vidste han tillige saaledes at anvende sin Gaaruldhed, en
 Egenskab, uden hvilken en Regent, i de Tiider, ei kunde være
 en ret Regent, at den ei lættelig faldt paa andre, end paa
 værdige Personer, et uden paa dem, som ved særdeles Prover
 viste, at de fortiente den u). Desuden maae mærkes, at
 de Stribente, som have optegnet os vor Hagens Bedrøvelser,
 og skildret hans Egenskaber, hans Dyder og Laster, ere sig-
 kender; og disse kunne ei overalt frietages fra et Slags
 Partiskhed, naar Fortællingen angaaer Sager, som ere stee-
 de mellem deres Landsmænd og andre, allerhelst naar disse
 Sager have angaaet mit og dit. Et Par Exempler, som af
 bemeldte Stribente anføres, paa Hagens Grumhed og Gier-
 lighed, kunne heri tiene os til Beviis. De ere disse.

§. 49.

- 1) En Olfatt Saga af Høsten: Vol. 1 Part. Kap. 286, S. 238.
 2) Et Exempel derpaa, i Ohmanns foregaaende § 5te i dette Kapitel
 Hagen forærede Sinboge Kammer et Stik med alle Tilbehør
 En Olfatt Saga af Høsten: Vol. 1 Part. Kap. 286, S. 238.

§. 40. En Zislænder, ved Navn Porleif, siden ^{Handel mel-} ~~Falset~~ JarlaSkalld, en Søstersøn af den betændte Midfiar- ^{lem Porleif} ~~Dar-Slegge x)~~, maatte for et Drabs Skyld forlade sit Fædre- ^{JarlaSkalld} ~~land~~, og kom til Wiigen i Norge, hvor Hagen Jarl da ^{og Hagen} ~~var~~. Porleif førte en Deel Zislændske Varer med sig, som Jarlen vilde kjøbe ham af: men det afflog Porleif, hvorover Jarlen blev høist fortørnet, eftersom Regenten, eller hans Ombudsmand, havde, efter Landets Love y) Forkjøbs-Ret- tighed, eller første Kjøb paa alle Varer, som bleve solgte, naar Regenten havde Lyst eller trængte til at kjøbe dem, eller noget deraf z). Ikke destomindre vovede Porleifur at lade sine Varer sælge til andre: men Hagen Jarl var ei af de svage Regente, som taale at man gjør Indgribe i deres Rettig- heber, deres Værdighed, eller Lovene overtrædes, end ogsaa under deres egne Dine; saa snart han faaer dette at vide, sætter han sig for at søge Hævn; til den Ende faer han selv, med sit Mandskab hen til Porleifs Skib, læer hans heele Folge fængsle og siden ophænge, men erklærede alt Godset at være forfaldet under Kronen, og lod Skibet opbrænde. Porleif selv kom derfra, og drog siden til Danmark, hvor han fattede sig i stor Yndest hos Kong Svend, ved et Vers gjort til hans Ære, for hvilket Kongen belønnede ham med et Guld-Armbaand, som vog en Mark, og med et Sverd, der var en halv Mark Guld værdt. Men Porleif tænkte imid- lertid paa Hævn, for den Uret, han meente sig af Hagen Jarl at være tilføiet; han sammensatte følgende Vinter et

11 u 3

Vers

x) See Norske Histories 2den Deel, i Anhanget §. 8. S. 454, og Pattr Porleifs JarlaSkalld, i Flateyars-Bok, og Olafs Saga, i D. Kap. 168.

y) See Kong Magni Lagabærers Gulatlings Lov, Riste-Balken, Kap. 9.

z) Denne Omstændighed har Forfatteren af Pattr Porleifs, enten et ridst, hvilket dog neppe er at troe, eller udeladt den, paa det Porleifur skulde anses for ustyldig, og Hagen Jarls Fremfart mod ham, som fuld af Ondskab, Tyrannie og Griegighed.

Vers om ham, kaldet Rone-Vifene; han faaer Tilladelse af Kong Svend at fare til Norge, for at bringe ham Verset; og han kommer Jule-Aften, til Glade, hvor Hagen Jarl da havde ladet tillave et stort Jule-Viæstebud. Her forklæder han sig, som en Staftarl eller Staader, han gaar ind i Viæstebuds-Salen, sætter sig der blandt de andre Staftarle a), men klorer saaledes omkring med dem, og foraarsager derved saadan Lummel, at Jarlen underrettet om den nye ankomne Staftarls Uregierlighed, lader ham kalde for sig, og spørger om hans Navn, hans Vætt og Herkomst. Her giver Porleif sig Navn af Midungur Staldandason, siger sig at være fra Englibdal i det Kolde Svithiod, at have besøgt mange Hovdingers Hoffe, og nu vel at være meget gammel, men dog at have fattet Lyst til at hemsøge Hagen Jarl, da han havde hørt saa meget at tales om hans Regiere-Kunst og Tapperhed, hans store Viisdom og Forstand, den Undest, i hvilken han stod blandt Undersaatterne, de Love, han havde udgivet b), om hans Venlighed mod alle, hans Gavnildhed, hans Manddom, hans store Foretagender og Bedrifter. „Da Du saa længe har været i mægtige Regentes, i store Hovdingers Hoffe, spurgte her Jarlen, „hvad kan Du da vel, hvilke Kunster, hvilke Idrætter har „Du lært?“ Her faaer Porleifur Leilighed til at sætte sit

Fore-

a) For saadanne vare da, i Kongernes Opførelse-Stuer, et vist Rum, nederst ved Indgangen. I at give dem og andre, som søgte derom, den Høde, sætte de Tilbers Regente et Slags Væ, det ansaae de for en Pligt.

b) At Hagen Jarl har udgivet Love, finder man neppe noget anderledes berettet. Sagen er dog uden Tvil rigtig: men Forandring af Religion, af Skikke, af Regiering, tillige med det almindelige Qad, som Hagen Jarl tilfødt paabrog sig, har væsentlig foraarsaget, at alle hans Love bleve affæfede eller rent forglemte.

Forehavende i Bælt, at udføre den Hæd, han havde til-
tænkt Jarlen: han beretter, at han var Skald eller Poet,
at han tilforn havde sunget adskillige Hovdingers Berom-
melse, og beder derfor om Tilladelse, nu her at sunge, at
fremføre den Sang, som han havde sammensat til Jarlens
Berømmelse. Dette tilstæder Hagen Jarl, Porleifur be-
gynder at synge, han synger den halve Sang til Ende, og
Jarlen synes, at i hver Strophe, hvert Vers og Biiise, vare
tutter Lovsange, ham og hans Son Erik til Ære. Men
siden begyndte Porleifs Sang at stemmes i en anden Tone,
og Hagen Jarl ved den at sættes i en besynderlig Forfatning.
Jo længer Porleif blev ved at synge, jo hastiger Klode paa
Fom der Jarlen, som derover maatte, paa hemmelige Ste-
der, lade sig rive med Kamme og Duge; nu syntes ham og
saa Porleifs Sang at være ei mindre en Mid-Biise, end en
Løvsang; han begynder at true, hvis Porleif fremturede
længer dermed, og denne lover vel Forbedring, men begy-
der en endnu verre Sang, kaldet Lokufisur (Laage-Bisene),
der gjorde den underlige Virkning, at der blev overalt mørkt
i Salen, eller i Jarlens Spise-Stue; og strax istemmer
Porleif den tredje Sang, en Mid-Biise, mod Hagen Jarl,
hvis Virkning var saa stor, at et alleene alle Jærn, alle
Sværd og Spyde, som vare i Salen, komme derved i
Gang af sig selv, hvorved mange bleve dræbte, men at og
saa Jarlen selv faldt derover i Afmagt, i en hæftig Besvi-
melse, og at alt hans Skæg, samt en Deel af hans Haar,
faldt ham af Hovedet. I den Forvirring, som herover
reiste sig, kom Porleifur imidlertid derfra, og drog til Dan-
mark, til Kong Svend, der uden Tvil maae have været i
Raad og Daad med Porleif, i bemeldte Forretning, men
som nu gav ham Tilnavn af Jarlaskald, og i Navn-
fæste

første c), som man kaldte det, forærede ham et Skib, med alt Tilbehør, hvormed han drog over til Jisland. Her satte han sig ned. Men Hagen Jarl, som længe skal have ligget syg af den, ham ved Porleifs Vers, tilføiede Legems Glæde, brændende af Begierlighed efter Hævn, da den paa ingen anden Maade kunde faaes, skal have taget sin Tilflugt, til sine Skyts-Gudinder, Porgierd Horgabrud og dennes Søster Irpu, ved hvis Hjælp, eller ved Troldoms Kraft, han af et Træ-Villede, som han fik oplivet ved Hierte, taget af et dræbt Menneske, skal have dannet en Mand, kaldet Pergard, og sendt samme over til Jisland, hvor han dræbte Porleif paa Allhinget.

Handel mellem ham og Thrain.

§. 41. Man vil her forbigaae at melde om det overtroiske, det overnaturlige, det som i denne Fortælling alleene smager af de Tiiders Tænkemaade, om Troldom, Hæxerier, Signesser og Vers, hvorved alle hedenske Folk, endogsaar de meest polerte, have troet, at ellers utrolige, meere end naturlige Virkninger kunde tilveiebringes; man vil ei heller giøre sig Umage med at vise, hvorledes en Tildragelse, som denne nu fortæller, af de gamle, der vare meget for det store, det overdrevne, det forunderlige, blot ved visse Omstændigheder i Fortællingen derom at forandre, tillægge, eller lempe efter deres Hensigt, kan have faaet et Spring, som giver den Ansæelse af en Fabel; dette bliver ei her vor Sag: enhver fornuftig Indseer let, hvor meget eller hvor lidt deraf der troes; men man vil her kun overlade enhver eftertænkelse at domme, hvorvidt en Regent kan med Rette bestyrl-

- c) Det skee ei sjelden i gamle Dage, at man, ved visse Tilfælde, gav en eller anden et Navn; dette Navn maatte skede have en anstændig Forærlig i sit Følge; og den Forærlig kaldte man Navnfeste.

345

beskyldes; som naar i denne Sag gior. ind. Hagen Jarl. d),
for Siertighed; for Thrannie eller Ondskab, fordi han af-
straffer en Lovens Overtreder, en som overmodig handler
mod Regentens Befallinger; eller beskyldes for Trolldom,
fordi han veeb/ skönt langt fraværende, at søge Havn over
den flygtige. Det meeste; om et alt af det takværdige; sa-
der her, naar man ret beser Tingen; paa Porlefs feld, ti
paa Hagen Jarl. Det samme kan ligeledes siges om fol-
gende Eildragelse, der anføres, som Exempel paa hans
Haardhed og Strengheid; ogsaa mod uskyldige. En Person,
der navn Thrain Sigfusson, der var en Sonnen-son af
Sigvat den Rode. e), men en Faderbrøder til den navn-
kundige Gunnar paa Hildarenda, og der i 7de Leed ned-
stammede fra Klarvass, Ronge paa Island f), drog, som
mange flere i de Tider, paa en Horsk Mand, Hagne den
Guldes Skib, fra Island; over til Norge, hvor han blev
antagen i Hagen Jarls Hof; for betydnende Gæstgæst; skild-
des havde været Jarlens Hofmand, blev der Vinteren over;
og sit Sted blandt Gæsterne. Ved samme Tider havde en
berøgtet Svæver, en ved navn Koll, en Son af Ab-
mund Skiffida fra Smaalandene; efterat have med 1 Skib
be og en anseelig Krigsmagt, en Tids lang ligget i Elven;
begibet sig derfra, og gaaet ind i Fjorden eller Fjello Fjorden;
hvor han ufordarendes, ved Natte-Tider; anskabt en Hal-
vård Gøte, uden Løst en af Hagen Jarls Leens; Hovdin-
ger; og dræbte ham, imod givne Leide, da Haldard, efter
en Tapper Modstand, havde overgivet sig; hvorefter Koll
roder

d) See Indledningen til Patte Porlefs a) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 71

d) See Indledningen til Pater-Parlæts 1 Ofses Saga. Trykmanf. i Dyr-
 Kap. 168. S. 201 af Blatvart. Dok.
 e) See Diale. Kap. 34. S. 49.
 f) See Torkil Hiflor. N. 49.

Rep. 168. E. 201 of 8
 Dec. 21, 1891. Rep. 34. E. 49.

See Torfaen Histor. Soc. 49.

[illegible]

rovede alt hans Gods, og drog dermed til Blodhus eller Lese G). Hagen Jarl hoist fortornet over dette, lod Rævne Thing, Røll erklære for fredløs og satte en Priis paa hans Hoved: men ingen skjøttede om at fortiene den. Da Jarlen derfor engang sad i sit Hof, blandt sine Hofmand, og havde der atter bragt denne Materie paa Bane, uden at naae sin Hensigt, udbrod han med disse Ord: „nu maate jeg sagne „Gunnar af Hlidarenda; han skulde vist nok have taget den „af Dage, som jeg har gjort fredløs; nu er han fraværende „de: men nu ville vel hans Landsmand, de her værende „Lislandere, gjøre det „Efter de Lidders Stikke og Vedtagter ved Hofferne, var det Gærsternes, især de sidstkomnes Pligt, at paatage sig de vanskeligste, de farligste Forretninger, for at viise Prover paa deres Duellighed, for dermed at bane sig Veien til høiere Væres-Trin; Thrain mærkede derfor strax, hvorefter Jarlen sigtede, han sagde, at skiont han ei var Gunnar, var han dog hans Narpaarørende, og han lover at paatage sig den Forretning, som Jarlen vilde have udført. Denne, hoist fornøiet dermed, tilfagde ham al fornøden Understøttelse til Toget mod Røll h), han forsynet stede; Erik Jarl gaar ham desuden til Haande, med det bedste Mandskab, de beste Vaaben for ham at opsøge, ved at stasse ham Betøisere til Reisen, ved at forsyne ham med Proviant, samt fleere fornødne Ting; og Thrain gaar til Ledelse, for at opsøge Røll. Men her saar han viide, at Røll var gaaen derfra til Danmark. Diden begynder derfor

a) Se Mals. Saga eller Mals, Kap. 33.

b) Man beretter, at Hagen Jarl Røll her have faaet den Erindrings af sin Son Erik, at han havde ofte lovet mange gode nok, men at alle hans Løfter syntes ei at være ligge vel opfyldte. Vist en stor Feil hos en Kong, hvis Løfter bør være udepylde.

for Thrain sig strax, han træffer Koll hos Helsingborg, og det kommer strax mellem dem til en haardnakket Træfning, under hvilken Koll bestiger Thrains eget Skib, og gjør der et temmeligt Nederlag: men Thrain gaaer ham selv i Møde, Kolls Haand rammes med en Steen saa haardt, at Sværdet falder ham fra, og han dræbes; hvorefter Thrain frahugger ham hans Hoved, bringer det til Hagen Jarl i Throndbiem, og endstønt Thrain ei havde gjort stort viidere, end hvad ham, som Gæst i Jarlens Hof, tilkom at gjøre, det hvorved han for sig selv havde indsamlet Ære og Berømmelse, noget som burde gøres, hvis han vilde tænke at gjøre Lykke i Hagen Jarls Hof, saa faaer han dog, efter Erik Jarls Tilskyndelse, til Belønning for denne sin Tieneste, et prægtigt nyt bygget Skib, kaldet Gamm, eller Griffen, vel et byggt som et Langskib, men dog byggt i Skikkelse af en Drage i). Hagen Jarl tilføjer ham derhos sit Venstreb, taer ham i sit Selskab, da han med en Flaade seilede til Grandserne af Riket, til en Sammentkomst, som der skulde holdes med den Svenske Konge k); han lod desuden Thrain nyde den Ære, under denne Rejse, selv at styre bemeldte sit prægtige Skib, og satte alle dem haardelig til Rette, som af Misundelse over Thrains Lykke, søgte at beføre ham hos Jarlen, hos hvilken han endnu opholdt sig følgende Vinter.

§. 42. Men for alle disse Begiærninger betalte Thrain Jarlen meget slet, og det paa følgende Maade. Et stæns Menneſte, ved Naam Hrapp, af de mange Nederlage,

Tildragelse mellem Hagen Jarl og Hrapp.

Æ f 2

han

i) See Torſæi Hiſtor. Norv. paa nyſanfarte Sted.

k) Mueligt er det den Gang ſkeet, at Kong Erik ſit Hagens Dotter Audur til ægte. Dette vilſer ellers, at Hagen Jarl, ogſaa for Jomsvis Kinga Elager, har havt Vilgen i Befiddelse, med andre Lande, ſom laas ved de Svenske Grandſer.

han gjorde, ogsaa Miga: Hrap kaldet, retmægt for et paa
 Visland begaaret Drab derfra, og kommer paa en Mand fra
 Throndhien, ved Navn Kolbein Arnliotsen, hans Elie
 over til Norge. Her begiver han sig til den da værende Gud-
 brandsdølske Regent Gudbrand, Hagens Frænde og for-
 trolige Ven, og bliver antagen i hans Hof: men her krav-
 ter han Gudbrands Dotter Gudruna, dræber en af hans
 Hofmænd eller Tjenere; ved Navn Asvard, som Gudbrand
 havde sat til at passe paa benævnte sin Dotter, og stikker sig
 fiden af Veien i en Skov, hos en der boende, Rønnings-
 Mand, ved Navn Tose, hvor ingen kunde finde ham, nag-
 tet Gudbrand og hans Son Thrand gjorde sig al Umage for
 at faae ham sat. Hagen Jarl var, som udlig et eruvret,
 en fortrolig Ven af Gudbrand, for ham bellerer denne sin
 Rød, og Hagen lært et alleene Hrap domme fredløs, samt
 satte en Penge-Somme, til et Gæstebud hos Gudbrand, paa
 selv følgende Sommer, til et Gæstebud hos Gudbrand, paa
 hvis Gaard da stod et Afguds-Tempel, et af de største og
 prægtigste i heele Norge, hvilet Hagen og Gudbrand hav-
 de tilfælles, men som aldrig blev aabnet, uden naar Hagen
 Jarl selv var tilstede. Ved hans Ankomst bliver det nu og
 saa denne Gang aabnet: men dette foren den skarns Menne-
 ske, den ugudelige Hrap sig til Nytte, Han stikker sig ved
 Natte-Tiider til Templet, udplyndrer det, fratager Gudinden
 Porgerd Horgabrud, som der sad paa en Stol, i Legems-
 Støttelse, en stor meget kostbar Guldring, som hun havde
 om sin Arm, en fin Dug, hun havde om Hovedet, Thor,
 som

1) See foranførte Mialg: Gaan, Kap. 88, hvor dette Tempel og det paa Glade
 (den Kulde hefter troet det paa Mære) siges at have været de Røske i
 Norge. Kan være, at dette er at forstaae, som private Røskes Tem-
 plet, saadant som det paa Glade synes at have været, alleene so-
 de det heere Tæller, ligesom det paa Gudbrands Gaard alleene so-
 ham og Hagen Jarl

som sad: der paa en Bogen, frarover han den anden, Freya
 eller Jypo den tredje Guldring, de øvrige Afguds-Billeder
 alt; hoorned de vare indpreydede; den sæder han siden ud af
 Templet, sætter saa Id paa det, og lægger det i Afse. Efter
 denne Stærking foger han Skoven, men angribes af 6 Mand,
 som vilde øfftiære ham Veiendigheden, af hvilke han dræber 3 de,
 toer benævnte, Thrand, som var i deres Selstab, et næsten
 dødeligt Saar, bliver siden efterføgt, ogsaa af Hagen selv,
 og af denne opsporret, men undkommer dog, ved Hjælp af
 sine væste Væen, og taer Flugten nord til Throndhjem, eller
 til Gløbe, hvor Thrain da laae færdig med sit Skib, at gaar
 over til Ziland, men øde en Nials Sonner fra Ziland,
 Grim og Helge, Sigurd Jarls Hofmand paa Vikenørne,
 med et andet Skib, ogsaa færdige at gaae til Soes. Hrapp,
 Flugt: var imidlertid bleven besejret, han blev efterføgt af
 Jarlen selv m); og han tog derfor sin Tilflugt, først til Nials
 Sonner, for hos dem at finde Skul, og da disse ei vilde eller
 ei turde tage imod ham, dg. til Thrain, hvilken han tilhøder
 det Borte, han havde rovet af Templet. Thrain tilstaaer
 selv, at det var ham uanstændigt at skule Hagen Jarls Fiende,
 af hvilken han havde nydt saa meget godt: forbenævnte Nials
 Son, Grim, fraraader ham at befatte sig med Hrapp, fore-
 villende den Fare, for hvilken man derved udsatte sig: men
 Ute, bestomindre taer han dog Hrapp til sig, og veed med
 den Behændighed at skule ham paa sit Skib, at da Jarlen
 kommer hid, efterat have først randsaget Nials Sonners
 Skib, kunde han med al sin Skarpsindighed og Estertanke,
 ei finde Skalsmen, uagtet han trende adskilte Gange igien-
 nem

m) Fortællingen berom er i Nials-Saga temmelig indviklet, og taler den om
 Hraps Flugt, ligesom Gløbe laas i eller tæt hos Gudbrandsdalen.
 Vesselig ere endes Omstændigheder der udelukte, eller forglemt,
 som vare fornødne at vilde, for ret at sige Sagens Sammenhang.

nemsgøtte Skibet, hvor Hrap var stult, forste Gang i et Par Band-Jade, som hængde i Egen uden Skibsborde, anden Gang blandt endeel Sætte, som laae hængte i Skibet, tredje Gang i Sellet, som var ophidset i Masten. Imidlertid var dog Jarlen saa vis paa, at Hrap var paa Prains Skib, at han fjerde Gang vilde fare dithen, for at søge: men i det samme saar Thrain Boer, og segler sin Vel. Dette kunde ei andet, end sette Hagen Jarls Sind i Forbittrelse, ogsaa mod Nials Sonner: disse havde selv tilstaaet for ham, at have seet Hrap; han kunde af alle Omstændigheder slutte, at de maatte være Medvidere i hans Flugt; med fire Krigsskibe angriber han derfor deres Skib, hvormed de havde lagt sig under en Øe; de forsvare sig længe, de dræbe end og en Alak af Langer, en Eiggil, Jarlens egen Fanebanner, men blive fængte, og kastes i Fængsel, for at afledes: men de undkomme følgende Nat til en Kare Solmundarsens, deres Landsmands Skib, ved hvis og Erl Jarls Mellemhandling, de af Hagen Jarl tages til Raade, og drage med bemeldte Kare, først ud paa Søeroverier, siden hjem til Jisland n).

Betænkning
derved.

§. 43. Her have vi det andet Exempel paa Hagen Jarls saa kaldte Grumhed og rasende Tyranni o). Om Sagen fortæller Navn deraf, om man ei retter, saavel heri, som i meget andet, har gjort Hagen Jarl Uret, maae Læseren selv domme. Man vil fremstille Nials Sonner; som uskyldige i Hrapps og Prains Forseelser, Hagen altsaa som Tyran, i at velte Skylden og Straffen paa dem. Men kan man kalde dem uskyldige, som unddrage en Skælm, en Ridding, en af Regjeringen for fredløs erklæret, fra den vel for-

n) See foranstøttede Nials Saga, Kap. 30.

o) See Torfæi Histor. Norveg. paa foranstøttede Sted, pag. 365.

fortiente Straf? dem, der søge at drille Regenten? dem, der handle mod deres bedre Vidende og Overbeviisning? De vidste meget vel, hvor Hrap var p), men skulde det; de gjorde sig derved skyldige, i hans og Prains grobe Forseelser; i den Straf, de havde fortjent; det vidste de selv, og at saa var, det gavede de tydelig tilskende, da de, efter Hiemkomsten til Island, fordrede Erstatning af Prain, for den Overlast, de for hans skyld havde lidt. Ingen sigte os, at Hagen her dog handlede som Tyrann, da han ei vidste, hvad Riials Sonner havde gjort. For en Herre af hans Klogskab, Indsigter og Dybsindighed, kunde det ei være skult, at de vare skyldige; alle Omstændigheder kunde opertyde ham derom; og lad ham end i Tyrighed, i Overseelse, have gaaet noget for vidt, det kan undskyldes, enten med en retmæssig Gølelse af den Uret, den ringe Afgøelse, man havde, paa saa fiendelig en Maade, vlist mod ham og hans Befallinger, eller med en Nidlichkeit, for at haandhave Lovene: men fortæller da ei tillige den Sindighed at roses, hvormed han siden lod sin Brede falde, og tog de skyldige igjen til Maade. Saaledes handler viist ikke en rasende, en blodtørstig Tyrann. Man har berettet om hans q), at han i sit Hof havde en Blummand, en Morian, af Riempe-Størte, og sin Fornøjelse af, at lade ham brydes, eller prøve Størte med andre, ved hvilken Leilighed mange maatte tilfætte Livet; man fortæller ogsaa r), at han ved sit Hof underholdt en stor, stærk Bioru, som han kaldte sit Alledyr, og som Høstod Mands Tale, hvilken han brugte til samme Forretning, eller til at afstraffe visse skyldige. Kan være, at Hagen-Jarl heri, og ved visse andre Tilfælde, har handlet for strengt;

p) Der bemeldte Riial og Torfaus sammesteds, som ogsaa er anført.

q) Se Gunnar Riedugnups Aftes Saga, og Sagan af Sindoge Namma.

r) Se Sagan af bemeldte Sindoge Namma, Kap. 17de.

strængt; en Morian brugt til at drabe andre; for Rost og
 Lidsfordrit, en Biorn brugt som Boddel, et Prover og
 Beviis nok paa et haardt Gemytte; langt frå at saadant
 bør undskyldes: men i dette og meere andet at fastsætte det
 sande, det rigtige, er for Næsten vanskeligt. Hagen Jarl
 var en af de uanheldige Regentes Tøt, som havde regieret vel,
 men tilsidst gjort sig almindelig forhadet; det traf saa ind, at
 efter hans Død blev Religion, Regiering, den regierende
 Familie, Tankemaade, næsten alting forandret; om ham
 blev derfor alt hvad man sagde troet; og man kunde paa hans
 Hæls sige og digte, hvad man vilde. Hans Dyder, hans
 gode Bedrifter ere derover, for det meeste, blevene fortiede,
 hans Feil derimod forøgede eller afmaalede med de sorteste Far-
 ver. Heraf den Forvirring, den Mangel i hans Historie;
 naar man undtager de Vers, som Snorre og Olafs Saga
 anfører, af en Elskar Skjalaglams Sång, digtet Hagen
 Jarl til Ære, Bessels kaldet, findes meget faae af de gam-
 le Skaldes Vers tilovers om ham, han som dog stedse havde
 Skalde ved sit Hof, hvoraf fem paa een gang nævnes, som
 vare tilstede paa hans og hans Søns Erik Jarls Skib, i
 Jomsbøfinga Slaget, nemlig en Vigfus Vigaglams Søn,
 en Porleif Skuma, en Pordre kaldet Aurvaund, en Eith-
 dur Hallkellsson, og en Skaldniehar Einar eller Einar
 Skjalaglami s), af hvilken sidstnævntes Eksempel man seer, at
 de gode Skalde ei gjorde ved Hofferne deres Tieneste for in-
 tet, og at Hagen Jarl, skiont paaholden, dog i behørig Til-
 fælde har været rund og gæmild. Da bemeldte Slag skulde
 gaae for sig, var Einar paa Jarlens Skib, men ham spætes;
 Jarlen nu en Tiid lang ei at have vist den Gæmildhed mod

Hagen Jarls
 Skalde.

s) See Olafs Saga 1ste Part. Kap. 152. S. 179. Einar var en Datter
 af den 1ste Konge Biolan, alene den Datter til
 Biorg. Torf. 312.

sig, som enten var ham sædvanlig, eller Einars Begierlig-
hed udfordrede; han betteler sig derfor af Leiligheden, hæft
stiller sig an, som hans Forsæt var, at løbe over fra Hagen
Jarl, til Gienstens Partie, og han udtrykker dette sit For-
sæt i et Vers; Hagen, der uden Tvivl kjendte Mandens
Dueltighed, som Skalk og Soldat tillige, der var om for
sin Dede, der nu trængte til al den Hjalp, der var muelig at
have, kaldte ham tilbage, og for at stille ham tilfreds, for-
ærer ham tvende Begt-Skaale, gjorde af purt Guld, og
overalt forgyldte, med tilhørende tvende Lodde, det ene af
Guld, det andet af Guld, begge med paaafboite eller indgra-
vede Menneske-Billeder c), Skaale, som Hagen Jarl pleiede
at betteler sig af, som Drakler, i tvilsomme Tilfælde, i at
udforske tilkommende Ting u), og bleve derfor anseete, som
sædeles kostbare x). Foruden bemeldte finde vi endeel an-
dre Skalde enten at have været i hans Hof, eller sunget om
hans Bedrifter, saasom en Porleif Raudefeldsøn, af
hvil

q) Eller rettere, Guders Billeder: thi i den saa kaldte Vardala berettes, at
Kong Harald Haarfager forærede Ingemund Lodder, som han siden
bar i sin Dug, paa hvilke Jægers Signelle af Guld var indgravet.

v) Naar han vilde betteler sig af dem, lagde han bemeldte Lodder i Skaalene,
beregende i Forveiden hvad enhver af dem skulde bemærke. Det af
dem, som derpaa begyndte at brøge sig i Skaalen, og at støde an
mod dens Kanter, saa den klingede, ansaa man for det spændte;
dog gik det jævnlig saa, at Spaadommen blev, som Hagen vilde have
den. See Jomsvikings-Saga, af Hlæpar-Dal, i Olafs Saga,
i N. Kap. 152, og Torfæi Histor. Norv. Par. 2. lib. 8. cap. 10.
pag. 313.

x) En endnu kostbarere Foræring fik denne Skalk, af Hagen Jarl, til
Belønning for bemeldte hans Gang, Vellefio, nemlig en Skjold,
hvorpaa gamle Historier skode frevne, saaledes, at den mellem Linie-
erne var belagt med Guld-Spanger, og for Ræsten besat med Edel-
Stene. See Egla, Kap. 59. Vist et kostbart Stække.

fig der siden en *210* *1111* *21*
 Thind Gallselleson b), samt en E
 ler c), men især en Biern, Bisp p
 Aar 1222, sammensat Biser, den sidste
 Sang d), om det store og betemte Tom
 indeholder ei andet, end hvad af osten
 Saga, og andre Beretninger derom tilfø

De Kilder
 hvoraf den-
 ne Deels
 Historie er
 tagen, og
 dens Troe-
 verdighed.

§ 44. Af disse Kilder have bo
 oft deres Beretninger om Hagen Jarl
 om hviss samt øvrige Histories Rigtighe
 æ afhandlet, man derfor et har mindste
 meget mindre, som endnu tildeels skeed
 Norge over til Jisland, og som de forr
 ner og andre, paa nybnævnte De, de
 over til Norge, og opholdt sig der, f
 Norske Hof selv; ei at tale om dem,
 fæb, og i andre Forretninger, hvert i
 hvilke, efter de Kilders Maade, ei var
 de fornemste Folt i Landene. I Hag
 Norske Mand, ved Navn Porhalldu

-fæstiger, (hvorover han blev kaldet Spamadr eller Spaa-
 -mand, der formodentlig ogsaa var Skald, over til Island,
 og satte sig der ned paa Borgsland i Snrleifar-Dø e).
 I samme Tid flattede ogsaa en anden Mand, som var en
 stor Skald, nemlig Signund, en Son af Lambe, men
 -Sonneføn af Sigvat den Røde, fra Norge over til Is-
 -land f). Der boede ogsaa ved disse Tider en Gisle Surs-
 -føn, en af Landets beste Skalde, som drog dithen fra Nor-
 -ge i Hagen Adelssteens Fosters Tid, men stod siden, som
 rimeligt er, i Samfund med sine der værende Frender g).
 At man her ei skal melde om andre, som enten ved samme,
 eller noget for bemeldte Tider, havde nedsat sig paa Island,
 saasom en Asbjørn Gunbjørnson fra Halogaland, en Por-
 -geir, en Bretting, en Inge h), med flere, uden Tvivl
 sammesteds fra: at man og intet skal Tale om adskillige for-
 -nemme Personer, Mænd af første Rang fra Island, som
 ved de Tider, om hvilke handles i denne Deel af vor Hi-
 -storie, opholdte sig ved det Norske Hof, eller paa andre For-
 -retninger vare i Norge, saasom foromtalte Rutr og Olaf
 Ma i); en Hordr og en Geir; en Lind Hallkellsøn k);
 en Sigurdr Torfa-Fostre l); en Porgils Orrabein m);
 en Porgrim og Portell; en Gisle Sursføn og Re-
 -fjærn n), i Kong Harald Graafelds Tid; en Kare Sol-
 -mundarson, med foromtalte Prati og Nials Sonner

U 9 2

Helge

e) See Olafs Saga Tryggval. Par. 2. S. 211.

f) See Nials Saga, Kap. 41. S. 61.

g) See hans Saga.

h) See Sagan af Finboga Ramma, Kap. 1.

i) See foregaaende, 1ste Kap. S. 40.

k) Er uden Tvivl den samme, som foromtalte Skald, der var med i Joms-
 -vængs Slaget.

l) See om alle disse Sagan af Hørde og Holmverium.

m) See Hlogmanna Saga, Kap. 12.

n) See Gisle Sursføns Saga, Kap. 7.

Hølge og Grims en Finboge den Ramme o); en Gunnar af Glidarenda p); en Grime Droplaugssen q); en Blern og Asbiorn Asbrandsfoster; den siden paa Jisland af sin Bliddom, Træstthed og Loflyndighed saa meget berømte Snorre Gode, med hans Fostbrodre, Porleif Rinde og Porodd r); en Vermund og en Perarin s); en Halgrim Asbrandsen, en Torse og Enolf Balbrandsfoster, en Porer og Oddr Porbrandsfoster, en Porstein og Grini Porbiarnsfoster, hvilke alle vare, i Hagen Jarls Tider i Norge, hvorfra sidstnævnte drog ud paa Soeroverter t). Til benævnte, og til dem fra Jisland, som opholdte sig i Norge, under bemeldte Jarls Regiering, kunne endnu lægges: en Porleif Hæfr fra Jisland, men af den berømte Hrafnist-Slægt i Norge, hvor han gjorde sig berømt af sine Bedrifter til Soes, hvilke han siden lod udfikre over sin Seng og paa den Siol, som stod i hans høie Sæde u); en Gunbiorn, Finboge den Rammes Son, en Blagfus, Vigaglums Son, en Dagnund Ditt x); med mange flere, hvilke opholdte sig deels kort, deels længe, i Norge. Hvortilmod ogsaa adskillige anseelige Mænd fra Norge, i de Tider, besøgte Jisland, saasom en Finboge Bardarson, en Bardr y); en Brynjulfr Porbiarnar-

o) See Sagan af Finboga Ramma, Kap. 1.

p) See foransætte Nials Saga.

q) See Sagan af Ræli Prym.

r) See Eirvogia eller Eirvængia-Saga, Kap. 23.

s) See Samnefæds, Kap. 26.

t) See Sagan af Havarde Jitfædingr.

u) See foransætte Nials eller Nials Saga, Kap. 120, E. 183.

x) See Olafs Saga Tryggvassonar, 2 Del, S. 116, Kap. 29.

y) See Sagan af Finboga Ramma, Kap. 8 og 10. En Bardr Bergmond, en Mæst Mand, der sejlede paa Jisland, omtales ogsaa i Sunlaugs Saga Ormsunga, Kap. 23 om den samme, eller en anden.

son 2), en Hreldar, der var en Mand af høj Byrd, fra
 Bors a), en Hallvarðr Hvite b), en Geirmundr Guýt
 fra Hordaland, som var Hagen Jarls Hofmand, og i tredje
 Aar boede paa Jisland c), en Arnkinn fra Vigen d), en
 Þórrer, og en Þorarin, ogsaa sammesteds fra e), en
 Blörn f), og mange andre; blandt hvilke jeg her ei kan for-
 bigaae at anføre endnu tvende vel udenlandske Personer, men
 som en Tid lang havde været i Norge, tvende Svenske Ber-
 fætter, Halle og Letkuer, der af Kong Erik i Sverrig
 vare sendte Hagen Jarl, som en stor Foræring, men af ham,
 efter deres Begiering, bleve overladte til forbenævnte Ber-
 mund fra Jisland, en Mand af høj Byrd, som nedstamme-
 de fra Ketill Flatnes, af hvilken Vermund, som i Norge
 var bleven Hagen Jarls Hofmand, de bleve bragte over til
 Jisland, hvor de begge omkomme. Af disse med flere have
 da de Tilders Stalldø og andre paa Jisland fundet faa af
 den Efterretning, om de Norske Sager, som de enten selv
 maanglede, eller ei kunde indhente hos deres Landsmænd,
 hvilke ellers ei forsømte, ved deres Hiemkomst til Jisland,
 der i offentlige Forsamlinger, at fortælle den nygierrige
 Almue, og andre, som vare derefter begierlige, alt hvad nyt

19. 3

og

anden, er uvist. Den Grafs Styremand fra Norge, som omtales
 i Broddhelga Saga Kap. 4, og blev dræbt paa Jisland, synes og at
 henhøre til disse Tilders.

- 1) See Sagan af Herbe.
- a) See Sagan af Viga-Ölum, Kap. 1.
- b) See Nial's Saga, cap. 28. pag. 41.
- c) See Eybyggja, cap. 21.
- d) See sammesteds, Kap. 76, S. 111.
- e) See Hilla Eiríksdóttir's Saga, Kap. 7.
- f) See Laxdala.

og mærkværdigt; som havde tilbraget sig, under deres uden-
landske Rejser, sæt i Norge; hvorpaa Magnus, Biskop paa
Skalholt, her skal stens os til Exempel. Denne Mand kom
hjem fra sin Rejse til Norge, hvor han var bleven viet til
Biskop, just da Mithinget blev holdt, og Donuernerne sad i
Rietten; men saa snart man horte, at Bisp. Magnus nærme-
de sig Thinget, saasnart man ventede her, at faae nye Li-
dender at høre fra fremmede Steder, forlode alle strax Res-
ten, og samlede sig omkring den nye ankomne Biskop, som
da paa Kirkegaarden maatte fortælle, her det heele Folk, alt
det nyt, som havde tilbraget sig i Norge, medens han var
udenlands g). Saa stor var da Begierligheden efter Nyt
paa Island, og ei mindre var den i ældre Tider, da man
paa alle muelige Maader søgte at fornoie den. Herover sees
de da, at saasnart noget fremmet Skib, det er, noget Skib
fra Norge der landede, begave de i Mærheden boende fornem-
ste og anseeligste Mand sig til Stedet, hvor det havde taget
Havn, og tilbode Stormanden (Eieren af Skibet) at tage
Herberge hos sig, hvilket Styremand eller Skippere da ei
vare ringe Folk, men af de rigeste og anseeligste Mand h),
saa at end ogsaa Kongernes egne Hofmand i), ja Printserne
undertiiden ei undsaae sig ved selv at være Kiebmænd; hvor-
paa man har et mærkværdigt Exempel i Kong Harald Haar-
fagers egen Son, Bjørn, som lagde megen Vind paa Kieb-
mandskab og Handel, hvorover han fik Navn af Kiebmænd.

2 45.

g) See Hungurvaka cap. 13 p. 92.

h) See Anmærkningerne til Gunlaugs Saga, pag. 23. og Jo. Briel-Holm de peregrinatione Islandorum.

i) See Bardala, hvor berettes om en Mærk: Bjørn, en Kong Harald, Hørfelds Hofmand, der drog som Kiebmænd eller Styremænd etc. Island.

§. 45. Efter forskellige Bæregnings-Måader, have ^{Ellids Reg-} Stribenterne tillagt Hagen Jarl forskellige Regjerings-Til- ^{ningen i Ha-} der. Theodorik Munk beretter k), at han regjerede alleens ^{gen Jarls} 30 Aar; Adam af Bremen tillægger ham en Regjerings- ^{Historie.} Tid af 35 Aar l). Den første har uden al Tvil regnet Ha- gens Regjerings Aar, fra hans Faders Død; denne Reg- ning er uden Tvil den rigtigste, den kommer og nok overens med den, vi have antaget. Den sidste synes at gøre hans Regjerings-Tid for lang: men den kan dog forsvares, naar man antager, at han har regjeret, som Jarl, med sin Fader, og dette giver foranførte Theodorik Munk os Anledning til at troe, naar han siger, at Hagen regjerte alleens (solus) i 30 Aar; han har da en Tid lang regjeret med en anden; førend han ene. forte Regjeringen, og med hvem kunde det vel være, uden med hans Fader? thi at ville forklare Sagen på den Maade, at Hagen regjerede ene over Norge i 30 Aar, efter Kong Harald Graafelds Død, det kan, efter foranførte, og som vi meene tilstrækkelig fastsatte Tidbereg- ning, ei have Sted. Har denne da antaget ham til Med- Regent Aar 960 eller 961, kan Hagen siges at have regje- ret i 35 Aar. Man har Aarsag at troe, at Forfatteren til Olafs Saga Tryggvasonar i Flateyjar-Bok m) har sigtet til Samme, naar han beretter, at Hagen regjerte i 33 Aar; lad være han selv siger, at disse Aar skulde regnes fra hans Fa- ders Sigurd Jarls Fald; hvori uden Tvil er en Irring, og at Sigurd Jarls Fald, i Stedet for, Kong Hagens Fald n).
Fra

k) See de vetustis Norveg. Reg. esp. 5. pag. 10.

l) See hans Histor. Ecclesiastica, lib. 2. pag. 20, edit. Lindenbrogii.

m) See 1ste Part, Kap. 186, S. 238.

n) See den 37 §, i det 1ste Kapitel, i denne Deel.

Biskopere
af fremme.
de i hans
Historie.

Fra Kong Harald Graafelds Død dertimod regierede Hagen
Jarl i 19 Aar omtrent, naar man regner fulde, eller i 20,
dersom man regner efter brudne Aar, og paa sidstnævnte Maade
vel maae Forfatteren af Noregs. Konunga Sogur; efter
ofstaaende Fragment, have regnet, som siger, at Hagen
Jarl førte Regjeringen i 20 Vintre, efter bemeldte Kong
Haralds Fald. Men som Enevalds. Regent sad han ved
Koret næsten i 10 Aar, og døde 58 Aar gammel o). Han
førte aldrig Titel af Konge, som tilforn er. viist. De
meere ubegribeligt synes det, at være, hvad Adam af Beer
men beretter p); og vor Høitids med flere af ham har ud-
færet, nemlig at Prins. Haqula eller Hækon i Norge
var den første, som der tiltog sig Konge-Navn, i det Sted,
at de Norffe tilforn bleve regierede, af Hertinger (Jarl).
Saa ubestemte og urigtige ere de fremmede i vor Historie,
i de ældre Tiider. Adam af Bremen har da ti vidst, eller
ei erindret, at Norge for omtrent halv andet hundrede Aar
siden havde haft Monarker eller Enevalds. Konger, og fra
umiddelige Tiider baade Konger og Jarler; han har da
gjort, som endel andre, ogsaa i vore Tiider gjøre, snattet
noget hen i Veiret, som han syntes det kunde passe sig, efter
hans Kundskab og Begreb; og da han havde hørt, at Ha-
gen, som var Jarl over Norge, havde tiltaget sig Enevalds.
Herredømmet, over det Rige, efterat have tilforn der været
en andens Jarl, men siden revet sig løs fra al Forbindelse
med Kong Harald i Danmark; har han kaldt paa den Tan-
ke, at denne Prins maatte være den, der først havde ladet
sig kalde Konge i Norge. Dette kan da temmelig vel lade
sig

o) Saa siger bemeldte Olof Sana, paa anførte Sted.
p) Histor. Ecclæ. pag. 20 ed. Lindenbrog.

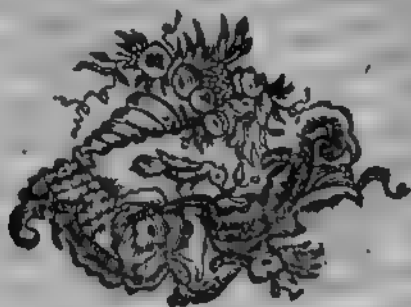
fig. fortæller; men naar han lægger til, at bemeldte Hacquin efterlod sig, som sit Scepters eller sit Riges Arving, en Hartild ^{q)}, som eiede baade Danmark og Norge, at Hacquins Son var Trucco, men Olaf Kraecabeen, en Son af Trucco (eller Tryggve) ^{r)}, saa er hans Fortælling endnu meere forkeert og indviklet. Her har han, forført af Navnens Lighed, forbyttet Hagen Jarl med Kong Hagen Adelssteins Fostre, som efterlod Riget til Harald Graafeld; denne igien med Kong Harald Blaatand, der en Tiid lang besad baade Danmark og en Deel af Norge; Kong Hagen Adelssteins Fostre har han gjort til Kong Tryggves (Truccos) Fader, da han dog var hans Forbroder, eller gjort Kong Olaf Tryggveson til Hagen Jarls Sonneson, fordi han kom paa Thronen i Norge efter ham; og det, som egentlig tilkommer Hagen Jarl, om det tilkommer nogen, nemlig at han faldt fra den Christne Religion, at han var dreden i Tegns Ubløggelse, at han spaaede af Fjilde-Strig, at han var en Heremester, og havde Trokniend bestandig om sig i sit Hof, med meere, det tillægger han den uskyldige Olaf Tryggveson ^{s)}, og har deri faaet en heel Sværm af Skribente til Efterfølgere. Adam af Bremen havde hørt bemeldte og meget andet, om Hagen Jarl, at fortælles af Kong Svend Estridsen; han havde ogsaa hørt, muligt ved samme Tiid, meget af samme at fortælles om Kong Olaf Tryggveson; paa begge havde bemeldte Kon-

q) See sammesteds, cap. 15. Endel kalde ham Harald.

r) See sammesteds, cap. 25. 26. pag. 22 23.

s) See sammesteds, cap. 29.

ge høvt meget at udsætte, meget at laste; som Fiender
 tilsidst af de Danske, af Kong. Svends. Forsædre; dette
 har den skædslose Aldam. ei vidst ret at stille fra hin-
 anden, forbyttet derover det ene med det andet, og hen-
 lastet det paa Papiret, liigesom det falder ham ind, eller
 hans Hukommelse fremstillede det.

Første Tillæg,

Indeholdende de Norskes Bedrifter udenlands,
adskillige berømte Mænds Levnet, og andre
Tildragelser, som i Historien selv tilforn ei
ere anførte.

S. 1. **A**t de Norske endnu bleve ved at driibe deres Sø- De Norskes
roverier, at de søarmede omkring, i Øster- Krige og
Søen, men fornemmelig i Vester-Havet, derpaa have vi seet Søerover-
adskillige Prover, i foranførte Historie, og vi skulle i det rier i Vester-
Havet.
efterfølgende faae flere at see: men vi have dog derpaa, i
Denne Deel af vor Historie, ei saa mange Exempler at op-
viise, som i de forige. Aarsagen er, at baade indeholder
denne Deel en meget kortere Tid end hine, og nu ophørte
desuden næsten ganske de Norskes tilforn saa meget giængse
Afvandringer til fremmede Lande. Desuden blive de frem-
mede Stribente endnu ved, at forbytte Nordmænd og Dan-
ske med hinanden, saa man ei til visse veed at skille hines Be-
drifter, sær i Engelland, fra desses: men at de Norske, i
hidtænkte Land, have endnu stedse været paa Færde, at
meget derfor af det, som tillægges hine Danske, bør forstaaes
om dem, derpaa have vi tilforn seet Exempler, i Kong Ha-
rald Graafelds, og hans Broders, Kong Sigurds, i Olaf
Tryggvessons Historie; og hertil gav Tilstanden i Engelland
dem selv Anledning. Kong Edgar, som der besteg Thro-
nen, Aar 959, var vel en mægtig Herre, og en af de be-

stungne Lænder, og som den ene
 men hoved her blev bundet, paa den ene
 tåbt, paa den anden. For at sætte sig i
 traf Kong Edgar mangfoldige fremmed
 den, af de saa kaldte Danske, til sig,
 sig selv komme hen til ham. Dette bl
 Skade i Fremtiden b); han blev dero
 Skribente c), lastet af mange: „thi he
 „ste, af de Danske, at drifte d), af Sa
 „Bildhed og Fremfusenhed, af Flæmi
 „et qvindagtigt Væsen „. Ei nok der
 endnu kunde lægge til: at derved lagdes
 ses påfulgte Overmagt i Engelland,
 og Kong Ethelred, hvortil de finge
 stod, af de Norske, der tilforn havde
 Panter af Engelland, som kan sees af

a) Paa 3600 stærke Skibe, lige de Engelse
 1200, i det vestlige Hav, og 1200,
 Westmonast. in Flor. Histor. pag. 14

b) See Continuator Bedæ de gestis Anglorum
 int. Ker. Angl. Scriptores per Hieronimum

c) See Wilb. Malmesburensis de gestis regum
 Bedæ Ræderi f

flere Exempler. Bemeldte fremmede her fra Norden, som
 i Mængde vare komne over til Kong Edgar, hvilke denne
 havde der gjort spage og fredelige, som det heeder e), vente-
 lig ved Penge, ved en anseelig Sold f), finge derved Smag,
 ei alleene paa de Engelske Riigdomme, men ogsaa paa deres
 frugtbare Lande, hvor Kong Edgar tillod dem at nedsætte sig
 overalt, hvor de vilde; de bleve ved den Leilighed der ligesaa
 mægtige, som de Engelske selv g): men da Kong Edgar var
 død, da den forige Sold formodentlig ei blev dem betalt,
 bleve de ei længer saa fredelige, som for; de begyndte paa
 nye, at plyndre overalt i Engelland; Kong Ethelred maatte
 derover, ved Solv og Penge, stille dem tilfreds, eller kiøbe
 sig dem af Halsen h): men dette opvakte end meere deres eller
 andres Begierlighed, flere vilde have det samme, som hine
 havde faaet; og de Norske, hvilke endnu, liigesom i de fori-
 ge, de ældre Tiider, vare frem for andre Nordiske Folk,
 hengivne til Eroverier, forsonde ei saa god en Leilighed.
 Vi have tilforn berettet, at Kong Harald Haarfager bemæg-
 tige sig alle Der i Vester-Havet, liige indtil de Der Man
 og Mona i); over disse Der i Vester-Havet satte han sine
 Jarler eller Statholdere; og saa længe denne mægtige Konge
 regierede, ventelig ogsaa saa længe hans Son, den hurtige
 Hagen Adelssteens Fostre, sad ved Røret, vovede formodent-

De Norske
 Herredom-
 me paa Den
 Man.

3 3

lig

- e) „ Ipse etiam Dani ad eum frequentes navigarunt, Eadgaro jam cicures
 „ effecti.“ Wilh. Malinesb. loc. cit. pag. 56. Continuator
 Bedæ, int. Scriptor. rerum Brit. per Cornelin. pag. 302.
 f) Paa anden Maade var det den Tiid ei mueligt at spørge de Nordiske Søe-
 bauer.
 g) See Caradoc of Lhancarvan, eller W. Wynnes History of Wales,
 pag. 56.
 h) See Rogerus de Houeden annal. part. 1ma pag. 62, inter Scriptor.
 5 post Bedam. Wilh. Malmeshuriensis siger pag. 62, at Kong
 Ethelred drev dem tilbage, ved Solv og Penge.
 i) See Norske Histories 2den Deel, S. 120, Kap. I. §. 33.

lig ingen at stille Norge ved de Besiddelser. Men de Engelske havde Marsag at være misfornøiede med dette nære Naboeskab, af saa stridbart et Folk, hvilke her sadde dem lige som paa Halsen; de maatte ofte sele Birkningen deraf; og ei Under derfor, at bemeldte Kong Edgar tog Leilighed af Norges da værende forvirede og afmægtige Tilstand, til at bringe Derne Mona og Man især, med flere, under sin Lydighed k). Alt de saavel tilforn, som paa den Tiid, værende Jarler eller Konger paa Man, have været Norske, det vilse Narnene selv; det stemmer og overens med hvad Indbyggerne paa Den Man have selv vidst at berette, om deres gamle Konger. Den anden der regierende Konge-Familie, saa fortælle de l), havde sin Oprindelse fra en Prints, Son af en Konge i Danmark og Norge m), en lykkelig og tapfer Herre, som først indtog Orkenoerne, siden Suduroerne, og tilsidst fæstede sin Residence paa Den Eubonia (eller Man). Han regierede længe og fredelig n). Hans Eftermand var hans Son Guttred (Gudrod) o), som lagde megen Vind paa at giøre sine Undersaatte mere civiliserede. Efter ham regierede en Reginald (Regner eller Ragnvald), som havde Ord for at være Troldmand, og blev dræbt p) da efter ham en Slave blev Konge, som fordi han uden den Norske Konges Minde havde tiltraad Riget, blev indbudet at komme over til Norge, men der strax dræbt. Hans Broder og Eftermand, Olain (Oleif), en dydig og retfærdig Prints, døde efter 23 Aars Regiering i Irland, og efter-

lod

k) See foregaaende Kap. 2det §. 18. i denne 3die Deel.

l) See an Account of the Isle of Man by W. Sacherell. S. 25.

m) Denne Bending har man ventelig givet Tingen, i de nyere Tiider, da bemeldte Riger havde hver sin egen Konge.

n) Mueligt er denne Prints Kong Harold Haarfager selv.

o) Det kan passe sig paa Kong Haralds Son Gudrod.

p) Dette passer sig meget godt paa Kong Haralds Son, Ragnvald Retsilde.

lod Riget til en Allen (Ale 3: Ole), der var ligesaa udydig, som hans Formand havde været dydig, og blev forgiven; da hans Søn Fingal blev Konge, og efter denne hans Søn Goddard (Godraud), i eller efter hvis Tid en stor Forandring, i Stats-Forsatningen paa Den Man, maae være skeet: thi ved disse Tider, eller ved Midten af det 10de Hundrede-Aar, finder man en Harold, med hans Søn Hakon 9), at have regieret over Man. Med en Krigsmagt, bestaaende af Norske 1), angreb denne Den Mona eller Anglesen, ventelig efterat de Engelske havde bemægtiget sig den, udplyndrede der Penmon, og indtog heele Den: men han blev af Kong Edgars Flaade nød til at forlade den, og at gaae hjem igien. Hans Søn, benævnte Hakon, blev ogsaa dreeven fra hans Kongeriige paa Man 2), fordi han ei vilde hylde den Engelske Konge: dog beqvemmede han sig endelig dertil; han hylde Kong Edgar 3); og han blev ei alleene indsat i sit Kongeriige igien, men ogsaa Anfører over foromtalte store Engelske Flaade, hvormed man, tvende Gange hvert Aar, seilede rundt omkring de Brittanske Der, for at rense Havet fra de Nordiske Søerovere. Macon skal derfor og have nydt den Ære at være den tredje i Rangen, blandt de otte Konger, hvilke engang, som fortælles 4), roede Kong Edgars Baad, da han selv styrede. Men en anden Kong Harold's Søn, ved Navn Godfryd, eller Godred, var

No. 969.

De bekrige
Den Mo-
na.

No. 970.

No. 972.

9) Han kaldes, ventelig ved en Kertist-Keil, overalt Macon, af andre meere forskert, Mactus eller Macutus.

1) De Engelske kalde dem her, som paa flere Steder, Danske.

2) See foransatte Account of Man, S. 26. Denne Hakon eller Hakon ommeldes ei i de Maniske Traditioner, men des meere af de Engelske Stribente.

3) See foransatte Wynnes History pag. 59.

4) See foregaaende 2det Kap. §. 18, og foransatte account of Man, S. 27.

var ventelig et fornoiet med det Partie; som hiet Hakon had-
 No. 979. de taget x); med en Trop Norske, som han anførte, led
 han sig derover leie for Sold af den Balliste Forste, Con-
 stantin den Sorte, og med denne Hiaap gaacr Constantin
 mod Horvel, en anden Ballist Forste; de brøkke ind i Nord-
 Balles, og de udplyndre derpaa Den Anglesen, samt
 Lhyu; men Constantin bliver slagen, og de Norske lide et
 temmeligt Nederlag. Derimod lykkedes det de Norske Sø-
 røvere (piratis Norwinensibus, som det heeder) samt de
 saa kaldte Danske, bedre paa endel andre Stænder i Engel-
 No. 980. land, hvor de først nielbte udplyndrede den De Ehenetland
 især, samt Provinsen eller Landet omkring Staden Che-
 ster y), men de sidstnævnte oversvømmede Devonshire samt
 Cornwall, og udplyndrede Southamton z). Forom-
 talte Godfred lod sig ei heller afskrække af det forige mislin-
 gede

x) Navnet, Tiden og andre Omstændigheder passe sig meget vel derved, at
 denne Godfrid eller Godred har ingen anden været, end een af Guno-
 hilfs Søner, den Gudraud, som efter Kong Harald Graafelds
 Fald maatte med sin Broder Kong Ragnfred komme Norge, og gaae
 over til Hefenseerne, men var siden ei med paa det Tog, som hans
 Broder, hin Ragnfred, gjorde til Norge, for der at sætte sig uden
 paa Thronen, Aar 979, og 980, see foregaaende 2det Kap. § 6-
 8. en Dag, som synes at være besynderlig, tven som heraf kan op-
 lyses: Kong Gudraud ansaae enten sin Broders Hæretagende for
 uigjærligt, eller rettere, vare de den Tid enten blevne urenige, eller
 Kong Gudraud saaledes indviklet i andre Krigstoge, i Vester-Havet,
 at han ei kunde være med paa hint Tog til Norge. Harald, som
 af anførte. Skribente udgives for Gudrauds Fader, har uden Tvivl
 ingen anden været, end Kong Harald Graafeld selv, som opholdt sig
 en lang Tid i Vester-Havet, førend han kom til Regieringen
 Norge. At han sættes som Gudrauds Fader, gjør heri intet Hin-
 der. Det kan være en pur Bildfarelse, af fremmede, der kan o-
 komme af det forudm gængse, men ubestemte Ord, Maaag.

y) See Chronicon de Mailras apud Gale, in Scriptor. Rerum-Brit, Tom. 2.
 l. p. 151, og Roger, de Houeden, Annal. fol. 245. a.

z) See Wynne anførte Sted.

gede Forsøg, især efterat Kong Edgar nu var død, og den unge, den svage Ethelred kommen paa Thronen i Engelland; for at hævne og affstrøge den Skam, ham i forige Slag var skeet, falder han paa nye ind i West-Wales, og han tilsig- No. 981.
ter sig der en stor Seier hos Llanvannoc a). Efter nogle Aars Forløb, fra sidstomtalte Tildragelse, gjør han endnu det tredie Forsøg mod Den Anglesen, og han er deri saa lyk- No. 986.
kelig, at han faaer den Walliske Første Lhnarch, Owens Son, med 2000 af hans Mænd, til Fange, og læer derpaa hans Dine udstinge. Dog maae han ei have været i Stand til at bemægtige sig Deu, eller til at forsvare sig længe i dens Besiddelse; hvorover de Norske atter gjorde der Landgang, No. 991.
og udplyndrede den heele De, medens en anden Trop af dem, under deres Anførere, Jostein (Justine) og Gudmund b), sværmer om ved Kysterne af Engelland, og der blandt andre Steder, udplynder Staden Ipswich c). Hvorefter en Svend, (Swane) en Son af Harold (ventelig ei en Son af foromtalt Harald, men rettere Kong Svend Tveskiag, Son af Harald Blaatand, muelig kaldet til Hjælp af foromtalt Godfred) angriber Den Man, som han udplyndrer, og lander siden i Nord-Wales, hvor han i en Træfning nedlægger den Walliske Første Edwal d).

§. 2.

a) See Wynne paa anførte Sted, om dette og følgende, pag. 61 og 67.

b) De kaldes vel Danske: men Navnene selv, Jostein og Gudmund, gikngse i Norge, neppe eller sielden brugte i Danmark, givetilkiende, at de maae have været Nordmand. Det var ogsaa just ved disse Tider, at den Norske Prints eller Konge, Olaf Tryggvesson, sværmede omkring, ved de Engelske Kyster. See Kap. 3die §. 27, i det foregaaende.

c) See Lelandi Collectiones P. 1. p. 127.

d) See Wynne, pag. 68.

§. 2. Saaledes fore da de Norske frem, især langs
de Vestre Kyster af England, i Walles, paa Berne
Man e) og Mona; Uroligheder, som for en stor Deel
synes at være forarsagede, af Kong Edgars Forsøg, at
underlægge sig bemeldte og flere Der i Vester-Havet. Ef-
ter hvad derom tilforn er anført f), synes dette Forsøg at
have strakt sig, ei alene til Sudurøerne, men ogsaa til
Orkenøerne og Hetland, lad være hverken hos vore, ei
heller hos de Engelske Stribente, nogen Efterretning derom
findes. Vi have tilforn berettet g), at Kong Erik Blod-
øres Sonner, havde sidstnævnte Der en Tid lang i Besid-
delse, at de derfra begave sig over til Danmark, og at de da
overlode disse Der, til deres Eriger-Broder, Arnfinn eller
Arnvid, som havde deres Søster Ragnhild til ægte.
Arnfinns Fader var Porfin Hausakiusur (Hoved-Klyver)
en stor Stridshelt, hvilket hans Tilnavn ogsaa udviiser, som
ved sine Bedrifter gjorde sig vidt bekendt, og efter sin Død,
paa Gotte-Seng, blev begravet paa Haugabeede h) eller
Haugagerde i), paa Den Raugvallsen k). Foruden
benævnte Arnfinn efterlod Porfin sig adskillige Sonner,
nemlig Havard, kaldet Arsal, Liotr, Skule og Hlaud-
rer

Arnfinn
Darl.

a) I de følgende Deele af vor Historie skal vi se, at denne De har i de senere
Tider lange været i de Norske Eie, hvorhen hore de Eene me-
Rune-Paastriver, som findes i Camdens Britannia, pag. 145.

b) See det 3die Kap. §. i denne Deel.

c) See den Norske Histories 2den Deel, Kap. 3. §. 95, S. 364.

d) See Olaf Troggussons Saga, af Platepar, Vol. Part. 1. S. 22.

e) See det 3die Kap. §. i denne Deel.

f) See den Norske Histories 2den Deel, Kap. 3. §. 95, S. 364.

g) See Olaf Troggussons Saga, af Platepar, Vol. Part. 1. S. 22.

h) Saa heder Stedet, i Torsel Oredes, pag. 24.

i) Uden Tvil er denne Raugvallsen den samme, som nu kaldes, af de En-
gelste, Kanalsa (den søndre) conf. Buchanan, Hist. Scot. Lib. 1.
Kont. Torsens meener, paa nyansorte Ored, at Raugvalls er de
gamle Kinaroy.

ver eller Ludvig, hvilken sidstnævnte l) kan aflede med Ger-
stod, en Dotter af Dunkader, Jarl paa Katanes, som
havde Gnda, den Skotske Konges, Porstein Raudes m)
Dotter til ægte n). Arnfinn blev, efter sin Faders Død,
og efter Kong Eriks Sønners Vortreise, paa bemeldte Maa-
de, eene raadig over Orkenøerne og Hetland: men hans Re-
giering synes ei at have varet ret længe. Hans Hustrue
Ragnhild, et ægte Billede af hendes Moder, i List, Ond-
skab og Renfer, foranstaltede det saaledes, at han blev taget
af Dage, paa Myrkhool, beliggende paa Katanes, hvil-
ken Skotske Province da stod under de Orkenøiske Jarler,
men havde gemeenlig sin egen Jarl, der folgelig var en Ba-
sal af de mægtige Jarler paa Orkenøerne, og giennem dem
af de Norske Konger. Efter Arnfinns Død givte Ragn-
hild sig med hans Broder, forbenaævnte Havard, som da
blev regierende Herre over Verne, og fik siden Tilnavn af
Arfsæl, i Anledning af de frugtbare Tiider og gode Arin-
ger, som indfulde under hans Regiering. Han var desuden
en god, en brav Regent, folgelig alle hans Undersaatte med
ham og hans Regiering vel fornøiede: Ragnhild alleene var
ei tilfreds med den, og ynskede Forandring. Hun havde nu
fattet Kierlighed til en anden, som Udsaldet viiste, til sin Mands
yngre Broder, Liotr, men stillede sig an, som hun havde fattet
den til Havards Søstersøn, en ved Navn Einar Alning, en
stor Søerøver-Helt, som holdt en stor Søerøver-Trop i sin
Tieneste, og drog hver Sommer ud paa Søerøverier. Ham
giver hun, under et Gæstebud hos Havard, Ægteskabs-
løfte, giver ham Haab om at blive Jarl, og formaaer ham
derved, til den skammelige Gierning, uformodentlig at over-
falde

Havard
Arfsæl
Jarl.

A a a 2

l) See Torfæi Orkades pag. 24.

m) See om ham Norske Histories 2 Deel, S. 160. 449. u.

n) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 234.

falde sin egen Broderbroder, Havard Jarl, paa et Sted,
 som siden blev kaldet Havardsteig, beliggende paa Steins-
 nes, paa Den Rødsen o). Men Udsaldet svarede ei til
 Einar's Haab: han sælver vel Havard, efter en tapper Mod-
 stand, men han bliver for den af ham begangne skammelige
 Gierning, overalt anseet og udraabt for en Riding; Ragn-
 hilld, som efter alle Omstændigheder at domme, aldrig hav-
 de tænkt at opfylde sit Løfte, eller om det havde været hen-
 ansaaet det for at være mod sin Fordeel, udraaber ham ogsaa
 for en Løgner, da han vilde besmykke sin Gierning med hen-
 des Vidende og Samtykke; hun sender derpaa Bud efter
 Einar Hardkiopt (Haard-Kiaft); ham opmuntrer hun,
 med Haab om Herredømmet over Derne, til at dræbe hin
 saadant; og nu sender hun Bud til hendes tvende forige
 Mands tredje Broder Liotr, med hvilken hun derpaa giv-
 ter sig. Liotr bliver ogsaa Jarl efter Havard, ventelig som
 den ældste af de overblevne Brodre; og han vidste siden, ved
 sin Tapperhed, sine Bedrifter, at sætte sig i megen Agt og
 Anseelse: men sidstnævnte Einar skaffede ham dog derhos
 temmelig meget at bestille. Einar havde, ved at dræbe sin
 Fætter, tænkt at bane sig Veien til Herredømmet over Der-
 ne; Ragnhilld havde og, som tilforn er berettet, gjort han-
 Haab derom: men der dette slog ham Feil, da han saa sig
 bedragen, blev han forbitret, og søgte med Magt at skaff
 sig det, som han ellers ei kunde faae: men han kunde
 skaffe sig Tilhængere nok; Indbyggerne paa Derne vilde

Liotr
 Jarl.

o) Saa kaldte vore Forfædre den største blandede Ørtenesne, den paa hollæns
 Staden Kirkeog, nu Kirkevall ligger, den man nu om Dage al-
 meenlig kalder Mainland, fordom, som man meener, Pomona-

ingen
 fort de
 des ble
 reise
 bagav
 bemeldte
 uden af
 kan læs
 end me
 den d
 land.

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20

21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30

31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40

41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50

51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60

61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70

71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80

81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90

91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

ingen tiene, uden Porfinn Jarls Sønner; og Liotr fandt fort derefter Leilighed til at rybde ham af Veien. Saaledes blev man hannem qvit: men en nye, en verre Fiende reiste sig imod Liotr, hans egen Broder Skule. Denne begav sig over til Skotland, til den Skotske Konges Hof; bemeldte Konge giver ham der Titel af Jarl, og dette skeer, uden al Tvil, ei uden meget betydelige Hensigter. Man kan læt forestille sig, at det Skotske Hof ei kunde andet, end med skeele Dine ansee de Erobringer, som de Norske, men deres Jarler paa Orkenøerne især, havde gjort i Skotland, hvor de besadde adskillige anseelige Provincer i Rii- get p); de Skotske Konger gjorde derfor adskillige Gange Forsøge paa at tage bemeldte Provincer tilbage; Duff, Nicolumbi eller Melcoms Søn, angreb Suduroerne, som de Norske den Tiid besadde, tillige med Murray, Ross og Katanes q); hans Broder, Kong Kenneth den 3die, gjorde et Tog mod Deboerne, da disse streifede omkring i Provincen Ross r); og samme Kenneth er det, uden al Tvil, til hvilken foromtalte Skule begav sig s); den Skotske Konge ansaae dette, som en ynskelig Leilighed, til at opnaae sine Hensigter: ved at give Skule Titel af Jarl, gjorde han ham til sin Basal; og derved banedes ham Bei, som han haabede, ei alleene til at faae de tabte Provincer i Skotland tilbage, men ogsaa Over-Herredømmet over Orkenøerne selv.

A a a 3

§. 3.

p) Sigurd Jarl paa Orkenøerne indtog ei alleene Katanes, men ogsaa Sudurland, Ross og Murray i Skotland. See Norske Histor. 2den Del, Kap. I. §. 45, S. 160.

q) See Buchanani Histor. Scot. Lib. 6. pag. 178. 179. edit. Elzev. 1643. 8.

r) See Buchanani Histor. Scot. Lib. 6. pag. 188.

s) Denne Kenneth regierede fra Aar 969 til Aar 994.

Juddyrdes
Krig imel-
lem Jarler-
ne.

J. 3. Uden Tvil har man vidst at trække saavel den Katanesiske Jarl, som andre af de fornemste bemeldte Provinceer, paa Partiet. Skule begiver sig nu, ei alleene med Titel af Jarl, men ogsaa med en Krigsmagt, som han havde samlet, fornemmelig paa bemeldte Katanes, over til Orkenoerne, og paaستاar, at Liotr Jarl skal deele Orne med ham c). Men dertil var hin ei at formaae, som for at forsvare sig i Ornes Besiddelse, samler strax en Krigshær sammen, og gaaer sin Broder i Møde. Liots Flaade var større end hans, hans Krigsmagt stærkere: men Skule var dog et at formaae til at lade sin Paastand falde, hvad Uimage end Liotr gjorde sig derfor; han vil, at Sværdet skal afgjøre Tretten; og det kommer derover til en meget skarp Dræfning: men i den bliver Skule slagen, og maae tage Flugten over til Katanes, hvorhen Liotr forfølger ham, og opholder sig der siden en Tiid lang, med en talrig Krigsmagt, ventelig saavel for at passe paa Skules Foretagender, som for at bringe den Provintz igien til Lydighed. Skule begiver sig imidlertid paa nye hen til den Skotske Konges Hof, denne understøtter ham atter med en mægtig Krigshær, under Anførsel af en Maghiodr eller Magbragdr a) Jarl, og med den gaaer Skule løs paa sin Broder. I Begyndelsen af Slaget angribe Skoterne de Norske med megen Hidsighed; Liotr befæller derfor sine Folk, for det første, kun at forsvare, at beskytte sig med deres Skjolde, men dog at staae fast, alle som en Mand. Dette skeer, Skoternes Anfald bliver der ved til intet gjort, deres Hidsighed falder, hvilket saasnart Liotr mærker, opmuntrer han sine Folk til et Angreb, og figtede selv med stor Tapperhed. Skoterne gjorde vel en Tiid lang Modstand: men endelig bliver deres Slagtordning splittet;

De

c) See foranførte Olafs-Saga, S. 222.

a) Saa kaldes Torfens ham, i hans Orkades p. g. 25.

de tage derfor Flugten; Skule fortsætter vel, det uagtet Slaget, men han bliver tilsidst nedlagt, og Slaget dermed endt. Efter denne Seier underlagde Liotr sig igien heele Katanes, men han bliver paa nye angreben af Skoterne, der med dette og med forbemeldte Feltslags vanhældige Udfald, vare hoist misfornøiede. For at søge Hævn, samle de uformærkt en anseelig Krigsmagt sammen, under forbenævnte Magbiods Anførsel, med den gaade de løs paa Liotr, som da var paa Katanes, forsynet kun med en maadelig Hob Krigsfolk, men dette uagtet gaaer han Fienden i Møde, det kommer til en Træfning i Skidamhre paa bemeldte Katanes, og Liotr figter med den Tapperhed, at Skoterne maae atter tage Flugten. Seieren blev altsaa ogsaa denne Gang Liots: men alle hans Folk vare saarede, og blandt dem havde Liot selv faaet saa mange og farlige Saar, at han kort derefter maatte opgive Landen.

§. 4. Nu var da, af alle forbenævnte Porfinn ^{Glodver} Jarls Sønner, ei flere tilovers, end Glodver eller Ludvig ^{Jarl.} ^aUene, som efter Liots Død blev Jarl over Orkenøerne, og var ei mindre striidbar, berømt og mægtig, end nybnævnte hans Broder havde været x). Men om hans Bedrifter ^{finder} man dog intet optegnet, og ei videre, ham angaaende, end at han havde Audur, en Dotter af Klarvall, Konge i Irland, til ægte, at han døde Straa-Død, og at han blev begravet i en Hoi, beliggende i Havn paa Katanes, hvor han formodentlig, for det meeste, har haft sit Tilhold, for desbedre at sætte sig mod Skoternes Foretagender. Hans ^{Eftermand}, i Regieringen over Orkenøerne og tilhørende Lande, var hans Søn Sigurd, kaldet den Digre, avlet ^{Sigurd} med benævnte Audur. Denne Herre var striidbar og tapper, ^{den 2den} ^{Jarl.} ^{hoi-}

x) See Olafs Saga paa anførte Sted Kap. 181, S. 223.

Hans Krig
med Skot-
terne.

No. 985.
August.

høimodig og lykkelig i sine Foretagender; han blev deroder meget mægtig, og udviede sit Herredømme, lignende deri sin Formand eller en af sine Forfædre, Sigurd Jarl den 1ste. Den med Skotland begyndte Krig fortsatte han med Eftertryk, forsvarede sig med Magt i Besiddelsen af Katanes, og for at holde Naboerne bestandig i Ase, deels ogsaa for at samle de til Krigen fornødne Midler, drog han hvert Aar ud paa Socroverier, nu til Suduroerne, hvilke han atter gjorde sig og Regjeringen i Norge skatkyldige y); nu til Den Man, hvilken De han ogsaa tvang til Skatkyldighed, til at betale Skat, som skulde erlægges for det meste i brandt Gold z); nu til Skotland og Irland: men herover bliver han endelig af den Skotske Jarl, Ginnleik, udfordret til en Træfning, der paa en fastsat Dag skulde holdes mellem dem, paa Skidampre. Da Træfningen skulde gaae, for sig, mærker Sigurd Jarl sin Krigsmagt at være saa svag, mod Skoternes, at han kunde ei stille flere i Marken, end een imod syv; i disse Omstændigheder begynder han at frygte for Udfaldet; og han raadfører sig med sin Moder, en Dame af stor Forstand og dybe Indsigter, men faaer af hende et Svar, værdigt vore gamle Forfædres klække Moød og høie Tænkemaade. „Harde jeg vidst, sagde hun, at Du skulde „leve bestandig, saa skulde jeg længe have ladet Dig ligge i „min Uld-Løb a). Viid at Skæbnen raader for Livet, ei „den Fare b) eller de Omstændigheder, hvori man er bested. „Det er bedre at døe med Ære, end leve med Skam. See „der,

y) See Nialls Saga, Kap. 73. S. 126.

z) See Eyrbyggja. Den Skat, her omtales, synes dog kun at være tilskaaet og betalt for een Gang.

a) Den Æste eller Kasse, hvori forrige Tidens Damer havde den færdede eller ulredde Uld liggende, af hvilken de spandt.

b) Saa oversætter Torseus det, i hans Orcades pag. 27.

„der, tag denne Fane, paa hvilken at udarbeide jeg har anvendt al min Kundskab og Kunst; efter min Formodning, skal den stedse gaae af med Seieren, for hvilken den bæres, den derimod, som bær den, maae vente sig Døden „ Saa taledede den fiæffe Audur, der paa bemeldte Fane, som berettes, skal have anvendt saa meget Haand-Arbeide, og ladet den gjøre saa fortræffelig kunstig, at naar Vinden blæste i den, saae den ud, som en Ravn, der udstrakte Vingerne, færdig til at flyve c). Sigurd tog Fanen, men heftig opirret over Audurs Ord; han griiber sig derfor an af alle Kræfter; for at formaae Deboerne desbedre til at staae sig bie d), lover han at give dem deres Odel tilbage, som de havde mist i Einar Jarls Tiid e); han samler derved en anseelig Krigsmagt sammen, og med den gaaer han Fienden i Møde. Paa det bestemte Sted kommer det imellem begge Partier til en Træfning; tre af dem, som bare foromtalte Sigurds Fane, blive under den nedlagde, den eene efter den anden, men Seieren blev Sigurds, og denne giver derpaa, efter Løfte, dog under visse Vilkaare, Deboerne deres gamle Odels-Ret tilbage.

J. 5. Denne Seier var det uden Tvil, som banebæde Sigurd Jarl Veien til flere Erobringer, og lettede ham Tilbagetagelsen og Erobringen af de Skotske Provincer, Ross, Murray, Sutherland og Dal, som han besad foruden Katanes

Sigurd
Jarls vilde
re Bedriv-
ser.

c) See Olafs Saga paa nybanskførte Sted.

d) Torfaus glør heraf med Gode den Anmærkning og Slutning, at paa Orkenyerne ligesaa lidt, som i Norge, havde Regenten Magt til at opbyde Almuen, efter Behag, for at føre Krig udenlands. Galdt det om Landets eget Forsvar, burde derimod alle adlyde.

e) See Norske Hist. 2den Deel, Kap. 1. §. 47. S. 171.

tanens f). Men dette kunde ei andet, end bringe de Skotske endnu meere i Harnisk imod ham, saa de sogte paa alle mulige Maader at skaffe sig Havn, eller giøre ham og de Norske Afbræk, som sees af efterfølgende. Vi have tilforn erindret g), at Bestyrrelsen af Suduroerne havde de Norske Konger overdraget til Jarlerne paa Orkenoerne, hvilke havde Skatterne af hine Suduroer, og sendte den siden over til Norge. I denne Forretning havde Sigurd Jarl engang udsendt en af sine Hofmænd, ved Navn Rane Selmundarson, en Sonnesøn af Porbjørn Jarlakappe fra Norge h), som ved den Leilighed kom endeel af sine Landsmænd til Hiælp, imod endeel Skotske Seerovere, paa følgende Maade. De Norske, saavel Norden- som Sondenfiælds fra, dreeve da en vidtloftig Handel paa Zjssland, blandt andre en Wardr Hvite, og en Olaf Rettiison fra Elldo i). Under Hjemreisen til Norge, paa hvilken de havde Nialls Sonner paa Zjssland, Helge og Grim, i Selskab med sig, bleve de overfaldne af en Storm fra Norden; de driive længe om i Soen, uden at viide, hvor og hvorhen, men komme endelig paa et Sted, hvor de mærkede at Soen var grund, og hastede deraf, at de vare nær ved Land, enten under Orkenoerne, eller Skotland eller Irland. Siden klarede Veiret op, de seer Land paa begge Sider, og kaste Anker, men blive tilslige vaer, at 3 Skibe k) komme ansættende, ud af den saa kaldte

f) See Nialls Saga Kap. 77. S. 127.

g) See foregaaende Kap. 2, §. 18 i denne Deel.

h) See Toiszi Orcades, pag. 28.

i) Uden Tvil den Gaard Ellden, beliggende paa det nu saa kaldte Nommendals-Eid, i det Throndhjemiske.

k) I Nialls-Saga, Kap. 84, S. 124, staar: 13, hvilket vel neppe kan være. Forsaars i Orcades, pag. 28, har i sit Exemplar af Nialls-Saga læst 2de; og det bliver uden Tvil det retteste.

kaldte Skotlandsfjord l), for at angribe dem. Anførerne for disse Skibe vare Griotgard og Snæfalf, Moldan Jarls Sonner fra Dungaalsbæ i Skotland, men Fettere til den Skotske Konge Melkolf (Melcolm m), hvilke strax angrebe hine, da de Norske, efter Helges og Grims Tilskyndelse, ei strax vilde overgive sig, og under Træfningen nedlægge de Olaf: men i det samme bliver man 10 Skibe vaer, som haffe hen til Stedet, hvor Slaget stod, alle beprydede rundt om Bordene med Skiold hos Skiold; man seer paa det foreste af dem, en Mand staaende hos Masten, iført en Silke-Trøie og en forgyldt Hiælm; og denne var foromtalte Kare, som nu kom tilbage fra Suduræerne, med Skatten af benævnte Der, som han der, paa Sigurd Jarls Begne, havde indsamlet, eller imodtaget af den der værende Jarl Gille n), og nu, efter Anmodning, slog sig til sine Landsmænds Partie, hvilke han gjorde den Bistand, at bemeldte Skotske Printser bleve nedlagde, deres Skibe erobrede, og alt deres Gods gjort til Bytte. Efter denne Forretning indbyder Kare hine fremmede at gøre sig Følge til Sigurd Jarl, til Rosser, paa hvilken De, fornemmelig i Kirkevog, de Orkenoiske Jarler maae have haft deres fornemste Sæde; de tage imod Tilbudet, og de blive Vinteren over i Jarlens Hof: men imidlertid faaer denne, af forbenævnte Helge Nials Søn fra Zisland, den Advarsel o), at Skoterne havde paa det faste Land tilføiet ham en betydelig Skade; Jarlen laer derpaa Sagen strax undersøge, ved at sende Bud

B b b 2

der=

l) Den samme, som ellers kaldes Petlandsfjord.

m) Uden Tvil Nicolomb den 1ste.

n) Se Nials Saga, Kap. 86. S. 126.

o) Han skal, lig som hans Fader, have været forspær, d. e. vidst at sige forud fraværende eller tilkommende Ting. Væntelig har han kunnet slutte sig noget saadant til af visse Omstændigheder, eller han har, ved et eller andet Tilfælde, faaet Nys derom.

derom til sin Sønnelemmand Arnstot paa Straumen p), den-
ne underrettes derom, ved at udsikke Speidere, for at ud-
grandske Sagen, over til Skotland; og nu faaer man viede,
at tvende Skotske Jarler, Hunde Jarl, og Malsnat Jarl,
havde gjort Indfald i Sigurd Jarls Lande, og der dræbt
hans Maag (Svigersøn formodentlig) Havard i Trassvik).
Sigurd Jarl opbyder strax derpaa en anseelig Krigsmagt,
han har foromtalte Kare, samt Mals Sønner, i sit Selskab,
med dem gaaer han over til Skotland, og han møder Sko-
ternes Hær ved et Sted, Dungalnipa kaldet. Her kom
det til et haardnakket Slag; i det er Seieren en Tiid lang
meget uvis: thi Skoterne havde her en mægtig stor Krigs-
hær samlet, og foruden de Krigsfolk, som stode i Slags-
orden, en Hob løse Tropper, med hvilke de fulde Oeboerne
ind i Flanken. Desse leede derover et temmeligt Nederlag:
men Kare og de andre fremmede, som vare i Sigurd Jarls
Krigshær, hjulpe ei lidet til at oprette igjen hans og hans
Krigsfolks forfaldne Sager. Helge driiber bemeldte løse
Tropper paa Flugten; men Kare gaaer mod Malsnat Jarl,
hvilken han nedlægger; og dette indjog Hunde Jarl saadan
Frygt, at han tog Flugten. Sigurd Jarl forfølger vel en
Tiid lang den flygtige Fiende: men ham bringes Kundskab,
at forbenævnte Malskolf (uden Tvil Malsdan) Jarl samlede
hos Dungalshæ q) en den overlegen Krigsmagt; han hol-
der derfor Krigsraad med sine Folk, alle ansee det for tien-
ligst

p) Den ligger mellem Orkenøerne og Skotland, sidstnævnte nærmere end hin-
ne, og derfor er den i de senere Tider, da den tilhørte Greverne af
Karnes, bleven regnet til Skotland. Buchanan Hist. Sco-
Lib. 1.

q) Med dette Navn kan her ei vel være ment Duniobey, Dungsbe-
y, som ligger ved det yderste Korhiern af Skotland,
mod Nordvest, men rettere enten Staden Dunkel, eller og Dün-
wel i Provinzen Ross.

ligst at gaae tilbage r), og man farer over, først til-forbe-
nævnte Straumen, hvor man deeler Byttet, men siden vii-
dere til Rossen, hvor Sigurd Jarl, i et stort Giestebud, ud-
deeler anseelige Foræringer til dem, som fornemmelig havde
indlagt sig Ære i foromtalte Slag, til Kare især, et skönt
Sværd og et med Guldtraad ombundet Spyd; til Helge,
et Guld-Armhaand og en kostbar Kappe; til Grim, et Skjold
og et Sværd.

§. 6. I disse Omstændigheder vare Sagerne mel- Tildragelse
lem Orkenøerne og Skotland, da bemeldte Helge og Grim, mellem Ulf
efterat være blevene Jarlens Hofmænd, i Selskab med Kare og Helge.
og flere, drog ud paa Søeroverie, uden Tvil for ogsaa paa
den Maade at fortsætte Krigen med Skotland, under hvilket
Tog de streifede viide omkring, indlagde dem overalt Seier
og Bytte, og blandt andre, i et Søeslag, overvunde Gud-
rod,

B b b 3

r) At Sigurd Jarl saaledes drog bort, synes tilfældigvis, at Fordeel, i
bemeldte Træfninger, ei altid maae have været paa hans Side,
men at hans Folk maae tilfældigvis have lidt noget Nederlag. Hidhen
hører derfor uden Tvil hvad de Skotske Skribente fortælle om et
Slag, holdt i Kong Kenneth den 3des Tid, mellem de Skotske
og de Danske (saa kalder man gemeenlig de Norske). Man havde
lange haft Fred i Skotland, saa fortælle de, se J. Lessæus de re-
bus Scotorum, Lib. 8. pag. 186, indtil de Danske angrebe Kong
Kenneth hos Berth. I Begyndelsen af Slaget blive de Danske
overvundne og flye; Skotterne glade over den rundne Seier, i Stes-
det for at forfølge de flygtige, vende sig mod de slagne, og fruhugge
dem Hovederne. Saa snart de Danske mærke dette, samle de sig paa
nye, de anfaldt Skotterne saa hidsegen, at disse tage Flugten, uag-
tet al den Umage, som deres Konge gjorde sig, for at holde dem
derfra, og deres Nederlag skulde have blevet almindeligt, dersom en
Bonde, ved Navn Hagi, med hans 2de Sønner, som arbejdede paa
Marken med sin Plov, da dette skeede, ei havde sat sig i en hund
Bet, hvor hans flygtige Landsmand vilde igiennem, drevet dem til-
bage til deres Konge, og mod Fienden, og derved nødt dem at falde
an paa Fienden, som atter blev slagen.

rod, Konge paa Den Man; uden Tvil den samme Gudred eller Godfrid, Haralds Son, hvorom tilforn er-meldt. Men følgende Sommer begave Nials Sonner, paa et Skib, som Jarlen forærede dem, sig over til Norge, hvor for-omtalte Fortrædeligheder for Hrap's Skyld modte dem; Kare drog ogsaa, nogen Tiid derefter, sammesteds hen, for at bringe Hagen Jarl Skatten af Suduroerne s). Derfra drog de samtlig tilbage til Sigurd Jarl, men følgende Sommer atter ud paa Soeroverier, hvilke de fortsatte langs Suduroerne, ventelig for at udrydde der andre Soerovere, samt langs Kysterne af Den Alingulsen eller Mona, ved Salltiri (Kantire), hvor de gjorde Landgang, og holdte en Træfning med Indbyggerne, og saa vandre langs Kysterne af Bretland eller Valles, hvorpaa de hiemsogte Den Man, og komme, ved den Leilighed, atter i Træfning med foromtalte Godraud, Konge paa Man. Ham overvunde de paa nye, dræbte hans Son Dungal, gjorde et stort Bytte, men drog siden nord til Rolul t) paa Suduroerne, til Gille Jarl, hos hvilken de opholdte sig nogen Tiid, men begave sig siden, i hans Selskab, til Orkenoerne, hvor nys-nævnte Jarl fik Sigurd Jarls Søster Nereide u) til ægte, og drog med hende hjem til Suduroerne. Saaledes var Orkenoerne, al denne Tiid, bestandig indviklede i Urolig-
lig.

s) Det synes rimeligt, at denne Skat ei er bragt hvert Aar over til Norge, men kun hvert 4de Aar, som af foransførte Fortælling kan surres: thi efterat have indsamlet Skatten paa Suduroerne, opholdt Kare sig 2de Aar paa Vikenserne, førend han drog til Norge med den, først den 3die Sommer derefter.

t) Synes at være det Sted Rolle, liggende norden paa Den Lewis, den nordligste og største blandt Suduroerne, hvilken de gamle kaldte Liodhus, see Camdens Britannia, uden Tvil de gamle Norste, som der have boet: thi Navnet er altsammen af det Nordiske Sprog.

u) See Nials Saga, Kap. 86. S. 138, men Kap. 134, S. 268, kaldes hun Svanlaugu.

ligheder, med de Skotske, især efterat Skule havde hylbet den Skotske Konge; bemeldte Der vare ei heller imidlertid frie for indbyrdes Uroligheder, som sees af foranstøt, hvortil endnu dette kan lægges. Paa Sanden, en af de nordligste blandt Orkenøerne, boede i oftomtalte Sigurd Jarls Tid, en Mand, ved Navn Ulf, kaldet hin Ille, eller den Onde; denne levede i Misforstaaelse med en Harald, boende paa Rinarøen, hvilken han overfaldt og dræbte, fordi denne ei vilde sælge ham sine Gaarde, som Ulf havde forlangt. Ulf bliver for denne Gierning ilde omtalt af alle, Sigurd Jarl befaller ham at gjøre den dræbtes Arvinger Erstatning, og Ulf lover det: men imidlertid faaer Haralds Søn Helge, sin Faders Drab at viide, denne var en af de Tidens store Søehaner, der sværmede om langs Kysterne af Skotland, men en af de ædelmodige, saadanne som alle de vare, der vilde ansees for rette Søerøver-Helte, der lode Røbmænd, Bønder og andre ubevæbnede fare i Fred, men søgte kun andre Vikinger eller Røvere, der ginge ud alleene for at plyndre. Disse vare altsaa i de Tider Handels og de Handlendes Forsvarere, ei Forstyrre, og blandt deres Tal Helge, som underrettet om sin Faders Død, nu vender hjem, for at søge Hævn, hvilken falder paa en uskyldig, paa Ulf's Forvante Bard. Denne, hoist misfornøiet med bemeldte paa Harald begangne Mord, havde skilt sig fra hans Selskab, og vilde drage bort fra Ragnvalldøen, men træffer paa Helge, som uagtet Bard bevidner sin Uskyldighed, dog efter en tapper Modstand nedlægger ham. Helge overdrager derpaa Sagen til Jarlens Kiændelse, undskylder det paa Bard begangne Drab, med Uvidenhed om hvad mellem Jarlen og Ulf var aftalt, og begiver sig hjem: men han mærker, at Ulf havde andet i Siinde, end at lade Sagen komme til Jarlens Kiændelse; han seer sig ei sikker hjemme; han sæl-

sælger derfor sine Gaarde, i Forsæt at reise bort; dog maatte
 Hævn først søges over Ulf, og for at faae den, begiver Helge
 sig til hans Gaard. Ulf er ei hjemme; dog uoplyndrer
 Helge Gaarden, bortfører Ulf's eneste Datter, Helga, som
 ei var uvillig at blive, og gaaer derfra. Saa snart
 Ulf faaer dette at vide, samler han en anseelig Skib-Flaa-
 de sammen, og opsøger Helge, som vel er langt væger, men
 forsværer sig dog med megen Tapperhed, indtil Natten.
 Denne adskiller Trængningen: men Helge seer forud, at al
 Modstand vilde være forgievet, om han blev der til Dagens
 Ankomst; en Storm rejser sig i det samme, han springer der-
 for over Bord, med Helga, og kommer til Land, hvor
 han begiver sig ind i Skoven, og fremmer til en Hytte, be-
 høet af en fattig Mand, ved Navn Thorfin, som kender
 Helge, og tager med Glæde imod ham. Hos denne Mand
 forblev Helge Vinteren over, holdt imidlertid Bryllup med
 Helga, og leiede sig af Thorfin en liden Gaard, at boe paa,
 i Formodning, at Ulf inden foie Tid skulde doe. Denne
 hans Formodning slog ham ei heller Feil. Efter to Aars
 Forlob, var Ulf død; Helge kommer da tilbage, faaer saa-
 vel Ulf's som sine egne Gaarde i Besiddelse, og avler siden,
 med sin Hustru, blandt andre en Son, ved Navn Bard,
 der skal være bleven Biskop i Irland x).

Tilbragelsen
 med Porkell
 Krasla.

§. 6. Foruden hidindtil anførte, skæde ved samu-
 lieder endeel andre Tilbragelser, paa Orkenoerne, der ogsaa
 hore hidhen. Porkell Krasla fra Jisland, der nedstam-
 de fra Rognvald Møre-Jarl, og var folgelig i Forvant-
 med de Orkenoiske Jarler selv, drog i sin Ungdom, me-

x) Se Torfæi Orcades, lib. I. cap. 10. pag. 32.

Norsk Kribsmand, ved Navn Biörn, fra Zisland til Or-
kenserne. Biörn, som tilforn bekændt med Sigurd Jarl,
skaffede her Porkell Adgang til Jarlens Hof; denne opfører
sig der til Jarlens Fornøielse; han fortæller ham, efter Til-
spørgsel derom, sin Herkomst; han ophøies derefter til større
Værdighed, og han følger siden med Jarlen, paa et Krigs-
tog, under hvilket de sværmede vidde omkring, og engang
gjorde Landgang paa de Skotske Kyster y). Efter Tilba-
gekkomsten til Skibene, lader Jarlen sine Følf mynstre, man
sønder ingen, uden Porkell alleene, man søger strax efter
ham, og man finder ham i en Skov, staaende ved en Eeg,
hvor tvende angreebe ham, men fire laae døde om ham paa
Jorden. Disse vare Skoter, som han havde nedlagt, hine
tog strax Flugten, og Porkell bringes til Skibene, hvor
han undskylder sin Udeblivelse dermed, at han vel havde hørt
Jarlen befale, at de skulde gaae af Skibene paa Land, men
ei at de skulde rende fra Landet til Skibene, den eene fra den
anden, at ved at gaae forbi et gammelt Slot, havde han
fundet en Sum Penge, 20 Mark Sølv omtrent, som der
af Muren med endeel Steene vare udfaldne; at de paa Slot-
tet, som vare bleve det vaer, havde derover sat efter ham;
og at han ved den Leilighed var kommen i Kamp med dem.
Den fundne Skat vilde han nu skulde høre Jarlen til: denne
paastod, den var Porkells, men tillod siden, at den maatte
deele dem imellem, og fastsatte det, som en Lov, for Frem-
tiden, at hvo som forlod Banneret, og løb fra de andre til
Skibene z), naar Landgang skeede, skulde ingen Deel have i
Det

y) See Vatsdala, og Torfæi Orcades, pag. 30. Formodentlig har Toget
fornemmelig sigtet paa Skotland.

z) De Norske have da altsaa taget Flugten til Skibene, forfulgte af de Skot-
ske; hvilket bekræfter hvad tilforn i S. 5 er anført.

det giorte Bøtte. Men Porkell, som siden opholdt sig hos Jarlen tvende Aar, blev af denne ophøiet til Hofmand, og afslagt med anseelige Foræringer, da han reiste hjem til Jisland igien. Sammensteds fra komme, foruden bemeldte, i de Tiider, hvorom nu handles, endnu flere over til Orkenøerne; dem ville vi her gaae forbi, og derimod kortelig anføre, hvad sig tildrog mellem en Porodd fra Jisland og en deel af Sigurd Jarls Mand. Bemeldte Poroddr var en viide bereist Mand, som med sit Skib drog omkring paa Riobmandskab, ogsaa til Dublin i Island a), hvorfra da han engang skulde reise hjem, traf han paa en øde De ved de nordlige Kyster af Island, endeel af Sigurd Jarls Mand. Disse skulde bringe hjem til ham den Slat af Den Mann, som Jarlen paa et af sine Søerover-Toge havde tvunget nødsrønte Des Indbyggere til at betale, men de havde undervejs været saa vanhældige, i en Storm at liide Skibbrud ved bemeldte øde De, hvor de vare i yderste Fare for at omkomme. Desuden frngtede de nu for at komme, enten til Suduroerne eller Island, hvor Porrod, enten skrap eller under sin Hiemreise, kunde sætte dem i Land, af Marsag, at de under bemeldte Tog, paa begge Steder, havde nylig udøvet Fientligheder; de anmodede derfor Porrod om, at bringe dem til Orkenøerne: men denne, under den betydelige Forevending, at han ei vilde fare af sin Bei, som laae luge til Jisland, vidste saa vel at føre sig den Rod, hvori hine vare bestedde til Nytte, at de maatte give ham en stor Deel af Skatten for hans Skibssbaad, som dem blev overladt, og paa hoi-

No. 282.
narrant.

a) Se Eyrbyggja eller Eddunesinga-Saga.

held
Den
alder
Regie
udstra
mangi
med o
hooro
iet, v
at af
delst
Re
sa

§. 7. Paa denne Maade søgte de Norske at vedligeholde det Herredomme i Vester-Havet, liige indtil Den Man, Den Mona og Engelland selv, som de enten havde havt fra ældre Tiider, eller forhvervet sig, under Harald Haarfagers Regiering. Vi have paa et andet Sted viist b), hvor vidt udstrakt dette deres Herredomme var, i Irland især, hvor mange, og hvor næsten idelige Krige de derom maatte føre med de indfødte, og disse varede endnu ved i det Tiidsrum, hvorum her handles, dog ei i den Størke eller Mængde, som før, ved det Ostmændenes Magt der efterhaanden begyndte at aftage, ligesom de indfødtes tiltog, ventelig deels formedelst de bestandige Uroligheder, hvori deres Landsmænd, de Norske, nu hiemme hos dem selv, vare indviklede, deels ogsaa formedelst de Engelskes nu paa en Tiid tiltagende Magt, især under Kong Edgar, der indtog saavel andre Steder i Irland, som Dublin selv. Men de Engelskes Magt vedvarede der denne Gang ei længer, end til Edgars Død; og nu begyndte Ostmændene igien at reise Hovedet i Veiret, især under den berømte Olaf Sigtrygs Son, som til sine Tider var meget mægtig, saavel i Engelland, som i Irland, og derfor kaldes af endeel Over-Konge i Irland c). Denne søgte, saa længe de Engelskes Overmagt i Irland vedvarede, kun at forsvare sig selv, og at vedligeholde Ostmændenes Magt i bemeldte Land, saa vidt skee kunde; i Anledning af en Krig, som reiste sig mellem de tvende indenlandske Printser, Donald Konge i Irland, og en anden Donald, den fordum mægtige Irske Konges Kongelæks Son, holdt han den sidste Partie, i et Fjeldslag, hvori vel mange paa begge Sider omkomme, men Kong Donald dog leed det største Nederlag; og kort efter Edgars Død,

Kortfættelse af de Norske 2: Ostmændenes Bedrifter i Irland.

No. 975.

Kong. Olaf Sigtrygs Son.

No. 970.

C c c 2

var

b) See Norske Histories 2den Deel, i Tilhængen, §. 3. 4. S. 430.

c) See sidst anførte Sted S. 446.

- var Kong Olaf bleven igien saa mægtig i Irland, at han der
 No. 977. i en Træfning nedlagde foromtalte Kong Donalds tvende
 Sonner, Murtach og Kongelach. Bemeldes Murtach
 er uden Tvil den, som vore gamle Skribente kalde Myr-
 tiartan, hvis Datter Melkorka var saa vanhældig, at hun
 i 14 eller 15 Aar gammelt blev fangen af endeel Sørovere,
 og siden solgt til en Datter-Søn af den foromtalte Skotske
 Konge Porstein Rode, til en Mand, ved Navn Høskuld,
 som boede paa Island, og med hende avlede en Søn, ved
 Navn Olaf, der for sin Deilighed, blev kaldet Pa eller
 No. 979. Paafugl d). Men Kong Donald døer; hans Søn Me-
 & 980. lachlin, som ogsaa kaldes Melsechlin e), af andre Mala-
 chias, følger ham i Regieringen; og denne søger strax at
 hævne paa Østmændene, den Skade, som de havde tilføiet
 hans Fader og Brodre. Til den Ende griber han sig an
 af alle Kræfter; han samler en mægtig Krigshær, og med den
 No. 980. angriber han Østmændene hos Lemor, i et Feldslag, hvori
 et alleene nogle tusinde af dem berettes at være omkomne, men
 ogsaa næsten alle deres fornemste Anførere, tillige med Kong
 Olafs Søn Reginald (eller Ragnar) nedlagde. Et Ban-
 held, der skal have gaaet Kong Olaf saaledes til Hierte, at
 han næste Aar derefter gjorde en Pelegrims Fart til den De-
 Hu, Hn eller Jona f), og døde der af Sorg. Desse
 sammenslodende Banheld svækkede vel meget Østmændenes
 Magt i Irland, eller gabe den et Stød, som siden ei var a-
 forvinde; de Jeske gjorde ogsaa kort derefter Indfald i de-
 strax norden for Dublin beliggende, og Østmændene da ti-
 hørende Provintz Fingal, en af de frugtbareste i Landet,
 der

d) See Kristni-Saga, pag. 191.

e) See Jac. Werzi Antiquit. Hiberniæ. pag. 19 & 113.

f) See Cambdens Britannia, de Insulis Britannicis.

der var som et Forraads-Huus for Alget g), hvilket Landskab de nu hiemsogte med Ild og Sværd, og befriede alle de Iriske, som Ostmændene der holdte fangne: men dette hindrede dog ikke, at jo Olafs Son, som de Iriske kaldte Glun-^{Glunjarand} jarand h), ei alleene kom til Regjeringen over Ostmændene, som endnu vare i Besiddelse af Dublin, med omliggende Lande, men at samme ogsaa bragte det saa vidt, at Melachlin ansaae det for raadeligt at slutte Fred med ostmændene; hvilke derpaa, ei alleene, for igien at kunne oprette deres forfaldne Sager, med adskillige, ventelig af deres Landsmænd, eller de Norske, hvervede eller leiede Tropper, gjorde Indfald i den Leinsteriske Konges, Brian Murchards Sønns Lande, som da han vilde sætte sig til Modbærg, af dem blev fangen, og kort derefter dræbt; men ogsaa, som bemeldte Kong Melachlins Bundsforbante, i en Træfning overvunde og sloge Donald Klæn, Lorcans Son, No. 983. Konge i Leinster, paa Flugt; i hvilken Træfning, blandt andre af de fornemste, ogsaa omkom Patrik, en Son af den stammiske Under-Konge Ivar, der boede i Waterford, Stab, som i de ældre Tider, af de Norske var bleven st og anlagt i). Men ei længe derefter blev Glun-Ja- No. 984. id dræbt k), af hans egen Tiener. Ham fulgte hans Kong Sig- oder Sitrik, eller som det rette gamle Navn heeder, Sig- rik. 3, i Regjeringen: men med ham vare ei heller de Ostmænd fornoiede; de drev ham derfor, efter nogle Aar i Land- fng-

C c c 3

See Cambdens Britannia de Hibernia, provincia Leinster.

Uden Tvil har Navnet været det blandt de Norske brugelige Glarande, som efter de Gamles Maade er blevet formceret med et Dye-Navn Glun, taget af et vist Sted, eller andet Tilfælde.

ørste Histories 1ste Deel, Kap. 7. S. 27. 29.

en Elirman Ablofs Son, som Karabok beretter, ved denne Tid at være dræbt, er uden Tvil ingen anden, end denne samme Glarande.

flygtighed; dog betænkte de sig strax igien anderledes, og antog ham, næste Aar derefter, atter for deres Konge.

De Norske
Bedrøvet i
Osteroen.

S. 8. Saaledes lykkedes det da de Norske, enten at forsvare, eller at udvide, eller at forsikre sig de Eiendele, som de besadde i Irland især, hvor de saa kaldte Ostmannske Konger dog synes meere at have arbeidet for dem selv, end for den Norske Krones Beste, og heller at have været frie uafhængige Printser, end erkjendt de Norske Kongers Overherredomme. I det mindste troer jeg, det sidste vil være vanskeligt at hevise. Vist bliver det derimod, at bemeldte Norske Konger førte Overherredømmet, paa Orkenoerne og Heltland, paa Suduroerne, samt over en Deel af Skotland liige indtil Verne Man og Mona, Steder som de deels havde ciet fra meget gamle Tider af, deels gjort sig underkastede eller skatkyldige, under Kong Harald Haarfagers Regjering. Vester- og Nord-Havet var ogsaa, fra de ældste Tider af, de Norges fornemste Tummel-Plads, hidhen ginge de fleste af deres Soerover-Toge, og de førte der virkelig, for det meste, Herredømmet til Soes: men dog forsømte de ei heller at indfinde dem, paa de sydlige og østlige Kanter, sær i Osteroen, som af foranførte Kong Harald Graafelds, Hagen Jarls, Oluf Tryggvasons og fleeres Exempler kan sees. Til disse Exempler paa de Norges Bedrøvet i Osteroen, kunne dog endnu følgende lægges. Gunnar Hamundson, fra Hlidarenda i Eliotshlid paa Zisland, var i de Tider en af de største, de berømmeligste Mand der paa Landet: han nedstammede ei alleene fra de Nomedalske Jarler, fra den berømte Hrafnistiske Familie, og fra Ketill Hæng den yngre især, men besad ogsaa usædvanlig store og rare personlige Egen-

skaber,

1) See Arngrimi Jonz Crymogza, Lib. 2. Genealogia 1211a.

faber, fremfor de fleste andre af sine Landsmænd m), han var stor, stærk, færdig i at føre Sværdet, saavel som i at skyde, saa han kunde hugge og skyde med begge Hænder paa eengang, hugge især med den Hurtighed, at 3de Sværd syntes at være i hans Haand, og skyde saa vist, at han traf alt hvad han medede til. Tøft sin heele Rustning kunde han springe ligesaa høit i Veiret, som han selv var høi, og ligesaa færdigt tilbage, som frem; han kunde desuden svømme saa hurtig, som en Sælhund, og var i alle andre da brugelige Legems Øvelser saa dreven, at ingen (paa Zisland) deri opnaaede hans Maal n). Denne Mand, som prydede alle disse herlige Egenskaber, med moralske Dyder, med saadanne endog, som vare rare i de Tiider, besluttede i Selskab med sin Broder Rolf, sig at forsøge Lykken udenlands, en Ting, som da var meget giængs blandt hans Landsmænd. Til den Ende stiger han om bord paa et Skib fra Lunsberg i Btügen, hvis Eier var Hallvard Hvite, en meget fornem Mand, som da var i Zisland, men havde tilforn seilet vidt omkring, til alle Lande mellem Norge og Gardarike, som det heeder, ogsaa til Biarmeland, og de komme til Lunsberg, ved de Tiider, da Kong Harald Graafeld og Dronning Gunhild vare døde, men Hagen Jarl kommen til Regjeringen i Norge o). Efterat Gunnar havde været Vinteren over i Lunsberg, spør Hallvard ham ad, om han vilde drage til Hagen Jarl. Gunnar havde uden

Gunnars
af Hilda-
renda og
Hallvard
Hvites.

m) Sagan af Gunnlaugi Ormsunga, S. 18, nævner kun 2de paa Zisland, som kunde sættes ved Siden af ham, nemlig Gunnar Hlifarson og Steinþor a Eyre.

n) Saa siger Njala, Kap. 19. S. 29.

o) See nyånsførte Njala, Kap. 29. S. 41. Man mærke, at her tales om Haralds og Gunhilds Død, som skeet paa eengang, eller fort efter hinanden, og skeet førend Hagen Jarl kom til Regjeringen over Norge. En Beretning, som bekræfter, hvad om Dronning Gunhilds Død tilforn er anført.

uden Tvil lært at kende denne Herres Tænkemaade; han vidste ventelig, at han ei satte ret Pris, uden paa dem, som havde vilst Prover paa Mod, paa Tapperhed, sær i Hærfærde; han svarede derfor Hallvard, at de først skulde fare ud paa Søeroverie; dermed er Hallvard fornoiet p); han lader strax udruste tvende lange Skibe, som han havde der i Vitingen; dem fattes ei Folgesmand eller Personer, som i deres Selskab havde Lust til at vilske sig paa de Tiiders store Vrens og Lyffens Bane, eftersom Gunnar var allerede bekendt for en tapper, en duelig Mand; han med sin Broder anfører det eene, Hallvard selv det andet af Skibene: men denne Krigsmagt syntes dog ei tilstrækkelig nok, til noget ret vigtigt at udrette; og de seile derover for det første til Hisingen, til en Olver, som var Hallwards Frende, for at faae Hielp og Understøttelse af ham. Olver forstærker dem ogsaa med tvende Langskibe, det eene paa 20, det andet paa 30 Røerbænke; han bemander med sine Huus-Karle det eene, det andet med Bonder; og han lader dem viede, at fiendelige Skibe laae i Elven, for hvilke en Vandill og en Karl, Stolf den Gamles Sønner østen fra Gautland, vare Anførere. Dette standser dog ei deres Afreise, men gjør heller, at den des hastigere gaar for sig; de ruste sig til en Træfning; de komme midt ind imellem Fiendens Skibe; et Søe-Slag begynder, det driives med uegen Hidsighed paa begge Sider: men faaer det Udfald, at benævnte tvende Brødre nedlægges, Vandill af Gunnar, Karl af Rolfsteg, og de Norske forhverve sig et riigt Bytte. Dermed gaar de siden til Danmark, og saa videre til Smaaland; de komme der atter i en Søe-Træfning, de vinde Seier, og for at være des tidligere paa Færde, til et nyt Tog, næstkommende Aar,

p) Man seer her, hvorledes de gamle have ført Ridsmandskab og Søeroverie om hinanden, og hvor færdige de have været til begge Deele.

Mar, reiste de ei hiem om Høsten, men blive Vinteren over i Øster-Søen. Der fortsatte de følgende Sommer deres Tog; de træffe hos Refall (Revel) en Søerøver-Bande, den overvinde de, og de drage siden videre øster ud til Enshyllo (Osel). Her gaaer Gunnar i Land, han træffer der en Dansk Mand, ved Navn Tofe, som var bleven fangen af endeel Søerøvere, og her fastet paa Land; af ham faaer Gunnar viide, at her under Den laae en Søerøver-Flaade, under Anførsel af 2de Brødre Hallgrime og Røllstæg, to store Stridsmænd, en trediedeel stærkere paa Skibe og Folt, end Gunnars Selskab var, samt udrustede med Vaaben, som ei havde deres liige, Halgrim med en forheret Atgeir q), Røllstæg med et fortreffeligt Sax-Sverd r); og desuden beretter Tofe, at bemeldte Brødre havde gjort et meget riigt Bytte, som de havde stult paa Landet, men som han vidste at aabenbare for Gunnar og hans Selskab, og han lægger til, at hine Søerøvere allerede havde udspeidet Gunnars og hans Selskabs Ankomst. Denne vender efter en saa bekvem indhentet Rundskab, strax tilbage til sine Skibe, han bringer sit Selskab denne Tidende, og de sætte sig i den beste Forsatning, for at tage imod hine. Det varer ei heller længe, førend de forventede Fiender indfinde sig, en haard Træfning følger strax derpaa, under hvilken Halgrim bestiger Gunnars Skib, men denne nedlægger først Halgrim med sin egen Atgeir, siden hans Brøder Røllstæg; de øvrige Søerøvere udbede sig derpaa deres Liv

q) Et Slags Spyde, eller Vaaben, glorte til at stinge med. See Lexicon til Landname, S. 478. Uden Tvil have de været forsynede med klærende Mod-Hager, for at gøre des større Virkning, i sær for ei at kunne trækkes ud af Saaret, uden med den saarede Drab.

r) hvor stor Pris de gamle have sat paa gode Vaaben, og hvor megen Kraft tilskrevet dem, see vor Histories 2den Deel, S. 392-394.

Liv og Frelse, deres Naaben og Klæder at beholde, samt Frihed at reise til deres Hiem; det tilstaaes dem; man faaer et rigt Bytte, man bemægtiger sig ogsaa foromtalte Skib, og dermed vender Gunnar og hans Selskab, i Folge med Lofe, nu forsynede med en Flaade paa 10 Skibe; til Hædaby i Danmark, hvor Kong Harald Blaatand da var. Denne Konge lod Gunnar indbyde til sig, i noget Slags, var hans i alle Slags Øvelser, hvori ingen, i noget Slags, var hans liige, bevilste ham megen Ære, tilbød ham et godt Givertmaal, anseelige Forleeneringer, hvis han vilde blive i Danmark, og da Gunnar ei vilde tage derimod, afsagde ham med anseelige og store Foræringer s), saasom med sin egen Statsklædning, med et Par med Guld bordprede Hansker, med et saa kaldet Skoebond med Guld. Knuder paa, med en Gardist Hat, en Hat, gjort eller klobt i Gardarike, samt med et skønt Langskib, og meget andet Gods. Dermed drog de tilbage til Norge, først til Hisingen, hvor de lode Olver faae sine Skibe igien, med den Part af Byttet, som paa bemeldte Skibes Deel kunde salde, men siden til Throndhiem, til Hagen Jarl t), hos hvilken Gunnar opholdt sig følgende Vinter over, og fik af ham ei alleene et Guld-Armbaad til Jule-Gave, men ogsaa sit Skib laddet med Meel og Bæd, lad være der endnu var nogen Dyrtilid i Landet, da han tog Afsked, for at drage til Jisland.

§. 9.

- s) Det synes af denne Kong Haralds store Gæmildhed mod Gunnar og hans Selskab, at være tydeligt, at ved bemeldte Sværøvers Nederlag er Heret benævnte Konge og hans Rige en væsentlig Tjeneste. Uden Tvil have de længe plaget Danmark med Røveri, og været af de flemme Sværøvere eller Vikinger.
- t) Af denne havde han nu ei at vente sin Afviisning: „nu, sagde han, er jeg færdig at fare (til Hagen Jarl, thi nu har jeg noget forseg mig, men det var jeg ei, da man forrige Gang foreslog det“ Niala, Kap. 31. S. 46.

Kon-
hans
di i
til
de for
fra B
tomst
Dort
keir
her

§. 9. Noget Tid førend sidstnævnte skede, endnu i Kong Harald Graafelds Tid, men uden Tvil ei længe for hans Død, kom en anden anseelig Mand, en Kutur, som vi i den foregaaende Historie have omtalt, fra Jisland over til Norge. Denne Mand nedstammede ei alleene fra en af de fornemste Familier i Norge, hvor han ogsaa var født u), fra Biørn Buna, Herse i Sogn, der kunde regne sin Herkomst fra de gamle Norske Konger x), men han var ogsaa en Dotter-Søn af den Skotske Konge, den oft omtalte Thorstein Raude y), til hvilken adskillige af de fornemste Familier paa Jisland kunde regne deres Herkomst. Hans Dotter Thorgerd, tilforn gift med en Dalla Koll paa Jisland, drog efter hans Død dertil, over til Norge, hvor mange af hendes Paarørende boede, der indlob hun sig i andet Ægteskab med en Norsk Mand, Herjolf, uden Tvil fra Sogn, og ham fødte hun Eyvind og Kutur, begge i Norge, hvor Eyvind blev boende, men Kutur fæstede sin Boepæl paa Jisland. Eyvind dør, efterat have ladet paa Gulathing Kutur erklære for sin Arving; denne faaer Tidende derom, ved sin Faderbrøder Dzur, som drev Handel og Seilads til Jisland; og Kutur begiver sig strax over til Norge, hvor de først landede ved Herlo z): men her havde en Sote allerede sat sig i Besiddelse af Arven; og nu begiver Dzur og Kutur sig til Bigen, hvor Kong Harald og Dronning Gunhild da havde deres Tilhold i Kongahelle. Da Dronningen faaer deres Ankomst at vide, sender hun sin Kammer-Tiener til dem; hun laer dem indbyde til sig med Koste

Kuturs og
hans Æl-
fæds Bes-
krivelse i
Østersøen.

D d d 2

om

u) See Lardala.

x) See Norske Histories 2den Deel, S. 157.

y) See Arngrim Jonæ Crymbgza Genealog. 4to og Landname, S. 114. edit. nov.

z) See Niala, Kap. 2. S. 4. Hver er uden Tvil Den Herlo, beliggende uden for Bergen.

om sit Venſkab, om ſin Hielp, i Henſigt til ommeldte Arv, i at bringe Kutur an hos Kongen; og dette Tilbud imod-
toge de, efter Dyrus Raad. "Jeg kiender, ſagde denne,
"Dronning Gunhilds Sindelag: ſaa ſnart vi ei giore,
"hvad hun forlanger, driver hun os bort af Landet, og
"frarøver os alt vort Gods: begive vi os derimod hen til
"hende, vil hun viſt opfolde hvad hun har lovet." De
ſøge da hen til Kongahelle; de blive der paa det kiærligſte
imodtagne af deres Venner og Paarørende; de begive ſig,
efter Dronningens Befalling, forſt hen til Kongen, 12 til-
ſammen i et Seſſkab, iblant dem Kutur, iført den Stats-
Klædning, ſom Dronningen havde ſendt ham til Foræring;
og her frembringer Kutur ſit Errende, deels angaaende Arven,
deels at blive antagen ved Hoffet, ſom Hird- eller Hof-mand.
Kongen giver ham Loſte om ſin Hielp, i Henſigt til det forſte
efter Dronningens Raad eller Tilſtyndelſe tilſtaaes ham og
ſaa det ſidſte, dog med det Vilkaar, at da Kongens Vre og
Høiſhed paa den eene, Landets Skikke og Vedtægter paa den
anden Side; det udfordrede, maatte Kutur endnu bie en
halv Maaned, førend den forlangte Tienefte ved Hoffet kun-
de ham tilſtaaes, og da ſkulde han paa Dronningens Be-
køſtning, blive gjort til Hofmand. Kutur adlyder; han
indquarteres imidlertid i Dronningens eget Huus, byggt af
Steen a), hvor han ſkal, ſom man beretter, have nydt ſel-
les Sæde, Bord og Seng med hende, formodentlig ei med
megen Smag, da Dronning Gunhild da maae have været
gammel, 70 Aar, om ei derover. Men Dronningens Ven-
ſkab

a) See Niala, Kap. 3, S. 6. Det er mærkeligt, at allerede i ſaa gaml
Tider have Steen-Bygninger været brugelige her i Norden ſa
i Norge. Her ſkulle de og være aldre, end i Skotland, og de Me
ſke forſt læst Skotterne at bygge Steen-Huuse, ſom Waepher
beretter.

ſkab
Stils
der
men
bliver
og ha
Dro
kann
bi

skab var ham magtpaaliggende; han gav hende derfor, ved Skilsmisſen, Foræringer oveni i Riøbet, og fremſtillede ſig derpaa, efter den halve Maanedes Forløb, atter for Kongen, men nu med et anſeeligt Følge af 30 Mand. Efter Loſte bliver han da af Kongen optagen iblandt Hofmændenes Tal, og ham indrømmes blandt dem et anſeeligt Sæde, det ſom Dronning Gunhild, efter Kongens Tilſtaaelfe, ſelv anviiſte ham. Rutar opholdt ſig følgende Vinter i Kong Haralds Hof: men næſte Foraar faaer han viide, at foromtalte Sote var, med Urven, ſom Rutar ſkulde have, dragen af til Danmark; dette melder han for Dronningen; han faaer af hende 2de Krigſſkibe, beſatte med det fornødne Mandſkab, under Anforſel af Hovidsmanden for hendes Gieſter, en Ulf Uvæginn; han beſtorkes deſuden med 2de andre Krigſſkibe af Kong Harald, ſom ſelv følger ham til Skibs; og dermed feiler han afſted til Drefund: men her traf han en uventet Fiende. Vi have i den foregaaende Deel af vor Hiſtorie b) ^{Ruts Strid med Nila.} ſeet den Bærnelandske Jarl Arnvid, for ſin Utroſkab, af Kong Hagen Udelſteens Føſter, at dritves i Landflygtighed, og at tage Flugten til Öſter Gothland c). Denne blev ſiden formodentlig en Fiende af de Norſke: men hans Son Atle foer ſaaledes afſted, at han baade af den Svenske og Danſke Konge blev erklæret for fredløs. Denne Atle, efterat være gaaen ud af Mæleren, giennem Stokſund, havde nu lagt ſig med en talriig Skibsflaade i Drefund, da Rutar og Ulf der ankomme; han angriiber dem ſtrax da han hører, at de ere Kong Harald Graafelds og Dronning Gunhilds Hofmænd; han dræber ſelv Ulf, efterat denne havde figtet, ſom en modig og tapper Mand; han beſtiger derpaa Ruts Skib, men her blev han ſaa modtagen, at han ſaldt for

D d d 3

Ruts

b) See Norſke Hiſtories 2den Deel 3 Kap. 5. 88. S. 330.

c) Saa ſiger Niala, Kap. 5, S. 8.

Ruts Haand, som efter denne Seier fik baade et stort Bytte, og forøgede tillige sin Flaade med 2de af Atles beste Skibe. Men imidlertid Rutr har med dette at bestille, seiler Sote ham usformet forbi, og tilbage til Norge, hvor han lander ved den saa kaldte Ljungarås Sida d), og gaaer der i Land. Her træffer ham Dronning Gunhilds Kammertjener Augmund, den samme, hun havde sendt til Rut, hvorom tilforn er berettet; han faaer af Sote at vride, at efter 3 Nætters Forløb agtede han at drage derfra over til Engelland, og aldrig at komme til Norge, saa længe Dronning Gunhild regierede; Augmund beretter dette strax til Dronningen, som er ei langt derfra, tillige med hendes Son Kong Gudraud; denne overrumpler, efter hendes Anmodning, Sote, usforvarende, lader ham ophænge, og bringer Arve-Godset til sin Moder, som fører det med sig til Kongahelle, hvorhen hun siden selv begav sig. Der indfinder sig Rutur om Høsten næst efter, han faaer sin Arv: men af Erkiendlighed overlader han Dronningen den halve Deel deraf; og Kong Harald faaer den tredie Deel af det store Bytte, som Rutur paa bemeldte Tog havde gjort. Hvorefter Rutr blev Vinteren over i Kong Haralds Hof, men drog følgende Foraar paa Øjurs Skib og si hans Selskab e) til Zisland, aflagt af Dronning Gunhild, til Afsked, med et skønt Guld-Armbaand, og forsynet med saa meget Meel, som han vilde have, lad være Landet var den Tid plaget af en svær Hungers Nød.

§. 10.

d) Hos andre hedder det Ljungarås Sida, som maaskee er rettere. Det er uvist, hvilken Strækning af Norge de gamle har kaldet med dette Navn, men rimeligst har det været Strandkanten af Thelemarken, Landene om Vossgrund, Skeen, Langesund o. s. v.

e) Lapdala beretter, at Kong Harald da forære Rut et Skib, hvorpaa han ventelig seilede over til Zisland.

§. 10. Ei længe efter Ruts Tilbagekomst til Zisland, synes hans Broder søn, foromtalte Olaf Pa, at have begivet sig over til Norge, hvor Olafs Fader Høskuld havde mange mægtige Paarørende, især paa Hordeland. Olaf kom dithen paa en Kjøbmands Skib, som tillige var Kong Haralds Hofmand. Her fik han derfor strax Afgang til Hoffet, og der vidste han at sætte sig i den Anseelse, i saadant Venstreb hos Kong Harald saavel, som Dronning Gunhild, at da Olaf ønskede at kunne gjøre en Reise over til Irland, for der at besøge sin Morfader Kong Myr Kiartan, udrustede de ham dertil med et Skib, besat med 60 vel udrustede Mænd, og fulgte ham selv til Stranden. Efter en lang, besværlig og farlig Reise, kom de endelig ind under Irland, men i en nye Fare: de vare ved Natte-Tiider komne ind mod Landet, langt fra den Havn, fra den Kjøbstad, hvor det var fremmede Kjøbmænd tilladt at komme; de rundt om dem liggende Skier og Klipper hindrede dem fra at komme bort; de angriibes af Indbyggerne, men forsvare sig med megen Tapperhed; den 3rste Konge, bemeldte Myr Kiartan, kommer dertil, Olaf havde af sin Moder lært det 3rste Sprog, han aabenbarer sin Herkomst for Kongen, ham og hans Selskab gives da Fred og Leide, de følge Kongen til Dublin, hvor han erkiender Olaf for sin Dotter-Søn, de gjøre ham ogsaa Selskab paa endel Krigstog; de vende derpaa tilbage til Norge, og derfra drager Olaf hjem til Zisland. Der ville vi lade ham efter os, for at følge endel flere af hans Landsmænd paa deres udenlandske Reiser. Ved eller nogen Tid førend sidst anførte Stæde, var en Haurd, en Søn af Grimken Gode, men Sønnesøn af Biørn Gullbere, fra Orkedalen i det Thronthiemske, komne fra Zisland over til Norge, paa en Kjøbmands Skib fra Biigen, ved Navn Brnujulf, hvilket Skib havde en

Olaf Pa
hans Reise
til Norge
og Irland.

Be-

Besætning inde af ei mindre end 30 Mænd f), og maae alt-
saa have været anseelig stort. Haurd havde en Geir og en
Helge Sigmundson i Selskab med sig; de lande ved
Bjorgvin eller Bergen, hvor Brynjulf skaffer Haurd
med hans Selskab Herberge, og hvor Kong Harald med
hans Moder Dronning Gunhild den Gang opholdt
sig. Her gaaer Geir ud for at see sig om, han træffer under
Veis endeel af Hofmændene, blandt dem Dronningens Je-
hirde eller Skatmester Arnþor, disse begynde at driive Gæt
med Geir, de forsøge at fratage ham en Skindpels, da han
ei vilde sælge dem den: men Geir fraghugger derover Arnþor
den eene Arm, denne døde kort efter af dette Saar, og Geir
løber hjem til Haurd. Denne forsamler strax til sig alle Jis-
lændere, som vare tilstode, blandt dem en Lindr Hallkels-
son g): men imidlertid blæses Allarm i Byen, man sender
Bud til Kongen, at en af hans Hofmænd var dræbt, han
indsfinder sig strax, og befaler, at den skyldige skal udleveres:
men Haurd begrer sig ved at giøre det, han tilbyder derimod
Kongen Penge og Selvdom; Brynjulf kommer til i det
samme; for hans, som en Vens skyld, modtager Kongen
Tilbudet, dog for sin Deel alleene, ei for sin Moders h), at
Arnþors Mord maae forsones med Penge, og Brynjulf ud-
betaler ei alleene selv Penge-Brøden, men giver desuden og

fu

f) See Sagan af Hørde og Holmverium, Kap. 116.

g) See nyånsførte Sted Kap. 12. Her er uden al Tvil det første Sted,
hvor den siden saa meget berømte Stad Bergen nævnes, og det paa
en Maade, som viser, at den allerede da har været en By, et
Handels-Sted, skønt ingen ordentlig Ræbskab, som den først i
senere Tider blev. Den her omtalte Lindr blev siden Hagen Jarks
Skald, og var med i formentlige Særlag mod Jomsvikingerne.

h) Man sees her atter en Prøve, hvor megen Indflydelse Dronning Gun-
hild havde i Hoffets Sager, hvor meget især over Hoffolkene at
bøde, allerhelst i Hensigt til dem, som stode i særdeles Tjeneste hos
hende, som her Arnþor.

saar Kongen anseelige Foræringer. Dog turde Brynjulf, af Frygt for Dronning Gunhild, ei lade dem være længer i Bergen; han sender dem derfor til Biigen til sin Fader Porbiørn Briotgardsøn, hvor de opholdte sig Vinteren over, men følgende Foraar, da Dronning Gunhilds Antkomst forestod, sender Porbiørn dem fra sig til sin Ven Harald Jarl i Gautland. Her stiftes et nøie Venskab mellem Haurd og Jarlens Søn Hroar; denne gjør i næstfølgende Jule-Gæstebud det Løfte, at bryde den berømte Vikings Sootes i) Hoi, Haurd lover at gjøre ham i den Forretning Selskab, og Geir ei at undfalde sin Staldbroder. Saasnart Foraaret kommer, begiver Hroar sig paa Toget; de vare tilsammen 12 i Selskab; de komme til Høien; denne begynde de at bryde, og de naae, efter en Dags Arbeide, ned til Træe eller Tommer-Bærket k); men om Morgenens finde de Høien ligesaa Heel, som tilforn l); og samme Stier den følgende Dag. Her

i) Det er mærkværdigt, at i næstnævnte Saga, Kap. 18, siges denne Sote at have været en Broder til den belændte Forgerd Hørgabrude, hvis Tempel stod paa Haurds Faders, benævnte Grimfells Gaard, Gullberastad kaldet. Forgerd var fra Helgeland i Norge, see Norske Historie 1ste Part, S. 99. S. 17; derafra maae da benævnte Viking, hendes Broder, Sote, ogsaa have været, og egentlig den, efter hvilken een eller flere smaae Øer, blant de saa kaldte Sviaster (Svenske Søe-Klipper) have faaet Navn, og ere kaldte. Sota-Stier, uden Tvivl, fordi han der er død og bleven begravet.

k) De gamle Begravelser, inde i Høiene, vare tildeels optømrede, som Stuer og Kamre, see Nor. Histor. Tom. 2. S. 379. hvorpaa man har et betydeligt Exempel i en Hoi, der i vore Tiider er opgravet paa Den Lekoy i Rommedalen i det Throndbiemste; og tydelig viliser Spor efter saadanne Tommer-Bærker. Hvorom meer i min Norske Reise-Beskrivelse.

l) De gamle hildte sig ind, at de Dødes Siengaugere havde overnaturlige Kræfter, og kunde tilveiebringe Ting, som for andre vare ugiørlige, især ved at tilintet gjøre alle Forsøge mod de Dødes Høie, der bleve anseete for hellige.

Herover maae de soge Othin selv m) om Hjaelp, den han, under Navn af Biörn, havde lobet Haurd, da de vare paa Reisen til Høien; Haurd faaer af ham et Sværd, det stinger han i Høien, efterat de den tredie Gang havde opkasted den, indtil Sommer-Bærket; nu arbeide de ei længere forgiebes: den fjerde Dag bryde de alle Stofte fra hinanden, og den femte aabne de Høien, af hvilken saa slem og giftig en Stank udbrod, at tvende Mand døde deraf. Haurd, efterat have betinget sig i Forlods 3de af de kostbareste Sager, som i Høien vare at finde, hidser sig der ned, efter et fastgjort Loug, som Hroar og Helge bleve satte til at paapasse, for at trække ham op, naar fornsødent giordes, men han tager Geir i Høien til sig, forsynet med Bof og Jid; tvende kraftige Ling mod Døde og Giengetere. Haurd søger nu og finder Dorren til Sotes Grav, den bryde de op: men i det samme høres et Jordstjælv n), Lysene slukkes ud, og en sæl Stank kommer dem i Næse. Her sad Sote i Staden paa sit Skib, forfærdelig af Udseende; som, da Haurd greeb til den der liggende Skat og Penge, tilstalede ham først i et Vers o), for at raade ham detsfra, og da Haurd ei vilde adlyde, greeb fat paa ham,

m) Othin var de Dødes Gud, og raadde Isar for Høiene, see *Tb. Berith-lin Anthiquitat. Dan. Lib. 2. cap. 5.*, hvorfor han kaldtes Hauge-Drotten, eller Høienes Herre.

n) Det første Kulde vel vare en Virkning af den Dødes formentlige overnaturlige Kraft; Lysens Slukning og Stanken derimod skeede meget naturligt: men i saadanne Tilfælde, som dette, blev alting anseet for overnaturligt, for Virkninger af Giengeternes, og alting overdrevet.

o) Dette ogsaa efter vore gamle Forsfædres Sædvan og Tankemaade. De holdt for, at saa længe et dødt Legeme var heelt og holdent, kunde Sjælen atter foreene sig med det, til visse Tider, og bruge det til sine Hensigter. Heraf alle de Fabler hos de gamle, om de Dødes Forretagender. Om den berømte Gunnar af Hlidarends, beretter Niald Saga, Kap. 79. at han i sin Grav Høi sang et Vers, som der anføres; om flere berettes det samme paa andre Stæder.

ham, og knugede hans Krop saaledes, at den overalt løb op i Knorter. Geir fik imidlertid Lysen atter tændt, ved dets Syn faldt Sote afmægtig ned, og nu trækker Haurd et Guld-armbaand af hans Haand, saa kostbart, at dets Mage ei var seet paa Jisland. Men intet seet Stykke, kan jeg troe, skal være uden Kiærtel; Sote lagde den Forbandelse paa Kungen p), at den skulde blive hans og andres Bane, saa mange som eiede den. Haurd, uden at kiære sig derom, tog den; han tog desuden Sotes Sværd og Hælm, tvende meget kostbare Støkker; han og Geir bære frem til Lauet alle Kister, alt det Gods, de der funde: men Frygten over det opkomne Jordskælvs havde drevet deres Selskabsbrødre bort fra Lauet; Haurd maatte derfor selv flåbre sig op efter det; alt Godsset blev siden optrukket af Hoiene, og deelt mellem ham og de andre; men Haurd beholdt, foruden sin Part, bemeldte Arm-baand, Hælm og Sværd, trende af de kostbareste i Hoiene fundne Ting, som han i Forveien havde betinget sig; dermed drage de hjem, og der faaer Haurd Jarlens Dotter Helga til ægte.

§. 11. Imidlertid kommer en anden Jislænder, en Sigurd Torfa-Fostre, over til Norge, bliver der Vinteren over, men gaaer siden med endeel Ridsmænd til Danmark, hvor han først var nogen Tid, i Kong Haralds Hof, men drog siden ud paa Eroverie, hvori han viste saadanne Pro-ver paa Mod og Tapperhed, at han endelig blev Anfører for en Flaade paa 5 Skibe. Med den lægger han engang under Balagards-Sida, (under de Pomeriske Kyster) ind i

Sigurd
Torfa-Fos-
ters Bes-
drifter.

C e c 2

et

p) At saadanne Forbandelser havde deres store Virkninger, var en i gamle Dage almindelig Tanke, ei alleens blandt vore Fædres, men og blandt andre Folk.

Haurd ned-
lægger Biørn
Jærnsfide.

et Sund, Svinafund kaldet q), der træffer han for sig en heromt Soerøver, der var Anfører for 6 Skibe, en Biørn Blaaafide, som nedstammede fra Ulf den Hamramme; med ham giver Sigurd sig i en Træfning: men han overvindes, fanges og sættes i Fordøring, for at dræbes følgende Dag. Dog Sigurd undkommer. Sex Mænd vare satte til at passe paa ham, dem forespynger han adskillige Viser, og han synger saa længe, at de alle falde i Sovn; han faaer Hænderne løse, ved at staae Baandene over, paa en høsliggende Øre, siden Boltene af Fodderne, skiont med Forliis af et Stokke af Hælene; han dræber derpaa sine sovende Vogtere, og han svømmer over til hin Siide, hvor han er saa lykkelig at finde feromtalt Hroar og Haurd, hvilke laae der, paa en Soerovers Færd, med 4 Skibe. Dem fortælles nu Sigurd den heele Tildragelse mellem ham og Biørn, han opmuntrer dem til et nyt Forsøg mod denne, de ruste sig dertil, og det kommer til en nye Træfning, hvori Biørn af Haurd bliver nedlagt. Ulf Biørns Følge undkommer ei flere, end eet Skib, de andre toge Geirvinderne, tillige med et stort Bytte, og de gaae tilbage til Gautland, hvor Haurd og Helga endnu blede en Tiid lang; men Geir faaer Lust at drage hjem til Jisland, og kommer under Veis ind i Vigen, hvor den aarvaagne Dronning Gunhild faaer hans Ankomst at vride, og lader ham uforvarendes overfalde; dog undkommer Geir, men alleene, og søger hen til Brynjolf og Þorbiørn, ved hvis Hjælp han kom ombord paa et Skib, og med det over til Jisland.

S. 12.

q) At dette Svinafund har været ved det nu saa kaldte Svinemynde i Pomeren, er ei at tvile paa; og altsaa bekræftes herred min Mening, at den, af de gamle saa kaldte Valagards Siden har ei været i Finnland, men under Pomeren ved Kysterne uden for Staden Bergrad, som vore Forsædte maaske have kaldet Valagard.

§. 12. Der havde, ved disse og andre saadanne Til- Om Te
fælde, de der værende Stalldø og andre Leilighed nok til at valld Bids
indhente Efterretninger, saavel fra Sverrig og Gothland, le og Bis.
som fra Danmark, i sær angaaende de Ting, som der tildroge Rappé.
sig, i det Tiidsrum, hvorom vi nu handle. Da vare idelige
Seilatter mellem Zisland og Norge, mellem Norge og Dan-
mark. Foruden andre, som fra Norge handlede paa Dan-
mark, nævnes i sær en Bialse, ogsaa Steggbi:alfe kaldet,
som handlede, i Kong Harald Staafelds Tid, paa Bebiereg
eller Biborg, som da allerede var Riidsstad r). I Dan-
mark, blandt Svend Tvestiægs Hofmænd, endnu forend han
blev Konge, opholdt sig og længe en Zislænder, Porvalld
Kodransson, kaldet Bidsforle eller den Bidsbereiste, en af
dem, som siden først førte Christendommen ind paa Zisland.
Denne gjorde bemeldte Kong Svend Selskab paa hans Søe-
røver-Toge i Vester-Havet s), satte sig ved sin Fromhed, sit
Goddædighed ei mindre, end ved sin Tapperhed i stor Yndest,
saavel hos bemeldte Konge, som hos andre, hos Fiender saa-
vel, som Venner, og var derved saa lykkelig, at han engang
reddede saavel Kong Svend, som sig og sit Selskab, fra
Fængsel, og formodentlig fra Døden selv, da de i Bretland
(Wales) vare giorte til Fanger. Porvalld blev derefter i
Sagen døbt af en Bisp Frederik, han førte denne med sig til
Zisland, for der at omvende flere, og vidhen vidste han til-
liige at bringe Efterretninger saavel fra Danmark, som flere
Lande. Men frem for andre er, i denne Henseende en Biorn
Ussbrandsøn fra Zisland mærkværdig, som for et der be-
gaaet Drab var bleven dømt i tre Aars Landflygtighed, og
E e e 3 drog

*) See Sagan af Gisle Gursone, Kap. 8. Biorns Broder Arnbiorn
drog ogsaa til Danmark, for at lede efter sin Broder, Eybyggia,
Cap. 36.

*) See Porvallds Bidsforla Saga Kap. 2.

No. 283.

drog derfor, som mange flere i de Tider, derfra over til Norge, men siden videre til Danmark, hvor han satte sig i den Anseelse, at han blev optagen i de da berømte Jomsvikingers Selskab, i Staden Jomsborg c), medens Palmatøke selv endnu der var Regjeringens Forstander. Her fik han Tilnavn af Kappi eller Kiæmpe, og var siden med i adskillige haarde Kampe, først den Tid den Svenske Prints Strybiørn indtog Jomsborg, siden, da Jomsvikingerne gjorde ham Selskab over til Sverrig, hvor han blev nedlagt i det store Feldtslag paa Fyrisvold, fra hvilket Biørn med flere reddede sig ved Flugten til nærmeste Skov u). Siden han endnu en Tid lang var blant Jomsvikingerne, saa lange bemeldte Palmatøke levede, og der havde han den bedste Leilighed til at indhente de sikkerste Efterretninger, om bemeldte Jomsvikinger, for siden at meddeele dem, sine Landsmand, hos hvilke enhver var saa meget mere kiærkommen, jo flere og jo bedre Efterretninger han kunde give dem fra fremmede Steder. Desse var Biørn saa meget mere i Stand til at give, som han selv var Skald; Han kom og siden ud til Island, hjem til Fædrelandet igien, hvor han blev kaldet Breidvikinga Kappi, og sang ved forefaldende Leiligheder Viser om sine Bedrifter, af hvilke endeel endnu ere tilovers x). Siden agtede han sig atter udenlands; han steg til den Ende om bord paa et Skib, men en Storm fra Nordost reiste sig, da de vare komne til Søes, og man vidste siden ei, hvor Skibet var afblevet, indtil en Gudleif, mod Slutningen af Kong Oluf den Helliges Regjering, da han paa en Kiøbmands Reise til Dublin, seilede Vesten for Irland, blev der overfalden af en Storm fra Osten og Nordost, som for-

c) See foregaaende 3die Kap. S. 11.

u) See Eybyggja eller Thornefinna Saga.

x) De findes i anførte Eybyggja, af hvilken følgende ogsaa er taget.

fordrev ham langt fra sin Kurs, langt henne i Vester-Havet mod Sydvest, saa de intet Land kunde see, og ei vidste, hvor de vare; men endelig faae de Land i Sigte, et mægtig stort Land, de beslutte at søge Landet, og de komme ind i en god Havn, hvor Indbyggerne strax indfunde sig hos dem, hvis Sprog de ei forstode, men som dem dog syntes mest at ligne, det Irske. Af dem bleve alle paa Skibet fangne og bundne opførte paa Landet, til et Møde eller en Stævne, paa hvilket det forekom dem, som de indbyrdes ei kunde ret blive eenige, om de fremmede skulde dræbes eller gøres til Slaver: men i det samme bliver man en Skare Ryttere vaer, for hvilke en Fane blev ført; de fremmede see under denne Fane en stor og anseelig Mand at ride, med et af Alder graat Haar; denne at æres af alle, som deres Herre, og da Sagen, hvorom der handlede, blev ham forebragt, høre de ham at tilspørge sig paa Norst, fra hvad Land de vare? hvortil da de svarede, at de fleeste af dem vare Islændere, spurte han noie om Sagerne's Tilstand paa Island, om Tilstanden især i Borgarfjord og Breidafjord, om Snorre Gode, om Riartan og flere der boende, af de berømteste og mægtigste Mænd; han forskaffer dem ogsaa Frihed, at reise hjem igien til deres Land, han sender med dem Riartan et Sverd, og Riartans Moder Puridi et Guldarmbaand til Foræring: men han vil ei give sit Navn tilkiænde for de fremmede, og forbød dem alle at komme oftere hen til dette Land, hvor Indbyggerne viiste sig yderst fiendske mod alle fremmede, saa det var at ansee for en særdeles Lykke, at Gudleif og hans Følge, for denne Gang, komme saavel derfra. Desse ginge derpaa, med en soielig Bind igien under Seil, de komme silde ud paa Høsten under Irland, de bleve Vinteren over i Dublin, men drøge følgende Sommer til Island, hvor de bragte Bedkommende de tilsendte Foræringer, og hvortil alle ansaae det for en afgjort Sag, at

De gamle
Hvitraman-
naland eller
Irland det
Store.

§. 13. Hvor og hvilket Land dette
vanskeligt at bestemme. Men mærkeligt er
i samme Strog, hvori foromtalte Land, ef-
ning maae have ligget, sætter den Græ-
tarch y) den store De-Oggia, 5 Dages
Britannien z), berettende at hos denne
dre mindre for ved den a). Paa samme
overeenstemmende med Plutarch, berette
Stribente, blandt dem Forfatteren af
at en Aie, som nedstammede fra Ulf
af en Storm, paa samme Maade omtrei-
Biørn og Gubleif, bleven fordreven hen
Hvitramanua-Land c), af nogle ogsaa
Store, beliggende i Vester-Havet, nær
Gode d) men saa langt fra det rette Irl

- y) I hans Afhandling de facie in orbe lunæ.
- z) Dette Land, denne-Oggia, synes vel herved a-
at ligge: men i en vis Omstændighed,
kan let være feilet, uden at Tingen
urigtig.

didhen var 6 Dages Seilats e). Derfra fik Are ei Tilladelse at drage til sit Hiem, men blev der døbt f). En Tildragelse, hvorum ei alleene en ved Navn Rasi vidste at give Efterretning, som længe havde boet i Staden Limerik i Irland, hvorfor han blev kaldet Hliureks Fare, men ogsaa en Porkell Geitissou, der havde hørt Porfinn-Jarl paa Orkens fortælle, at bemeldte Are var bleven seet og kiendt i bemeldte Hvitramannaland, men kunde ei komme derfra, skønt han for Resten var der i megen Anseelse. Er der i Denne Fortælling noget sandt, noget rigtigt, og hvorfor skulde man negte det? saa seer enhver, hvor megen Overensstemmelse i disse Ting der tillige er, imellem Plutarchs og vore gamle Skribentes Beretninger, om bemeldte store, Besten for Irland, beliggende Land eller Ø, saavel i Hensigt til Beliggenheden, som det omtalte Mellemrum. Men hvor finder man et saadant der beliggende Land? At ville her tænke paa den Ø Frisland, med flere der omliggende, som Nic. Beno har beskrevet os g), er forgieves, saa længe man ei veed, om den Ø nogensinde har været til, uden i Skribentens egen Hiærne h); at meene det herved kan være sigtet til de Azoriske Øer, er meget riimeligt,

e) Det er omtrent ligesaa langt, som fra Stat i Norge til Jisland, hvor imellem man regnede 7 Dages Seilats, Landnama 1 Deel, Kap. 1. Paa et Døgn's Seilats regnede man gemeenlig 24 Norste eller 36 Tudske-Mile.

f) Her er vel skeet en Heiltagelse. Er Are bleven døbt, maae det være skeet i det rette Irland, hvor adskillige Norste og Jislandere da bleve omvendte og døbt.

g) See Hieron. Megiseri Septentrio Nov-Antiquus; og J. J. Pontani Chorographia Danica.

h) Man vil meene, at Landet er sunket, at Levninger deraf ere de Klipper og Banker, som Hollænderne siden have kaldet: Landt de buya.

Norske eller Zislandske Vren for at have de
pæerne opdaget, længe førend Spanierne
efterat de i Forveien havde fundet Grønlan
paa følgende Maade.

Grønlands
Opfindelse.

§. 14. Þorvald, en Son af As-
neson af Ulf eller Ulfar, og Sonneson
Þorer i), boede paa Jæderen i Norge, me-
ning af et der begaaet Drab, i Selskab med
kaldet Raude, eller den Røde, derfra over
og satte sig der ned paa Draungom el
Hornstrandene, hvor han døde. Hans
Efter, som en Tid lang, medens han end
opholdt sig i Hagen Jarls Hof, givte sig
hild i), en Dotter af Forund, men Son
Skjalge m), og opvoktede sig en nye Be-
som han gav Navn af Eireksstad, men
deraf, i Trette med Naboerne, og dræbte
en Enolf Saur, og en Holmgongo-
derover dimit landflygtig af Haukadal, og

i) Denne Mand boede i Harald Haarfagers Tid
der, hvor med 80 Orne paa, af hvil-
ket ene med alle derpaa værende Orer,

et andet Sted: men ogsaa her gjorde han nye Nederlage, i Anledning af en nye Trette, med en Mand Þorgiest kaldet, og blev derover paa Þornes-Thing dømt fredløs og landsflygtig. Dette gav Anledning til et nyt og ubekendt Lands Opdagelse. En ved Navn Gunbiörn, en Søn af Ulf Þrakk, var engang n) af en Storm bleven fordreven Bester ud om Jisland, og havde der fundet for sig een eller flere smaae Der, siden efter hans Navn kaldede Gunbiörn-arster, fra hvilke af han havde seet et andet langt henne derfra mod Westen beliggende Land. Gunbiörn drog til Jisland, uden viidere Undersøgelse at giøre, i Hensigt til bemeldte mod Westen seete Land: men nu forte Eriþ Rode sig bemeldte Opdagelse til Nytte, for at undgaae sine Førfølgeres Efterstræbelser, og satte sig for at opleede det Land, som bemeldte Gunbiörn havde seet. Til den Ende seiler han ud No. 981. fra Snæfellsnes paa Jisland, finder lykkelig det, han søger, og lander ved Midjökflene, under det Fjæld Blaaferk o), hvorfra han seiler langs med Landet soer ud, og længer mod Vest, forbi det Forbiærg Svart p), for at oplede sig et Sted, som var beqvemt for ham til Boepæl. Det finder han for det første, paa en De, efter ham Eireksen kaldet, J. f. f. 2 belig-

n) Dette maae være skeet længe for denne Tiid, og Gunbiörn levet ved eller noget efter de Tiider, da Jisland blev bebogget: Thi hans Broder Grinkell var en Landnamsmand, en af dem, som først satte sig der ned. See Landname 2den Deel, Kap. 8. Fra den Tiid af havde altsaa Grindringen derom vedvaret.

o) Det kaldtes saa fordi det var bestandig betækt med Jis. I Sagann af Eireke Rauda, Kap. 3, staaer Hvítferk, hvilket var et andet Fjæld, saa kaldet, fordi det laae stedse betækt med Sne.

p) Det var det østligste Forbiærg paa Grønland, siget Landnama, 2 Part, Kap. 1. S. 4. og derfra til Snæfellsnes paa Jisland var den korteste Fart mellem Jisland og Grønland.

- endnu samme Sommer videre 1011, med nye fundne Land mod Vesten, liige indtil den Vester-Vygd 1), hvor han gav adskillige
- No. 983. Følgende Vinter opholdt han sig paa de Erikholme, men drog den 3die Sommer (fells 8), og ind i den saa kaldte Grafsmeente sig at være kommen liige mod Bunderste Ende af Erikshjord. Her vendte han og blev Vinteren derefter paa foromtalte E ved Mundingen af benævnte Erikshjord. Her var uden Tvil fastsat til en vis Tid, da gemeentlig var brugeligt; han havde, i sine Bønner det Løfte, at hvis han var li genbe, skulde han, saa snart skee kunde, retning derom; og derfor drager han nu, tilbage til Jylland 2). Men her møde h rige Uroligheder; han kommer ei for hie gende Foraar maade indlade sig, i en ny forrige Rende, med foromtalte Porgest

1) I det nye Oplag af Landnanna staar næste set vist er urigtigt.

2) See Pater af Eyreke Rauda i Oplag 6 Deel. Kap. 61. S. 223.

overvunden, men dog siden forsligt med ham; og nu tænker No. 985. han fornemmelig paa, at faae sit nye fundne Land besat med Indvaanere, hvoraf endeel vel tilforn imellemstunder havde der indfundet sig, men dog kun Bilde, kun af dem, som de Norske og Jislænderne siden kaldte Skrælinger u). Til den Ende, og for at opmuntre des flere dertil, roste han Landet ved alle Leiligheder, kaldte det Grønland (det smukke grønne græsriige Land), og bandt derved sit Viemeed saa vel, at endnu samme Sommer, som Ase Frode, bevidner, drog 25 Skibe, forsynede med de fornødne Ting, til Kolonier at anlægge, ud fra Borgerfiord og Breidestord paa Jisland, for at nedsætte sig paa Grønland: men af dem komme kun 14 Skibe lykkelig didhen, de øvrige bleve deels drevne tilbage, deels af Storm og Uveir ødelagde. Dette skeede 15 eller 16 Aar x), før Christendommens Indførsel paa Jisland, eller førend den der løbformig blev antagen, nemlig Aar 985 y), og fra den Tid af blev Grønland af Jislænderne og de Norske, alt meere og meere beboet, hvilke sidstnævnte i sær, ogsaa didhen drevne en anseelig Handel. Det varede ei længe, førend de nye ankomne udbredde sig end ogsaa hen

F f 3

til

u) At Landet før Eriks Ankomst havde, i det mindste imellemstunder, været beboet, vidner Ase Frode, i hans Jislendinga-Vof, Kap. 6. hvor han saa siger: „De funde, baade øster og vester paa Landet, Spor efter Menneskers Tilhold, saasom Stokker af Reipe (Aer-Tolle) og Sten- Arbeide (ventelig til Rædler, Lampen). hvoraf man kunde skiaane, at didhen vare de Slags Folk komne, som have beboet Vinland, og Grønlanderne kaldt de Skrælinger.“

x) Nogle regne 18 Aar: men disse have regnet fra den Tid, da Landet blev, af Eil Rode, først opfundet.

y) Christendommen blev paa Jisland samtykt og antagen paa Althinget Aar 1000de. Derfra til 935 er 16 Aar, naar man regner sidstnævnte Aar med, men udelader man det, bliver Regningen 15 Aar: Eyrbyggja Saga sætter 14 Aar.

anden blev kaldet Vesterbygd, den sydlige Odde af Grønland, nu gemet kaldet; og denne tillige med Østerbygd udgjorde Hovedstaden, hvis Sæde var Garde. Men paa et andet Sted. Her erindres endnu til dem, som endnu fulgte Erik Røde over i Grønland, som blev denne Kolonies første Stiftere, var en Herjolf, en Son af Bard, men Son af Herjolf, som var en af Island's første Bedstefædre. Det laae altsaa til denne at stifte Kolonier. Den yngre Herjolf. Men efter ham saa kaldte Herjolfsskiorne, et Forbjerg, og et af de mest berømte Lande, da det var et Hoved-Meed for dem eller fra Island seilede til Grønland 2). De sin Boepæl i Eriksskiorne, paa den G, hvor ogsaa hans Son Leif, med flere af ham boede.

Anledning til
Grønlands
Opdagelse. §. 15. Saaledes blev Grønland et Land, som i forrige Tider var for Norden, i Hensigt i sær til den Handel,

Barer, man derfra hentede. Dette Lands Opdagelse gav Anledning dertil, at et andet Land, af endnu langt større Betydning, kort derefter blev fundet; og dette maae upaatvilelig have været en Deel af den fjerde Part af vor Jordklode, eller en Deel af Nord-Amerika, hvis første Opdagelse altsaa ustridig tilkommer vore Fædrene, de gamle Norſke og Iſlændere, længe førend noget andet Europæiſt Folk fik Kundſkab derom. Hermed gik det ſaaledes til. Biørn, en Søn af foromtalte Herjolf, ſom fiſt ſatte ſig ned paa Herjolfsnes, havde fra Ungdommen af vant ſig til at fare omkring til fremmede Lande; herved erhvervede han ſig megen baade Kiigdom og Erfarenhed, og han pleiede at opholde ſig Vinteren over ſkibesviis, nu paa fremmede Steder, nu hos ſin Fader. Samme Aar, da Herjolf drog eller flottede over til Grønland, var det Biørns Forſæt, at blive følgende Vinter over hos ſin Fader paa Iſland a). Til den Ende drog han fra Norge over til ſidſtnævndte De: men da han landede der, fik han den uformodentlige Beretning, at hans Fader havde forandret Boepæl, og fløttet den fra Iſland over til Grønland. Hverken havde Biørn, ei heller nogen af dem, ſom vare paa hans Skib, tilforn været i Grønland; ikke deſto mindre beſlattede han dog at drage didover, for efter Sædvane, at blive hos ſin Fader Vinteren over, uagtet dette Foretagende, ſom han ſelv tilſtod, kunde anſees ſom daarligt b). Som beſluttet, ſaa giort. De

a) See foranførte Pater Eireks Randa, i Olafs Saga Tryggvaſ Kap 61. S. 226.

b) Man ſeer heri en Prøve paa de gamles Driftighed, Færdighed og Kundſkab i Søveſenet, ſom ei alleene har turdet foretage ſig ſaadanne Reiſer, men ogſaa, naar de vare komne af deres rette Kurs, ſom det her hendte Biørn, og er ſteet ſteere, da have, uden Vanſelighed, vidst at finde den rette igjen.

Det sees af Seilats kom et Land dem i Sigt. . . .
en Biorn. sig viide, ei at kunne være Grønland,
under Landet, og saae, at derpaa vare
Skov overalt og smaae Høie; det's Bes
langt anderledes, end Grønlands; de t
derfra c), de seile i to Døgn d); og r
Land at see, hvilket Biorn ogsaa sagde
Land e): thi da man nærmede sig Lande
var jævnt og overvøret med Skov. Her
Skibsfolkene forlangte derfor, at man he
for at forsyne sig med Beed og Vand, s
ville mangle: men det vilde Biorn ei
derover maatte høre hines Knur, og b
Segl; det skeede; man seilede atter i tre
vest Vind, og fik derpaa det tredie Land
høit, fuldt af Fjælde og Iisbjærge; dett
ei heller for at være det rette, da det fo
ske udueligt; man blev derover ved at

c) De lode Landet liage paa Vagbord. Siden,
staaer i Oluf Tryggvasons Saga hos
følgelig toge de Ruisen med Nord.

.....

vaer at det var en Øe, folgelig ei Grønland; Borren blev ved, men saa stærk, at man maatte sætte paa Seilene, og saaledes seglede man fort i fire Døgn f), indtil man saae det fjerde Land, hvilket Biørn nu ansaae for at være Grønland, og det blev befundet at være rigtigt: thi da man satte Kursen mod Landet, kom man endelig mod Aftenen ind under et Næs, som man besaandt at være det foromtalte Herlofsnæs, det hvorpaa Biørns Fader Herjolf havde fæstet Boepæl. Hos ham slog Biørn sig ei længe derefter, til Rolighed, lod sine forige Reiser eller Seilatter fare, blev hos sin Fader, saa længe han levede, og efter hans Død boede paa bemeldte Herlofsnæs, ubekymret om de nye Lande, som han havde seet eller fundet. Dog begav han nogle Aar, som det synes, efter nys omtalte flede Opdagelse, sig for det første fra Grønland igien over til Norge, og det til Erik Jarl Hagens Hof g), af hvilken han blev vel imodtagen, og siden gjort til Hofmand, men tillige lastet og ilde paataalt af mange, der han der fortaalte sin Reise, og gav Beretning om de nye

f) Vore Forsædre regnede paa et Døgn's Seilats 24 Morste eller 36 Tydske Mile, ei fordi man gemeenlig seglede saa meget i et Døgn, men fordi det var det længste, man vel kunde segle. Tvær tylpær eru i dægr-sigling, heber det paa et Blad, blandt Arnæ Magnæi Msta; sammesteds siges og at nogle regnede 14 Tylder Mile omkring Gissland (168 Morste Mile) eller 7 Døgn's Seilats, nemlig det første fra Horn til Hiorleifshøfde, det andet til Reikianes, det tredje til Bard, det fjerde til Horn, det femte til Skagen, det flette til Langanes, det syvende til Horn, naar man seilede lige frem, fra det eene Næs til det andet. Det første Land, som Biørn sandt, har altsaa, om man vil regne derefter, ligget 224 Mile fra Grønland, mod Sydvest; og hvilket andet Land kan det da have været; end Nord Amerika?

g) Dette maae være feet, medens Hagen Jarl endnu levede, og Erik var Jarl paa Upplandene, omtrent ved Aar 988 eller 989.

Det opledes
af Leif E.
riksson.

nye Landes Opdagelse: men en stor
den som satte det omtalte i Værk h). Fi
de, som Biorn havde seet, købte han der
syndede det med 35-duelige Soemænd, s
Ting, og han opmuntrede sin gamle F
lykkelig i saadanne Foretagender, at va
get: den gamle Eriik undskyldte sig længe
endelig overtale: men da han vilde riide
til Skibet, snublede Hesten under ham,
af og vrickede sin Fod; dette ansaae han
han blev derfor hjemme, men Leif drog
felig i sit Foretagende; Først fandt
Biorn havde først seet; han bestiger det
med Iis betækte Fjælde, og finder det, s
til Havet, betækt som med en vedvarende
altsaa ganske ubrugbart, saadant som B
hvorfor Leif nu kaldte det Hellsuland i;
videre fort, de finde det andet Land, se
og samme, efter hans Beskrivelse, at
mod Strandsiden, denne betækt med

h) I Saga af Porfinne Karlsefni fortælles,
da han drog fra Norge til Grønlan
Broder Þorsteinn var den, som est

Landet overalt besat med grønne Skove. Dette Land giver derfor Leif Navn af Markland; de fortsatte Reisen derfra, med en Nordost Vind k) i tvende Døgn, og finde det tredje Land, ved hvis nordre Kyst en De laae, som de bestige, og finde der i Græsset en Dug, saa sød som Honning. Imellem denne De og et Næs, som stak ud fra det faste Land mod Norden, var et Sund, igiennem hvilket de drog Vester ud, om bemeldte Næs, og ginge siden, da Floden kom, op ad en Elv, og ind i en færst Søe, hvor de lagde Skibet paa et sikkert Sted, oprettede sig siden der Telte og Boder, for det første, men fastede derpaa det Forsæt, at blive Vinteren over i Landet, til hvilken Ende de opbygde sig en stor Vinter-Stue. Hertil bleve de loffede af Landets Frugtbarhed og Behagelighed. Saavel omtalte Søe, som den derfra rindende Elv var fuld af Lare, saa store, som de ei tilforn havde seet, og Luften der saa mild, at det ei frøs om Vintereu, og Græsset kun lidt visnede, saa man ei behøvede at indsamle Vinter-Foder for Qvæget. Thi her til Lands var, ved Vinter-Solhvervs Tiide, Dag og Nat hinanden liigere, end paa Jissland eller Grønland, saa at korteste Dag gik Solen op Klokken 7½, ned Klokken 4½ l), og var altsaa 9 Timer lang m).

G g 2

§. 16.

k) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorra Tom. I. Kap. 106.

l) Saadan Forklaring over dette Sted har den lærde Lavmand P. Vidalin gjort i en Afhandling, kaldet: Allr dagr til Stefno-Torsæus har i hans Vinlandia, pag. 7. og Addendis pag. 2. forklaret det anderledes, men som han selv maae tilstaae, ei at passe sig til den Beskrivelse, her gives, over Landets naturlige Beskaffenhed. Saavel i Følge af denne, som efter foranstøttede Forklaring, hvorefter den korteste Dag om Vinteren var i Vinland 9 Timer lang, maae Leif have opdaget Kysterne af Nordamerika, lige indtil den 41°, 22' lat., som min Ven, Hr. Prof. Bugge, har underviist mig om, at være den Høide, under hvilken

Leif selv var imellem; runbet nu med
 det Partie. Det hændte sig en Gang,
 fra at randsage Landet, at en af Selske
 sønderlandsk Mand n), ved Navn Lyl
 været ude blandt de andre. Over dette
 lig: thi Tyrker havde længe været i Er
 der med megen Omhyggelighed opfostre
 over agtede Tyrker, som sin Fosterfader
 for strax med et Følge af 12 Mænd ud,
 disse finde ham, ei langt fra deres Boer

Den den første Dag om Vinteren e
 indtil nu værende Nye-Engelland e
 komme længer end til Nye-England:
 paa Landets østre Side, høie, og R
 stræng. I Nye-Engelland derimod e
 i Landets Hoved-Stad Boston, den
 just saa lang, som den man havde i
 See Neue Erdbeschreibung von ganz
 Kap. 3. S. 146.; Kysterne af Lan
 lave og jævne.

m) Landet har altsaa ligget under den 41°,

n) Torfaus erindrer, i hans Vinlandia, pag.
 gamle Forsædre gemeenlig de Tydsk
 kan herved, paa dette Sted, og v

noiet; man spørger ham, hvor han havde været: men Tyrker, uden at svare dem, talte længe med sig selv paa Tydsk, dreiede Dinene omkring i Hovedet, slog Rykker i Panden, og gjorde adskillige andre Ophævelser, som en drukken Mand, hvorved han kom dem alle til at lee; allerhelst da han var tilige liden og uanseelig, skønt for Resten vel drevnen i allehaande Slags Kunster. Endelig kom han ligesom til sig selv igjen, og svarte dem paa Norsk, at han var gaaen op i Landet, ei langt fra det andet Selskab, da han, til sin store Fornøielse, fandt det behagelige Nytt, som han nu vilde fortælle dem, nemlig Vinbær og Vintræer p). Da Leif ytrede sin Tvil om denne Tings Rigtighed, forsikkrede hin, at det var sandt, og at han her ei kunde feile, da han var sedt paa det Sted, hvor man havde Vintræer og Vindruer nok. Tingen befandtes ogsaa, efter nøiere Undersøgning, at være rigtig; man besluttede at ladde Skibet med Vinstokke, som man nedhug; man laddede den store Skibshaad med lutter Vindruer; man tog desuden med sig adskillige andre Ting, af Landets Produkter, saasom Hvede, hvilken vorte der vild og saaede sig selv p), det Slags kostbare Træ, som vore

G g g 3

For:

p) Vintræer og Vinbær have været vilde i Nord-Amerika, før end Landet blev besat af Europæer. See Erd-Beschreibung von ganz Amerika 1 Th. 2 B. Kap. 3. i Nue-Engelland; S. 147. ved Mississippi-Floden, S. 98. og flere Steder, i Virginien i sær i stor Mængde og af meget forskellig Slags, ibid. S. 228.

q) Uden Tvil har det et egentlig været Hvede, men et Slags Korn, som havde nogen Liighed dermed, uden al Tvil Amerikauernes Maiz, som vore overalt i Nord-Amerika, og som af endel kaldes Tørkisk Hvede. See Ch. Klisters Beschreibung des Britischen Amerika. Ved Hudsons Bay i Nord Amerika vore ogsaa vild Riis i stor Mængde. See Neue Erd-Beschreibung von ganz Amerika, 1 Th. S. 19. Kap. 1. conf. S. 98. 2 B. Kap. 12.

anden blev kaldet *Grœnland*, nu gemeent
den sydlige Odde af Grœnland, nu gemeent
kaldet; og denne tillige med Østerbygden
Hofþingum, hvis Sæde var Garde. Men
paa et andet Sted. Her erindres endnu
dem, som endnu fulgte Erik Røde over
bleve denne Kolonies første Stiftere, var
en Herjolf, en Son af Bard, men Son
jolf, som var en af Jislands første Bebo
Jugolf vidhen. Det laae altsaa til denne
at stifte Kolonier. Den yngre Herjolf
ved den efter ham saa kaldte Herjolfsfio
nes, et Forbjerg, og et af de mest berøm
land, da det var et Hoved-Meed for der
eller fra Jisland seilede til Grœnland 2).
de sin Boepæl i Erikshord, paa den Ø
hvor ogsaa hans Son Leif, med flere
ham boede.

Anledning til
Vinlands
Opdagelse. §. 15. Saaledes blev Grœnlan
et Land, som i forrige Tiider var for No
denhed, i Hensigt i sær til den Handel,

Barer, man derfra hentebe. Dette Lands Opdagelse gav Anledning dertil, at et andet Land, af endnu langt større Betydning, kort derefter blev fundet; og dette maaske upaatvilelig have været en Deel af den fjerde Part af vor Jordklode, eller en Deel af Nord-Amerika, hvis første Opdagelse altsaa ustridig tilkommet vore Forfædre, de gamle Norſke og Iislændere, længe førend noget andet Europæisk Folk fik Kundskab derom. Hermed gik det ſaaledes til. Biørn, en Søn af foromtalte Herjolf, ſom først ſatte ſig ned paa Herjolfsnes, havde fra Ungdommen af vant ſig til at fare omkring til fremmede Lande; herved erhvervede han ſig megen baaſe Riigdom og Erfarenhed, og han pleiede at opholde ſig Vinteren over ſkibtesviis, nu paa fremmede Steder, nu hos ſin Fader. Samme Aar, da Herjolf drog eller flottede over til Grønland, var det Biørns Forſæt, at blive følgende Vinter over hos ſin Fader paa Iisland a). Til den Ende drog han fra Norge over til ſidſtnævndte De: men da han landede der, fik han den uformodentlige Beretning, at hans Fader havde forandret Boepæl, og flottet den fra Iisland over til Grønland. Hverken havde Biørn, ei heller nogen af dem, ſom vare paa hans Skib, tilforn været i Grønland; ikke deſto mindre beſlattede han dog at drage didover, for efter Sædvane, at blive hos ſin Fader Vinteren over, uagtet dette Foretagende, ſom han ſelv tilſtod, kunde anſees ſom daarligt b). Som beſluttet, ſaa giort.
De

a) See foranførte Pater Elreks Randa, i Olafs Saga Tryggvaſs Kap. 61. S. 226.

b) Man ſeer heri en Prøve paa de gamles Driftighed, Hærdighed og Kundſkab i Søveſener, ſom ei alleene har turdet foretage ſig ſaadanne Reiſer, men ogsaa, naar de vare komne af deres rette Kurs, ſom det her hendte Biørn, og er ſteet ſteere, da have, uden Vanſtelighed, vidſt at finde den rette igjen.

Det seer af en Biorn. sig viide, ei at kunne være Grønland, i under Landet, og saae, at derpaa vare Skov overalt og smaae Høie; dets Best langt anderledes, end Grønlands; de to derfra c), de seile i to Døgn d); og n Land at see, hvilket Biorn ogsaa sagde Land e): thi da man nærmede sig Landet var jævnt og overdøret med Skov. Her Skibsfolkene forlangte derfor, at man hel for at forsyne sig med Beed og Vand, som ville mangle: men det vilde Biorn ei derover maatte høre hines Knur, og b Begl; det seede; man seilede atter i tre vest Vind, og fik derpaa det tredje Land høit, fuldt af Fjælde og Fjeldbærge; dette ei heller for at være det rette, da det for sig ubueligt; man blev derover ved at

- c) De tode Landet liage paa Vagbord. Siden, staaer i Oluf Tryggversons Saga hos E folgelig toge de Ruusen med Nord.
d) En Sk. Forfæls i hans Vinlandia, pag.

vaer at det var en Øe, folgelig ei Grønland; Børren blev ved, men saa stærk, at man maatte sætte paa Seilene, og saaledes seglede man fort i fire Døgn f), indtil man saae det fjerde Land, hvilket Biørn nu ansaae for at være Grønland, og det blev befundet at være rigtigt: thi da man satte Kursen mod Landet, kom man endelig mod Aftenen ind under et Næs, som man befandt at være det foromtalte Herlofsnæs, det hvorpaa Biørns Fader Herjolf havde fæstet Boepæl. Hos ham slog Biørn sig ei længe derefter, til Rolighed, lod sine forrige Reiser eller Seilatser fare, blev hos sin Fader, saa længe han levede, og efter hans Død boede paa bemeldte Herlofsnæs, ubekymret om de nye Lande, som han havde seet eller fundet. Dog begav han nogle Aar, som det synes, efter nys omtalte Frede Opdagelse, sig for det første fra Grønland igien over til Norge, og det til Erik Jarl Hagens Hof g), af hvilken han blev vel imodtagen, og siden gjort til Hofmand, men tillige lastet og ilde paataalt af mange, der han der fortaalte sin Reise, og gav Beretning om de nye

D Vore Forsædre regnede paa et Døgn^s Seilats 24 Norske eller 36 Tydske Mile, ei fordi man gemeenlig seglede saa meget i et Døgn, men fordi det var det længste, man vel kunde segle. Tvær tylpir eru i dægr-sigling, heber det paa et Blad, blandt Arnæ Magnæi Msta; sammesteds siges og at nogle regnede de 14 Tylter Mile omkring Gissland (168 Norske Mile) eller 7 Døgn^s Seilats, nemlig det første fra Horn til Hiorleifs-høfde, det andet til Reikjanes, det tredje til Bard, det fjerde til Horn, det femte til Skagen, det flette til Langanes, det syvende til Horn, naar man seilede lige frem, fra det eene Næs til det andet. Det første Land, som Biørn fandt, har altsaa, om man vil regne derefter, ligget 224 Mile fra Grønland, mod Sydvest; og hvilket andet Land kan det da have været; end Nord Amerika?

1 Dette maae være feet, medens Hagen Jarl endnu levede, og Erik var Jarl paa Upplandene, omtrent ved Aar 988 eller 989.

Det opledes
af Leif E.
rifsøn.

nye Landes Opdagelse: men den som satte det omtalte i Værk h). For de, som Biorn havde seet, kiøbte han den synede det med 35-duelige Soemænd, saaling, og han opmuntrede sin gamle Faalffelig i saadanne Foretagender, at væget: den gamle Erii undskyldte sig længe endelig overtale: men da han vilde riide ftil Skibet, snublede Hesten under ham, af og vrickede sin Fyð; dette ansaae han han blev derfor hiemme, men Leif drog felig i sit Foretagende; Forst fandt Biorn havde fidsi seet; han bestiger det med Zis betækte Fiælde, og finder det, ftil Havet, betækt som med en vedvarende altsaa ganske ubrugbart, saadant som Bi hvorfor Leif nu kaldte det Hellsuland i; viidere fort, de finde det andet Land, se og samme, efter hans Beskrivelse, at mod Straandsiden, denne betækt med

... af Hanne Karlsefni fortalles

Landet overalt besat med grønne Skove. Dette Land giver derfor Leif Navn af Markland; de fortsatte Reisen derfra, med en Nordost Vind k) i tvende Døgn, og finde det tredje Land, ved hvis nordre Kyst en De laae, som de bestige, og finde der i Græsset en Dug, saa sød som Honning. Imellem denne De og et Næs, som stak ud fra det faste Land mod Norden, var et Sund, igiennem hvilket de drog Bester ud, om bemeldte Næs, og ginge siden, da Floden kom, op ad en Elv, og ind i en færst Søe, hvor de lagde Skibet paa et sikkert Sted, oprettede sig siden der Telte og Boder, for det første, men fastede derpaa det Forsæt, at blive Vinteren over i Landet, til hvilken Ende de opbygde sig en stor Vinter-Stue. Hertil bleve de loffede af Landets Frugtbarhed og Behagelighed. Saavel omtalte Søe, som den derfra rindende Elv var fuld af Laxe, saa store, som de ei tilforn havde seet, og Luften der saa mild, at det ei frøs om Vintereu, og Græsset kun lidt visnede, saa man ei behøvede at indsamle Vinter-Foder for Qvæget. Thi her til Lands var, ved Vinter-Solhvervs Tiide, Dag og Nat hinanden liigere, end paa Island eller Grønland, saa at korteste Dag gik Solen op Kloffen $7\frac{1}{2}$, ned Kloffen $4\frac{1}{2}$ l), og var altsaa 9 Timer lang m).

G. g. 2

§. 16.

k) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorra Tom. I. Kap. 106.

l) Saadan Forklaring over dette Sted har den lærde Lavmand P. Vidalin gjort i en Afhandling, kaldet: Allr dagr til Stefno-Torsæus har i hans Vinlandia, pag. 7. og Addendis pag. 2. forklaret det anderledes, men som han selv maae tilstaae, ei at passe sig til den Beskrivelse, her gives, over Landets naturlige Beskaffenhed. Saavel i Følge af denne, som efter foranstøttede Forklaring, hvorefter den korteste Dag om Vinteren var i Vinland 9 Timer lang, maae Leif have opdaget Kysterne af Nord-Amerika, lige indtil den $41^{\circ} 22'$ lat., som min Ven, Hr. Prof. Bugge, har underviist mig om, at være den Grænse, under hvilken

§. 16. Efterat man saaledes havde faaet sig paa, at blive Vinteren over i Landet, gjorde Leif den Indretning, at det heele Selskab skulde deele sig i tvende Hobe, og skiftevis, den eene gaar ud, for at undersøge Landet, men den anden blive hienne, for at passe paa Skib og Eiendeele. Leif selv var imellemstunder nu med det eene, nu med det andet Partie. Det hændte sig en Gang, da man kom tilbage, fra at randsage Landet, at en af Selskabet blev savnet, en sonderlandst Mand n), ved Navn Tyrker o), som havde været ude blandt de andre. Over dette blev Leif meget urolig: thi Tyrker havde længe været i Erik Rodes Huus, og der med megen Omhyggelighed opfostrer Leif, hvilken derover agtede Tyrker, som sin Fosterfader; denne gaaer derfor strax med et Følge af 12 Mand ud, for at oplede ham; disse finde ham, ei langt fra deres Boepæl, munter og for-

noiet,

Men den korteste Dag om Vinteren er 9 Timer lang, folgelig indtil nu varende Nye-Engelland omtrent. De maae være komne længer end til Nye-Hindland: thi der ere Kysterne, sæt paa Landets østre Ende, høie, og Kulden, om Vinteren meget stræng. I Nye-Engelland derimod er den langt mildere, og det i Landets Hoved-Stad Boston, den korteste Dag om Vinteren just saa lang, som den man havde i Vinland, nemlig 9 Timer. See Nye Erdbeskrævelse von ganz Amerika, 1ste Th. 2 B. Kap. 3. S. 146.; Kysterne af Landet ogsaa, som i Vinland, lave og jævne.

m) Landet har altsaa ligget under den 41°, 22' lat. omtrent.

n) Torfaus erindrer, i hans Vinlandia, pag. 4., at saaledes kaldte være gamle Forsfædre gemeenlig de Tydske. Det er rigtigt: men dog kan herved, paa derte Sted, og være meent en Mand fra de sydlige Lande i Almindelighed.

o) Dette Navn kan give Aaledning til at troe, at denne Mand har været fra Ungarn, hvilket Lands Indbyggere de gamle Byzantiniske Skribente have givet Navn af Tyrker, uden Tvil, fordi nu varende Ungarers Forsfædre have været en Tyrkisk Horde. Vin-Træer have og længe, fra meget gamle, fra Keiser Probus ses Linder, været bekiendte og dyrkede i Ungarn, i Tydskland ist-

stet; man spørger ham, hvor han havde været: men Tyr-
r, uden at svare dem, talte længe med sig selv paa Tydske,
leiede Dinene omkring i Hovedet, slog Rynker i Panden,
giorde adskillige andre Ophævelser, som en drukken Mand,
hvorved han kom dem alle til at lee; allerhelst da han var til-
se liden og uanseelig, skönt for Næsten vel drevnen i alle-
sande Slags Kunst. Endelig kom han ligesom til sig-
v igjen, og svarte dem paa Norst, at han var gaaen op i
ndet, ei langt fra det andet Selskab, da han, til sin store
rnoielse, fandt det behagelige Nxt, som han nu vilde for-
lle dem, nemlig Vinbær og Vintrær p). Da Leif ut-
de sin Tvil om denne Tings Rigtighed, forsikkrede hin, at
t var sandt, og at han her ei kunde feile, da han var sedt
a det Sted, hvor man havde Vintrær og Vindruer nok.
ngen befandtes ogsaa, efter noiere Undersøgning, at være
tig; man besluttede at ladde Skibet med Viinstofke, som
in nedhug; man ladede den store Skibshaad med lutter
indruer; man tog desuden med sig adskillige andre Ting,
Landets Produkter, saasom Hvede, hvilken vorte der vild-
saaede sig selv p), det Slags kostbare Træ, som vore

G g g 3

For-

- o) Vintrær og Vinbær have voret vilde i Nord-Amerika, førend Lan-
det blev besat af Europæer. See Erd-Beschreibung von ganz
Amerika 1 Th. 2 B. Kap. 3. i Nue-Engelland; S. 147: ved
Mississippifloden, S. 98. og flere Steder, i Virginien i sær
i stor Mængde og af meget forskellig Slags, ibid. S. 228.
- l) Uden Tvil har det ei egentlig været Hvede, men et Slags Korn,
som havde nogen Liighed dermed, uden al Tvil Amerikauernes
Maltz, som vorer overalt i Nord-Amerika, og som af endel
kaldes Tørst Hvede. See Ch. Klisters Beschreibung des
Brittischen Amerika. Ved Hudsons Bay i Nord Amerika vorer
ogsaa vild Riis i stor Mængde. See Neue Erd Beschreibung
von ganz Amerika, 1 Th. S. 19. Kap. 1. conf. S. 98.
2 B. Kap. 12.

No. 1000.

Forfædre kaldte Masur 1), hvoraf fandtes Stolle saa store, at de bleve brugte til Huus-Tommer 5); og dermed reiste Leif, følgende Foraar, tilbage til Gronland, hvorhen han lykkelig ankom, efterat have under Veis, da man var kommen Gronland i Sigte, reddet en skibbruden Norsk Mand, ved Navn Thorer, med 14 andre, som sadde paa et Skiar i Havet. Det nye opdagede Land gav han, efter de der fundne Vintraer, Navn af Vinland, og begav sig siden over til Norge, hvor han ei alleene selv antog den Christne Religion, men ogsaa efter den da varende Norske Konges, Olaf Tryggvasons Tilskyndelse, paatog sig den Forretning, at omvende Indbyggerne paa Gronland; han reiser til den Ende afsted, forsynet med en Præst, og er under Veis, fra Norge hjem til Gronland, atter saa lykkelig at redde endeel skibbrudne og i Livs Fare bestedde Mennesker, som dreve om i Havet, paa Flakerne og Bredderne af et Skib, der var sonderflaget eller sunket 1). Med dem kom han hjem til Brattahlid, hvor hans Fader, den gamle Erik Rode, var ilde tilfreds, saavel med de reddede Folk, som i sær med den Christne Præst, han forte med sig: men dog lod han sig endelig overtale til at antage Daaben, og døde Vinteren næst efter u).
Hans

1) Masur eller Masurtræ have vore Forfædre kaldet et Olaas Træet, Birk eller Valbirk, som af dem blev brugt til Kutr-Olafter, Drifte-Voller, Rander, og andre saadanne Ting af gode bræk.

5) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorre, Tom. I. Kap. 107.

1) See nyankførte Sted hos Snorre, Kap. 104.

u) I denne Orden mener jeg at disse Tildragelser ere skeet. Her er en Forvirring i Historien, der gemeentlig fortæller bemeldte Tildragelser saaledes, som om Vinlands Opdagelse ved Leif var skeet efter hans Hjemkomst fra Norge, Aar 1000: men det kan neppe være. Foromtalte Bogen saae Vinland, Aar 985, og neppe troligt derfor, at man har opsat Landets Eftersoining indtil efter Aar 1000; thi at Leif kom det Aar fra Norge, viser Høstken-

ns Son, benævnte Leif, blev da efter ham Beboer af attahlid, og førte siden Tilnavn af hin Heppne, eller Lykkelige, i Hensigt til foromtalte for ham saa vel og lyk- og indtrufne Tildragelser.

§. 17. Vinlands og med det en nye, en for Euro-
rne hidindtil ubekendt Verdens Opdagelse, burde ogsaa
rette kaldes stor og lykkelig, lad være den ei blev til det,
den med Rette, under andre Omstændigheder, havde
det blive. Opdagelsen blev vel, efter Leif, af andre fort-
til en Tid, men endelig vanhældigviis afbrudt; hvorom
ere, i de følgende Deele af vor Historie. Her gaae vi nu
Vinland og Grønland over til Finmarken, hvilke tvende
nævnte Lande vore Fædre bildte sig ind, at hænge til-
men, ved en lang Fjældstrækning; og denne at danne en
Indviig eller Bugt, hvormed Nord- eller Fjeld-Havet end-
kaldet derved Hafsbotnen. At Ordet Mark, bemær-
et jævnt og slet Land, har Torfaus rigtig anmærket i An-
ing af foromtalte Markland x), det giver ogsaa andre
vne tilkiende, saasom Danmark, Heidemark, med flere;
vnet Finmark maae altsaa, i de ældste Tider, have be-
rket ganske andre eller flere Landstrækninger, end den,
nu dermed betegnes, hvilke for det meste ere fulde af
pper og Fjælde, det maae nemlig have bemærket ei allestne
værende Finmark, men fornemmelig de store Skov- og
irf-Strækninger, som man nu kalder de Svenske Lap-
marke,

Finmarkens Til-
stand i denne
Periode.

Historien tydelig. See Snorre sidstnævnte Sted. Man har
forbyttet Leifs Tilbagereise fra Norge med hans Tilbagekomst
fra Vinland: det traf saa ind, at han under begge disse Reiser
reddede Skibbrudne Mennesker, og deraf har Forvirringen
reist sig.

) See hans Vinlandia, pag. 5. og foregaaende §. 15.

ved at dræbe en Bjørn, som havde gjort stor Skade, paa Mennesker og Kreaturer, men isærsteds mere, paa Græsmo. Denne Bjørn havde Børn derfor, paa thigt Thing ladet erklære fredløs, og sat en Sum paa hans Hoved, men ingen tilbød sig enten at dræbe. Dog dræber nu Finboge ham, uden at en, ved at brydes med ham, og bryde ham Døden indlægges sig det ved megen Væde, og han bliver aldrig mere hørt. Bemeldte Gaard Grænden Stranden. Følgende Foraar fornøiede ofte ved at gaa ned til Stranden, og der forskellige smukke Skibe, som seilede og Landets og her bliver han engang, Skude var, der kom sønden fra, men alene. Dette usædvanlige Syn giver ham, allerhelst da han ser, at denne Mand de gemeene: thi han var ei allene stor af Væxt, stærk og seelig, men ogsaa klædt i en rød Skarlagenes Riidsel, omgirdet med et rødt Bælt; desuden røde han sig, som rent ene, at Skuden før afsted, som en Pæl. Boge raaber ham derfor an; her faaer han vide, at den Mand heed Alf Aptrkemba, at han boede paa den Væiden c), at han var besvoret med Hagen Jarl selv, og hans Søster Datter Ingeborg tilægte, at han sad som han nu gjorde, sædvanlig før og røde ene, fordi han

De gamle Tull den Sandby, som ligger tæt ved og inden for den i den gamle Historie bestående De Biskop. Grænne maae altså, om jeg ei fejler, have ligget i Nord-Skjen, eller og i nu værende Trumf.

Det sees af
en Biørn.

De gaae under Seils, de seile i 3 Dage fort, indtil Jisland kom dem ganske af Sigte: Men derpaa lagde Væren sig, de seilede med en Norden Vind og en bestandig Taage, i mange Dage; endelig fik de Solen at see, saa de kunde stille Nord og Soer, Ost og Vest fra hinanden, og efter et Dogns Seilats kom et Land dem i Sigte. Detre Land sagde Biørn sig viide, ei at kunne være Gronland, dog seilede de nær under Landet, og saae, at derpaa vare ingen Fjælde, men Skov overalt og smaae Høie; dets Beskaffenhed var altsaa langt anderledes, end Gronlands; de tage derover Kursen derfra c), de seile i to Dogn d); og nu saae de et andet Land at see, hvilket Biørn ogsaa sagde ei at være Gronland e): thi da man nærmede sig Landet, saa man at det var jævnt og overdøret med Skov. Her lagde Vinden sig i Skibsfolkene forlangte derfor, at man her skulde gaae i Land, for at forsyne sig med Brød og Vand, som man frøgtede at ville mangle: men det vilde Biørn ei tilstøde, skiont han derover maatte høre hines Rur, og befalede dem at hidse Segl; det skeede; man seilede atter i tre Dogn med en Sydvest Vind, og fik derpaa det tredje Land at see, hvilket var høit, fuldt af Fjælde og Jisbiærge; dette Land ansaa Biørn ei heller for at være det rette, da det forekom ham som ganske udueligt; man blev derover ved at segle, da man blev

- c) De tre Lande ligger paa Væstbort Siden, eller den venstre Haand, staar i Oluf Tryggesons Saga hos Snorre, 1 Del, Kap. 105. Isørlig toge de Kursen med Nord.
- d) Hos Th. Torfæus i hans Venlandia, pag. 2, staar at de seilede herfra med Nord Vind, hvilket ventelig har staart i den codex han har brugt.
- e) Det er at forstaa, at Biørn har paa Jisland, sørend han begav sig paa denne farlige og uvante Reise, paa det næste udforsket alle Læng, Gronland angaaende, som kunde tiene til hans Forretning.

en
red,
saaled,
herde
og
sen
N

vaer at det var en Øe, følgelig ei Grønland; Børren blev ved, men saa stærk, at man maatte sætte paa Seilene, og saaledes seglede man fort i fire Døgn f), indtil man saae det fjerde Land, hvilket Biørn nu ansaae for at være Grønland, og det blev befundet at være rigtigt: thi da man satte Kursen mod Landet, kom man endelig mod Aftenen ind under et Næs, som man befandt at være det foromtalte Herlofsnæs, det hvorpaa Biørns Fader Herjolf havde fæstet Boepæl. Hos ham slog Biørn sig ei længe derefter, til Rolighed, lod sine forrige Reiser eller Seilatter fare, blev hos sin Fader, saa længe han levede, og efter hans Død boede paa bemeldte Herjolsnæs, ubekymret om de nye Lande, som han havde seet eller fundet. Dog begav han nogle Aar, som det synes, efter nyd omtalte flede Opdagelse, sig for det første fra Grønland igien over til Norge, og det til Erik Jarl Hagens Hof g), af hvilken han blev vel imodtagen, og siden gjort til Hofmand, men tillige lastet og ilde paataalt af mange, der han der fortaalte sin Reise, og gav Beretning om de nye

f) Vore Forsædre regnede paa et Døgn Seilats 24 Norske eller 36 Tydske Mile, ei fordi man gemeenlig seglede saa meget i et Døgn, men fordi det var det længste, man vel kunde segle. Tvær tylpur eru i dægr-sigling, heder det paa et Blad, blandt Arnæ Magnæi Msta; sammesteds siges og at nogle regner de 14 Typter Mile omkring Gissland (168 Norske Mile) eller 7 Døgn Seilats, nemlig det første fra Horn til Storleifshøfde, det andet til Reikianes, det tredje til Bard, det fjerde til Horn, det femte til Spagen, det fette til Langanes, det syvende til Horn, naar man seilede liige frem, fra det eene Næs til det andet. Det første Land, som Biørn fandt, har altsaa, om man vil regne derefter, ligget 224 Mile fra Grønland, mod Sydvest; og hvilket andet Land kan det da have været; end Nord Amerika?

g) Dette maae være feet, medens Hagen Jarl endnu levede, og Erik var Jarl paa Nplandene, omtrent ved Aar 988 eller 989.

Det opledes
af Leif E.
riksson.

nye Lande, han havde seet, fordi han ei vidste viidere derom at berette, end at han havde seet dem. Biörn drog følgende Sommer tilbage til Grønland, hvor man nu, efter Biörns Hjemkomst fra Norge, formodentlig efter skeede Opmuntringer fra Regjeringen i Norge, begyndte overalt at tale om nye Landes Opdagelse: men Erik Rodes Son, Leif, var den som satte det omtalte i Værk h). For at oplede de Lande, som Biörn havde seet, købte han denne sit Skib af, forsynede det med 35 duelige Soemænd, samt andre fornødne Ting, og han opmuntrede sin gamle Fader, som særdeles lykkelig i saadanne Foretagender, at være Anfører for Toget: den gamle Erik undskyldte sig længe; han laer sig dog endelig overtale: men da han vilde riide fra sin Gaard, ned til Skibet, snublede Hesten under ham, hvorved han faldt af og vrickede sin Fod; dette ansaae han som et ondt Tegns han blev derfor hjemme, men Leif drog afsted, og var lykkelig i sit Foretagende; Forst fandt han det Land, som Biörn havde sidst seet; han bestiger det, beseer det fra sine med Jis betakte Fjælde, og finder det, fra dem af lige ned til Havet, betakt som med en vedvarende Steen eller Hælle, altsaa ganske ubrugbart, saadant som Biörn havde anseet det, hvorfor Leif nu kaldte det Hellsuland i). Derfra droge de viidere fort, de finde det andet Land, som Biörn havde seet, og samme, efter hans Beskrivelse, at være jævnt, og lavt mod Strandsiden, denne betakt med en hvid Sand, samt Lande

h) I Soan af Porfinne Karlsefni fortælles, at Leif fandt Vinland, da han drog fra Norge til Grønland Aar 1000: og at hans Broder Porstein var den, som efter ham, paa efterfølgende Maade, opsogte det af Leif seete Land: men det er mindre rimeligt; man har her forbyttet Leif med foromtalte Biörn.

i) Forbissher skal og paa sine Reiser have suudet et Land, kaldet Sellseland, fuldt af vilde Folk. See Navigat. Forbissheri å Th. Feygio. Hamb. 1673. pag. 16.

Landet overalt besat med grønne Skove. Dette Land giver derfor Leif Navn af Markland; de fortsatte Reisen derfra, med en Nordost Vind k) i tvende Døgn, og finde det tredje Land, ved hvis nordre Kyst en De laae, som de bestige, og finde der i Græsset en Dug, saa sød som Honning. Imellem denne De og et Næs, som staar ud fra det faste Land mod Norden, var et Sund, igiennem hvilket de drog Bester ud, om bemeldte Næs, og ginge siden, da Floden kom, op ad en Elv, og ind i en først Søe, hvor de lagde Skibet paa et sikkert Sted, oprettede sig siden der Telte og Boder, for det første, men fattede derpaa det Forsæt, at blive Vinteren over i Landet, til hvilken Ende de opbygde sig en stor Vinter-Stue. Hertil bleve de loffede af Landets Frugtbarhed og Behagelighed. Saavel omtalte Søe, som den derfra rindende Elv var fuld af Laxe, saa store, som de ei tilforn havde seet, og Luften der saa mild, at det ei frøs om Vintereu, og Græsset kun lidt visnede, saa man ei behøvede at indsamle Vinter-Foder for Kvæget. Thi her til Lands var, ved Vinter-Solhvervs Tiide, Dag og Nat hinanden liigere, end paa Jisland eller Grønland, saa at korteste Dag gif Solen op Klokken 7½, ned Klokken 4½ l), og var altsaa 9 Timer lang m).

G g 2

§. 16.

k) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorra Tom. 1. Kap. 106.

l) Saadan Forklaring over dette Sted har den lærde Lavmand P. Vidalin gjort i en Afhandling, kaldet: Alr dagr til Stefno-Torsæus har i hans Vinlandia, pag. 7. og Addendis pag. 2. forklaret det anderledes, men som han selv maae tilstaae, ei at passe sig til den Beskrivelse, her gives, over Landets naturlige Beskaffenhed. Saavel i Følge af denne, som efter foranstøttede Forklaring, hvorefter den korteste Dag om Vinteren var i Vinland 9 Timer lang, maae Leif have opdaget Kysterne af Nord-Amerika, lige indtil den 41°, 22' lat., som min Ven, Hr. Prof. Bugge, har underviist mig om, at være den Høide, under hvilken
ten

§. 16. Efterat man saaledes havde sauet sig paa, at blive Vinteren over i Landet, gjorde Leif den Indretning, at det heele Selskab skulde deele sig i tvende Hobe, og skifteviis, den eene gaac ud, for at undersøge Landet, men den anden blive hjemme, for at passe paa Skib og Etendeele. Leif selv var imellemstunder nu med det eene, nu med det andet Partie. Det hændte sig en Gang, da man kom tilbage, fra at randsage Landet, at en af Selskabet blev savnet, en sonderlandsk Mand n), ved Navn Tyrker o), som havde været ude blandt de andre. Over dette blev Leif meget urolig: thi Tyrker havde længe været i Erik Rodes Huus, og der med megen Omhyggelighed opfostret Leif, hvilken derover agtede Tyrker, som sin Fosterfader; denne gaaer derfor strax med et Følge af 12 Mand ud, for at oplede ham; disse finde ham, ei langt fra deres Boepæl, munter og for-

ten den korteste Dag om Vinteren er 9 Timer lang, solgelig indtil nu varende Nye-Engelland omtrent. De maaske være komne længer end til Nye-Kindland: thi der ere Kysterne, før paa Landets østre Ende, høje, og Kulden, om Vinteren meget stræng. I Nye-Engelland derimod er den længe mildere, og det i Landets Hoved-Stad Boston, den korteste Dag om Vinteren just saa lang, som den man havde i Vinland, nemlig 9 Timer. See Nye Erdbeskrivning von ganz Amerika, 1ste Th. 2 B. Kap. 3. S. 146.; Kysterne af Landet ogsaa, som i Vinland, lave og jævne.

m) Landet har altsaa ligget under den 41°, 22' lat. omtrent.

n) Torfaus erindrer, i hans Vinlandia, p. g. 4., at saaledes kaldte være gamle Forsadre gemeentlig de Tydske. Det er rigtigt: men dog kan herved, paa derte Sted, og være meent en Mand fra de sydlige Lande i Almindelighed.

o) Dette Navn kan give Aaledning til at troe, at denne Mand har været fra Ungarn, hvilket Lands Indbyggere de gamle Byzantinske Skribente have givet Navn af Tyrker, uden Tvivl, fordi nu varende Ungarers Forsadre have været en Tyrkisk Horde. Vin-Træer have og længe, fra meget gamle, fra Keiser Probus's fed Tider, været bekiendte og dyrkede i Ungarn, i Tydskland ikke.

nøret; man spørger ham, hvor han havde været: men Tyrker, uden at svare dem, talte længe med sig selv paa Tydsk, dreiede Dinene omkring i Hovedet, slog Rykker i Panden, og gjorde adskillige andre Ophævelser, som en drucken Mand, hvorved han kom dem alle til at lee; allerhelst da han var tilige liden og uanseelig, skønt for Resten vel drevnen i allehaande Slags Kunster. Endelig kom han ligesom til sig selv igien, og svarte dem paa Norsk, at han var gaaen op i Landet, ei langt fra det andet Selskab, da han, til sin store Fornøielse, fandt det behagelige Nytt, som han nu vilde fortælle dem, nemlig Vinbær og Vintrær p). Da Leif utrede sin Tvil om denne Tings Rigtighed, forsikrede hin, at det var sandt, og at han her ei kunde feile, da han var sedt paa det Sted, hvor man havde Vintrær og Vindruer nok. Tingen befandtes ogsaa, efter nøiere Undersøgning, at være rigtig; man besluttede at ladde Skibet med Viinstofke, som man nedhug; man ladede den store Skibsbaad med lutter Vindruer; man tog desuden med sig adskillige andre Ting, af Landets Produkter, saasom Hvede, hvilken vorte der vild og saaede sig selv p), det Slags kostbare Træ, som vore

G g g 3

For:

p) Vintrær og Vinbær have været vilde i Nord-Amerika, førend Landet blev besat af Europæer. See Erd-Beschreibung von ganz Amerika 1 Th. 2 B. Kap. 3. i Nye-Engelland, S. 147. ved Mississippi-Floden, S. 98. og flere Steder, i Virginien i sær i stor Mængde og af meget forskellig Slags, ibid. S. 228.

q) Uden Tvil har det ei egentlig været Hvede, men et Slags Korn, som havde nogen Liighed dermed, uden al Tvil Amerikanernes Mais, som vorer overalt i Nord-Amerika, og som af endel kaldes Tørkisk Hvede. See Ch. Klifters Beschreibung des Britischen Amerika. Ved Hudsons Bay i Nord-Amerika vorer ogsaa vild Riis i stor Mængde. See Neue Erd-Beschreibung von ganz Amerika, 1 Th. S. 19. Kap. 1. conf. S. 98. 2 B. Kap. 12.

10. 1000. Forfædre kaldte Masur r), hvoraf fandtes Stokke saa store, at de bleve brugte til Huus-Tommer s); og dermed reiste Leif, følgende Foraar, tilbage til Gronland, hvorhen han lykkelig ankom, efterat have under Veis, da man var kom- men Gronland i Sigte, reddet en Skibbruden Norst Mand, ved Navn Thorer, med 14 andre, som sadde paa et Skiar i Havet. Det nye opdagede Land gav han, efter de der fundne Vintræer, Navn af Vinland, og begav sig siden over til Norge, hvor han ei alleene selv antog den Christne Reli- gion, men ogsaa efter den da varende Norske Konges, Olaf Tryggvesson's Tilskyndelse, paatog sig den Forretning, at om- vende Indbyggerne paa Gronland; han reiser til den Ende afsted, forsynet med en Præst, og er under Veis, fra Norge hjem til Gronland, atter saa lykkelig at redde endeel Skibbrud- ne og i Livs Fare bestedde Mennesker, som dreve om i Ha- vet, paa Flakerne og Bredderne af et Skib, der var sonder- slaget eller sunket r). Med dem kom han hjem til Bratta- hlid, hvor hans Fader, den gamle Erik Rode, var ilde til- freds, saavel med de reddede Folk, som i sær med den christne Præst, han forte med sig: men dog lod han sig endelig over- tale til at antage Daaben, og bodde Vinteren næst efter u) -

Hans

Hans
Bratt
den Løt
kelig inl

S
pærne
med ro
som r
lund
sat r
vilt
fra
se
sa
st
u
h
le
N
N
sa
som
S
N

r) Masur eller Masurtræ have vore Forfædre kaldet et Slags Knorret
Virk eller Valbirk, som af dem blev brugt til Antv. Skifter,
Drifte Voller, Lander, og andre saadanne Ting at gjøre deraf.

s) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorre, Kap. 104.

t) See nydanførte Sted hos Snorre, Kap. 104.
u) I denne Orden mener jeg at disse Tildragelser ere skete. Her er
en Forretning i Historien, der gemeentlig fortæller bemeldte Til-
dragelser saaledes, som om Vinlands Opdagelse ved Leif var sket
efter hans Hjemkomst fra Norge, Aar 985, og neppe
være. Formentlige Visen saae Vinland, Aar 985, og neppe
troligt derfor, at man har opsat Landets Eftersøgning indtill
efter Aar 1000; thi at Leif kom det Aar fra Norge, viser
Historien.

Hans Son, benævnte Leif, blev da efter ham Beboer af Brattahlid, og førte siden Tilnavn af hin Heppne, eller den Lykkelige, i Hensigt til foromtalte for ham saa vel og lykkelig indtrufne Tildragelser.

§. 17. Vinlands og med det en nye, en for Euro-
pæerne hidindtil ubekendt Verdens Opdagelse, burde ogsaa
med rette kaldes stor og lykkelig, lad være den ei blev til det,
som den med Rette, under andre Omstændigheder, havde
kunnet blive. Opdagelsen blev vel, efter Leif, af andre fort-
sat til en Tid, men endelig vanhældigviis afbrudt; hvorom
viidere, i de følgende Deele af vor Historie. Her gaae vi nu
fra Vinland og Grønland over til Finmarken, hvilke tvende
sidstnævnte Lande vore Forsædre bildte sig ind, at hænge til-
sammen, ved en lang Fjældstrækning, og denne at danne en
stor Indviig eller Bugt, hvormed Nord- eller Fjeld-Havet end-
tes, kaldet derved Hafsbotnen. At Ordet Mark, bemær-
ker et jævnt og slet Land, har Torfæus rigtig anmærket i An-
ledning af foromtalte Markland x), det giver ogsaa andre
Navne tilkiænde, saasom Danmark, Heidemark, med flere;
Navnet Finmark maae altsaa, i de ældste Tiider, have be-
mærket ganske andre eller flere Landstrækninger, end den,
som nu dermed betegnes, hvilke for det meste ere fulde af
Klipper og Fjælde, det maae nemlig have bemærket ei alleene
nu værende Finmark, men fornemmelig de store Skov- og
Mark-Strækninger, som man nu kalder de Svenske Lap-
marke,

Finmarks
Fens Til-
stand i dens
ne Periode.

Historien tydelig. See Snorre sidstnævnte Sted. Man har
forbyttet Leifs Tilbagereise fra Norge med hans Tilbagekomst
fra Vinland: det traf saa ind, at han under begge disse Reiser
reddede Skibbrudne Mennesker, og deraf har Forvirringen
reist sig.

x) See hans Vinlandia, pag. 5. og foregaaende §. 15.

1000.

fædte kaldte Masur r), hvoraf fandsmark, som i Fortinn
 de bleve brugte til Huus. Tomme, har hørt saa stor
 f, følgende Foraar, tilbage paa andre Steder, ogsaa
 felig ankom, efterat have Denne Skatshydighed vedva-
 en Gronland i Sigte. ogsaa i det Tiidsrum, om hvil-
 ed Navn Thorer. Historie handler, hvorom saavel-
 Havet. D. Halogaland, følgende kan tiene til
 undne Vi- hvor hans Fader, kaldet Rammie, eller den Stærke,
 til Nor- en Son af Gumbiørn, men Sonne-
 gion. en Son af Gumbiørn, men Sonne-
 Er. en Son af Gumbiørn, men Sonne-

y) See Forsøg til Norges gamle Geographie, og den anden Deel af Norges gamle Riges Historie.
af Knudsen Stamme, Kap. I og 10.
af Knudsen Stamme, Kap. 10.
som tilholdte, at alle havde
som var bryet, Kongen

2) See Sagen af Hvide Himmels, Kap. 1 og 10.
Sagen af Hvide Himmels, Kap. 10.
Sagen af Hvide Himmels, Kap. 10.

2) See Sagau af Kibbone Namma, Kap. 10.
3) See Sagau af Kibbone Namma, Kap. 10.
4) See Sagau af Kibbone Namma, Kap. 10.

a) See Sagau af Kinboge Namma, Kap. 15.
 b) See Sagau af Kinboge Namma, Løse, som tilholdte, at
 Haasfæ, en Waadsmænd, eller Søfarende, som var bryet, ef-
 terlod sig naar han døde under Kæsen, det tilhørte Svoreman-
 den eller Skibets Eriemand; og her er de Kinboge det halve
 Skib.

baar
 end
 et o
 Pen
 eller
 bruge
 gen v
 af d
 ind
 Fin
 at
 fre
 bla
 ble
 Fin
 var
 og d
 og o
 star
 Fin
 ne
 E

neste, ved at dræbe en Biørn, som havde gjort stor Skade,
 haade paa Mennesker og Creaturer, men isærsteds mere,
 end paa Grænmø. Denne Biørn havde været derfor, paa
 et offentligt Thing, ladet erklære fredløs, og sat en Sum
 Penge paa hans Hoved, men ingen hidsig enten turdet
 eller kundet dræbe. Dog dræber nu Finboge ham, uden at
 bruge Vaaben, ved at brydes med ham, og bryde ham Ryg-
 gen over; han indlægger sig derved megen Væde, og han blir
 af denne Giærning vidt berømt. Bemeldte Gaard Græn-
 mø laae nær ved Stranden. Følgende Foraar fornotede
 Finboge sig derfor ofte ved at gaae ned til Stranden, og der
 at bese de mange forskellige smukke Skibe, som seilede
 frem og tilbage langs Landets; og her bliver han engang,
 blandt andre, en stor Skude bær, der kom sønden fra, men
 blev roet af en Mand alene. Dette usædvanlige Syn gik
 Finboge opmærksom, allerhøjest da han ser, at denne Mand
 var ei af de gemeene: thi han var ei allene stor af Væxt, stærk
 og anseelig, men ogsaa klædt i en rød Skarlagen Riottel,
 og omgiordet med et tykt Guldsælte; desuden roede han saa
 stærkt, stont ene, at Skuden foer affted, som en Pæl.
 Finboge raaber ham derfor an; her faaer han vide, at den-
 ne Mand heed Alf Aptrkamba, at han boede paa den De
 Ganden c), at han var besvoret med Hagen Jarl selv, og
 havde hans Søster Datter Ingeborg til ægte, at han saa-
 ledes, som han nu gjorde, sædvanlig foer og roede ene, fordi
 han

c) De gamle Sæll den Sandoy, som ligger net ved og inden for den i
 det gamle Distrikte bestående De Birket. Grænmo maa
 ogsaa, om jeg ei fejler, have ligget i Nord-Siden, eller og i
 nu værende Trumf.

han ei behøvte flere dertil d), og at hans Velses Hensigt nu var, at fare nord til Marken (Finmarken) for derfra at hente Sinne-Skatten, hvorfra han inden en halv Maanedes, eller nogen længere Tids Forsøb agtede at komme tilbage e). Finboge, efterat have fortalt Alf sit Fødestad, sit Navn, sin Herkomst, forlanger og faaer af ham Tilladelse, at følge med ham paa hans Stude, naar han kom tilbage, for at begive sig med ham til Hagen Jarl, i hvilket Erinde Finboge var reist fra Jisland. Dette skeer, skiont Bød raadde Finboge derfra, forestillende at Alf var en meget ond og undersundig Mand, der gjorde megen Uret og Bøds, og Fortroftning derpaa, at han var Jarlsens Svoger og Hofmand: Alf lagde an ved Grønmo, efter sit Koste, Finboge følger med sit Gods, sine Penge, om bord paa hans Stude, og de fortsatte Rejsen sammen, indtil de komme under den Vælg i Nærheden af Alfs Hiem; der tog de sig Herberg i Matten over i en Helle, og der var det den onde, den Dov-begierlige Alfs Hensigt, at tage Finboge af Dage, for at bemægtige sig de Rigsdomme, som han førte med sig: men det Anslag mislykkes; Alf maae selv friste den Skiebne, han havde tiltænkt Finboge, og dermed begiver sig derpaa til Alfs Gaard. Her stiller Finboge sig an, som afsendt af Alf, han beretter, det var Alfs Forsæt, naar uden videre Ophold, at fortsætte Rejsen til Hagen Jarl; han bringer Hilsen og Ordre fra Alf til Jarl, idet han siger, at han kommer i den Tid, som han har givet.

d) Vore gamle Forfædre vare meget for det store, det usædvanlige, for alt det højrædte, Mod, Dristighed, kunne viise, og selv at gøre et lignende Begreb, ikke urimeligt, som dog ellers synes at være, og som Alf vilde, ved sig selv at gøre, vise Prov bet paa et almindeligt Mød, en usædvanlig Stofte, og Dristighed, og derved sætte sig i Ansæelse.

e) Dette Finmarken synes at have været den-Quælle af det gamle Finmark, som endnu fører samme Navn, alle de indvandringsfærdige Lapmark.

gebirg, at Finboge nu af ham var sendt, for at bringe ham deres Datter Magnhild; der ofte havde forlangt, men et sådant Tilladelse, at see Hoffer, hvilket nu skulde hende tilstaaes. Disse Omstændigheder havde Finboge uden Tvivl snarlig af Alf under Værs at høre; Ingebjørg vidste at dette var sandt, hun lod derfor sin Datter følge med ham, udbjodtet og forsynet med alle hendes kosteligste Sager, skiont Sagen kom hende meget mistænkelig for, og Finboge reiser afsted, med Alfs Skib, med hans Datter, med den indsamlede Finne-Skat, som tilkom Hagen Jarl. Finboge havde Penger nok, saa ham ei manglede Opvartning og Tjeneste, til Rejsens Fortsættelse, hvor han kom; han bringer derfor Gommefuen vel og beholden frem til Glæbe, hvor Hoffer var, til tvende hendes Gættelser, Ushild og Ingebjørg, Jarlens Søstre-Dotter, ved hvis Forbønner, samt ved sin egen Mandighed, sit Mød og sin Størke, Finboge slap bedre ud af den Fare, han herved havde sat sig ud, end man kunde formode. Han forsynede sig, strax efter Ankomsten til Glæbe, ikke et Folge af et høitlig Mand eller Husballe, som hun selv havde om sig, han førte sig prægtig op, som en Person af fornemme Herkomst, han bliste sig venlig, rund og gavmild mod alle, og fremstillede sig derpaa for Jarlen, der allerede var underrettet om de usædvanlige Prover paa Mød og Størke, som Finboge havde udbiist i at dræbe bemeldte Blork, men endnu vidst af Tildragelsen med Alf. Her siger Finboge reent ud, hvad han havde begaaet, saavel i Hensigt til Alfs Drab, som hans Datters Bortførelse, han fortæller, uden at fortie det mindste, Sagens heele Tildragelse, og han tilbøder sig at indgaae i den dræbtes Blods, forsikrende at Jarlens Tjeneste derved intet skulde tabe. Dristighed, et uforsagt Mød, Mandighed og Størke til store Foretagender at vove, og vel at udføre, vare Egen-

Skaber, paa hvilke dore Forsædre satte overmaade hol Priis, og ofte anstaae høiere, end alt andet. Hagen Jarl blev vel heftig forbitret over Ulfs Drab; som han erklærede at have været den kiæreste Ven, han havde i det heele Land, og ingen sig meere lig i Sindelag og alle andre Ting, men han blev dog paa den anden Siide ei mindre forundret over Finboges Dristighed og Moød; han troede, at enten maatte denne Dristighed være et Afskud af Galskab, eller reise sig af usædvanlig høie Egenskaber, som man ei saa strax kunde indsee, eller at Eliabnen selv var med i at bestyre denne Ting, og havde bestemt Finboge til noget høit og anseeligt; og derover sætter han sig for, enten at afstraffe bemeldte hans Dristighed paa det haardeste, eller belønne den. Til den Ende prøver han ham først, ved at lade ham brydes med en sæl og stog Blaamand, den de tilforn have omtalt; denne overvinder Finboge ved at bryde hans Ryggen over paa en, paa Kampepladsen staaende stor Steen; efter nogen Tiids Forløb befæler han ham at prøve Storke og Færdighed i at svømme med en Bjørn; denne Prøve udholder ogsaa Finboge, han prøber Bjørnen; den Skat, som Ulf havde indsamlet af Finmarken, havde Finboge dragt med sig til Glæde, og ladet den her overlevere, større end tilforn sædvanlig havde været; af alt dette lader derfor Hagen Jarl sig bevæge; han eftergiver ham al Brøde, ansøger ham i Ulfs Sted, gjør ham til sin Hofmand; og sender ham til en Konges Hof i Grækerland f), ved Navn Jon, for at indkræve en Gæld af 12 Mark Sølv, som han havde

f) Hvo og hvor denne saa kaldte Græske Konge har været, er tvivl, men formodentlig, enten en Konge i Rusland, eller en Stadholder (en Under-Konge) under de Græske Keisere. Man ser af et Msscript, blande Ar. Magnai Mista under Titel: Hveris lönd liggia i Veröldinni, at de gamle have kaldet ogsaa Bulgarien Grickland, og der maae denne Konge rimeligt have

havde laant en Bøsse den Hvilde, en stor Klobmand og sin forige Hofmand, men som nu var bleven Hofmand hos bemeldte Kong Jon; dette Erinde udretter ogsaa Finboge til Fornøielse, efter Tilbagekomsten begiærer og faaer han foromtalte Alfs Dotter Ragnhild til ægte, deres Bryllup holdes, i Jarlens Overværelse paa Sanden, hvor han paalagde Finboge en stor Mandebod at betale for Alfs Drab, men overlod samme til Ragnhild, til Hiemnegibt, og med hende drog Finboge derpaa over til Jisland, hvor han fæstede sin Boepæl.

§. 18. Ved samme Tiider omtrent boede en anden anseelig Mand paa Halogaland, ved Navn Biørn, mærk- værdig deraf, at Porgils, kaldet Drabæin, fra Jisland, som nedstammede fra den bekjendte, foromtalte g), Atle Jarl i Sogn, opholdt sig en Vinter over hos ham, og nedlagde ved den Leilighed et slemmt Menneſke, ved Navn Randver, som vilde tvinge Biørn til at give ham sin Dotter Ung- hild til ægte h). Bemeldte Porgils var ellers en ogsaa i andre Henseender mærkværdig Mand: men det vedkommer andre Tiider og Steder; hvorfor vi nu begive os fra Halo- galand til Mørene, hvor følgende mærkværdige Hændelse til- drog sig i det Tiids-Rum, hvorom vi handle. Orm Stor- rolfsson, som nedstammede fra Ketill Hæng, eller fra den bekjendte Hrafnistiska Familie i Norge, en Mand af næsten utrolige Legems Kræfter, som 7 Aar gammel i Størke og alle Slags Øvelser ei eftergav de foreste og stærkeste Mænd i) paa Jisland, drog derfra over til Norge, paa et Skib, som en

Tildragelse
paa Møre-
ne.

No. 990.

H h h 3

Norſk

g) See Norges Historie 2den Deel, S. 55. 57.

h) See Floamanna Saga, Kap. 27.

i) See Pater Orms Storrolfs Sonar, i Olafs Saga Tryggvasonar, i Appendix, S. 5.

- No. 991. Norsk Mand clede, ved Navn Ossur hin Hordfke, eller Os-
sur fra Hordland, hos hvilken Orm blev følgende Winter,
og femt ved den Leilighed i et fortroligt Beskaf og Stalbro-
derskab, kaldet Albiorn Prude, hvis Modrene Familie boe-
de paa Hordaland og Nordmore, nedstammende fra Blfra-
Kare k), hvorover bemeldte Albiorn ofte der opholdt sig.
Om Foraaret gav Albiorn Orm at forstaae, at han agtede at
reise nord til More, for der at besøge en Enkind Sital og
en Bergfor Bestil, som vare hans Godskendeborn eller
Fettere. Det var blevet Albiorn sagt af en Spaagvinde,
at han maatte vogte sig for at komme paa Nordmor, saa
fremt han vilde blive gammel: men dette foragtede Albiorn,
han gik i Selskab med Orm, paa 2de Skibe fra Hordeland,
og de komne til Nordmor, hvor benaavnte Albiorns Fran-
der toge imod dem paa det beste. Her blev det Albiorn be-
rettet, at der norden for Landet laae 2de Der, begge Sand-
eh kaldede, men at for Nttre Sands raadde en slem Totan,
er stort Troll, en Mandader, ved Navn Bruse l), som man
troede aldrig at kunne overvindes af Mennesker, hvor mange
de end vare, saa slem var han, men endnu verre hans Moder,
som ei lod sig see, uden under en forfærdelig stor sort Rattes
Skikkelse. Albiorn fattede strax Lyst, at fare hen til be-
meldte Der, thi her gaves en besynderlig Leilighed til at vise
Prover paa Mod, paa Manddom og Dristighed: men Orm
fik ham den Gang overtalt til, at lade det Forjæt fare; de
No. 992. droge følgende Sommer til Danmark, der bleve de Winteren
over i Vendsyssel, hvor Albiorns Fader Bisill boede, en
No. 993. Broder til Besete paa Bornholm m), de droge om Baaren
derefter med fem Skibe ud paa Soeroverie, men mod Hosten

III

k) Norges Historie 2den Deel, i Tilhaenge, S. 482.

l) Han skal have været en Søn af Ofotan fra Ofotansfjord.

m) Han var formentlig Bue den Digres og Sigurd Rappes Fader.

til Gautland, hvor en Jarl, ved Navn Herraud, da regie-
rede. Her holdte de adskillige Træfninger med Indbygger-
ne, overvunde dem, bemægtigede sig en Deel af Landet, og
sæde der Vinteren over. Men følgende Foraar drog de der- No. 1
fra, først til Danmark, siden til Norge, hvor de opholdte
dem den fjerde Vinter over, hos Ossur paa Hordeland. Med
ham drog Orm, følgende Foraar, over til Zisland; Alsbjorn No. 2
derimod rustede sig til et nyt Søerøver-Tog: men her paakom
ham atter den forige Enst, at besøge Bruse, og den fulgte
han. Paa et Skib besat med 24 Mand, gaaer han til den
Ende nord til More, han lægger en Aften til Lands, ved
den Yttre Sande, hvor de slaac deres Telte op paa Landet,
og blive der Natten over. Tilig om Morgenens gaaer Al-
sbjorn eene op paa Den, for at søge Bruse, han finder der den
Heller, hvor han boede, og gaaer der ind: men derinde var
temmelig mørkt, en stor Skygge betækte Helleren, og derfor
blev Alsbjorn det ei vaer, førend han løftedes op fra Jorden
og løftedes ned igjen saa haardt, at alle Kræfter bleve ham
betagne. Dette Speede af Bruse, som for at affrække andre
fra oftere Besøg, besluttede paa en grusom Maade at piine
Alsbjorn til Dode. Til den Ende river han Klæderne af
ham, aabner hans Bug, river den eene Ende af hans Larme
løs, binder den fast ved en Jern-Stolpe, der stod foran en
Bjælke, som laae tvært over Hulen, og leedde siden Alsbjorn
saa længe der omkring, indtil alle hans Larme vare udtrufne,
da imidlertid Alsbjorn, beflagede alene, at han ei havde
faaet Leilighed til at forsvare sig, og derved at vilse Prover
paa Mod og Tapperhed, (en Sang n) opregnede sine forige
Bedrifter, i Selskab med Orm; trøstede sig derved, at den-
ne vist nok skulde hæbne hans Død, saasnart han kunde; og
saa-

12) See Apocryfisk Bøger, Saga, Trækvæbning, &c. 13) Den findes
ogsaa paa Dansk i de saa kaldte Ræmpe-Viser.

- saaledes opgav Anden. Ei bedre gif det hans Selskab: Bruses Moder, foromtalte Kat eller Jette-Qvinde o), skal have overskudet dem i deres Telt, revet eller bide dem alle ihjel, og alleene tree være komne derfra med Livet, hvilke Kunde bringe Tidender om denne Tildragelse, og begave sig til
- No. 996. Danmark, ved den Tiid, da Hagen Jarl, som tilforn er berettet, blev dræbt, og Olaf Tryggveson kom til Regieringen i Norge. Bemeldte Tidender komme endelig ogsaa over til Fjotland, og Orm for Øren; som Albiørns svorne Staldbroder, var han forbunden til at hædne hans Død; i dette Øie-
- No. 994. mærke beglæber han sig over til Norge; der gaaer han paa et Skib, besat omtrent med ligesaa mange Mand, som Albiørn havde havt med sig til Nordmør; de lande ved den lille Sanden p), der blive de Natten over, de beglæbe sig siden til

o) Man kan let slutte, at man for at udbytte Historien, og sætte den Anseelse af det forunderlige, for hvilket vore Forsædre havde saa megen Smag, har saaset Bruses Moder omdannet til en Kat, enten i Anledning af hendes Nævn, eller andre og den udmærkede Omstændigheder.

p) Paa Øerne findes adskillige Øer af dette Navn, saasom tvende nær Sonden for Stat, en blandt de Romsdalske Øer, tvende uden for den Ø Aversen paa Nordmør: men paa ingen Især mig paa Tungen saa vel at passe sig, som paa forstældte, hvilket nu vel er kun een Ø; men har tilforn bestaaet af tvende. Se A. Stroms Sundheds Beskrivelse, 2den Del, S. 227. Thi-hjef findes den mærkelige Øststens Hule, hvori Døse kan have boet. At Stedet siges at ligge paa Nordmør, gik ei meget til Sagen, da Skribenterne ofte have forbyrret begaa Øerne med hinanden, og af den Takmædige nord paa Øerne, skærte Nordmør. Paa Skjolder tvende Sandøer, som ligge ved Aversen, findes ei nogen saadan Hule, eller Hælder, som her omtales, efter den mig af min Ven, Hr. Provst Wulff paa Nordmør givne Beretning, som har undersøgt Stedet. Dog findes paa omtalte Avers en stor og mærkelig Hule, Bræmme-Sulen, som jeg har besøgt, og som tydelig kan sets sikkert at have

(en anden) De q), og her forføier nu Orm sig eene hen til Bruses Heller, hvor han først dræber Bruses Moder, ved at bryde Ryggen over paa hende, siden Bruse selv, ved først at rive ham Skiægget med heele Hagen fra, siden ved at riste paa hans Ryg den saa kaldte Blodørn r); begge brændte Orm siden til Aske, tog bort med sig af Hellenen tvende Rister fulde af Guld og Sølv s), men det øvrige Gods, som der fandtes, skal han have givet til Bruses Halv-Søster, Menglod, tilliige med Verne Sanden, for den Underviisning og den Hiælp, hun skal have givet Orm, til at overvinde Bruse og hans Moder; liigesom hun ogsaa var den, som underrettede Orm om Alsbjørns Døds Maade, og vidste tilliige at synge for ham den Viise, som Alsbjørn lod sig høre med, under de Piinsler, som forvoldte ham hans Død.

§. 19. At i Hagen Jarls Tiid, en Leensmand boede i Sogn, ved Navn Porstein Hvite, og at samme gjorde Porgils Orrabein Selskab, paa forømtalte Tog til Sudraerne, derom er meldet i det foregaaende t). Bemeldte Porgils var, det første Aar han kom til Norge, hos en mægtig

Deromte Wand i Sogn paa Nordland og Vore.

have været beboet. Skulde Bruses Boepæl søges paa Nordmøre, maae han altsaa have bdet her, og det giver Historien selv os Aaledning til at troe, ved at berette, at Orm, for at finde Bruse, drog fra den lille Sanden til en anden De.

q) See bemeldte Appendix S. 15. sammenligner med S. 14. 6.

r) Det bestod deri, at man skar Ribbene paa begge Sider, fra Rygbeener, breedde det froskaarne, tilliige med Armeene ud, hvorved det fik Anseelse af en fladt Ørn, og trak Lungen ud derigjennem.

s) Mueligt har herfra den Sagn reist sig, at i ømtalte Doksteens Huule skulde findes en stor Skat, som blev eftersøgt af den Ørkendisse Jarl, Rognvald, men ei fundet.

t) See §. 18. i det 2det Kap. i denne Tome.

tig Mand, paa Gjordeland, ved Ravn Plaf, i Kong Harald Graafelds Tid, hos hvilken Kongen nogle Dage var til Gæstebuds u). Men under Hagen Jarls Regiering boede der en anden berømt Mand, en Geirmund Snpr, som tilforn havde været en stor Viking, men blev siden bemeldte Jarls Hofmand. Hos ham var den paa Jisland berømte Plaf Pa en Vinter over, da han var kommen til Norge, for at forsyne sig med Sommer, og sit ved samme Leilighed, af Hagen Jarl, en med Guld indslagt Striids-Oxe til Foræring x). Ei mindre berømt, men af en anden Tænkemaade, en meere fredelig Handtering, var en Hreidar, som boede paa Bors, en Mand, som berømmes ei alleene for at have været af hoi Byrd, men tillige duelig, tapper, gavmild, og derover meget elsket af alle. Denne Mand drog ofte paa Riobmandskab, ogsaa til Jisland, og kom ved den Leilighed, i Bekjendtskab med en Enjolf, en Son af Ingialld, men Sonneson af foromtalte Helge Magre y), til hvilken Ingialld Hreidar forærede alt hvad som behøvedes, til at tape sere en Stue, saa prægtigt, som ei tilforn var seet paa Jisland. Med ham drog Enjolf siden over til Norge, og var der en Tid lang paa Hreidars Gaard, hvor denne eiede Boe og Formue felles med sin Broder Ivar, en Mand af en ganske anden Sind-Beskaffenhed, end den Hreidar havde: thi Ivar drog hver Sommer ud paa Soeroverier, men var, med et Følge af 10 til 12 Mand, Vintren over hjemme hos Hreidar. Ivar var en Hader af alle Jislændere; han og hans Følge søgte derfor at drive Giel med

u) See Floamanna-Saga, Kap. 12.

x) See herom videre, Lardala, Kap. 68.

y) See Sagann af Viga-Glum, Kap. 1. Helge Magre nedstammede fra Kong Harald Hylbertan, efter en Aftartal blande Ar. Magnzi Msta.

med Eynolf: men for sin Broders Skyld, som Ivar høit agtede, holdt han dog sin og fines Raadmundhed tilbage, det meeste skee kunde, og desuden vidste Eynolf selv saa vel at opføre sig med dem, at han tilsidst vandt Ivars Venfkab, i sær efterat have viist Prove paa Mood og Mandighed, ved at dræbe en grum Bjørn. Ivar tog ham derfor i Selskab med sig paa sine Søerover-Toge, paa dem var han fire Sommer efter hinanden, og han fulgte siden Hreidar og Ivar til Uplandene ^{paa Uplandene.} 2), hvor de droge hen, for at komme en deres Frænde, Þorstein, til Hielp mod en Berserk, ved Navn Alsgaut, som havde udfordret Þorstein til en Tvekamp, fordi denne havde negtet ham sin Søster. Eynolf gaaer i Kampen mod Alsgaut, han overvinder ham, og gior sig derved saa elsket af bemeldte Brodre, at de ere ham behjælpelige, til at faae Alstrid til ægte, en Dotter af Rigfus, som var Herse paa Bors, men en Sønnesøn af Bilinga-Kare, og allige en Ven af oftnævnte Brodre. En Søn af Alstrid og Eynolf var Glum, gemeenlig Riga-Glum kaldet, som da han var 15 Aar gammel, drog over til Norge, til sin Morfader, Rigfus Herse, af hvilken han blev meget koldsin dig imodtagen, som en Person, der intet stort spaaede, tvertimod opførte sig som en Løse: men inden foie Tiid fik Glum Leilighed, til at viise Prove paa et usædvanlig høit Mood og Tapperhed. Om Vinteren næst efter Glums Ankomst, blev hos Rigfus Herse holdt et stort Gæstebud, i Anledning af

I i 2

et

2) Her boede ved samme Tiider, eller rettere nogen Tid derefter, ogsaa en Singeir, der blev udfordret til Eenekamp af en Bling, kaldet Gaus, fordi han havde negtet at give ham sin Søster Fridgerd til ægte; hvilken Gaus havde der tilforn drevet 2de Brønder fra deres Gaarde, men blev af Grim Droplaugson fra Jissland, som gik i Kampen, i Singeirs Sted, overvunden. See Sagan af Ræil. Prym og Droplaugar sonum.

et Disa-Bloot, eller et Offer, indrettet til Gudindernes Ære, som blev holdt ved Winter-Nattens eller Mid Vinters Tiide. Under dette Gæstebud indfandt sig en stor Berserk, ved Navn Biorn Jærnhog, hvilken her, ligesom ved andre Gæstebuder, efter en af ham vedtagen Sædvane, indfandt sig selv tolvte, og adspurgte Gæsterne Mand for Mand, om nogen turde sætte sig i Ligning mod ham? Bode nogen det, blev han strax af Biorn udfordret til en Evelskamp. Vigfus Herse havde derfor befalet sine Gæster, ei at give ham Anledning dertil; alle svarte derover Biorn, at de ei vare hans Jævnlinge; han gaaer saaledes omkring, fra Vigfus selv, Mand for Mand; og han kommer endelig til Glum, som hidindtil var anseet for en Tosse, eller en Nar, til hvilken han gjør samme Spørgsmaal: men her springer Glum op fra sit Sæde, falder hin an med den Hast og Storke, at han ei fik Leilighed til at gjøre Modstand, riiver Hælmen fra hans Hoved, slaaer ham over Skuldre og Hoved, med en stor Ildbrand, som han rækker til sig af Ildstedet, og jager ham ud paa Dor; hvilket alt Glum gjorde med den Eftertryk, at Biorn døde deraf Dagen næst efter. Nu havde da Glum vlist sig, som en Mand, værdig til at nedstamme af Vifinga-Kæres Æt, Vigfus erklænder ham derfor strax for sin Dotter-Søn, sætter ham ved Siden hos sig, udruster ham følgende Sommer, da Glum vilde hlem til Jisland, med et Skib, med dets heele Færm eller Ladning, samt med en stor Sum Guld og Sølv, og overlader ham tilslige 3de kostbare Sager, en foret Kiortel, et Spyd og et Sværd, med Formaning, ei at lade dem komme sig af Hænderne, da det vilde gaae ham vel, saa længe han havde dem, men toertimod, hvis han lod dem fare.

S. 20. Alt de Norske, i de Tiider, hvorom her handles, ogsaa de i Viigen a) i sær, have dreevet en vidtloftig Handel, kan sees af adskillige Steder i hvad tilforn er anført. Lunsberg paa den eene, Kongahelle paa den anden Side, 2de ældgamle Kiøbstæder Søndenfælde, Levanger, Steinkjær med flere Nordenfælde, gabe dertil megen Anledning; Handelen blev dreeven, og kunde temmelig sikker driives, de da giængse Søeroverier uagtede; disse befordrede den end ogsaa i visse Maader, og de fleeste Viskinger bleve gierne til Slutning de drivtigste Kiøbmænd. Adskillige Exempler paa Viigbøringernes Handel og Kiøbmands-Reiser, i sær til Zisland, have vi anført i det foregaaende, af Niala b), af Finboge Rammes Saga c) og flere, dog fortienner endnu følgende derom at antegnes, som tiensligt til at oplyse vore Forsædres Indretninger, i denne for Staterne saa tienslige Handtering. En Finboge Bardarson fra Viigen, en meget riig og anseelig, samt deilig, stor og stærk Mand, foretog sig engang, med sit Skib, en Reise til Zisland, for der at driive Kiøbmandskab; han gaaer til den Ende til Søes: men her rager han i en stor Storm, Styret paa hans Skib slaaes i Støkker; han driives længe om paa Havet; man begynder paa Skibet at liide Mangel baade paa Vand og Mad-Varer, Skibsfolket at blive sygt; endeel af dem døer, de øvrige ere ei i Stand til at føre eller regiere Skibet, eller øse det; og i denne Nød lade de en Yld optænde oberst paa deres Skibs-Mast, og brænde ved Natte-Tiider, for at

Exempler
paa de Norske
Handel
i denne Per-
iode.

T i i 3

give

a) Her synes da den Þorstein at have boet, som var Leenmand, hvis Søster Kanveig, en Nømund Hærlangur fra Zisland fik til ægte, hvorom meldes i Grætters Saga Kap. 15. Deres Søn var Þorstein Dromund.

b) See herom Kap. 28. S. 41. og Kap. 42. S. 42. s. f.

c) See Kap. 10.

give denne deres Mod tilkiænde, enten for andre Søefarende, eller næstliggende Landes Beboere. Foromtalte Finboge Nanne, som da var ung, og førte det Navn Urdarketur d), (Røskat eller Hermelin) havde den Høst taget sig det til Bane, at gaae tilbe om Aftenen, uden for sin Faders Gaard, for at see sig om; ved den Leilighed bliver han et Skin vaer, langt henne i Havet, som af en Ild; dette seer han 7 Nætter efter hinanden, dog stedse den følgende Nat mindre end den forige: men endelig gaar han, den syvende Nat, ind til sin Fader, vækker ham op, viiser ham hvad han havde seet; de giætte begge hvad det skulde betyde, og giætte det rette; Urdarkotte farer strax afsted selv fierde paa en Skude, de komme til Skibet, som de funde at være meget smukt, stige der ind, og see adskillige at ligge der døde. Vore gamle Fædres brugte ei Kahytter paa deres Skibe, men alleene Telte, eller Overtrække, som de enten sloge over det heele Skib, eller opsatte paa Overløbet eller Skibsdækket. Saaledes vare deres Krigs-Skibe indrettede, saaledes deres Ridsmands-Skibe, saaledes ogsaa Finbogens. For ham stod oprettet bag i Skibet, et Silke-Telt e), og i Teltet

d) Dette Navn blev ham givet, fordi han var funden i en Steen-Ur eller Steen-Dynge, hvor han efter hans Faders Befaling var udsat; men hemmelig opfostraet, og siden kiænt og antagen for hans Søn.

e) Silke-Tæler vare i de Tider endnu meget kostbare og rare i Europa, som saar, uden Kongelige og Forstelige Personer, vare i Stand til at forskaffe sig. Vi have da her en Prøve paa vore gamle Fædres Pragt og Rigdomme, samt Deud, at de Fædres Ridsmand eller saa kaldte Eyrmand have været, ei af den almindelige Hob, men af de bedste og fornemste Mænd i Landet: hvorom ofte tilforn er erindret, og hvorom endnu viidere kan eftersees Gunlaugs Soga Ormstunga, Kap. 2. S. 24. not., J. Erici disquis. de peregrinationibus, pag. 44-48. Speculum Regale, pag. VI. &c.

Teltet et Hudsad f), hvort Finboge laae, som endnu levede, og foruden ham, 9 andre; alle disse lod Urdarkøtt bringe ind paa sin Skude, efter at have vederqvæget dem med Mad og Drikke; han lod sig ogsaa levere Nøglerne til deres Skibs-Kister, for at tage der ud af de Ting, som vare meest af Værdie; deraf og af Finboges Gods lod han bringe paa Skuden, saa meget den kunde bære, og førte saaledes Folk og Gods til Lands, og til sin Faders Gaard, hvor de siden bleve paa det beste behandlede, og fordeelte om paa de næste Gaarde: men dette uagtet døde de allesammen, Finboge alleene undtagen, som blev frisk igien, og tillige, som Skibets Eier eller Styrmand, efter foromtalte Love, Eier af alle de Sager, som de afdøde Skibsfolk havde efterladt sig. Derved blev Finboge endnu riigere, end han var tilforn; han opholdt sig følgende Vinter over hos Urdarkøts Fader, foromtalte Asbjørn Dettiaas, men Sommeren derefter bliver han ogsaa hastig syg og dør, da han ei alleene skænker Urdarkøtt sine Vaaben, som vare af de fortræffeligste, sit Sværd, sin Skjold, sin Hælm og Brynie, hvilke hans Fader havde foræret ham, samt alt det Gods og alle de Penge, som vare reddede af Skibet, men han gav ham ogsaa sit Navn, hvilket han, giennem en saa berømt Mand, som Urdarkøtt tegnede til at blive, haabede at skulde blive ved, saa længe Verden stod, samt sig og sine Paarørende til største Ære. Urdarkøtt tog imod Navnet, han førte det siden bestandig; og er dette den foromtalte Finboge Kanne, som siden blev Hagen Karls Svoger, og gjorde sig altsaa

Be-

f) Maae være teltet saaledes, fordi det var gjort af Træ, og overtrukket med Læder, saaledes indrettet, at man deri, som i en Kuffert, kunde forvare sine Sager, samt bruge det, naar det blev opløst, som en Sæng: men sammenlagt og tilslutt kunde man bære det paa Ryggen. Sagan af Finboga Kanne, Kap. 10.

Bedrifter, paa Halogaland og flere Steder, berømt og navnkundig. Til bemeldte Halogaland begav sig ogsaa hans Son, Gunnbiørn, endnu ganske ung, blev der opfostrer, og var ei meere, end 12 Aar gammel, da han drog ud paa et Soerover-Tog, for at opsoge de saa kaldte Viskinger, af hvilke han endelig traf en, ved Navn Naud, som forte en Drage, et stort Krigsskib; denne dræbte Gunnbiørn, endte dermed sine Soe-Tog, og satte sig siden ned paa bemeldte Halogaland, hvor han gjorde sig meget berømt af sine Bedrifter, af hvilke gik meget Sagn og Rygte, som de gamle berette, men som dog nu ligger begravet i Forglemmelsens Morke g).

g) Se Sagan af Finboga Namma, Kap. 35. og 38.

Andet Tillæg,

indeholdende

Afskillige Tillæge og Forbedringer til de tvende
første Deele af den Norske Historie.

Første Deel.

Andet Kapitel, §. 12, S. 29. Som et haandskrevet Exemplar af Haldan Ensteinssons Saga beretter, skal Næuma ei have været Thrand, men Samings Hustru. De tvende her anførte stridige Beretninger, om Thrand, kunne læt foreenes paa den Maade, at der have været tvende Personer af samme Navn, en ældre, eller Samings Son, der har fæstet Boepæl paa Halogaland, paa den i seener Tidder bekjendte Gaard Thrandarnes, som da af ham har faaet sit Navn. Dette er saa meget meere riime- ligt, som man finder, at de gamle Halogalandske Konger have havt deres Residence, paa de Kanter; hvilket i sær sees af Kong God-Giests Exempel, som boede paa Mund eller Andenes a). Men en anden, en langt yngre Person har Thrand, Boers Son været, der har givet Thrandheim eller Thronthiem Navn b), og boet paa et andet Thrandarnes, nu Thrones, beliggende i Værdalen, norden eller østen for Staden

a) See Norske Histor. 1ste Deel, S. 338.

b) See sammesteds 3die Kap. §. 3. S. 147.

Staden Thronbhiem, en Gaard, som har adskillige gamle Mindes-Mærker, der tydelig viise, at den i fordum Dage af anseelige Mand har været beboet.

Sammensteds, S. 18. b. S. 106. Den Svenske Konge, som her kaldes Yngve, faaer i et haandskrævet Exemplar af Herbarar-Saga, Navn af Ingialld: men dette kan neppe have Sted, og Navnet er uden Tvil urigtigt.

Siette Kap. S. 4. S. 361. Det saakne, som her fortælles om Olaf Træteltia, at han, for at forsone de vrede Guder, er i en svær Hungers Nød, bleven offret af Folket, berettes i Herbarar-Saga, Kap. XI., at være skeet, i Reidgotaland, hvor man, for at afvende den grumme Hungers Nød, som truede Landet med Undergang, efter Evar fra Guderne, besluttede at offere til dem den ypperste Mands Son, som fandtes i Landet. Hvo denne var, derom rejste sig da Trette mellem den gamle Kong Harald, og hans Sviger-Son Heidrek, som begge vare Konger i Landet, begge havde hver sin unge Son: men heraf blev Udsaldet, at Heidrek, for at redde sin Son, overfaldt den gamle Kong Harald, ihjelslog ham tillige med hans Son, og offrede dem, samt alle som med dem vare faldne, til Dithir.

Sammensteds, S. 2. S. 356. Som berettes i den saa kaldte Saga af Upplendinga Konningum, var Olaf, siden kaldet Træteltje, bleven opfostreret i Vestet-Gautland, hos en Mand, ved Navn Bøse, hvis Son var Saxe, kaldet Flettir.

S. 6. S. 366. I nyssmeldte Saga staaer, at Sigfrid var Konge i Bindland (Benden): men det er vist nok en Kopist-Feil, og her sat Bindland for Bendli.

S. 7.

§. 7. S. 367. Som samme Saga beretter, er Kong Haldan Hvitbein bleven begravet paa Heedemarken, hvorhen han efter sin Død blev henført? Men uden Tvil har man her forbyttet denne Kong Haldan med en af hans Eftermænd, med Kong Haldan Svarte, hvis Hoi var paa bemeldte Heedemark, en af de saa kaldte Haldans Høie, hvoraf man ventelig har gjort sig den Tanke, at der var Haldan Hvitbein bleven begravet.

§. 7. S. 368. I et haandskrevet Exemplar af Sagnbrot, som er noget meere fuldstændigt mod Slutningen end det trykte, berettes, at da Sigurd Hring var bleven gammel, og han engang reiste giennem Vester-Gotland, for at domme Lands-Loven, komme Gandalfs (Gandalf den Gamles) Sonner, hans Svogre ham i Møde, og bade ham om Hielp imod en Konge ved Ravn Enstein, som regierede paa Vestmaur, nu Vestfold kaldet. Enstein har altsaa ført Krig med Rougerne i Alfheim, uden Tvil om Romerige eller Vingulmark.

Samme Sted, S. 369. I bemeldte staaer, at Kong Enstein blev stødt ud for bord og ihjelslagen af en Beiti-as, det er en Stang, hvorved Seiglet udspændes, for at kunne driibe Skibet, deshoiere op i Binden.

§. 8. S. 370. Den Balbar, som her omtales, beskrives et alleene, som regierende, men ogsaa som en narvundig, regierende Konge i Danmark, i et gammelt Vers, der forekommer i endel haandskrevne Exemplarer af Hervarar-Saga, hvor ogsaa en Humle omtales, som Humernes Konge (i nu værende søndre Deel af Polen og Rusland) men Gissur som Gauternes, Ungantyr som Gothernes (i

Verjet er følgende.

Ar kuaðu Humla fyrer Her rað
Gizur Gautum, Gotum Angar
Balðar Donum, ein Bolmu.

Alfrekr hinn Frækni Enskripiði

Upaattvileligt er det altsaa, at Balðar i
mar: men ved en Hufommelses-Feil er
paa anførte Siide, sat at Balðar var
Konge, over Danmark, af Kong Hal
dette stæde af Ivar Vidfadme, som
Saga, Kap. 20.

S. 19. S. 397. Navnet Upsa,
af Bestfold, i forðum Dage skal have fa
deel Haandskrivter af Pattr Olafs. O
hvilket er uden Tvil urigtigt, eller en S

Sammestedes Side 400. I for
lendinga Konungum, berettes at Kong
paa Geirstodum paa Bestfold: men i
en Feiltagelse eller Forbyttelse, som di
Slags Lys i Sagen, hvorum her han
tes af andre, at være dræbt i Stikslu

da have ligget paa Vestfold: men Geirastad ligger paa Agder, og didhen begav Dronning Asa sig, efter Gudreids Drab. See følgende S. 26. S. 417. Der har hun ventelig siden opholdt sig, og deraf har man troet, at Geirastad paa Agder, hvor hun formodentlig boede, maatte være det Sted, hvor Kong Gudreid blev dræbt.

Sammesteds, Side 401. Det er vel rigtigt, at Regner Lodbroks og hans Families Magt og Besiddelser have en Tid lang været store Søndenskiolds i sær i Norge: men dog er det, uden al Tvil alt for overdreevet, naar i den endnu haandskrevne, saa kaldte Pattr af Ragnars Sonum berettes, at Regner Lodbroks Kiige strakte sig i Norge alt til Dofresfiell og til Lidandisnes. Rettere er hvad siden anføres om Regners Son, Sigurd Drm i Die, nemlig at han havde heele Bigen og Agder til Lidandesnes, samt en stor Deel af Uplandene; og dog kan dette ei heller have Sted uden vis Indskrænkelse. Thi de Alfheimiske Konger, som vare besvoglede med Regners Familie, besadde en stor Deel af Bigen, og Vestfold i det mindste med en stor Deel af Agder, samt noget af Uplandene, synes stedse at have været i de Ynglingiske Kongers Besiddelse. Mærkeligt er det dog, at i bemeldte Pattr af Ragnars Sonum berettes, at Kong regner lod, til hans Tog til Engelland, bygge tvende Rnarre, store og stærke Skibe, i Lidtun paa Vestfold; hvilket tilkiændegiver, at han for en Tid dog maae have eiet noget af bemeldte Vestfold. Bigen var længe i hans Eftermænds Besiddelse, og faldt først fra i Kong Haurda Knuts Tid, som anførte Fragment bevidner. Ventelig er dette skeet, i Anledning af Kong Halsdan den Svartes Krige, med Kongerne i Alfheim, da hin Halsdan har bemægtiget sig, hvad den Lodbrokske Familie endnu besad i Bigen, og derved forarsaget den Fortrydelse, som bemeldte

Slaf Digurbeinn; hvilket viser, at de
maa da have været usædvanlig. I Steds
Solv, som her berettes, at de i Pesten de
sig have med i Høien, staaer i endeel
Exemplarer, at det var en heel Mark.

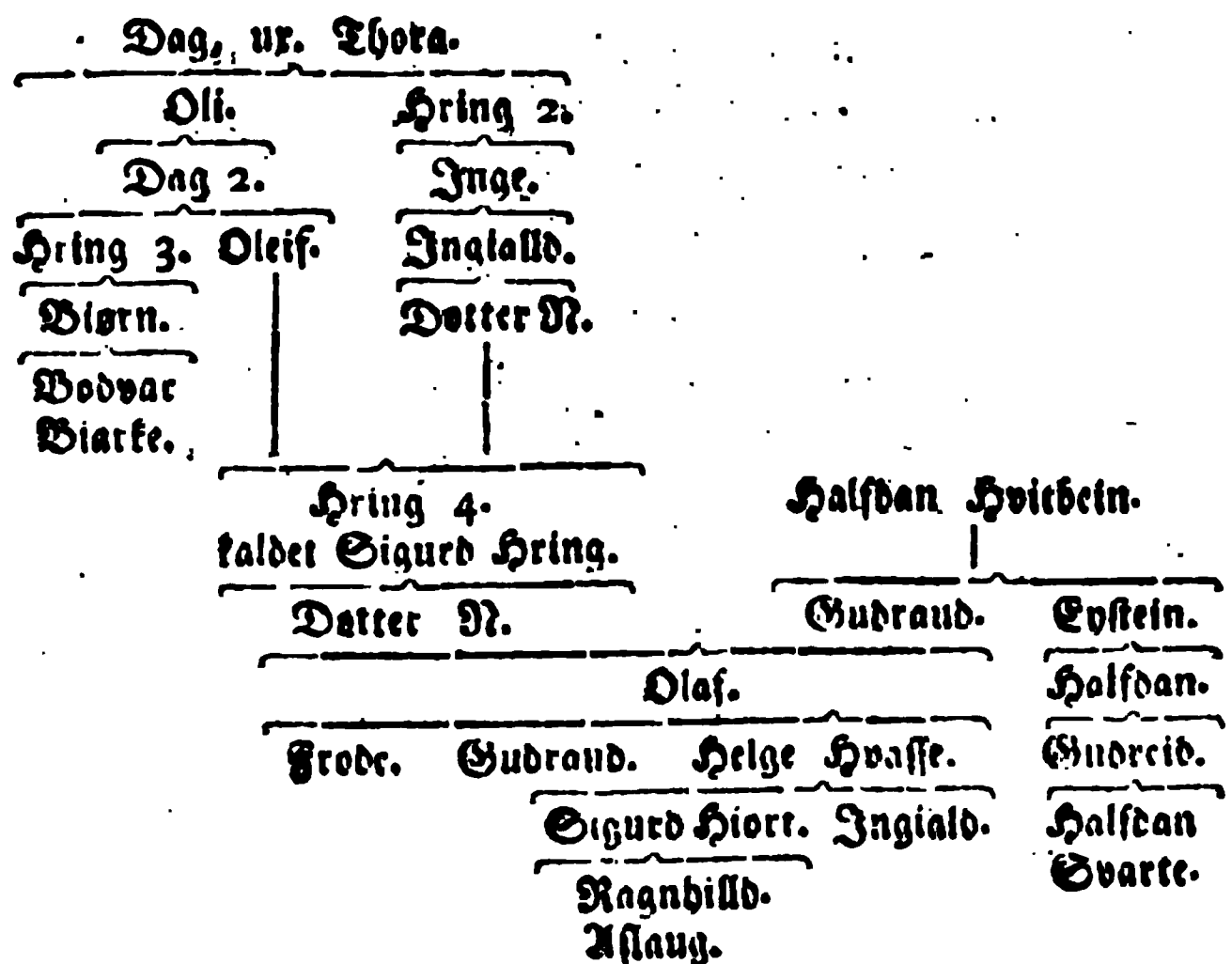
§. 30. S. 426. Til viidere Oph
angaaende den Hringariske Konge-Fami
Kap. 3. §. 10. S. 165. Kap. 4. §. 8.
§. 9. S. 374. og §. 13. S. 385. er sagt
3de Slegte-Registere over Sigurd Hi
noget ulitge, men som dog i Hoved-Sag
med hinanden. Det første er af et gam
ment d), det andet af Gundinn Norveg
Frodes Islendinga-Bok; de ere følgende

1. Dag.			
ur Thora Drengiamodir.			
2. Hring.	—	—	—
3. Inge.	—	—	—
4. Ingalst.	—	—	—
5. Hring	—	—	—
6. Olof.	—	—	—
7. Frode.	Gudrod.	Helge.	
Kong: paa		Hvasse.	

1. Dag.
2. Oli.
3. Dag.
4. Oleif.
5. Hring.
6. Olof.
7. Helge.

I først anførte Slegte-Register finde vi, hvad Navn en af den Hringariske Konges; Hring den 2dens Sonner har ført, for hvilke den berømte Frithiof en Tid lang var For- mynder, men afstod siden Riiget til dem e). En Inge maae da, paa det Hringariske Konge-Register, sættes næst efter Hring 2den, og efter Inge hans Son Ingialld. Dennes Son siges Hring at have været, i foromtalte Fragment, men i Fundai Noregur, siges Hring at have været Olaf's Son. Dette kan paa den Maade foreenes, at Hring har været en Son af den ene, men Dotter-Son af den anden, formodentlig af Ingialld; og da bliver den Hringariske Slegte-Linie denne:

Men

e) See 1ste Deel, Kap. 4. §. 15. S. 248.

fter hans Fader Helge Hvasse g), hvilken synes, for det
este, at have havt sit Tilhold i Danmark, men efter sin
verbroder, Kong Frode, som oft omtalte Fragment be-
r; med hvilken Kong Frode altsaa de Hringariske Kon-
liste maae forøges, og han indsettes imellem Helge
og Sigurd Hiort.

mmesteds, Side 427. Som de gamle berette,
d Hiortes Dronning have været Thyr, en Dot-
ald Klak, men Søster til Thyr, kaldet Dan-
ig Gorm den Gamles Dronning i Danmark.
i vel at kunne foreenes med Tiidsregningen;
har villet danne tvende Personer, af det Navn
den eene eller ældre, Fader til Sigurd Hiort-
en anden eller yngre, hvis Dotter Gorm
ning skal have været h). Men jeg fryg-
ruve Tingen for vidt; skulde man, for en-
ve gamle forekommende Banskkeligheder, i Tiidsreg-
gen, som næsten paa hver Side forekommer, danne af
een Person flere, for saaledes at faae Sagen til at jævne sig,
sær hvor Forstiellen i Tiiden ei er ret stor, maatte man næ-
sten skabe liigesaa mange dobbelte Personer, som der ere
Navne. Sandt nok, man maae undertiden antage dette
for rigtigt, ligesom det upaatvileligt paa mange Steder er
rigtigt: men saa maae andre Ting, end en liden Forstiel i
Tiiden, tillige gjøre Tingen beviislig. Naar man veed eller
estertænker, hvor ubestemte de Ord: Son, Maag, Søster,
Dotter o. s. v. ere hos de gamle, sær hos de gamle Skalldes
Verb,

g) Heri bør da rettes, hvad som staar i Norske Histories 1ste Deel
Kap. 6. S. 30. S. 427.

h) See Suhms Historie, paa anførte Sted, S. 934.
Norske Hist. 3 Deel. LII

været en Søster til Gorms Datter, og
 Søster eller Moder: Søster, og sidstnævnt
 Harald Klaf, men en Sønne: Dotter ell
 ved hvilket at antage den heele Vanskelighe
 bortfalder. Ei nok dermed: de Island
 retninger, at Thyra var en Dotter af
 paa den Raade best foreenes, med Sax
 hun var en Engelsk Princesse: thi saa t
 om ei en Dotter af Kong Adelftan, so
 dog der fød, enten af en Dansk Konge,
 tes Søn, som der havde sættet Boepæl,
 nær Paarørende af bemeldte Engelske
 Dotter af bemeldte Harald Klaf, der v
 Dansk eller med en Engelsk Printz, i E

- i) Saa kaldes hun i Pattr af Lodbrols So
 ligt, at dette har været hendes egent
 et Dgenavn, givet hende af den stor
 rike, hos hvilken hun kan have fundet
 pæl, et Navn, som siden er blevet
 egentlige Navn, laaledes som det er
 Ell-Navne, som f. Ex. Sialg, Rly
 med Siden egentlige Na

S. 428. sammesteds. Som foranførte Pattr beretter, har Kong Sigurd Hjort haft sin Residence, paa den Gaard Steini paa Hringarife. Samme Pattr titulerer ogsaa Hake for Konge, som han uden al Tvil ogsaa har været, men viist om han har haft flere Lande, end blot Hadeland alleene, at regiere over.

S. 429. §. 31. Naar oftommelste Pattr beretter, at Sigurd Hjortes Dotter Ragnhild var XV. hans Son Guttorm XIII. Ar gammel, da deres Fader blev dræbt, forekommer denne Beretning mig meere rimelig, end at Ragnhild var 20, men Guttorm kun 4 Ar, da dette skeede. En Feiltagelse, eller en Feil-Skrivelse, kunde heri saa meget lettere have Sted, som vore gamle Skribente have overalt betient dem af Romer-Tall, hvorover læt kan være skrevet III for XIII, men XX og XV forbyttede med hinanden.

Kap. 7de, §. 17. S. 487. Som berettes i et haandskrevet Exemplar af Haldan Ensteinssons Saga, har Kong Enstein ei været en Son af Sigurd Orm i Die, eller rettere, af Sigurd Hring I), men en Dotter-Son; hvilket vel uden al Tvil er det rigtige, og kommer Sandheden nærmest. Med sin Hustru, som af endel kaldes Signy m), af andre rettere Asa n), berettes han at have faaet Thotn og Hadeland, Fimmarf og Battadarnes. Hun maae da have været
 fra
 L I I 2

1) I bemeldte Saga, saadan som den er trykt, i Børners Nordiske Raem-per-Dater, staar at Sigurd Ring blev og kaldet Sigurd Orm i Die; hvoraf sees, at disse to endte Navne ere forbyttede med hinanden.

m) See Codex af bemeldte Saga, blandt A. Magnzi Msta. No. 171. B. fol. hvor hun siges at have været en Dotter af Fedin Jarl i Holstein.

n) See en anden Codex sammesteds, No. 340

man finder Nordenfjelds at have mange
 Familie fra deres Besiddelser, og ført R
 terkommere, hvilke fordreeve Norrs Jar
 deele, ogsaa i det Throndhjemiske o).
 Haldans Efterkommere, som havde ben
 hjem, maae da vor Enstein have arvet i
 dernes (skal vel være Battnes, et For
 marken), tillige med det Throndhjemsk
 og Habeland, eller rettere en Deel deraf
 Dette bliver saa meget mere troligt, for
 More Jarls Forfædre, hvilken nedst
 stein p), en Haldan den Gamle anse
 Sveide Sae-Konge, men Sonneson a
 der var Norrs Son q). At denne S
 bemeldte Hringariske Konge, synes I
 vilse; han kaldes en Son af benæbni
 havde faaet hans Dotter til ægte; og f
 da Enstein Glumra nedstammet, Ro
 nem en Jvar Dplendinga Jarl, eller I
 som vel siges at have været bemeldte Ey

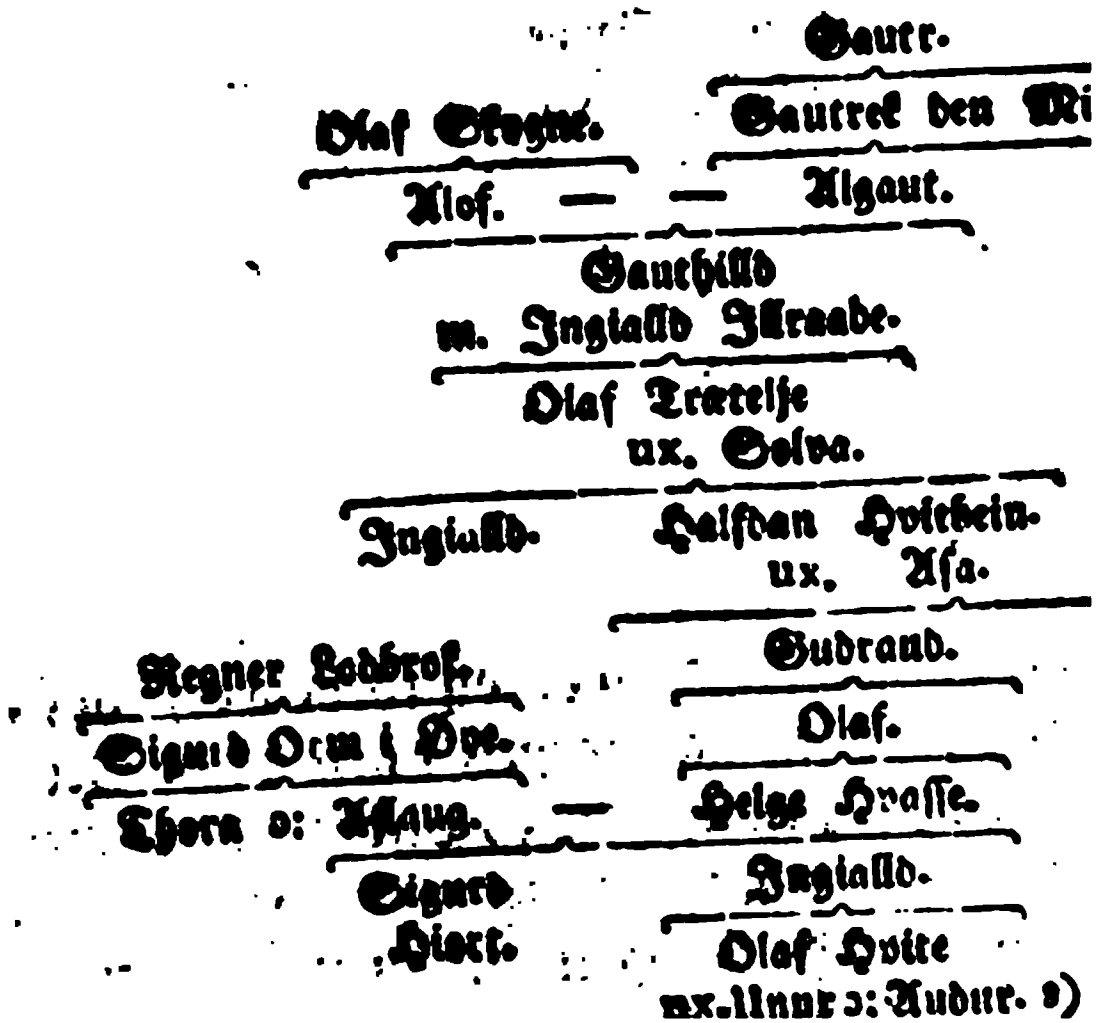
men bør rettere ansees for en af hans Førfædre, der har gjort sig berømt ved at bringe Familien i Anseelse igien: thi de faae Leed, som findes i Rognvalds Slægte-Linie, fra Sveide af, samt Tilidsregningen, kunde tydelig viise, at i bemeldte Linie ere store Luger. Med et Fruentimmer af bemeldte Jvards Efterkommere maae Eysteinn eller hans Fader have givet sig, hvorfor han kaldes en Søn af ham, og med hende avlet Rognvald Jarl, hvis Slægte-Register, som opregnes paa foromtalte to Slags Maader, nemlig deels fra bemeldte Thronhemiske Konge Eysteinn, deels fra Sveide og Haldan, paa denne Maade kan nogensledes bringes i Rigtighed, og bliver følgende:

Eigurd King.		Haldan Gamle — Filia M.	
Regner Lodbros.		Jvdr Upplendinga Jarl.	
Eigurd Orm i Øye.	Datter M. Eysteinn.		
Harde Knut.	Haldan.		
Gorm den Gamle.	Eysteinn Glumra.	Thorer Hlort.	
	Rognvald Mære Jarl.		

Saaledes kan da oplyses, udviides og forbedres, hvad jeg om Rognvald Jarls Familie har anført, i den 2den Deel, S. 31. og S. 68. hvor jeg just ei har forvildet mig, men vel, for at være kort, ei forflæret mig tydelig nok; hvortil kom en Trykke-Feil, som gjorde Tingene endnu meere utydelig, ved det hos Nabnet Jvdr er sat Fader, da der skulde staae Førfædre, men som dog er rettet blandt Trykke-Feilene. For Resten troer jeg, man heraf tydelig kan see, det man ei behøver, af den ene Eysteinn Glumra, som vore gamle Historier

end anlaget, i en Tid lang var
 kan samme Eystein, som en Tid lang var
 eller for have været i det Throndhiemske.

I samme Kapitel, §. 29. S. 522.
 tyding, angaaende den her omtalte Irlan
 Svites Hertomst fra Ynglingerne, saar
 brotste Familie, kan folgende Slægte-Re

Anden Deel.

§. 2. S. 15. De, som regne Kong Harald Haarfagers Riges eller Regierings Begyndelse fra 848, grunde sig paa Oddur Munks Beretning t), at fra bemeldte Riges Begyndelse, til den Tid, da Olaf Tryggveson besteg Thronen, hvilket skeede Aar 996, vare 148 Aar forløbne. Men denne Skribents Tidsregninger ere ofte urigtige, og saa meget meere underligt, at han her saaledes har regnet, da han fort tilforn u) beraaber sig paa Sæmund Frodes og Are Frodes Vidnesbyrde, hvilke dog, den sidste i sær, have brugt en ganske anden Regning, efter hvilken Kong Haralds Regierings Begyndelse maae sættes ved Aar 963 x), ved hvilket Aar jeg og her haver sat den, ei ved Aar 965 y).

S. 16. Efter foranførte Beretning, til Kap. 6. §. 31. S. 429. i første Deel, maae Hertug Guttorm, da Kong Harald tiltraadde Regieringen, ei have været 16 Aar gammel, men 26 eller noget derover, og dette sidste troer jeg at komme Sandheden nærmere, end først anførte.

§. 3. S. 19. Not. x). Ved den Eynbygg eller Eynbygg, som her omtales, er rettest meent en Deel af nu værende Nedre-Nomerige, den Deel deraf i sær, som ligger ved eller omkring det store Vand, Eya-Batn af de gamle, nu Dieren kaldet, fornemmelig det Distrikt, som de Gamle have kaldet Eya-Syssel. Her have vi da tvende Konger,
Adils,

t) See hans Soga Olafs Tryggvass. Kap. 23. S. 100.

u) See samræsteds, Kap. 22. S. 98.

x) See min Afhandling om de gamles Tidsregning, §. 14. S. 24.

y) See Kammerherre Suhms Kritiske Historik, 3de Deel, S. 934.

Finn Svase 2) og hans Datter
Et Stofte østen for benævnte Lofte eller
Dofre, hvor Dofre-Kirke nu staaer; søn
hin Silde-Lauen-Elv, ligger det Fjæld,
Fjældet; fra hvilket nedrinder en Bæk,
det, ned igiennem en Fjæld-Dal, som
Over bemeldte Fjæld reises, naar man
Dofre til Waage, hvilket sidemeldte Til
søndre Side af Fjældet, men nærmest Fi
ning, som kaldes Fintryen, fra og igjen
Elv nedløber, i den store Otta-Elv, hvil
Finna-Elv. Sønden for denne ligger
Strækning, kaldet Totul-Berge, hvil
meget steil og brat liige opstaaende
Side, og i den en af Naturen dannet
hvilken den fuldkommen ligner, i sær
Stofte fra Biærgen. Denne kalder man
beretter, at en Totul eller en Jette ha
boet i Biærgen a). Dette kan ei libet
i Hensigt til hvad, om en Svade
Dofre b), en Dofre, en Biærg-Fin

Totunbiørn, eller Biørn Totun, fra Dofre ^{e)} tilforn er berettet; alle disse maae have været af de gamle Toters Folkefærd; de maae have, ligesom hine Toter, haft deres Boepæle, for det meeste, paa Fiældene og i Hellere, fornemmelig paa Dofre-Fiæld, og i omliggende Egne, saasom paa foromtalte Jette-Fiæld, og i bemeldte Jette Dal, paa og ved Totul-Bierge, omkring ved Finna Elv, og i omtalte Fintrøe; den Bafte, eller som andre kalde det Brette, paa hvis anden Ende bemeldte Svase Fin eller Svase Jette berettes at have boet, maae ei have egentlig været en Bafte, men foromtalte Jette-Fiæld, over hvilket Kong Harald har taget Reien, for at besøge Svase-Finn, eller Svase-Jette, enten i Fintrøen, eller paa Totul-Berge; og her maae tillige bemeldte Biærg-Fin, samt Fin-Alf have haft deres Boepæle.

§. 16. S. 55. Det, som her fortælles, om Atle Jarl, samt om den Handel mellem ham og Hakon Jarl, som kostede begge Livet, er sat paa et uret Sted, og henhører til noget seener Tidder; saasom uden Tvil skeet allerførst, efter det store Hafursfiords Slag, skønt noget underligt, at man finder hverken Atle ei heller Hakon at ommeldes, som nærværende, ved bemeldte Slag. Meere end een Omstændighed kan have forboldt, at ingen af dem var der tilstæde; fornemmelig hvad Hakon Jarl angaaer, denne, at han da havde at bestille, med at bringe Halogaland, Finmark og andre nordlige Lande, under Kong Haralds Lydighed. Dermed maae han længe have haft at bestille, og ved den Leilighed tillige være skeet, at Thrønderne, medens Kong Harald selv var ind-

^{e)} Sammenfalds, S. 505. Kap. 8. §. 23.

ligesom Kong Gorm havde gjort i Dan-
Sverrig, synes at indføre en Knude i d
ei just i Henseende til Sverrig, hvor Ro
da virkelig var eene regierende, men i S
hvor Kong Gorm endnu den Tiid ei
Enebolds-Regent, da de mægtige Eril
Jylland, og regierede til Slutningen
drede Aar, til henved 900; hvoraf alt
alleene, at dette bemeldte Gydas Svar
Aar 880 omtrent, efter min Regning,
Gorm allerførst efter Aar 900 har un-
markt, og Kong Harald Haarfager be-
giere, end ved Aar 863. Betragter
een, kun fra bemeldte Siide, synes det
anseer man den tillige fra flere Kanti
at man ved at antage bemeldte Sats
rigtige, vilde bringe den heele Historie
Tiidsregning i den største Forvirring,
gaae een Vanskelighed, bringe sig hurt
Desuden troer jeg sikkert, at bemeld
sig selv saa stor, eller omtalte Knude

man har anseet den for. 1ste fører Gydas Svar det ei med sig, at Gorm var allerede Monark, allerede Enevolds-Herre over heele Danmark, da hun gav Svaret; det taaler gierne saaledes at forklares, at Gorm da havde begyndt derpaa, eller allerede bragt det deri meget viidt: han havde underlagt sig alle Danske Der, heele Skaane, Holland med flere Landskaber. 2) Desuden beraaber Gyda sig ei paa Gorm alleene, men tillige paa Kong Erik; denne havde undertvinget sig heele Sverrig; dette var skeet i Raboe-Riget af Norge, dette Exempel var stort nok for Kong Harald at efterfølge, om intet andet var, og han kan jo Gyda med sit Svar fornemmelig have sigtet til. Men sæt hun (3die) ogsaa har meent Gorm, lige saa vel som Erik, saa bliver det dog vel ingen ret Slutning: i Gorms Tid vare endnu Konger i Jylland, derfor var han et Monark, derfor var han ei heele Danmark raadig. Dette er vist intet Følge; Kongerne i Jylland kunne jo have erkiænt Gorm for deres Overherre? der er intet i Historien, som hindrer os fra at troe det; man seer tværtimod, af den heele Beretning om dem, som staaer i Olafs Saga Tryggvasonar, af Flateyar-Bok, at saa har været, at de der kaldes Under-Konger, at de have opfostret Over-Kongernes Born, en Sag, som gierne var Tegn paa Underdanighed, og at de; i bemeldte Over-Regentes Gravættelse, vare Riigets Forstandere. Sandt nok, de Eriker i Jylland beskrives som mægtige: men det kunde de jo læt være, som heele Riigets, heele Danmarks Forstandere; de vare blandt fremmede bekjændte, hende derimod ganske ubekjændte: det maatte være, da de vare de fremmedes næste Naboer, da de havde saa meget med de mægtige Franske og Tydske Regente at bestille, da de indførte den Christne Religion; hvorimod hine Over-Regente vare borte af Riiget, og sværmede om paa Krigs-Toge. Lad bemeldte Eriker derfor

Sammeſteds, S. 78. I et gammelt Uttartal eller Slægte-Regiſter, blandt A. Magnæi Miſta. og i Appendix til Landnama, meldeſ, at Kong Harald underlagde ſig forſt Sogn, da han var 20 År gammel. Dette ſtemmer overeens med foranførte, §. 16. S. 55. Beretning om den Miſforſtaaelse, ſom reiſte ſig mellem Kongen og Atle Jarl, medens Kongen forſte Gang opholdt ſig i det Throndhimſke, ved År 873 omtrent, hvilken maae have forvolbet, at Kongen bemægtigede ſig Sogn, og drev Atle Jarl derfra; og hidhen hører uden Tvil, hvad ſammeſteds viider berettes, nemlig at Atle Jarl da havde indeholdt og aldrig betalt Kongen Skat. Men ſiden maae han dog være kommen i Kongens Venſkab igien, og faaet Fiordene og Sogn til Leen, ſom han beholdt, indtil en nye Miſforſtaaelse reiſte ſig, ſom gav Hakon Jarl Anledning at tilbende ſig Statholderſkabet over Sogn, og forvoldte beggeſ paafulgte Død.

Sammeſteds, S. 79. Den Kunſt ei alleene at ſmide Jærn, men ogſaa at virke det af Myre-Malm, ſom de Gamle kaldte Raude, have Ziſlands forſte Beboere bragt hidhen med ſig fra Norge, hvor endnu mangſteds paa Fiældene ſees mangfoldige Spor efter dette Arbeide. En Norſk Mand Biørn var den forſte, ſom blæſte, d. e. virkede Jærn af bemeldte Malm paa Ziſland, hvorfor han blev kaldet Rauda-Biørn. See Landnama, 2 Deel, Kap. 3.

§. 24. S. 80. Not. u). Saaledes ſom her næſt foran Tingen er forklaret, kan man anſee det for rigtigt, at Kong Harald var 20 År gammel, da han forſte Gang underlagde ſig Sogn.

S. 24. S. 84. Udgaaende de tre her først benævnte Kong Haralds Skallde, nemlig Hulver Hnusa, Porbiørn Hornklofe, og Audun Illsticællða, anføres en mærkværdig Tildragelse, i den saa kaldte Kong Haralds Skalldes Historie g); som her fortæller at anføres. Den er følgende. Hos en meget rig og fornemme Dame, af Kong Haralds egen Familie, ved Navn Ingebiorg den Rige, var Kongen engang til Gæst, paa hendes Gaard Husfedum, uden Tvil Husstodum, eller Husstad, paa Nordmor eller i nu værende Komædal. Hun var Enke, saae overmaade deilig ud, og beværte saa vel sine Gæster, at de fleste af dem bleve om Aftenen drukne. Blandt disse vare forbenævnte trende Skallde, hvilke Ingebiorgs Deilighed derved skafte saaledes i Sinene, at de, uden at erindre sig selv, og hvo hun var, den eene efter den anden, dog uden at rinde til hinanden, anmodede hende om Kærlighed. Den stolte Ingebiorg vidste her saa vel at spille sin Kulle, at hun fik dem alle loffede i Snaren. Hun stillede sig an, som hun lod sig overtale, hun lodte enhver i sær, hun imødtog til Belønning af hver et kostbart Guldarnebaand, og hun fastsatte for enhver en hvis Tid om Natten, da de skulde indfinde sig, i hendes Sove-Kammer eller Brue-Stue, som var omringet med et tredobbelt høit og stærkt Plankerærk, det ene uden om det andet, eller som havde trede Tilgange efter hinanden, med stærke Dørre og Laase for. Audun indfandt sig først, han finder alle de tre Tilgange aabne, men Dorren fra den inderste tilluft, og sig selv tillige saaledes indspærret, at han hverken kunde komme ind eller ud. Efter ham kommer Porbiørn; han bliver i den anden Tilgang paa samme Maade fængslet; og endelig Hulver i den yderste. Her maatte de staaæ heele Natten over, i deres Underklæder, ud-

satte

satte for Frost og Kulde, og ei nok dermed. Kongen savner følgende Dag sine Skallde, man søger efter dem, og de findes i Indgangene til Ingebiorgs Fruer-Stue, som aabenbarer Kongen den heele Tildragelse. Denne bliver derover saa forbittret, at hans Forsæt var, at lade dem alle dræbe: men de vare af de fornemste, de anseeligste Mænd i Riket; dette føiet til den Afgtelse, Kongen sedse havde baaret for dem, paa den eene, til deres Benner og Paarørendes Forbønner, paa den anden Siide, virkede saa meget, at han skienkede dem Livet. Men til Straf, til Gone, for hvad de havde brudt, skikkede han dem ud i en Forsending, som de kaldte det, det er, de maatte paatage sig at gaae i et høist farligt Erinde til Sverrig, for der at stille sig an, som de vare komne, for at bringe et Forlig til Beie, med foromtalte Kong Erik Emundsen, imellem hvilken og Kong Harald Fiendskabet var den Tiid paa det heftigste, saa stort, at ingen af det eene Rige kunde komme ind over Grændserne i den anden Lande, uden at blive dræbt. Ikke desto mindre maatte vore Skallde paatage sig dette Erinde at forrette: her var Kongens Benskab paa den eene Siide at vinde tilbage, Ere at indlægge paa den anden. De søge derfor Hiælp, til denne farlige Forretning, hos deres Benner, al den de kunde faae; de tage ei alleene med sig deres egne Opvartere eller Folgesmænd, som Kongen havde givet dem Tilladelse at vælge, blandt Hoffolkene, Audun i sær en Reiskuel, Porbiørn en Koll, Hulver en Hialingrim, som ei vilde skille sig fra dem, i saa betydeligt Tilfælde; de faae desuden adskillige andre af de tapperste Mænd i deres Folge, Hulver i sær sin Morbrøder, en Hring den Hvite, som var Leensmand paa Sundmør, Audun sin Frænde, en Porfinn, Kongens Leensmand over Rommedalen, kaldet den Rammme,

me, og Þorbjörn en Þolf Þefia paa Uplandene h). Kongen meddeeler dem desuden sin Lykke til deres Reise; alle bemeldte sætte hinanden Stævne, at de skulde mødes paa den Gaard Steig i Gudbrandsdalen, hvor mueligt benævnte Þolf Þefia har boet, og foromtalte Þorsinn bliver udvalgt til Anfører, som havde 12 Mænd i sit Følge, blandt dem en Hermund Bærferk, og en Ingialld Skare, hvilken sidste var hans Foster-Fader. De drage derpaa afsted, 38 Mænd stærke, de faae under Reisen over Riolen, meget haardt Veir, Vind, Frost og Kulde, og de komme endelig frem til et stort Huns, hvort vare 40 Senge, og ligesaa mange Stalderum for Heste; der tage de Herberge; Husets Beboere komne hjem om Aftenen: men de nye ankomne tage saaledes imod dem, at de maae vige derfra, og begive dem hen til et Slot, et befæstet Sted, som var der i Nærbaræffen. Bore Skulde, med Selskab, gide sig om Morgenens paa Reisen igien: men her møde de en Skare af 40 Mænd, som havde sperret dem Veien, deriblandt en, som var Hovedet holer, end de andre, en Hanna, en Jarls Son fra Helsingeland, som og var Anfører for den heele Trup. Desse truede de Morske med samme Kaar, som andre deres Landsmænd havde havt, der vilde reise over Riolen, at her maatte de overlade hine at raade baade for Liv og Gods; dette vilde de Morske ei tilstaae dem, og der kom derover til en Træfning, hvis Udfald var, at Hamas heele Selskab blev nedlagt, og han alleene med en Stori ved Ravn, og nok en anden, undkom til Skoven. Nu vende de Morske tilbage til bemeldte Huns, for at forbinde og læge deres Saar, og efter 7 Dage begive sig paa Reisen igien, de komme fra Fjældet, ned i en Dal, og der til en stor Gaard, paa hvilken just bemeldte Hamas

h) Han var en Morsfader til den berømte Gange, Grolf eller Rolfo, som indtog Nordmandien i Frankerüge.

Hamas Moder, Rubba ved Ravn, boede. Hama var død af hans Saar; for at hævne hans Død, stiller Rubba sig an, som hun vil ægte Porfinn, og antage ham i Sønns Sted: men hendes Aigt var, at dræbe ham; hun saarer ham ogsaa med et giftigt Sax-Sværd, saa man maatte skære meget af Saaret bort, førend man kunde faae det lægt, og man begiver sig atter paa Reisen. Under den møde de en Hjalmar, med et Følge af 30 Mænd, som skulde reise til Upsala, ham fortælle de deres Erinde, bede ham om Hielp, den lover han, og de tilsige hinanden paa begge Sider almuelig Tieneste. Denne Hjalmar var Hamas Halvbroder: men Hama havde gjort ham meget Fortræd; han var derfor ei ilde tilfreds dermed, at denne Stiemand var dræbt, saavel for sin egen, som Kong Haralds Skyld, hvilken Hjalmar forsikrede at være blandt alle Konger den, ham mest behagede. Efter Ankomsten til Kong Eriks Hof, gjorde Hjalmar dem ogsaa god Tieneste; han forsikrede der, at Porfinn og hans Følge vare udsendte fra Kong Harald, for at stifte Fred; hine stadfæste at saa der; de finge end ogsaa store Foræringer frem, foregivende at de vare sendte fra Kong Harald, da de dog vare af det Guds, som de havde frataget Hama, samt hans Følge og Rubba; efter adskilliges Tilskyndelse, tilsaaer derfor Kong Erik dem Fred og Leide; de blive siden en Tid lang i hans Hof, hvor Skaldene gjorde ham, og adskillige andre af de fornemste Mænd i Rikket, endel Vers til Ære; og herved blev saa meget bragt til Veie, at Kong Erik sendte bemeldte Hjalmar i Gesandtskab til Kong Harald, med store Foræringer, og med Fuldmagt, at slutte Fred. Dette var uden Tvil det, som Kong Harald vilde have, at bringe Kong Erik til at gjøre det første Skridt, først at tilbyde Fred; de udskiftede reise derpaa tilbage, for at begive sig til Kong Harald: men da de vare ei langt fra Nørste Hist. 3 Deel

Grændserne, møde de Kong Harald selv, som efter sine Gens-
 debudes Vortreise, havde angret, hvad han havde gjort, ved
 at bortsende sine Skallde, saa umistelige Personer, de for-
 nemste i hans Hof, i et saa farligt Erinde, at man deri ei
 kunde andet end spaae dem den visse Død; han havde derfor
 samlet en Krigsmagt til sig, med de fornemste Leendhøvdin-
 ger, blandt dem, fra Halogaland, Porolf Kvældulfsson,
 Sigmund af Sandnes og Rognvalld af Mjolu (Mæloe),
 men fra de Søndenhæidske Kanter, Aabstørn Hamarlio-
 wa af Heedemarken, Eysteinn Endafork, og andre fra Up-
 landene. Denne Krigsmagt havde han deelt i toende Deele.
 Den eene bestaaende af en anseelig Flaade, som blev anført
 af hans Son Erik, samt af Rognvalld Møre Jarl, af
 Prond Hjalakott, af Hromund Gulltann fra Sogn;
 af Eysteinn Ketil fra Bors, med flere, lod han samle sig i
 Eikundafund (Egersund) hvorfra den gik til Got Elven; men
 selv gik han med den anden Deel, en stor Krigsmagt, be-
 staaende af Trønder og Uplandske, over Land til Grændserne
 af Sverrig, i Forsæt, der at giøre et Indfald, og have sine
 Mænds Død: men her møde ham nu saavel Hjalmar, som
 hans Skallde, og øvrige Selskab, som bringe ham den
 Svenske Konges Foræringer og Tidender om den sluttede
 Fred. Dette kunde ei andet, end være Kong Harald høist
 behageligt; og han laer strax Hant Habrok samt Hrolf
 Hestia selv i 2te reise til Biigen, for at bringe hans Son
 Kundskab om den sluttede Fred. De reise afsted, men de
 træffe, under Veis, paa foromtalte Sioni, som dræber
 Hrolf med 3de andre af deres Selskab; de øvrige undkomme
 til Skoven, og før Resten Budskabet, som Hant siden frem-
 bragte, om den sluttede Fred, alt for silde frem: thi nu hav-
 de Erik med hans Krigsmagt, allerede gjort Indfald i Goth-
 land, og der paa fiendtlig Maade faret paa omkring. Han
 sender

den
 bag-
 Sver-
 Kong
 noget
 den f
 stiftet
 len,
 Hial-
 Hial-
 sige

vor
 an
 (i
 so
 ol
 T
 et
 to
 t

den der del, efter at hans Faders Budskab var indløbet, tilbage, og finder sin Fader i Lundsberg: men da Kong Erik i Sverrig fik Budskab herom, samt det at vilde, at hvad Kong Haralds Skalde og Sendebude førte med, var et noget rigtigt Freds-Tilbud, blev han heftig forbittret, Freden strax brudt, og aldrig siden Forlik mellem begge Konger stiftet. Hjalmar fulgte derpaa Porfinn hjem til Rommedalen, men denne siden hin hjem til Helsingeland, hvor han fik Hjalmar's Søster Magnilld til ægte, blev med hende tilligt Hjalmar's Arving, og efter hans Død Jarl over Helsingeland.

Saadant Udfald havde denne Tildragelse, der er mærkværdig, ei alene i sig selv, men ogsaa i Hensigt til mange andre Ting, hvorom den giver Oplysning. Den villes (1ste) at vi skulle begynde bogen fra, at skont det er uvisst, som vi tilforn have erindret, (2den Deel, S. 77. S. 291.) om Samteland og Helsingeland have i Harald Haarfagers Tid staaet i nogen Forbindtighed med Norge, eller været et Slags frie Stater: saa har man dog, af her anførte Fortælling, Aarsag at slutte, at bemeldte Forbindtighed, ogsaa i Hensigt til Helsingeland, om et det heele, saa dog en Deel deraf, virkelig maaske have haft Sted. At begide sig dithen, at sætte sig der ned, at blive der Jarl, hvis Landet den Tid havde været under Svensk Regjering, hvorledes kunde det ellers været skeet, af en Hjalmar, som var bleven den Svenske Konge utro, af en Porfinn fra Rommedalen, Kong Haralds Underfaat, med mindre Landet havde staaet under sidstnævnte Konges Lydighed, og de af ham vare blevene der satte til Jarler? Man seer (2det) af anførte Fortælling, at Fiendskabet mellem Kong Harald og Kong Erik i Sverrig, har været ved, saa længe den sidstnævnte levede, og at Kong

Harald har gjort flere end eet Tog til Sverrig, lad være Snorre og vore andre gamle Skribente kun melde om eet; men dog imellemstunder Fred eller Stilstand at være sluttet dem imellem; i hvilket Mellemrum det da kan være skeet, at en Kong Haralds Dotter, Ingegerd, er bleven givet i Sverrig, om ei med Kong Erik selv, hvori kan være skeet en Feiltagelse i), saa dog med en anden Svensk Prints: thi Forfatteren maae vist nok have forbyttet Liider og Personer, som sees af eudeel andre Steder hos ham. See 2den Deel, S. 51. S. 190. For det (3die) kan vel sluttet, at den her omtalte Tildragelse maae være skeet temmelig langt henne i Kong Haralds Regiering, og en temmelig Tiid efter det store Hafurfiords Slag, efterat Kong Harald var bleven Enevolds Konge over heele Norge; det viise adskillige Omstændigheder: dog kan jeg ikke troe, saa længe frem i Tiiden, at Kong Haralds Son, Erik, siden kaldet Blodøxe, da kunde anfore Flaaden: thi saa maatte denne Tildragelse være skeet, ved Aar 910 eller 912 omtrent, da bemeldte Erik, som fød ved Aar 897 eller 898 k), ei kunde anfore en Flaade, forend han var 12 Aar gammel; og saa maatte tillige Kong Erik i Sverrig have levet til henimod bemeldte Aar 910 eller 912, eller noget derefter, en Sætning, som vilde bringe vor heele Tiidsregning ganske i Forvirring. Troligst er det derfor, at Forfatteren af anforte Fortælling har feilet i Navnet eller Personen, og at den Kong Haralds Son, som anforte Flaaden, var ei Erik, men en anden af hans Sonner, riimeligst Harek, et Navn, som vore gamle Skribente gemeenlig have forbyttet med Navnet Erik.

Til

i) Pattr Hauks Habrokar, hvori dette fortælles, vingle i sin Beretning, Kap. 1. saa man ei veed, om der meenes Kong Erik Emundsøn, hvilket dog vel er Forfatterens Meening, eller en anden, hvor der tales om bemeldte Sivtermagl.

k) See 2den Deel, S. 51. S. 189. Not. g) og Not. h).

Til Oplysning herom, og til videre Nøttelse, i hvad tilfaldn §. 18. S. 63. og §. 34. S. 123. er anført, kan følgende tiene. Som Snorre fortæller os Sagen, har Kong Harald ei ægtet Gyda, førend efterat han havde undertvunget sig heele Norge, og derefter haver jeg rettet mig, i at anføre og fortælle denne Sag. Som den fortælles i den saa kaldte Upphaf Rikis Haralds, er den derimod fleet, førend Kong Harald undertvang sig heele Norge; og dette, troer jeg nu, at være det rigtigste. Kong Harald har ægtet Gyda mod det givne Løfte at undertvinge sig heele Norge, Aar 880; hans Son Harek, avlet med hende, kan da være født Aar 881, og denne, ved Aar 893 omtrent, saa gammel, at han, under andre ældre og forfarne Mænds Opsigt, kunde anføre en Flaade.

§. 26. S. 93. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur melder om en Kong Sleidar Brandr, og ei om flere, med hvilken Kong Harald sigtede i Hafursvaag, af hvem han blev slagen og flydde til Danmark, men blev siden dræbt i en Træfning i Vinbland; hvorpaa til Nevus anføres et Vers, gjort til det saa kaldte Konungatal.

§. 30. S. 108. Som berettes i en Roder af Landnama, see nyeste Oplag, 1ste Deel, 9 Kap. S. 18. var Ingolf af Herkomst fra Hordeland (ventelig paa sin Moders Side, eller man har forbyttet ham med Leif, der nedstammede fra Hordaland) en Son (rettere Sonne-Son) af Biornolf fra Fialafylke og Broder til Henangur-Biorn. See §. 32. S. 116. hvor altsaa maae rettes, 3 Lin. Faderbroder til Broder.

§. 32. S. 116. Om Bedra-Grim kan mærkes, at han var en Son af en As Herse, men en Son af Bedra-Grim en Koller, der var gift med Þorglerd, Dotter af Þhorstein Raude. See Landnama, 2den Deel, Kap. 16. En anden Dotter af samme Þhorstein var Bro, hvis Dotter Grelad blev gift med den Okenoiske Jarl Þhorfinn Hausaklufr. See Landnama, 2 Deel, Kap. 15. en Anmærkning som henholder til §. 32. S. 303.

§. 25. S. 87. sammenlignet med Appendix §. 12. S. 476. I Hensigt til den berømte Brage Skald den Gamle, og hans Familie, kan denne Slægte-Linie her tilføies:

			Erp Katande.
		Brage Skald	ux Lophana.
	Arnbjörn Herse	ux.	Asfrid Skaldreng.
Brand			Hroald Herse.
Besta	ux. Lophana.	Arnþrud, m.	Porer Herse.
	Þhorstein.		Arnbjörn Herse.

§. 35. S. 124. Not. a). Biadis var virkelig en Dotter af Porer Þeyande, men dog kun en Frille-Dotter, og en Frille-Son af ham var en Þorund Hals. See Landnama, 3 Deel, Kap. 2.

§. 43. S. 152. og §. 46. S. 165. Not. a). Efter foranførte og andre Omstændigheder, hvoraf kan dommes om Erik Emundsons Døds-Aar, vil jeg nu helst troe, at naar Snorre siger, han døde 10 Aar, efter at Kong Harald var bleven Konge over Norge, bør det forstaaes, 10 Aar efter Monarchiets Oprettelse; har altsaa Kong Erik Emundsen regieret

regleret i 47 Aar, som berettes i Pattr Hans-Habrofar, Kap. 5. og har Hafursfiords Slaget skæet Aar 885, efter vor Regning, saa maae han være død først Aar 895 eller 896, og saa maae hans Regjerings Begyndelse sættes ved Aar 849 omtrent, nemlig 14 til 15 Aar, førend Kong Harald kom til Regjeringen.

Sammesteds §. 43. S. 152. Efter hvad vi tilforn have anført og forandret, i Hensigt til Hertug Guttorms Alder, maae han have været, da han døde, ei 44, men 54 Aar gammel, eller der over. Det kan hændes, at en af bemeldte hans Døttre er bleven gift med en Konge eller Jarl i Engelland, og at paa den Maade kan forklarels, hvad den gamle Engelske Stribent Knighton beretter om en Haneler i Engelland, en Son af Birkelan, Konge i Dacia, at hans fjerde Son Throrald blev gift med en Grevinde af Hertowe i Norge, hvis Slægt endda var der, og at dette Egteskab lagde Grund til det store Benskab, som endda varede ved mellem Kongerne i Norge og Danmark 1): thi uden Tvil stifter, i Ordet Hertowe, den Titel Hertug, som Kong Harald Haarfager tillagde sin Morbroder Guttorm, men som da var usædvanlig i Norden.

§. 44. S. 157; om Ketill Flatnefs Forfædre kan eftersees Landnama, af nyeste Dplag, S. 20. Da han blev gjort landskytig, berettes 10 Aar at være forløbne, fra det Ingolf havde begivet sig over til Island, for at bebygge Den. See Enrbaggia eller Thornesinga Saga, Kap. 3. Det maae altsaa være sket ved Aar 886 omtrent.

§. 45.

1) See Kammerherre Suhms Krit. Hist. Tom. 3. S. 859.

§. 24. S. 84. Angaaende de tre her først benævnte Kong Haralds Skallde, nemlig Hulver Hnufa, Porbiörn Hornkløse, og Audun Illskjældda, anføres en mærkelig Tildragelse, i den saa kaldte Kong Haralds Skalldes Historie g); som her fortjener at anføres. Den er følgende. Hos en meget rig og fornemme Dame, af Kong Haralds egen Familie, ved Navn Ingebiorg den Rige, var Kongen engang til Gæst, paa hendes Gaard Husfodum, uden Tvil Husfodum, eller Husstad, paa Nordmør eller i nu værende Romsdal. Hun var Enke, saae overmaade dellig ud, og betjente saa vel sine Gæster, at de fleeste af dem bleve om Aftenen drukne. Blandt disse vare forbenævnte trende Skallde, hvilke Ingebiorgs Dørlighed derovre stal saaledes i Dinene, at de, uden at erindre sig selv, og hvo hun var, den eene efter den anden, dog uden at vide til hinanden, anmodede hende om Kærlighed. Den stolte Ingebiorg vidste her saa vel at spille sin Rolle, at hun fik dem alle loffede i Snaren. Hun stillede sig an, som hun lod sig overtale, hun lofte enhver i sær, hun imodtog til Belønning af hver et kostbart Galdarinebaand, og hun fastsatte for enhver en vis Tid om Natten, da de skulde indfinde sig, i hendes Sove-Kammer eller Brue-Stue, som var omringet med et tredobbelt høit og stærkt Plankerærk, det ene uden om det andet, eller som havde trede Tilgange efter hinanden, med stærke Dørre og Laase for. Audun indfandt sig først, han finder alle de tre Tilgange aabne, men Dorren fra den inderste tilslukt, og sig selv tillige saaledes indsperrtet, at han hverken kunde komme ind eller ud. Efter ham kommer Porbiörn; han bliver i den anden Tilgang paa samme Maade fængslet; og endelig Hulver i den yderste. Her maatte de staaæ heele Natten over, i deres Underklæder, ud-

fatte

g) Saga Skallda Haralds Konungs Hæfagra.

satte for Frost og Kulde, og ei nok dermed. Kongen savner følgende Dag sine Skallde, man søger efter dem, og de findes i Indgangene til Ingeborgs Fruer-Stue, som aabenbarer Kongen den heele Tilbragelse. Denne bliver derover saa forbittret, at hans Forsæt var, at lade dem alle dræbe: men de vare af de fornemste, de anseeligste Mænd i Riiget; dette foiet til den Afgjælse, Kongen stedse havde baaret for dem, paa den eene, til deres Benner og Paarørendes Forbønner, paa den anden Siide, virkede saa meget, at han skænkede dem Livet. Men til Straf, til Gode, for hvad de havde brudt, skikkede han dem ud i en Forsending, som de kaldte det, det er, de maatte paatage sig at gaae i et høist farligt Erinde til Sverrig, for der at stille sig an, som de vare komne, for at bringe et Forlig til Beie, med foromtalte Kong Erik Emundsen, imellem hvilken og Kong Harald Fiendskabet var den Tiid paa det heftigste, saa stort, at ingen af det eene Riige kunde komme ind over Grændserne i den andens Lande, uden at blive dræbt. Ikke desto mindre maatte vore Skallde paatage sig dette Erinde at forrette: her var Kongens Benskab paa den eene Siide at vinde tilbage, Ære at indlægge paa den anden. De søge derfor Hiælp, til denne farlige Forretning, hos deres Benner, al den de kunde faae; de tage ei alleene med sig deres egne Opvartere eller Folgesmænd, som Kongen havde givet dem Tilladelse at vælge, blandt Hoffolkene, Audun i sær en Reiknel, Porbjørn en Koll, Hulver en Hjalngrim, som ei vilde skille sig fra dem, i saa betydeligt Tilfælde; de faae desuden adskillige andre af de tapperste Mænd i deres Folge, Hulver i sær sin Morbroder, en Hring den Hvite, som var Leensmand paa Sundmør, Audun sin Frænde, en Porfinn, Kongens Leensmand over Rommedalen, kaldet den Rammme,

me, og Porkiorn en Holf Besia paa Uplandene h). Kongen meddeeler dem desuden sin Lykke til deres Reise; alle bemeldte sætte hinanden Stævne, at de skulde mødes paa den Gaard Steig i Gudbrandsdalen, hvor mueligt benævnte Holf Besia har boet, og forømtalte Porkiorn bliver udvalgt til Anfører, som havde 12 Mand i sit Følge, blandt dem en Herimund Bærserk, og en Ingialld Skare, hvilken sidste var hans Føster-Fader. De drage derpaa afsted, 33 Mand stærke, de faae under Reisen over Kiølen, meget haardt Veir, Wind, Frost og Kulde, og de komme endelig frem til et stort Huns, hvort vare 40 Senge, og ligesaa mange Stalderum for Heste; der tage de Herberge; Husets Beboere komme hlem om Aftenen: men de nye ankomne tage saaledes imod dem, at de maae blige derfra, og begive dem hen til et Slot, et befæstet Sted, som var der i Nærvarelsen. Bore Skulde, med Selskab, give sig om Morgenens paa Reisen igien: men her møde de en Skare af 40 Mand, som havde spærret dem Veien, deriblandt en, som var Hovedet holder, end de andre, en Hama, en Jarls Son fra Helsingeland, som og var Anfører for den heele Trup. Disse truede de Norske med samme Kaar, som andre deres Landsmænd havde havt, der vilde reise over Kiølen, at her maatte de overlade hine at raade baade for Liv og Gods; dette vilde de Norske ei tilstaae dem, og der kom derover til en Træfning, hvis Udfald var, at Hamas heele Selskab blev nedslagt, og han alleene med en Siort ved Navn, og nok en anden, undkom til Skoven. Nu vende de Norske tilbage til bemeldte Huns, for at forbinde og læge deres Saar, og efter 7 Dage begive sig paa Reisen igien, de komme fra Hældet, ned i en Dal, og der til en stor Gaard, paa hvilken just bemeldte Hamas

h) Han var en Morfader til den heromte Gange-Holf eller Kollo, som indtog Nordmandien i Frankerliige.

Hamas Moder, Ruddya ved Navn, boede. Hama var
død af hans Saar; for at hævne hans Død, stiller Ruddya
sig an, som hun vil ægte Porfinn, og antage ham i Sønns
Sted: men hendes Aigt var, at dræbe ham; hun saarer ham
ogsaa med et giftigt Sax-Sværd, saa man maatte skære
meget af Saaret bort, førend man kunde faae det lægt, og
man begiver sig atter paa Reisen. Under den møde de en
Hjalmar, med et Følge af 30 Mænd, som skulde reise til
Upsala, ham fortælle de deres Erinde, bede ham om Hjælp,
den lover han, og de tilsige hinanden paa begge Sider af
muelig Tieneste. Denne Hjalmar var Hamas Halvbroder:
men Hama havde gjort ham meget Fortræd; han var derfor
ei ilde tilfreds dermed, at denne Stiemand var dræbt, saavel
for sin egen, som Kong Haralds Skyld, hvilken Hjalmar for-
sikrede at være blandt alle Konger den, ham mest behagede.
Efter Ankomsten til Kong Eriks Hof, gjorde Hjalmar dem
ogsaa god Tieneste; han forsikrede der, at Porfinn og hans
Følge vare udsendte fra Kong Harald, for at stifte Fred;
hine stadfæste at saa var; de finge end ogsaa store Foræringer
frem, foregivende at de vare sendte fra Kong Harald, da de
dog vare af det Guds, som de havde frataget Hama, samt
hans Følge og Ruddya; efter adskilliges Tilskyndelse, til-
saar derfor Kong Erik dem Fred og Leide; de blive siden
en Tid lang i hans Hof, hvor Skaldene gjorde ham, og
adskillige andre af de fornemste Mænd i Riket, endel Vers
til Ære; og herved blev saa meget bragt til Veie, at Kong
Erik sendte bemeldte Hjalmar i Gesandtskab til Kong Ha-
rald, med store Foræringer, og med Fuldmagt, at slutte
Fred. Dette var uden Tvil det, som Kong Harald vilde
have, at bringe Kong Erik til at gjøre det første Skridt, først
at tilbyde Fred; de udfiktede reise derpaa tilbage, for at be-
give sig til Kong Harald: men da de vare ei langt fra
Nordre Hist. 3 Deel

Grændserne, møde de Kong Harald selv, som efter sine Sendebuds Vortreise, havde angret, hvad han havde gjort; ved at bortsende sine Skallde; saa uomstøttelige Personer, de fornemste i hans Hof, i et saa farligt Erinde, at man deri ei kunde andet end spaae dem den visse Død; han havde derfor samlet en Krigsmagt til sig, med de fornemste Leenshøvdinger, blandt dem, fra Halogaland, Porolf Kvældulfsfou, Sigurd af Sandnes og Rognvalld af Mjolu (Maloe), men fra de Søndenfældske Kanter, Asbtorn Hamarlioia af Heedemarken, Eysteinn Endafork, og andre fra Uplandene. Denne Krigsmagt havde han deelt i toende Deele. Den eene bestaaende af en anseelig Flaade, som blev anført af hans Son Erik, samt af Rognvalld Møre Jarl, af Prond Hjalakott, af Hromund Gulltann fra Sogn; af Eysteinn Rætti fra Bors, med fleere, lod han samle sig i Eikundafund (Egersund) hvorfra den gik til Got Elven; men selv gik han med den anden Deel, en stor Krigsmagt, bestaaende af Trønder og Uplandske, over Land til Grændserne af Sverrig, i Forsæt, der at gjøre et Indfald, og hævne sine Mænds Død: men her møde ham nu saavel Hjalmar, som hans Skallde, og øvrige Selskab, som bringe ham den Svenske Konges Foræringer og Tidender om den sluttede Fred. Dette kunde ei andet, end være Kong Harald høist behageligt; og han laer strax Hant Habrok samt Hrolf Nefsa selv 12te reise til Biigen, for at bringe hans Son Rundskaab om den sluttede Fred. De reise afsted, men de træffe, under Reis, paa foromtalte Sioni, som dræber Hrolf med 3de andre af deres Selskab; de øvrige undkomme til Skoven, og for Resten Budskabet, som Hant siden frembragte, om den sluttede Fred, alt for silde frem: thi nu havde Erik med hans Krigsmagt, allerede gjort Indfald i Gothland, og der paa fiendtlig Maade særet viide omkring. Han vender

sender del, efter at hans Faders Budskab var indløbet, tilbage, og finder sin Fader i Lundsberg: men da Kong Erik i Sverrig fik Kundskab herom, samt det at vilde, at hvad Kong Haralds Skallde og Sendebude førte med, var et noget rigtigt Freds-Tilbud, blev han heftig forbittret, Freden strax brudt, og aldrig siden Forlig mellem begge Konger stiftet. Hjalmar fulgte derpaa Porfinn hjem til Rommedalen, men denne siden hin hjem til Helsingeland, hvor han fik Hjalmar's Søster Magnilld til ægte, blev med hende tillige Hjalmar's Arving, og efter hans Død Jarl over Helsingeland.

Saabant Udfald havde denne Tildragelse, der er mærkelig, ei alene i sig selv, men ogsaa i Hensigt til mange andre Ting, hvorom den giver Oplysning. Den viiser (1ste) at vi skulle begynde bagen fra, at skont det er uvisst, som vi tilforn have erindret, (2den Deel, S. 77. S. 291.) om Samteland og Helsingeland have i Harald Haarfagers Tid staaet i nogen Forbindlighed med Norge, eller været et Slags frie Stater: saa har man dog, af her anførte Fortælling, Anledning at slutte, at bemeldte Forbindlighed, ogsaa i Hensigt til Helsingeland, om ei det heele, saa dog en Deel deraf, virkelig maas have havt Sted. At begide sig dithen, at sætte sig der ned, at blive der Jarl, hvis Landet den Tid havde været under Svensk Regjering, hvorledes kunde det ellers været skeet, af en Hjalmar, som var bleven den Svenske Konge utro, af en Porfinn fra Rommedalen, Kong Harald's Undersaat, med mindre Landet havde staaet under sidstnævnte Konges Lydighed, og de af ham vare blevene der satte til Jarler? Man seer (2det) af anførte Fortælling, at Fiendskabet mellem Kong Harald og Kong Erik i Sverrig, har været ved, saa længe den sidstnævnte levede, og at Kong

Harald har gjort flere end eet Tog til Sverrig, lad være Snorre og vore andre gamle Skribente kun melde om eet; men dog imellemstunder Fred eller Stilstand at være sluttet dem imellem; i hvilket Mellemrum det da kan være skeet, at en Kong Haralds Dotter, Ingegerd, er bleven givet i Sverrig, om ei med Kong Erik selv, hvori kan være skeet en Feiltagelse i), saa dog med en anden Svensk Prints: thi Forfatteren maae vist nok have forbyttet Liider og Personer, som sees af eudeel andre Steder hos ham. See 2den Deel, S. 51. S. 190. For det (3die) kan vel slutes, at den her omtalte Tildragelse maae være skeet temmelig langt henne i Kong Haralds Regiering, og en temmelig Tiid efter det store Hafursfjords Slag, efterat Kong Harald var bleven Enevolds Konge over heele Norge; det viise adskillige Omstændigheder: dog kan jeg ikke troe, saa lange frem i Tiiden, at Kong Haralds Son, Erik, siden kaldet Blodøse, da kunde anføre Flaaden: thi saa maatte denne Tildragelse være skeet, ved Aar 910 eller 912 omtrent, da benteldte Erik, som fød ved Aar 897 eller 898 k), ei kunde anføre en Flaade, forend han var 12 Aar gammel; og saa maatte tillige Kong Erik i Sverrig have levet til henimod bemeldte Aar 910 eller 912, eller noget derefter, en Sætning, som vilde bringe vor heele Tiidsregning ganske i Forvirring. Troligst er det derfor, at Forfatteren af anførte Fortælling har feilet i Navnet eller Personen, og at den Kong Haralds Son, som anførte Flaaden, var ei Erik, men en anden af hans Sonner, riimeligst Harek, et Navn, som vore gamle Skribente gemeenlig have forbyttet med Navnet Erik.

Til

i) Pattr Hauks Habrokar, hvori dette fortælles, vinkler i sin Beretning, Kap. 1. saa man ei ved, om der menes Kong Erik Emunds son, hvilket dog vel er Forfatterens Mening, eller en anden, hvor der tales om bemeldte Givtermaal.

k) See 2den Deel, S. 51. S. 189. Not. g) og Not. h).

Til Oplysning herom, og til videre Rettelse, i hvad tilfældet §. 18. S. 63. og §. 34. S. 123. er anført, kan følgende tiene. Som Snorre fortæller os Sagen, har Kong Harald ei ægtet Gyda, førend efterat han havde undertvunget sig heele Norge, og derefter haver jeg rettet mig, i at anføre og fortælle denne Sag. Som den fortælles i den saa kaldte Upphaf Rikis Haralds, er den derimod fæet, førend Kong Harald undertvang sig heele Norge; og dette, troer jeg nu, at være det rigtigste. Kong Harald har ægtet Gyda mod det givne Løfte at undertvinge sig heele Norge, Aar 880; hans Son Harek, ablet med hende, kan da være født Aar 881, og denne, ved Aar 893 omtrent, saa gammel, at han, under andre ældre og forfarne Mænds Opsigt, kunde anføre en Flaade.

§. 26. S. 93. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur melder om en Kong Sleidar Brandr, og ei om flere, med hvilken Kong Harald sigtede i Hafursvaag, af hvem han blev slagen og flydte til Danmark, men blev siden dræbt i en Træfning i Vinland; hvorpaa til Bevis anføres et Vers, gjort til det saa kaldte Konungatal.

§. 30. S. 108. Som berettes i en Roder af Landnama, see nyeste Udgave, 1ste Deel, 9 Kap. S. 18. var Ingolf af Herkomst fra Hordeland (ventelig paa sin Moders Stube, eller man har forbyttet ham med Leif, der nedstammede fra Horda-Rare) en Son (rettere Sonne-Son) af Biornolf fra Fialafylke og Broder til Henangur-Biorn. See §. 32. S. 116. hvor altsaa maae rettes, 3 Lin. Fæderbroder til Broder.

§. 32. S. 116. Om Bedra-Grün kan mærkes, at han var en Son af en Afi Herse, men en Son af Bedra-Grün en Koller, der var gift med Porgierd, Dotter af Thorstein Raude. See Landnama, 2den Deel, Kap. 16. En anden Dotter af samme Thorstein var Gro, hvis Dotter Grelad blev gift med den Orkenoiske Jarl Thorfinn Hausaklufr. See Landnama, 2 Deel, Kap. 15. en Anmærkning som henhører til §. 32. S. 303.

§. 25. S. 87. sammenlignet med Appendix §. 12. S. 476. I Hensigt til den berømte Brage Skald den Gamle, og hans Familie, kan denne Slægte-Linie her tilføies:

				Erp Lutande.
			Brage Skald	ux Epphæna.
		Ariabjørn Herse	ux.	Atrid Slæktbærg.
				Broald Herse.
Brand				
Desia ux. Epphæna.	Aroprud, m.	Porer Herse.		
Thorstein.		Ariabjørn Herse.		

§. 35. S. 124. Not. 2). Bigdis var virkelig en Dotter af Porer Peyande, men dog kun en Frille-Dotter, og en Frille-Son af ham var en Torund Hals. See Landnama, 3 Deel, Kap. 2.

§. 43. S. 152. og §. 46. S. 165. Not. 2). Efter foranførte og andre Omstændigheder, hvoraf kan dommes om Erik Emundsons Døds-Aar, vil jeg nu helst troe, at naar Snorre siger, han døde 10 Aar, efter at Kong Harald var bleven Konge over Norge, bør det forstaaes, 10 Aar efter Monarchiets Oprettelse; har altsaa Kong Erik Emundsen regieret

regleret i 47 Aar, som berettes i Pattr Hanks-Habrofar, Kap. 5. og har Hafurfiords Slaget Aaart Aar 885, efter vor Regning, saa maae han være død først Aar 895 eller 896, og saa maae hans Regierings Begyndelse sættes ved Aar 849 omtrent, folgelig 14 til 15 Aar, forend Kong Harald kom til Regieringen.

Sammesteds §. 43. S. 152. Efter hvad vi tilforn have anført og forandret, i Hensigt til Hertug Guttorms Alder, maae han have været, da han døde, ei 44, men 54 Aar gammel, eller der over. Det kan hende, at en af bemeldte hans Døtre er bleven gift med en Konge eller Jarl i Engelland, og at paa den Maade kan forklare, hvad den gamle Engelske Stribent Knighton beretter om en Haneles i Engelland, en Son af Birkelan, Konge i Dacia, at hans fjerde Son Throrald blev gift med en Grevinde af Hertowe i Norge, hvis Slægt endda var der, og at dette Ektekab lagde Grund til det store Venfkab, som endda varede ved mellem Kongerne i Norge og Danmark 1): thi uden Tvil stifter, i Ordet Hertowe, den Titel Hertug, som Kong Harald Haarfager tillagde sin Morbroder Guttorm, men som da var usædvanlig i Norden.

§. 44. S. 157; om Ketill Flatnes's Forfædre kan eftersees Landnama, af nyeste Uplag, S. 20. Da han blev gjort landfngtig, berettes 10 Aar at være forløbne, fra det Ingolf havde begivet sig over til Jistland, for at bebygge Den. See Eyrbaggia eller Thornesinga Saga, Kap. 3. Det maae altsaa være steet ved Aar 886 omtrent.

§. 45.

1) See Kammerherre Suhms Krit. Hist. Tom. 3. S. 859.

§. 45. S. 161. Den Melbrnd, som her omtales, kaldes og Meldun, i Landnama, 2 Deel, Kap. 16, og var givet med Mergjol, en Datter af den Tredte Konge Oljof-mal. Hun og hendes Son Erpr bleve gjort til Slaver, men komme siden over til Jisland, hvor de bleve frigivne.

Sammensteds, S. 162. Hallads Son var Lherer, og dennes Datter Purid. See Landnama 2den Deel, Kap. 23.

§. 46. S. 167. Er Rognvalld Nore Jarl dræbt Aar 993, som her efter Snorres Vidnessbyrd, er fastsat, see S. 164; saa maae foromtalte Tildragelse, med Kong Haralds Skallde, være skeet for den Tiid, eftersom Rognvalld var selv en af Anførerene paa Toget mod Sverrig; saa kan Haralds Son Erii ei have været med paa det Tog, da han vist nok maae være fød efter bemældte Tiid, eller efter Aar 893, ved Aar 897 eller 898 omtrent. See §. 51. S. 189.

§. 51. S. 188. Som berettes i Upphaf Niles Haralds Harfagra, har ei alleene Ragnhilld, som der kaldes den Riige eller Mægtige, givet Haralds Gesandtere Afslag, men da det var skeet, alle som vare tilstæde i hendes Faders Hof, baade Mænd og Qvinder, begyndt at spotte dem, og deres Konge, sigende, at Kongen i Jylland turde kun lidet ved at reddes for den Norske Konge, at denne havde endnu kun lidet forsøgt sig, endskjønt han indenlands havde prøvet Størke med endeeel Rot-Karle (fattige Bønder), og at de Danske Hrafne og Orne vilde blive sultne nok, om de skulde bide derefter, at Kong Harald sigtede. Vist lutter Pralerier, hvilke de maae have sagt, efterat Ollet eller Møden var flegen

stegen dem i Hovedet, som Piodolf den Svindreste ogsaa bebrejder dem, i et Vers, gjort i Anledning af denne Tildragelse.

§. 51. S. 190. Den af Kong Haralds Døttre, som blev givet med Kong Erik i Sverrig, kan ei være fød af Alshild, efter Dronning Ragnhilds Død; saa langt frem i Tiden kan Kong Erik Emundsen ei have levet: men har det været nogen af Kong Haralds Døttre, maae det have været en af de ældste, uden Tvil en Datter af hans Dronning Asa, da Halvdan Svarte berettes at have været den, som førte hende fra Sverrig.

§. 52. S. 190. Not. nn). Disse 20 Sønner optæller oftmeldte Fragment, men i en urigtig Orden. Den første Urigtighed er, at Erik Blodøse siges at være den ældste blandt dem, hvilket giver kun en slet Formodning om Forfatterens Troværdighed. Efter ham sættes Hagen, som den yngste; dernæst Olaf Digrebein (et Navn, som Kong Haralds Faderbroder havde ført); Biørn Rødbland, ogsaa kaldet Bunn a); Godorm (eller Guttorm) b); Halvdan Svarte c), Dagr, Hringer, Gudraud Skeria, Rognvald, Sigtrng, Frode, Hrærek, Tryggve, den 15des og 16des Navn var i Manuscript. ulæseligt, men har uden Tvil været Thorgils og Sigriod, eller Halvdan Halegg; Sigurd Hrife, Gudraud Liome, Halvdan Hvitbein d), som

a) Dette findes ei hos andre.

b) Denne har uden Tvil været den ældste.

c) Maae have været en af de ældste, da han førte Kong Haralds Faders Navn.

d) Andre kalde ham Olaf; og vilde intet af det andet følgende Tilnavn.

Rognvald, at ym 1122
mand, det er Spaamand, og blev kaldet

§. 60. S. 224. At man, ogsaa i
der, ofte brode de dødes Høie, sees deraf,
derover fik Tilnavn af Hauga-Brietr, for
ner, 5 Deel, Kap. 2. I bemeldte Frag
Konunga Sogur, staaer at Kong Harald
Haugom op fra Hallesvarfand.

§. 72. S. 267. Not. gg). I et
regis Konunga-Sogur, staaer, at adskillige
oster i Landet (i Biigen), kaldede Hager
Frelse og Hjælp, at han kom med 2de Sk
at han blev der den Vinter over, uden at
og at han var da henimod 20 Aar gammel
han, ved Aar 937 have været 17 til 18
altsaa fød 920 omtrent.

§. 73. S. 282. I et Fragment i
Sogur berettes, at Kong Erik regierede og
ket kommer overeens med vor Regning:
det uden Tviv, naar tillige siges, at h
mens hans Fader endnu levede, 3 Aar

terne, at det ei kunde taales. Herover drog han ud i Væ-
 kingsfærde og Søeroverier vilde omkring i Vesterhavet, og
 faldt endelig i Spanien. Hvorefter Dronning Gunhild,
 med hendes Sonner, drog tilbage til Danmark, og blev der
 indtil (alle) hendes Sonner vare blevene saa temmelig voksne.

§. 82. S. 303. 307. Kong Erik Blodøxe har faaet
 Dronning Gunhild til ægte, uden Tvil ved Aar 920. See
 §. 62. S. 231. Rognvald maae have været deres ældste
 Son, næst ham Gamle, efter denne Guttorm eller God-
 dorm, og den fjerde Harald, hvilken sidstnævnte er riime-
 ligt fød ved Aar 933 eller 934, eftersom hans Fødsel siges,
 at være skeet kort efterat Kong Harald havde afstaaet Regie-
 ringen til hans Son Erik. Et Fragment af Noregs Ko-
 nunga-Sogur tillægger Kong Erik og Gunhild endeel flere
 Sonner, foruden dem, som her anføres. S. 303, saasom
 en Halsdan, en Eyvind, en Gorm. Det tillægger og
 Gudrod det Tilnavn Liome, men har mueligt her forbyttet
 ham med en ældre Gudrod, en af Kong Harald Haarfagers
 Sonner, som har ført det Tilnavn Liome; kan dog være, at
 Kong Eriks Son Gudrod er bleven opkaldet efter hin, som
 da uden Tvil var død.

§. 82. S. 303. Stribenterne berette vel i Alminde-
 lighed, at Kong Erik, da han maatte forlade Danmark med
 Dronning og Born, har reist over til Ørkenøerne. Be-
 meldte Fragment af Noregs Konunga-Sogur, alleene beret-
 ter, at Kong Erik flydde med hans Hustrue først til Dan-
 mark; og dette er vist nok det rigtigste. Da var deres Son
 Harald, ved fire til fem Aar gammel, og da maae Kong
 Harald Blaatand i Danmark have knæsat ham, ei først
 efter

§. 96. S. 365. I nys omtalte Fragment berettes, at Kong Hagen havde en hedensk Hustru, for hvis Skyld, og for at føie Almuen, han afviigede meget fra den Christne Troe, men holdt dog Søndagen hellig og fastede hver Fredag. At Kong Hagen maae meget have afvigelset fra Christendommen, sees af hans eegte Svar, paa hans yderste. See §. 103. 407.

§. 96. S. 366. Forinden Guttorm Eriksøn, vidner meldte Fragment, at i dette Slag omkomme, af Kong Eriks Sønner, Halsdall og Edmund.

§. 97. S. 371. Not. k). Under mine Reiser har jeg selv siden besøgt Stedet, og fundet at alle Ting passe sig dermed, at dette Slag har staaet paa Nordmør, paa den De Fren eller Freden, hvorefter meere skal anføres i min Reise-Beskrivelse. Men Ristesund og Rastarkalf ere der ikke at finde. At Slaget har staaet paa Nordmør, vilse endnu endeel andre Omstændigheder, som derom anføres i ovenmeldte Fragment, nemlig at Kong Gamle tog Flugten øster ud til Surnadal (nu Surenalen) siden igiennem den Dal over Land til Throndhiem, og derpaa op ad Guuldalen, hvor Kong Hagens Mænd, bestørkede af Indbyggerne, komme ham i Møde, og nedlagde ham paa den Gaard Leir, som efter hans Navn blev siden kaldet Gamla-Leir e). Det er, for Resten, ei urimeligt, at Snorre med flere kan have feilet i den Omstændighed, at Kong Gamle er dræbt ved Freden, og at de flygtige have deelt sig i 2de Hobe, for des lettere at undkomme.

e) I Guuldalen, mod r Nyl oven for Melhus, ligger virkelig en eller flere Gaarde, Leir kaldet.

Uellraget 177 1000
Forfatteren maae vist nok have forbyttet 21
som sees af eudeel andre Steder hos ham.
S. 51. S. 190. For det (3die) kan vel fl
omtalte Tildragelse maae være skeet temme
Kong Haralds Regiering, og en temmelig
Hafurfiords Slag, efterat Kong Harald
volds Konge over heele Norge; det vilse a
digheber: dog kan jeg ikke troe, saa længe
Kong Haralds Son, Erik, siden kaldet
anføre Flaaden: thi saa maatte denne Tild
ved Aar 910 eller 912 omtrent; da bemeli
ved Aar 897 eller 898 kj, ei kunde anføre
han var 12 Aar gammel; og saa maatte
i Sverrig have levet til henimod bemelb
912, eller noget derefter, en Sætning, se
heele Tidsregning ganske i Forvirring.
for, at Forfatteren af anførte Fortælling
eller Personen, og at den Kong Haralds
Flaaden, var ei Erik, men en anden af h
ligst Harek, et Navn, som vore gamle E
have forbyttet med Navnet Erik.

Til Oplysning herom, og til viidere Rettelse, i hvad tilførn §. 18. S. 63. og §. 34. S. 123. er anført, kan følgende tiene. Som Snorre fortæller os Sagen, har Kong Harald ei ægtet Gyda, førend efterat han havde undertvunget sig heele Norge, og derefter haver jeg rettet mig, i at anføre og fortælle denne Sag. Som den fortælles i den saa kaldte Upphaf Rikis Haralds, er den derimod steet, førend Kong Harald undertvang sig heele Norge; og dette, troer jeg nu, at være det rigtigste. Kong Harald har ægtet Gyda mod det givne Løfte at undertvinge sig heele Norge, Aar 880; hans Son Harek, avlet med hende, kan da være født Aar 881, og denne, ved Aar 893 omtrent, saa gammel, at han, under andre ældre og forfarne Mænds Opsigt, kunde anføre en Flaade.

§. 26. S. 93. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur melder om en Kong Skeidar Brandr, og ei om flere, med hvilken Kong Harald sigtede i Hafursvaag, af hvem han blev slagen og flydde til Danmark, men blev siden dræbt i en Træfning i Bindland; hvorpaa til Bevis anføres et Vers, gjort til det saa kaldte Konungatal.

§. 30. S. 108. Som berettes i en Roder af Landnama, see nyeste Dplag, 1ste Deel, 9 Kap. S. 18. var Ingolf af Herkomst fra Hordeland (ventelig paa sin Moders Siide, eller man har forbyttet ham med Leif, der nedstammede fra Horda-Rare) en Son (rettere Sonne-Son) af Biornolf fra Fialafylke og Broder til Henangur-Biorn. See §. 32. S. 116. hvor altsaa maae rettes, 3 Lin. Faderbroder til Broder.

§. 32. S. 116. Om Bedra-Grim kan mærkes, at han var en Son af en Afl Herse, men en Son af Bedra-Grim en Koller, der var gift med Porgierd, Dotter af Thorstein Raude. See Landnama, 2den Deel, Kap. 16. En anden Dotter af samme Thorstein var Gro, hvis Dotter Grelad blev gift med den Orleanske Jarl Thorfinn Hausakluft. See Landnama, 2 Deel, Kap. 15. en Anmærkning som henholder til §. 32. S. 303.

§. 35. S. 87. sammenlignet med Appendix §. 12. S. 476. I Hensigt til den berømte Brage Skald den Gamle, og hans Familie, kan denne Slægte-Linie her tilføies:

		Erp Lurande.
		Brage Skald ux Lophana.
	Ariabjørn Herse ux.	Atrid Skaldbrøng.
Brand		Hroald Herse.
Desia ux. Lophana.	Ariprud, in.	Porer Herse.
Thorstein.		Ariabjørn Herse.

§. 35. S. 124. Not. a). Bigdis var virkelig en Dotter af Porer Peyande, men dog kun en Frille-Dotter, og en Frille-Son af ham var en Torund Hals. See Landnama, 3 Deel, Kap. 2.

§. 43. S. 152. og §. 46. S. 165. Not. a). Efter foranførte og andre Omstændigheder, hvoraf kan dommes om Erik Emundsons Døds-Aar, vil jeg nu helst troe, at naar Snorre siger, han døde 10 Aar, efter at Kong Harald var bleven Konge over Norge, bør det forstaaes, 10 Aar efter Monarchiets Oprettelse; har altsaa Kong Erik Emundsen regieret

regleret i 47 Aar, som berettes i Vatte Hanss-Habrofar, Kap. 5. og har Hafurfiords Slaget faaet Aar 885, efter vor Regning, saa maae han være død først Aar 895 eller 896, og saa maae hans Regjerings Begyndelse sættes ved Aar 849 omtrent, folgelig 14 til 15 Aar, forend Kong Harald kom til Regjeringen.

Sammensteds §. 43. S. 152. Efter hvad vi tilforn have anført og forandret, i Hensigt til Hertug Guttorms Alder, maae han have været, da han døde, ei 44, men 54 Aar gammel, eller der over. Det kan hændes, at en af bemeldte hans Døttre er bleven gift med en Konge eller Jarl i Engelland, og at paa den Maade kan forklare, hvad den gamle Engelske Stribent Knighton beretter om en Haneles i Engelland, en Son af Birkelan, Konge i Dacia, at hans fjerde Son Throrald blev gift med en Grevinde af Hertowe i Norge, hvis Slægt endda var der, og at dette Ægteskab lagde Grund til det store Venfkab, som endda varede ved mellem Kongerne i Norge og Danmark 1): thi uden Tvil stifter, i Ordet Hertowe, den Titel Hertug, som Kong Harald Haarfager tillagde sin Morbroder Guttorm, men som da var usædvanlig i Norden.

§. 44. S. 157; om Ketill Flatnes's Forfædre kan eftersees Landnama, af nyeste Uplag, S. 20. Da han blev gjort landsfingtig, berettes 10 Aar at være forløbne, fra det Ingolf havde begivet sig over til Island, for at bebogge Den. See Eyrbogga eller Thornesinga Saga, Kap. 3. Det maae altsaa være skeet ved Aar 886 omtrent.

§. 45.

1) See Kammerherre Suhms Krit. Hist. Tom. 3. S. 859.

og dennes Dotter Purio. *See Linn*
Kap. 23.

§. 46. S. 167. Er Rognvald
Aar 998, som her efter Snorres Bidnes
S. 164; saa maae foromtalte Tildragel-
salds Stalld, være skeet for den Tid,
der selv en af Anførerene paa Toget mod
Harallds Son Eirik ei have været med paa
delt Hof maae være fød efter bemældte A.
893, ved Aar 897 eller 898 omtrent.

§. 51. S. 188. Som berettes i
salds Harfagra, har ei alleene Ragnhi
den Kiige eller Mægtige, givet Harald
men da det var skeet, alle som vare tilst
Hof, baade Mænd og Qvinder, begyn-
deres Konge, sigende, at Kongen i T
ved at reddes for den Norske Konge, o
kun lidet forføgt sig, endskjønt han ind
Storke med endeel Rødt-Karle (fattige B
ste Hrafne og Orne vilde blive sultne i
Fattige.

stegen dem i Hovedet, som Piodolf den Hvindeske ogsaa bebrejder dem, i et Brev, gjort i Anledning af denne Tildragelse.

§. 51. S. 190. Den af Kong Haralds Døttre, som blev gift med Kong Erik i Sverrig, kan ei være fød af Alshild, efter Dronning Ragnhilds Død; saa langt frem i Tiden kan Kong Erik Emundsens ei have levet: men har det været nogen af Kong Haralds Døttre, maae det have været en af de ældste, uden Tvil en Datter af hans Dronning Asa, da Haldan Svarte berettes at have været den, som førte hende fra Sverrig.

§. 52. S. 190. Not. nn). Disse 20 Sønner optegner omtrent Fragment, men i en urigtig Orden. Den første Urigtighed er, at Erik Blodøse siges at være den ældste blandt dem, hvilket giver kun en slet Formodning om Forfatterens Troværdighed. Efter ham sættes Hagen, som den yngste; dernæst Olaf Digarbein (et Ravn, som Kong Haralds Faderbroder havde ført); Biorn Riobmand, ogsaa kaldet Bunn a); Godorm (eller Gattorm) b); Haldan Svarte c), Dagr, Hringer, Gudraud Skeria, Rognvald, Sigtrng, Frode, Hræref, Tryggve, den 15des og 16des Navn var i Manuscript. ulæseligt, men har uden Tvil været Thorgils og Sigriod, eller Haldan Halegg; Sigurd Hrife, Gudraud Etome, Haldan Hvitbein d), som

a) Dette findes ei hos andre.

b) Denne har uden Tvil været den ældste.

c) Maae have været en af de ældste, da han førte Kong Haralds Faders Navn.

d) Andre kalde ham Olaf; og vilde intet af det andet følgende Tilnavn.

Kognvinnu, nr. 7.
mand, det er Spaamand, og blev kaldet

§. 60. S. 224. At man, ogsaa
der, ofte brode de dodes Høie, sees dera
derover sit Tilnavn af Hauga-Briotr, 1
ner, 5 Deel, Kap. 2. I bemeldte Fr
Konunga Sogur, staaer at Kong Harald
Haugom op fra Hallevarfand.

§. 72. S. 267. Not. gg). I
regis Konunga-Sogur, staaer, at adskillig
oster i Landet (i Vilgen), kaldede Hag
Frelse og Hjælp, at han kom med 2de E
at han blev der den Vinter over, uden o
og at han var da henimod 20 Aar gamm
han, ved Aar 937 have været 17 til
altsaa fød 920 omtrent.

§. 75. S. 282. I et Fragment
Sogur berettes, at Kong Erik regierede
ket kommer overens med vor Regning:
det uden Tviv, naar tillige siges, at
mens hans Fader endnu levede, 3 Aar

terne, at det ei kunde taales. Herover drog han ud i Ridsfærd og Eroverier vidt omkring i Vesterhavet, og faldt endelig i Spanien. Hvorefter Dronning Gunhild, med hendes Sønner, drog tilbage til Danmark, og blev der indtil (alle) hendes Sønner vare blevne saa temmelig voksne.

§. 82. S. 303. 307. Kong Erik Blodøxe har faaet Dronning Gunhild til ægte, uden Tvil ved Aar 920. See §. 62. S. 231. Rognvald maae have været deres ældste Søn, næst ham Gamle, efter denne Guttorm eller Goddorm, og den fjerde Harald, hvilken sidstnævnte er rimeligst fød ved Aar 933 eller 934, eftersom hans Fødsel siges, at være skeet kort efterat Kong Harald havde afstaaet Regieringen til hans Søn Erik. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur tillægger Kong Erik og Gunhild endel flere Sønner, foruden dem, som her anføres. S. 303, saasom en Haldan, en Envind, en Gorm. Det tillægger og Gudrod det Tilnavn Liome, men har mueligt her forbyttet ham med en ældre Gudrod, en af Kong Harald Haarfagers Sønner, som har ført det Tilnavn Liome; kan dog være, at Kong Eriks Søn Gudrod er bleven opkaldet efter hin, som da uden Tvil var død.

§. 82. S. 303. Stribenterne berette vel i Almindelighed, at Kong Erik, da han maatte forlade Danmark med Dronning og Børn, har reist over til Orkenerne. Bemeldte Fragment af Noregs Konunga-Sogur, alleene beretter, at Kong Erik flydte med hans Hustru først til Danmark; og dette er vist nok det rigtigste. Da var deres Søn Harald, ved fire til fem Aar gammel, og da maae Kong Harald Blaatand i Danmark have knæsat ham, ei først
D o o 2 efter

Fred XV Aar. Jeg vil helst troe, at den
brugt det runde Tal XX. og at ved en Ri
XV. allerhelst da det stemmer overeens med
bentes Vidnesbyrd, samt med Tiidsregning
gen har havt Fred omtrent i 20 Aar. See
Not. g). Imidlertid kan det dog være, at
regnet den Tid, i hvilken Kong Hagen ha
Sikkerhed for Kong Erik, hans Sonner i
Kong Eriks Undvigelse fra Riiget, og til
hills samt hendes Sonners Tilbagekomst i
fra Aar 938 til 952. da Kong Erik dødd.
Men Krigen mod Kong Hagen, blev ei af
Tilbagekomst begyndt; Dronning Sunhil
fatter, blev i Danmark, indtil hendes Sø
lig vorne; og derved ere endnu 4 til 5
forend Krigen brød ud.

§. 89. S. 333. Opmeldte Fragt
at Kong Hagen havde paa Toget til Dani
at han med dem ryddede 10 Skibe, og at
underlagde sig Sjælland og Slaane og E
ligst synes det, at enten maae Kong E
større Flaade, eller man her har overdrev

§. 96. S. 365. I nyt omtalte Fragment berettes, at Kong Hagen havde en hedensk Hustru, for hvis Skyld, og for at føde Almuen, han afvigelde meget fra den Christne Tro, men holdt dog Søndagen hellig og fastede hver Fredag. At Kong Hagen maade meget have afviget fra Christendommen, sees af hans eget Svar, paa hans yderste. See §. 103. S. 407.

§. 96. S. 366. Forneden Guttorm Eriksøn, sidner otmeldte Fragment, at i dette Slag omkomme, af Kong Eriks Søner, Halsdall og Edmund.

§. 97. S. 371. Not. k). Under mine Reiser har jeg selv siden besøgt Stedet, og fundet at alle Ting passe sig dermed, at dette Slag har staaet paa Nordmør, paa den De Fren eller Freden, hvorom meere skal anføres i min Reise-Beskrivelse. Men Ristefund og Rastarkalf ere der ikke at finde. At Slaget har staaet paa Nordmør, vilse endnu endel andre Omstændigheder, som derom anføres i ovenmeldte Fragment, nemlig at Kong Gamle tog Flugten øster ud til Gurnadal (nu Gurendalen) siden igiennem den Dal over Land til Throndhien, og derpaa op ad Guldalen, hvor Kong Hagens Mænd, bestørkede af Indbyggerne, komme ham i Møde, og nedlagde ham paa den Gaard Leir, som efter hans Død siden kaldet Gamla-Leir e). Det er, for Resten, ei urimeligt, at Snorre med flere kan have feilet i den Omstændighed, at Kong Gamle er dræbt ved Freden, og at de flygtige have deelt sig i 2de Hobe, for des lettere at undkomme.

e) I Gurendalen, mod r. Vind oven for Melhus, ligger virkelig en eller flere Gaarde, Leir kaldet.

Kæmpe have staaet kun eet Aar for vel 4
956 omtrent. Det sidste paa Stord,
Fragment at have staaet hos Biskops-Sti

§. 103. S. 401. Lidt nævnte Fr
Slaget paa Stord, vare paa Kong Hagen
fire paa Tiendens.

§. 103. S. 404. Som bemeldte
var Kong Hagen ei alleene stærkere, m
hoiere, end alle andre; deraf saavel som af
ning var han i Slaget kiendelig blandt a
for den Hat bort, eller Hette, som Ey
havde trukket over hans Hælm, og da
Forsæt at dræbe Kongen, hug til ham m
Øre, veeg denne lidt tilbage, hvorved ske
feil, og med sin Øre dybt ned i Jorden
Eyvind selv ravede frem over, hvilken I
hug tvært over, saa høert Støkke faldt t
Fragmentet viidere beretter, komme ei all
fra, see S. 405. men Gorm og Erst
et til. Men dette maae enten være u

er et uriimeligt at man har støbt sammen til eet. Hakons-
Helle, hvor Kong Hagen var fød, hvor han ogsaa døde,
ligger i Mit omtrent senden for Staden Bergen. Kong
Hagen, berettes der, blev i Høien, lagt i en Steen-Riste,
ventelig saadan en, som da var brugelig, sammensat af flade
Steene ved Hovedet, Fodderne, begge Siider, og med en
stor flad Steen der over dækket.

§. 105. S. 415. Den Tid Kong Hagen af Eriks
Sønner, blev oversalden paa Stord, laae omtalte Porgeir
der færdig med sit Skib, at gaae til Biarmeland, men lod
da Reisen fare, og gik med Kongen i Slaget. See Land-
nama, 1 Deel, Kap. 17.

§. 7. i Tillægget, S. 451. Asbjørn Jarl paa Su-
durnerne, hans Hustru heed Dlofa, hans Dotter Arneide,
som bleve bortførte, og solgte til Slavinder. See Landnama
4 Deel, Kap. 2.

§. 8. S. 454. Til dem, som droge fra Halogaland
oder til Zifland, og der satte sig ned, kunne lægges en Geir-
rauder, og hans Søster Geirrid, for Navnets Skyld. See
Landnama, 2den Deel, Kap. 13; samt en Peingiss, af
hans mange Søe-Reiser, kaldet den meget Seilende; Land-
nama, 3die Deel, Kap. VI.; og Lodenn fra Alungulsen,
hvor en Nikulas Sigurdarsun siden boede, loc. cit., hvil-
ken Lodenn her anmærkes, fordi en Søn af ham var Envind,
og en Søn af den Asbjørn Dettiaas, Fader til den berømte
Finboge Kamuna.

§. 9. S. 458. Bemeldte Porer Snepils Familie
var denne:

Hvad der berettes om Þorer, at han var
maaet her rettes, og vedkommer ei ham,
Landnama, 3 Deel, Kap. 17.

S. 460. Den her omtalte St
Gamle, og var hans Fader Bar, Jarl
3 Deel, Kap. 6.

Sammesteds. Den Stage Sto
tales, var fra More, Landnama 3 Deel
saa maae Enstein Blumra have der en

S. 462. En anden Maade at
øbe Lande, anfores i Landnama, 3d
denne nemlig, at man optændte en Ild,
Ala eller Bæf, saa vidt man vilde indtag
fortælles sammesteds at være brugt af 2
og Bemund, bestaaende derudi, at t
de vilde indtage, satte her paa en Bæ
en Ørn, og paa det 3die Sted et Kor
sammesteds, Kap. 20. For Qvindi
Land til Beboelse, var det fastsat i sær,
ei maatte indtage meere, end det, hu

de Thorstein sig Svarfardardal, paa den Maade, at han brod sin Kam i Støkker, og paa 3de Steder, yderst paa Grændserne af den indtagne Dal, nedkastede dem, tilliige med en halv Mark Søl, han lod efter sig paa hvert Sted.

§. 13. S. 480. Paa Fitjom paa Stord, har uden Tvil den Ulf Fitjomskægge boet, som var en Søn af Porer kaldet Hlæande, men Farsfader til Onund Breidskæg, som satte sig ned paa Jisland. Landnama, 1 Deel, Kap. 20.

S. 481. Her er skeet, af Banvare, en Omsættelse, og sat: Alf, en Søn af Eysteinn, i Stedet for: Eysteinn, en Søn af Alf.

Sammestedes. Paa Alvidro meldes ogsaa en Pordre at have boet, hvis Broder Onund Bifingsson drog til Jisland. Landnama 2 Deel, 29 Kap.

§. 14. S. 483. Til de berømte Mænd paa Vorsk maae lægges, en Dseig Burlofot, som var en Søn af Joer Beitel, men Fader til den berømte Almund Trefot. Landnama, 2 Deel, Kap. 32.

Den Bodvar Hvite, som her omtales, siges i et Exemplar af Landnama, at have været fra Nod i Norge, hvori vel maae stikke en Skrive-Feil. See Landnama 4 Deel, Kap. 7. nyeste Dplag. S. 300.

S. 485. Som staaer i en Deel Exemplarer af Landnama, 2 Deel, Kap. 22. var Hakon Jarl Griotgarðsson den, som On kom i Ueenighed med, og for hvis Skyld han maatte forlade Rogaland. Saa det synes, at bemeldte Jarl Norske Hist. 3 Deel. P p p har

Sammesteds, S. 162. Hallads
og bennes Datter Purid. See Landi
Kap. 23.

§. 46. S. 167. Et Rognvalds
Aar 993, som her efter Snorres Bidnest
S. 164; saa maae foromtalte Tildragels-
talds Skallde, vare skeet for den Tiid, e
var selv en af Anførerne paa Toget mod
Harallds Son Erik ei have været med paa
dist nok maae vare fød efter bemaeldte Ti
893, ved Aar 897 eller 898 omtrent. S

§. 51. S. 188. Som berettes i
ralds Harfagra, har ei alleene Ragnhild
den Riige eller Mægtige, givet Haralds
men da det var skeet, alle som vare tilstæ
Hof, baade Mænd og Qvinder, begyndt
deres Konge, sigende, at Kongen i Tyl
ved at reddes for den Norske Konge, at
kun lidet forsøgt sig, endskiont han inder
Størke medendeel Rødt-Karle (fattige Boi
ste Hrafne og Orne vilde blive sultne no
at Gange Harald fiatede. B

fleggen dem i Hovedet, som Piodolf den Svinderste ogsaa be-
breider dem, i et Vers, gjort i Anledning af denne Til-
dragelse.

§. 51. S. 190. Den af Kong Haralds Døttre, som
blev gift med Kong Erik i Sverrig, kan ei være fød af Al-
hild, efter Dronning Ragnhilds Død; saa langt frem i
Tiden kan Kong Erik Emundsen ei have levet: men har det
været nogen af Kong Haralds Døttre, maae det have været
en af de ældste, uden Tvil en Datter af hans Dronning
Alfa, da Haldan Svarte berettes at have været den, som
førte hende fra Sverrig.

§. 52. S. 190. Not. nn). Disse 20 Sønner op-
tegner oftmeldte Fragment, men i en urigtig Orden. Den
første Urigtighed er, at Erik Blodøse siges at være den ældste
blandt dem, hvilket giver kun en slet Formodning om Forfat-
terens Troværdighed. Efter ham sættes Hagen, som den
yngste; dernæst Olaf Digarbein (et Navn, som Kong Ha-
ralds Faderbrøder havde ført); Biørn Riebmand, ogsaa
 kaldet Buna a); Godorm (eller Gattorm) b); Haldan
Svarte c), Dagr, Hringer, Gudraud Skeria, Rogn-
vald, Sigtrng, Frode, Hrærek, Tryggve, den 15des
og 16des Navn var i Manuscript. ulæseligt, men har uden
Tvil været Thorgils og Sigríod, eller Haldan Halegg;
Sigurd Hise, Gudraud Liome, Haldan Hvitbein d),
som

a) Dette findes ei hos andre.

b) Denne har uden Tvil været den ældste.

c) Maae have været en af de ældste, da han førte Kong Haralds Fa-
ders Navn.

d) Andre kalde ham Olaf; og vilde intet af det andet følgende
Tilnavn.

mand, der er Opvokst, . . .

§. 60. S. 224. At man, ogsa
der, ofte brode de dodes Hoie, sees der
derover sit Tilnavn af Hanga-Brietr,
ner, 5 Deel, Kap. 2. I bemeldte I
Konunga Sogur, staaer at Kong Hara
Haugom op fra Hallevarfumd.

§. 72. S. 267. Not. gg). I
regis Konunga-Sogur, staaer, at adskilli
oster i Landet (i Vilgen), kaldede Ha
Frelse og Hielp, at han kom med 2de
at han blev der den Vinter over, uden
og at han var da henimod 20 Aar gam
han, ved Aar 937 have været 17 til
altsaa fød 920 omtrent.

§. 75. S. 282. I et Fragmer
Sogur berettes, at Kong Erik regiered
ket kommer overeens med vor Regning
der uden Tvif, naar tillige siges, at
mens hans Fader endnu levede, 3 Aa

terne, at det ei kunde taales. Herover drog han ud i Ridsfærd og Søeroverier viide omkring i Vesterhavet, og faldt endelig i Spanien. Hvorefter Dronning Gunhild, med hendes Sønner, drog tilbage til Danmark, og blev der indtil (alle) hendes Sønner vare blevne saa temmelig voksne.

§. 82. S. 303. 307. Kong Erik Blodøse har faaet Dronning Gunhild til ægte, uden Tvil ved Aar 920. See §. 62. S. 231. Rognvald maae have været deres ældste Søn, næst ham Gamle, efter denne Guttorm eller Goddorm, og den fjerde Harald, hvilken sidstnævnte er rimeligst fød ved Aar 933 eller 934, eftersom hans Fødsel siges, at være skeet kort efterat Kong Harald havde afstaaet Regeringen til hans Søn Erik. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur tillægger Kong Erik og Gunhild endel flere Sønner, foruden dem, som her anføres. S. 303, saasom en Haldan, en Eyvind, en Gorm. Det tillægger og Gudrod det Tilnavn Liome, men har mueligt her forbyttet ham med en ældre Gudrod, en af Kong Harald Haarfagers Sønner, som har ført det Tilnavn Liome; kan dog være, at Kong Eriks Søn Gudrod er bleven opkaldet efter hin, som da uden Tvil var død.

§. 82. S. 303. Sribenterne berette vel i Almindelighed, at Kong Erik, da han maatte forlade Danmark med Dronning og Børn, har reist over til Orkneyerne. Bemeldte Fragment af Noregs Konunga-Sogur, alleene beretter, at Kong Erik flydte med hans Hustrue først til Danmark; og dette er vist nok det rigtigste. Da var deres Søn Harald, ved fire til fem Aar gammel, og da maae Kong Harald Blaatand i Danmark have knæsat ham, ei først

D o o 2

efter

Fred XV Aar. Jeg vil helst troe, at vi
brugt det runde Tal XX. og at ved en K
XV. allerhelst da det stemmer overeens m
bentes Vidnessbyrd, samt med Tiidsregnin
gen har havt Fred omtrent i 20 Aar. See
Not. g). Imidlertid kan det dog være, i
regnet den Tid, i hvilken Kong Hagen h
Sikkerhed for Kong Erik, hans Sonner
Kong Eriks Undvigelse fra Riiget, og ti
hillds samt hendes Sonners Tilbagekomst
fra Aar 938 til 952. da Kong Erik død
Men Krigen mod Kong Hagen, blev ei
Tilbagekomst begyndt; Dronning Gunhi
fatter, blev i Danmark, indtil hendes S
lig dørne; og derved ere endnu 4 til
forend Krigen brød ud.

S. 89. S. 333. Oftmeldte Frag
at Kong Hagen havde paa Toget til Dän
at han med dem rydbede 10 Skibe, og a
underlagde sig Sialand og Skaane og l
ligst synes der, at enten maae Kong
større Flaade, eller man her har overdrei

§. 96. S. 365. I nys omtalte Fragment berettes, at Kong Hagen havde en hedensk Hustru, for hvis skyld, og for at føie Almuen, han afvige meget fra den Christne Tro, men holdt dog Søndagen hellig og fastede hver Fredag. At Kong Hagen maae meget have afviget fra Christendommen, sees af hans eget Svar, paa hans yderste. See §. 103. S. 407.

§. 96. S. 366. Foruden Guttorm Eriksøn, bidner otmeldte Fragment, at i dette Slag omkomme, af Kong Eriks Sønner, Halsdall og Edmund.

§. 97. S. 371. Not. k). Under mine Reiser har jeg selv siden besøgt Stedet, og fundet at alle Ting passe sig dermed, at dette Slag har staaet paa Nordmør, paa den De Fren eller Freden, hvorefter meere skal anføres i min Reise-Beskrivelse. Men Ristesund og Rastarkalf ere der ikke at finde. At Slaget har staaet paa Nordmør, vilse endnu endel andre Omstændigheder, som derom anføres i ovenmeldte Fragment, nemlig at Kong Gamle tog Flugten øster ud til Gurnadal (nu Gurendalen) siden igiennem den Dal over Land til Throndhjem, og derpaa op ad Gulsdalen, hvor Kong Hagens Mænd, bestørkede af Indbyggerne, komme ham i Møde, og nedlagde ham paa den Gaard Leir, som efter hans Død blev siden kaldet Gamla-Leir e). Det er, for Resten, ei urimeligt, at Snorre med flere kan have feilet i den Omstændighed, at Kong Gamle er dræbt ved Freden, og at de flugtige have deelt sig i adde Hobe, for des lettere at undkomme.

D O O 3

§. 100.

e) I Gulsdalen, mod r N til oven for Melhus, ligger virkelig en eller flere Gaarde, Leir kaldet.

er et uriimeligt at man har støbt sammen til eet. **Hafong-**
Helle, hvor Kong Hagen var fød, hvor han ogsaa døde,
ligger i Mit omtrent senden for Staden Bergen. Kong
Hagen, berettes der, blev i Høien, lagt i en Steen-Kiste,
ventelig saadan en, som da var brugelig, sammensat af flade
Steene ved Hovedet, Fodderne, begge Siider, og med en
stor flad Steen der over dækket.

§. 105. S. 415. Den Lild Kong Hagen af Eriks
Sonner, blev oversalden paa Stord, laae omtalte Porgeir
der færdig med sit Skib, at gaae til Biarmeland, men lod
da Reisen fare, og gik med Kongen i Slaget. See Land-
nama, 1 Deel, Kap. 17.

§. 7. i Tillægget, S. 451. Asbjørn Jarl paa Su-
durøerne, hans Hustru heed Olofa, hans Dotter Arneide,
som bleve bortførte, og solgte til Slavinder. See Landnama
4 Deel, Kap. 2.

§. 8. S. 454. Til dem, som drog fra Halogaland
oder til Zifland, og der satte sig ned, kunne lægges en Geir-
rauder, og hans Søster Geirrid, for Navnets Skyld. See
Landnama, 2den Deel, Kap. 13; samt en Peingill, af
hans mange Søe-Reiser, kaldet den meget Seilende; Land-
nama, 3die Deel, Kap. VI.; og Lodenn fra Alungulsen,
hvor en Nikulas Sigurdarson siden boede, loc. cit., hvil-
ken Lodenn her anmærkes, fordi en Søn af ham var Envind,
og en Søn af den Asbjørn Dettiaas, Fader til den berømte
Finboge Kamuna.

§. 9. S. 458. Bemeldte Porer Snepils Familie
var deene:

Skab der berettes om Porer, at han var en
maae her rettes, og vedkommer ei ham, i
Landnama, 3 Deel, Kap. 17.

S. 460. Den her omtalte Skid
Gamle, og var hans Fader Bar, Jarl i
3 Deel, Kap. 6.

Sammestedes. Den Skage Skopt
tales, var fra More, Landnama 3 Deel,
saa maae Eysteir Glumra have der en Ti

S. 462. En anden Maade at hel
ode Lande, anfores i Landnama, 3die
denne nemlig, at man optændte en Ild, i
Aa eller Bæk, saa vidt man vilde indtage.
fortalles sammestedes at være brugt af 2de
og Bemund, bestaaende derudi, at de
de vilde indtage, satte her paa en Viærg
en Orn, og paa det 3die Sted et Kors.
sammestedes, Kap. 20. For Qvinder,
Land til Beboelse, var det fastsat i sær, f
ei maatte indtage meere, end det, hun !

S. 486. Til berømte Wænu paa ey-
 en Eyvind Kne, som foer til Zisland, Land
 29; og tilliige erindres, at blandt Herferne i
 en Rolf regnes, hvis Son Steinolf den 2
 Ondott, Hulver Barnafalls Dotter, dr
 tilliige med en Prand Miobein, og sammes
 2 Deel, Kap. 19. See og Historiens 2den
 hvor om den der nævnte Bodolf, endnu be
 at han var en Son af Grim, Sonneson af C
 der til Bodinar, og havde til ægte Porun
 Porolf hin Frode, eller Wiise, hvilken
 maae have været Skald, eller en af dem,
 sig Kundskaber, om de ældste Tildragelser, i
 Linier, fra Norge over til Zisland. See 2o
 Kap. 19.

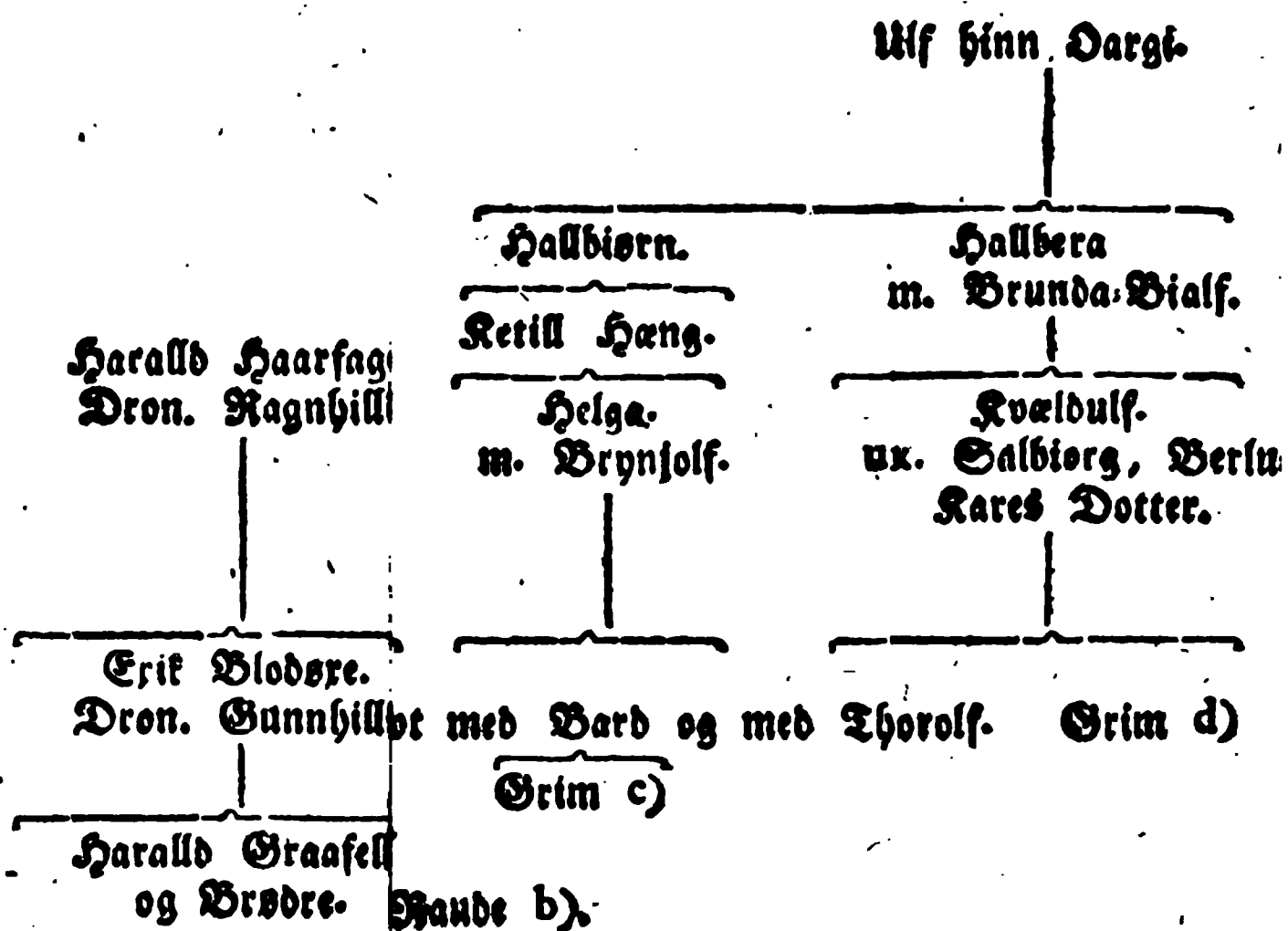
S. 493. Blandt dem af Porers F
 over til Zisland, kan i sær nævnes Krakul
 af Dfeig Lasseeg, men Sonneson af D
 efterat være kommen Zisland i Sigte, ei f
 des Støtter over Bord, som sædvanlig
 Hensigt at tage Boepæl, hvor de drebe i

med Kong Erik; thi dette kan ses af
 get paa Fyrisball, som i det seeneſte maa
 Aar 984, da de gamle Skribente berette,
 ning Sigris først efter det ſkilte ſig fra ham
 maae være ſteet i Anledning af Keiſer Otth
 imod Dannemark, og da Hagen Jarl, v
 holdt en Sammenkomst, med Kong Erik
 ventelig til at formaae ham at tage Deel i
 Aar 985 eller 986.

G. 202. Not. b). Heraf kan ſlutt
 raſd Blaatand har tvunget Hagen Jarl ti
 Bigen og betale Skat.

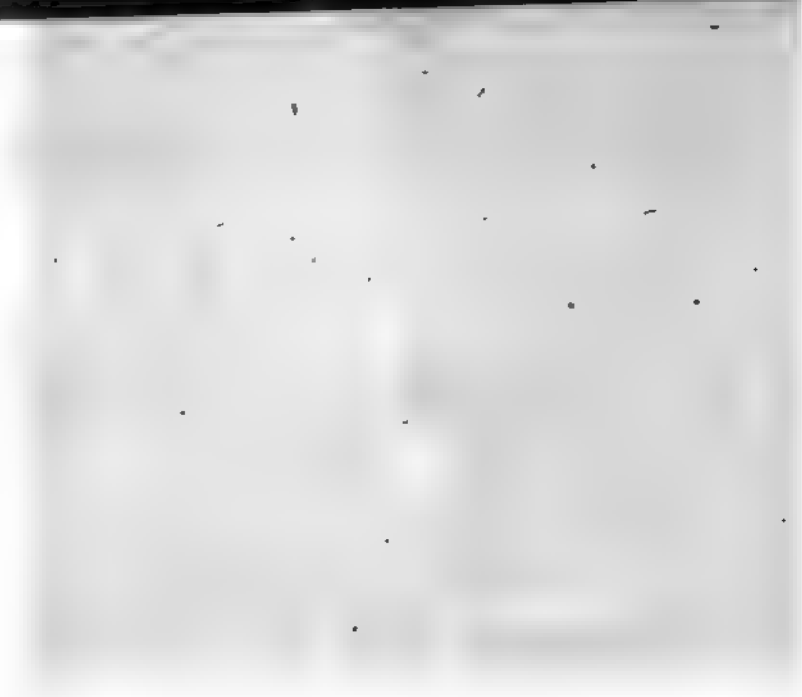
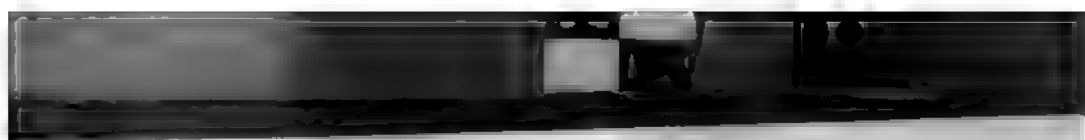

Tab. I

med Kong Inge
Karlsfön i Över-
102.

- a) See Landnám 5 Varg, Havard Jarls Dotter, men Griotgard
Jarls Sonne-Dotter
- b) See Elgla. 3 Pátr
- c) See Torfzi Nist. Mo af Hlade-Jarlens Familie, see 3die Tabel.
- ce) See Torfzus loc. cit

Vilgerd.	Thora.	Augmund.	Aulmod Gamle.
Glofe.	Ulfliot. c)	Thorgolf Skialg.	Astell.
		Erling paa Sola.	Astat Blisjafalle. e)
		Abjorn.	
		Orid Ill.	
		ilde. c)	

a) Conf. Torfzei Histor. landnama, sammesteds, pag. 20. d) See
Olaf's Saga Tryggvtrugguaf. 2den Deel, Kap. 19. S. 64.

a) Man finder ei berettede været af den bekjendte Hrafnistifte Familie, efter Einar Thamba Jarl, og endeel dine Faders Brøder, Ke-
,, till Hæng eller 1

b) See Torfæi Hist. Norg beretter, see Olafs Saga Tryvagns. 2 Deel, S. 21. at Olufa og Urefots, paa anførte Sted, Kap. 13.

Tab. III.

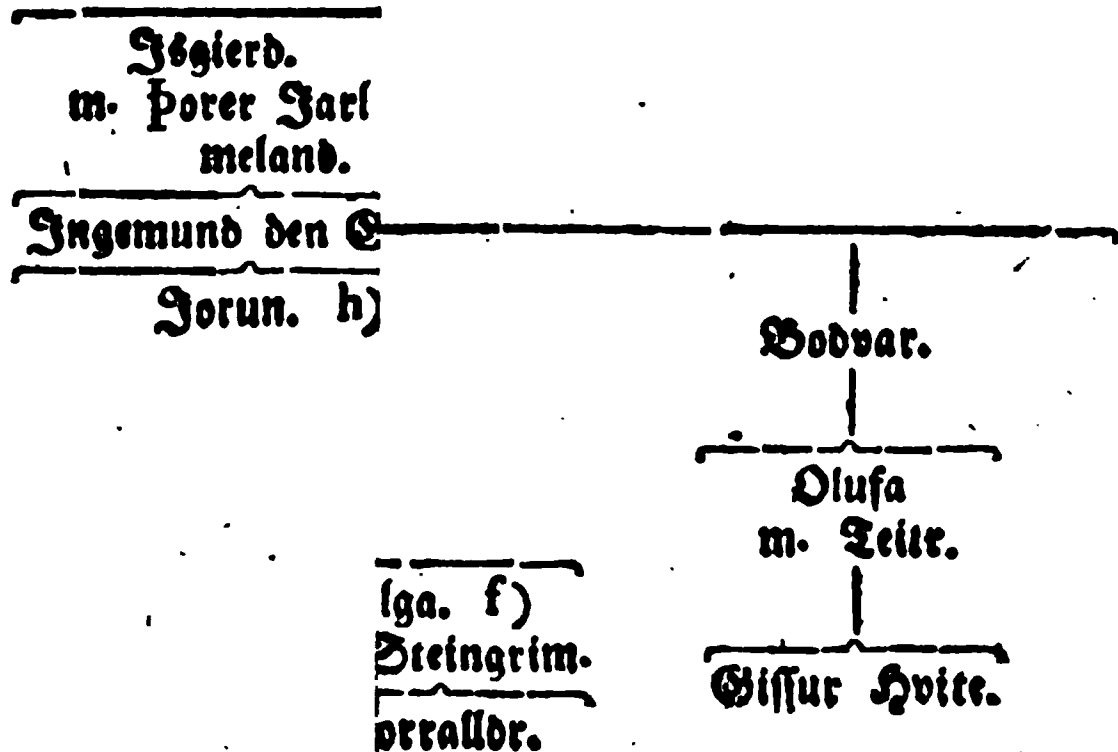
			Havardr.	
Orietgard.	Unna.	totgard.	Ingeborg	
	m. Rolf Herse.	inveig.	m. Sigurd.	
	Holgrim gamle.	Porgrim.	Sigrid.	Ranveig.
	Porhallb.	dis. Eit Spale.	m. 1. Barbr.	o)
	Rolgrim.	Porbr	2. Thorolf.	
	Stein.	Hvite.	3. Eyvind	
	Rvift.	Stallare. d)	Lambe.	b)
	Rale. e)			

ex concub.		ex concub.	
En Dotter N.	Audur.	Ragnhild.	Ingeborg.
Ivar Hvite.	m. Erið	m. Skopte.	ii)
Hakon Jarl	Sigursæl	Orm Jarl.	
den 4de.	R. S.	ux. Sigrid.	
		na. Ogmund.	
		n. Monan.	Astrid.
		Stalle. k)	m. Sone.
			Karl Jarl. l)

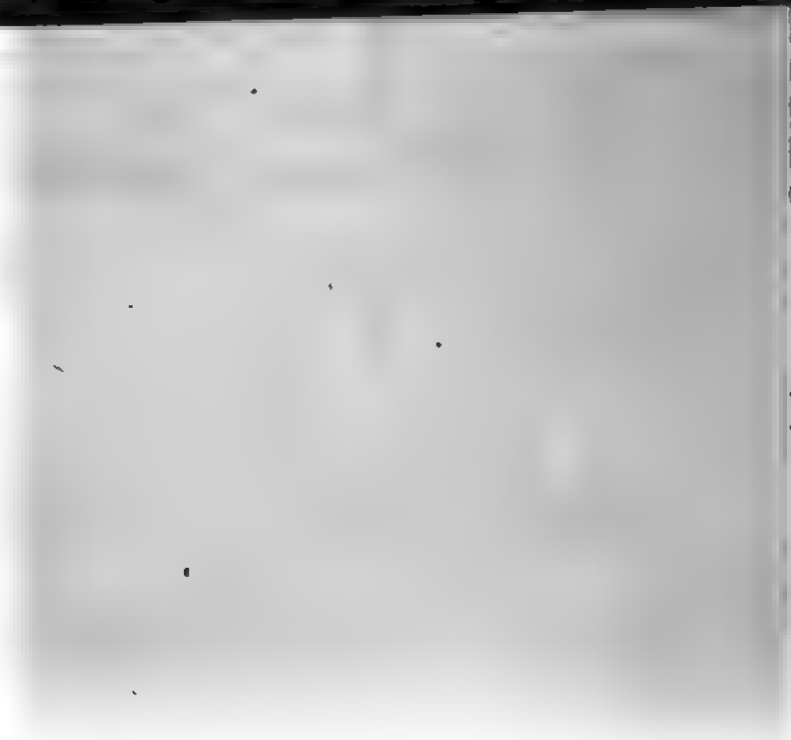
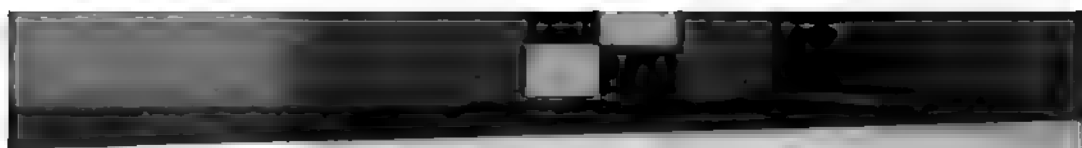
- a) See hans Stamme og 2. 18. 21. Fra en af disse har uden Tvil Einar Lambælfverge den Deel, Kap. 27 og 28. dd) See Landnama 5 Deel, f) Hun var en Dotter-Dotter af Kong Harald Haarfager. Monf beretter disse at have været Hagen Jarls ægte Sønner. Not. c) i denne Deel. k) See Torfæus loc. cit. Par.

Tab. IV.

- a) Vigaglums Saga, A men her er uden Tvil Landnamas Saga meere troværdig, som viis, Kap. 5. Men i Slægts.Linie hos Torsaus, Hist. Norv. Par. forbyttet med en anden. c) See Vigaglums Saga, R1 Deel, S. 32. f) See nybenævnte Olafs Saga, 2den Deel.

Tab. V.

I. Afførdte.

Affør		Struet: Harald, Jarl den Eirstund, ux. Ingigerd.	
Dristleif			
Afrid.	Gre.	Sigvald Jarl.	
m. Sigvald,	m. po.	Thorsteif Jarl.	
Jarl.		Hemming Jarl.	
Sigrid Jarl.	Sigurd.	Tosva.	
b)	ux. Tosva c)		

- a) See Olaf Saga Tryg. 320. e) See bemeldte Olaf Saga, eller Jomsvolkinga-S., S. 158. f) See sammesteds, S. 163. g) See sq i Scriptorum Ker. Danic. Tom. 1. pag. 43. Dog roller jeg gives for en Oan af Wagnr. kan rimelig ansees derfor.

1092
+23
1092

ence-
5
frer

Titel

53

Hand-

146

plyne

16

1868

408

for

82

and

3+
+2 3+
2 3+

dence-
5
frier

Titel

53

land-

146

splyns

16

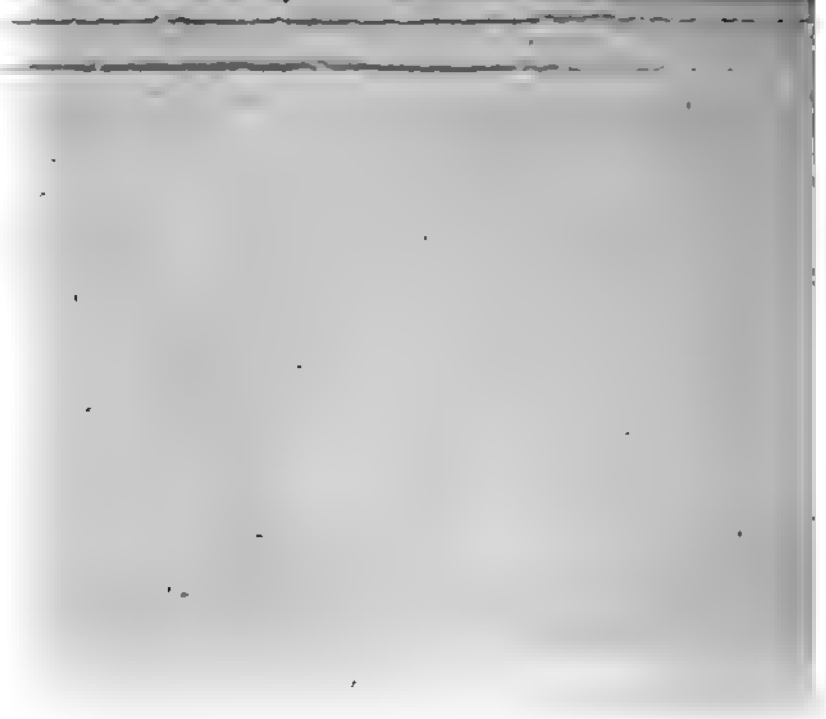
18068

408.

fbl-
82.

and,

Thora Thorkil
Wifior

Register.

A.

Aage, i Byen, dræbes af Kong Harald. S. 164. 241

Aage, Palmatofes Son. 241

Aander, stærke blandt de Gamle. 232

Adala, Heribarts Dotter. 108

Adalrad. See Eichelred

Adel, dens Klasser i gamle Dage. 14. 224

Adil, Kong Erik Sigurfs Landværnsmand. 229

Adils, to Konger af det Navn. 456

Ærlighed, de Gamles. 231

Agder, eies af den Sigurfske Familie. 61

Ake, see Aage

Aledyr, en Bjørn, som Hagen Jarl underholdt. 351. og brugte som Bøddel. 352

Alf, Aptrkomba, paa Sanden. 425. roer ene affted, for at hente Finnefatten. 426

Alfheim, der var Tryggve Olafsson Konge. 38

Alfred, den Grefne, Konge over de Engelske. 444

Alfredsstad, der er Kongernes Residence.

52. der dræbes Kong Sigurd. 55

Alfume, en Konge i Engelland. 298. frier til Dronning Gyda. 298

Allen, Konge paa Man. 367

Allsvalldur, var blandt de Gamle en Titel baade for Konger og Jarle. 291

Almuen, opbydes til Ledingstog. 253

Almundhammeren. 257

Alsa, Alps Hustru. 52

Alodia, (Arloges) Dronning i Rusland. 189

Althinget, paa Jisland indrettes. 146

Angantyr, Gothernes Konge. 42

Anglesey, (Man) 367. bliver udplyndret. 368

Anslag, et opslagt med Sigurd Jarl. 16 Hagen Jarls, at forraske Ola Tryggvesson. 307.

Are, en nedstammet fra Alf Skjalge. 408. bliver døbt. 409.

Arinbjørn, Hærse i Skordene. 83. følger Kong Harald til Dannemark. 82. dræbes ved Hals. 83

Register.

Armand, Kongernes. 19
 Armoder, den Gamle. 261. boer i Sla-
 get med Jomsbvingerne. 286
 Arne, Armod den Gamles Son. 261
 Arneide, Asbjørn Jarls Datter. 479
 Arnesønner, 129. Not. 8)
 Arnfinn, Jarl paa Orkneyerne. 370.
 hans Død. 371
 Arnfinn, fra Vigen. 357
 Arnliot, paa Straumes, Syffelmand. 380
 Arnold, Greve i Flandern. 108
 Arnthor, Dronning Sunnhilds Skatme-
 ster. 400
 Arnvid, Jarl i Bærmeland. 90. 397
 Asa, Kong Haralds Datter, give med Kong
 Erik Edmundsøn. 473. begav sig til
 Guraftad i Agder efter Gudvids Død.
 445
 Asbjørn Gundbjørnsøn, fra Hålogaland.
 355. sætter Døpel paa Jistland. 424.
 kaldet Dettlaas. 424 Fader til Bindoge
 Ramma. 479
 Asbjørn, Jarl paa Sudurøerne, hans Hu-
 strue og Døtre bortførte til Slavinder,
 479.
 Asbjørn Prud, 430. dræbt af Bruse.
 431
 Asbrands Sønner, 356
 Asgant, en Værkerf. 435
 Aslak af Langev, en dræbt. 350.
 Aslak Holmskalle, en Jomsving. 266
 Astrid, Kong Tryggves Dronning. 39.
 176. hendes Herkomst. 176. Hun tar

ger Flugten. 177. maae flye til Øvre-
 rig. 180. 182. fanges under Rejsen
 ell Hølsngaard. 186. og sælges til
 Træl. 186
 Astrid, Kong Tryggves Datter. 177
 Astrid, Sigvard Jarls Hustru. 243.
 hendes flogte Raad. 247
 Atgejr, en forheret. 393
 Aste Arnvidsøn, erklæret for freddet. 397.
 dræbt af Nattur. 398
 Aste, Jarl, hans Dødsd. 13. Hans
 Sønnesøn. 157. Fortællingen om ham
 rettes. 457
 Aste, Arnvid Jarls Son, 90. See Aste
 Arnvidsøn
 Audur, Hagen Jarls Datter. 183
 Audur, Kexill Glænefs Datter. 142-216
 Audur, Kong Kiarvalls Datter. 375. var
 en Dame af stor Forstand. 375
 Augla, en Gaard. 21
 Augmund, Dr. Sunnhilds Kammer-
 tier. 398
 Augmund, en dræbt Røp. 56.
 Augrom, Hagen Jarls Gaard ved Trund-
 hjem. 317
 Augulfsey, eller Mona. 230
 Aurvaund, Jistlandsk Skald. 263. 352
 Austurey, blandt Færøerne. 217. 233

B.

Balagard, de Pommerste Ryster. 403 og
 404. Not. 9)
Bar,

Register.

- Bar, Jarl i Al.** 480
Bard, en dræbes uskoldig. 383
Bard, Helges Søn, Biskop i Island. 384
Bardr, Hvide, fra Norge. 378
Bardr, en boer paa Strænmo. 424. **Pa-**
der en Biørn erklære fredløs. 425
Bærserker, sendes som Foræringer. 155.
 357
Bedrøtter, de Norstes udenlands. 363. i
 Irland. 387. i Østersøen. 390.
Rugurs og hans Selskabs i Østersøen.
 395
Sigurd Torfsoffers. 403
Begravelses, Skikke. 245
Betænking over Hagen Jarls Tog imod
Kong Harald. 212. over det Jomsvi-
kiske Slag. 275. over Hagen Jarls Re-
giering, Magt og Character. 287. over
hans Endeligt. 335. over den Grum-
hed og Tyrannie, som han beskyldes for.
 350. om de Gamles Hvitramannaland:
 409.
Beimer, Sigmundssøn. 217. naar dræbt.
 220
Beitias, hvad er. 443
Bergthor, Bestil, en. 430
Berlu-Kare, i Sumsfiord. 460
Biarmaland, Krigstog did af Harald Graa-
feld. 51
Bigfus, Herse. 435
Billeder, Af-uders, deres Ringe. 232
Biskops-Steenen, der staaet et Slag. 478
Biorey. 126
Biorgvin, (Bergen). 400
Biørn, Asbrandsøn, fra Island. 405.
 optages i Jomsvikingerne's Selskab. 406.
 sit Tilnavn af Ræppe (Ræmpe) 406. hans
 Tildragesser. 407. hans Endeligt. 408
Biørn, Buns, Herse i Sogn. 395
Biørn, den Brittiske, hans Løve. 246.
 hans Modstridere i det Jomsvikiske Slag.
 262. dræber Hanstein Kellingabane.
 285. lever sin øvrige Tid i Nor. 287
Biørne, paa Dovrefield. 221
Biørn, en Mand, seer først Vinland. 416.
 en i Vigen. 158
Biørn, et Dyr, erklæret fredløst. 425
Biørn, Eyturgveisa. 180
Biørn, Gullbere. 399
Biørn, Jernhøs, en stor Bærserk. 436
Biørn, Jernside, nedlægges af Brand. 404
Biørn Ræppe. See Biørn Asbrandsøn.
Biørn, Røbmand. 473
Biørn, paa Svinep. 219. 233. 239
Biopro-Gods. 126
Blaamand, en havde Hagen Jarl ved sit
Hof. 351. overvindes af Finboge. 428
Blaasærk, Steld paa Grønland. 411
Bladen, saa heder et Sværd, 161
Blodørn, hvad var. 433. Not. r)
Blot-Spaa, eller Blot-Spaan, hvad var.
 209
Bodvar Thorsteinsøn, seiler til Island
og agter Olufa. 57.

Bogslau,

Register.

Vogeslau, Konge i Polen. 167. 242.
besidder Ost-Venden. 195. 242. hjælper
Kaiser Otto den Tredie paa Toget mod
Dannemark. 200. staaer i Forbund med
Kong Erik Sigurssøn. 259. 207. be-
fries fra at staae til Dannemark. 244.
hans Døttre. 243

Vorgund, der et Tempel. 140. 232. en
Vorg. 140. Hagen Jarls Tilholdssted,
231

Vorgundarholm, der roer Olaf Tryggve-
søn. 195. der Regente. 244

Brattahlid, Eriks Gaard i Grønland. 414

Breidafjörð, paa Jisland. 150

Breidafjörðinger, paa Jisland. 142

Brester, Sigmundssøn. 217. naar dræbt.
220

Bretting, paa Jisland. 355

Brian, Murchards Søn, Luisterff Konge,
fanges og dræbes. 389

Brimilsker, en, sendes til Norge. 202

Brodhelge, i Vapnesfjærd paa Jisland. 150

Brotferdar-Öll, hvad var. 37

Bryde, Kongens, hvad var. 148

Bryllup, varer i 7 Dage. 238

Brynjulf, i Guuldalen, fornærmet af Ha-
gen Jarl, raader at angribe og dræbe ham.
317

Brynjulf, Røbmand fra Vigen. 399

Bue, den Digre, en Jomsvulking. 244.
hans Lovle. 246. hans Mod. 266.
mister begge sine Hænder. 273. styrter
sig i Havet. 274.

Burisleif. See Vogeslau.

Buste eller Busti, en Træl. 184 .

Byrding, et Lastdrageskib. 236

Byrdo, hvilket Sted har været. 126

Bynder, i gamle Dage, hvilke vare. 14

C.

Character, Hagen Jarls. 70. 158. 208.
225. 275. 315

Kong Haralds og hans Dødbred. 25

Kong Harald Graafelds. 86

Dronning Gunnhilds. 105

Thoror Klæbs. 306. 310

Gunnar Hamudssøn. 390

Hallvard Hvited. 391.

Christendommen, begynder i Norge. 199.
fordrives igien. 211

Constantin, den Sorte, Vallisf fyrste.
368

Cæcilia, Kong Gudbrands Døttre. 113

D.

Dag, Konge i Dannemark. 41

Dala Gudbrand. 36

Dallur, Feldar-Dallur, hvad var. 67

Daneholm, Røde sammesteds. 154

Dannemark, der Konge, Harald Blaatand.
35. omvendes til den Christne Troe. 63.
204. angribes af Otto den Anden. 73.
der Kongernes Arveret. 76. der føres
Krig af Kong Harald Graafeld. 89.
indtages af Kong Erik i Sverrig og
Ovend.

Register.

Swend. 154. angribes af Kæiser Otto den Tredie. 169. maae antage den Christne Religion. 204. man truer der at angribe Norge. 240.
Dannevirke, indtages af Otto den Anden. 166. befæstes af Kong Harald. 169. 170. anlagt af Kong Godfred, og forbedret af Thyra Dannebød. 170. denne Volds Bestaaenhed. 174. den besættes og forsvares af de Norske. 175. indtages ved Olaf Tryggvasons Hielp. 201
Dimun, Lilla. 219
Dimun, Store, en af Færderne. 219
Disa-Bloot, hvad var. 436
Dixen, Gydas Hofmester. 195
Dofrefield, derover Alfarvel. 220
Domring, hvad var. 145
Donald Klen, Lorcans Søn, Konge i Leinster. 389
Donald, Konge i Irland. 387. hans Sønner. 388
Dronninger, havde i gamle Dage deres egen Hofstat og Hofmænd. 189. holdte deres egne Huuskarle. 194
Drømme, Dronning. Astrids. 39. Hagen Jarls Trals Rarkurs. 328. 333
Dublin, indtages af Kong Edgar. 156
Duff, Nicolambi, angriber Sudurberne. 373
Dug, saa sød som Honning. 419
Dungall, Gudrauds Søn, dræbes. 382
Dungall, Jarl paa Katanes. 160
Norske Hist. 3 Deel.

Dungalenipa. 380
Dunfader, Jarl paa Katanes. 371
Døden, ere Jomsvifingerne ei bange for. 282
Døgn, hvor lang Svulads regnedes paa et af de Gamle. 417. Not. f)

E.

Edgar, Konge i Engelland, bruger de Norske i sin Tjeneste. 53. indtager Derne i Vesterhavet. 156. naar kom paa Thronen. 363. gjorde de Fremmede fra Norden spage og fredelige. 365
Edvald, en velkøstlig Kyrste, nedlægges. 369
Enefampe, mellem Thorgil og Surte. 161
Einar. See Eynar.
Elfeg, Biskop i Winchester. 303
Engelske, lære at drikke af de Danske. 364
Erik, Biskopskalle. 176. drevet for dums Sværverie. 180
Erik, Blodare, været haard og grum mod Undersaatterne. 474. naar fik Dronning Gunnhild til ægte. 475
Erik, Edmundsøn, Konge i Sverige. 473. hvor lange regieret. 471
Erik, Jarl, Hagens Søn. 130. naar fødte. 131. Not. h) nedlægger Skofte. 133. hans Skalde. 133. bliver Jarl over Rommerige og Bahauslehn. 133. 224. hans Character. 131. bliver forliget med sin Fader. 224. staaer ham hi mod Jomsvifingerne. 253. hjælper fornem

nem

Q q q

Register.

- nemmelig til Norges [Nadning. 275.
 frier Vagn fra Døden. 285. bliver me-
 get heromt. 286
- Erik, Raude',** Grønlands Opfinder. 159.
 411. undersøger Landet; og giver ad-
 skillige Stæder Navne. 412. besætter
 Landet. 413. boer paa Drattahlid. 414.
 døbes paa sin Alderdom og døer. 422
- Eriks Drapa,** af hvem glori. 254
- Eriksey,** De ved Grønland. 411
- Eriksgata,** hvad var. 17
- Erik Sigurdssøn,** indtager Danmark.
 154. bliver Hagen Jarls Svoger. 154.
 overvinder Styrbjørn. 154. sender Ha-
 gen Jarl Foraringer. 155. kommer Kong
 Harald Blaatand til Hjelp mod Kæiser
 Otto 3de. 169. faaer Hjelp af Hagen
 Jarl. 205. han omvendes i Danmark.
 205. staaer i Forbund med Kong Boles-
 lav. 207. hans Ueenighed med Norge.
 46. 227. naar død. 214.
- Eriks Sønner,** (Se Harald Graafeld)
 komme til Regjeringen i Norge. 6. hvil-
 ke af dem da levede. 7. hvorledes føre
 Regjeringen. 8. 27. deres Character.
 25. 27. de gjøre sig forhadte. 50. 51.
 54. 65. deres Bopæle. 52. 60. 63.
 deres Forbindelse med Kong Harald i Dan-
 nemark. 61. 72. Not. a). deres Krig
 med Hagen Jarl. 32. de nøde mange at
 forlade Fædernelandet. 113. de søge at
 ndrøbbe Konge-Familien. 113
- Erlend, Hagen Jarls Son,** dræbes. 326
- Erlendr, Erikssøn, Konge.** 7
- Erling, af Slugga.** 262
- Erling, den Gamle,** dræber Ryp. 56
- Erling, Erikssøn, Konge.** 7. Indebrænder
 Sigurd Jarl 22. sættes til Regent over
 det Thronðhiemsk. 59. 69. dræbes af
 Thronðerne. 69. 478.
- Erling, Hagen Jarls Son.** 253
- Erling, paa Solum.** 251
- Erpr, Melbryds Son,** giøres til Slave-
 472
- Estland, derfra Sværverie.** 186. staaer
 under Russisk Hærsedamme. 187. Ind-
 byggerne der en anden Hølsfærd, end voers
 Nordiske Forfædre. 187. Not. p)
- Ethelred, Konge i Engelland,** fordres af
 Kong Sigurd for en Gield. 53. hans
 Reglerings Tid. 93. ham lover Kong
 Svend at drive fra Nigee. 245. forli-
 ger sig med Olaf Tryggvessøn. 303. maae
 løbe sig Fred med de Fremmede fra Nor-
 den. 365. tilfægter sig en Seier. 369
- Eysfiord, paa Jisland.** 149. 150
- Eyskier, ved Hæll.** 225
- Eysvatn, de Gamles.** 435
- Eysfirdinger, en Familie paa Jisland.** 142
- Eygill, Hagen Jarls Fanebrager,** dræbes.
 350
- Eygill, Stalgerimssøn, Vers af ham til
 Krinbiørn Herses Hæ. 83**

Register.

Eynar, Hartloft (Haardflest) 372. bli-
 ver ryddet af Veien. 373
Eynar, Kleining, for Søerøver. 371.
Eynar, Lisle, Lehnsmænd. 262
Eynar, Skataglam, 205. gjort en Sang,
 Velleklo, om Hagen Jarl. 152. 175.
 205. 352. var med i Slaget mod Joms-
 vikingerne. 263
Eynbygd, hvad derved er meent. 435
Eyolf, Dadaaskald. 193. gjort Vers til
 Erik Jarl. 133
Eyolf, Rypst Broder. 55
Eyolf, Saur, en dræbt. 510.
Eyolf, Valgeffen. 150
Eysteinn, Alf's Søn. 481
Eysteinn, Glumra, 129. 303. Jarl paa
 Møre. 480
Eysteinn, paa Vestmaur, hans Krige. 443
Eysysla, (Vell) 46. 186. 225. var et
 Søerøver-Boel. 225
Eyvind, Gingsøn, Herse i Nomedal. 262
Eyvind, Skaldaspiller, hans Vers: Ha-
 leygio-tal. 23. Hafonar-Mal. 29. Vers
 til Kong Harald Graafeld. 30. 32. om
 indfaldende endt Veir. 66. et Vers
 Jislænderne til Verc. 67. hans Handel
 med Kong Harald Graafeld. 28. paa
 hans Vers har de gamle Skribente grun-
 det deres Beretninger. 263
Eyvind, Snæf. 430
Eyvind Valthiofsøn, dræbes af Kong
 Rhoald. 56.

J.

Jabler, de Gamles, om de Døde. 402.
 Not. o)
Jærperne, besattes af de Norste. 216.
 deres Beskrivelse. 217. der Regente.
 217. 218. 219. 233. deres første Sø-
 boere. 218. Tildragelser der. 218. den
 halve gives Elgesmund. 237. den an-
 den halve Hagen Jarl. 237
Jæstninger, de Gamles. 234
Jalkesfangst, gammel i Norge. 111
Jinboge, den Kamme. 356. en Søn af
 Asbjørn Dettlaas. 479. hans Historie.
 424. dræber en Biørn. 425. tager
 Alf Apteknabe af Dage. 426. bortfører
 Alf's Datter og Skat. 427. tilgives af
 Hagen Jarl Drabet paa Alf. 428.
Jind, en sendes til Jisland. 149
Jingal, Konge paa Man. 367
Jingal, Provint i Jisland. 388. bekræ-
 ges af de Jiste. 389.
Sinnmarken, tilhører Glade-Jarlene. 4. de
 Norstes gamle Ret dertil forsvares af R.
 Harald Graafeld. 89, den overlades Ha-
 gen Jarl. 117. dens første Tilstand.
 423
Sinnleik, en Skotsk Jarl. 376
Siordasylke, var i Kong Haralds og hans
 Broders Besiddelse. 6. der Arinbjørn
 Herse. 82. overlades Hagen Jarl. 116.
 indtages af Kong Ragnfred. 125.
 Systerierne,

Register.

Jisterierne, i Norge, de faaet Feil. 66.
 de drives paa Halogaland. 68
 Jitjom, der Kong Haralds og Drottets Vop-
 nat. 52. der Kong Sigurd isar. 55
 Jlemosen, paa Sunnmor. 124
 Jlofe, fra ham Gotsklogget. 216
 Jogder, Kongernes. 19
 Jolk-Lande, hvilke saa kaldtes. 126
 Jorbedringer, til de to første Dele af den
 Norske Historie. 441
 Jorævinger, kostbare til de Gamles Skalde.
 341. 353. ligesaa de tapre Krigsmænd.
 381. 394
 Jremfusenhed, lars de Engelske af Saxer-
 ne. 364
 Jrey, hans Tempel paa Jisland. 146
 Jriiderik, Bisp i Saxen, føret til Jisland
 for at omvende Jislanderne. 405
 Jylderie, fættets Grundset i Engskand. 364
 Not. d)
 Jyrivall, der faaet et Slag. 154. naar
 det har faaet. 154 Not. i)

G.

Gaarde, Kongernes. 18. befæstede. 234
 Gamle, Kong Eriks næstældste Søn. 475.
 dræbt paa den Gaard Leer. 477
 Gardarike, hvad derved forstaaes. 185.
 der Regente. 185. 189. 198. der
 Love. 188. omvendt til den Christne
 Troe. 197. 198
 Garde, et Dispestede paa Grønland. 414.

Gata-Skier, der ligger Hagen Jarl. 209
 Gaveland, der drives Soeroverter af Ha-
 gen Jarl. 46. Jpyndret af Hagen Jarl.
 209
 Geir, fra Jisland. 355. afbugger Arn-
 thoe en Arn. 400. er med at aabne
 Sortes Gravhol. 403. er i fare at
 blive paagrebet, men undkommer. 404
 Geira, Olaf Tryggvassons første Drowning-
 195. hun døer. 197
 Geirmund, bringer Hagen Jarl Kundskab.
 139. 250
 Geirrauder, med sin Søster Geirrid, drog
 fra Halogaland til Jisland. 479
 Gerliod, Dunkaders Dotten. 371
 Gidisk, paa Sundmor. 129
 Giestebudde, for Kongerne. 19. 157
 Giester, ved Hofferne. 224
 Gil, Skudernes. 482
 Gille, Jarl, paa Sudurserne. 163. 379.
 faaet Sigurd Jarls Søster til ægte. 382
 Giele Sutsson, fra Jisland. 355
 Gissur, Gauternes Konge. 443
 Gissur, Hvite, fra Valders. 262
 Givtermale, dertil røver man sig Hu-
 krur. 222
 Glum Geyrasson, Skald. 29. 83. hans
 Vers Graafelder-Drapa. 51. 83. 86
 Glunjaran, Olaf Søn, dræbt af sin
 Fjender. 389
 Goddard, Konge paa Man. 367
 Goder, hvilke vare. 143

Godfred,

Register.

Godfryd, (Godred) Haralds Søn. 367.
 gaar i Sold hos den Valliske Kyrste Con-
 stantin. 368
 Godord, et Embede. 143
 Godordsmænd. 143
 Gorm, Eriksøn, dør i Slaget paa Rarmen.
 478
 Gothland, Den, der fører Olaf Tryggvæs-
 søn Krig. 199
 Graafeld, hvad var. 87. Anledning til
 det Tilnavn. 87
 Graafelder Drapa, et Vers. 51. 86. 83
 Grændse, mellem Overrig og Slaane. 154
 Grav-Øll, hvorledes drikkes. 244
 Grielad, Dungalls Datter. 163
 Grim, Graafeldarmule. 482
 Grim, Seitsso, paa Jisland. 146
 Grim, Ramban. 216
 Grim, Nials Søn, fra Jisland. 378
 Grimer, Droplaugesøn. 356
 Grimken, den Gode. 399
 Griotgard, fra Dungallsbæ. 379
 Griotgard, Jarl, den ældre. 22
 Griotgard, Jarl, den yngre. 13. 22. 23.
 Vensteb stiftes mellem ham og Kongerne.
 15. hans Anslag mod Sigurd Jarl. 16.
 er med at indebrænde ham. 22. maae
 derover rømme Landet. 33. kommer til-
 bage. 43. hans Anslag mod Hagen
 Jarl. 43. han nedlægges. 45. med
 ham hans tvende Sønner. 45
 Griotgards-Haug. 22

Grønland, dets Opfindelse. 410. Anled-
 ningen dertil. 411
 Gudbrand, Hvide, Hagen Jarls fortrolige
 Ven. 253. hjalp ham imod Jomsvis-
 fingerne. 260. døde i Slaget. 286
 Gudbrand, i Dalene, hans Forbund med
 Hagen Jarl. 36. bliver dræbt af en Pilt
 ved Hagens Side. 280
 Gudbrand, Rulu, Fader til Gudbrand
 Hvide. 288
 Guder, som saadanne dyrkes de Afdøde. 216
 Gudleif, en, hans Eliebne. 406. 407
 Gudmund, Stegians Søn. 303
 Gudraud Sigfridsøn, Konge. 4. hans
 Forbund med Hagen Jarl. 36. han
 dræbes af Kong Harald. 42
 Gudraud Eriksøn, Konge. 7. hans for-
 stikste Ueenighed med Kong Harald. 37.
 sættes til Regent over Throndhjem. 47.
 fordrives derfra. 49. fordrives fra Nor-
 ge. 119. hvor siden opholder sig. 128.
 han søger efter Tryggvæs Dronning Astrid.
 178
 Gudraud Haraldsøn, Konge paa Den
 Man. 382
 Gudrød, tillægges Navn af Liome. 475
 Gudrun, Lunda-Soel. 318
 Gudrun, Olafs Syster. 161
 Gudruna, Gudbrands Datter. 348
 Guld-Armbaande, kostbare. 32. 250.
 et belønner Kong Svend et Vers med.
 341
 Guld.

Register.

Guld Harald, hans Rigdomme. 74. 111.
han fordreer sin Deel i Dannemark. 74.
76. han nedlægges Kong Harald Graa-
feld. 83. han dræbes af Hagen Jarl. 84.
hans Rigdomme tilfalde Hagen. 111

Gundbifrn, 117 Krates Søn. 411

Gunnar, fra Hlibarenda. 121. 356. en
Søn af Hamund. 345. savnes af Ha-
gen Jarl. 346. var en af de berømme-
ligste Mænd paa Island. 390. hans
Character og Bedrifter. 391. sit store
Forøring i Dannemark. 394

Gunnhild, Kong Svends Dronning. 244

Gunnhild, kaldes Kongens Moder. 9. hen-
des Tale til Kongerne. 11. Handel med
Hagen Jarl. 34. 57. 63. 99. 183.
hendes Anlæg mod ham. 43. 44. Sne-
dighed og Rænke. 34. 44. 57. 185.
hun forlanges af Harald Blaatand til
ægte. 100. 103. hun dræbes. 101.
hendes Alder. 101. om hun har været
Harald Blaatands Hustru. 104. hen-
des Character. 105. 158. hun efter-
stræber den unge Prinds Olaf Tryggvesson.
178. 182. staaer i Venskab med Kong
Erik i Sverrig. 182. fatter Godhed
for Rættur fra Island. 396. giver ham
Forøring. 398. opholder sig i Ver-
gen. 400

Gunnhilds Sønner. See Eriks Sønner.

Guttorm, Kong Eriks tredje Søn. 475

Guttred, Konge paa Man. 366

Gyda, Dronning i England. 298. ud-
valgte Kong Ole den Rige til sin Gemahl.
299. hendes Svar til Kong Haralds
Gesandter. 458

Gyritha, Harald Blaatands Dronning.
244

Høtt, der en Gaard. 217. 218

Høtteligger, paa Færø. 216.

H.

Hafgrim, paa Færø. 217. 218.

Hagen, Adelsleens Foster, hans Dødsaar
forbyttes med Harald Graafelds. 97

Hagen Jarl, den Magtige. 24. følger
sin Fader i Beglæringen over Thronchiem.

25. hans Krig med Kongerne. 32. han

slutter Fred. 33. hans Venskab og Han-

del med Dronning Gunnhild. 34. 63.

99. hans Reise til Oplandene. 34. til

Dannemark. 34. Anlæg mod ham. 43.

hans Forstand og Snedighed. 44. 75.

109. han dræber Griotgard. 45. han

undviger til Dannemark. 46. hans Ven-

skab med Kong Harald Blaatand. 46. 63.

64. 72. sætter sig atter fast i det Thron-

chiemste. 49. faaer Tilnavn af den Go-

de. 50. 121. 215. 289. besidder hele

Riget indtil Stat. 57. gaaer med en

Flaade til Dannemark. 58. 64. 73.

driver Søerhverv i Østersøen, paa Sver-

rig og i Gautland. 45. 46. 60. 73.

hans Forbund med Kongerne paa Opland.

Register.

36. 64. han opmuntrer Thrønderne til Opstand mod Kongerne. 69. 80. hans Character. 70. 158. 208. 225. 275. 315. 335. han hjælper Kong Harald i Danmark. 72. han slutter Forbund med ham mod Kongerne i Norge. 73. han smidder Anslage mod dem. 74. hans Venstreb med Guld-Harald. 75. han raader, med List at røbbe Harald Graaf af Velen. 78. han nedlægger Guld-Harald. 85. er med i Krigen mod Ottob 2den. 97. 184. hans snedige og kunske Anlæg. 109. han betaler Skat af Norge for tre Aar paa eensgang. 111. 168. han faaer hele Strækningen fra Lindesnes til det hvide Hav. 116. 118. bliver Stattholder over Norge. 118. 136. fordriver Erichs Sønner. 119. opretter den forrige Afgudsdyrkelse. 119. overvindes i en Betræfning. 123. overvinder Kong Ragnfred. 127. hans Elvermaal. 129. kommer i Uvenstreb med Harald Blaatand. 135. hvorledes betaler Skat. 134. 136. hans Afguds-Tempel paa Borgund. 140. han slutter Forlig med Harald Blaatand. 141. 149. betaler et mere Skat. 151. 173. faaer Vigen til det Dyrige. 152. indgaaer Svogerstreb med Kong Erik Sigurdsall. 154. 155. 182. bringer Gudruerne til Lydighed. 151. hans Sierrighed. 158. han prøver nøie, førend han antager nogen. 159.

226. han kommer Kong Harald til Hjælp mod Keiseren Ottob 3die. 169. gaaer tilbage til Norge. 170. kommer igjen til Danmark. 171. om havt Deel i Anslagene mod Olaf Trygvasson. 182. Not. a). han gaaer fra Danmark til Limfjorden. 203. maae lade sig døbe. 207. han røver og plyndrer i Danmark. 209. og Gautland. 212. udrøver den Christne Religion. 211. hans Tilnavn. 215. han eier en Deel af Kærerne. 218. hans Sindighed. 225. hans Ueenighed med de Svenske. 46. 227. han tilegner sig Kærerne. 237. hans Anstalter mod Jomsvikingerne. 241. hans Sønner. 253. hans Krigsmagt og Flaade mod Jomsvikingerne. 255. han søger dem. 257. slaes med dem. 264. bliver bekymret for Slagets Udsald. 268. gjør et Offer af sin Søn Ervend og opmuntrer sine Krigsfolk. 269. 273. vinder Seier. 274. hans Tapferhed tilskrives Trolddom. 275. sætter Prøve paa Jomsvikingerne's Mod. 282. fortiende at elstes. 287. hvorfor han ei lod sig give Navn af Konge. 290. bliver opmærksom paa Ole den Gerdste. 305. søger at fæste sig denne farlige Præstens dent af Halsen. 306. fatter til den Ende et Anslag. 307. bliver imidlertid forhadet, førend det bliver udført. 315. hades for hans Hovmod og Løstægtighed. 316. faaer

Regiſter.

- ſaaer Navn af Hakon den Onde. 316.
ſaaer at vide, Almuen vil gribe ham, og
forſtiffer fig. 319. ſøger at undkomme
til Svob. 321. men forgieves. 325.
flygter op ad Guldbalen til Rimol. 326.
gør Anſtalter at indbilde hans Forfølgere,
han var druknet. 327. kommer til Al-
thol, og holder Samtale med Thora. 328.
Kulder fig under en Edineſtit. 329. man
ſøger forgieves efter ham paa Rimol. 330.
332. hører Olaf Tryggveſons Lovter for
hans Drab, og frogter fig. 333. bliver
dræbt af ſin Træl Karfur. 334. hans
Hoved ſættes paa en Salge. 335. hans
Herkomst. 336. er paadigret mange Lar-
ſter. 340. hans Skafde. 352. tilgav
Alf Apterkenbø Drabsmand Fribege Nam-
ne. 426
- Hagen, Konge, havde en hedensk Huſtrne
og afvigede fra Chriſtendommen. 477.
var ſtærkere og Hovedet høiere, end alle
andre. 478. døde paa ſamme Sted han
var født. 479. naar Venſkabet imellem
Kong Erik og ham har begyndt. 484
- Hakon, den Gamle, udfendes ſer at oplede
Olaf Tryggveſon. 179. udfendes anden
gang. 182
- Hakon, den Gamle, i Overrig. Til ham
ſendes Alſtrid. 180. har drevet Svær-
verie. 180. gaaet af med Sejeren i en
Trætte mod Kong Erik. 184
- Hakon, Jarl, den ældre. 22. hans Døds-
tid. 13. Not. 5)
- Hakon, Jarl, Griotgards Søn. 481
- Hakon, (Wacon) drives fra Man. 367.
maaſe hybe Kong Edgar af Engeland. 367
- Halvor, paa Skieringſlad. 319
- Haleggia-Tall. 292
- Halvdan, den Gamle. 452
- Halvdan Holtbein, Konge. 443
- Halſfredr Vanrebaskald. 200-354. hvad
han har ſyngt om Olaf Tryggveſon. 295
- Halgrim, Abbrandſon. 356. en Rø-
veridmand. 393
- Hallſtein, Kellingabane, en Anfører for de
Norſke imod Jomsboſkingerne. 261. dræ-
ket i Slaget. 285
- Halogaland, dets Regente vare: Sigurd
Jarl. 4. Hagen Jarl. 70. 116. der
en ſvær Hangers Mød. 85. der berømte
Wand. 232. dets Tilſtand i Forſtæin-
gen. 424
- Hals, ved Limfjorden, der nedlægges Harald
Graafeld. 82. der ligger Hagen Jarl
med ſin Flaade. 208
- Halvard Svite, hans Character. 391
- Halvard Sote, en dræbt. 345
- Handel, ſee Kiøbmandſkab.
- Haneleſke, Virelans Søn. 471
- Harald Blaataand, hans Venſkab med Ha-
gen Jarl. 35. 46. 63. 64. hans Om-
vendelſe. 35. 63. 105. 164. 204.
hans Handel med Kong Harald Graafeld.
61. hans Krig med Orcho den Førſte.
62. 164. med Orcho den Anden. 64.
73.

Register.

73. 97. hans Handel med Guld. Harald. 75. han loffer Kong Harald Graafeld til Dannemark. 81. gaaer med en stor Flaade til Norge. 112. antages der til Konge. 115. hvor vidt hans Rige der strakte sig. 117. 118. 136. gaaer atter til Norge med en Flaade. 137. odelægger en stor Deel af Landet. 138. slutter Forlig. 141. 149. har et Tog for mod Jisland. 142. 149. lader det fare. 150. sætter sin Søn Svend over Bligen. 153. siden over Skaane. 153. fordrives fra Riget. 154. 165. han indsættes igjen. 165. hans Character. 61. 163. 241. hans Krig med Keiser Otto den Tredie. 168. han maae eftergive Skatten af Norge. 173. han maae slutte Fred med Keiser Otto den Tredie, og forbinde sig til, at lade Dannemark omvende. 203. han er utroet mod sine Bundsforvandre. 205. han dræbes. 214. 216. 241. han indtager Venden. 242. han anlægger Jomsborg. 242.

Harald Graafeld, kommer til Riget i Norge. 6. 9. slutter Forlig med de andre Regente i Norge. 9. indebrænder Sigurd Jarl. 22. hans og Brødres Character. 25. deres fælleds Regiering. 27. hans Handel med Evvind Skaldaspiller. 28. hans Stierlighed. 31. 51. 66. hans Krig med Hagen Jarl. 32. 45. han dræber Kong Gudraud. 42. han

Norske Hist. 3 Deel.

søger efter Tryggves Dronning Astrid. 178. hans og Brødres Anlæg mod Hagen Jarl. 43. hans Oversøerier. 51. 89. hans Tog til Viarmaland. 51. 89. hans Residentser. 50. 52. 81. han overfalder af Almuen paa Værk. 54. han bemægtiger sig atter det Thronhiemske. 58. han faaer Strid med de Svenske og Gotterne. 60. lover Kong Harald Blatand Skat af Norge. 61. holder den tilbage. 62. 79. 81. han loffes til Dannemark. 81. han omkommer i en Træfning med Guld-Harald. 83. hans Character. 86. 88. 89. 158. Anledning til Navnet Graafeld. 87. hans Krigstoge. 89. hans Dødsaar forbyttes med Harald Adelfteens. 97. hans Skikke. 30. 51. hans Edelmødighed. 158.

Harald Grændske, opfores paa Grimland. 113. flyer til Overrig. 114. naar født. 114. Mor. o) 155. driver Oversøerier. 114. bringes paa Hagen Jarls Partie. 115. bliver Konge paa Vestfold, Agder og i Vingulmark. 116. 137. er Hagen Jarls Underkonge. 152.

Harald Haarfager, indtager Manserne. 365.

Harald Jarl, i Gautland. 401.

Harald Jarnhaus, fra Norge. 230. driver Oversøerie. 231.

Harald,

Register.

- Harald, Kong Erik's fjerde Søn. 475.
 bliver knæsat af Kong Harald Blaatand.
 475
 Harald, paa Missionarey, dræbt. 383
 Hardangur, der Kong Haralds og Drædes Tilholdssted. 51. 55. 68. 81. 87.
 Indledning til Navnet. 69
 Harek, et Navn, som de gamle Skribenter har forbyttet med Erik. 468
 Harold, angriber og overvinder Den Man.
 367
 Harundar Fiord. 259
 Hasting, en Gaard. 232
 Hastein, Aale Jarls Søn. 157
 Hanga-Thing. 117
 Hauk-ey, saa kaldes Harald Blaatand Norge. 136
 Haulder, hvilke vare. 14
 Haurd, Grimken den Godes Søn. 399.
 vil ei udlevere en Drabsmand. 400. er
 med at bryde den berømte Godes Høj.
 401. hans Vivvermaal. 403. nedlægges
 der Visen Jernside. 404
 Havard Hrsfell. 370
 Havard Høyvande, troer at see en Trold.
 270. bliver lemlestet. 273. og ihjelslaaet. 280
 Havard, i Tradviik, en, dræbt. 380
 Heedemarken, der Leendmand. 222
 Heitstreinging, hvad var. 245
 Helga, Ulf's Datter. 384
 Helge Biola. 145
 Helge, Haralds Søn, bærer sin Faders
 Drab paa en Ufskyldig. 383. gifter sig
 med Ulf, sin Faders Drabsmands Datter.
 384
 Helge Magre, sætter sig ned paa Jisland.
 142
 Helge, Mial's Søn, fra Jisland. 378
 Helge, Sigmund's Søn. 400
 Heltene, for dem behøvedes. 223
 Heltuland, 418
 Helsingland, en Deel deraf forenet med det
 Thronblyemste. 48
 Hemming, Sverre Haralds Søn. 244
 Henrik, Grev. 73
 Henrik, Hertug af Bayern. 164
 Herjolf, Haralds Søn. 414
 Herjolf, Rurik's Fader. 107
 Herrey, der tage Jomsviskingerne Havn.
 256
 Herstr, en Konge af Hagen Jarls Hærskere.
 292
 Herstr, en Krigshudskifte. 319
 Hetland, Tog dithen af Harald Graafeld.
 90
 Histrundar Fiord. 257
 Histrunga Vang, Westvisse over den. 258.
 der holdt et Søeflag. 264
 Hlade, der Sigurd Jarls Gade. 5. Harald
 Haarfager. 18. Hagen Jarls. 32.
 121. 224. 238. der holdes Sigmund's
 Bryllup. 238. der opholdt Hagen Jarls
 Søn Svend sig. 253. derhen sagde
 Hagen

Register.

Hagen Jarl at undkomme, for Almuens
 Forsølgelse. 321
 Glader Jarler. 142. 215
 Haudver, (Ludvig) 370. Jarl. 375.
 hans Sivtermaal. 375
 Hofmand, en af Hagen Jarls, mister begge
 sine Arme uskyldig. 284
 Hofue, en Gaard paa Gærse. 217
 Høgne, den Hvide. 345
 Holmgaard, der plyndres af de Norske. 229
 Holmgard, hvad derved forståes. 185. der
 Regente. 185. 189. der Love. 188.
 der Handel af de Norske. 219. derfra
 Søersvere. 226
 Holmgøngo, Ravn, en, dræbt. 410
 Hordakare, hans Efterkommere. 144
 Hordeland, tilhørte Kong Harald og hans
 Brødre. 6. der Herser: Thord. 52.
 Rlyp. 52. der i sæt opholdte Kongerne
 sig. 51. overlades Hagen Jarl. 116.
 indtages af Kong Ragnfred. 125. der
 magtige Mand. 157. 433
 Horn, brugte i Giestebude. 245. 246
 Hrafn, Holmgards Gær. 219
 Hrafn, Ketill Høngs Søn. 147
 Hrane Vidførelse, Harald Grøndfles Foster-
 broder. 113
 Hroald, Augmundsøn, dræber Rlyp. 56
 Hroar, Haraldsøn, gjør et Løfte at bryde
 Gotes Hvi. 401. søger Odhin om Hjælp.
 402
 Hror, eller Hroar den Hvide, opfostrer Ha-
 rald Grøndfle. 113

Hrollaug, hans Eftermand paa Island.
 142
 Hu (Hveller Hona) en De, hvorhen giordes
 Pillegims Reiser. 388
 Hudviksvall, der Hagen Jarls Skibstas-
 de. 49
 Humle, Hunnernes Konge. 443
 Hunde, Jarl, fra Skotland. 380
 Hungers Nød, plager Norge. 65. lige-
 saa i Island. 66. 96
 Hvarf, Grønlandsk Forbjerg. 411
 Hvede, vild, findes i Nordamerica. 421
 Hvitramannaland, de Gamles. 408
 Hvitserk, Fjeld paa Grønland. 411. Not. 0)
 Høfdinger, hvilke vare. 14
 Hørdr, fra Island. 355
 Høye, de Dødes, bleve brudte i de Hedenste
 Liden. 474

J.

Jæderen, der Leensmand. 177
 Jæmteland, dets Forfatning under Kong
 Harald Graafeld. 48. var forenet med
 det Trondhiemste. 48
 Jærnstiege, en Norsk Høfding. 260
 Jamter, et Skib, fratages de Trondhiem-
 ste af Olaf Tryggvesøn. 199
 Jarler, hvor mange fra Finmark til Stat.
 126. de ærkensiste i e Katanes. 160.
 de paa Katanes. 160. paa Sudurserne.
 163. de, som vare samlede imod Joms-
 vingerne, stilles ad. 286. agtedes hos
 R r r 2 de

Jarlsbeller, en Jule- 3-
 Jarnbarden, Eric Jarls Skib. 266
 Jaropolk, Konge i Rusland. 185
 Jffe, den ene Deel af Vestfold. 144
 Jisland, der Hungers Nød. 66. Bøn-
 derne der kaldes. 67. hvor håstigt gandske
 bebogget. 67. 142. der en anden Hun-
 gers Nød. 96. de fornemste Familier
 der. 142. Landets første politiske For-
 samling. 143. 144. 147. der Thinge
 og Thingsteder. 145. 146. inddeles i
 Hordunger. 146. der Laugmand. 146.
 147
 Jislandske, seyle paa Norge. 87. digte
 Midtse om Harald Blaatand. 142. ere
 i Anfælse udenlands. 148
 Jislandske Ridsmands. Varer, 87. Sam-
 del og Sejlads dermed udenlands. 148
 Jnge, en Skald paa Jisland. 355
 Ingeborg, Hagen Jarls Datter. 129
 Ingeborg, Kong Tryggves Datter. 177
 Ingeborg, Thorkells Datter. 246. givtes
 med Maan. 286

deres Loy ...
 komst til Sunne
 spørge længe for
 256. faaer Eft-
 tanke at overri-
 stridbare Mand.
 270. begynde
 ne. 281. hen
 hvilke løslades
 Jordstielv, et
 Gravhøis Nab
 Jostein, Eric
 guesens Mor
 306.
 Joter, (Jetter
 ger. 457
 Joterne, Njern
 Jotun Biser
 Jotun Bruse,
 draber Asbi
 af Orm for
 Jpsvilk, udr
 Irland, befr

Register.

Ivar, Ostmannist Underlunge. 389

Ivar, Vidfadme. 444

R.

Rare Solmundarson, fra Jisland. 157.

182

Rare Solmundarson, fra Norge. 378.

henter Skat fra Sudurserne. 379

Rarkur, en af Hagen Jarls Trælle. 282.

følger Jarlen allene. 327. fortæller ham

sine Drømme. 328. 333. skjuler sig

under en Evinestie mod Jarlen. 329.

dræber Hagen Jarl. 334. bliver derfor

halsbugget. 335

Karl, Siolf den Gamles Son. 90

Karlohsfot, Erikson. 185. var Olaf

Tryggvesson's Morbroder. 306

Ratanes, erobret af de østensiske Jarler.

160. der Jarler. 160

Renneth, Konge i Skotland. 373

Retillbiørn, fra Nomedalen, hans Ester-

mand paa Jisland. 142

Retill, Hæng. 147. 391

Retill, Horda-Rare. 52

Rialarnes, paa Jisland. 145

Rialarnes Thing. 145

Riar, Vandkernes Konge. 444

Riarvall, Konge paa Irland. 345

Rjelenhed, lærde de Engelske af Flammis-

gerne. 364

Riempe-Hjæ. 124. 125

Rilder, de, hvoraaf denne Deels Historie er

togen. 354

Risbmandskab, de Jislandske paa Norge.

87. de Norske paa Rusland. 219. det

hindres ei af Vifingerne. 225. de Nor-

ske paa Overrig. 227. Exempler deri

paa. 437

Rlæder, de Gamles, hidhenhørende. 67

Rleikor, en Estlander. 187

Rlerkon, en Estlander. 186. 190

Rlyp, Herse, hans Herkomst. 52. han

sendes til Engelland af Kong Sigurd. 53.

han dræber Kong Sigurd. 56. dræbes

derover selv. 56. hans Brødre dømmes

fredløse. 57

Rnarrer, et Slags Elibe. 232

Rnud, Dana-Ast. 75. 164

Rolbein Arnliotson. 348

Roll, en berøgtet Oversver. 345. dræ-

bes. 347

Rollstiege, en stor Stridsmand. 393

Rone-Vifene, et Værk. 342

Rongahello, der Kongernes og Dronning

Gunnhilds Residence. 50. 60. en gam-

mel Riststad. 249

Rongelak, en Jæst Konge. 387

Rongerne, i gamle Dage, deres Reiser i

Riget. 16. deres Forretninger. 18.

deres Gaarde. 18. Fogder, Følge, og

Gjæstebude. 19. 157. Undersaatternes

Ret mod dem. 41. deres Tid, at give

Audience. 55. 184. 231. dem tilfri-

ves gode og onde Lider. 65. de kunde ei

nøde Undersaatterne til Rigtstoge, uden

R r 3

til

Register.

- til Landets Forsvar. 172. de Høloge
 landets Residence. 441.
 Krafu-Gvidar, Osnig Rastfjelds Son. 482
 Krig, imellem Kongerne og Hagen Jarl.
 32. 42. imellem Jarlerne. 374
 Krigs-Budskab. 252. 319
 Krigskunst, de Gamles. 228
 Krigstogte, Svend Tryggvessens i Eng-
 land. 300
 Kurland, der beides Oversættelse af Hagen
 Jarl. 46
 Kvatan, Konge i Dublin. 298
 Kvældulf, Brunda Dvalfs Son. 460
- L.**
- Leradal, i Sogn. 138
 Landstik, de gamle Dansteds. 396
 Længved, en Gaard paa Sunner. 124
 Laugmænd, paa Fjeland. 145
 Laugmands, Embedet. 147
 Leene, Giestebuds. 19. Krigs. 20. deres
 ældste Vestsættelse i Norge. 237. 238
 Leif, Erik's Son. 414. opleder Vinland.
 418. finder Vintrær der. 411. bliver
 en Christen, og sørger for Grønlændernes
 Omvendelse. 422. faaer Tilnavn af hin
 heppne. 423
 Levanger, en gammel Ristfald. 249.
 Lhanvanoc, 369
 Lhyarch, Vallst fyrste. 369
 Limfjorden, der samle Jomsvingerne sig.
 249
- Limgarda Elda, Strandkanten af Thelo-
 marken. 398
 Liobhus, (Lodse) 346
 Liotr, Thorfinson. 370. bekrieger af sin
 Broder. 374. vinder Seier, men dør
 af sine Saar. 375
 Lodde, til Vestfæle, de Gamles. 353
 Loden, fra Hingulds-ey. 479
 Love, Hvidstia. 130. Frostathing og
 Gulathing. 130. Ulfstord. 131. 144.
 Gulathing, en ældre end Hagen-Aelsteens
 Fostred. 145. vedtagne i Holmgaard.
 188. 190. Jomsvingingernes. 243. stræn-
 ge mod dem, som bringe falske Krigsbud.
 252. om Oversættelsens Deling. 297.
 for Kvinder, som vilde indtage Land til
 Behovet. 480
 Løfter, holdes ubrødelige. 231. gjorde i
 Giestebude. 245
 Løse-Penge, for Trælle. 188
- M.**
- Maader, de Gamles, at tilegne sig øde
 Lande paa. 480
 Maccus, Konge over mange Øer. 156
 Magbiodr, Skotsk Krigsansfører. 374.
 overvindes i en Træfning. 375
 Malanar, Jarl, fra Skotland. 380
 Man-Øerne i Vesterhavet, indtages af de
 Norske. 365. regierende Kongefamilie
 der. 366
 Mandebod, dobbelt. 236

Marf,

Register.

Mark, hvor mange Ore paa den. 67. hvor
 mange Penge. 67
 Markland. 419
 Mars-ey, eller Mors, der sætter Harald
 Blaatand sig. 204
 Masur-Træ. 422
 Medaldal, der boer Thorkelf den Blise. 130
 Medalhusum, i Gaulardal, der reiser Ha-
 gen Jarl hen til Giestebud. 317
 Medelpad, forenet med det Throndhjemste.
 49
 Melachlin, søger Havn over Ostmændene.
 388
 Melbryd, og Melbun. 472.
 Melkolf, Konge i Skotland. 379
 Melkorfa, Myrklatans Datter. 388
 Mergiol, den 3rde Konges Eliomals Dot-
 ter. 472
 Midjoflene, paa Grønland. 411
 Minde, hvorledes driftes. 245
 Miord, (Miosen) en Øe. 181
 Mod, Jomsvikingerne, sat Prøve paa.
 282
 Moldan Jarls Sønner. 379
 Moldatun, paa Nordmør. 15. 22
 Molde, et Guldarinbaand. 32
 Mosfellingier, paa Jisland. 142
 Mule-Thing, i Overrig. 41
 Munckholm, forhen kun brugt til et Retter-
 sted. 335
 Murtach, (er Myrklartan) 388
 Myremalm, at tilvirke, har Jislanderne
 først bragt til Norge. 461

Myr-Kiartan, Konge i Irland. 399
 Mørene, tilhøre Kongerne. 6. 50. ind-
 tages af Hagen Jarl. 50. der Regente:
 Eysteinn Olumru. 129. Leensmænd:
 Skofte. 129. Thorer Jarl. 337 Not.
 o). Tildragelser der. 429

N.

Navnfæste, var i gamle Dage brugeligt. 344
 Nereide, Sigurd Jarls Søster. 163. giv-
 ret med Gille Jarl. 382
 Nid-Viise, digtet om Harald Blaatand.
 141. 149
 Nommmedalen, der Regente. 70. 117.
 overlades Hagen Jarl. 117
 Nordvæ-Ver, paa Sunnmør. 124
 Nordmør, hvor vidt strakt sig i gamle Da-
 ge. 22. Not. r). der Griotgard Jarl.
 44. 45. overlades Hagen Jarl. 116
 Norge, plages af en svær Hunger. 65. saa
 kaldes Halogaland og Throndhjem i sær-
 73. 92. Not. e). dets flette Tilstand
 under Harald Graafeld. 109. Skat be-
 tales deraf til Kong Harald Blaatand.
 111. indtages ei skat efter Harald Graa-
 felds Død. 102. 112. 115. Religio-
 nens Tilstand der. 26. 119. 202. 210.
 de Christne udryddes af Hagen Jarl. 211
 — der Konger og Regente:
 Harald Graafeld og hans Brødre. 5
 Tryggve Olafs Søn, i Biigen. 4
 Gudraud Biørnsen paa Vestfold. 4
 Sigurd

Register.

- Sigurd Jarl**, i Thronbhiem og paa Hælogaland. 5
Hagen Jarl, sammesteds. 25. 116. 118
Dala Gudbrand, i Gudbrandsdalen. 36
Erling, eller **Erlend** i Thronbhiem. 59
Harald Blaatan, Overkonge. 115. 136
Harald Grædfe paa Væstfold. i Vingulmark og paa Agder. 116. 137
Hagen Jarl, der Stattholder. 118. paa hvulke Viskaare. 134
Norge kaldes Haukey. 136. Menighed med Overrig. 46. 227
Norſke, drive Handel paa Island. 148. deres Overoverier frem for andre. 162. deres Handel paa Rusland. 219. 378. ligesaa paa Overrig. 227. de plyndre i Rusland. 229. handle paa Island. 307. udvandre til Island. 354. deres Herredømme paa Den Man. 365. plyndre i Engelland. 368. deres Bedrifter i Island. 387. i Østersøen. 390. i Danne-mark og Smaaløndene. 392. Exempler paa deres Handel. 437.
- D.**
- Obroftad**, paa Jaderen. 177
Odelret, mistede Deboerne i Eynars Tid. 377. men fik den tilbage af Sigurd Jarl. 377
Oseig Laffkeeg, Krafu Rheidars Kader. 482
Offerfest, anrettes af Hagen Jarl. 209.
Spaadom gives under den. 209
- Oftrustad**, paa Jaderen. 176
Oseinger, hedenſke, forlode nogle, uden at lade sig døbe. 476
Oglu, en Gaard. 21
Olaſ, Digurbeln, Konge. 446
Olaſ, Jarl, paa Racanes. 159
Olaſ, Rettiſon, fra Elldy. 378. neblaget i en Erſning. 379
Olaſ Rvaran, Konge i Dublin. 309
Olaſ, Pa, fra Island. 107. 355. hans Reife til Norge og Island. 399. ſaa kaldet for ſin Deilighed. 388
Olaſ, paa Hordeland. 157
Olaſ, Sigtrugſon, Overkonge i Island. 387. giver en Villegghinsfart, og dør af Sorg. 388
Olaſ, Trætelgia. 442
Olaſ, Sonſke, eller Skotkonning. 154
Olaſ, Trugguſon, hans Fødsels Aar. 91. 92. 166. 178. han fødtes i det Vand Raund. 177. med ham maas man ſige til Overrig. 180. 182. han efterſattes der. 183. han fanges og ſølges. 186. fiſkes frie. 188. bævner ſin Foſterfaders Død. 188. opdrages i Kong Baldemars Hof. 190. 191. hans Røte Færdighed i Legems og Krigs Øvelſer. 191. han bringer fraſaldne Lande under Kong Baldemars Lydighed. 192. driver Overoverier i Øſtersøen. 194. 199. giver ſig Navn af Ole Girdſke. 195. giver ſig med Geira. 196. omvender Rusland

Register.

land til den Christne Troe. 197. primsignes i Grækenland. 198. giver Raad, at indtage Dannevirke. 291. kaldes Ole hin Girdske. 293. boer i Jomsborg om Vinteren. 294. foretager Søersvertoget i Vesterhavet. 295. lader sig døbe. 296. tager sig Navn af Ole den Rige. 297. kommer til Engelland. 298. var i sin Tid den deiligste Mandsperson. 299. bliver andengang gift med Dronning Gyda i Engelland. 300. hjælper sin Svoger Kong Svend, at bekriige Engelland. 301. faaer Lyst at komme til Norge. 302. bliver confirmeret i sin Daab, og forlader Engelland. 303. gaaer tilbage til Østersøen. 304. kienker Thorer Klaf sin Fortrolighed. 310. lader sig overtale, at gaae over til Norge. 313. kommer i Land ved Agdenes. 314. faaer Underretning om Thronernes Opstand imod Hagen Jarl. 321. og af sine Norebrødre om Thorer Klafs Anlag imod ham. 322. raadsfører sig med dem i den Sag. 323. kommer i Fare at blive dræbt. 324. dræber selv Erland, Hagen Jarls Son. 326. kommer til Nidaros. 330. paatager sig at være Thronernes Anfører. 331. lover den store Belønninger, som kunde dræbe Hagen Jarl. 332. lader halsbugge Jarlens Drabsmand. 335

Olain, Konge paa Man. 366

Norske Hist. 3 Deel.

Olave, Konge paa Man. 366

Ole, den Girdske, see Olaf Tryggvesson.

Olegg, Konge i Rusland. 185

Oleif, Hialte. 147

Oluse, paa Jisland. 150

Olga, Dronning i Rusland. 189. indfører den Christne Troe. 197.

Olofa, Asblorn Jarls Dotter. 479

Olufa, Klyps Hustru. 52. forføres af Kong Sigurd. 54. maae flye til Jisland. 56

Olufa, Thorstein Rodes Dotter. 216

Opdal, ei først bebygget af Thorkel Thurafrøst. 222

Orfna, Elv. 222

Orlaug, paa Esjuberge. 145

Orm Lyrigia, paa Stein. 318. opbeina ger Almuen imod Hagen Jarl. 319

Orm, Storlofsson, havde usædvanlig Styrke. 429

Ost. Gotland, der Siolf den Gamle. 90

Ostmændene, kaldes de Norske. 387

Othin, hans Sendebude, Ravne. 209

Ottar, Jarl i Vest-Gautland. 210

Ortho, den 1stes Tog til Dannemark. 62. 164

Ottho, den 2dens Tog didhen. 64. 73. 164. han indtager Dannevirke. 73. maae gaae tilbage. 73

Ottho, den 3die, Beviis, at han har ført Krig imod Dannemark. 166. 167. giver Kirkerne i Dannemark Privilegium.

S s s

167.

Register.

167. underligger sig Vendeir. 167.
foretager et Tog mod Dannemark. 168.
overvinde. 170. fornyer Krigen. 173.
slaaer den Danske Flaade. 174. er van-
hædlig mod den Norske. 175. angriber
Dannevirke forgieves. 175. indtager
den. 201. sender Etike til Norge for at
omvende Landet. 202. de nødes at gaae
derfra igien. 211. Han nøder Kong Ha-
rald at slutte Fred. og lade hele Danne-
mark omvende. 203.
Overmagt, Grund til de Danskes i En-
gelland. 364.

P.

Palnatok, sætter sig op mod Kong Harald
Blaatand. 216. 241. skaffer Kong
Evend at bestille. 241. anlagger Joms-
borg. 243
Patrik, Svarts Søn, omkommet. 389
Paul, en grønst Vilp, omvender Rusland-
198
Penge, de Gamles, hvorledes kunde regnes.
67. hvor mange paa en Øre. 67. Fulde
de i Pesten døde forbum have med i Hole.
446
Petrissa, Dotter af Harald. 2. 108
Podagra, var forbum en usædvanlig Syg-
dom. 446
Pribislav, de Venders Fyrste. 108
Prindsigd, en nu ubekendt De. 259

R.

Raadslage, hvorledes de Gamle satte. 74
Rasn, Hlunretsfare. 409
Rasn, Holmgardsfare. 219
Ragnar, Olafs Søn, nedlagt. 388
Ragnfred, Eriks Søn, Konge. 7. han for-
drives fra Norge. 119. slaar Hagen
Jarl i en Sværfæsting. 123. overvin-
des og maae forlade Norge. 127
Ragnhild, den Rige, giftet Haralds Ge-
fandtere Afslag. 472
Ragnhild, Hagen Jarls Dotter. 129
Ragnhild, Kong Eriks Dotter. 317.
fuld af List og Ondskab. 371. gift med
tre Brødre efter hinanden. 372
Ragnhild, Thorolfs Dotter. 222
Randver, fra Holmgaard, en Viking. 226
Raudabiseren, lært Nordmandene at tilvirke
Møremalm. 461
Raund, en stor Sø, der sødes Olaf Tryg-
gueson. 177
Ravne, Orhins Sendebude. 209
Reas, en Eslænder. 187
Regieringen, dens Forsætning under Eriks-
sonner. 8. 9. 27. 29. 51. 66
Reginald, Konge van Man og Trolbmand.
366
Regner Lodbrok, hans Besiddelser i Nor-
ge. 61. hvor lange strakte sig. 445
Rethstefia, et Vers. 196
Rethon, d.e. Rethon, en Eslænder Kvinde. 187
Religionen,

Register.

Religionen, dens Tilstand i Norge under
Eriks Sønnen. 26. under Hagen Jarl.
119. den Christne, lære Bægerne i
Grafsenland. 198. den udryddes i Norge
af Hagen Jarl. 211.

Riiksmænd, hvilke saa kaldtes. 14

Rogaland, besiddes af Kong Harald og
Brødre. 6. der i sær-opholdte Kongerne
fig. 51. overlades Hagen Jarl. 116.
— indtages af Kong Magnfred. 125

Rogne, en Gaard paa Sunnmør. 124

Rognvalld, Hæson den Gamles Søn. 183

Rognvalld, fra Ervliif paa Stat. 260

Rognvalld, Jarl, paa Møre, hans Slægt-
register. 453

Rognvalld, Kong Eriks ældste Søn. 475.
kalder Skratti. 474

Romerike, der Konger: Tryggve Olafsson.
38. der Erik Hagensøn Jarl. 133.

Romsdal, var i Kong Haralds og hans
Brødres Eie. 6. indtages af Hagen
Jarl. 50. overlades ham. 116. der
Regente. 129

Rusland, hvorledes forðum kaldet. 185.
See Holmgard, Gardarike. Omvendes
til den Christne Troe. 197

Rutur, fra Jisland. 107. 355. 395.
saaer Dronning Gunnhilds Venstreb. 396.
opholder sig ved Kong Haralds Hof. 397.
hans Strid med Aile. 397

Ryggarbit, 118.

S.

Sæheim, der Kong Haralds og Brødres
Boepæl. 52

Sandey, blandt Færøerne. 217. 218

Sandferne, deres Brug besidde de Gamle i
høi Grad. 221

Selvdøm, 234. 235

Sielland, dets Jarler. 243

Sidumænd, paa Jisland. 142

Sigmund, Brestesøn. 219. bringes over
til Norge. 219. dræber en flem Væsen.
221. hans Bedrifter i Søerover-Toge.
224. 225. 229. hans Færdighed i
Krigs- og Fegems-Ovelser. 224. 229.
235. han slaaer de Svenske. 228. 229.
hans Handel med Harald Jarnhauk. 230.
han gaaer til Færøerne. 232. Forlig
imellem ham og Thrond. 236. 238.
holder Bryllup med Thuride. 238. over-
vintrer paa Færø. 239. slaaer Hagen Jarl
tappert til imod Jomsvisingerne. 273.

Sigmund, en Søn af Lampe, Skald,
paa Jisland. 355

Sigmund, paa Færø. 217

Sigrid, Storraade, giver med Kong Erik
Sigursæll. 154. 155. naar sødt. 155.
483

Sigtryg, Konge i Vendt. 442

Sigurd, Biskop. 313

Sigurd, en, dræber Kong Sigurd Olesæ.
56

S 4 6 2

Sigurd,

roge i Engelland. 53

Ethelred for en Gield. 53. forfører
Klop Herfes Hustru. 54. dræbes der
for. 56

Sigurd, Eriks Søn. 185. bliver Rigs-
forstander i Jylland. 186. indtræder
Stat i Estland. 184. får sin Oyster-
søn, Prinds Olaf, frie. 188. kommer
i Baldemars Tjeneste. 189

Sigurd, Glade-Jarl. 4. slutter Forlig
med Kongerne. 9. Venstreb mellem dem
stiftes. 13. 15. hans Alder. 13. Not.
s). Anslag mod ham. 16. han inde-
brændes. 22. faldes Hyrna-Jarl. 24.
hans Døds-Aar. 41. Not. c)

Sigurd, Jarl, den 1ste. 160

Sigurd, Jarl, den 2den, paa Orkense.
163. faldet Digre. 375. hans Krige
mod Skotterne. 376. faaer en Gane af
sin Moder. 377. vinder Seier over
Skotterne. 377. hans videre Bedrifter.
378. vinder nok en Seier over Skotter-
ne. 380. uddeler Foræringer. 381.

Sigurd Røppe, en Jomsviking. 244. hans
Aner af Slaget. 274

Sigvat, Jarl.
243. 244. fører
bort. 243. lover
til Norge. 246. f
248. opmuntrer
271

Sigvat, den Røde.
Silde-Sisterier, paa
Siolf, den Gamle.

392

Sire Na. 7

Sitrið, i Dublin.

Sitrið, Olafs Søn
dernes Konge. 3

Skane, angribes

Skage, Skostesøn.

480

Skaldmeyer Ryn

Skalde, Glum

Ryvind Sk

Rygill Sk

Ryolf Dab

Rynar Sk

Halfred B

Murvaun

Register:

Thorleif Raudsfeldsen, sang Hagen

Garl til Bre. 338. 354

Hagen Karls-Erfolde. 352

Septe Thorodsen. 354

Mulver Huusa, Audun Jussialda, og

**Thorbiørn Hornfløse, vare Kong Ha-
ralds Skatte. 462**

Staun, en Bygd, 180. paa Rumerige.
181

Skeidar-Brandr, Ronge i Norge. 469

**Skibe, Krige, deres Besætning. 200. 224.
227.**

Stibe, Knarrer. 232. . Vording. 236.
 Ti beprøvede med Skjelde. 379

Stiba. Glaade, Kong Edgars. 156
Hagen Jarls. 171

Somsvifingerne. 249

Stofte, Stagesen: 129. 132. 260

Spoglar Tofte. 114. 154

Stogn, en Bygd, paa Rømerige. 181

Skopte, en af Hagen Jarls Trølle. 282

Skotland, befriges af Kong Harald Graa-
feld. 90

Skotlands Fiord (Petlands Fiord) 379

Sfrælinger, beboet Grønland. 413

Skrivente, de gamle Skrivemaade. 36.
 hvorpaa de have grundet deres Beretning:
 ger. 263

Stufey, blandt Gaerberne. 217. 234

Slugga, en Gaard paa Sunnmøre. 252

Skule, Thorstns. Søn. 370. faaer Titel
af Jarl. 373. befriger sin Broder. 374.
bliver nedlagt i Slaget. 375

Skulde, paa Sunnmør. 124

Slag, hvorledes holdtes til Svæb. 225.

229. til Lands. 228. det Jomsvio

pingste. 259. 264. 272. et interm

Kong Hagen og Gribb Søner paa Kar-
men, naar har staaet. 478

**Slægtereistere, over Sigurd Hierts Gør-
sødre. 446. 447. Rognvald Jørgen paa
Møre. 453. Kong Olaf Hvitte, Brage
Skallde. 470.**

Smaaland, plundered of Hagen Jarl. 209

Snæfælf, fra Dugalsbæ. 379

Engulf, paa Børst. 217

Snorre: Gode: 356

Sogn, besiddes af Kong Harald og Brødre.
6. overlades Hagen Jarl. 116. ind-
tages af Kong Ragnfred. 125. der be-
rømte Mænd. 159. 433. naar Kong
Harald først underlagde sig. 461

Soiſe, en Norſt Oberquar. 106

Sola, paa Jæderen. 251

Solum. 251

Solunder, Der uden for Sogn. 138. der
laae Harald Blaaland med en Flaade.
141

Solve, en Gaard. 15. 22

Soote, en beramt Bifling. 401. hant Bes
gravelfes, Hon krydes op. 402

Sotanes, der dræbes Kong Tyggue. 40

Sote, en, bliver hængt. 395. 398

Spaadomine, gives under Ofringer: 209.
derril brugtes Greene. 209. Not. uu).

0003 Spørge

Steinavog, paa Gummus. -
 Steingrim, Klyps Broder. 55
 Steingrim, Thorkels Fader. 223
 Steinfær, gammel Ridsstad. 249
 Stioradal, en Dalstrækning. 21
 Stord, der Klyp Herse boet. 55
 Straums:ey, blandt Færøerne. 217
 Strut-Garald, Jarl. 243. hans Søn-
 ner. 244
 Styrbiørn, omkommer i et Slag. 154.
 naar død. 214. forestaaer Jomsborg.
 242
 Styremænd, vare forðum ei ringe Folk.
 359
 Størkar, af Olmsum. 260
 Sudur:ey, blandt Færøerne. 217. 234
 Sudur:ørne, betale ei Skat i 3 Aar. 156.
 161. indtages af Kong Edgar. 156.
 staae under de ørkensiske Jarler. 157.
 378. tvinges at betale Skat til Hagen
 Jarl. 161. deres gamle Skat Skyldighed
 under Norge. 162. blive Hagen Jarl
 Skat Skyldige. 162. der Jarler. 163.
 maae betale Skat til de Ørkensiske Jarle.

Svend, ...
 dighed at miste
 Svend, Hagen!
 Svend Tveskæg
 sættes til Stat
 fordriver sin F
 ves af ham.
 sætter sig op n
 jevngammel n
 241. føres
 faaer Gunnhild
 drive Kong
 hans Anslag i
 vikingerne. 2
 gelland Krig.
 369
 Sverrig, der
 Jarl. 46.
 ge. 227.
 Svias-Sylkin
 Sviasfær, d
 Sviney, en
 Syllingar,
 ske Der.

Register.

Sperøverier, Hagen Jarls. 35. 46. 48. 60. Not. m). Kongernes. 37. Harald Granfelds. 89. Olaf Tryggversons. 194. 199. 294. Sigmund Brestesons. 225. 229. de hindre ei meget Handelen. 225. Harald Jarnhauses. 231. søvedes af de første Christne i Norden. 295. de Norstes i Vesterhavet. 363

Speslag, det langvarigste, som er holdt i Norden. 259. i Hisingra Baag. 264. 267. 272. Betænkning over en Deel Tildragelser i samme. 275

Spævasen, de Gamles Kærdighed deri. 415 Not. b)

T.

Tænkemaade, en af de forrige Tiders Dømmers. 376

Tandsæe, Hagen Jarls. 320. hvad er. 321. Not. q)

Tempel, Afguds, paa Borgund. 140. 232. tre i hvert Tinglaug paa Island. 146. Freys paa Thveraa. 146. et stort i Gautland. 210. de nedrives i Tigen. 211. de opbygges igien. 211. paa Færø. 217. Not. m). Thorgerds paa Sunnør. 276. paa Gudbrands Gaard. 348. paa samme sættes Ild. 349

Thangbrand, Kong Olafs Præst. 197. 313

Theingill, den meget seilende. 479

Thialfahellir, neden for Agdenes. 324

Thinganes, der en Betænkning. 127.

Thin, Hallkellsen, en Skald. 354. 355

Thinge og Thingsteder, paa Island. 145. 146. paa Thinge erklæres Fredløse. 210

Thinglave, 12 paa Island. 146

Thingnen. Thing. 145

Thingvalle, paa Island. 146

Thiodal, den hvimverste, giort Vers om en Tildragelse. 473

Thiodhild, Torunds Dotter, give med Eirik Raude. 410

Thiodi Lande, hvilke vare. 126

Thor, ham Tempel indviet. 210

Thora, Olages Dotter. 129

Thora, paa Nimol, Hagen Jarls Kiereste. 318. gior sig Umage for at redde ham. 329

Thoralf, Leensmand paa Hedemarken. 222

Thorarin, Hagabrodr. 147. 356

Thiorbiarnsønner. 356

Thorbiørn, Jarlakappe. 163. 378

Thorbiørn, paa Færø. 217

Thorbrandsønner. 356

Thord, Siglaefarson. 39

Thord, Hørse og Harde. 52

Thord Hredu. 52. 55. dræber Hroald. 56

Thord, Ingelaefarson. 39

Thordre Gesser. 145. 150

Thordre Røllbeinson, Islandsk Skald. 263

Thorer Weinerson. 219. 220. kommer til Dovre Fjeld. 220. er i Krigstoge. 230

Thorer

Register.

- Thorer Hallabð Søn.** 472
Thorer Hierr. en Morst Høfding, hjælper Hagen Jarl imod Jomsvikingerne. 260
Thorer Hlaande. 481
Thorer Klaf, et forslaget Høved. 306. reiser til Irland, for at forraffe Olaf Tryggvesson. 309. vender tilbage, og finder ham i Garderike. 310. vander Olafs Fortrolighed ved sin fædres Tale. 311. faaer ham med sig til Norge. 313. bliver forelegen over Thronernes Opsland imod Hagen Jarl. 321. fanges i sit eget Garn og dræbes. 323. 324
Thorer, Snepels Familie. 480
Thorer Theande, havde to Frillebørn. 470
Thorsinn Hausaklusur, hans Sønner. 370. hans Sivtermaal. 470
Thorsinn, Jarl, paa Orkney. 160
Thorger, Thorfellson, Laugmand paa Island. 44. 147. 355
Thorgierdr, Datter af Thorstein Røde. 107. hendes Mand. 395
Thorgierdr Hordabrud, hendes Tempel. 140. 232. var Hagen Jarls Skjælgubinde. 268. tilskrives et Uveir. 270. berøves en kostbar Guldring. 348
Thorgila, Orrabein, træder sin Arv i Norge. 157. faaer Udsig af Dronning Gunnhild. 158. sendes til Sudurøerne. 160. nedlagges Datter. 161. tvinger Sudurøerne til Etat. 161. opholder sig ved det Morste Hof. 355. hans Herkomst. 429
Thorgila, Thorolfson. 186
Thorgrim, fra Island. 355
Thorgrim, paa Rialarnes. 146
Thorhalldur, Spamadr. 354
Thorkeil Dyrhill, Erikson. 185
Thorkeil, fra Island. 355
Thorkeil Skutisson. 409
Thorkeil Hafe, den Hæis. 261
Thorkeil Hafvi, en Jomsving. 244. 246
Thorkeil, Klyppur. 52. See Klyppur
Thorkeil Krassa, fra Island, Tildragelser med ham. 385
Thorkeil Lepra, fra Vilsen. 246. er en af de Morstes Anførere mod Jomsvingerne. 261. slaar Havard Høgvande ihjel. 280. paatager sig at henvette de fangne Jomsvinger. 281. er meget forbittret paa dem. 284. dræbes af Vagn. 285
Thorkeil, Mane. 147
Thorkeil, Midlang, en stor Viking, gaar over til Hagen Jarl imod sine Landsmænd. 254. bliver i Slaget hugget midt over. 273
Thorkeil Thurrastrøff, horefører Ragnhild. 222. stifter sig i Skul. 223. hans Datter Thuride. 238. bliver Sysselmænd i Orkney. 238
Thorlaf, paa Fæste. 217.

Thorleif,

Register.

Thorleif, den yngre, den ældre. 130. 144.
den yngre. 130

Thorleif, Jarlastald, maatte for et Drabs
Skyld forlade Jisland. 341. kommer
fra Norge. 341. hævner sig paa Hagen
Jarl. 342. faaer derfor Navn af Jar-
lastald. 343

Thorleif Rimbe. 356

Thorleif, Skuma, Jislands Skald. 263.
352

Thorleif, Raundfeldsøn, af hans Vers er
endnu noget tilovers. 353. 354

Thormod, Kong Olaf Tryggvasons Præst.
313

Thormodr Kartur, Hagen Jarls Træl og
Jevnaldring. 320

Thorodd, Gode, paa Jisland. 150. 350

Thorolf Lusastieg. 177. dræbes. 186.
hans Drab hævnes. 188

Thorolf Mæstrarstieg. 145. 146

Thorolf, Smør, Jislands Bebygger. 216

Thorahavn, paa Færø. 218. 235. der
holdes Thing og Møder. 238

Thrones, 146

Thrones-Thing, 145

Thorstein, en, faaer Navn af Hauge Briott.
474

Thorstein, Hvite. 159

Thorstein Ingolfssøn, paa Jisland. 145. 147

Thorstein, paa Vikom. 180

Thorstein, Røde (Raude) hans Datter
Olufa. 216. 388. 395

Norske Hist. 3 Deel.

Thorstein, Skrofa, Grims Søn. 216

Thorvalld, Hvalldesøn, drager fra Jader-
ren til Jisland. 410

Thorvalld, Vidfærl, bliver dræbt i Sagen.
405

Thoste, i Sverrig. 114

Thrain, Eigfussøn. 345. gjør sin Lykke
ved Hagen Jarls Hof. 347. men be-
lønner ham slet derfor. 349

Thrandarnes, (Thrones) 441

Thrand, Gudbrandsøn. 348. faaer et
dødeligt Saar. 349

Thrand, paa Færø. 217. 218. tillegner
sig der Herredømmet. 233. maae for-
lige sig med Sigmund. 236. 238

Throndhjem, der Regente. 70. Sigurd
Jarl. 4. Hagen Jarl. 25. 49. 116.
Sigurd Olefa og Gudbrand. 47. indtas-
ges igjen af Kongerne. 58. Kong Erlif
sættes der til Regent. 59

Thronderne, haarde og stive i gamle Dage.
69. de understøtte Hagen Jarl. 25.
49. de straffes derfor af Kongerne. 59.
de dræbe Kong Erling. 69. besvare sig
over Hagen Jarl. 316. gjøre Opstand
imod ham. 319. søge forgjæves efter
ham. 330

Thurid, Hallads Datter. 472

Thuride, Thorkells Datter. 238

Thveraa, der Freys Tempel. 146

Tidende Skofte. 122. Se Skofte.

T i t

Tids.

194. 198. i Hensigt til Eric Trygg-
søls Død. 214. til Olaf Tryggvasons
Daab. 297. i Hensigt til hans Krig
med Engelland. 301. i Hensigt til Ha-
gen Jarls Reglerings-Aar. 359. til Kong
Donalds Død. 388. til Grønlands Op-
findelse. 411. 413. til Finmarkens Op-
findelse. 422. i Hensigt til Eric Haralds
Søns Bødsel. 472. til Kong Haagens
Reglerings Tid. 479. til Thorleif den
Blises Levetid. 483. i Hensigt til Kong
Eriks Vintermaal med Dronning Gunno-
bilds Datter. 484. i Hensigt til Eriks-
nes og Kong Gorms Reglering. 458
Tildragelser, imellem Kong Harald og Ey-
vind Skaldaspiller. 28. imellem Hagen
Jarl og Thorleif Jarlaskald. 341. imel-
lem Thrain og bemældte Thorleif. 344.
imellem Ulf og Helge. 381. med Thor-
tell Krasla. 384. med Finboge Ramme.
424. paa Mørene. 429. angaaende
tre af Kong Haralds Skalde. 462
Tillæg, til de to første Dele af den Norske
Historie. 441

Grønlands Skald.

Forbund med Hage-
Lande. 38. han i
raud Eriksøn. 40
hans Død. 41. M
Aar. 41. Not. c)
Tryggver. De. 40
Tunsberg, der reside-
der antages Hara-
116. - der boe Ki-
Stads Velde. 24
vifingerne. 250
Tycker, en sønder-
træet i Nord. Aa

Udvandringer,
Ulf, den Hamran
Ulf, en fiel Bon-
hliver tvungen
fingerne. 258
Ulf, Birjomsteg
Ulf, hiin Ulf,
ber en Harald
føres, og han

Register.

Ulf, saa kaldet sig Thorkell Thurrafrost.

221

Ulf, Uthveginn. 397

Ulf, Vnathvorer. 410

Ulodomir, Konge i Rusland. 185. 189

Uplande, bemærkede Lande, liggende et Stykke fra Stranden. 55. Not. s)

Uplandene, eies for en Deel af Sigurd Ring og Esterkommere. 61. der adskillige Konger. 9. der berømte Mand. 435

Upsa, en Deel af Vestfold. 444

Urgathriotr, Jarl, sendes af Keiser Ottbo 3die til Norge. 202

Ustein, Kong Harald og Brødres Boepæl. 52

B.

Baaben, de Gamles. 235

Baardal. 138

Baarsfeld, hvad var. 87

Bæradal. 138 Not. f)

Bærmeland, statskyldig til Norge. 90. Tvist derom. 213

Bagn, Palmatofes Sønnesøn. 244. hans Løve. 246. frabugger Ogmund Haanden. 250. hans Samtale med Bonden Ulf paa Haub. 256. saaer Ogmund mod sig i Slaget. 262. bliver længst tilbage i Norge, da de andre flye. 274. men bliver fangen og bortført. 281. sættes paa frie Fod og saaer Gaard og Embedet i Norge. 285. 286. giver sig med Thorkell Lepras Dotter Ingeborg. 286

Balbrands Sønner. 356

Valdar, Konge i Danmark. 343. 344

Valdemar, Konge i Rusland. 185. fører Krig med Naboerne. 192. 193. omvendes til den Christne Troe. 198

Valfeld, paa Jisland. 145

Valplads, opstiftet. 127

Vandil, fra Ostgotland. 90

Vang, paa Vord. 54

Vanskeligheder, visse i Historien høves. 59

Vapnefiord, paa Jisland. 149. 150

Varegerne, vare fra Norden. 186. komme Russerne til Hielp. 189. tiene i Rusland i Krigen. 192. 193. lære der at kiende den Christne Religion. 198

Vaterford, en Stad i Irland, bygt af de Norske. 389

Vedra Grim, hans Slægtregister. 470

Veie, forðum. 220

Veigena, i Blisen. 40

Veislør, hvad vare. 19. 20

Velleflo, en Sang. 152. 175. 352

Vemund, den Gamle. 55

Vemund, Bolabriotr. 55

Venden, underrvinges af Keiser Ottbo 3die. 167. statskyldig under Danmark. 168. Ostvenden, der Bogeslan Konge. 195. indtages af Harald Blaatand. 242

Vendil, Kong Eric Sigurdsals Landværnsmand. 229

Venskab, stiftet imellem de Norske Konger og Sigurd Jarl. 13

Vermund, fra Jisland. 356. 357

U t t 2

Vers

Register.

- Vera, Melkessa.** 196. **Haleggiatal.** 23.
Hakomar-mal. 29. **Graafselbar-Drapa.**
 51. 83. 86. **Vellella.** 118. 152.
 bleve slungne i Grovhois af de Samle
 402
Vesete, paa Bornholm. 244
Vestein, fra Fjeland. 355
Vesterbygd, paa Grønland. 412. 414
Vester-Gotland, besejret af Harald Graa-
feld. 90. plyndret af Hagen Jarl. 209.
 der Jarler. 210
Vester-Sævet, der drives Overover-
Rongerne. 51. af Kong Harald Graa-
 feld. 89
Vestfold, der Konger: Gudbrand Blærne-
son. 4. **Tryggue Olafsson.** 38. **Harald**
Granske. 116
Vissil, i Vendsyssel. 430
Vigill-Glum, Eyvold Son. 435. viser
 sig rapper. 436
Viga-Grap, en Fjelandst Komning. 348.
 maae atter flygte for sine begaaede Mis-
 gierninger. 349. bliver dog fangen. 350
Vigfus, Viga-Glums Son. 352
Viggin, i Viken. 40
Viigen, der Konger: Tryggue Olafsson. 4.
 38. underkvinges af Kong Harald. 43.
 eies af Sigurd Ring. 61. der antages
 Harald Blaatand til Konge. 115. der
 Eilf Hagensøn Jarl. 152. besiddes en
 Tid af Svend Tveskæg, som Prinds. 152.
 der søger Harald Blaatand at fremme den
 Christne Troe. 202. der den Christne
 Troe gæng. 210. udryddes der iglen.
 211. plyndret af Hagen Jarl. 211
Vikinga-Kare, hans Afkom. 174.
Vifinger, ættlere. 225
Vildfarelser, af Fremmede, i Hagen Jarls
Historie. 360
Vin-Åa-Bakke, der Slag. 51
Vindland, (Venden) der drives Overover-
rier af Hagen Jarl. 46
Vingulmark, der Konger: Tryggue Olaf-
son. 38. **Harald Granske.** 116
Vinland, der Opdagelse. 414. Anlede-
 ning beretl. 415. ses først af en ved
 Nava Blærn. 416. opledes af Eilf
 Eiríksson. 418. hvorefter fik det Navn.
 422
Vintrær, vilde i Nord-Amerika. 421
Vitlum, Vithom, Virkom, en Gaard.
 180
Vors, Almuen der, angriber Kong Harald
og Kong Sigurd. 54. der berømte
 Mand. 177. 433. 481

V.

Vngre, Svenske Konge, faaer Navn af
Ingialld. 442
Vttr-Sandpe, der et stort Fæld. 430

V.

Vgmund, den Hvide, bringer Hagen Jarl
Rundskab. 139. 250. hjælper ham mod
 Jomsvinglerne. 262
Olver,

Register.

Olver, paa Hisingen. 392
 Omund, Drestieg, paa Island. 481
 Omund, Viskingsen, drog til Island.
 481

Ore, hvor mange Penge holder. 67 hvor
 mange paa en Mark. 67

Orkedal, hvortil fordum strakt sig. 221.
 der Leendmand. 238

Orkenskerue, fra gammel Tid under Norge.
 162. 1. Hagen Jarls Tid. 163. under
 Arnfinn Jarl. 370. under Havarð Ar-
 sail Jarl. 371. under Riott Jarl. 372.
 under Hlobver Jarl. 375. under Si-
 gurd Jarl den anden. 375. vare lange
 indviklede i Urolighed med de Stofte.
 383

Orkenskerue Jarler: Sigurd. 160. Thor-

Ann. 160. Sigurd den Anden. 163.
 Arnfinn. 370. Havarð Arsail. 371.
 Riott. 372. Hlobver. 375. de ele og
 Katanes. 160

Østur, Hafgrime Søn. 233. 234

Østur, hin Hordste. 430

Østerbygd, paa Grønland. 412. 414

Øster-Gautland, plyndret af Hagen Jarl.
 209

Øster-Spen, der drives Oversverker af Hae-
 gen Jarl. 46. 47. 50. af Kongerne.
 37. 51. af Harald Gransfeld. 89. af
 Olaf Tryggvason. 194. 199. af Eige-
 mund Dresteson. 225.

Øvelser, Krigs- og Legems. 224

Øveraa, paa Island. 146

Øzur. 395-

